

Τ.Ε.Ι. ΠΑΤΡΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Εισηγητής : κ. Ζαφειροπούλου

Σπουδάστριες :

Τζαννετουλάκου Καλλιόπη

Τσαντίλα Βασιλική

“Πριν απο κάθε τι, πριν απο τη Γη και τον Ανθρωπο, πριν απο τη Χαρά και τη Λύπη ήταν το Χάος. Υστερα, η πνοή της Αγάπης, φτερουγίζοντας μέσα στο Χάος, πλάθει και ζωντανεύει τα πάντα. Και γεννιέται η αιώνια Θεότητα Γη, η μητέρα όλων. Κι η Μάνα των όλων γέννησε πρώτα πρώτα τον Ουρανό, τα Βουνά και την απέραντη Θάλασσα...”

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Κεφάλαιο 1^ο : Ο τουρισμός και οι εναλλακτικές μορφές του

- 1.1. Ορισμός του τουρισμού
- 1.2. Ο Ελληνικός τουρισμός σήμερα
- 1.3. Μαζικός και εναλλακτικός τουρισμός
- 1.4. Εναλλακτικές μορφές τουρισμού
 - 1.4.1. Συνεδριακός τουρισμός
 - 1.4.2. Τουρισμός περιπέτειας
 - 1.4.3. Ορεινός τουρισμός
 - 1.4.4. Χειμερινών σπορ
 - 1.4.5. Αγροτικός τουρισμός
 - 1.4.6. Bird - watching
 - 1.4.7. Οικολογικός – πολιτισμικός τουρισμός
 - 1.4.8. Ιαματικός τουρισμός
 - 1.4.9. Θαλάσσιος τουρισμός
 - 1.4.10. Θρησκευτικός τουρισμός
- 1.5. Οικοτουρισμός και οικοτουρίστες
 - 1.5.1. Γενικά
 - 1.5.2. Χαρακτηριστικά Οικοτουρισμού
 - 1.5.3. Δυνατότητες και προοπτικές
 - 1.5.4. Προτάσεις

Κεφάλαιο 2^ο: Η περίπτωση της Πελοποννήσου

- 2.1. Ανθρωπογεωγραφία της Πελοποννήσου
- 2.2. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες στην Πελοπόννησο
- 2.3. Χάρτες Πελοποννήσου

Κεφάλαιο 3^ο: Νομός Αργολίδας

- 3.1. Ιστορία
 - 3.1.1. Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα «Παπαντωνίου»
 - 3.1.2. Η Ακροναυπλία
 - 3.1.3. Το Μπούρτζι
 - 3.1.4. Εκδηλώσεις
- 3.2. Φυσικές Ομορφιές
 - 3.2.1. Αισθητικά δάση
 - 3.2.2. Λιμνοθάλασσες
 - 3.2.3. Υγρότοποι
 - 3.2.4. Φαράγγια
 - 3.2.5. Ποτάμια
 - 3.2.6. Σπήλαια
 - 3.2.7. Όροι - Βουνά
- 3.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 3.3.1. Θαλάσσιος τουρισμός
 - 3.3.2. Τουρισμός περιπέτειας

Κεφάλαιο 4^ο: Νομός Αρκαδίας

- 4.1. Ιστορία
 - 4.1.1. Ανδρίτσαινα
 - 4.1.2. Βυτίνα
 - 4.1.3. Δημητσάνα

- 4.1.4. Καρύταινα
- 4.1.5. Στεμνίτσα
- 4.1.6. Εκδηλώσεις
- 4.2. Φυσικές ομορφιές
 - 4.2.1. Παραλίες
 - 4.2.2. Αισθητικά δάση
 - 4.2.3. Υγρότοποι και υδροβιότοποι
 - 4.2.4. Φαράγγια
 - 4.2.5. Ποτάμια
 - 4.2.6. Σπήλαια
 - 4.2.7. Γεωλογία
 - 4.2.8. Φράγματα
 - 4.2.9. Όρη
- 4.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 4.3.1. Τουρισμός περιπέτειας
 - 4.3.2. Ορεινός τουρισμός

Κεφάλαιο 5^ο: Νομός Αχαΐας

- 5.1. Ιστορία
- 5.2. Φυσικές ομορφιές
 - 5.2.1. Ορεινοί Όγκοι
 - 5.2.2. Πανίδα και χλωρίδα
- 5.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 5.3.1. Τουρισμός περιπέτειας
 - 5.3.2. Ορεινός τουρισμός- Χειμερινών σπορ
 - 5.3.3. Θαλάσσιος τουρισμός

Κεφάλαιο 6^ο : Νομός Ηλείας

- 6.1. Ιστορία
 - 6.1.1. Αρχαία Ολυμπία
 - 6.1.2. Αξιοθέατα
 - 6.1.3. Ο τουρισμός στην Ηλεία
- 6.2. Φυσικές ομορφιές
 - 6.2.1. Ορεινοί Όγκοι
 - 6.2.2. Πεδιάδες
 - 6.2.3. Μορφολογία – Έδαφος
 - 6.2.4. οι κυριότερες παραλίες
- 6.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 6.3.1. Ιαματικός τουρισμός
 - 6.3.2. Συνεδριακός τουρισμός
- 6.4.3. Τουρισμός περιπέτειας
- 6.4.4. Ιστορικός τουρισμός

Κεφάλαιο 7^ο: Νομός Κορινθίας

- 7.1. Ιστορία
 - 7.1.1. Παραδοσιακοί Οικισμοί
 - 7.1.2. Πολιτιστικά
- 7.2. Φυσικές ομορφιές
 - 7.2.1. Αισθητικά Δάση
 - 7.2.2. Ποτάμια
 - 7.2.3. Σπήλαια
 - 7.2.4. Υγρότοποι και υδροβιότοποι
- 7.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 7.3.1. Τουρισμός περιπέτειας

- 7.3.2. Ιαματικός τουρισμός
- 7.3.3. Θαλάσσιος τουρισμός

Κεφάλαιο 8^ο: Νομός Λακωνίας

- 8.1. Ιστορία
 - 8.1.1. Εκδηλώσεις
 - 8.1.2. Νεάπολη
- 8.2. Φυσικές ομορφιές
 - 8.2.1. Σπήλαια
 - 8.2.2. Υγρότοποι και υδροβιότοποι
 - 8.2.3. Φαράγγια
 - 8.2.4. Χλωρίδα
- 8.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 8.3.1. Τουρισμός περιπέτειας

Κεφάλαιο 9^ο: Νομός Μεσσηνίας

- 9.1. Ιστορία
 - 9.1.1. Παραδοσιακοί Οικισμοί
 - 9.1.2. Εκδηλώσεις
 - 9.1.3. Κάστρα
- 9.2. Φυσικές ομορφιές
 - 9.2.1. Αισθητικά Δάση
 - 9.2.2. Υγρότοποι και υδροβιότοποι
 - 9.2.3. Φαράγγια
 - 9.2.4. Ποτάμια
 - 9.2.5. Σπήλαια
- 9.3. Εναλλακτικές τουριστικές δραστηριότητες
 - 9.3.1. Τουρισμός περιπέτειας
 - 9.3.2. Θαλάσσιος τουρισμός

Κεφάλαιο 10^ο : Αγροτουρισμός

- 10.1. Γενικά
- 10.2. Οι δραστηριότητες στον Αγροτουρισμό
- 10.3. Έννοια – Μορφές αγροτουρισμού
- 10.4. Κοινωνικοοικονομικές και περιβαλλοντικές επιπτώσεις του αγροτουρισμού
- 10.5. Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού (ΕΜ.Κ.Α.)
- 10.6. LEADER
- 10.7. Το πρόγραμμα αγροτουρισμού και οι στόχοι του
- 10.8. Αγροτουριστικά καταλύματα στην Πελοπόννησο
 - 10.8.1. Φάρμες σε λειτουργία στην Πελοπόννησο
 - 10.8.2. Αγροτουριστικοί ξενώνες στην Πελοπόννησο
 - 10.8.3. Μετατροπή μοναστηριών σε αγροτουριστικά καταλύματα

Κεφάλαιο 11^ο : Περιφερειακή ανάπτυξη (Α' ΜΕΡΟΣ)

- 11.1 Επικρατούσα κατάσταση
- 11.2. Υποδομή - Αναδομή
- 11.3. Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης
- 11.4. Προγράμματα προβολής εναλλακτικών μορφών τουρισμού (Ε.Ο.Τ.)
 - 11.4.1. Πρόγραμμα προβολής Θρησκευτικού τουρισμού
 - 11.4.2. Πρόγραμμα προβολής Αθλητικού τουρισμού
 - 11.4.3. Πρόγραμμα προβολής Χειμερινού τουρισμού

- 11.4.4. Πρόγραμμα προβολής τουρισμού πόλης (αστικού τουρισμού)
- 11.4.5. Πρόγραμμα προβολής της ελληνικής γαστρονομίας
- 11.5. Τουριστική πολιτική 2002 – 2006. Στόχοι και προοπτικές
- 11.6. Αειφόρος τουριστική ανάπτυξη
- 11.7. Επιδοτήσεις
- 11.8. Αγροτουριστική Α.Ε.
- 11.9. Αναπτυξιακές εταιρείες νομών
- 11.10. Κέντρο Υποστήριξης Οικοτουρισμού Περιφέρειας Πελοποννήσου
- 11.11. Μέτρο: Ανάπλαση – Καταφύγια και τουριστική προβολή Δυτικής Ελλάδας

Κεφάλαιο 12^ο: Περιφερειακή ανάπτυξη (Β' ΜΕΡΟΣ)

- 12.1. Μελέτη Τουριστικής Ανάπτυξης Περιφέρειας Πελοποννήσου
- 12.2. Πρόταση ανάπτυξης του νομού Αρκαδίας για ένταξη στο σχέδιο Περιφερειακής ανάπτυξης 2000-2006
- 12.3. Οικοανάπτυξη Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου
- 12.4. Αναπτυξιακή μελέτη Μεσσηνίας
- 12.5. Μελέτη για την αναζωογόνηση και ανάπτυξη της Καλαμάτας και της Μεσσηνίας
- 12.6. Αναπτυξιακή μελέτη των ορεινών όγκων της Ζήρειας, του Μαινάλου, του Ταυγέτου και του Πάρνωνα
- 12.7. Ανάπτυξη νομού Αργολίδας
- 12.8. Προτάσεις – Συμπεράσματα

Επίλογος

Πηγές

ΠΑΤΡΑ 2004

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο : Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ

ΤΟΥ

1.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο όρος τουρισμός προήλθε από την αγγλική λέξη Touring, η οποία σημαίνει περιέρχομαι διάφορους τόπους για επίσκεψη αξιοθεάτων και για ανάπαυση. Έτσι θα ορίζαμε ως «τουρισμός» τη διακίνηση ατόμων, μεμονωμένα ή συλλογικά από το γεωγραφικό περιβάλλον της μόνιμης διαμονής σε κάποιο άλλο, η οποία αποσκοπεί στην ικανοποίηση ψυχικής επιθυμίας ή πνευματικής περιέργειας γενικά και η οποία προκαλεί τη δημιουργία οικονομικών δραστηριοτήτων.

Έννοια

Η γενική έννοια του όρου «τουρισμός» περιλαμβάνει τα εξής καθοριστικά στοιχεία:

∅ Δύο ή περισσότερους γεωγραφικούς τόπους. Για τη δημιουργία τουρισμού είναι απαραίτητο να υπάρχουν τουλάχιστον δύο γεωγραφικοί τόποι.

Χωρίς την ύπαρξη δύο τουλάχιστον γεωγραφικών χώρων δεν εννοείται τουρισμός. Επομένως, η ύπαρξη του γεωγραφικού περιβάλλοντος την μόνιμου διαμονής, του ατόμου και εκείνου προς το οποίο θα κατευθυνθεί αποτελούν το πρώτο καθοριστικό στοιχείο της έννοιας του τουρισμού.

∅ Το ανθρώπινο στοιχείο.

Το άλλο ουσιαστικό στοιχείο της έννοιας του όρου «τουρισμός» είναι ο άνθρωπος. Γιατί στον άνθρωπο γεννάται η τάση της διακίνησης για ικανοποίηση των ψυχικών του επιθυμιών και πνευματικών του περιεργιών.

Ο τουρισμός αποτελεί μια ανθρώπινη εκδήλωση στα πλαίσια των σημερινών κοινωνιών, από το ένα γεωγραφικό περβάλλον στο άλλο με σκοπό την ψυχαγωγία, και όχι με σκοπό την απόκτηση υλικού κέρδους ή οποιασδήποτε παροχής υπηρεσιών.

∅ Την πραγματοποίηση της πρόσκαιρης διακίνησης.

Για να υπάρξει «τουρισμός» απαιτείται να πραγματοποιηθεί η διακίνηση του ατόμου, η οποία πρέπει να είναι πρόσκαιρη και σε καμία περίπτωση μόνιμη.

∅ Τον σκοπό της τέρψεως (γέννησης τουριστικής ανάγκης)

Για την γέννηση του τουρισμού, απαιτείται να προϋπάρχει ο σκοπός για την ψυχαγωγία της ικανοποίησης των ψυχικών επιθυμιών και πνευματικών περιεργιών του ατόμου. Ο όρος «ψυχικές επιθυμίες και πνευματικές περιέργειες» σημαίνει την αποκατάσταση ή βελτίωση της ψυχικής ή σωματικής υγείας του περιηγητού.

∅ Την πρόκληση δημιουργίας οικονομικών δραστηριοτήτων

Έχει αποδειχθεί ότι με τις διακινήσεις προκαλούνται διάφορες οικονομικές δραστηριότητες, οι οποίες αναφέρονται στην άμεση ή έμμεση εξυπηρέτηση των περιηγητών. Τέτοιου είδους οικονομικές δραστηριότητες, οι οποίες δημιουργούνται στην χώρα προελεύσεως ή στη χώρα προορισμού, είναι η παραγωγή τουριστικών αγαθών ή η οργάνωση των μέσων και τρόπων ικανοποίησης της τουριστικής ανάγκης.

Η παροχή υπηρεσιών των τουριστικών πρακτορείων, ταξιδιωτικών γραφείων, ξενοδοχείων, ξεναγών κ.λ.π.η παραγωγή τουριστικών αγαθών, κάθε είδους ενέργειες των διαμεσολαβητών άμεσα ή έμμεσα και τέλος οι οργανωμένες προσπάθειες για την δημιουργία υποδομής, υποδοχής, συνθηκών παράτασης χρόνου επίσκεψης κ.λ.π. αντιπροσωπεύουν τέτοιου είδους οικονομικές δραστηριότητες.

1.2 Ο ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΣΗΜΕΡΑ

Η πολιτική που ασκήθηκε στον τουριστικό τομέα μέχρι σήμερα απέβλεπε σε ποσοτικούς στόχους και κυρίως στην αύξηση του τουριστικού συναλλάγματος «αντί πάσης θυσίας». Αυτός ο μονόπλευρος προσανατολισμός κάτω από τη πίεση μάλιστα του «επείγοντος» είχε σαν αποτέλεσμα να γίνουν αλόγιστες επενδύσεις και από άποψη επιλογής χώρου και από άποψη μεγέθους (μεγάλα ξενοδοχειακά συγκροτήματα) για να εξυπηρετηθούν οι ανάγκες της ξάνης τουριστικής ζήτησης σε βάρος άλλων παραγωγικών κλάδων που τοπικά παρουσίαζαν συγκριτικά πλεονεκτήματα και ακόμα και του εσωτερικού τουρισμού που πέρασε στο περιθώριο της τουριστικής ανάπτυξης. Ωστόσο, θα πρέπει να ομολογήσει κανείς ότι τον τελευταίο καιρό εκδηλώνεται κάποιο ζωηρό ενδιαφέρον για την ανάπτυξη του εσωτερικού τουρισμού που δεν κατόρθωσε να διασπάσει ακόμα το φράγμα των ευχολογιών.

Η τουριστική πολιτική διακρίνεται από μια σχεδόν απόλυτη ταύτιση προς τον εξωτερικό τουρισμό. Το τουριστικό συνάλλαγμα είναι βέβαια πολύτιμο κάτω από τις σημερινές δυσμενείς εξελίξεις του ισοζυγίου εξωτερικών πληρωμών, αλλά έχει διερωτηθεί κανείς ποιά είναι το «πραγματικό» κόστος, όταν αφαιρέσουμε τις δαπάνες των Ελλήνων για ταξίδια στο εξωτερικό, τις δαπάνες σε προμήθειες αγαθών του τουριστικού κυκλώματος, και σε προσφορά υπηρεσιών, που πληρώνονται σε συνάλλαγμα και ακόμα το κοινωνικό κόστος, που αντιπροσωπεύει τη «φθορά» του πολιτιστικού και κοινωνικού μας κεφαλαίου, που εξυπηρετεί τον τουρισμό στον βαθμό που εμπλέκεται στις διάφορες φάσεις του, τόσο τις παραγωγικές, όσο και τις καταναλωτικές; Στο κοινωνικό κόστος του τουρισμού θα πρέπει να προσθέσουμε ακόμα τις οικονομικές, κοινωνικές και ψυχικές θυσίες που υφίστανται οι γηγενείς των διεθνών κυρίως τουριστικών κέντρων της χώρας για να εξυπηρετηθεί ο ξένος τουρίστας στο όνομα μάλιστα της πατροπαράδοτης ελληνικής φιλοξενίας.

Χρειάζεται επομένως μια ριζική μεταβολή της τουριστικής μας πολιτικής, η οποία βαθμιαία θα εγκαταλείψει τα ποσοτικά κριτήρια και θα υιοθετήσει ποιοτικούς στόχους, που θα

αποσκοπούν σε μια σύμμετρη ανάπτυξη εξωτερικού και εσωτερικού τουρισμού και παράλληλα μια ανάπτυξη σε «λογικά» και «ανθρώπινα» μεγέθη. Ακόμα η νέα αυτή πολιτική θα πρέπει να εναρμονήσει την τουριστική ανάπτυξη προς την ανάπτυξη των άλλων παραγωγικών κλάδων και να προστατεύσει την πολιτιστική μας κληρονομιά από τη «φυσική» φθορά και την αισθητή ρύπανση. Η τελευταία βλέπουμε καθημερινά να γίνεται με το αλλαζονικό μάλιστα πρόσημα της τουριστικής αξιοποίησης.

Η ανάγκη για ποιότητα στον τουρισμό προέρχεται και από τις αυξημένες απαιτήσεις των σημερινών τουριστών, επιβεβαιώνεται και από τις διαπιστώσεις στις οποίες καταλήγει μελέτη του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Αναπτύξεως (ΟΟΣΑ) για την τουριστική Ελλάδα : " Έληξε η περίοδος ευμάρειας και σταθερών ανοδικών ρυθμών για τον διεθνή τουρισμό. Χωρίς να σταματήσει η ανάγκη για ταξίδια σε ξένες χώρες οι τουρίστες θα είναι εφεξής πιο απαιτητικοί και λιγότερο εύκολοι στη δαπάνη " .

Στα πλαίσια αυτά ο διεθνής αλλά και ο ελληνικός τουρισμός προχωρούν τα τελευταία χρόνια σε κάποιες νέες επιλογές μορφών τουριστικής ανάπτυξης κύριοι στόχοι των οποίων είναι :

- § Η αποκόμιση μεγαλύτερων συναλλαγματικών οφελειμάτων
- § Η δυνατότητα αντιμετώπισης του ισχυρού διεθνούς ανταγωνισμού
- § Η στροφή σε μορφές τουρισμού που δεν ρυπαίνουν το περιβάλλον
- § Η προσπάθεια παροχής τουριστικών υπηρεσιών για την κάλυψη των αναγκών των σύγχρονων τουριστών, που κάθε άλλο παρά τυποποιημένες είναι
- § Η προσπάθεια αξιοποίησης του ελεύθερου χρόνου των τουριστών με βάση τις σύγχρονες κοινωνικές και ψυχολογικές τους ανάγκες
- § Ο εκσυγχρονισμός του θεσμού και η κάλυψη των νέων απαιτήσεων του κοινού

Από τις πλέον σύγχρονες μορφές τουριστικής ανάπτυξης, που έχουν τροχοδρομηθεί κατά τα τελευταία είκοσι χρόνια διεθνώς – και ήδη απασχολούν το ενδιαφέρον και της ελληνικής τουριστικής πολιτικής, τόσο από πλευρά του κράτους, όσο και των ιδιωτών- είναι οι επόμενες.

1.3 ΜΑΖΙΚΟΣ ΚΑΙ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ένα απο τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα του σύγχρονου τουρισμού είναι η μαζική μετακίνηση των τουριστών μέσα και έξω απο την χώρα στην οποία διαμένουν μόνιμα. Το γνώρισμά του αυτό προκύπτει απο τις τελευταίες εξελίξεις του τουριστικού φαινομένου σε συνδιασμό με την μαζικοποίηση και εμπορευματοποίησή του. Η θεαματική αύξηση της τουριστικής ζήτησης, η οποία προκλήθηκε κατά κύριο λόγο απο τους εργαζόμενους σαν έκφραση της βιολογικής τους ανάγκης για ξεκούραση και χαλάρωση απο τον καθημερινό μόχθο, είχε σαν αποτέλεσμα της λαϊκοποίηση και εμπορευματοποίηση του τουρισμού. Έτσι, δημιουργήθηκε ο μαζικός τουρισμός και παρατηρήθηκε μια θεαματική και ραγδαία ανάπτυξη του τις τελευταίες δεκαετίες.

Ο μαζικός τουρισμός υπήρξε σπουδαία πηγή εσόδων για τις χώρες υποδοχής. Βοήθησε στην ανάπτυξη τους και στην οικονομική τους άνθηση. Παρά τις επιδράσεις του, ο μαζικός τουρισμός παρουσιάζει δύο σοβαρά μειονεκτήματα:

- Η εποχικότητά του, που προέρχεται απο την ταύτηση του τουρισμού με τις διακοπές κατά την διάρκεια της θερινής περιόδου και,
- Η εξάρτηση του απο τους μεγάλους ταξιδιωτικούς οργανισμούς οι οποίοι προκειμένου να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους καθοδηγούν την τουριστική ζήτηση εκεί όπου το πραγματοποιούν αυτό.

Τα μειονεκτήματα αυτά προκαλούν έναν ιδιαίτερο προβληματισμό στους κρατικούς φορείς των χωρών υποδοχής και τους λοιπούς παράγοντες της τουριστικής προσφοράς. Έτσι αρχίζουν να αναζητούν νέες μορφές τουρισμού ώστε να είναι αποδοτικότερες απο οικονομικής πλευράς, λιγότερο συνδεδεμένες με την περίοδο των θερινών διακοπών και πάνω απ' όλα λιγότερο εξαρτημένες απο τους μεγάλους tour operators.

προσφέρουν όπως αναφέραμε παραπάνω μία ηπιότερη εναλλακτική λύση για τον μαζικό τουρισμό σε συγκεκριμένους τύπους προορισμών (Weaver, 1991).

Τα πλεονεκτήματα του εναλλακτικού τουρισμού μπορούν να γίνουν αισθητά όταν:

- Θα υπάρχουν πραγματικά πλεονεκτήματα για το άτομο ή την οικογένεια. Όταν η παραμονή των τουριστών σε καταλύματα, ντόπιων κατοίκων, θα συμβάλει στην άμεση διοχέτευση των εσόδων στο οικογενειακό τους εισόδημα. Οι οικογένειες σταδιακά θα αποκτήσουν επίσης την τουριστική συνείδηση και το τουριστικό πνεύμα.

- Θα υπάρχουν πλεονεκτήματα για την τοπική κοινότητα. Τότε φυσικά ο εναλλακτικός τουρισμός θα προσφέρει έσοδα για τα μέλη της κοινότητας, ενώ επιπλέον θα συμβάλει στην αναβάθμιση των βιοτικών και οικιστικών επιπέδων αποφεύγοντας έτσι τις υπέρογκες δαπάνες για πραγματοποίηση δημοσίων έργων.

- Για την χώρα υποδοχής, ο εναλλακτικός τουρισμός θα συμβάλει στην αποφυγή διαρροής των τουριστικών εσόδων έξω απο τη χώρα. Ο εναλλακτικός τουρισμός

μπορεί επίσης να συμβάλει στην μείωση των κοινωνικών πιέσεων και στην διατήρηση των ντόπιων ηθών και εθίμων.

- Για τους κατοίκους της χώρας του τουριστικού ρεύματος, θα γίνει αποδεκτό ότι ο εναλλακτικός τουρισμός είναι ιδανικός και για τους ταξιδιώτες που διαθέτουν περιορισμένο ταξιδιωτικό προϋπολογισμό, ή για εκείνους ακόμα που θέλουν μια πιο στενή επαφή με τα ντόπια έθιμα και τις παραδόσεις.

- Τα πλεονεκτήματα θα πολλαπλασιαστούν και θα ενισχυθούν οι διεθνείς σχέσεις. Με άλλα λόγια ο εναλλακτικός τουρισμός θα μπορεί να προωθήσει τη διεθνή – διαπολιτιστική – διαπεριφερειακή επικοινωνία.

(Dernoι, 1981)

1.4 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.4.1 Συνεδριακός τουρισμός

Στο συνεδριακό τουρισμό υπάγονται κάθε είδους οργανωμένες εκδηλώσεις, όπως για παράδειγμα συνέδρια ή συναντήσεις με μεγάλο ή μικρό αριθμό συμμετεχόντων και σε οποιοδήποτε επίπεδο, δηλαδή τοπικό, περιφερειακό, εθνικό ή διεθνές. Επειδή ο συνεδριακός τουρισμός είναι περιορισμένης χρονικής διάρκειας, δύο εως τέσσερις ημέρες συνήθως συνδιάζεται με κάποια άλλη μορφή τουρισμού, όπως για παράδειγμα τουρισμό πόλης, μορφωτικό τουρισμό και άλλες.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του συνεδριακού τουρισμού σε μια χώρα είναι η δημιουργία κατάλληλης υποδομής και συγκεκριμένα η κατασκευή σύγχρονων συνεδριακών κέντρων άρτια εξοπλισμένων και με βοηθητικούς χώρους κάθε είδους. Τέτοιοι χώροι είναι εστιατόρια, αναψυκτήρια, χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων, ιατρεία, ταχυδρομεία, γραφεία εξυπηρέτησης συνεδρίων κ.λ.π. καθώς επίσης η κατασκευή αιθουσών υνεδρίων μεγάλης χωρητικότητας εκ μέρους των μεγάλων ξενοδοχείων του κέντρου και της περιφέρειας.

1.4.2 Τουρισμός περιπέτειας

Πρόκειται για διακοπές με έντονο το στοιχείο του απροσδόκητου, του αγνώστου και της ανάπτυξης. Σαν τέτοιες θεωρούνται τα σαφάρι, περιπλανήσεις σε άγνωστες περιοχές, κωπηλασία σε ορμητικούς ποταμούς κ.λ.π. Τα άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τουρισμό είναι κατά κύριο λόγο ελεύθεροι επαγγελματίες και στελέχη επιχειρήσεων.

Επίσης, θα πρέπει να σημειωθεί ότι ζήτηση γι' αυτό το είδος διακοπών προβλέπεται να σημειώσει διεθνώς αύξηση, έρχεται δε να καλύξει μια ανάγκη του σύγχρονου ανθρώπου των μεγαλουπόλεων για εκτόνωση από το στρες που του προκαλεί ο σύγχρονος τρόπος ζωής και η ανία της ρουτίνας.

1.4.3 Ορεινός τουρισμός

Η μορφή αυτή τουρισμού αν και παρουσιάζει ορισμένες αμοιότητες με τον τουρισμό χειμερινών σπορ, σε καμία περίπτωση δεν μπορεί να ταυτιστεί με αυτόν. Συγκεκριμένα, δεν έχει χρονικούς περιορισμούς εκδήλωσης και αναφέρεται στο σύνολο των δραστηριοτήτων υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που εκδηλώνεται αποκλειστικά και μόνο στις ορεινές περιοχές των χώρων που επιθυμούν ν'αναπτύξουν αυτής της μορφής τουρισμού.

Απαραίτητη προϋπόθεση για την ανάπτυξη του ορεινού τουρισμού είναι η δημιουργία τουριστικών καταλυμάτων που δένουν με το φυσικό περιβάλλον και διαθέτουν όσο το δυνατό περισσότερους συμπληρωματικούς χώρους, όπως εστιατόρια, μπαρ, καφετέριες, αίθουσες αναψυχής κ.λ.π.

Επίσης, θα πρέπει οι ορεινές αυτές περιοχές στις οποίες αναπτύσσονται κάθε είδους δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού, να εξυπηρετούνται συγκοινωνιακά όσο το δυνατό καλύτερα.

1.4.4 Τουρισμός χειμερινών σπορ

Ο τουρισμός χειμερινών σπορ είναι μια δυναμική μορφή τουρισμού που προσπαθούν να αναπτύξουν οι χώρες στα πλαίσια της προσπάθειάς τους να διαφοροποιήσουν το τουριστικό τους προϊόν και με αυτόν τον τρόπο να αξιοποιήσουν και να εκμεταλλευτούν τους αδρανείς μήνες και να προσελκύσουν μια ευρύτερη γκάμα τουριστών, κυρίως δε τουριστών υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

Η μορφή αυτή τουρισμού καλύπτει το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται στη διάρκεια του χειμώνα. Συγκεκριμένα καλύπτει τις δραστηριότητες εκείνες που εκδηλώνονται σε ορισμένο γεωγραφικό χώρο και για της ακρίβεια συνήθως σε πρινές περιοχές σε συνδιασμό πάντα με ορισμένες κλιματολογικές συνθήκες, όπως για παράδειγμα χαμηλές θερμοκρασίες που πλησιάζουν τους 0^ο Κελσίου ή κάτω απ' αυτούς, πολύ χιόνι κ.λ.π.

Τα άτομα που κάνουν αυτής της μορφής τον τουρισμό συνδέονται αποκλειστικά με χειμερινά σπορ και με συναφείς προς αυτά δραστηριότητες.

Η ανάπτυξη του τουρισμού χειμερινών σπορ προϋποθέτει εκτός των άλλων τη δημιουργία μιας κατάλληλης υποδομής, όπως άρτια οργανωμένα χιονοδρομικά κέντρα, πίστες πάγου και παδοδρομίες και καλλιτεχνικό πατινάζ, αγωνιστικές πίστες για σκι, πίστες για σκι για παιδιά, αρχάριους και ερασιτέχνες σκιέρ, τουριστικά καταλύματα όλων των κατηγοριών και

κυρίως πολυτελείας και Α' κατηγορίας, συγκοινωνιακή σύνδεση των τόπων χειμερινών σπορ με αστικά κέντρα και τους χώρους τουριστών, δηλαδή αεροδρόμια, σιδηροδρομικούς σταθμούς, λιμάνια κ.λ.π.

1.4.5 Αγροτικός τουρισμός

Ο αγροτικός τουρισμός ή αγροτουρισμός αναφέρεται στις δραστηριότητες υπαίθριας αναψυχής και τουρισμού που αναπτύσσονται στον αγροτικό χώρο και εντάσσονται αρμονικά και οργανικά στον αγροτικό χώρο και περιλαμβάνει διάφορες δραστηριότητες που είναι συμπληρωματικές ή δεν έρχονται σε σύγκρουση με άλλες δραστηριότητες κοινωνικές και οικονομικές, που χαρακτηρίζουν τον αγροτικό χώρο.

Γίνεται λεπτομερείς ανάλυση αυτού του τόσο σημαντικού είδους εναλλακτικού τουρισμού σε ξεχωριστό κεφάλαιο, παρακάτω.

1.4.6 Οικολογικός – Πολιτιστικός τουρισμός

Για την ανάπτυξη αυτής της μορφής τουρισμού δε χρησιμοποιούνται βαριές κατασκευές, ενώ τόσο ο τουρισμός όσο και το τουριστικό κύκλωμα υποδοχής και εξυπηρέτησης σέβονται τη φύση, μέχρι του σημείου να αποφεύγονται τα μαζικά μέσα μεταφοράς όπου αυτό είναι εφικτό.

Συναφής με τον οικολογικό τουρισμό είναι και ο πολιτιστικός τουρισμός, ο οποίος μπορεί να αναπτυχθεί σε περιοχές με έντονη πολιτιστική και αρχαιολογική παράδοση καθώς επίσης και θρησκευτική. Δηλαδή βασική προϋπόθεση ανάπτυξης του είναι η ύπαρξη αρχαιολογικών χώρων, μνημείων, αγαλμάτων, μουσείων, μοναστηριών και λοιπής πολιτιστικής παρουσίας με σκοπό την ανάδειξη και προβολή με την ταυτόχρονη προστασία αυτών και του περιβάλλοντος.

1.4.7 Bird – watching

Ένα είδος εναλλακτικού τουρισμού που είναι άγνωστο στο ευρύ κοινό, ιδιαίτερα στην Ελλάδα, είναι η παρατήρηση πουλιών, που στην αγγλική ορολογία ονομάζεται bird –watching. Ως δραστηριότητα εκδηλώνεται στα δασικά οικοσυστήματα, στους υγροβιότοπους (λίμνες, ποτάμια, λιμνοθάλασσες, έλη κ.λ.π.) αλλά και στην καρδιά της πόλης, κυρίως στο πλαίσιο εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων. Η ελληνική ορνιθολογική εταιρεία αλλά και το ελληνικό κέντρο περίθαλψης άγριων ζώων διοργανώνουν τέτοιες εξορμήσεις και δίνουν οδηγίες για τα είδη των πουλιών.

1.4.8 Ιαματικός τουρισμός

Ο τουρισμός αυτός αποκαλείται και τουρισμός υγείας – θεραπείας – ή ανάρρωσης. Τα άτομα που μετέχουν στη μορφή αυτή έχουν ως βασικό κίνητρο την αποκατάσταση της υγείας τους, τη θεραπεία και ανάρρωση από διάφορες ασθένειες.

Τα βασικά χαρακτηριστικά της κατηγορίας αυτής αναφέρονται αφενός στη σύνθεση της πελατείας – περιλαμβάνει σχεδόν αποκλειστικά άτομα μεσαίας και ανώτερης ηλικίας – αφετέρου στον τόπο των προσφερόμενων υπηρεσιών (προσδιορίζεται αποκλειστικά από τους φυσικούς πόρους, δηλαδή ιαματικές πηγές ή και ειδικές ορεινές και παραθαλάσσιες τοποθεσίες. Εκτός από τις εξειδικευμένες εγκαταστάσεις και τον εξοπλισμό σε καταλύματα, καθώς και συμπληρωματικές εγκαταστάσεις, η κατηγορία αυτή απαιτεί ειδικές ιατρικές ανάγκες.

1.4.9 Θαλάσσιος τουρισμός

Η μορφή αυτή τουρισμού αναφέρεται στο σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων που διεξάγονται στο θαλάσσιο χώρο μιας χώρας ή διαφορετικών χωρών. Αναμφίβολα ο θαλάσσιος τουρισμός αποτελεί μία από τις δυναμικότερες μορφές του σύγχρονου τουρισμού, αφού η σημασία του στις τουριστικές προϋποθέσεις όσο και τις οικονομικές δυνατότητες για να τον αναπτύξουν είναι κυριολεκτικά μεγάλη.

Η πιο παραγωγική και συναλλαγματοφόρα δραστηριότητα του θαλάσσιου τουρισμού είναι εκείνη της ναύλωσης σκαφών αναψυχής κάθε είδους. Όπως θαλαμηγών, ιστιοφόρων, ταχύπλων σκαφών κ.λ.π. Η πελατεία στην οποία απευθύνεται και οι ανάγκες ή επιθυμίες τις οποίες ικανοποιεί, είναι κατά το πλείστον τουρίστες υψηλής εισοδηματικής στάθμης.

1.4.10 Θρησκευτικός τουρισμός

Είναι ένα είδος τουρισμού που αφορά σε μια κατηγορία ατόμων που επισκέπτονται θρησκευτικούς τόπους που βρίσκονται στη χώρα της μόνιμης διαμονής τους ή σε κάποια άλλη, είτε για λόγους λατρείας είτε για να πάρουν μέρος σε κάποιες θρησκευτικές εκδηλώσεις ή τελετές.

Η μορφή αυτή τουρισμού είναι περιορισμένης διάρκειας, συνήθως μία έως τρεις ημέρες. Επίσης τα τουριστικά πακέτα για θρησκευτικό τουρισμό είναι σχετικά φθηνότερα από εκείνα άλλων μορφών τουρισμού επειδή είναι οπωσδήποτε λιγότερα, ενώ τα οικονομικά οφέλη για τους θρησκευτικούς τόπους και κατ' επέκταση για τις οικονομίες των χωρών στις οποίες βρίσκονται, είναι σημαντικά.

1.5 ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΤΕΣ

1.5.1 Γενικά

Ένας αντιπροσωπευτικός ορισμός του τι ακριβώς είναι ο οικοτουρισμός, είναι ο εξής :

“ Οικοτουρισμός είναι ο φυσικός τουρισμός λίγων επιπτώσεων που συμβάλλει στη διατήρηση των βιοτόπων και των ειδών της χλωρίδας και της πανίδας είτε άμεσα μέσα από τη συμβολή στη διατήρηση του περιβάλλοντος είτε έμμεσα μέσα από την αξιασφάλιση εσόδων στην τοπική κοινότητα αρκετών για τους κατοίκους της , προστατεύοντας, έτσι, τη φυσική τους κληρονομιά ως πηγή εσόδων.” (Goodwin)

Ο τουρισμός βρίσκεται σε στενή εξάρτηση από το φυσικό περιβάλλον και μάλιστα, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, σε ποσοστό 90%. Αυτό σημαίνει ότι το φυσικό περιβάλλον αποτελεί βασική παράμετρο της τουριστικής ανάπτυξης μιας περιοχής, ή, διαφορετικά, το «κεφάλαιό» της, το οποίο ο τουρισμός καλείται να αναδείξει και να αξιοποιήσει, με σκοπό να παραχθούν οικονομικά, κοινωνικά, πολιτισμικά και περιβαλλοντικά οφέλη. Κατά συνέπεια, αν αποσκοπούμε στην αιφορία των ωφελειών που προέρχονται από τον τουρισμό, τότε θα πρέπει πρωτίστως να εκμεταλλευτούμε αιφορικά το διαθέσιμο φυσικό «κεφάλαιο», έτσι ώστε να είναι σε θέση να προσφέρει αενάως τις ίδιες τουλάχιστον υπηρεσίες. Η αιφορικότητα στις ανωτέρω περιπτώσεις επιτυγχάνεται όταν οι σχέσεις τουρισμού και φυσικού περιβάλλοντος είναι αρμονικές και έχει επιτευχθεί μεταξύ τους ισορροπία.

Πρακτικά αυτό σημαίνει ότι ευρισκόμενοι οι εν λόγω παράγοντες σε κατάσταση ισορροπίας, δεν μπορεί να επιδιωχθεί η μονομερής ανάπτυξη του τουρισμού, διότι θα υποχρεωθούμε να λειτουργήσουμε σε βάρος του φυσικού περιβάλλοντος αξιώνοντας περισσότερους φυσικούς πόρους ή υποβαθμίζοντάς τους.

Τουρισμός και περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις

Στη χώρα μας, η επιθυμητή ισορροπία δεν επιτεύχθηκε μέχρι σήμερα, ίσως και να μην επιδιώχθηκε. Είναι χαρακτηριστική η υπερσυγκέντρωση τουριστών και η σημαντική περιβαλλοντική επιβάρυνση ορισμένων περιοχών, οι οποίες αναπτύχθηκαν επιλεκτικά και μονομερώς, σε αντίθεση με άλλες περιοχές εξίσου αξιόλογες που παρέμειναν αναξιοποίητες και περιβαλλοντικά «άθικτες». Ενδεικτικά αναφέρουμε ότι η Ρόδος το 1999 δέχτηκε 8πλάσια τουριστική ένταση σε σχέση με την αντίστοιχη μέση ένταση της χώρας. Η εικόνα, με κάποιες αποκλίσεις, είναι παρόμοια και στις λοιπές παραθαλάσσιες περιοχές, αν λάβουμε υπόψη ότι το 90% του τουρισμού στη χώρα μας έχει σαν κύριους προορισμούς τα νησιά και τον παράκτιο χώρο. Η υπερσυγκέντρωση τουριστών σε ορισμένες περιοχές και η κάλυψη των αυξανόμενων αναγκών της ζήτησης συνοδεύτηκε με αύξηση των επεμβάσεων στο φυσικό περιβάλλον, με αποτέλεσμα την εμφάνιση σοβαρών περιβαλλοντικών επιβαρύνσεων και απωλειών. Ενδεικτικά

αναφέρουμε την απώλεια σημαντικών εκτάσεων αμμοθινών σε ποσοστό ~50% από το 1900-1990, τον κατατεμαχισμό τοπιακών ενοτήτων, την καταστροφή βιοτόπων, τη μείωση της βιοποικιλότητας, τη ρύπανση των υδάτων και γενικά την απαξίωση του φυσικού περιβάλλοντος, η οποία, σε τελική ανάλυση, υποβαθμίζει με τη σειρά της, αν δεν αναιρεί, τις φυσικές ιδιαιτερότητες της χώρας μας. Την κρισιμότητα της κατάστασης μπορούμε να τη συνειδητοποιήσουμε αν λάβουμε υπόψη ότι σε επίπεδο χώρας υφίσταται ήδη ένα υψηλό ανταγωνιστικό δυναμικό μεταξύ τουρισμού και φυσικού περιβάλλοντος, πολύ περισσότερο δε στον παράκτιο χώρο, όπου ο τουρισμός παρουσιάζει πολλαπλάσια ένταση (Πίνακας 1).

Πίνακας 1. Τουρισμός και βιοποικιλότητα στον παράκτιο ευρωπαϊκό χώρο

Χώρα	Βιοποικιλότητα	Πίεση τουρισμού	Ανταγωνιστικό δυναμικό
Βέλγιο	μέση	μέση	μεσαίο
Δανία	μέση	μέση	χαμηλό
Γερμανία	μέση	μέση	μεσαίο
Φινλανδία	χαμηλή	χαμηλή	χαμηλό
Γαλλία	υψηλή	υψηλή	υψηλό
Ελλάδα	υψηλή	υψηλή	υψηλό
Ιρλανδία	χαμηλή	χαμηλή	χαμηλό
Ιταλία	υψηλή	υψηλή	υψηλό
Μάλτα	υψηλή	πολύ υψηλή	υψηλό
Ολλανδία	μέση	μέση	μεσαίο
Πορτογαλία	μέση	υψηλή	μεσαίο
Ισπανία	υψηλή	υψηλή	υψηλό
Μεγάλη Βρετανία	μέση	υψηλή	μεσαίο

Πηγή: World Conservation Monitoring Centre, 1994.

Οι περιβαλλοντικές επιβαρύνσεις επέδρασαν αρνητικά στον τουρισμό, καθόσον επηρέασαν την ποσότητα και ποιότητα του τουριστικού «κεφαλαίου», το οποίο άρχισε να μην ανταποκρίνεται πλέον στα συνεχώς ανερχόμενα standards των τουριστών. Αποτέλεσμα αυτής της διάστασης μεταξύ «πραγματικού» και «επιθυμητού» ήταν η εμφάνιση στη δεκαετία του '90 σημείων «κόπωσης» των τουριστών, που συνοδεύτηκε με σταδιακή «εγκατάλειψη» παραδοσιακών τουριστικών κέντρων και αναζήτηση άλλων περιοχών με «περισσότερο» φυσικό περιβάλλον, για να επαληθευθεί ο γενικός διευθυντής του Αυστριακού Οργανισμού Τουρισμού, Δρ. Κλάους, ο οποίος πριν 20 περίπου χρόνια είχε υποστηρίξει, ότι «η επιστροφή στο φυσικό και άθικτο περιβάλλον θα είναι πρωταρχικός παράγοντας στις τάσεις και τις

επιθυμίες των τουριστών στο εγγύς μέλλον». Η τάση αυτή εξελίσσεται αυξητικά μέχρι τις μέρες μας.

Η συνειδητοποίηση της κατάστασης αυτής και η ανάγκη προσαρμογής στις απαιτήσεις της ζήτησης συνέβαλαν στην εμφάνιση νέων όρων στην τουριστική ορολογία: ήπιος, εναλλακτικός, πράσινος, αειφορικός τουρισμός, οικοτουρισμός, κ.λπ. Όροι, που χρησιμοποιούνται κατά κόρον τα τελευταία χρόνια για να υποδηλώσουν την εναλλακτική πρόταση τουρισμού, σε αντιδιαστολή προς τον μαζικό τουρισμό, η οποία θεωρείται «πανάκεια» για την επίλυση των δημιουργηθέντων προβλημάτων, χωρίς πολλές φορές να συνειδητοποιούνται ούτε το περιεχόμενο ούτε τα πλαίσια δράσης που υπαγορεύονται από τις νέες αυτές μορφές. Η άγνοια αυτή, εκούσια ή ακούσια, οδηγεί πολλές φορές στην ανάληψη πρωτοβουλιών, οι οποίες στην ουσία δεν είναι νέες, αλλά παλιές, γνωστές πρακτικές που περιβλήθηκαν με περιβαλλοντικό «μανδύα».

Κατά συνέπεια, αποτελεί κομβικό σημείο η διασαφήνιση των πλαισίων των νέων αυτών μορφών τουρισμού για να συνειδητοποιηθούν οι βασικές προϋποθέσεις ανάπτυξής τους και, σε συνδυασμό με τις υπάρχουσες δυνατότητες, να καταδειχθούν οι διαγραφόμενες προοπτικές τους.

Σαν πεδίο προβληματισμού, θα χρησιμοποιήσουμε τον οικοτουρισμό.

Προφίλ του οικοτουρίστα

Ορισμένες από τις πρώτες έρευνες του οικοτουρισμού εοιχείρησαν να ταξινομήσουν τους οικοτουρίστες βάσει περιβάλλοντος, εμπειρίας και δυναμικής της ομάδας. Ο Kusler κατηγοριοποίησε τους οικοτουρίστες σε τρεις βασικές ομάδες :

1. Οκοτουρίστες "do it yourself". Παρά τη σχετική τους ανωνυμία, η ομάδα αυτή περιλαμβάνει το μεγαλύτερο ποσοστό οικοτουριστών. Οι άνθρωποι αυτοί μένουν σε μια ποικιλία τύπων καταλυμάτων και έχουν την δυνατότητα μετακίνησης, ώστε να μπορούν να επισκέπτονται πολλά μέρη. Η εμπειρία τους, συνεπώς, χαρακτηρίζεται από ένα υψηλό επίπεδο ελαστικότητας.
2. Οικοτουρίστες σε γκρουπ. Η ομάδα αυτή αναμένει έναν υψηλό βαθμό οργάνωσης στην περιήγησή της, και ταξιδεύει σε εξωτερικούς προορισμούς.
3. Σχολικές ομάδες ή επιστημονικά γκρουπ. Η ομάδα αυτή ασχολείται συνήθως με την επιστημονική έρευνα εκ μέρους μιας οργανωμένης ομάδας ή μεμονωμένα, παραμένει στην ίδια περιοχή για μεγάλα χρονικά διαστήματα και είναι πρόθυμη να υπομείνει τις χειρότερες συνθήκες σε σχέση με τις άλλες δύο ομάδες.

1.5.2 ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Τα 9 κριτήρια του Οικοτουρισμού

Σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (WTO) και The International Ecotourism Society (TIES) , οι επιχειρήσεις που προβάλλουν οικοτουριστικό προϊόν, θα πρέπει να τηρούν τις ακόλουθες 9 προϋποθέσεις:

1) Η επιχείρηση να οργανώνει ταξίδια αναψυχής, ξενάγησης και ψυχαγωγίας σε τόπους φυσικού κάλλους.

2) Να παίρνει μέρος στην προστασία μη ανανεώσιμων πόρων και άλλων πηγών του περιβάλλοντος.

3) Να δημιουργεί περιβαλλοντική γνώση.

4) Να προσφέρει άμεσα χαρακτηριστικά προτερήματα για την συντήρηση παραδοσιακών τόπων και άλλων περιοχών.

5) Να προσφέρει χαρακτηριστικά πλεονεκτήματα για την ενδυνάμωση των γηγενών πληθυσμών.

6) Να σέβεται την τοπική κουλτούρα.

7) Να στηρίζει τα ανθρώπινα δικαιώματα και άλλες δημογραφικές κινήσεις.

8) Να συνεισφέρει στην εκπαίδευση και γνωριμία του επισκέπτη με την τοπική κουλτούρα , ήθη, έθιμα και λοιπές τοπικές συνήθειες.

9) Να προωθεί τη φιλοσοφία για "επιστροφή στη φύση" και τα μοναδικά φυσικά χαρακτηριστικά της.

Οι 10 εντολές του οικοτουρισμού

1. Σεβάσου την ευπάθεια της γης. Συνειδητοποίησε ότι όλοι πρέπει να έχουν τη θέληση να βοηθήσουν στην προστασία μοναδικών και όμορφων προορισμών, για τις επόμενες γενιές να απολαύσουν.

2. Άφησε μόνο χνάρια. Πάρε μόνο φωτογραφίες. Όχι γκράφιτι. Όχι σκουπίδια. Μην παίρνετε ενθύμια και αναμνηστικά από τόπους ιστορικής αξίας και περιοχές φυσικού κάλλους.

3. Για να κάνετε το ταξίδι σας πιο ενδιαφέρον, μάθετε για την γεωγραφία, ήθη, έθιμα, τρόπους και κουλτούρες των περιοχών που επισκέπτεστε. Ενθαρρύνετε τις προσπάθειες για τοπική συντήρηση.

4. Σεβαστείτε την ησυχία και την αξιοπρέπεια των άλλων. Ρωτήστε πριν φωτογραφίσετε ανθρώπους.

5. Μην αγοράσετε προϊόντα που προέρχονται από υπό εξαφάνιση φυτά και ζώα, όπως για παράδειγμα κισσός, καβούκι χελώνας, δέρματα ζώων και πούπουλα. Διαβάστε και ερευνήστε για προϊόντα που δεν μπορείτε να εισάγετε.

6. Πάντα ακολουθείτε προεπιλεγμένες διαδρομές. Μην ενοχλείτε τα ζώα, φυτά ή το φυσικό τους περιβάλλον.

7. Πληροφορηθείτε για προγράμματα συντήρησης και οργανισμούς που αποσκοπούν στη συντήρηση του περιβάλλοντος.

8. Προσπαθείτε να περπατάτε ή να χρησιμοποιείτε περιβαλλοντικές μεθόδους μεταφοράς, όπου και όποτε είναι δυνατόν. Ενθαρρύνετε τους οδηγούς δημοσίων οχημάτων να σβήνουν τις μηχανές όταν παρκάρουν.

9. Δείξτε κατανόηση σε αυτούς που συντελούν στην βελτίωση της ενεργειακής και περιβαλλοντικής συντήρησης (ποιότητα του αέρα, νερού, ανακύκλωση, ασφαλή διοίκηση των αποβλήτων και τοξικών προϊόντων, ηχορύπανση κλπ) και οι οποίοι προωθούν ειδικευμένο και εκπαιδευμένο προσωπικό.

10. Ενθαρρύνετε τους διάφορους οργανισμούς να γίνονται μέλη σε περιβαλλοντικές οργανώσεις. Για παράδειγμα, η ASTA, προτρέπει τις επιχειρήσεις να υιοθετήσουν τους δικούς τους περιβαλλοντικούς κώδικες, οι οποίοι συμπεριλαμβάνουν ειδικά ιστορικά μέρη και οικοσυστήματα.

1.5.3 ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Αναφερόμενοι στους πολιτιστικούς πόρους, περιοριζόμαστε συνήθως στα κλασικά μνημεία, πάνω στα οποία στηρίχθηκε και η τουριστική ανάπτυξη της χώρας στα πρώτα της βήματα, όταν ο αρχαιολογικός τουρισμός ήταν στις άμεσες προτεραιότητες της ζήτησης. Όμως, δεν είναι μόνο αυτά. Είναι τα μνημεία των νεότερων χρόνων, οι παραδοσιακοί οικισμοί, τα γραφικά χωριά των ορεινών κυρίως περιοχών, τα ήθη και έθιμα του τόπου μας, οι παραδοσιακές ενασχολήσεις, ο πληθυσμός της υπαίθρου με τις ιδιομορφίες του, την αγνότητα και το άδολο του χαρακτήρα του, τη φιλοξενία και την αμεσότητά του. Είναι όλα αυτά, όπως διαμορφώθηκαν στην πορεία της ελληνικής φυλής μέσα στο χρόνο και που μας χαρακτηρίζουν. Είναι αυτά τα οποία για ένα μεγάλο διάστημα στο παρελθόν τα απαρνηθήκαμε ή τα υποτιμήσαμε για να «θεοποιήσουμε» και να οικειοποιηθούμε αλλότρια πρότυπα στην προσπάθειά μας να «εκσυγχρονιστούμε». Τα ανακαλύψαμε, όμως, και τα προβάλλουμε δειλά-δειλά τα τελευταία χρόνια, επιδιώκοντας να αναδείξουμε, να διατηρήσουμε και να προβάλλουμε τον πολιτισμό μας, την ιδιαιτερότητα και μοναδικότητά μας, να δείξουμε αυτό που είμαστε, χωρίς αισθήματα κατωτερότητας. Είναι, άλλωστε, αυτό που αποζητά ο σύγχρονος τουρίστας και ειδικότερα ο οικοτουρίστας, τη γνωριμία και επαφή με την παράδοση, το αγνό και άδολο, την εμπειρία της γόνιμης ώσμωσης του ξένου με το εγχώριο

στοιχείο στη φυσική του κατάσταση χωρίς εξωραϊσμούς και προσποιήσεις, την εμπειρία να ανακαλύπτει νέες αξίες και να επιβεβαιώνει παλιές.

Αν οι πολιτιστικοί πόροι και ειδικότερα οι αρχαιολογικοί θησαυροί αναδείχθηκαν και αξιοποιήθηκαν, λιγότερο ή περισσότερο, σε όλη την έκταση της χώρας, οι φυσικοί πόροι, αντίθετα, αγνοήθηκαν, δεν αξιοποιήθηκαν ισότιμα, επιβεβαιώνοντας έτσι το «ανισόρροπο» της τουριστικής ανάπτυξης. Η συσσώρευση των τουριστών στις παράκτιες περιοχές και η αποκλειστική αξιοποίηση των φυσικών τους πόρων, άφησαν κατά μέρος τους αντίστοιχους της ενδοχώρας. Η εξέλιξη αυτή είχε και τη θετική της πλευρά, αφού παραμένοντας ανεκμετάλλευτοι δεν υποβαθμίστηκαν, όπως σε άλλες περιπτώσεις. Όμως, όταν η χώρα μας αποζητά την ανάπτυξη και δη την ισόρροπη ανάπτυξή της, αποτελεί πολυτέλεια να παραμένουν ανεκμετάλλευτοι φυσικοί πόροι.

Παρά τις κατά καιρούς αντίθετες απόψεις, η ηπειρωτική χώρα διαθέτει ένα ανεκτίμητο κεφάλαιο: το φυσικό περιβάλλον. Το έντονο ανάγλυφο, οι γεωμορφολογικοί σχηματισμοί, το πολύμορφο του τοπίου και το ευρύ φάσμα υψομετρικών διαφορών διαμορφώνουν αναρίθμητες οπτικές εικόνες και μεγάλη ποικιλία βιοτόπων σπάνιας ομορφιάς. Σε συνδυασμό δε με τη γεωγραφική θέση και το κλιματικό περιβάλλον, δημιουργούνται ευνοϊκές συνθήκες, όπου αναπτύσσεται πολυποίκιλη και μοναδική χλωρίδα και ενδιαίτατα πλούσια και σπάνια πανίδα αμφιβίων, ερπετών, πτηνών, μικρών και μεγάλων θηλαστικών. Όλα αυτά παρέχουν πολυάριθμες ευκαιρίες παρατήρησης, θαυμασμού και απόλαυσης του τοπίου και της άγριας ζωής, ενσταλάζοντας στον επισκέπτη ανεπανάληπτες εμπειρίες.

Η δασική βλάστηση, έτσι καθώς ξεδιπλώνεται από τις παραλιακές περιοχές μέχρι την αλπική ζώνη και από την Κρήτη ως τη Ροδόπη, με το πολυάριθμο των ειδών της και το πολυποίκιλο των μορφών, δομών και εναλλαγών των χρωματισμών της, αποτελεί αντικείμενο μελέτης, παρατήρησης, θαυμασμού και αναψυχής.

Η ποικιλία της χλωρίδας της χώρας μας είναι πλούσια. Αριθμεί περισσότερα από 6.000 είδη, το 1/10 των οποίων είναι ενδημικά, και κατατάσσει τη χώρα μας στη δεύτερη θέση από άποψη βιοποικιλότητας σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Πρόκειται για ένα πολύτιμο φυσικό κεφάλαιο, μια ανεκτίμητη φυσική κληρονομιά, όχι μόνο για την Ελλάδα, αλλά και για ολόκληρη την Ευρώπη.

Μεταξύ των βιοτόπων, ξεχωριστή θέση κατέχουν οι υγροβιότοποι. Πάνω από 400 λίμνες, λιμνοθάλασσες, έλη, υγρολίβαδα, εκβολές ποταμών και κάθε είδους υγροτοπικές εκτάσεις, πρόσκαιρες ή μόνιμες, φυσικές ή ανθρωπογενείς, δημιουργούν έναν ιστό μοναδικής οικολογικής και αισθητικής αξίας. Τα πολυάριθμα είδη χλωρίδας και πανίδας, ιδιαίτερα δε της πτηνοπανίδας, οι παραδοσιακές ασχολίες των κατοίκων (ψάρεμα, κτηνοτροφία, κ.λπ.), σε συνδυασμό με το πανέμορφο τοπίο τους, μπορούν να αποτελέσουν μοχλό οικοτουριστικής ανάπτυξης για αρκετές περιοχές.

Ειδικού οικοτουριστικού ενδιαφέροντος είναι επίσης οι προστατευόμενες φυσικές περιοχές, οι οποίες χαρακτηρίζονται για τη μοναδικότητα της χλωρίδας, της πανίδας, των

γεωμορφολογικών χαρακτηριστικών και των υδάτων που εμπεριέχουν. Η χώρα μας διαθέτει ένα σχετικά μεγάλο φάσμα τέτοιων περιοχών: 10 εθνικούς δρυμούς, 19 αισθητικά δάση (όπως το Φοινικόδασος Βαΐ στην Κρήτη, η Κοιλιάδα των Τεμπών, τα δάση της Σκιάθου, τα στενά του ποταμού Νέστου κ.ά), τα ανεπηρέαστα από ανθρώπινες επεμβάσεις παρθένα δάση στη Ροδόπη, καθώς και 51 διατηρητέα μνημεία της φύσης (το δάσος Χαϊντού Ξάνθης, το απολιθωμένο δάσος της Λέσβου, το δάσος δενδρωδών αειφύλλων πλατυφύλλων στη νήσο Σαπιέντζα κ.ά.). Αυτό το δίκτυο των προστατευόμενων φυσικών περιοχών, με τη μοναδικότητα των φυσικών χαρακτηριστικών, παρέχει θαυμάσιες ευκαιρίες για οικοτουρίστες και μπορεί να αποτελέσει σημείο αναφοράς της οικοτουριστικής ανάπτυξης.

Όλα τα ανωτέρω αποτελούν στοιχεία παρατήρησης, ανεξάντλητη πηγή έμπνευσης και στοχασμού, αλλά και επιστημονικής, ιστορικής και λαογραφικής ομορφιάς και αξίας. Συνιστούν ένα μοναδικό κεφάλαιο για τη χώρα μας και, συγχρόνως, το συγκριτικό της πλεονέκτημα, που παραμένει «ανέγγιχτο», παρά το ότι αυτό είναι το επιζητούμενο στην οικοτουριστική αγορά. Κατά συνέπεια, η χώρα μας διαθέτει ένα ευρύ φάσμα αξιόλογων οικοτουριστικών αντικειμένων και προορισμών και μπορεί να ικανοποιήσει ποικιλία ενδιαφερόντων των οικοτουριστών, είτε αυτοί ανήκουν σε φανατικούς λάτρεις της φύσης και της παράδοσης των τόπων είτε είναι ομάδες επιστημόνων που αποζητούν τον εμπλουτισμό των παραστάσεων και των γνώσεών τους είτε είναι απλοί επισκέπτες με κίνητρα την παρατήρηση, την εκτίμηση της φύσης και την απόκτηση εμπειριών.

1.5.4 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Λαμβάνοντας υπόψη ότι:

- 1 ο τουρισμός στην Ελλάδα έχει αναδειχθεί σε μια μεγάλη εθνική βιομηχανία, που συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομία, την απασχόληση, την ευημερία, αλλά και την προβολή της χώρας μας,
- 2 ο εμπλουτισμός της τουριστικής προσφοράς και η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου επιβάλλεται για οικονομικούς, κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς λόγους,
- 3 η εφαρμογή της Agenta 21 απαιτεί την πλήρη ενσωμάτωση της αειφορικής ανάπτυξης στην τουριστική βιομηχανία,
4. οι πολιτικές και δράσεις της Ε.Ε. επιτάσσουν την ενσωμάτωση των αρχών της αειφορίας, τόσο στη στρατηγική και τις πρακτικές ανάπτυξης του τουριστικού τομέα όσο και στην προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος ως πολύτιμου τουριστικού πόρου,
5. η βελτίωση της ποιότητας του φυσικού και ανθρωπογενούς περιβάλλοντος έχει ζωτική σημασία για την επιτυχία των τουριστικών προορισμών της

χώρας και αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης,

6. ο οικότουρισμός αναγνωρίζεται διεθνώς ως βασικό μέσο μεγιστοποίησης των οικονομικών, περιβαλλοντικών και κοινωνικών ωφελειών και αποφυγής των αρνητικών επιδράσεων και αδυναμιών του παρελθόντος,

7. η χώρα μας διαθέτει ένα μοναδικό οικότουριστικό «προϊόν» που στοιχειοθετεί και το συγκριτικό της πλεονέκτημα, το οποίο όμως παραμένει αναξιοποίητο,

8. η εφαρμογή της Agenta 21 (κεφ. 13) απαιτεί επιπλέον άμεση δράση για την κατάλληλη διαχείριση των ορεινών πόρων και την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη των ορεινών πληθυσμών, θεωρούμε ότι ο οικότουρισμός είναι δυνατός, αναγκαίος, έχει προοπτικές και επιβάλλεται η περαιτέρω ανάπτυξη του στη χώρα μας.

Η ευόδωση, όμως, μιας τέτοιας προσπάθειας προϋποθέτει τη λήψη μέτρων, τα οποία επιγραμματικά θα μπορούσαν να είναι τα εξής:

1. εφαρμογή μιας οικότουριστικής πολιτικής, με σεβασμό στη φυσική και στην πολιτισμική μας κληρονομιά, η οποία να ενισχύει τη βιώσιμη οικονομική ανάπτυξη,

2. συμμετοχή στη διαμόρφωση πολιτικής, στο σχεδιασμό και στην υλοποίηση οικότουριστικών προτάσεων όλων των εμπλεκόμενων φορέων (επιστημονικοί, επιχειρηματικοί, μη κυβερνητικές οργανώσεις, ΕΟΤ, τοπικοί παράγοντες, κ.λπ.),

3. καταγραφή και ταξινόμηση του οικότουριστικού προϊόντος κατά αντικείμενο, βαθμό ευαισθησίας και φυσική χωρητικότητα,

4. ιεράρχηση των οικότουριστικών προορισμών και περιβαλλοντικός-χωροταξικός σχεδιασμός των δράσεων,

5. σύνταξη αυστηρών προδιαγραφών σχετικά με τα έργα υποδομής-ανωδομής και οικότουριστικής χρήσης,

6. παροχή κινήτρων για τη δραστηριοποίηση των τοπικών κοινωνιών,

7. συγκρότηση επιτροπής, με εξειδικευμένα στελέχη, παρακολούθησης και ελέγχου της εκτέλεσης των έργων και μετέπειτα της τουριστικής χρήσης των περιοχών,

8. ενεργοποίηση και ευαισθητοποίηση των επιχειρηματιών και των τοπικών κοινωνιών σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και γενικότερα οικότουριστικής συμπεριφοράς,

9. ενεργοποίηση στα θέματα του οικότουρισμού των αρμοδίων περιφερειακών και νομαρχιακών δημοσίων υπηρεσιών, οι οποίες διαθέτουν εξειδικευμένο προσωπικό και πολυετή εμπειρία, και

10. ετήσιος απολογισμός της συνολικής πορείας του οικότουρισμού (έργα, τουρίστες, θετικά ή αρνητικά σημεία), με σκοπό να υπάρχει σαφής εικόνα της εξέλιξης, να προωθούνται ενδεχόμενες βελτιώσεις ή να γίνονται έγκαιρα οι απαραίτητες διορθώσεις.

Η ανάπτυξη του οικότουρισμού δεν είναι εύκολη υπόθεση. Τα συμφέροντα, οι στάσεις, οι συμπεριφορές και οι νοοτροπίες που κυριάρχησαν για δεκαετίες αντιστέκονται και πρέπει να μεταλλαχθούν. Πέρα απ' αυτά, όμως, και πάνω απ' όλα, πρέπει να αναγνωρίσουμε και να πιστέψουμε στη δυναμική του οικότουρισμού και στη συνέχεια να μετασχηματίσουμε αυτό το «πιστεύω» σε κύριο εθνικό στόχο. Στόχος, ο οποίος θα ακολουθείται πιστά, θα ελέγχεται αυστηρά και θα υλοποιείται με συνέπεια, φαντασία και θάρρος. Οι «φυσικές» προϋποθέσεις υπάρχουν, αλλά απαιτούνται επιπλέον οι πνευματικές και οι ψυχικές: ευρύτητα αντίληψης, διεπιστημονική προσέγγιση, διορατικότητα, ευαισθησία, τόλμη και πολιτική βούληση. Πρέπει να τις αναζητήσουμε και να τις ενεργοποιήσουμε τώρα, εάν θέλουμε να προλάβουμε τις εξελίξεις, γιατί αυτές δεν μας περιμένουν.

Κεφάλαιο 2° : Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

2.1 ΑΝΘΡΩΠΟΓΕΩΓΡΑΦΙΑ ΤΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Η Πελοπόννησος είναι το νοτιότερο γεωγραφικό διαμέρισμα της ηπειρωτικής Ελλάδας. Η έκταση της είναι 21.379 τ.χλμ. Τα περισσότερα από αυτά είναι βουνά, αλλά ανάμεσα τους περνάνε πολλά ποτάμια και σχηματίζονται πολλές εύφορες πεδιάδες, που προσέλκυσαν από πολύ νωρίς την ανθρώπινη εγκατάσταση. Ποιοί ήταν οι πρώτοι αυτόχθονες κάτοικοι, πόσοι ήταν και με τι ασχολούνταν ακόμα δεν γνωρίζουμε γιατί η επιστήμη της Παλαιοντολογίας τώρα κάνει τα πρώτα βήματα της και στην Ελλάδα. Ξέρουμε όμως ότι οι πρώτοι ωεολιθικοί άνθρωποι που εγκαταστάθηκαν στην Πελοπόννησο ήταν καλλιεργητές που καλλιεργούσαν σιτάρι, κριθάρι, φακές και μπιζέλια, κτηνοτρόφοι που διατηρούσαν μικρά κοπάδια πρόβατων, κατσικιών και βοδιών και βέβαια κυνηγοί που κυνηγούσαν μεγάλα θηλαστικά.

Γύρω στο 6500π.Χ. οι νεολιθικοί άνθρωποι ανακάλυψαν τον τρόπο να κατασκευάζουν αντικείμενα από πηλό. Επειδή αυτή η δουλειά δεν είναι εύκολη, φαίνεται ότι κάποιοι άνθρωποι εξειδικεύτηκαν και έγιναν επαγγελματίες κεραμοουργοί, που όχι μόνο κατασκεύαζαν αλλά και διακοσμούσαν τα κεραμικά αντικείμενα. Στην αρχή οι ίδιοι οι παραγωγοί διέθεταν τα προϊόντα τους αλλά όταν άρχισαν να έχουν συναλλαγές με μακρινά μέρη, το ρποτ'ωγονο αυτό ανταλλακτικό εμπόριο πέρασε σιγά σιγά σε άλλα χέρια και έτσι εμφανίστηκαν οι επαγγελματίες έμποροι – ναυτικοί.

Κάποια εποχή, γύρω στο 2800π.Χ. αυτοί οι ναυτικοί και έμποροι έφεραν από την Ανατολή στη Πελοπόννησο ένα 'μαγικό' υλικό, το χαλκό και πολύ σύντομα κάποιοι άνθρωποι εξειδικεύτηκαν στη καμίνευση αυτού του μετάλλου και στη κατασκευή χάλκινων αντικειμένων. Αυτοί οι πρώτοι χαλκούργοι πρέπει να ήταν οι κορυφαίοι τεχνίτες μέσα στις μικρές κοινωνίες στις οποίες ζούσαν

Γύρω στο 2300π.Χ. ήρθαν στη Πελοπόννησο οι πρωτοέλληνες και αργότερα, γύρω στο 1900π.Χ., κατέβηκαν από το Βορρά τα ελληνικά φύλα, που επίσης δημιούργησαν μικρές αγροτικές κοινότητες. Ήταν άνθρωποι φτωχοί, με κλειστή οικονομία και περιορισμένα μέσα. Οι ίδιοι αυτοί άνθρωποι όμως γύρω στο 1600π.Χ. επηρεάστηκαν από τον εκπληκτικό Μινωικό πολιτισμό που άνθιζε εκείνη την εποχή στη Κρήτη και δημιούργησαν το περίφημο Μυκηναϊκό πολιτισμό. Δημιουργήθηκαν τότε ανακτορικά εργαστήρια στελεχωμένα με εξειδικευμένους και έμπειρους τεχνίτες. Με εισαγόμενες ή ντόπιες πρώτες ύλες κατασκεύαζαν πολύτιμα αντικείμενα από χρυσό, ασήμι, χαλκό, πολύτιμους λίθους, ελεφαντόδοντο, ορυκτό κρύσταλλο κλπ, τα οποία στη συνέχεια εξήγαν στις χώρες της Ανατολής. Πωλούσαν επίσης τοπικά αγροτικά προϊόντα (κρασί, λάδι), πολλά πηλίνα αντικείμενα και εξαιρετικής ποιότητας χάλκινα όπλα περίτεχνης διακόσμησης. Οι έμποροι και οι ναυτικοί ήταν πλέον πολλοί οργανωμένοι, με εμπορικούς σταθμούς στα μεγαλύτερα λιμάνια της Μεσογείου. Ταξίδευαν με καλοτάξιδα

καράβια με πανιά και κουπιά. Τα μυκηναϊκά κέντρα ήταν πραγματικές πόλεις όπου ζούσαν και εργάζονταν πλήθος τεχνίτες, όχι ως ελεύθεροι επαγγελματίες αλλά ως υπάλληλοι των ανακτόρων. Οι πινακίδες με τη γραμμική Β' γραφή που βρέθηκαν στα παλάτια αναφέρουν πολλούς από αυτούς: ιατήρες (γιατροί), αλειφαζοί (αρωματοποιοί), χαλκοίες (χαλουργοί), κεραμοίς (κεραμοπλάστες), τοξουργοί (κατασκευαστές τόξων), τοιχοδόμοι (οικοδόμοι), τέκτονες (ξυλουργοί), δρυτόμοι (υλοτόμοι), ναυδόμοι (ναυπηγοί), θρονουργοί (επιπλοποιοί), πεκτρίαί (γυναίκες που έξαιναν το μαλλί), ηλακατίαί (γυναίκες που έγγνεθαν το μαλλί), λινείαι (γυναίκες που επεξεργάζονταν το λινάρι), ραπτήρες (ράφτες), κναφείς (άντρες και γυναίκες που έπλεναν και λεύκαιναν τα υφάσματα), σιποχόοι (σιτέμποροι), μελήτριαί (γυναίκες που άλεθαν το σιτάρι), αρτοποιοί (φουρναραίοι).

Όταν εισέβαλαν στη Πελοπόννησο οι Δωριείς, γύρω στο 1100π.Χ. τα μυκηναϊκά κέντρα καταστράφηκαν και οι περισσότεροι από τους τεχνίτες και επαγγελματίες που εργάζονταν σε αυτά μετακόμισαν, είτε σε χώρες μακρινές και στον άλλο κόσμο. Οι Δωριείς εγκαταστάθηκαν σε μικρούς οικισμούς και όταν ξεμπέρδεψαν με τις κατακτητικές και εκκαθαριστικές επιχειρήσεις τους μοιράστηκαν τα χωράφια και έβαλαν τους πρώην ιδιοκτήτες των χωραφιών αυτών και νυν δουλοπάροικους να τα καλλιεργούν για λογαριασμό τους. Μονάδα παραγωγής αλλά και κατανάλωσης ήταν ο οίκος, δηλαδή η οικογένεια και οι δούλοι της, η οποία κατείχε ένα κομμάτι γης, διατηρούσε ένα, μικρό ή μεγάλο, κοπάδι ζώων και επιδίωκε την αυτάρκεια της σε όλα τα χρειαζόμενα. Οι άντρες έκαναν όλες τις βαριές δουλειές ενώ οι γυναίκες ασχολούνταν με την επεξεργασία των τροφών, την Παρασκευή φαγητού και την κατασκευή ενδυμάτων. Τα μεταμυκηναϊκά χρόνια ήταν εποχή σκληρής λιτότητας και τα είδη πολυτελίας έπαψαν να κατασκευάζονται αφού δεν είχαν πια ζήτηση. Οι λιγοστοί τεχνίτες που απέμειναν δεν ήταν πια υπάλληλοι του βασιλιά αλλά ελεύθεροι επαγγελματίες και από την πρώτη στιγμή μείωσαν το κόστος παραγωγής τους αφού χάθηκαν τόσο οι πλούσιοι εργοδότες όσο και οι πλούσιοι πελάτες. Οι αγγειοπλάστες έφτιαχναν πιο φτηνά αγγεία με πιο απλή διακόσμηση, οι βυρσοδέψες πρόσφεραν μόνο χοντροκατεργασμένα δέρματα, οι ναυπηγοί έμειναν σχεδόν χωρίς δουλειά με την κατάρρευση του εμπορίου, κάποιοι χαλκοί εξελίχθηκαν σε σιδηρουργούς με την εμφάνιση του νέου μετάλλου, του σιδήρου, και κατασκεύαζαν εντελώς απλά αλλά ανθεκτικά σιδερένια όπλα. Στον τομέα των υπηρεσιών επιβίωσαν οι πάντα απαραίτητοι ιατροί, οι εξίσου απαραίτητοι μάντεις και ιερείς, οι αοιδοί, που μάλλον ήταν σε κατάσταση εξαθλίωσης και βασίζονταν για την επιβίωση τους στο φαγητό και τη στέγη που τους παρείχαν οι λιγοστοί πελάτες τους όπως και οι μουσικοί. Όλοι αυτοί, είτε εργάζονταν πνευματικά είτε χειροτεχνικά, ονομάζονταν δημιουργοί (δημόσιοι εργάτες). Η ικανότητα του μυαλού τους βασιζόταν στη θεία έμπνευση και η επιδεξιότητα των χεριών τους οφειλόταν στη θεία καθοδήγηση. Ένα άλλο επάγγελμα που γνώρισε μεγάλη ανάπτυξη από το 700π.Χ. και μετά είναι οι μισθοφόροι, δηλαδή επαγγελματίες στρατιώτες που υπηρετούν κυρίως στους στρατούς των μεγάλων βασιλιάδων της Ανατολής.

Από το 700π.Χ., όταν άρχισαν οι Έλληνες να ιδρύουν αποικίες σε μακρινά μέρη, ξαναζωντάνεψε και η ναυτιλία, στην αρχή για να καλύψει τις ανάγκες τροφοδοσίας των αποικιών. Μαζί με τη ναυτιλία αναπτύχθηκε και το εμπόριο. Οι άποικοι άρχισαν να στέλνουν στις μητροπόλεις τους εξωτικά προϊόντα της περιοχής τους και να φέρνουν από κει βιοτεχνικά προϊόντα που τους ήταν δύσκολο να κατασκευάσουν επί τόπου. Τότε εμφανίστηκαν και οι πρώτοι κάπηλοι, οι οποίοι, σε αντίθεση με τους έμπορους (εν-πορεία), δεν μετακινούνταν αλλά είχαν καταστήματα όπου πωλούσαν στο καταναλωτικό κοινό τα είδη που τους έφερναν προς πώληση οι έμποροι και οι παραγωγοί. Τότε περίπου ανακαλύφθηκε και το νόμισμα ως μέσο συναλλαγής (η παράδοση λέει ότι το ανακάλυψε ο Φειδωνας από το Άργος) και γρήγορα καθιερώθηκε σε όλες τις πόλεις, οι πλουσιότερες από τις οποίες έκοψαν δικά τους νομίσματα. Σχεδόν ταυτόχρονα με το νόμισμα εμφανίστηκε και μία νέα κατηγορία επαγγελματιών (η οποία ζει και βασιλεύει μέχρι σήμερα), οι τοκογλύφοι, άνθρωποι δηλαδή που συγκέντρωναν πολλά νομίσματα στα χέρια τους και τα δένειζαν με τόκο σε όσους τα είχαν ανάγκη.

Οι Σπαρτιάτες ήταν μια ειδική περίπτωση, που δεν είχαν σχέση με όλα αυτά. Σε όλη τη διάρκεια της ιστορίας τους ήταν αυστηρώς αναπάγγελτοι, ώστε να έχουν το χρόνο να γυμνάζονται και να είναι ετοιμοπόλεμοι. Αντί γ'αυτούς δούλευαν οι είλωτες, οι υποδουλομένοι γείτονές τους.

Το κυνήγι σε όλη τη διάρκεια της αρχαιότητας δεν ήταν επάγγελμα αλλά μια ευχάριστη ασχολία των αντρών, με την οποία συμπλήρωναν τη διατροφή τους ή εξολόθρευαν τα άγρια εκείνα ζώα που κατέστρεφαν τις καλλιέργειες ή τα κοπάδια τους. Στον Ταύγετο κυνηγούσαν αλεπούδες, στα βουνά της Αρκαδίας λύκους, αρκούδες και αγριογούρουνα ενώ σε όλη τη Πελοπόννησο κυνηγούσαν πέρδικες, ορτύκια, λαγούς και άλλα θηράματα με ακόντια, βέλη, σφεντόνες και παγίδες. Στη Λακωνία μάλιστα χρησιμοποιούσαν και κυνηγετικά σκυλιά που ήταν φημισμένα για τη γρηγοράδα τους.

Οι συχνοί πόλεμοι προκαλούσαν χιλιάδες θύματα, αλλά ελλείψει αντισυλληπτικών μέτρων οι γυναίκες γεννούσαν πολλά παιδιά που αναπλήρωναν τις απώλειες και συντηρούσαν τον πληθυσμό σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Δεν υπάρχουν βέβαια ασφαλείς πηγές για δημογραφικά στοιχεία της εποχής αλλά υπολογίζεται ότι γύρω στα 400 π.χ. στην Πελοπόννησο κατοικούσαν πάνω από 800.000 άνθρωποι. Στην περιοχή της Σπάρτης υπολογίζεται ότι ζούσαν 80.000 άνθρωποι (Σπαρτιάτες πολίτες και είλωτες), στην Αρκαδία 210.000, στην Αχαΐα 100.000, στην Ηλεία 120.000, στην Αργολίδα 200.000 και στην Μεσσηνία 75.000.

Στη Ρωμαϊκή εποχή (146 π.χ. – 395 μ.χ.), όλη η Ελλάδα δεινοπάθησε, αλλά φαίνεται ότι η Πελοπόννησος γνώρισε κάποια ευημερία, τουλάχιστον τα πρώτα χρόνια. Ο Αύγουστος Καίσαρας εγκατέστησε στη Πάτρα Πωμαιοίς αποίκους (πρώην πολεμιστές στη ναυμαχία του Άκτιου), οι οποίοι ζωντάνεψαν αυτό το λιμάνι στη Δυτική είσοδο του Κορινθιακού κόλπου και μάλιστα ανέπτυξαν μια άνθουσα υφαντουργική βιοτεχνία. Στη νότια Πελοπόννησο, ο εύφορος κάμπος της Μεσσηνίας έδινε πολλά σιτηρά που έφεραν πολύ πλούτο στους ντόπιους, αλλά και

βαριά φορολογία από τους Ρωμαίους που τον πήραν μυρουδιά. Η Αρκαδία, με την άφθονη ξυλεία της και την ακμαία κτηνοτροφία της, συγκέντρωσε επίσης πολύ πλούτο, όπως και η Λακωνία με τη βιοτεχνία πορφύρας, τα λατομεία πράσινου μαρμάρου, τα μεταλλεία σιδήρου και τα λατομεία μαύρου μαρμάρου στο Ταίναρο, και τα θαυμάσια άλογα ράτσας που εξαγόταν στη Ρώμη. Στην Αργολίδα η κτηνοτροφία και η γεωργία ήταν πολύ ανεπτυγμένες και στην Σικυώνα γινόταν μεγάλη παραγωγή ελαιόλαδου. Ωστόσο, πρώτη πόλη στην Πελοπόννησο αναδείχτηκε η Κόρινθος, όχι μόνο γιατί ήταν το σημαντικότερο λιμάνι και διαμετακομιστικό κέντρο για το εμπόριο Ανατολής – Δύσης αλλά κυρίως χάρη στην ακμαία βιοτεχνία της.

Η βυζαντινή περίοδος (395 – 1204) ήταν περίοδος μεγάλων αναστατώσεων που ταλαιπώρησαν πολύ τη ζωή των κατοίκων της υπαίθρου αλλά και των μεγάλων πόλεων. Οι μακροχρόνιοι πόλεμοι των Βυζαντινών απασχολούσαν πολλούς άντρες στο στράτευμα (πολλοί από τους οποίους δεν γυρνούσαν ποτέ στο τόπο τους), και έτσι τα χωράφια έμεναν ακαλλιέργητα για μεγάλα χρονικά διαστήματα και χέρσωναν. Στις πιο ένδοξες μέρες όμως της Βυζαντινής Αυτοκρατορίας, τον 9^ο και 10^ο αιώνα, η οικονομία ήταν και αυτή στις δόξες τις. Στη γεωργία κυριαρχούν μεγαλογαιοκτήμονες που επενδύουν σημαντικά κεφάλαια σε εγχειροβελτιωτικά έργα. Η βιοτεχνία υφασμάτων παράγει αριστοθρηγήματα και αποφέρει αμύθητα πλούτη στους άρχοντες που την ελέγχουν. Στην Πάτρα, η αρχόντισσα ιδιοκτήτρια ταπητουργιών Δανιηλίδ είναι τόσο πλούσια, που προσφέρει ως ενίσχυση στο μετέπειτα αυτοκράτορα Βασίλειο Α' το Μακεδόνα (τον ιδρυτή της Μακεδονικής αυτοκρατορικής δυναστείας το 867 μ.χ.) τεράστια χρηματικά ποσά και 3.000 δούλους, έτσι, για "προεκλογική ενίσχυση"! Πολύ ανθηρή επίσης είναι η βιοτεχνία κατασκευής και βαφής μεταξωτών υφασμάτων στη Σπάρτη και στην Κόρινθο. Όσο για το λαό, αυτός υποφέρει τα μύρια βάσανα, όπως συμβαίνει με τους φτωχούς όλων των τόπων και όλων των εποχών.

Στα χρόνια της φραγκοκρατίας (1204 - 1453), οι φτωχοί έγιναν φτωχότεροι και οι πλούσιοι τοπικοί άρχοντες ολίγον φτωχότεροι και φιλαράκια των Φράγκων ευγενών, με τους οποίους μοιράστηκαν ευγενικά τις περιουσίες τους για να μην τις χάσουν ολότελα. Η φεουδαρχία μεταφυτεύτηκε στην Πελοπόννησο και άνθισε αμέσως αφού τα εδάφη της ήταν εύφορα και ο υπόδουλος λαός εργατικότερος κάτω από την απειλή του σπαθιού του δυναστή του. Στα λιμάνια ωστόσο αναπτύχθηκε μια αστική οικονομία στην οποία συμμετείχαν και πολλοί Έλληνες. Στη βενετοκρατούμενη Μεθώνη και Κορώνη οι κάτοικοι πλούτισαν από τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που πουλούσαν στις ατελείωτες караβιές προσκυνητών από τη Δύση που σταματούσαν εδώ για ανεφοδιασμό. Η Κορώνη ήταν φημισμένη για τα καπνιστά κρέατα, τα λοθκάνικα, το λάδι, το κρασί, τα δέρματα και τα υφάσματα της. Η Μεθώνη ήταν το λιμάνι που προτιμούσαν οι θαλασσοπνιγμένοι και πειρατοκυνηγημένοι ναυτικοί και ταξιδιώτες για να επισκευάσουν τα καράβια τους, γιατί εδώ έβρισκαν το καλύτερο ξύλο και τους καλύτερους караβομαραγκούς. Παραδόξως σημαντική εμπορική κίνηση είχαν και κάποιες πόλεις της ενδοχώρας όπως η Δημισάνα, η Ανδρίτσαινα και το Λογκανίκο.

Την εποχή της Τουρκοκρατίας (1453 – 1830), όχι μόνο οι Τούρκοι αλλά και οι Αλβανοί σύμμαχοι τους δεν έπαψαν καθόλου να λεηλατούν, να καταστρέφουν και να σκοτώνουν αδιακρίτως. Οι περισσότεροι Πελοποννήσιοι κατέφυγαν σε δυσπρόσιτες ορεινές περιοχές ή έφυγαν από την Πελοπόννησο και εγκαταστάθηκαν σε νησιά του Αιγαίου. Οι καλλιέργειες εγκαταλήφθηκαν και η οικονομική δραστηριότητα σχεδόν παρέλυσε. Το 1700 ζούσαν στη Πελοπόννησο μόλις 170.000 Έλληνες που με δυσκολία έφτασαν τους 300.000 τα χρόνια της Τουρκοκρατίας.

Όταν επιτέλους διώχτηκαν οι Τούρκοι από την Πελοπόννησο και δημιουργήθηκε το ανεξάρτητο ελληνικό κράτος (1830), η οικονομία της περιοχής από τα πρώτα κιόλας χρόνια πήρε τα πάνω της. Στη Μεθώνη οι αγρότες γυρίζουν στα αμπελοχώραφα και τις ελιές τους και ζωντανεύει το εμπόριο λαδιού και κρασιού. Στην Κορώνη στήνουν τα καμίνια τους πολλοί κεραμοουργοί που φτιάχνουν περίφημα κανάτια, τσουκάλια και πολλά πήλινα αντικείμενα καθημερινής χρήσης, καθώς επίσης και κεραμίδια. Οι Υδραίοι και οι Σπετσιώτες ναυτικοί (που ήδη μετά το 1774 με τη συνθήκη του Κιουτσούκ – Καϊναρτζί ταξιδεύουν ασφαλείς με ρώσικη σημαία) εξάγουν τα προϊόντα της Ελλάδας σε μακρινές αγορές και εισάγουν από κει εμπορεύματα, συγκεντρώνοντας αμύθητα πλούτοι, με τα οποία ενισχύουν την Επανάσταση και τα πρώτα βήματα του Νεοελληνικού Κράτους.

Στην Αρκαδία ζωντάνεψε η κτηνοτροφία και η γεωργία (που συνιστούσε το 90% της τοπικής οικονομικής δραστηριότητας), αλλά σημαντικά κέρδη πραγματοποιούσαν και οι Λαγκαδιανοί χτιστάδες, αυτοί οι πρωτομάστορες της πέτρας που εγκατέλειπαν το χωριό τους (τα Λαγκάδια) για μήνες και περιόδευαν όλη τη Πελοπόννησο χτίζοντας σπίτια, γεφύρια και εκκλησίες.

Στην απογραφή του 1991 βρέθηκαν να ζουν στη Πελοπόννησο 1.086.935 κάτοικοι, μοιρασμένοι σε 2.681 πόλεις και χωριά. Διοικητικά η Πελοπόννησος είναι χωρισμένη σε 7 νομούς και 21 επαρχίες και πρωτεύουσα της είναι η Πάτρα. Όπως μπορείτε να δείτε και στον πίνακα που ακολουθεί, αλλού η Πελοπόννησος είναι πυκνοκατοικημένη και αλλού αραιοκατοικημένη. Ο περισσότερος κόσμος είναι στα εύφορα πεδινά παράλια, ενώ στην ορεινή και άγονη ενδοχώρα παραμένει ένας διαρκώς μειούμενος γεροντικός πληθυσμός φτωχών χωρικών, με εξαίρεση τις εύφορες πεδιάδες της Τρίπολης, του Φενεού, του Ευρώτα και μερικές άλλες, όπου υπάρχουν μεγάλα χωριά ή και πόλεις και βέβαια σημαντική οικονομική δραστηριότητα.

Σήμερα οι περισσότεροι Πελοποννήσιοι ασχολούνται με τη γεωργία. Από τα 21.379 τ.χλμ. που είναι η συνολική έκταση της Πελοποννήσου, τα 7.083 τ.χλμ. είναι καλλιεργούμενες εκτάσεις. Από αυτά τα 2.600.000 στρέμματα είναι δενδρώδεις καλλιέργειες: 40.000.000 ελαιόδεντρα που δίνουν περίπου 17.000 τόνους βρώσιμες ελιές και περίπου 100.000 τόνους ελαιόλαδο, 9.000.000 πορτοκαλιές που δίνουν 500.000 τόνους πορτοκάλια (πολλά από τα οποία γίνονται χυμός), 4.000.000 λεμονιές που δίνουν 120.000 τόνους ζουμερά λεμόνια, 2.000.000 βερικοκιές, 1.600.000 συκιέ σπου δίνουν 15.000 τόνους σύκα για να συσκευαστούν

ως ξηρά και άλλους 8.000 τόνους σύκα που καταναλώνονται φρέσκα, 1.400.000 αχλαδιές, 1.300.000 αμυγδαλιές, 1.200.000 μανταρινιές, 800.000 μηλιές, λίγες κερασιές (περίπου 230.000 δέντρα, κυρίως στον κάμπο της Τρίπολης) και ακόμα λιγότερες ροδακινιές (λιγότερες από 170.000).

Περίπου 930.000 στρέμματα είναι χωράφια με δημητριακά (400.000 στρέμματα σιτάρι, 152.000 στρέμματα κριθάρι, 203.000 στρέμματα βρόμη, και 175.000 στρέμματα διάφορα άλλα δημητριακά) 40.000 με όσπρια (κυρίως φασόλια και κουκιά) και 50.000 στρέμματα με τα λεγόμενα βιομηχανικά φυτά (32.000 στρέμματα καπνά και 3.300 στρέμματα βαμβάκι και διάφορα άλλα). Σε πεδινά και ημιορεινά κτήματα, κυρίως στη βόρεια Πελοπόννησο, υπάρχουν 540.000 στρέμματα αμπελοκαλλιέργειες με ποικιλίες για σταφύλια ενοποίησης (όπως το μοσχοφίλερο, το αγιωργίτικο, ο ροδίτης κλπ.), νόστιμα επιτραπέζια σταφύλια και σταφύλια που αποξηραίνονται και δίνουν την περίφημη κορινθιακή μαύρη ή λευκή σταφύδα. Υπάρχουν επίσης 73.000 στρέμματα με καρπούζια και πεπόνια, 180.000 στρέμματα με πατάτες και 250.000 στρέμματα με κηπευτικά και λαχανικά.

Η κτηνοτροφία επίσης είναι αρκετά ανεπτυγμένη στη Πελοπόννησο. Τα περισσότερα κοπάδια βόσκουν στα βουνά το καλοκαίρι και στους πεδινούς βοσκότοπους το χειμώνα. Συνήθως είναι μικρά κοπάδια (μέχρι 200 ζώα) που τα βόσκει ο ίδιος ο βοσκός ή κάποιος από τα νεαρά μέλη της οικογένειας του, ενώ εσχάτως εμφανίστηκαν και πολλοί Αλβανοί λαθρομετανάστες πρόθυμοι να κάνουν αυτή τη δουρεία για ένα κομμάτι ψωμί. Εκεί πάνω στα βουνά και τα ορεινά λιβάδια που σκεπάζονται με αγριολούλουδα κάθε άνοιξη, πολλοί χωρικοί έχουν τοποθετήσει κυψέλες (συνολικά περίπου 132.000) από τις οποίες παράγεται ένα θαυμάσιο μέλι (περίπου 1.800 τόνοι).

Η βιομηχανία άρχισε να αναπτύσσεται σιγά-σιγά στη Πελοπόννησο, με κέντρο την Πάτρα, όπου στη χρυσή δεκαετία του '80 λειτουργούσαν περίπου 2.200 βιομηχανικές και βιοτεχνικές μονάδες που απασχολούσαν πάνω από 15.000 εργαζομένους. Παρόλο που σήμερα έχουν κλείσει μεγάλες βιομηχανικές μονάδες όπως η Πειραιϊκή Πατραϊκή, η βιομηχανία στη Πάτρα εξακολουθεί να πρωταγωνιστεί στην οικονομική ζωή της πόλης. Στη Μεγαλόπολη επίσης, το θερμοηλεκτρικό εργοστάσιο της ΔΕΗ, παρόλο που έχει καταστρέψει με τα λιγνιτωρυχεία του όλο το κάμπο δυτικά της Μεγαλόπολης, έχει δώσει οικονομική ανάσα σε περίπου 2.000 εργαζομένους που μένουν με τις οικογένειές τους στη Μεγαλόπολη και στα γύρω χωριά. Συνολικά περίπου 13.000 βιομηχανίες και βιοτεχνικές μονάδες σε όλη τη Πελοπόννησο απασχολούν περίπου 55.000 εργαζομένους.

Τα λείψανα των ένδοξων πρώτων κατοίκων της Πελοποννήσου κατα κύριο λόγο, και σε μικρότερο βαθμό οι ατελείωτες φυσικές ομορφιές της, είναι η αιτία που ο **τουρισμός** είναι ιδιαίτερα ανεπτυγμένος και στην Πελοπόννησο, αν και όχι σε όλη την έκτασή της. Υπάρχουν περιοχές που έχουν μεγαλύτερη τουριστική κίνηση και από την Κρήτη, όπως η Αργολίδα με το θέατρο της Επιδαύρου, τις Μυκήνες, την Τίρυνθα, το Ναύπλιο κλπ. Και υπάρχει και ο νομός

Αρκαδίας που είναι γεμάτος με φυσικές ομορφιές και σημαντικότετους αρχαιολογικούς χώρους που τα γνωρίζουν ελάχιστοι, γι'αυτό και η τουριστική κίνηση εκεί είναι ελάχιστη.

Νομός	Πρωτεύουσα	Έκταση	Πληθυσμός	Πληθ. Πρωτεύουσας	Κατ/τ.χλμ.
Αρκαδία	Τρίπολη	4.419	105.309	22.429	23.8
Λακωνία	Σπάρτη	3.636	95.696	13.011	26.3
Αχαΐα	Πάτρα	3.271	300.078	152.570	91.7
Μεσσηνία	Καλαμάτα	2.991	166.964	43.625	55.8
Ηλεία	Πύργος	2.618	179.429	28.465	68.5
Κορινθία	Κόρινθος	2.290	141.823	27.412	61.9
Αργολίδα	Ναύπλιο	2.154	97.636	11.897	45.3

2.2 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΗ ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΟ

Αλεξίπτωτο Πλαγιάς

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς parapente (από το parachute=αλεξίπτωτο και pente= πλαγιά στα γαλλικά), δίνει τη δυνατότητα σε οποιονδήποτε να κάνει μία ελεύθερη πτήση. Πρόκειται για ένα 'ειδικό' αλεξίπτωτο, με το οποίο μπορεί κανείς να απογειωθεί από μία πλαγιά, ανεξάρτητα από το ύψος της χωρίς τη βοήθεια μηχανής. Είναι ένα αλεξίπτωτο που αποκολλάται από το έδαφος, όντας ήδη ανοιγμένο. Έχει σχήμα αεροπορικής πτέρυγας ώστε να ταξιδεύει προς τα εμπρός ενώ χάνει ύψος, και να εκμεταλλεύεται τον άνεμο και τα ρεύματα. Μία πτήση μπορεί να διαρκέσει από λίγα λεπτά έως και αρκετές ώρες, αναλόγως τις συνθήκες και τη διάθεση. Έχει πολύ μεγαλύτερη ευχέρεια χειρισμών από ένα κανονικό αλεξίπτωτο, παρ' όλο που είναι μεγαλύτερο σε διαστάσεις και όγκο, και ο χειριστής του μπορεί να το κατευθύνει με απόλυτη ακρίβεια στο σημείο που θέλει. Το parapente ζυγίζει από 10 έως 15 κιλά, μαζεύεται εύκολα σε λίγα λεπτά από ένα άτομο, και μπαίνει σε ένα σάκο που μεταφέρεται στην πλάτη.

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς υπάρχει ως άθλημα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Αναπτύσσεται όμως γοργά σε όλο τον κόσμο λόγω της ευκολίας εκμάθησης, του χαμηλού κόστους και της ικανοποίησης που απολαμβάνουν όσοι ασχολούνται με αυτό. Η Ελλάδα προσφέρεται για το σπορ αυτό, καθώς οι κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες είναι ευνοϊκές.

Αναρρίχηση

Αν βρεθείτε στα Μετέωρα και θαυμάζοντας τα βράχια δείτε κάποιες φιγούρες να σκαρφαλώνουν αργά αλλά σταθερά προς την κορυφή, μην τρομάξετε και μη νομίσετε ότι πρόκειται για «τρελούς». Είναι κάποιοι που αγαπούν να σκαρφαλώνουν κόντρα στο νόμο της βαρύτητας. Αναφερόμαστε στο άθλημα της αναρρίχησης, ένα συναρπαστικό σπορ που τελευταία γίνεται όλο και πιο δημοφιλές γιατί χαρίζει έντονες συγκινήσεις και δεν απαιτεί ιδιαίτερα ακριβό εξοπλισμό και εκπαίδευση.

Στην αναρρίχηση βράχου ο αθλητής σκαρφαλώνει το «πρόσωπο» του βράχου αξιοποιώντας τις γνώσεις, την εμπειρία και τη φυσική του δύναμη. Στηρίζεται χρησιμοποιώντας το ανάγλυφο της επιφάνειας, δηλαδή τα σημεία (εσοχές, εξοχές, χαραμάδες κ.ά.) στα οποία μπορεί να πιαστεί και να πατήσει. Απαιτούνται συγκέντρωση, συντονισμός, ευλυγισία, καλή φυσική κατάσταση, υπομονή, καθαρό μυαλό αλλά και τόλμη και φαντασία, που αναπτύσσονται με την εξάσκηση και την πρακτική.

ΕΛΛΗΝΙΚΟΙ ΟΡΕΙΒΑΤΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Πελοπόννησος:

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ.
ΕΟΣ Αιγίου	Σωτ.Λόντου και Αράτου, Αίγιο	(26910) 25285
Χ Ο Ο Αργους	Βασ. Γεωργίου Β' 1α, Αργος	(27510) 27700
ΣΟΧ Καλαβρύτων	Καλάβρυτα	(26920) 22611, 22346
ΕΟΣ Καλαμάτας	Αριστομένους 105, Καλαμάτα	(27210) 27700, 21129
ΕΟΣ Κορίνθου	Κολοκοτρώνη 30, Κόρινθος	(27410) 29970, 24335
ΕΟΣ Ξυλοκάστρου	Αδαμοπούλου 11, Ξυλόκαστρο	(27430) 22918
ΕΟΣ Πατρών	ΤΘ 1346, Πάτρα	(2610) 273912
ΕΟΣ Σπάρτης	Γκορτσόγλου 97, Σπάρτη	(27310) 22574
ΕΟΣ Τριπόλεως	Αγ. Κωνσταντίνου 6, Τρίπολη	(2710) 232243

Σύλλογος Αρκάδων Ορειβατών Οικολόγων	Πανός 1, Τρίπολη	(2710) 234980, 222464
---	-------------------------	--------------------------

Θαλάσσιο Σκι

Το σκι είναι ένα από τα πιο δημοφιλή θαλάσσια αθλήματα, συνδυάζοντας το υδάτινο στοιχείο με την ταχύτητα. Τα σύγχρονα σκι ή πέδιλα είναι κατασκευασμένα από φάιμπερ-γκλας και άλλα υλικά όπως κέβλαρ και ανθρακονήματα για μεγαλύτερη αντοχή, ελαστικότητα και μείωση του βάρους. Το μήκος τους είναι γύρω στα 170 εκατοστά. Πάνω τους στερεώνονται οι ρυθμιζόμενες βάσεις (δέστρες) μέσα στις οποίες τοποθετεί ο σκιέρ τα πόδια του. Στο πίσω μέρος τους υπάρχει ένα μικρό πτερύγιο για καλύτερη ευστάθεια. Τα 'κλασικά' σκι λέγονται και combo (=συνδυασμός), γιατί το ένα από τα δύο μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο του ως slalom, αφού πάνω του υπάρχει θέση και για το δεύτερο πόδι του σκιέρ. Τα λεγόμενα slalom, απευθύνονται σε περισσότερους έμπειρους σκιέρ, αφού τα σκι αυτού του τύπου επιτρέπουν μεγαλύτερες ταχύτητες και ευελιξία. Υπάρχουν ακόμα και σκι ειδικού σχεδιασμού για φιγούρες και άλματα. Τα τελευταία χρόνια κερδίζουν σε δημοτικότητα τα wakeboard, δηλαδή ένας τύπος σκι που αποτελείται από μία μονή σανίδα, μικρότερη σε μήκος αλλά αρκετά φαρδύτερη από τα κανονικά σκι. Παραλλαγή του wakeboard είναι το kneeboard. Σε αυτήν τη σανίδα ο σκιέρ κάθεται γονατιστός και τα πόδια του στερεώνονται με λουρίδα στη σανίδα. Οι σανίδες wakeboard και kneeboard είναι πιο εύχρηστες από τα 'κλασικά' σκι, αφού επιτρέπουν στο σκιέρ να κάνει ευκολότερα διάφορες φιγούρες και άλματα και κερδίζουν σε δημοτικότητα ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι σκι μπορεί να κάνει κανείς και χωρίς πέδιλα. Η τεχνική αυτή λέγεται barefooting.

Χρήσιμες διευθύνσεις

Η Ελληνική Ομοσπονδία Θαλασσιού Σκι

Έχει τα γραφεία της στη διεύθυνση: Λ. Ποσειδώνος (Νέες Εγκαταστάσεις Αγ.Κοσμά), Ελληνικό-Αττικής, 17455. Τηλ.: (210) 8947413, 8946541, 8949240, Φαξ: (210) 8982488.

Διεθνής Ομοσπονδία Θαλασσιού Σκι (IWSF)

Τα κεντρικά γραφεία της ομοσπονδίας είναι στην Μπολόνια της Ιταλίας. Μπορείτε να απευθυνθείτε στον Mr. Graziano Tognala, C.P. 5537 BO 22 40134 Bologna Italy. Τηλ: +39.051.615.29.56, Φαξ: +39.051.615.50.15 και email: g.tognala@bo.nettuno.it

Κατασκευάστριες εταιρείες

Ρούχα και στολές για σκι

Αν σας ενδιαφέρει το slalom ski, εδώ θα βρείτε συμβουλές για να τελειοποιήσετε την τεχνική σας.

Ναυτικός Όμιλος Πόρτο Χέλι Ερμιονίδας: 210672505

Ιστιοσανίδα

Το ιστιοσανίδα (windsurfing) είναι ένα συναρπαστικό άθλημα για όλους τους ανθρώπους, ανεξαρτήτως ηλικίας και φύλου, αφού δεν απαιτεί ιδιαίτερη σωματική δύναμη, τουλάχιστον στην αρχή. Τον κυριότερο ρόλο παίζει η σωστή τεχνική. Εκτός της απόλαυσης που χαρίζει, το windsurfing βελτιώνει κατά πολύ τη φυσική κατάσταση χωρίς κίνδυνο τραυματισμού. Απαραίτητη βέβαια είναι η γνώση της κολύμβησης. Το windsurfing έχει φανατικούς και πολυάριθμους φίλους. Υπολογίζεται ότι σήμερα σε όλο τον κόσμο, υπάρχουν 40 εκατομμύρια άνθρωποι περίπου που ασκούνται και ο αριθμός αυτός αυξάνεται συνεχώς. Εκτός από διασκέδαση και Ολυμπιακό άθλημα, το windsurfing έχει γίνει και επαγγελματικό άθλημα από το 1985, καθώς και άθλημα επιδείξεων και αγώνων σε κλειστούς χώρους, όπου δημιουργούνται τεχνητά οι απαραίτητες συνθήκες.

Σημαντικό ρόλο παίζουν οι καιρικές συνθήκες. Ο αθλητής του windsurf πρέπει να γνωρίζει και να σέβεται τη θάλασσα και τον άνεμο γιατί από φίλοι και σύμμαχοι μπορούν να μετατραπούν σε ανελέητους εχθρούς. Χρησιμοποιώντας τον υπολογιστή windsurfing μπορείτε να διαβάσετε πώς μεταβάλλονται οι καιρικές συνθήκες και την επίδραση που έχει στη θάλασσα και στην ξηρά η ένταση των ανέμων. Δίνετε την ένταση που θέλετε (σε μποφόρ, κόμβους, μίλια, χιλιόμετρα, ακόμα και μέτρα ανά δευτερόλεπτο) και διαβάζετε την περιγραφή.

Οι μοντέρνες ιστιοσανίδες απέδειξαν ότι μπορούν να διασχίσουν μεγάλες αποστάσεις στα χέρια ενός έμπειρου αθλητή. Στην Ελλάδα έχουν αρχίσει και οργανώνονται αγώνες, ιδιαίτερα στις Κυκλάδες, κατά τους οποίους οι αθλητές ταξιδεύουν από νησί σε νησί. Ο Νίκος Κακλαμανάκης ταξίδεψε από την Αθήνα έως την Κρήτη πάνω στην ιστιοσανίδα του. Το 1998, τρεις Έλληνες πέρασαν τον Ατλαντικό με τον ίδιο τρόπο. Το κατάφεραν διασχίζοντας περίπου 2.000 ναυτικά μίλια σε επτά ημέρες.

Κανό-Καγιάκ

Τα κανό και τα καγιάκ σήμερα φτιάχνονται από μια ποικιλία υλικών και έχουν πολλές διαφορετικές χρήσεις. Κυριαρχούν τα μοντέρνα πλαστικά και το φάιμπερ γκλας. Το μήκος τους κυμαίνεται από 2.5 έως 4 μέτρα και χρησιμοποιούνται κυρίως για αναψυχή και άθληση. Υπάρχουν διαφορετικοί τύποι, για κατέβασμα ποταμών (whitewater) και περιήγηση (touring),

και για έναν ή περισσότερους κωπηλάτες. Τα κανό και τα καγιάκ απέκτησαν μεγάλη δημοτικότητα τα τελευταία χρόνια, εφόσον επιτρέπουν στον άνθρωπο να έλθει σε επαφή με τη φύση με ένα συναρπαστικό τρόπο, μόνος ή με παρέα, σε μονοήμερες ή και πολυήμερες εκδρομές και σε ρυθμούς που ορίζει ο ίδιος.

Το Κανό-Καγιάκ στην Ελλάδα:

Μπορεί κανείς να κάνει Κανό-Καγιάκ σε όλη την Ελλάδα, στα ποτάμια, στις λίμνες και στις παραλίες της, να ταξιδέψει μόνος ή με παρέα, ακόμα και να συνδυάσει τα ταξίδια αυτά με κατασκήνωση. Μέρη που προσφέρονται για τέτοιου είδους δραστηριότητες είναι η Λίμνη Πλαστήρα, ο Λάδωνας, η Χαλκιδική, η Χίος, η Κρήτη, τα Ζαγόρια, η Μυτιλήνη, η Μάνη, το Λεωνίδειο Αργους, το Ξυλόκαστρο, η Αστυπάλαια.

Πολλά είναι και τα γραφεία ταξιδίων (γενικού και ειδικού τύπου) που προσφέρουν οργανωμένα προγράμματα εκδρομών αποκλειστικά με κανό ή καγιάκ, ή σύνθετα ολιγοήμερα προγράμματα που συνδυάζουν πεζοπορία, κατάβαση ποταμών αλλά και άλλες δραστηριότητες.

Πελοπόννησος

ΟΝΟΜΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ.	ΦΑΞ
ΑΕ Ελπίδα Βαρθολομιού	Πλατεία Αγ. Ιωάννου 74, Βαρθολομιό Ηλείας, 27050	(26230) 42182	(26230) 41888
Ναυτικός Ομιλος Αμαλιάδας	Οθ. Αμαλίας 17, Κουρούτα Αμαλιάδας, 27200	(26220) 23545	(26220) 25808
Ναυτικός Ομιλος Κατάκωλου	Κατάκωλο Ηλείας, 27067	(26210) 22557, 41263	(26210) 22477

Κολύμπι

Το κολύμπι είναι μια από τις καλύτερες δραστηριότητες αν θέλει κανείς να αποκτήσει ένα γυμνασμένο σώμα και καλή φυσική κατάσταση. Η άσκηση που προσφέρει είναι ολοκληρωτική, καθώς χρησιμοποιούμε όλο το σώμα μας, ενώ ταυτόχρονα η άνωση του νερού μειώνει τις έντονες καταπονήσεις. Εκτός αυτού, η θάλασσα έχει και άλλες θεραπευτικές ιδιότητες.

Το ανθρώπινο σώμα αποτελείται κατά 70% από νερό και μπορεί και επιπλέει στο νερό. Δεν επιπλέουν όμως το ίδιο όλοι οι άνθρωποι. Παίζει ρόλο η κατασκευή του σώματος (βάρος οστών και μυϊκής μάζας και η περιεκτικότητα του σώματος σε λίπος). Επειδή το λίπος

έχει μικρότερο ειδικό βάρος από το νερό, επιπλέει καλύτερα ένας παχύσαρκος από έναν αδύνατο. Υπάρχουν όμως και άλλοι παράγοντες. Οι μύες πρέπει να είναι χαλαροί διότι μόνο τότε έχουν την τάση να επιπλέουν. Αντίθετα, οι σφιγμένοι μύες έχουν την τάση να βυθίζονται. Επίσης βοηθά και η ποσότητα του αέρα που έχουμε στα πνευμόνια μας. Δοκιμάστε το εξής: πάρτε μια μεγάλη αναπνοή και κρατήστε την όσο μπορείτε. Θα διαπιστώσετε ότι ύστερα από λίγο, καθώς ο αέρας χρησιμοποιείται και λιγοστεύει, αυξάνει η τάση του σώματος για βύθισμα. Το σωστό είναι να παίρνετε μικρές και συχνές αναπνοές ώστε να μένει κάπως σταθερή η ποσότητα του αέρα στα πνευμόνια. Υπάρχει ακόμα ένας παράγοντας που σχετίζεται με τη φυσική. Κάθε δράση δημιουργεί αντίδραση. Έτσι, όσο περισσότερο προσπαθείτε να κρατήσετε το κεφάλι μακριά από το νερό τόσο περισσότερο βυθίζεστε. Το ίδιο ισχύει και για τα χέρια και πόδια. Αν λοιπόν θέλετε να επιπλέετε χωρίς προβλήματα, το σώμα πρέπει να είναι μέσα στο νερό, ακόμα και ένα μέρος του κεφαλιού.

Ποδήλατο Βουνού

Το ποδήλατο βουνού (mountain bike) είναι ένα ποδήλατο ειδικά κατασκευασμένο για κίνηση μακριά από τους δρόμους της πόλης, σε έδαφος δύσβατο και με μεγάλες κλίσεις. Οι συνθήκες αυτές απαιτούν γερή κατασκευή (επεξεργασμένο ατσάλι (κράμμα) και αλουμίνιο), ειδικά τρακτερωτά λάστιχα, πολύ δυνατά φρένα και αμορτισέρ και ειδικό σύστημα σασμάν με πολλές (18 έως 27) ταχύτητες.

Σε όλη την Ελλάδα μπορεί κανείς να βρει ειδικά μονοπάτια (trails) και να χαρεί την ποδηλασία στη φύση όλο το χρόνο. Περισσότερες όμως πληροφορίες για διαδρομές δίνονται από τα τοπικά ποδηλατικά σωματεία. Οι τιμές ενός ποδηλάτου ξεκινούν από περίπου €145 και μπορούν να ξεπεράσουν τα €5500, αναλόγως την κατασκευή του ποδηλάτου.

Υπάρχουν φορείς και σχολές που αναλαμβάνουν να σας διδάξουν τα βασικά για τη χρήση των ταχυτήτων και στο πέρασμα απότομων σημείων (κατηφόρες, πετρώδη εδάφη, νερά, πεσμένοι κορμοί κ.α.). Η εκπαίδευση είναι απαραίτητη γιατί οι εδαφικές συνθήκες είναι απαιτητικές και υπάρχει κίνδυνος τραυματισμού. Η εκπαίδευση γίνεται

Το mountain bike ξεκίνησε από την Αμερική, πριν από είκοσι περίπου χρόνια. Ιδιαίτερα δημοφιλές στην Ελλάδα, μιας και οι καιρικές συνθήκες είναι ιδανικές.

Από το 1996 ανήκει στα Ολυμπιακά αθλήματα.

Ποδηλατικός Όμιλος Πατρών:Καραϊσκάκη 197, Πάτρα. Τηλ: 2610271810

Σπαρτιάτικος Γ.Σ.: Λυκούργου 8, Σπάρτη. Τηλ:2731028776

Καταδύσεις

Οι περισσότερες καταδύσεις γίνονται από τα 10 έως τα 30 μέτρα, αλλά μπορούν να φτάσουν και τα 50 μέτρα και διαρκούν από 30 λεπτά έως μία ώρα. Για να γίνει κανείς αυτοδύτης χρειάζεται εκπαίδευση σε αναγνωρισμένη σχολή ή με ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκπαιδευτή. Αυτοί δίνουν πτυχία που πιστοποιούν την εκπαίδευση και επιτρέπουν την ενοικίαση καταδυτικού εξοπλισμού από τα καταδυτικά κέντρα. Η εκπαίδευση διαφέρει από σχολή σε σχολή. Η βασική εκπαίδευση περιλαμβάνει τρία στάδια: θεωρητικά μαθήματα, εξάσκηση σε πισίνα και εξάσκηση στη θάλασσα. Όταν κανείς βρίσκεται κάτω από το νερό, πάντα υπάρχει κίνδυνος. Η καλή εκπαίδευση και η τήρηση των κανόνων ασφαλείας όμως καθιστούν την κατάδυση ασφαλή. Το κόστος της εκπαίδευσης διαφέρει ανάλογα με τη σχολή και το πρόγραμμα εκπαίδευσης. Οι τιμές για το βασικό πρόγραμμα ξεκινούν από τα €200.

Οι σωστές και ασφαλείς καταδύσεις γίνονται ανά ζευγάρια με την κατάλληλη εκπαίδευση. Όταν καταδύεται κανείς μόνος του υπάρχει πάντα ο φόβος σε περίπτωση επικίνδυνης κατάστασης να μην μπορέσει να αντιδράσει σωστά.

Πελοπόννησος:

ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ
Αργολίδα	Κατά μήκος της ακτής του ακρωτηρίου Στενό
Αχαΐα	Κατά μήκος της ακτής κοντά στο Λαμπήριο
Μεσσηνία	Κατά μήκος της ακτής του κόλπου Καλαμάτας
	Κατά μήκος της ακτής Μπούκα
	Στον κόλπο Βοϊδοκοιλιά (στην περιοχή Πύλου)

Ράφτινγκ

Το ράφτινγκ (rafting) έχει πάρει την ονομασία του από την αγγλική λέξη raft (=σχεδία). Πρόκειται για την κατάβαση ποταμού με φουσκωτή βάρκα που κινείται με κουπιά. Το ρεύμα του ποταμού είναι αυτό που καθορίζει την πορεία, ενώ τα κουπιά χρησιμοποιούνται για την αποφυγή των εμποδίων ή σε άλλη περίπτωση ανάγκης. Ο αριθμός των επιβατών καθορίζεται από το μέγεθος της βάρκας, αλλά συνήθως στις οργανωμένες εκδρομές οι βάρκες φιλοξενούν 6-10 άτομα και τον οδηγό. Το ράφτινγκ είναι ένα πολύ κοινωνικό άθλημα που φέρνει τον άνθρωπο σε επαφή με το φυσικό περιβάλλον, ενώ ταυτόχρονα ασκείται και διασκεδάει. Είναι ευεργετικό για όλους τους ανθρώπους που ζουν σε μεγαλουπόλεις. Αυτός είναι και ένας από τους λόγους που τα τελευταία χρόνια γνωρίζει και στη χώρα μας μεγάλη διάδοση.

Το άρθρο που ακολουθεί αναφέρεται σε ποτάμια με βαθμό 2 έως 3, δηλαδή μέτριου βαθμού δυσκολίας όπου δεν απαιτούνται ειδικές γνώσεις και εκπαίδευση, πέρα από τις οδηγίες που θα δώσει ο υπεύθυνος συνοδός της εκδρομής.

ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΕΣ ΕΚΔΡΟΜΕΣ

Ο πιο εύκολος τρόπος είναι να επιλέξετε κάποιο πρόγραμμα από ένα οργανωμένο και ειδικευμένο πρακτορείο ή φορέα. Υπάρχουν προγράμματα για όλα τα γούστα, σε κάθε κατάλληλη περιοχή της Ελλάδας (ακόμα και του εξωτερικού), και όλων των βαθμών δυσκολίας. Το προσωπικό είναι ειδικά εκπαιδευμένο και γνωρίζει καλά κάθε διαδρομή, μειώνοντας στο ελάχιστο τον κίνδυνο ατυχήματος. Επιπλέον, το κόστος είναι ελάχιστο σε σχέση με την ευχαρίστηση που θα κερδίσετε. Βέβαια, τίποτα δεν σας εμποδίζει να αγοράσετε δική σας φουσκωτή βάρκα και να επιχειρήσετε μόνος ή με παρέα την κατάβαση κάποιου ποταμού. Πριν το κάνετε, φροντίστε να έχετε αποκτήσει την ανάλογη εκπαίδευση και εμπειρία.

Πόσο στοιχίζουν;

Τα προγράμματα ξεκινούν από €30 - €35 κατά άτομο και μπορεί να φτάσουν μέχρι €120 ανάλογα με τις ημέρες, το βαθμό δυσκολίας και άλλες υπηρεσίες (μετακινήσεις, τυχόν διανυκτέρευση, φαγητό κ.ά.)

<p><u>ADRENALINE</u> Η εταιρεία προσφέρει διήμερα και τριήμερα προγράμματα rafting στους ποταμούς: Εύηνο στη Ναυπακτία (βαθμός δυσκολίας 2), Λούσιο και Αλφειό στην Αρκαδία (βαθμός δυσκολίας 2 έως 4), και Αραχθο στην Ηπειρο (βαθμός δυσκολίας 2 έως 5).</p>	<p>Ερμού και Κορνάρου 2, 105 63 Αθήνα, Τηλ.: (210) 3311777, Φαξ: (210) 3311778</p>
<p><u>PADDLER</u></p>	<p>Τηλ.: (26550) 23777, 6944 275863, Φαξ: (26550) 23548.</p>
<p><u>TREKKING HELLAS</u> Προσφέρει μονοήμερα ή πολυήμερα προγράμματα rafting στους ποταμούς Αχελώο, Βοϊδομάτη, Ταυρωπό, Τρικεριώτη, Ασπροπόταμο, Πηγιό, Αλιάκμονα και Βενέτικο, καθώς και προγράμματα εκπαίδευσης.</p>	<p>Φιλελλήνων 7, 105 57 Αθήνα, Τηλ.: (210) 3310323, Φαξ: (210) 3234548, e-mail: info@trekking.gr</p>
<p><u>EY ZEIN</u></p>	<p>Λ. Συγγρού 132, 176</p>

Προγράμματα rafting στους ποταμούς Ταυρωπό, Τρικεριώτη, Εύηνο, Αχελώο και Αλφειό.	71, Αθήνα. Τηλ.: (210) 9216285, Φαξ: (210) 9229995
ΓΡΑΦΕΙΟ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΓΡΕΒΕΝΩΝ Προγράμματα rafting στους ποταμούς Αλιάκμονα και Βενέτικο.	Αγίου Αχιλλείου 77, 511 00 Γρεβενά, Τηλ.: (24620) 85032
EVINOS CLUB Προσφέρονται διήμερα και τριήμερα προγράμματα rafting στον ποταμό Εύηνο στη Ναυπακτία.	Πόρος Ναυπακτίας, Τηλ. ΥΡ: (26410) 33403, Τηλ. βάσης Ευήνου: (26340) 24447
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΗΜΟΥ ΚΟΝΙΤΣΑΣ (Γραφείο Υποστήριξης Τουριστικής Ανάπτυξης) Προγράμματα rafting στον ποταμό Βοϊδομάτη.	Τηλ.: (26550) 22694
ALPIN CLUB Διοργανώνει μονοήμερες , διήμερες και πολυήμερες εκδρομές σε: Εύηνο, Λούσιο, Αλφειό, Μέγδοβα, Τρικεριώτη, Αραχθο (με βαθμούς δυσκολίας 2 έως 5). Γίνεται συνδυασμός και με άλλα αθλήματα όπως διάσχιση φαραγγιού, τοξοβολία και ιππασία.	Αδριανείου 42, Νέο Ψυχικό, 115 25 Τηλ.: (210) 6753514-5, φαξ: (210) 6753516, email: alpinclub@internet.gr
EN ΔΡΑΣΕΙ	Τηλ.: (210) 6990995
ΕΞΟΔΟΣ	Τηλ.: 26810 28280
FREEDOM	Τηλ.: (210) 2916645
FUN IN ACTION	Τηλ.: (210) 6990955
ΜΕΤΑΒΑΣΗ	Τηλ.: (210) 3303738
TAG	Τηλ.: (210) 3239501

Διάσχιση Φαραγγιού

Η «διάσχιση φαραγγιού» ή canyoning στα αγγλικά περιγράφει μία σύνθετη δραστηριότητα που συνδυάζει πεζοπορία, αναρρίχηση, κατάβαση βράχων, πέρασμα ποταμού και κολύμπι. Όταν απαντώνται καταρράκτες, περιλαμβάνει και άλματα από ύψος στο νερό. Σύμφωνα με το λεξικό, «ένα φαράγγι είναι μία στενή, βαθειά και απόκρημνη χαράδρα που σχηματίζεται μεταξύ δύο βουνών ή λόφων λόγω της συνεχούς διαβρώσεως του εδάφους από τα νερά των ορμητικών χειμάρρων».

Στην Ελλάδα, η διάσχιση φαραγγιού είναι μία σχετικά νέα δραστηριότητα που όμως αναπτύσσεται γρήγορα, κερδίζοντας πολλούς και φανατικούς οπαδούς.

Προϋποθέσεις για τη διάσχιση φαραγγιού:

- Γίνεται πάντα από μικρές ομάδες με επικεφαλής έναν έμπειρο οδηγό και έπειτα από σωστό προγραμματισμό.

- Τα άτομα που συμμετέχουν πρέπει να έχουν καλή φυσική κατάσταση, να γνωρίζουν κάποιες βασικές τεχνικές αναρρίχησης και να ξέρουν κολύμπι.

Πώς γίνεται η διάσχιση φαραγγιού

- Ξεκινά στην είσοδο του φαραγγιού, που είναι συνήθως και το ψηλότερο σημείο.

- Η έξοδος είναι στο χαμηλότερο σημείο του φαραγγιού, ακολουθώντας τη ροή του ποταμού.

- Πολλές φορές χρειάζεται να βαδίσουμε μέσα στο ποτάμι, ακόμα και να κολυπήσουμε. Υπάρχουν φυσικά εμπόδια, όπως, π.χ., μικροί καταρράκτες και βάραθρα, τα οποία κατεβαίνουμε με τη βοήθεια ορειβατικού εξοπλισμού και σχοινιών. Το ύψος τους κυμαίνεται από 5 έως και 50 μέτρα. Είναι απαραίτητη η γνώση της τεχνικής «ραπέλ».

Πόσο διαρκεί;

Αυτό εξαρτάται από:

- Το μήκος του φαραγγιού
- Τα χαρακτηριστικά και τις δυσκολίες του
- Τις καιρικές συνθήκες
- Τον αριθμό των ατόμων (περισσότερα άτομα, περισσότερος χρόνος)

Έτσι, ας πάρουμε, για παράδειγμα, το φαράγγι της Γιαννούλας, στην Πάρνηθα που έχει μήκος περίπου 5χλμ. Μία ομάδα τριών, τεσσάρων ατόμων μπορεί να το διασχίσει σε τρεις με τέσσερις ώρες. Αν η ομάδα αποτελείται από έξι, επτά άτομα, θα χρειαστεί έξι, επτά ώρες, ενώ οι ομάδες των δέκα, δώδεκα ατόμων θα ξεπεράσουν τις δέκα ώρες.

Τα ελληνικά φαράγγια

Η Ελλάδα προσφέρεται για canyoning, δεδομένου ότι υπάρχουν εκατοντάδες φαράγγια, μεγάλα και μικρά, σε όλη την ελληνική επικράτεια, ικανά να προσφέρουν έντονες συγκινήσεις.

Πελοπόννησος:

Νομος Αχαΐας: το φαράγγι του Βουραϊκού στα Καλάβρυτα, ξεκινά δύο χλμ. έξω από το Διακοφτό και το φαράγγι Πόρος στο Καλέντζι.

Νομός Αργολίδας: το φαράγγι Καταφύκι, 4,5 χλμ. Βόρεια της Ερμιόνης και το φαράγγι Βοθύλας στη Νέα Επίδαυρο.

Νομός Αρκαδίας: το φαράγγι του Λούσιου, 10 χλμ. Δυτικά της Στεμνίτσας.

Νομός Κορινθίας: το φαράγγι της Φόνισσας στο Ξυλόκαστρο (υπάρχει σκοτεινό κομμάτι μήκους 70 μέτρων).

Snowboard

Με την ταχύτητα, τις ακροβατικές φιγούρες, και τα θεαματικά άλματα, το snowboard προσφέρει ικανοποίηση σε όσους το επιλέγουν για τη χειμερινή τους άθληση. Οι πιο ενθουσιώδεις οπαδοί του είναι οι φίλοι του skateboard, οι οποίοι έχουν βρει έναν τρόπο να χαίρονται το αγαπημένο τους σπορ και το χειμώνα. Και για όσους δεν το έχουν δοκιμάσει και παραμένουν απλοί θεατές, το θέαμα είναι πάντοτε απολαυστικό.

Το snowboard στην Ελλάδα ξεκίνησε τη δεκαετία του 1980. Από τότε εξελίχθηκε τόσο σε ερασιτεχνικό αλλά και σε αγωνιστικό επίπεδο. Οι πρώτοι πανελλήνιοι αγώνες έγιναν το 1994, ενώ το 1996 δημιουργήθηκε η εθνική ομάδα.

Το 1998, η Ολυμπιακή Επιτροπή αναγνώρισε το snowboard ως άθλημα, και το συμπεριέλαβε στα Ολυμπιακά αθλήματα.

Στα περισσότερα χιονοδρομικά κέντρα, οι σχολές του σκι παραδίδουν και μαθήματα snowboard. Δεν υπάρχουν όμως σχολές αποκλειστικά για snowboard. Επίσης, εάν επιθυμείτε να νοικιάσετε εξοπλισμό, υπάρχει αυτή η δυνατότητα.

Πελοπόννησος:

Νομός Αρκαδίας: το χιονοδρομικό κέντρο Οστρακίνας στο οροπέδιο της Οστρακίνας στο όρος Μαίναλος.

Νομός Αχαΐας: το χιονοδρομικό κέντρο Καλαβρύτων στο όρος Χελμός.

Πελοπόννησος:

ΟΝΟΜΑΣΙΑ	ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ	ΤΗΛ.
ΕΟΣ Αιγίου	Σωτ.Λόντου και Αράτου, Αίγιο	(26910) 25285
ΧΟΟ Αργους	Βασ. Γεωργίου Β' 1α, Αργος	(27510) 27700
ΣΟΧ Καλαβρύτων	Καλάβρυτα	(26920) 22611, 22346

ΕΟΣ Καλαμάτας	Αριστομένους 105, Καλαμάτα	(27210) 27700, 21129
ΕΟΣ Κορίνθου	Κολοκοτρώνη 30, Κόρινθος	(27410) 29970, 24335
ΕΟΣ Ξυλοκάστρου	Αδαμοπούλου 11, Ξυλόκαστρο	(27430) 22918
ΕΟΣ Πατρών	Ταχ. Θυρ. 1346, Πάτρα	(2610) 273912
ΕΟΣ Σπάρτης	Γκορτσόγλου 97, Σπάρτη	(27310) 22574
ΕΟΣ Τριπόλεως	Αγ. Κωνσταντίνου 6, Τρίπολη	(2710) 232243
Σύλλογος Αρκάδων Ορειβατών Οικολόγων	Πανός 1, Τρίπολη	(2710) 234980, 222464

Yachting

Τα τελευταία είκοσι χρόνια οι κρουαζιέρες στις Ελληνικές θάλασσες έχουν γίνει πολύ δημοφιλείς, και η ενοικίαση θαλαμηγών έχει αναπτυχθεί σε “μεγάλη βιομηχανία”, προσφέροντας πάνω από 20.000 θαλαμηγούς και διαδρομές που ταιριάζουν και στον πιο απαιτητικό θαλασσινό ταξιδιώτη.

Η Ελλάδα έχει να προσφέρει πάρα πολλά στους ιδιοκτήτες θαλαμηγών, όχι μόνο επειδή έχει υπέροχα φυσικά τοπία στο Αιγαίο και στο Ιόνιο πέλαγος, αλλά και χάρη στις άμεσα διαθέσιμες προμήθειες από τα γύρω νησιά και την Στερεά Ελλάδα. Επιπλέον, η χώρα περιλαμβάνει πάνω από 2.000 νησιά προς εξερεύνηση, μια ευκαιρία να επισκεφτείτε ερημικές παραλίες και να δείτε πάνω από 20.000 χλμ γοητευτικής ακτογραμμής.

Υπάρχουν τρεις κύριες κατηγορίες θαλαμηγών: επανδρωμένες με πλήρωμα, προς ενοικίαση χωρίς πλήρωμα, και στολίσκοι. Οι περισσότερες από αυτές βρίσκονται στις μαρίνες γύρω από την ακτογραμμή της Αθήνας και του Πειραιά, αλλά και στην Ρόδο (Νότιο Αιγαίο), και Κέρκυρα (Ιόνιο πέλαγος), στην Θεσσαλονίκη και Χαλκιδική (Βόρεια Ελλάδα), καθώς επίσης και σε πολλά άλλα κύρια νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου.

Τα περισσότερα λιμάνια και μαρίνες προσφέρουν υποδομές και υπηρεσίες για δεξαμενισμό, προσάραξη και συντήρηση των θαλαμηγών. Πολλοί πράκτορες στο λιμάνι του Πειραιά και κατά μήκος της παραλιακής οδού μέχρι την περιοχή της Γλυφάδας, διαθέτουν πλοiάρια και θαλαμηγούς προς ενοικίαση ή μίσθωση.

Καθώς οι ανάγκες γίνονται πιο απαιτητικές και η χώρα αντιμετωπίζει μια ταχεία ανάπτυξη στον τομέα του yachting, ολοένα και περισσότερα ολοκληρωμένα προγράμματα

θέτονται υπό ανάπτυξη για την δημιουργία ενός σημαντικού αριθμού νέων λιμένων και υπηρεσιών για θαλαμηγούς και κρουαζιέρες, για να υποστηρίξουν την υπάρχουσα υποδομή. Τα προγράμματα αυτά περιλαμβάνουν την κατασκευή νέων μαρίνων, μικρότερων λιμανιών με πρότυπες εγκαταστάσεις και σταθμούς δεξαμενισμού έκτακτης ανάγκης.

Παρόλο που ο καιρός δεν αποτελεί πρόβλημα παρά μόνο σε σπάνιες περιπτώσεις υπάρχουν καταφύγια σε εύκολα προσβάσιμες περιοχές. Οι καιρικές συνθήκες στην Ελλάδα χαρακτηρίζονται γενικά από λαμπερή λιακάδα και λίγες βροχοπτώσεις, αλλά και οι άνεμοι διαφοροποιούνται σημαντικά μεταξύ των μηνών Απριλίου και Οκτωβρίου, η κατεύθυνση και έντασή τους διαφοροποιείται από την μία τοπική ζώνη στην άλλη.

Οι διακοπές με γιωτ στην Ελλάδα είναι ένα όνειρο που μπορεί να γίνει πραγματικότητα. Πραγματικά, η εξερεύνηση των αναρίθμητων κολπίσκων και πορθμών, που βυθίζονται στα πεντακάθαρα, κρυστάλλινα νερά και απλώνονται κάτω από τον καθαρό ουρανό της χώρας μας αποτελεί μια μοναδική εμπειρία.

ΚΥΡΙΕΣ ΜΑΡΙΝΕΣ & ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΟΙ ΛΙΜΕΝΕΣ ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΗΣΣΟ

- Μαρίνα Ξυλοκάστρου (Κορινθιακός Κόλπος)
- Μαρίνα Γλυφάδας Πατρών (Πατραϊκός Κόλπος)
- Μαρίνα Καλαμάτας (Μεσσηνιακός Κόλπος)

**ΑΙΘΟΥΣΕΣ ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΜΕΓΑΛΩΝ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΩΝ ΜΟΝΑΔΩΝ
ΣΤΗΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ**

PORTO HELI HOTEL

Διεύθυνση: Πόρτο Χέλι
Πόλη: ΑΡΓΟΛΙΔΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2754051549
Αίθουσες: 2
Χωρητικότητα: 60-450

SALADI HOTEL

Διεύθυνση: Σαλάδι
Πόλη: ΑΡΓΟΛΙΔΑ
Τηλέφωνο:
Fax:
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 200-300

XENIA HOTEL

Διεύθυνση: Ακροναυπλία
Πόλη: ΑΡΓΟΛΙΔΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2752028987
Αίθουσες: 2
Χωρητικότητα: 70-400

ACHAIA BEACH HOTEL

Διεύθυνση: Καστελόκαμπος, Πάτρα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2610992487
Αίθουσες: 5
Χωρητικότητα: 10-600

ACHAIOS

Διεύθυνση: Νιφορέικα, Κάτω Αχαΐα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο: 2693025370
Fax: 2693025375
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 50-200

ASTIR

Διεύθυνση: Αγίου Ανδρέα 16, Πάτρα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο: 2610277502
Fax: 2610271644
Αίθουσες: 5
Χωρητικότητα: 25-750

GRECOTEL LAKOPETRA BEACH RESORT

Διεύθυνση: Λακόπετρα, Κάτω Αχαΐα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο: 2693051713
Fax: 2693051045
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 60-120

FLORIDA BEACH

Διεύθυνση: Ψαθόπυργος, Πάτρα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2610931977
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 55-250

PAVLINA

Διεύθυνση: Νιφορέικα, Κάτω Αχαΐα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο: 2693024040
Fax: 2693022020
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 150-350

PORTO RIO

Διεύθυνση: Ρίο, Πάτρα
Πόλη: ΑΧΑΪΑ
Τηλέφωνο: 2610992102
Fax: 2610992115
Αίθουσες: 3
Χωρητικότητα: 20-600

AMALIA OLYMPIA

Διεύθυνση: Ολυμπία
Πόλη: ΗΛΕΙΑ
Τηλέφωνο: 2624022190
Fax: 2624022444
Αίθουσες: 2
Χωρητικότητα: 10-400

ALDEMAR OLYMPIA VILLAGE

Διεύθυνση: Σκαφίδια, Πύργος Ηλείας
Πόλη: ΗΛΕΙΑ
Τηλέφωνο: 2621082000
Fax: 2621054645
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 50-200

BEST WESTERN ALKYON

Διεύθυνση: Βραχάτι
Πόλη: ΚΟΡΙΝΘΙΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2741051166
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 30-60

LAKONIS

Διεύθυνση: Γύθειο
Πόλη: ΛΑΚΩΝΙΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2733023668
Αίθουσες: 2
Χωρητικότητα: 60-350

LAZARETTO

Διεύθυνση: Μονεμβασιά
Πόλη: ΛΑΚΩΝΙΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2732061331
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 18-45

ELITE VILLAGE

Διεύθυνση: Καλαμάτα
Πόλη: ΜΕΣΣΗΝΙΑ
Τηλέφωνο: 2721022434
Fax: 2721084369
Αίθουσες: 2
Χωρητικότητα: 60-1500

MESSINIAN BAY

Διεύθυνση: Αρμυρός Βεργάς, Καλαμάτα
Πόλη: ΜΕΣΣΗΝΙΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2721041071
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 80-500

MIRAMARE

Διεύθυνση: Πύλος
Πόλη: ΜΕΣΣΗΝΙΑ
Τηλέφωνο: 2723022751
Fax: 2723022226
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 60-90

PHARAE PALACE

Διεύθυνση: Ναυαρίνου & Ρήγα Φεραίου, Καλαμάτα
Πόλη: ΜΕΣΣΗΝΙΑ
Τηλέφωνο:
Fax: 2721093969
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 170-350

SUNRISE VILLAGE

Διεύθυνση: Αχλαδοχώρι, Πεταλίδι
Πόλη: ΜΕΣΣΗΝΙΑ
Τηλέφωνο: 2722031500
Fax: 2722031799
Αίθουσες: 1
Χωρητικότητα: 220-350

ATHÈNES ET LE PÉLOPONNÈSE

Κεφάλαιο 3^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

3.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η περιοχή κατοικείται από την 8η χιλιετία π.Χ. και η ανάπτυξη της Αργολίδας αρχίζει από το 1600 π.Χ., με τη δημιουργία του μυκηναϊκού πολιτισμού. Τον 13ο αιώνα π.Χ., ο αχαιϊκός πολιτισμός εξαπλώθηκε από την Αργολίδα σε όλη την περιοχή της Μεσογείου. Μετά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο, η Αργολίδα αποτέλεσε μέλος της Αχαιϊκής Συμπολιτείας, στη συνέχεια κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους και, τελικά, έγινε τμήμα του βυζαντινού κράτους. Αργότερα ήρθαν νέοι κατακτητές, οι Φράγκοι, οι Ενετοί και οι Τούρκοι (1460, με εξαίρεση το Ναύπλιο, που αλώθηκε το 1540), οι οποίοι κράτησαν την περιοχή μέχρι την Επανάσταση του 1821. Ναύπλιο: (148 χλμ.) Όλη η ομορφιά φαντάζει σ' αυτή τη σύγχρονη πόλη των 10.000 κατοίκων σκέτη ζωγραφιά, λες κι έχει βγει από τα παραμύθια. Το Παλαμήδι στέκει προστατευτικά πάνω από το Ναύπλιο και το Μπούρτζι ξεπροβάλλει σαν γεννημένο απ' τη θάλασσα. Περιδιαβαίνοντας την πρώτη πρωτεύουσα της νεότερης Ελλάδας, η γοητεία της ξεδιπλώνεται σε κάθε σας βήμα. Νεοκλασικά κτίρια, ιστορικές πλατείες, παλιές εκκλησίες, βενετσιάνικα μπαλκόνια και τούρκικα τζαμιά θυμίζουν μέχρι σήμερα την ιστορία αυτού του τόπου.

Στο ξακουστό Παλαμήδι, με την έντονη μεσαιωνική ατμόσφαιρα δεσπόζουν τα ερείπια επτά οχυρών. Θα δείτε τα κελιά που χρησίμευαν ως φυλακές και το ιστορικό εκκλησάκι του Αγίου Ανδρέα, από την εποχή των Ενετών. Η χερσόνησος του Ναυπλίου, η Ακροναυπλία, με το κάστρο των Ελλήνων στη νότια πλευρά και το κάστρο των Φράγκων στη δυτική, συγκοινωνούσε με το Παλαμήδι με μυστικό πέρασμα. Στο Μπούρτζι, που αποτελούσε στρατηγικό σημείο, θα δείτε το μικρό φρούριο που έχτισαν οι Ενετοί. Στην πόλη του Ναυπλίου θα δείτε το τζαμί που στέγαζε την πρώτη Βουλή των Ελλήνων. Την εκκλησία του Αγίου Σπυρίδωνος, όπου δολοφονήθηκε το 1831 ο πρώτος Κυβερνήτης της ελεύθερης Ελλάδας, Ιωάννης Καποδίστριας. Στην εκκλησία του Αγίου Γεωργίου θα θαυμάσετε αντίγραφα μεγάλων Ιταλών ζωγράφων, ανάμεσά τους κι ένα αντίγραφο του Μυστικού Δείπνου του Λεονάρντο ντα Βίντσι. Θα θαυμάσετε το κτίριο όπου έμενε ο Όθωνας, όταν πρωτοήρθε ως βασιλιάς, το κτίριο όπου στεγαζόταν η πρώτη Σχολή Ευελπίδων και τις κατοικίες Βαυαρών αξιωματούχων.

Στην πλατεία Τριών Ναυάρχων βρίσκεται το κτίριο όπου λειτουργούσε το πρώτο φαρμακείο της Ελλάδας, του Βονιφάτιου Βονιφατίν, και όπου ταρिχεύτηκε ο δολοφονηθείς Καποδίστριας. Επισκεφθείτε το Αρχαιολογικό Μουσείο, που στεγάζεται στις αποθήκες του ενετικού στόλου, ένα υπέροχο βενετσιάνικο κτίριο με καμάρες, όπου εκτίθενται ευρήματα από τις Μυκήνες και την Τίρυνθα. Επίσης, μην παραλείψετε να επισκεφθείτε το Λαογραφικό Μουσείο και το Πολεμικό Μουσείο. Θα φάτε σε εστιατόρια και ταβέρνες, που απλώνονται στην προκουμαία και στα στενά της πόλης. Το βράδυ τα πολλά μπαράκια σας εγγυώνται τη

διασκέδασή σας. Παραλίες: Η Αργολίδα έχει πολλές ωραίες αμμουδιές στον Σαρωνικό, αλλά κυρίως στον Αργολικό κόλπο: Αρβανιτιά, Καραθώνας, Νέα Κίος, Μύλοι, παραλία Ασίνης, Τολό, Δρέπανο, Βιβάρι και τα Ίρια. Στο δρόμο Κρανιδίου και Ερμιόνης: Σαλάντι, Κοιλάδα, Πόρτο Χέλι, Κόστα, Πετροθάλασσα, οι όρμοι κοντά στην Ερμιόνη, το Πλέπι απέναντι από την Ύδρα. Και στον Σαρωνικό: Νέα και Παλαιά Επίδαυρος και Γαλατά

3.1.1.Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα "Β.Παπαντωνίου"

Το ίδρυμα είναι αποτέλεσμα της έμπνευσης και της επιλογής της ιδρύτριας κ. Ιωάννας Παπαντωνίου, ενδυματολόγου-σκηνογράφου, βραβευμένης από την Ακαδημία Αθηνών. Ίδρύθηκε το 1974 και σκοποί του είναι: η συνεργασία με άλλα λαογραφικά ιδρύματα, ελληνικά και ξένα, η συμβολή στην επιστημονική υποδομή της σύγχρονης ελληνικής βιοτεχνίας, η προβολή και η ενίσχυση παραδοσιακών πολιτιστικών εκδηλώσεων στο Ναύπλιο, η παροχή υποτροφιών, η διοργάνωση συναντήσεων ειδικών με κύριο θέμα τα μουσεία και τα προβλήματά τους, η διοργάνωση κινητών και άλλων εκθέσεων στην περιοχή Ναυπλίου, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Η δράση του ιδρύματος όλα αυτά τα χρόνια λειτουργίας του είναι εντυπωσιακή, αφού έχει να παρουσιάσει:τη δημιουργία του Λαογραφικού Μουσείου, όπου λειτουργούν οι μόνιμες εκθέσεις ενδύματος και υφάσματος του ελληνικού ιστορικού χώρου, τις συλλογές που περιλαμβάνουν έναν εντυπωσιακά μεγάλο αριθμό ενδυμασιών, υφασμάτων και κοσμημάτων και οι οποίες συνεχώς εμπλουτίζονται. Το κάθε αντικείμενο φωτογραφίζεται, ταξινομείται και αποθηκεύεται, αφού πρώτα για το καθένα συμπληρώνεται ένα πληροφοριακό δελτίο. Συγχρόνως βρίσκεται στη διάθεση κάθε ερευνητή που θα ήθελε να το μελετήσει, τα ερευνητικά προγράμματα για το ένδυμα, τη μουσική-χορό, την προβιομηχανική τεχνολογία και το παιδί-παιχνίδι, τη δημιουργία Αρχείου Ελληνικής Παραδοσιακής Ενδυμασίας, τα εκπαιδευτικά προγράμματα, τη βιβλιοθήκη, την ηχοθήκη-φωτοθήκη, τις εκδόσεις, με βιβλία, δίσκους, κάρτες, αφίσες, καθώς και το περιοδικό του ιδρύματος με 10 τόμους μέχρι στιγμής

Αυτά είναι μερικά από όσα το Πελοποννησιακό Λαογραφικό Ίδρυμα προσέφερε, συμβάλλοντας στην πολιτιστική ανάπτυξη όχι μόνο του Ναυπλίου αλλά και της χώρας.

3.1.2.Η Ακροναυπλία

Η Ακροναυπλία αποτελεί την ακρόπολη του Ναυπλίου, στην πιθανότερη θέση της πρώτης ιδρυθείσας πόλης του αρχαίου Ελληνικού κόσμου. Στην ίδια θέση είχαν κτιστεί στρατώνες επί Ιωάννη Καποδίστρια και αργότερα έγιναν φυλακές. Η Ακροναυπλία ήταν οχυρωμένη απο τον 3ο αιώνα π.Χ. αλλά δεν σώζονται παρά τα ερείπια απο το παλιό τείχος. Όταν ήρθαν οι Ενετοί, πρόσθεσαν 5 κανόνια που ονομάστηκαν τα «πέντε αδέρφια». Με τη

σειρά τους οι Τούρκοι, όταν κατέκαβαν την περιοχή, έκαναν μετατροπές στο φρούριο. Σήμερα σώζονται σημεία και απο τις τέσσερις πλευρές, στο ίδιο σημείο όπου υπήρχαν τα κυκλώπεια τείχη της αρχαιότητας. Ακολουθώντας το δρόμο θα γνωρίσετε όλο το κάστρο και θα καταλήξετε στο εκκλησάκι της Παναγίας.

3.1.3. Το Μπούρτζι

Το Μπούρτζι είναι μια εικόνα ταυτόσημη του Ναυπλίου. Πάνω σε μια νησίδα στη μέση του κόλπου, μισό μίλι απο το λιμάνι, είναι κτισμένο το τρίτο ενετικό κάστρο της πόλης. Στα χρόνια της ενετικής κυριαρχίας ήταν συνδεδεμένο με αλυσίδα με την Ακροναυπλία για να εμποδίζει την είσοδο ανεπιθύμητων πλοίων. Μετά την απελευθέρωση της πόλης απο τους Τούρκους. Το Μπούρτζι χρησιμοποιήθηκε ως φυλακή. Υπήρξε η πρώτη φυλακή του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη, απο όπου μεταφέρθηκε στο Παλαμήδι. Αργότερα χρησιμοποιήθηκε ως κατοικία των φυλάκων και δημίων. Στα νεότερα χρόνια μετατράπηκε σε ξενοδοχείο μέχρι την δεκαετία του '60. Σήμερα φωτίζεται περίτεχνα τις νύχτες δίνοντας ξεχωριστή λάμψη και όψη στην πόλη του Ναυπλίου.

3.1.4. Εκδηλώσεις

Πόλος έλξης για τους πλούσιους αρχαιολογικούς θησαυρούς του, το φημισμένο ετήσιο Φεστιβάλ της Επιδαύρου, αλλά και τα κοσμοπολίτικα καλοκαιρινά θέρετρα, ο νομός Αργολίδας είναι η ιδανική λύση ακόμα και για τα Σαββατοκύριακα, λόγω της κοντινής απόστασης απο την Αττική. Απο εδώ έχετε την δυνατότητα και τα γραφικά νησιά του Αργοσαρωνικού. Οι Μυκήνες με την περίφημη Πύλη των Λεόντων, το Άργος με την μοναδική του ιστορία, το ονειρεμένο, κουκλίστικο Ναύπλιο, το θέατρο της Επιδαύρου, οι χρυσές αμμουδιές και τα παραθεριστικά κέντρα απο το Τολό και το Δρέπανο μέχρι το Πόρτο Χέλι και την Κόστα, όλη η ανατολική πλευρά απο τις παραλίες της Νέας και της Παλιάς Επιδαύρου μέχρι την Ερμιόνη, όσο και η πανέμορφη ορεινή Αργολίδα. Ο νομός συνορεύει βόρεια με την Κορινθία και νοτιοανατολικά με την Αρκαδία και βρέχεται απο τον Σαρωνικό κόλπο.

Κάθε Ιούλιο οργανώνονται μουσικές εκδηλώσεις στα πλαίσια του "Μουσικού Ιουλίου", που πραγματοποιείται στο μικρό θέατρο της Αρχαίας Επιδαύρου, στο Νησί. Οι εκδηλώσεις πραγματοποιούνται τα τέσσερα Σαββατοκύριακα του μήνα και περιλαμβάνουν παραστάσεις χορευτικών συγκροτημάτων παραδοσιακών χορών, ελληνικής λαϊκής και έντεχνης μουσικής. Στο πλαίσιο του "Μουσικού Ιουλίου", το 1998 για πρώτη φορά οργανώθηκε το πανηγύρι αγροτουρισμού.

Κατά τη διάρκειά του ο επισκέπτης θα βρει όλα τα προϊόντα της αργολικής γης, των μικρών αλλά και των μεγάλων καλλιεργητών, καθώς επίσης και προϊόντα οικοτεχνίας.

3.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

3.2.1. Αισθητικά δάση

Λεμονοδάσος

Απέναντι απο το νησί του Πόρου, σε μικρή απόσταση απο τον Γαλατά, βρίσκεται το φημισμένο Λεμονοδάσος, με άφθονα, όμορφα και ευωδιαστά λεμονόδεντρα.

3.2.2. Λιμνοθάλασσες

Δρέπανο

Ενα χιλιόμετρο νοτιοανατολικά από το γραφικό ψαροχώρι Βιβάρι, υπάρχει η λιμνοθάλασσα του Δρέπανου, όπου λειτουργεί και ιχθυοτροφείο.

Θερμησία

Στην περιοχή διαμορφώνονται τρεις λιμνοθάλασσες που αποτελούν βιότοπους.

Βερβερόντα

Η λιμνοθάλασσα βρίσκεται στο Πόρτο Χέλι και οι κάτοικοι της περιοχής θεωρούν τα νερά της ιαματικά.

3.2.3.Υγρότοποι

Υγρότοπος Ψήφτα

Μικρή λιμνοθάλασσα με πλούριους καλαμιώνες και βάλτους, τριγυρισμένη απο ορεινές περιοχές. Όσο για την ποικιλία της περιοχής, περιλαμβάνει ημιορεινά φαράγγια με ρέματα και πυκνή βλάστηση, λιβάδια, ελαιώνες, θαμνότοπους, πευκοδάση, αλμυρόβαλτους και καλαμιώνες.

3.2.4. Φαράγγια

Βόθυλας Φαράγγι Βοθύλας

Η διάσχιση φαραγγιού (ή canyoning στα αγγλικά) περιγράφει μία σύνθετη δραστηριότητα, που συνδυάζει πεζοπορία, αναρρίχηση, κατάβαση βράχων, πέρασμα ποταμού και κολύμπι. Όταν απαντώνται καταρράκτες, περιλαμβάνει και άλματα από ύψος στο νερό.

Σύμφωνα με το λεξικό, «ένα φαράγγι είναι μία στενή, βαθιά και απόκρημνη χαράδρα, που σχηματίζεται μεταξύ δύο βουνών ή λόφων λόγω της συνεχούς διαβρώσεως του εδάφους από τα νερά των ορμητικών χειμάρρων». Στην Ελλάδα, η διάσχιση φαραγγιού είναι μια σχετικά νέα δραστηριότητα, που όμως αναπτύσσεται γρήγορα, κερδίζοντας πολλούς και φανατικούς οπαδούς.

Προϋποθέσεις για τη διάσχιση φαραγγιού: Γίνεται πάντα από μικρές ομάδες, με επικεφαλής έναν έμπειρο οδηγό και έπειτα από σωστό προγραμματισμό. Τα άτομα που συμμετέχουν πρέπει να έχουν καλή φυσική κατάσταση, να γνωρίζουν κάποιες βασικές τεχνικές αναρρίχησης και να ξέρουν κολύμπι.

Πώς γίνεται η διάσχιση φαραγγιού: Ξεκινά στην είσοδο του φαραγγιού, που είναι συνήθως και το ψηλότερο σημείο. Η έξοδος είναι στο χαμηλότερο σημείο του φαραγγιού, ακολουθώντας τη ροή του ποταμού. Πολλές φορές χρειάζεται να βαδίσουμε μέσα στο ποτάμι, ακόμα και να κολυπήσουμε. Υπάρχουν φυσικά εμπόδια, όπως, π.χ., μικροί καταρράκτες και βάραθρα, τα οποία κατεβαίνουμε με τη βοήθεια ορειβατικού εξοπλισμού και σχοινιών. Το ύψος τους κυμαίνεται από 5 έως και 50 μέτρα. Είναι απαραίτητη η γνώση της τεχνικής ραπέλ.

Η διάρκεια εξαρτάται από: το μήκος του φαραγγιού, τα χαρακτηριστικά και τις δυσκολίες του, τις καιρικές συνθήκες, τον αριθμό των ατόμων (περισσότερα άτομα, περισσότερος χρόνος).

Το φαράγγι βρίσκεται στο χωριό Νέα Επίδαυρος, κοντά στο μνημείο της Εθνοσυνέλευσης. Ο επισκέπτης φτάνει στο φαράγγι από μονοπάτι που συναντά καταφορίζοντας προς την παραλία του χωριού.

Καταφύκι

Το φαράγγι βρίσκεται στην περιοχή ανάμεσα στην κοινότητα Φούρνων και το Δήμο Ερμιόνης, σε μια περιοχή κατάφυτη από πεύκα. Κατά τους χειμερινούς μήνες ο ομώνυμος χείμαρος μεταφέρει σημαντικές ποσότητες υδάτων από τους βόρειοανατολικούς ορεινούς όγκους της Ερμιονίδος, σχηματίζοντας ένα σημαντικό οικοσύστημα. Απαιτείται πορεία δύο ωρών περίπου για τη διάσχισή του, αλλά το όφορφο θέαμα ανταμοίβει τον επισκέπτη. Στην περιοχή αυτοφύεται η αργολική ορχιδέα, ενώ καταγράφονται διάφορα είδη πουλιών, ιδιαίτερα κατά τη χειμερινή περίοδο. Στο φαράγγι υπάρχουν πολυάριθμες ανεξερεύνητες σπηλιές, οι οποίες πιθανόν να δημιουργούν και τα περίεργα ακουστικά φαινόμενα που παρατηρούνται.

3.2.5. Ποτάμια

Ποταμός Ερασινός

Το Κεφαλάρι με τον Ερασινό ποταμό έπαιξε πολύ σημαντικό ρόλο στην ύδρευση του Άργους. Κατά την παράδοση, γύρω απο τις πηγές του Ερασινού οι Αργείοι τελούσαν θρησκευτική γιορτή, την ονόμαζαν Τύρβη, προς τιμήν του θεού Βάκχου. Κατά τον Πausανία, σε απόσταση 8 σταδίων απο τον ποταμό υπήρχε ναός των Διοσκούρων Ανάκτων. Ο Ερασινός έχει παίξει σημαντικό ρόλο και κατά τη σύγχρονη ιστορία στον αγώνα του 1821. Τα νερά του ποταμού χρησίμευαν, επίσης, για να κινούν τους μύλους του Άργους. Στο κεφαλάρι υπήρχαν και υπάρχουν ακόμη και σήμερα πολλές νεροτριβές.

Ποταμός Ίναχος

Ο Ίναχος είναι ένας χειμάρρος με χαράδρες, ο μεγαλύτερος στην Αργολίδα. Κατά τον Στραβώνα, πηγάζει απο το Λύρκειο όρος. Όμως, κατά τον Pausanία, πηγάζει απο το Αρτεμίσιο. Ο Αισχλυλος τον ονομάζει μέγα Ίναχο. Ο ποταμός πήρε την ονομασία του απο τον Ίναχο, το παιδί του Ωκεανού, πατέρα των γλυκών νερών, και της Τιθύας. Η φήμη του ως γενάρχη των Αργείων ήταν πολύ μεγάλη. Πρώτος αυτός μετά τον κατακλιισμό της γης μάζεψε τους Αργείους, καθάρισε τον αργολικό κάμπο απο τα λιμνάζοντα νερά, βρήκε μια πηγή και με τα νερά της χάραξε το ποτάμι που απο τότε πήρε το όνομά του. Κάποτε ο ποταμός Ίναχος στέρεψε. Πολλοί οι θρύλοι για το πώς στέρεψε το ποτάμι. Άλλοι λένε πως ο Ίναχος ξεράθηκε απο κεραυνό του Δία, γιατί ήταν αντίθετος με την αρπαγή της κόρης του Ιούς απο τον πατέρα των θεών. Επίσης, λέγεται πως όταν ο Ποσειδώνας και η Ήρα μάλωσαν για το ποιός θα έχει την εξουσία του Άργους, ο Ίναχος και άλλοι ποταμοί που καταδίκασαν τον Ποσειδωνά μετατράπηκαν σε ξεροπόταμους απο εκδίκηση.

3.2.6. Σπήλαια

Δολίνες

Τα δύο σπήλαια βρίσκονται λίγο πριν από την είσοδο του χωριού Δίδυμα (1χλμ. δυτικά). Το μεγαλύτερο έχει διάμετρο 150μ. και βάθος 80 μέτρα. Εντυπωσιακά σε μέγεθος και σχήμα, προσελκύουν αρκετούς επισκέπτες.

Φράγγθι

Το σπήλαιο βρίσκεται στην περιοχή Κοιλιάδα, όπου ανακαλύφθηκαν ευρήματα.

Αρτεμίσιον Καπαρέλλιου

Το σπήλαιο ανακαλύφθηκε στο ομώνυμο χωριό από τον Δ.Καπαρέλλο. Σύμφωνα με στοιχεία της Ελληνικής Σπηλαιολογικής Εταιρείας, το σπήλαιο αποτελείται από έναν κύριο θάλαμο διαστάσεων 50x25x15μ. με επίπεδο δάπεδο και εντυπωσιακό στολισμό στους τριγύρω τοίχους, με μεγάλες κολώνες και σταλαγμίτες, και από ένα μικρότερο, την Κρύπτη. Η τεχνητή είσοδος του σπηλαίου οδηγεί στα δεξιά του θαλάμου, ο οποίος σε όλο το πλάτος του αποτελείται από συμπλέγματα από κολώνες, πολύχρωμους σταλαγμίτες και σταλακτίτες, που είναι προσιτά στο κοινό μέσω των διακριτικών τεχνητών διαδρόμων. Η φυσική είσοδος του σπηλαίου βρίσκεται στην οροφή του, όπου η κατακόρυφη εισερχόμενη δέσμη ηλιακτίδων δίνει στους τοίχους χρυσές ανταύγειες.

3.2.7. Όροι – Βουνά

Όρος Δίδυμο

Το βουνό βρίσκεται στη νοτιοδυτική πλευρά της αργολικής χερσονήσου. Αποτελείται από δύο ισοϋψείς κορυφές (1.129μ.) με παρόμοια μορφολογία, γι' αυτό και ονομάστηκε Δίδυμο. Οι πλαγιές του καλύπτονται από κέδρους και βελανιδιές, αλλά παρατηρούνται σημαντικά προβλήματα, λόγω της ανεξέλεγκτης βόσκησης. Οι βοσκότοποι του βουνού αποτελούν σημαντική παράμετρο στην οικονομική ζωή της ευρύτερη περιοχής. Σημαντικός είναι και ο ρόλος του βουνού όσον αφορά στη συγκράτηση των υδάτων και στην τροφοδότηση μέσω φυσικών πηγών των γύρω κοινοτήτων. Η χλωρίδα της περιοχής δεν εμφανίζει σημαντικά είδη λόγω της βόσκησης, συνέπεια της οποίας είναι και η μη εμφάνιση άγριων θηλαστικών. Τα μόνα είδη με αυξημένη οικολογική σημασία που καταγράφονται είναι κάποια πουλιά και μερικά είδη ερπετών, όπως το σπιτόφιδο, η κρασπεδοχελώνα και η ποταμοχελώνα.

Αραχναίο

Το όρος αποτελείται από κορυφές ύψους μεταξύ 800 και 1.200 μέτρων. Τα δάση βελανιδιάς αποτελούν την κυρίαρχη βλάστηση της περιοχής, αλλά η υπερβόσκηση έχει αφήσει ολόκληρες πλαγιές γυμνές. Τους χειμερινούς μήνες η χιονόπτωση δεν είναι σπάνια, ενώ την άνοιξη οι συνθήκες είναι ιδανικές για την ανάπτυξη μικρών ποωδών φυτών.

3.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

3.3.1 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Καταδύσεις

Οι περισσότερες καταδύσεις γίνονται από τα 10 έως τα 30 μέτρα, αλλά μπορούν να φτάσουν και τα 50 μέτρα, και διαρκούν από 30 λεπτά έως 1 ώρα. Για να γίνει κανείς αυτοδύτης χρειάζεται εκπαίδευση σε αναγνωρισμένη σχολή ή με ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκπαιδευτή. Αυτοί δίνουν πτυχία και πιστοποιούν την εκπαίδευση και επιτρέπουν την ενοικίαση καταδυτικού εξοπλισμού από τα καταδυτικά κέντρα. Η εκπαίδευση διαφέρει από σχολή σε σχολή. Η βασική εκπαίδευση περιλαμβάνει τρία στάδια: θεωρητικά μαθήματα, εξάσκηση σε πισίνα και εξάσκηση στη θάλασσα. Όταν κανείς βρίσκεται κάτω από το νερό πάντα υπάρχει κίνδυνος. Όμως, η καλή εκπαίδευση και η τήρηση των κανόνων ασφαλείας καθιστούν την κατάδυση ασφαλή. Το κόστος της εκπαίδευσης διαφέρει ανάλογα με τη σχολή και το πρόγραμμα εκπαίδευσης. Οι τιμές για το βασικό πρόγραμμα ξεκινούν από τα 200 ευρώ. Οι σωστές και ασφαλείς καταδύσεις γίνονται ανά ζευγάρια με την κατάλληλη εκπαίδευση. Όταν καταδύεται κανείς μόνος του, υπάρχει πάντα ο φόβος σε περίπτωση επικίνδυνης κατάστασης να μην μπορέσει να αντιδράσει σωστά.

Περιοχές που επιτρέπεται η υποβρύχια δραστηριότητα για εκπαιδευτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς:

Νόμος Αργολίδος : Ανατολικά ακρ. Στενό

Δυτικά ακρ. Κόρακας πλησίον Βαθείας Λάκκας

Θαλάσσιο Σκι

Το σκι είναι ένα από τα πιο δημοφιλή θαλάσσια αθλήματα, συνδυάζοντας το υδάτινο στοιχείο με την ταχύτητα. Τα σύγχρονα σκι ή πέδιλα είναι κατασκευασμένα από φάιμπεργκλας και άλλα υλικά όπως κέβλαρ και ανθρακονήματα για μεγαλύτερη αντοχή, ελαστικότητα και μείωση του βάρους. Το μήκος τους είναι γύρω στα 170 εκατοστά. Πάνω τους στερεώνονται οι ρυθμιζόμενες βάσεις (δέστρες) μέσα στις οποίες τοποθετεί ο σκιέρ τα πόδια του. Στο πίσω μέρος τους υπάρχει ένα μικρό πτερύγιο για να καλύτερη ευστάθεια. Τα 'κλασικά' σκι λέγονται και combo (=συνδυασμός), γιατί το ένα από τα δύο μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο του ως slalom, αφού πάνω του υπάρχει θέση και για το δεύτερο πόδι του σκιέρ. Τα λεγόμενα slalom, απευθύνονται σε περισσότερο έμπειρους σκιέρ, αφού τα σκι αυτού του τύπου επιτρέπουν μεγαλύτερες ταχύτητες και ευελιξία. Υπάρχουν ακόμα και σκι ειδικού σχεδιασμού για φιγούρες

και άλματα. Τα τελευταία χρόνια κερδίζουν σε δημοτικότητα τα wakeboard, δηλαδή ένας τύπος σκι που αποτελείται από μία μονή σανίδα, μικρότερη σε μήκος αλλά αρκετά φαρδύτερη από τα κανονικά σκι. Παραλλαγή του wakeboard είναι το kneeboard. Σε αυτήν τη σανίδα ο σκιέρ κάθεται γονατιστός και τα πόδια του στερεώνονται με λουρίδα στη σανίδα. Οι σανίδες wakeboard και kneeboard είναι πιο εύχρηστες από τα 'κλασικά' σκι, αφού επιτρέπουν στο σκιέρ να κάνει ευκολότερα διάφορες φιγούρες και άλματα και κερδίζουν σε δημοτικότητα ιδιαίτερα ανάμεσα στους νέους. Επίσης, πρέπει να σημειωθεί ότι σκι μπορεί να κάνει κανείς και χωρίς πέδιλα. Η τεχνική αυτή λέγεται barefooting.

Όνομα	Διεύθυνση	Τηλέφωνο
Ναυτικός Όμιλος Πόρτο Χέλι Ερμιονίδας	Διαμαντίδου 12, Παλαιό Ψυχικό, Αθήνα, 15452, ή Βερβερόντα, Πορτοχέλι	(01) 6725205, (0754) 51691, 51103

Ιστιοπλοΐα

Οποίος βρεθεί στο Ναύπλιο, μπορεί αν ασχοληθεί και με την ιστιοπλοΐα, ένα άθλημα όπου τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει και γίνεται φημισμένο στην ελληνική αγορά.

Όνομα	Διεύθυνση	Τηλέφωνο (0752)
Ναυτικός Ιστιοπλοϊκός Όμιλος.	Προφήτη Ηλία 7, Ναύπλιο, 21100	24191

Κολύμπι

Το κολύμπι

Το κολύμπι είναι μια από τις καλύτερες δραστηριότητες αν θέλει κανείς να αποκτήσει ένα γυμνασμένο σώμα και καλή φυσική κατάσταση. Η άσκηση που προσφέρει είναι ολοκληρωτική, καθώς χρησιμοποιούμε όλο το σώμα μας, ενώ ταυτόχρονα η άνωση του νερού μειώνει τις έντονες καταπονήσεις. Εκτός αυτού, η θάλασσα έχει και άλλες θεραπευτικές ιδιότητες.

Το ανθρώπινο σώμα αποτελείται κατά 70% από νερό και μπορεί και επιπλέει στο νερό. Δεν επιπλέουν όμως το ίδιο όλοι οι άνθρωποι. Παίζει ρόλο η κατασκευή του σώματος (βάρος οστών και μυϊκής μάζας και η περιεκτικότητα του σώματος σε λίπος). Επειδή το λίπος έχει μικρότερο ειδικό βάρος από το νερό, επιπλέει καλύτερα ένας παχύσαρκος από έναν αδύνατο. Υπάρχουν όμως και άλλοι παράγοντες. Οι μύες πρέπει να είναι χαλαροί διότι μόνο

τότε έχουν την τάση να επιπλέουν. Αντίθετα, οι σφιγμένοι μύες έχουν την τάση να βυθίζονται. Επίσης βοηθά και η ποσότητα του αέρα που έχουμε στα πνευμόνια μας. Δοκιμάστε το εξής: πάρτε μια μεγάλη αναπνοή και κρατήστε την όσο μπορείτε. Θα διαπιστώσετε ότι ύστερα από λίγο, καθώς ο αέρας χρησιμοποιείται και λιγοστεύει, αυξάνει η τάση του σώματος για βύθισμα. Το σωστό είναι να παίρνετε μικρές και συχνές αναπνοές ώστε να μένει κάπως σταθερή η ποσότητα του αέρα στα πνευμόνια. Υπάρχει ακόμα ένας παράγοντας που σχετίζεται με τη φυσική. Κάθε δράση δημιουργεί αντίδραση. Ετσι, όσο περισσότερο προσπαθείτε να κρατήσετε το κεφάλι μακριά από το νερό τόσο περισσότερο βυθίζεστε. Το ίδιο ισχύει και για τα χέρια και πόδια. Αν λοιπόν θέλετε να επιπλέετε χωρίς προβλήματα, το σώμα πρέπει να είναι μέσα στο νερό, ακόμα και ένα μέρος του κεφαλιού.

Ο νομός Αργολίδας φημίζεται για τις πεντακάθαρές και καταγάλες παραλίες του. Παραθέτουμε όλες τις παραλίες του νομού οι οποίες έχουν γαλάζια σημαία.

ΔΗΜΟΣ ΑΡΓΟΥΣ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή	Περιγραφή
Τημένι	Αργος	6,5χλμ. νότια του Αργους, δίπλα στη Νέα Κίο

ΔΗΜΟΣ ΑΣΙΝΗΣ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή	Περιγραφή
Καστράκι	Αρχαία Ασίνη	3χλμ. νότια της Αρχαίας Ασίνης
Αγ. Νικόλαος	Δρέπανο	4χλμ. νοτιοανατολικά του Δρεπάνου
Βιβάρι	Δρέπανο	2,5χλμ. ανατολικά του Δρεπάνου
Ιρια	Δρέπανο	11,5χλμ. νοτιοανατολικά του Δρεπάνου
Κάντια	Δρέπανο	7χλμ. νοτιοανατολικά του Δρεπάνου
Κονδύλι	Δρέπανο	4χλμ. νοτιοανατολικά του Δρεπάνου
Πλάκα	Δρέπανο	Στον κόλπο του Τολού
Δασκαλιό	Τολό	Βρίσκεται στο νησάκι Ρόμβη, απέναντι από το Τολό, μεταφορά με καΐκι

Ρόμβη	Τολό	Βρίσκεται στο νησάκι Ρόμβη, απέναντι από το Τολό, μεταφορά με καΐκι
Τολό	Τολό	10χλμ. νοτιοανατολικά του Ναυπλίου

ΔΗΜΟΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή
Νησί	Αρχαία Επίδαυρος
Γκλιάτι	Αρχαία Επίδαυρος
Βαγιωνία	Αρχαία Επίδαυρος
Καλαμάκι	Αρχαία Επίδαυρος
Γαλάσι	Αρχαία Επίδαυρος
Πολεμάρχα	Νέα Επίδαυρος
Σελόνια	Νέα Επίδαυρος

ΔΗΜΟΣ ΕΡΜΙΟΝΗΣ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή
Κουβέρτα	Ερμιόνη
Μανδράκια	Ερμιόνη
Σεντόνι	Ερμιόνη
Δάρδιζα	Ερμιόνη
Μετόχι	Θερμησία
Πετροθάλασσα	Θερμησία

ΔΗΜΟΣ ΚΡΑΝΙΔΙΟΥ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή	Περιγραφή
Όρμος Βουρλιάς	11χλμ. δυτικά από το Σαλάντι	Βουρλιάς
Κόστα	Απέναντι από τις Σπέτσες	Ρηχά, διάφανα νερά
Γαλήνη	Κοιλάδα	Αμμουδερός Όρμος
Δορούφι	Κοιλάδα	Αμμουδερός Όρμος

Θυνί	Κοιλάδα	Αμμουδερός Ορμος
Κοιλάδα	Κοιλάδα	Κλειστός Ορμος
Αγιος Αιμιλιανός	Πορτοχέλι	Αμμουδερή παραλία
Βερβερόντα	Πορτοχέλι	Απλωτή παραλία
Πορτοχέλι	Πορτοχέλι	Φυσικό λιμάνι
Χινίτσα	Πορτοχέλι	Διάφανα ρηχά νερά
Σαλάντι	Σαλάντι	4χλμ. δυτικά από τα Δίδυμα

ΔΗΜΟΣ ΛΕΡΝΑΣ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή	Περιγραφή
Κιβέρι	Μύλοι	3χλμ. νότια των Μύλων
Μύλοι	Μύλοι	

ΔΗΜΟΣ ΝΑΥΠΛΙΟΥ

Όνομα Παραλίας	Περιοχή	Περιγραφή
Αρβανιτιά	Ναύπλιο	Οργανωμένη παραλία, 2χλμ. νότια του Ναυπλίου
Καραθώνα	Ναύπλιο	Παραλία με δένδρα, 4χλμ. νότια του Ναυπλίου

3.3.2 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Bird – watching

Ο υγρότοπος Ψήφτα είναι μια ρηχή λιμνοθάλασσα με πλούσιους καλαμιώνες και βάλτους τριγυρισμένη από ορεινές περιοχές. Η ποικιλία της περιοχής περιλαμβάνει ημιορεινά φαράγγια με ρέματα και πυκνή βλάστηση. Εκεί φωλιάζουν πρασινικέφαλες πάπιες, καλαμοκανάδες. Τελευταία η περιοχή προσελκύει και βουτηχτάρια και κάμποσες φαλαρίδες, που τις προηγούμενες χρονιές δεν υπήρχαν καθόλου.

Αναρρίχηση

Στην αναρρίχηση βράχου ο αθλητής σκαρφαλώνει το «πρόσωπο» του βράχου αξιοποιώντας τις γνώσεις, την εμπειρία και τη φυσική του δύναμη. Στηρίζεται χρησιμοποιώντας το ανάγλυφο της επιφάνειας, δηλαδή τα σημεία (εσοχές, εξοχές, χαραμάδες κ.ά.) στα οποία μπορεί να πιαστεί και να πατήσει. Απαιτούνται συγκέντρωση, συντονισμός, ευλυγισία, καλή φυσική κατάσταση, υπομονή, καθαρό μυαλό αλλά και τόλμη και φαντασία, που αναπτύσσονται με την εξάσκηση και την πρακτική.

Φορέας	Διεύθυνση	Τηλέφωνο (0751)
Χιονοδρομικός Ορειβατικός Ομιλος Αργους	Βασ. Γεωργίου Β' 1α, Αργος, 21200	27700

Αλεξιπτωτο Πλαγιάς

Το αλεξιπτωτο πλαγιάς, ή αλλιώς parapente (από το parachute=αλεξιπτωτο και pente= πλαγιά στα γαλλικά), δίνει τη δυνατότητα σε οποιονδήποτε να κάνει μία ελεύθερη πτήση. Πρόκειται για ένα 'ειδικό' αλεξιπτωτο, με το οποίο μπορεί κανείς να απογειωθεί από μία πλαγιά, ανεξάρτητα από το ύψος της χωρίς τη βοήθεια μηχανής. Είναι ένα αλεξιπτωτο που αποκολλάται από το έδαφος, όντας ήδη ανοιγμένο. Έχει σχήμα αεροπορικής πτέρυγας ώστε να ταξιδεύει προς τα εμπρός ενώ χάνει ύψος, και να εκμεταλλεύεται τον άνεμο και τα ρεύματα. Μία πτήση μπορεί να διαρκέσει από λίγα λεπτά έως και αρκετές ώρες, αναλόγως τις συνθήκες και τη διάθεση. Έχει πολύ μεγαλύτερη ευχέρεια χειρισμών από ένα κανονικό αλεξιπτωτο, παρ' όλο που είναι μεγαλύτερο σε διαστάσεις και όγκο, και ο χειριστής του μπορεί να το κατευθύνει με απόλυτη ακρίβεια στο σημείο που θέλει. Το parapente ζυγίζει από 10 έως

15 κιλά, μαζεύεται εύκολα σε λίγα λεπτά από ένα άτομο, και μπαίνει σε ένα σάκο που μεταφέρεται στην πλάτη.

Το αλεξίπτωτο πλαγιάς υπάρχει ως άθλημα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Αναπτύσσεται όμως γοργά σε όλο τον κόσμο λόγω της ευκολίας εκμάθησης, του χαμηλού κόστους και της ικανοποίησης που απολαμβάνουν όσοι ασχολούνται με αυτό. Η Ελλάδα προσφέρεται για το σπορ αυτό, καθώς οι κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες είναι ευνοϊκές.

Φορέας	Περιγραφή	Διεύθυνση (0751)
Tolo Flying Center	Υπάρχουν 11 πίστες απογείωσης στην περιοχή Τολό, από 250 έως 1.000 μέτρα.	27700

Παραπεντε (parapente)

Φορέας	Περιγραφή	Διεύθυνση (0751)
Tolo Flying Center	Υπάρχουν 11 πίστες απογείωσης στην περιοχή Τολό, από 250 έως 1.000 μέτρα.	27700

Κεφάλαιο 4^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

4.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Ατέλειωτα δάση, ονειρεμένα γραφικά χωριά με άγρια φύση, αλλά και ένα όμορφο κομμάτι θάλασσας με ωραίες αμμουδιές – Παράλιο Άστρος, Τυρό, Λιβιάδι και Σαμπατική-συνθέτουν την εικόνα του νομού. Ο Πάρνωνας με το όμορφα χωριά και τα πλούσια μοναστήρια, η Τρίπολη στο γόνικο Αρκαδικό οροπέδιο, οι αρχαιότητες της Τεγέας, της Μαντινείας και του Ορχομενού, οι πλαγιές του Μαίναλου και η γραφική Δημητσάνα, το ιστορικό Άστρος, τα τουριστικά θέρετρα της Βυτίνας, της Στεμνίτσας, η Καρύταινα με το φημισμένο ενετικό της κάστρο, η Μεγαλόπολη και η ναυτική πόλη του Λεωνιδίου, σας προσφέρουν μια ποικιλία απο αξιοθέατα κάνοντας το ταξίδι σας πραγματική απόλαυση.

Τρίλοπη: Η καρδιά της Πελοποννήσου χτυπά σ' αυτήν εδώ την πόλη, χτισμένη σε υψόμετρο 650 μέτρων, σε κατάφυτο περιβάλλον.η Τρίπολη, που αποτέλεσε σημαντικό διοικητικό και στρατιωτικό κέντρο κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας, έπαιξε σημαντικό ρόλο στην Επανάσταση του 1821.

Στο κέντρο της πόλης θα δείτε το χαρακτηριστικό νεοκλασσικό κτίριο στο οποίο στεγάζεται το Μαλλιारीπούλειο Ίδρυμα, το σπίτι του ποιητή Κώστα Καριωτάκηκαι το μεγάλο κτίριο στην πλατεία Άρεως που στεγάζονται οι διοικητικές αρχές. Επιβλητική είναι η βυζαντινήεκκλησία του Αγίου Βασιλείου, μητρόπολη της πόλης, καθώς και η μονή της Παναγίας της Επάνω Χρέπας.στο αρχαιολογικό μουσείο εκτίθενται ευρύματα απο τις ανασκαφές αρχαίων θέσεων της Αρκαδίας. Στα περίχωρα της Τρίπολης βρίσκονται πολλά γραφικά χωριάπου προσφέρονται για κοντινές εξορμήσεις σε πανέμορφο περιβάλλον.

Η περιοχή της αρχαίας Τεγέας, της σημαντικότερης πόλης της Αρκαδίας στην αρχαιότητα, απέχει απο την Τρίπολη 10 χιλιόμετρα, ανάμεσα στα χωριά Αλέα και Στάδιο.ο αρχαϊκός ναός που κήκε το 395 π.Χ. περίπου, ανοικοδομήθηκε απο τον γλύπτη Σκόπα το 340 π.Χ. για να στεγάσει το ελεφάντινο άγαλμα της Αθηνάς, ελάχιστα τμήματα του οποίου σώζονται. Η Τεγέα είχε σημαντική αγορά, μαρμάρινο θέατρο και στάδιο, όπου γίνονταν οι τοπικοί αγώνες Αλεαία. Στο κοίλο του θεάτρου βρίσκεται σήμερα η εκκλησία της Επισκοπής. Στο μουσείο της Τεγέας υπάρχουν ευρύματα απο τις ανασκαφές στην περιοχή. Σε απόσταση 12 χιλιομέτρων απο την Τρίπολη βρίσκονται τα ερείπια μιας άλλης ξακουστής πόλης της αρχαιότητας, της Μαντινείας.

4.1.1. Ανδρίτσαινα

Αρκαδική κωμόπολη, κοντά στα όρια με το νομό Ηλείας. Εντυπωσιακά είναι τα τριώροφα και διώροφα αρχοντικά της, που αντανakλούν τις νεοκλασικές επιδράσεις στην αρχιτεκτονική των ορεινών οικισμών. Από τα πιο αντιπροσωπευτικά δείγματα αυτής της τάσης είναι η αγορά με τα συνεχή τοξωτά ανοίγματα του ισογείου και τα παράθυρα με τις παραστάδες. Στο κτίριο του Γυμνασίου στεγάζεται η Βιβλιοθήκη της Ανδρίτσαινας, η οποία ιδρύθηκε το 1840 με δωρεά. Από την Ανδρίτσαινα μπορεί κανείς να επισκεφθεί τον περίφημο ναό του Επικούρειου Απόλλωνα στις Βάσες.

4.1.2. Βυτίνα

Στο ανατολικό άκρο της ευρύτερης περιοχής της κεντρικής Πελοποννήσου βρίσκεται η Βυτίνα, χτισμένη σε ελατόφυτη περιοχή. Παλιά φημιζόταν ως κέντρο ανάπαυσης και θεραπείας.

Αξιοθέατα είναι η εκκλησία του Αγίου Τρύφωνα, χτισμένη με τοπικό μαύρο μάρμαρο, το πετρόχτιστο Ελληνικό Σχολείο, καθώς και ο δρόμος της Αγάπης, ρομαντικό δρομάκι στην είσοδο της πόλης, με παγκάκια και τεράστιες καρυδιές, που προσφέρεται για ειδυλλιακούς περιπάτους.

Γύρω από την πόλη αξίζει να επισκεφθεί κανείς το μοναστήρι της Κερνίτσας, που έπαιξε σημαντικό ρόλο στα χρόνια της Επανάστασης, το μοναστήρι των Αγίων Θεοδώρων, την πηγή του Πausανία, που βρίσκεται 3 χιλιόμετρα έξω από την πόλη, καθώς και το λιθόχτιστο γεφύρι Ζαρζί στον ποταμό Μυλαόντα.

Επίσης, αξίζει να δοκιμάσει κανείς το ψωμί του παραδοσιακού φούρνου κοντά στην κεντρική πλατεία, αλλά και να αναζητήσει ντόπια γαλακτοκομικά προϊόντα, μέλι με το άρωμα των κωνοφόρων της περιοχής, καθώς και εξαιρετικά ντόπια κρέατα.

Η Βυτίνα φημιζεται για τα παραδοσιακά υφαντά της και για τη λαϊκή της ξυλοτεχνία.

4.1.3. Δημητσάνα

Χτισμένη ψηλά, σαν σε βεράντα, πάνω από τον Λούσιο, όπου σύμφωνα με τη Μυθολογία, οι Νύμφες έλουσαν το μικρό Δία, ξυπνά μνήμες ένδοξης, μνήμες τιμημένες. Η Δημητσάνα είναι χτισμένη στη θέση της αρχαίας πόλης Τεύθιδος, που είχε κατοικηθεί από την προϊστορική περίοδο και εξακολουθούσε να υφίσταται μέχρι τα ρωμαϊκά χρόνια. Τμήματα του αρχαίου τείχους σώζονται μέχρι σήμερα.

Σ' αυτόν τον τόπο άλλοτε, χάρη στο Λούσιο ποταμό, λειτουργούσαν 90 υδρόμυλοι, που άλεθαν δημητριακά και βοηθούσαν στην επεξεργασία των δερμάτων. Στην Επανάσταση του 21' οι μύλοι αυτοί έγιναν μπαρουτόμυλοι. Εδώ παραγόταν η μεγαλύτερη ποσότητα

μπαρούτης σε όλη την Ελλάδα. Κοντά της βρίσκονται πολύ σημαντικά μοναστήρια, όπως η Παλαιά Μονή Φιλοσόφου, που ιδρύθηκε από τον Νικηφόρο Φωκά το 12ο αιώνα καθώς και η Νέα Μονή Φιλοσόφου που πέρασε στην ιστορία ως «Κρυφό Σχολειό», από την οποία αποφοίτησαν πολλοί ιεράρχες, δημιουργώντας την παράδοση στην οποία βασίστηκε και η Σχολή της Δημητσάνας. Χάρη στη φημισμένη σχολή και την πλούσια Βιβλιοθήκη της, κατάφερε να γίνει αξιόλογο πνευματικό κέντρο. Από την πόλη αυτή, εξάλλου, προέρχονται 7 πατριάρχες και πολλοί άλλοι ιεράρχες και άνθρωποι του πνεύματος.

Δραστηριότητες στην Δημητσάνα

- Ράφτινγκ και καγιάκ στον Λούσιο
- Trekking: πεζοπορία στο φαράγγι του Λούσιου και στις Μονές Φιλοσόφου και Προδρόμου.
- Monoraft και hot-dog (κατάβαση του Λούσιου με μονοθέσια ή διθέσια φουσκωτά σκάφη).
- Rappel (κατάβαση με σκοινί) ή flying fox (εναέρια περάσματα).

4.1.4. Καρύταινα

Η Καρύταινα είναι χτισμένη στην πλαγιά του όρους Αχρειοβούνι, στη θέση της αρχαίας πόλης Βρένθη. Η εντυπωσιακή και επιβλητική πέτρινη αυτή πολιτεία δεσπόζει στον κάμπο της Μεγαλόπολης και του Αλφειού.

Αξιοθέατα της Καρύταινας είναι το μεσαιωνικό κάστρο, το σπίτι του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη και το εκκλησάκι της Παναγίας του κάστρου. Επίσης, η ερειπωμένη διώροφη πυργόσχημη κατοικία των μέσων του 15ου αιώνα πάνω στο λόφο και το παλιό πεντάτοξο γεφύρι του Αλφειού.

Σώζονται, επίσης, και ερείπια του τουρκικού χαμάμ και βυζαντινών πύργων, καθώς και ερείπια από τους νερόμυλους που λειτουργούσαν στην περιοχή. Τέλος, αξιοσημείωτο είναι και το μεγάλο σπήλαιο της Κάβιας.

4.1.5. Στεμνίτσα

Όμορφο ορεινό χωριό χτισμένο στις δυτικές πλαγιές του Μαίναλου σε υψόμετρο 1.100 μέτρων, όπου κυριαρχούν οι καρυδιές, οι κερασιές και τα πλατάνια, ανάμεσα στα οποία αναβλύζουν πλούσια νερά.

Η Στεμνίτσα υπήρξε σπουδαίο κέντρο μεταλλοτεχνίας από τους βυζαντινούς ήδη χρόνους. Η Μονή Ζωοδόχου Πηγής είναι ιστορικής σημασίας, ιδιαίτερα κατά την περίοδο της Τουρκοκρατίας.

Αξιοθέατα αποτελούν τα γραφικά σπίτια του χωριού, και ιδιαίτερα εκείνα των επώνυμων Στεμνιτσιωτών που βρίσκονται στη γειτονιά του Κάστρου. Από τα εκκλησιαστικά μνημεία ξεχωρίζουν η Παναγία Μπαφερώ (12ος αι.) στο κάστρο, η Ζωοδόχος Πηγή (15ος αι.), οι Τρεις Ιεράρχες (17ος αι.) και ο Άγιος Νικόλαος (14ος αι.). Στην κεντρική πλατεία του χωριού εντυπωσιάζει το καμπαναριό της εκκλησίας του Αγίου Γεωργίου, ενώ στο αρχοντικό Χατζή στεγάζεται το Λαογραφικό Μουσείο.

4.1.6. Εκδηλώσεις

Η Τρίπολη φημίζεται για το παραδοσιακό της Πάσχα, με γλέντι, φαγητά και κρασιά στην πλατεία Άρεως. Τα κυριότερα πανηγύρια και γιορτές στις πόλεις και τα χωριά της Αρκαδίας είναι: Στο Άστρος, τριήμερο πανηγύρι της Αναλήψεως και την Παρασκευή του Πάσχα γιορτή για την επέτειο της Β' Εθνοσυνέλευσης του 1823. Στη Δημητσάνα, το πανηγύρι της Αγίας Κυριακής στις 7 Ιουλίου. Στο Δυρράχιο, η γιορτή της Εξόδου του Παπαφλέσσα στα μέσα Αυγούστου.

Στην Επισκοπή Τεγέας, μεγάλο πανηγύρι που διαρκεί μία εβδομάδα στα μέσα Αυγούστου. Στο Λεοντάρι, τα Φαλαισιώτικα στις αρχές Αυγούστου. Στα Τρόπαια και το Βυζίκι, εκδηλώσεις στο φρούριο της Άκοβας τον Αύγουστο.

Στις 23 Σεπτεμβρίου γιορτάζεται στην Τρίπολη με ιδιαίτερη λαμπρότητα η επέτειος της απελευθέρωσης της πόλης από τους Τούρκους.

4.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

4.2.1 Παραλίες

Πηγαίνοντας νότια, όμορφες παραλίες με αμμουδιές απλώνονται κατά μήκος του νομού, Ξηροπήγαδο, Παράλιο Άστρος, Άγιος Ανδρέας, παραλία Τυρού με πεντακάθαρα νερά, Σαπουνακείκα, Λιβιάδι, Σαμπατική, Λάκκος, Πλάκα Λεωνιδίου και τα Πούλιθρα.

4.2.2. Αισθητικά δάση

Ελατοδάσος

Στο χωριό Χρυσοβίτη υπάρχει το φημισμένο ελατοδάσος, που ήταν γνωστό και στην αρχαιότητα. Σύμφωνα με την πανάρχαια παράδοση, ανάμεσα στα έλατα πλανιόταν η Άρκτος, μία όμορφη κοπέλα, κόρη του Λυκάονα και της Καλλιστούς. Τη γέλασε ο Δίας, έσμιξε μαζί της και η Άρκτος του γέννησε ένα γιο, τον Αρκάδα, που έδωσε το όνομά του στην περιοχή. Η ζηλότυπη Ήρα μεταμόρφωσε τότε την κοπέλα σε αρκούδα. Όταν μεγάλωσε ο Αρκάδας, μπήκε στο δάσος για να σκοτώσει εκείνη την αρκούδα, αγνοώντας φυσικά όλη την ιστορία. Ο Δίας τότε μεταμόρφωσε την Άρκτο και τον Αρκάδα σε αστερισμούς: της Μεγάλης και της Μικρής Άρκτου.

4.2.3. Υγρότοποι και υδροβιότοποι

Λίμνη Τάκα

Βρίσκεται στην περιοχή της Τεγέας. Πρόκειται για λίμνη γλυκού νερού που τροφοδοτείται και αποστραγγίζεται φυσικά από υπόγειους ποταμούς με προσωρινά έλη. Περικλείεται από λόφους με αραιή βλάστηση και συστάδες ελιάς, ενώ το χειμώνα ασκείται έντονη κινηγετική πίεση στη γύρω περιοχή. Στη λίμνη, ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει σπάνια μεταναστευτικά πτηνά, ιδιαίτερα την άνοιξη.

Λιμνοθάλασσα Μουστού

Νότια από το Άστρος, ο επισκέπτης θα συναντήσει τη λιμνοθάλασσα Μουστού. Η λίμνη αυτή αποτελεί σπουδαίο υδροβιότοπο και καταφύγιο πολλών αποδημητικών πουλιών το χειμώνα. Το νερό της πηγής φημίζεται για τις ιαματικές δυνατότητές του σε περιπτώσεις ρευματισμών και αρθρικών.

Τεχνητή Λίμνη Λάδωνα

Η λίμνη έχει σχήμα φιδιού και βρίσκεται ανάμεσα στα Λαγκαδινά βουνά και στο Αφροδίσιο όρος. Το μέγιστο πλάτος της είναι 1.500 μέτρα, ενώ το ελάχιστο 75 μέτρα. Τροφοδοτείται με τα νερά του ποταμού Λάδωνα.

Υδροβιότοπος Μουστού

Μεγάλης περιβαλλοντικής σημασίας υδροβιότοπος, με πλούσια χλωρίδα και πανίδα. Πέρα από τους μόνιμους κατοίκους της λίμνης, κάθε χρόνο ξεχειμωνιάζουν πλήθος υδρόβιων πουλιών, απολαμβάνοντας τις άριστες κλιματολογικές συνθήκες, αλλά και τη φιλοξενία των κατοίκων της περιοχής

Πανίδα Πάρνωνα

Η πανίδα, λόγω της μακροχρόνιας παρουσίας του ανθρώπου και της εύκολης σχετικά πρόσβασης, ουσιαστικά δεν περιλαμβάνει ιδιαίτερα σπάνια ή απειλούμενα είδη σε σημαντικό αριθμό.

Από την πανίδα έχουν καταγραφεί επί μέρους σημαντικά είδη, 6 εκ των οποίων περιλαμβάνονται στο παράρτημα ΙΙ της Κοινοτικής Οδηγίας 92/43. Έχουν καταγραφεί 53 είδη της ορνιθοπανίδας που περιλαμβάνονται στην Κοινοτική Οδηγία 79/409, 24 είδη που προστατεύονται με βάση την εθνική νομοθεσία, διεθνείς συμβάσεις ή περιλαμβάνονται στον Εθνικό Κόκκινο Κατάλογο, και 18 ενδημικά είδη, από τα οποία 12 είναι ασπόνδυλα.

4.2.4. Φαράγγια

Καταβόθρες του Μαντινειακού Κάμπου

Στο μέσο του Μαντινειακού κάμπου είναι η κεντρική λεκάνη του και γύρω απ' αυτή σχηματίζονται άλλες μικρότερες που δέχονται νερά από έναν ή περισσότερους χειμάρρους, οι οποίοι έχουν τις πηγές τους στο Μαίναλο και το Αλήσιο όρος.

Συνολικά έχουν καταγραφεί 18 καταβόθρες στην περιοχή, οι οποίες χωρίζονται σε τρεις κατηγορίες: Στην πρώτη της πεδιάδας ανήκουν του Μαργκάνου, του Μπεντενίου, του Μάρου και του Λουκαϊτικού γεφυριού. Στην ομάδα του Μαίναλου ανήκουν αυτές στα Μοζανέικα, στη Μηλία, στη Γκαζούντα, η Τρύπια, του Καραφωτιά, του Παλαιοχωρίου, των Σιμιάδων και του Κάψια. Στην ομάδα του Αρτεμισίου ανήκουν η Καπνότρυπα, του Αυγερινού, του Ηλιόπουλου, του Χέρωνα, της Σπηλιάς του Κόγκου και της Νεστάνης.

Καταρράκτες της Λεπίδας, Πλάτανος

Από το νερόχαρο χωριό του Πλάτανου, αρχίζει η δύσκολη και συνάμα πανέμορφη διαδρομή ως τους δύο καταρράκτες, που γκρεμίζουν τα νερά που κέρδισαν στη Λεπίδα, κοντά στο Κάστρο της Ωριάς. Το μονοπάτι που ξεκινά, ξαφνικά χάνεται μέσα από τις συστοιχίες ατέλειωτων πλατανιών και σε ολόλευκες πέτρες που έχουν καλοπλυθεί από το αδιάκοπο πέρασμα του νερού. Δέος κυριεύει τον επισκέπτη όταν αντικρίσει αυτό το υπέροχο τοπίο της φύσης, ενώ μπορεί να δροσιστεί στα νερά της λίμνης που έχουν πλάσει τα νερά του καταρράκτη κάτω από το βράχο.

4.2.5. Ποτάμια

Ποταμός Αλφειός

Ο Αλφειός είναι ο μεγαλύτερος σε μήκος και ο πλουσιότερος σε νερά ποταμός της Πελοποννήσου. Στον Αλφειό, σύμφωνα με τη μυθολογία, ο Ποσειδώνας είχε την κατοικία του. Οι πρώτες πηγές του είναι τα Ασεάτικα. Κεφαλάρια ελευθερώνονται μέσα στην καταβόθρα και τη στενή χαράδρα της Μαρμαριάς και ανατέλλει στην περιοχή της Μεγαλόπολης. Από εκεί κατηφορίζει νοτιοανατολικά, ονομαζόμενος για λίγο Γκουντάνης, και πλουτίζει τα νερά του από εκείνα των κεφαλόβρυσων της περιοχής και των παραπόταμων. Από τα ανατολικά σφιχταγκαλιάζεται μαζί του ο σπουδαιότερος παραπόταμός του, ο Ελισσών. Γαλήνιος και μεγαλοπρεπής φτάνει στο μεσαιωνικό γεφύρι της Καρύταινας και εκεί μετονομάζεται σε Καρυτινό ποτάμι. Στην Ηραία σμίγει με τα νερά του ποταμού Λάδωνα και τον Ερύμανθο και μετονομάζεται Ρουφίας. Όπου κι αν συναντήσει κανείς τον Αλφειό, αυτός αποκαλύπτεται υπέροχος, μυστικοπαθής και πολυάκριβος. Στην υδάτινη διαδρομή του, η πλούσια βλάστησή του κάνει τις όχθες του ομορφοστόλιστες. Γύρω απ' αυτόν πλάστηκαν περίφημοι μύθοι, οι ωραιότεροι θρύλοι και οι πιο ρομαντικές ποιητικές ιστορίες.

Ποταμός Ελισσών

Ο Ελισσών ανήκει σ' εκείνα τα αρκαδικά ποτάμια που η κοίτη τους έχει μήκος δεκάδων χιλιομέτρων. Οι πηγές του είναι στις δυτικές πλαγιές του Μαίναλου, ενώ τα πρώτα του νερά αναπηδούν από τη γη βόρεια της Αλωνίσταινας, από το κεφαλάρι του Αγίου Νικολάου, και σμίγουν με άλλα που κατεβαίνουν από τη ρεματιά της Πιάνας. Η κατεύθυνση που ακολουθεί για λίγα χιλιόμετρα είναι ανατολική και, αφού πάρει μαζί του τα νερά που έρχονται από τον Ροεινό, βγαίνει στον κάμπο της Δαβιάς, όπου εκεί το ποτάμι αλλάζει το όνομά του και λέγεται Νταβιώτικο ποτάμι. Από εδώ συνεχίζει νότια και λίγο μετά το Καρτερόλι τα ορμητικά του νερά περνούν ελισσόμενα μέσα από ένα άγριο και επιβλητικό φαράγγι, τη

Μπαρμυτσάνα. Όταν το ποτάμι κατέβει πια στην πεδιάδα της Μεγαλόπολης, περνάει ανάμεσα από τα ερείπια της Μεγάλης Πόλης, για να εκβάλει ύστερα από 14 χιλιόμετρα στον Αλφειό.

Ποταμός Ερύμανθος

Ο Ερύμανθος ή Δοάνα συγκεντρώνει τα πρώτα του νερά στο φημισμένο ομώνυμο βουνό, εκεί όπου ο Ηρακλής στους άθλους του εξόντωσε τον Κάπρο. Δέχεται νερά από το Νουσέικο ποτάμι, τον Αροάνιο ή Λειβαρτζινό και τον Σειραίο ή Βερτσιώτικο. Ακολουθεί στην αρχή δυτική κατεύθυνση, ανάμεσα σε Γορτυνία και Ηλεία, και χύνεται στον Αλφειό. Η κοίτη του, βαθιά και απόκρημνη, κατεβάζει τα κάτασπρα και αφρισμένα ορμητικά νερά του. Ατέλειωτα πλατάνια υψώνονται θριαμβευτικά στις όχθες του ποταμού, ενώ τα κλαδιά και οι φυλλωσιές τους τον αγκαλιάζουν στη μοναχική και ακούραστη πορεία του.

Ποταμός Λούσιος

Ονομάστηκε έτσι γιατί, σύμφωνα με τη μυθολογία, οι νύμφες έλουσαν τον νεογέννητο Δία στα κρυστάλλινα νερά του. Το μήκος του είναι μικρό (26 χλμ. περίπου) και κατά διαστήματα έχει διαφορετικές ονομασίες: Δημητσάνικο ρέμα ή Ατσιχολίτικο ποτάμι ή Γορτύνιος. Από τις πηγές του στο οροπέδιο της Καρκαλούς (βόρεια της Δημητσάνας) μέχρι τη συμβολή του με τον Αλφειό (δυτικά της Καρύταινας) συγκεντρώνει εντυπωσιακό όγκο νερών και σχηματίζει ένα από τα ομορφότερα φαράγγια της Πελοποννήσου. Σε κάποια σημεία η κοίτη του εξακολουθεί να είναι πολύ βαθιά, ενώ άφθονο και κρύο είναι το νερό που πηγάζει από την περιοχή της Γόρτυνας, ενισχύοντας το σχετικά αδύνατο ρέμα που έρχεται από τη Δημητσάνα.

Ποταμός Σαρανταπόταμος

Στα Άνω Κούτρουφα και τα Βούρβουρα, στις δυτικές υπώρειες του Πάρνωννα, πηγάζει ο Σαρανταπόταμος, που οι αρχαίοι πίστευαν ότι ήταν ο άνω ρους του Αλφειού. Οι χείμαρροι και τα ρυάκια από τους χειμερινούς μήνες εκβάλλουν στην κοίτη του, φθάνουν σαράντα στον αριθμό και του χάρισαν το όνομά του. Η βορειοδυτική κατεύθυνσή του ορίζει τα σύνορα των κερασιώτικων και μαυρικιώτικων κτημάτων, μέχρι που φθάνει στον κάμπο της Τεγέας και τους Μαντινείους. Κοντά στη Μαγούλα δέχεται στη δεξιά του όχθη τα νερά του Δολιανίτικου ποταμού και του Γαρεάτη. Τα νερά αναδύονται στην πηγή Πνίκοβα, κοντά στον σιδηροδρομικό σταθμό του Αχλαδόκαμπου.

4.2.6. Σπήλαια

Σπήλαιο Διονύσου Λεωνιδίου

Βρίσκεται κοντά στη Μονή Σίντζας, σε κατακόρυφο ύψος από τη βάση μονοπατιού. Είναι προσπελάσιμο με ανεμόσκαλα και σχοινιά. Έχει δύο ορόφους καταστόλιστους με ωραίες κολόνες και λόφους από σταλαγμίτες. Στο δάπεδο τους υπάρχουν άφθονα όστρακα και σπασμένα ειδώλια. Κατά τη μυθολογία, στο σπήλαιο αυτό μεγάλωσε ο θεός Διόνυσος.

Σπήλαιο Κάψια

Έχει καταταχτεί από τους ειδικούς μέσα στα δέκα πιο αξιόλογα σπήλαια της Ελλάδας. Χαρακτηρίζεται από πλούσιο εσωτερικό φυσικό διάκοσμο, πολύχρωμους σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Ακόμη, στο σπήλαιο έχουν βρεθεί ανθρώπινα οστά και πήλινα αντικείμενα.

4.2.7. Γεολογία

Βυτίνα

Χωριό και έδρα της ομώνυμης κοινότητας της επαρχίας Γορτυνίας, χτισμένο πάνω στο Μαίναλο, σε υψόμετρο 1.033 μέτρων. Είναι ένα από τα ομορφότερα θέρετρα, μια πραγματική όαση, που κατοικήθηκε από το τέλος του 17ου αιώνα. Είναι πολύ γνωστό εξαιτίας του κλίματός του –κάποτε η περιοχή λειτουργούσε και σαν σανατόριο– και ενδείκνυται για εξορμήσεις στα γύρω χωριά και στο χιονοδρομικό κέντρο του Μαίναλου.

Η Βυτίνα φημίζεται για τις εκκλησίες του Αγίου Τρύφωνα και των Αγίων Αποστόλων, για τη Λεωφόρο Αγάπης (ένα δρόμο που περιβάλλεται από καρυδιές), για τα έργα ξυλογλυπτικής και για τα παραδοσιακά προϊόντα της (τραχανά, χυλοπίτες, παστό χοιρινό κ.λπ.).

Καταβόθρα Πελετών

Βρίσκεται στα νοτιοανατολικά της ομώνυμης κοινότητας του νομού Αρκαδίας, σε υψόμετρο 650 μέτρων περίπου. Στο εσωτερικό της σχηματίζονται μικρές λίμνες και στενές στοές με ελάχιστο σταλακτιτικό διάκοσμο. Σύμφωνα με παρατηρήσεις των κατοίκων, θεωρείται ότι η καταβόθρα εκφορτίζεται στην πηγή Αναβάλι Πουλίθρων (όρμος Φωκιανού).

Κοιλάδα Τριποταμιάς

Εδώ βρίσκονται οι οικισμοί Χάραδρος, Πλάτανος, Σίταινα και Καστάνιτσα. Η περιοχή της Τριποταμιάς παρουσιάζει έντονο ανάγλυφο, με χαραδρώσεις που καταλήγουν στην κοιλάδα Ζαρμπανίτσα. Η παρουσία του νερού είναι έντονη (με πολλά ρέματα και πηγές) και ορισμένες φορές εντυπωσιακή (καταρράκτης Λεπίδας). Ανατολικά της περιοχής υπάρχουν αρκετά σπήλαια, μερικά από τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί κατά καιρούς από τον άνθρωπο ως κα

4.2.8. Φράγματα

Φράγμα Λάδωνα

Κατασκευάστηκε το 1995 και βρίσκεται 10 χιλιόμετρα από τα Τρόπαια. Σημαντικό ρόλο παίζουν οι δύο υπερχειλίστρες που βρίσκονται στο φράγμα και έχουν ως σκοπό την εκφόρτωση των πλημμυρικών νερών πάνω από τη στάθμη των 420 μέτρων.

Κοντά στο φράγμα, βρίσκεται η είσοδος της σήραγγας που μεταφέρει την απαιτούμενη ποσότητα νερού στους υδροστρόβιλους για τη λειτουργία του υδροηλεκτρικού εργοστασίου της περιοχής.

4.2.9. Όρη

Λόφος Γκορτσούλι

Κοντά στον αρχαιολογικό χώρο της αρχαίας Μαντίνειας, βρίσκεται λόφος χαρακτηριστικού σχήματος, ο λόφος Γκορτσούλι και ο αρχαιολογικός του χώρος. Στους πρόποδες του λόφου υπάρχει μικρός οικισμός, ενώ ένας χωμάτινος δρόμος οδηγεί στην κορυφή του. Σύμφωνα με τους αρχαιολόγους, στη θέση αυτή υπήρχε εκτεταμένος οικισμός και ακρόπολη των πρωτοελλαδικών χρόνων. Στους αρχαϊκούς χρόνους, η πόλη μεταφέρθηκε στον επίπεδο χώρο, δηλαδή στη θέση του αρχαιολογικού χώρου της αρχαίας Μαντίνειας. Στην κορυφή του λόφου, όπου και ο ναός της Ζωοδόχου Πηγής, βρέθηκαν σε ανασκαφές του Θ. Σπυρόπουλου μυκηναϊκά όστρακα και ένα ναϊκό κτίσμα ορθογώνιου σχήματος, στο εσωτερικό του οποίου αποκαλύφθηκαν πολλοί σφαιρικοί αρύβαλλοι και άλλα ευρήματα των όψιμων αρχαϊκών χρόνων. Λείψανα ναϊκού κτίσματος ανακαλύφθηκαν επίσης και στον κοντινό λόφο Τριπήχι, όπου βρέθηκαν χαρακτηριστικά λατρευτικά πήλινα ειδώλια κάποιας θεότητας, τα οποία εκτίθενται στο Αρχαιολογικό Μουσείο Τρίπολης.

Όρος Λύκαιο

Από τις Άνω Καρυές, ο επισκέπτης μπορεί να πραγματοποιήσει πεζοπορία και ορειβασία στο όρος Λύκαιο, το οποίο έχει ύψος 1.421 μέτρα. Η διαδρομή έχει φανταστική ομορφιά και διαρκεί περίπου μία ώρα. Σε υψόμετρο 1.200 μέτρων, κατά την ανάβαση στο βουνό, υπάρχει ένα μικρό οροπέδιο με την ονομασία Ελληνικό, όπου εκεί έχουν βρεθεί ερείπια ιερού του θεού των Αρκάδων βοσκών Πάνα, καθώς και υπολείμματα ιππόδρομου και σταδίου.

Λίγο πιο ψηλά στο βουνό, έχει διασωθεί η βάση ενός κίονα. Εκεί βρίσκονταν στην αρχαιότητα δύο κίονες διακοσμημένοι με επίχρυσους αετούς, στη βάση ενός λοφίσκου, που ήταν βωμός αφιερωμένος στον Δία

Τεχνητή λίμνη Λάδωνα

Η λίμνη βρίσκεται σε υψόμετρο 420 μέτρων και έχει μήκος 15 χιλιόμετρα, όταν βρίσκεται στη μέγιστη στάθμη λειτουργίας της (420 μέτρα). Το μέγιστο πλάτος της τότε είναι 1.500 μέτρα, ενώ το ελάχιστο 75 μέτρα και η χωρητικότητά της 49.000.000 κυβικά μέτρα. Η ελάχιστη στάθμη λειτουργίας της είναι 400 μέτρα. Τροφοδοτείται με τα νερά του ποταμού Λάδωνα, ο οποίος πηγάζει κοντά στη Λυκούρια και στο δρόμο του συναντά τους παραποτάμους Τράγο (Παναγίτσα) και Αροάνειο (Πλανητέρο).

Σημαντικό ρόλο έπαιξε στην περιοχή της "Κυράς το γεφύρι", που επέτρεπε το πέρασμα από τη μια όχθη της λίμνης στην άλλη. Χτίστηκε από την Αρχόντισσα της Άκοβας, την Κυρά, τον 13ο αιώνα. Έχει μήκος 56,60 μέτρα και πλάτος 2,15 μέτρα. Το μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, η γέφυρα σκεπάζεται από τα νερά της λίμνης, εξασφαλίζοντας το πέρασμα ανθρώπων, ζώων και οχημάτων με ένα πλωτό πορθμείο.

Σήμερα, ανάμεσα στην παλιά γέφυρα και στο πορθμείο, υπάρχει μια σύγχρονη, μεγάλη γέφυρα για την κάλυψη των αναγκών της περιοχής.

4.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

4.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Bird - watching

Λίμνη Τάκα

Πρόκειται για λίμνη γλυκού νερού, που τροφοδοτείται από πηγές και αποστραγγίζεται φυσικά από υπόγειους ποταμούς με προσωρινά έλη. Περικλείεται από λόφους με αραιή βλάστηση και συστάδες ελιάς, ενώ το χειμώνα ασκείται έντονη κυνηγετική πίεση στη γύρω περιοχή.

Ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει σπάνια μεταναστευτικά πουλιά, ιδιαίτερα την άνοιξη. Μερικά από τα είδη αυτά είναι τα εξής:

Φιδαετός *Circaetus gallicus* (2 ζεύγη), ο Καλαμόκιρκος *Circus aeruginosus*, ο Σπιζαετός *Hieraaetus fasciatus* και η Αλκυόνη *Alcedo atthis*. Στα μεταναστευτικά είδη περιλαμβάνονται ο Λευκοτσικνιάς *Egretta garzetta* (60+), η Χαλκόκοτα *Plegadis falcinellus* και αρκετά είδη παρυδάτιων και γλαρονιών.

Mountain Bike

Ποδήλατο βουνού στην ορεινή Αρκαδία

Με το mountain bike (ποδήλατο βουνού) μπορεί κανείς να συνδυάσει το αγαπημένο του σπορ με την απόλαυση της επαφής με τη φύση. Οι διαδρομές στην ορεινή Αρκαδία είναι μόνο ήμερες και πάντα συνοδεύονται από έμπειρο οδηγό, γνώστη της περιοχής.

Ιππασία

Ελεύθερη ιππασία στα λημέρια του Κολοκοτρώνη – Στεμνίτσα Αρκαδίας

Σε μια μαγευτική περιοχή που περικλείεται από τρεις παραδοσιακούς οικισμούς της Αρκαδίας, τη Στεμνίτσα, την Καρύταινα και τη Βυτίνα, δίνεται η δυνατότητα σε κάθε επισκέπτη να έχει μια μοναδική και αξέχαστη εμπειρία.

Η ελεύθερη ιππασία μέσα στη φύση με άλογα, φοράδες και πουλάρια, ντόπια και ήμερα, προσφέρεται για όλους, ακόμη και για παιδιά.

Οι συνήθεις διαδρομές είναι: Στεμνίτσα, Καρύταινα, Βυτίνα, Λούσιος ποταμός και δάσος Μαινάλου, και πραγματοποιούνται καθόλη τη διάρκεια του έτους.

Ιππικός Όμιλος Δολιανών

Στα Άνω Δολιανά είναι ένα πανέμορφο μικρό γραφικό χωριό στην ορεινή Αρκαδία σε υψόμετρο 1.150 μ. χτισμένο αμφιθεατρικά στις παρυφές του Πάρνωνα με απέραντη θέα στο Μαίναλο. Ο Όμιλος ΙΟΔΟΛ ιδρύθηκε το 1999 και σκοπός του είναι η συστηματική καλλιέργεια, η διάδοση και κυρίως η διδασκαλία του αθλήματος της ιππασίας και του φιλίππου πνεύματος γενικά. Οι δυνατότητα για διαδρομές με το άλογο στη φύση είναι πολλές στα Άνω Δολιανά και τη γύρω περιοχή.

Rafting στον Λούσιο

Η κατάβαση ξεκινάει από τη γέφυρα της Καρύταινας στον ποταμό Λούσιο. Ακούγοντας τα παραγγέλματα του οδηγού, κωπηλατείτε μέσα στα κρυστάλλινα νερά του ποταμού, μέσα σε ένα τούνελ από φυτά και δέντρα. Οι βράχοι που βρίσκονται μέσα στο ποτάμι δημιουργούν συναρπαστικά περάσματα και εμπόδια, χαρίζοντάς σας μια μοναδική εμπειρία. Μετά από λίγο, ο Λούσιος ποταμός χύνεται στον Αλφειό, όπου και συνεχίζεται η κατάβαση περνώντας κάτω από πέτρινα γεφύρια, για να σταματήσουμε λίγο πριν το φαράγγι του Αλφειού στην πανύψηλη πετρόχτιστη γέφυρα του Κούκου.

Πραγματοποιούνται 2 καταβάσεις την ημέρα, στις 09.00 και στις 13.00. Με το που θα φθάσετε στη βάση, θα παραλάβετε τον προσωπικό σας εξοπλισμό και, στη συνέχεια, θα μεταφερθούμε στο σημείο εκκίνησης της κατάβασης. Αφού προηγηθεί το απαραίτητο μάθημα και ενημερωθούμε για τους κανονισμούς ασφαλείας στο ποτάμι, θα ξεκινήσει η κατάβαση στον Λούσιο και τον Αλφειό.

Θα πρέπει να έχετε μαζί σας: μαγιό, δεύτερο ζευγάρι αθλητικά παπούτσια που θα βραχούν, ένα t-shirt και μια πετσέτα.

Διάρκεια: 2 ώρες

Rafting στον Λάδωνα

Ανοιξιάτικη εκδρομή, γεμάτη δράση, για κατάβαση ποταμού στον φιλικό και ανέγγιχτο Λάδωνα.

Περιλαμβάνει: Κατάβαση ποταμού με ειδικές βάρκες, εκπαίδευση, πλήρη εξοπλισμό, τοπικές μετακινήσεις, 1 στάση για καφέ, 1 πικ-νικ/γεύμα, 1 διανυκτέρευση.

Rafting στον Ερύμανθο

Ακολουθήστε τους έμπειρους εκπαιδευτές της Trekking Hellas Αρκαδίας σε μια εντυπωσιακή κατάβαση! Προορισμός σας είναι το χωριό Τριπόταμα. Εκεί θα είναι η αφετηρία για την κατάβαση του ποταμού Ερυμάνθου. Ο Ερύμανθος είναι ένα πανέμορφο αλπικό ποτάμι με μεγάλη συχνότητα περασμάτων 3ου- 4ου βαθμού δυσκολίας που απαιτεί προηγούμενη εμπειρία (συμμετοχή σε τουλάχιστον 2 καταβάσεις σε διαφορετικά ποτάμια με 3ου βαθμού δυσκολίας) και αρκετά καλή φυσική κατάσταση από τους συμμετέχοντες.

Trekking στο Φαράγγι του Λούσιου

Ένα οδοιπορικό διάρκειας 3 ωρών που ξεκινά από τη Μονή Φιλοσόφου και διασχίζει ένα κατάφυτο μονοπάτι στην καρδιά του φαραγγιού. Θα περάσουμε από το κρυφό σχολειό, θα επισκεφθούμε τη Μονή Προδρόμου, εντυπωσιακά χτισμένη στο χείλος του φαραγγιού, για να καταλήξουμε στην Αρχαία Γόρτυνα.

Hydrospeed στον Αλφειό

Η δράση και η ένταση δεν έχουν όρια !

Μοναδική η αίσθηση του γλιστρήματος και της επαφής με το νερό. Στα περάσματα, η αδρεναλίνη κορυφώνεται κάνοντας την κατάβαση συναρπαστική.

Monoraft στον Αλφειό

Για όσους έχουν προηγούμενη εμπειρία στο rafting η πρόκληση συνεχίζεται με monoraft ή hot-dog. Ο εκπαιδευτής σας συνοδεύει και σας μαθαίνει τα μυστικά οδήγησης στο ποτάμι. Μία δραστηριότητα για εσάς που αγαπήσατε τα σπορ του ποταμού και αναζητάτε περισσότερη αυτονομία και ευελιξία.

Jeep Safari στο Λύκαιον Όρος

Απολαύστε την οδήγηση του τζιπ σας στην πανέμορφη φύση του Λύκαιου όρους στα σύνορα Αρκαδίας Μεσσηνίας. Το Διαφόρτι όπως το ονομάζουν οι ντόπιοι δηλαδή «πέραςμα του Δία» ήταν το βουνό που ανατράφηκε ο Δίας ; στην περιοχή σώζονται πολλά σπουδαία αρχαιολογικά μνημεία τα οποία θα επισκεφθούμε απολαμβάνοντας παράλληλα τη θέα προς την κοιλάδα του Αλφειού και τον κόλπο της Κυπαρισσίας.

Προτεινόμενο πρόγραμμα:

Μπορεί κανείς να ξεκινήσει από το χωριό Βλαχόραφτης 15χλμ από την Καρύταινα. Συνεχίζεται την διαδρομή σας με πρώτο μας σταθμό το Κωτύλιο και το Άνω Κωτύλιο. Στη συνέχεια μπορείτε να επισκεφθήτε τον αρχαιολογικό χώρο και διασχίζοντας την κορυφογραμμή θα φτάσετε στον Ναό του Δία στην κορυφή του Λυκαίου. Αφού απολαύσετε ένα πικνίκ συνεχίζετε για τις Αρχαίες Βάσσεις και το Ναό του Επικούρειου Απόλλωνα. Ο ναός, έργο του Ικτίνου χτίστηκε γύρω στο 410-400 π.Χ προς τιμή του Επικούρειου Απόλλωνα που έσωσε τους κατοίκους της Αρχαίας Φιγαλίας από την επιδημία πανώλης κατά τη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου. Σήμερα είναι σκεπασμένος με μία τεράστια τέντα για να προστατευτεί από την μόλυνση του περιβάλλοντος. Στη συνέχεια θα επισκεφθήτε το φαράγγι της Νέδας, μίας από τις τρεις νύμφες που ανέθρεψαν τον Δία. Αφού κάνετε μία βουτιά στα τουρκουάζ νερά των φυσικών κολυμπηθρών που δημιουργούνται επιστρέφετε κάνοντας μία στάση για φαγητό στο χωριό της Μπαλούμπας.

4.3.2 ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Καταφύγια

Μαίναλο

Τοποθεσία: Οροπέδιο Οστρακίνας (1.600 μ.)

Ονομασία: Καταφύγιο Οστρακίνας

Χωρητικότητα: 26 άτομα

Αριθμός Πιστών: Καταβάσεων: 35. Ανατολική, Ανατολική Νέα, Βορινή, Περιφερειακή, Λάκκα Κομμένη

Αναβατήρες: Συρόμενοι: 3. 850μ μήκος, δυνατότητα μεταφοράς 200 ατόμων/ ώρα. 550μ μήκος, δυνατότητα μεταφοράς 00 ατόμων/ ώρα. 286μ μήκος, δυνατότητα μεταφοράς 350 ατόμων / ώρα.

Σαλέ: Φαγητού, ύπνου

Θέρμανση: θερμάστρες πετρελαίου, ξύλων

Υδροδότηση: από δεξαμενή

Κουζίνα: οργανωμένη

Τουαλέτες: εντός του καταφυγίου

Προσπέλαση: Από Τρίπολη μέχρι την κοινότητα Καρδάρα (18 χλμ.), από εκεί για το Καταφύγιο 5,5 χλμ. άσφαλτος και 3,5 χλμ. χωματόδρομος σε καλή κατάσταση. Περνά το Ευρωπαϊκό Μονοπάτι Μεγάλων Διαδρομών E4.

Πρόκειται για ένα ήρεμο χιονοδρομικό κέντρο με καλές πίστες. Ένα μεγάλο οροπέδιο, περιτριγυρισμένο από ψηλά χιονισμένα βουνά, μέσα σ' ένα ασυνήθιστο σκληρό τοπίο. Παραδοσιακά χωριά, υποδομή και εύκολη προσπέλαση. Η ορεινή Αρκαδία προσφέρεται για ένα χειμωνιάτικο Σαββατοκύριακο, που θα συνδυάζει δράση και εξερεύνηση της γύρω περιοχής με ανάπαυση και καλό φαγητό.

Στη βόρεια πλαγιά του Μαινάλου, μέσα σ' ένα πυκνό ελατόδασος βρίσκεται το χιονοδρομικό κέντρο της Τρίπολης. Το τοπίο είναι τόσο ασυνήθιστο, που θεωρείται από τα 10 γραφικά κέντρα της χώρας. Οι πίστες έχουν βορειοανατολικό προσανατολισμό και μια ικανοποιητική ποικιλία κλίσεων.

Οι σκιέρ έρχονται κυρίως από την Τρίπολη, παρότι τα τελευταία χρόνια αυξάνει ο αριθμός των Αθηναίων. Στη βάση του χιονοδρομικού λειτουργεί ένα μικρό σαλέ- εστιατόριο, κατάστημα ενοικίασεως και σχολή σκι. Το σαλέ μπορεί να φιλοξενήσει 26 άτομα και υπάρχουν θερμάστρες πετρελαίου και ξύλων και οργανωμένη κουζίνα.

Κεφάλαιο 5^ο : ΝΟΜΟΣ ΑΧΑΪΑΣ

5.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Το βορειο-δυτικό τμήμα της Πελοποννήσου, ο φυσικός χώρος που από την αυγή της ιστορίας ως σήμερα ορίζεται ως Αχαΐα και Ηλεία, ο χώρος που κύρια φυσικά γνωρίσματα έχει τα πανύψηλα καταπράσινα βουνά με τις αστείρευτες πηγές κρυστάλλινου νερού, τις σπηλιές και τα άλλα φυσικά κρησφύγετα να προστατεύουν τον άνθρωπο από τις αδυσώπητες δυνάμεις της φύσης και τους άλλους εχθρούς του, ο χώρος με τις βαθιές, εύφορες κοιλάδες και τα μικρά ή μεγαλύτερα ποτάμια να διατρέχουν την περιοχή προς όλες τις κατευθύνσεις και τις λίμνες να στέκονται πηγές ζωής για ανθρώπινες κοινότητες, ο χώρος με τα εκτεταμένα βοσκοτόπια και την απέραντη πεδινή ενδοχώρα με την καλλιεργήσιμη γη να παράγει όλων των ειδών τους καρπούς, ο χώρος με το ήπιο, σχετικά, κλίμα του να στηρίζει πλούσια φυσική βλάστηση και να ευνοεί κάθε γεωργική δραστηριότητα, ενώ το πλούσιο υπέδαφος να παρέχει αφειδώς τα αναγκαία για μια στέρεη υλική και πνευματική ανάπτυξη του ανθρώπου, ο χώρος αυτός τράβηξε, όπως ήταν φυσικό, σαν μαγνήτης τους μετακινούμενους ανθρώπους της προϊστορικής εποχής.

Λέγεται ότι ευρήματα στον Άραξο μαρτυρούν την ύπαρξη του ανθρώπου στην περιοχή πριν από εκατό χιλιάδες χρόνια. Αν αυτό μπορεί να παραμένει αντικείμενο προς διερεύνηση και επιβεβαίωση από την πλευρά της επιστήμης, το βέβαιο είναι ότι η περιοχή κατοικήθηκε τουλάχιστον από τη Νεολιθική εποχή (2000π.Χ.), όπως δείχνουν στοιχεία που έχουν εντοπιστεί στο Κράθιο και στο αρχαίο τείχος των Δυμαίων. Αλλά και στην πεδινή περιοχή Φαρών-Αράξου-Πάτρας και των Καλαβρύτων παρουσιάζονται αγροτικοί οικισμοί της περιόδου μετά το 1600 π.Χ. (Μυκηναϊκή περίοδος).

Πέρα όμως από τις ημερολογιακές ακρίβειες ή τις υποθέσεις της αρχαιολογικής σκαπάνης ο χώρος αυτός - όπως άλλωστε και η ευρύτερη Πελοπόννησος - φωτίζεται από την "εποχή" ακόμα του Ηρακλή με τις ζωντανές περιγραφές της ζωής και τα κατορθώματα των θεών, ημιθέων και ηρώων της ελληνικής μυθολογίας. Η ιστορία θα μιλήσει για τους Αχαιούς με τον ποιητικό λόγο του Ομήρου και πολύ αργότερα με τον Πausανία, οι οποίοι θα ονομάσουν την περιοχή Αιγιαλό και τους κατοίκους της γης Αιγιαλείς, αναφέροντας μάλιστα ως κύριες πόλεις της περιοχής τη Σικυώνα, την Πελλήνη, την Υπερησίη, το Αίγιο και την Ελίκη. Ήταν η εποχή που η Αχαΐα ήταν χωρισμένη στα δύο: στην ανατολική, τη λεγόμενη Αιγιάλεια, με κύριες πόλεις την Πελλήνη και την Αιγείρα, και στη δυτική Αχαΐα.

Η γεωγραφική θέση (στρατιωτικο-πολιτικά και εμπορικά), η εύφορη παραλιακή ζώνη, ο πλούτος των φυσικών πόρων (επιφανειακών και υπεδάφινων), το ήπιο κλίμα κλπ., έκαναν για πολλούς την περιοχή αντικείμενο σοβαρών διεκδικήσεων, γεγονός που δεν επέτρεψε την πολιτική και στρατιωτική σταθεροποίηση στην περιοχή της Αχαΐας, παρά μετά πολλούς αιώνες και ύστερα από σκληρούς αγώνες τόσο ανάμεσα στους Αχαιούς, Ιώνες και

άλλους εναντίον των Δωριέων, όσο και αγώνες εσωτερικής αναμέτρησης μεταξύ Αχαιών, Ηλείων, Λακεδαιμονίων, Αθηναίων, Μακεδόνων και άλλων. Ωστόσο η Αχαΐα κατάφερε να δημιουργήσει μια ομοσπονδία από δώδεκα κύριες πόλεις της ευρύτερης περιοχής, η οποία ονομάστηκε “Αχαϊκή Συμπολιτεία” και γνώρισε περιόδους ακμής, αφού εγκατέστησε και Αχαϊκές αποικίες στην Κάτω Ιταλία, στις πόλεις Σύβαρις και Κρότων.

Όταν οι Ρωμαίοι κατέλαβαν την Ελλάδα διέλυσαν την Αχαϊκή Συμπολιτεία, κατέστρεψαν τις οχυρώσεις των πόλεων και εξόντωσαν τους κατοίκους που τους αντιστάθηκαν. Τελικά η Αχαΐα έγινε ρωμαϊκή επαρχία και τα σύνορά της επεκτάθηκαν σε ολόκληρη την Πελοπόννησο, τη στερεά Ελλάδα και την Εύβοια.

Δυόμιση αιώνες αργότερα, το 1460 αρχίζει η τουρκική κατοχή της Αχαΐας και η περιοχή γνωρίζει τρομακτικά δεινά όχι μόνο μέσα από το πρόσωπο ενός απηνούς δυνάστη αλλά και από τις συμφορές από τους ανταγωνισμούς μεταξύ Τουρκίας και Βενετίας. Το τέλος όμως αυτής της περιόδου βρίσκει την Αχαΐα σημαντικότερη πύλη εμπορικής κίνησης από και προς την Ελλάδα. Η Πάτρα και το Αίγιο (Βοστίτσα) αναδεικνύονται σε σημαντικά κέντρα διεξαγωγής του διαμετακομιστικού εμπορίου που βασιζόταν στα προϊόντα της ευρύτερης περιοχής.

Η Αχαΐα έδωσε το παρόν από τις πρώτες κιόλας μέρες της εθνεγερσίας. Από τις 21 Μαρτίου του 1821 τα ελληνικά επαναστατικά σώματα μπήκαν στην Πάτρα, όπου ο Καρατζάς είχε δώσει το σύνθημα της επανάστασης. Με αιματηρές θυσίες των ανθρώπων της, η Αχαΐα έχει καταγράψει ανεξίτηλα πάνω σε μνημεία όλων των εποχών τη γνώση και της εμπειρίες της από τους σκοτεινούς αιώνες της προϊστορίας.

Ιστορικά Μνημεία

Πάτρα: Ρωμαϊκό Ωδείο, Μεσαιωνικό Κάστρο, Βυζαντινή Εκκλησία Παντοκράτορα.

Καλάβρυτα: Μεσαιωνικό Κάστρο της Ωριάς.

Αγία Λαύρα: Βυζαντινή Εκκλησία, το Μοναστήρι.

Ακράτα: Το Μοναστήρι της Αγίας Τριάδος.

Αίγιο: Εκκλησίες Φανερωμένη και Τρυπητή, Μυκηναϊκοί Τάφοι.

Μέγα Σπήλαιο: Το Ιστορικό Μοναστήρι.

Κάτω Βλασία: Μονή Βλασίας.

Ζαρούχλα: Βυζαντινές και Μεταβυζαντινές Εκκλησίες.

Ρίο: Υπολείμματα ρωμαϊκών οχυρών, Κάστρο του Μωριά.

5.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

5.2.1. Ορεινοί Όγκοι

Ο Ν. Αχαΐας θεωρείται από τους πιο ορεινούς νομούς της χώρας, καθώς τα βουνά καταλαμβάνουν το 60% περίπου της συνολικής του έκτασης.

Οι κύριοι ορεινοί όγκοι που συναντώνται είναι τρεις:

- Το Παναχαϊκό

Βρίσκεται στο βόρειο και κεντρικό τμήμα του νομού, νοτιοανατολικά της Πάτρας. Χαρακτηρίζεται από πολυσιχιδές ανάγλυφο με αρκετές κορυφές, η ψηλότερη από τις οποίες είναι ο Βοϊδιάς, με υψόμετρο 1.926 μέτρα. Στο Παναχαϊκό υπάρχει μεγάλη ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων και τύπων εδαφών, σχηματισμοί που διακόπτονται από πολλά φαράγγια και ρέματα με χειμάρρους. Η βλάστηση σε αρκετά μέρη στα κατώτερα υψόμετρα επηρεάζεται έντονα από τις ανθρώπινες δραστηριότητες (καλλιεργήσιμοι αγροί και βοσκοτόπια). Η παρουσία της μακκίας βλάστησης στις άκρες των δρόμων και στα όρια των αγρών φανερώνει ότι σε παλαιότερα χρόνια επικρατούσε αυτός ο τύπος βλάστησης. Τα δάση κωνοφόρων με το ενδημικό είδος ελάτης *Abies cephalonica* καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα της κατώτερης ανατολικής περιοχής, πάνω από τα χωριά Πιτίτσα, Ανω Σαλμένικο και Βουνόπυργος, καθώς επίσης και το κατώτερο νότιο μέρος πάνω από τα χωριά Μοίρα, Βετέικα και Κουναβέικα. Στις δυτικές πλαγιές παρουσιάζονται περιοχές με αραιή κάλυψη ελάτης. Το δάσος έχει καλή δομή στο νοτιοανατολικό τμήμα της περιοχής πάνω από το χωριό Κρήνη και δυτικά της κορυφής Μάρμπας, όπου είναι εξαιρετικά πυκνό. Σε άλλες περιοχές είναι αραιότερο και με σημάδια υποβάθμισης, λόγω της έντονης διάβρωσης και της βόσκησης. Επάνω από τη δασική ζώνη κυριαρχεί ακανθώδης βλάστηση (*Astragalus angustifolius*, *Acantholimon echinus*), όπου η διάβρωση των ασβεστόλιθων έχει συμβάλει στο σχηματισμό ενός ανάγλυφου με απότομες πλαγιές και σάρες. Πυκνά χορτολίβαδα συμμετέχουν στο σχηματισμό ενός συμπλέγματος βλάστησης που διαφοροποιείται σε τέσσερις κύριους τύπους: ανοιχτά λειβάδια, απόκρημνοι βραχώδεις σχηματισμοί, ασβεστολιθικές σάρες και πυκνά κλειστά χορτολίβαδα. Η υποβαθμισμένη βλάστηση, συνοδευόμενη από γυμνό έδαφος, περιγράφει την κυριότερη εικόνα του τοπίου στα υψηλότερα τμήματα του όρους. Ωστόσο, σ' αυτό το έδαφος συναντάται μεγάλο ποσοστό της ενδημικής χλωρίδας και κατά συνέπεια είναι η σημαντικότερη περιοχή του όρους. Παρ' όλο που δεν υπάρχουν ολοκληρωμένες χλωριδικές μελέτες, έχουν καταγραφεί 43 ενδημικά είδη, επτά από τα οποία είναι ενδημικά της Πελοποννήσου και άλλα έχουν περιορισμένη εξάπλωση στη Στερεά και τη Δυτική Ελλάδα.

- Ο Ερύμανθος (ή Ωλενός)

Βρίσκεται στα νότια του Παναχαϊκού με μέγιστο υψόμετρο 2.224 μέτρα. Είναι το ψηλότερο βουνό της εκτεταμένης ορεινής περιοχής της βορειοδυτικής Πελοποννήσου και χαρακτηρίζεται από πολυσχιδές ανάγλυφο. Από τις πηγές της κορυφής του Ωλενού σχηματίζονται δύο μικρά ποτάμια που διασχίζουν τις δύο μεγάλες χαράδρες του όρους. Το τοπίο χαρακτηρίζεται από αρκετούς καταρράκτες ιδιαίτερης ομορφιάς. Η επαφή των ασβεστολιθικών βράχων με τους αδιαπέραστους από το νερό σχιστόλιθους είναι ο κύριος λόγος για την ύπαρξη πολλών πηγών που εμφανίζονται σε υψόμετρα μεγαλύτερα από 1.500 μέτρα. Τα δάση κωνοφόρων με κεφαλληνιακή ελάτη (*Abies cephalonica*) που καλύπτουν το μεγαλύτερο τμήμα των βορείων πλαγιών του όρους χαρακτηρίζονται από καλή δομή και πυκνές συστάδες μέχρι το υψόμετρο των 1.800-1.900μ., ενώ στις δυτικές πλαγιές απαντώνται ασβεστολιθικά βραχώδη οικοσυστήματα. Οι νότιες πλαγιές καλύπτονται από δάση ελάτης και αραιές συστάδες βουνοκυπάρισσου (*Juniperus foetidissima*) που ανέρχονται στα 1.600-1.700μ. -χαμηλότερο υψόμετρο. Η έντονη διάβρωση και η υπερβόσκηση έχουν αποτέλεσμα την παρουσία υποβαθμισμένων φυτοκοινωνιών που συνοδεύονται από γυμνά βράχια. Η σημασία του όρους έγκειται στην παρουσία πολλών ενδημικών φυτών, στην ύπαρξη καλά διατηρημένων δασών κωνοφόρων με κεφαλληνιακή ελάτη και βουνοκυπάρισσο, στην παρουσία καλά διατηρημένων οικοτόπων, καθώς και στην παρουσία οκτώ πελοποννησιακών ενδημικών ειδών.

- Χελμός (ή Αροάνιο)

Βρίσκεται στο ανατολικό τμήμα του νομού με πολλές κορυφές, που περιβάλλουν τη χαράδρα των Υδάτων της Στυγός ή Μαυρονέρι και η γενική διάταξη των οποίων έχει σχήμα πετάλου. Η ψηλότερη κορυφή, η "Ψηλή Κορφή", βρίσκεται στην ανατολικότερη κορυφογραμμή με ύψος 2.355 μέτρα. Πολύ κοντά βρίσκεται η κορυφή "Αϊτοράχη" (2.335μ.) στα δυτικά της οποίας είναι η κορυφή "2.315". Στη δυτική κορυφογραμμή βρίσκεται η δεύτερη σε ύψος κορυφή "Νεραϊδοράχη" (2.341μ.) που είναι στο βορειότερο άκρο. Οι δύο κύριες κορυφογραμμές συναντώνται στη θέση "Απάνω Λιθάρι", από όπου αρχίζει ο σχηματισμός της Κοιλιάδας των Υδάτων της Στυγός.

Το όρος χαρακτηρίζεται από ποικιλία γεωλογικών υποστρωμάτων και εδαφικών τύπων. Τα κύρια χαρακτηριστικά του φυσικού τοπίου περιλαμβάνουν καλά δασωμένες πλαγιές με δάση κεφαλληνιακής ελάτης (*Abies cephalonica*) και μαύρης πεύκης (*Pinus nigra*). Οι εγκατακρημνίσεις και η διάβρωση του ασβεστολιθικού υποστρώματος έχουν συμβάλει καθοριστικά στη διαμόρφωση ενός έντονου ανάγλυφου με απόκρημνους ασβεστολιθικούς βράχους και σάρες. Δάση ιδιαίτερα καλής δομής βρίσκονται στις ανατολικές πλαγιές του

Χελμού και χαρακτηρίζονται από μεγαλύτερης ποικιλότητας χλωρίδα, συγκριτικά με τις βόρειες πλαγιές του όρους.

5.2.2. Πανίδα και χλωρίδα

Η πανίδα του Νομού Αχαΐας εμφανίζει πληθώρα ειδών και ιδιαίτερο πλούτο όσον αφορά στην орνιθοπανίδα της. Το κλίμα της περιοχής, η μορφολογία του εδάφους και η γεωγραφική θέση του νησιού συντελούν στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών για την εγκατάσταση και την ανάπτυξη πληθυσμών орνιθοπανίδας, παρά τις σημαντικές ανθρώπινες επιδράσεις. Τα σημαντικότερα είδη πανίδας συναντώνται στις ορεινές περιοχές, στις δασικές εκτάσεις και τους υγρότοπους (Στροφιλιά, ποταμοί, έλη).

Ο χλωριδικός πλούτος της περιοχής είναι σημαντικός, καθώς ο νομός εμφανίζει υψηλό βαθμό φυτοκάλυψης αλλά και παρουσία σημαντικών οικολογικά περιοχών. Συναντώνται τα περισσότερα είδη θάμνων και αυτοφυών δένδρων που υπάρχουν στην Ελλάδα. Συγκροτήματα αμιγούς και μεικτής βλάστησης βρίσκουμε σε παραλιακές, πεδινές, ημιορεινές και ορεινές περιοχές του νομού. Τα είδη βλάστησης που συμμετέχουν στη φυτοκάλυψη του νομού είναι αρκετά με κύριο είδος βλάστησης τα αείφυλλα-πλατύφυλλα, τα οποία καλύπτουν το 51,3% των δασικών εκτάσεων, και χαρακτηριστικά είδη το πουρνάρι (*Quercus coccifera*), την αριά (*Quercus ilex*), τη χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), τη δάφνη (*Laurus nobilis*) κ.ά.

- Λιμνοθάλασσα Καλογριάς

Βρίσκεται στα νοτιοδυτικά του Νομού Αχαΐας, μεταξύ του όρμου Καραβοστάσι και του ακρωτηρίου Αραξος και είναι σταθμός ιχθυοκαλλιέργειας. Εκτός από τη σημαντική οικονομική αξία έχει και μεγάλη οικολογική αξία, αφού είναι η βορειότερη λιμνοθάλασσα της δυτικής Πελοποννήσου, συνέχεια μιας σειράς λιμνοθαλασσών που υπάρχουν ή υπήρχαν. Νοητά συνδέεται με τις λιμνοθάλασσες του Μεσολογίου, ως ενδιάμεσος σταθμός για την υδρόβια орνιθοπανίδα που ακολουθεί το μεταναστευτικό μονοπάτι της δυτικής Ελλάδας.

- Ελος Αγιάς

Βρίσκεται σε μικρή απόσταση από το κέντρο της πόλης των Πατρών και είναι σπάνιο είδος υγροβιότοπου στα όρια αστικού περιβάλλοντος, με πλούσια νερά και βλάστηση.

- Λίμνη Τσιβλού

Βρίσκεται στην ανατολική Αχαΐα, σε κοντινή απόσταση από την Κοινότητα Ζαρούχλας. Το τοπίο συνδυάζει την αισθητική ομορφιά με την οικολογική σπουδαιότητα, όπου καταγράφονται σημαντικές ποσότητες ψαριών, ενώ στις όχθες έχει αναπτυχθεί πλούσια βλάστηση πλατάνου, ελάτης και υψηλότερα από αυτές μαύρης πεύκης.

- Ποταμός Βουραϊκός

Διατρέχει το Νομό Αχαΐας, ο κύριος ρους του ξεκινά κοντά στην κοινότητα Πριολίου και καταλήγει εκβάλλοντας κοντά στο Διακοπτό. Καθ' όλη την πορεία του δημιουργεί όμορφες υδάτινες διαδρομές και πλούσια παράχθια βλάστηση που σε μερικά σημεία, όπως στην περιοχή Κάτω Ζαχλωρού-Καλαβρύτων, δημιουργεί παραποτάμια δάση που σπάνια απαντώνται σήμερα στην Πελοπόννησο.

- Ποταμοί-Χείμαρροι

Σημαντικοί για την ύδρευση και άρδευση είναι ο Πείρος και ο Παράπειρος, που ενώνονται στο ύψος της κοινότητας Θεριανού και εκβάλλουν στην περιοχή μεταξύ Κ. Αχαΐας και Αλισσού. Ο ποταμός Σελινούς, ξεκινώντας από το ορεινό συγκρότημα του όρους Ερύμανθος, εκβάλλει κοντά στην Κοινότητα Βαλιμίτικα και είναι σημαντικός υδάτινος πόρος για την περιοχή. Ο ποταμός Αροάνιος στο νοτιοδυτικό τμήμα του νομού συνεισφέρει στην άρδευση της περιοχής. Στη συνέχεια ενώνεται με το Λάδωνα. Ο ποταμός Γλαύκος ξεκινά από την περιοχή των Κοινοτήτων Λεοντίου-Δεμέστιχα και καταλήγει εκβάλλοντας στην περιοχή Ιτέων Πατρών. Εκατέρωθεν της Πάτρας εκβάλλουν αρκετοί χείμαρροι, όπως ο Διακονιάρης και ο Βαλιτσιάνικος.

- Δάσος Στροφιλιάς

Βρίσκεται στην παραλιακή περιοχή της βορειοδυτικής Πελοποννήσου σε απόσταση 3χμ. από τις κοινότητες Μετοχίου και Μανωλάδος με συνολική έκταση 19.000 στρέμματα περίπου. Ο παράκτιος βιότοπος χαρακτηρίζεται από την παρουσία αμμοθινών, ενώ το δάσος κυριαρχείται από πεύκα (*Pinus halepensis*), κουκουναριές (*Pinus pinea*) και ήμερη βελανιδιά (*Quercus ithaburensis*). Στις μη δασικές εκτάσεις κυριαρχούν τα χαρακτηριστικά είδη των βοσκοτόπων. Οι υγρότοποι γύρω από το δάσος ελκύουν μεγάλο αριθμό πουλιών, με αναπαραγόμενα είδη τον μικροτσικνιά (*Ixobrychus minutus*), τον καλαμοκανά (*Himantopus himantopus*), το ποταμογλάρονο (*Sterna hirundo*), τον μπούφο (*Bubo bubo*) και την αλκυόνη (*Alcedo atthis*). Η περιοχή είναι ιδιαίτερα σημαντική για τους διερχόμενους ερωδιούς, τη

χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*) και τα γλαρόνια. Το χειμώνα εμφανίζονται ο καλαμόκιρκος (*Circus aeruginosus*) και ο βαλτόκιρκος (*Circus cyaneus*).

Στην ευρύτερη περιοχή του δάσους συμπεριλαμβάνονται ο όγκος των Μαύρων Βουνών, οι υγρότοποι Πρόκοπους Λαμίας, Καλογριά-Παπά, καθώς και οι ιαματικές πηγές Αράξου. Ολόκληρη η περιοχή έχει ενταχθεί και προστατεύεται από τη σύμβαση Ramsar.

- Αλυκή Αιγίου

Βρίσκεται στο ακρωτήριο Γύφτισσα, κοντά στην πόλη του Αιγίου. Περιλαμβάνει μια μικρή παράκτια λιμνοθάλασσα, η οποία κατά τη θερινή περίοδο ξεραίνεται και περιβάλλεται από καλαμώνες. Παρά το μικρό μέγεθος αποτελεί πολύ σημαντικό οικοσύστημα, που συγκεντρώνει όλα τα κύρια χαρακτηριστικά ενός τυπικού υγροτόπου. Είναι σημαντική για τα διερχόμενα είδη, όπως ο λευκοτσικνιάς (*Ergetta garzetta*), ο πορφυροτσικνιάς (*Ardea purpurea*), η χαλκόκοτα (*Plegadis falcinellus*), η χουλιανομούτα (*Platalea leucorodia*), το φοινικόπτερο (*Phoenicopterus ruber*), ο καλαμοκανάς (*Himantopus himantopus*), ο μαχητής (*Philomachus rugnax*), ο λασπότρυγγας (*Tringa glareola*) και ο μαυροκέφαλος γλάρος (*Larus melanocephalus*).

- Φαράγγι Βουραϊκού

Το φαράγγι αρχίζει 2χμ. από το Διακοπτό και συνεχίζει 20χμ. έως τα Καλάβρυτα. Το στενότερο σημείο είναι λίγα χιλιόμετρα πριν από τη Ζαχλωρού και ονομάζεται "Πόρτες". Οι σήραγγες, οι καταρράκτες, τα σπήλαια και η πυκνή βλάστηση συνθέτουν ένα εντυπωσιακό από πλευράς φυσικής ομορφιάς τοπίο, το οποίο ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει με τον οδοντωτό σιδηρόδρομο που περνά δίπλα στο φαράγγι, ξεκινώντας από τα Καλάβρυτα και ύστερα από μία ώρα περίπου καταλήγει στο Διακοπτό.

Οι απότομες πλαγιές του φαραγγιού είναι πολύ σημαντικές για την άγρια χλωρίδα και πανίδα της περιοχής. Στις ανατολικές πλαγιές του αναπτύσσεται δάσος με την ενδημική ελάτη *Abies cephalonica*, ενώ στις ανατολικές η βλάστηση είναι αραιότερη. Σε χαμηλότερα υψόμετρα παρατηρείται θαμνώδης βλάστηση με σχίνους (*Pistacia lentiscus*) και πουρνάρια (*Quercus coccifera*). Στην περιοχή γύρω από το χωριό και κοντά στο σιδηροδρομικό σταθμό παρατηρούνται καλλιεργημένοι αγροί με καστανιές. Δίπλα στις όχθες του ποταμού αναπτύσσονται συστάδες από πλατάνια (*Platanus orientalis*) μαζί με μεμονωμένα δένδρα από ιτιές (*Salix alba*) και φτελιές (*Ulmus minor*). Περίπου 2χμ. βόρεια της Κάτω Ζαχλωρού αναπτύσσεται πυκνή δενδρώδης βλάστηση με κυρίαρχο είδος την αριά (*Quercus ilex*). Στο βορειότερο ήμισυ του φαραγγιού απαντάται εκτεταμένο δάσος με πεύκα (*Pinus halepensis*) και σε μερικές θέσεις παρεμβάλλεται μακκία βλάστηση.

5.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

Ο Νομός Αχαΐας μπορεί να προσφέρει στον επισκέπτη τη δυνατότητα να ασχοληθεί με πλήθος δραστηριοτήτων. Μπορεί να ασχοληθεί με χειμερινά σπορ, με extreme games, με θαλάσσια σπορ, με ιππασία, με δραστηριότητες βουνού και γενικότερα να αξιοποιήσει δημιουργικά το χρόνο των διακοπών του εκμεταλευόμενος τις υποδομές και τις δυνατότητες που του προσφέρονται.

5.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Αναρρίχηση

Αναρριχητικό πεδίο Αλεποχωρίου

Βρίσκεται στους πρόποδες του Ερυμάνθου, δυτικά από τον κώνο του Ωλενού, δίπλα στην κοίτη του Τεθρέα. Απέχει 40χμ. από την Πάτρα και περιλαμβάνει πέντε αναρριχητικά πεδία με 60 διαδρομές συνολικά.

Οι αναρριχητικές διαδρομές είναι έως 25μ. και έχουν γενικά αρνητική κλίση. Υπάρχουν διαδρομές με βαθμό δυσκολίας από έξι μέχρι δέκα, αλλά κυριαρχούν σε ποιότητα όσο και σε ποσότητα οι διαδρομές ένατου βαθμού.

Ο προσανατολισμός των πεδίων είναι αλλού ανατολικός και αλλού δυτικός. Ετσι, ακόμα και σε συνθήκες έντονης ηλιοφάνειας, υπάρχουν πάντα διαδρομές υπό σκιά. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα βράχων με αναρριχητικές διαδρομές: Ανατολικό Ζωνάρι, Κεντρικό Ζωνάρι, Δυτικό Ζωνάρι, Σαμψών και Αλπεως.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Βίτσιο	7
Πυθαγόρειο Θεώρημα	8+
Σβαρνίστρα	8
Σταλακτική Συνουσία	9
Πιθηκάνθρωπος	9
Δαίμονας	9+/10-
Σαμψών	9+/10-
Κουκουρούκου	10-

Αναρριχητικό πεδίο Καλογριάς

Απέχει 45χμ. από την Πάτρα και έχει νότιο προσανατολισμό. Η καλύτερη περίοδος αναρρίχησης είναι Οκτώβριο με Απρίλιο.

Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα βράχων που περιλαμβάνουν 20 παραδοσιακές διαδρομές με βαθμό δυσκολίας πέντε έως οκτώ, 60 αθλητικές από πέντε έως δέκα και 20 διαδρομές top rope έξι έως οκτώ. Το πεδίο έχει μήκος 2χμ. και η κλίση των βράχων είναι συνήθως κάθετη, χωρίς να λείπουν αρνητικές κλίσεις. Η θέα από τις κορυφές των βράχων είναι καταπληκτική, γιατί συνδυάζει θάλασσα, δάσος και τη λίμνη της Στροφυλιάς. Υπάρχουν πέντε συγκροτήματα με αναρριχητικές διαδρομές: Α' Συγκρότημα, Β' Συγκρότημα, Γ' Συγκρότημα, Δ' Συγκρότημα και Ε' Συγκρότημα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Γαλάζιο Ονειρο (Ε' Συγκρότημα)	8+ /9-
Μπαομπάπ (Ε' Συγκρότημα)	7-
Κλεοπάτρα (Γ' Συγκρότημα)	7
Κόκκινη Πίστα (Β' Συγκρότημα)	6 έως 8+
Ιεροσυλία (Δ' Συγκρότημα)	9+
Μαύρη Πίστα (Α' Συγκρότημα)	8 έως 10-
Λούκυ Λουκ (Ε' Συγκρότημα)	8
Σταλακτίτης (Δ' Συγκρότημα)	9+
Φρίκη (Ε' Συγκρότημα)	8 Παραδοσιακή ασφάλιση
Περσεφόνη (Ε' Συγκρότημα)	7+ δύο σχοινιές, Παραδοσιακή ασφάλιση

Αναρριχητικό πεδίο Σπαρτιάς (Γρεβενού)

Βρίσκεται στις παρυφές ενός εκτεταμένου ελατοδάσους στους δυτικούς πρόποδες του Ερύμανθου, λίγο ψηλότερα από το Αλεποχώρι, σε υψόμετρο 800 μέτρων. Απέχει από την Πάτρα γύρω στα 50χμ. μέσω Ερυμάνθειας και προσφέρει άπλετη θέα προς τον Ωλενό και την κορυφογραμμή του Ερύμανθου. Υπάρχουν δέκα διαδρομές μεσαιάς έως υψηλής δυσκολίας στη σπηλιά δεξιά από το δρόμο, πριν από την είσοδο στο χωριό. Η πρόσβαση στο πεδίο διαρκεί πέντε λεπτά και ο προσανατολισμός είναι βορειοδυτικός.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Καλικάντζαρος	8+
Πραξικόπημα	9/9+
Κοράκι	10-
Γύπας	10-/10

Αναρριχητικό πεδίο Ορους Σκολίς (Σανταμέρι)

Βρίσκεται πάνω από τον κάμπο της Αχαγιάς, 45χμ. από την Πάτρα. Υπάρχουν δύο συγκροτήματα σε αντίστοιχες πλευρές του βουνού:

- **Χατζούρι (κατεύθυνση Πόρτες)**

Έχει ανατολικό προσανατολισμό και γι' αυτό είναι ιδανικό για τους καλοκαιρινούς μήνες. Υπάρχουν δύο αναρριχητικά πεδία. Το πρώτο έχει κάθετα συμπαγή βράχια έως 80μ. (οκτώ διαδρομές έβδομου και όγδοου βαθμού), ενώ το δεύτερο είναι μια τεράστια σπηλιά με κάποιες δύσκολες διαδρομές για τα διεθνή δεδομένα.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ	ΒΑΘΜΟΣ ΔΥΣΚΟΛΙΑΣ
Φουρτούνα	8-
Εκφυλη Τσαρίνα	7+
Καταραμένο Φίδι	8
Galactica	10/10+

- **Σανταμέρι**

Αποτελείται από τέσσερα με πέντε μικρά πεδία που βρίσκονται λίγο πιο πάνω από το ομώνυμο χωριό και έχουν δυτικό προσανατολισμό. Υπάρχουν γύρω στις δεκαπέντε διαδρομές από 7- έως 9+.

ΠΕΖΟΠΟΡΙΚΕΣ ΔΙΑΔΡΟΜΕΣ

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Καλέτζι-Προφήτης Ηλίας-Ερύμανθος
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Καλέτζι 900.-Προφήτης Ηλίας 2.124μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3,5 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Μια ανάβαση προς τον Ερύμανθο γίνεται στην κορυφή Προφήτης Ηλίας. Ξεκινώντας από το χωριό Καλέτζι από δασικό δρόμο και μονοπάτι σε ελατόδασος φτάνουμε σε κάτι περισσότερο από μία ώρα στην πηγή της Ανάληψης (1.300μ.), όπου τελειώνει το δάσος. Συνεχίζοντας σε δασικό δρόμο με νοτιοδυτική κατεύθυνση ανεβαίνουμε άλλες δύο ώρες στην κορυφή Προφήτης Ηλίας.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Μετόχι Βλασίας-Καλλιφώνι
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Μετόχι Βλασίας 900μ.-Καλλιφώνι 1998μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	5 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Από το Μετόχι Βλασίας γίνεται η ανάβαση στον όγκο του Καλλιφωνίου. Ακολουθούμε το μονοπάτι που διακόπτεται από δρόμο μια, δυο φορές, μέσα σε όμορφο ελατόδασος το οποίο τελειώνει ύστερα από δύο με δυόμισι ώρες κάτω από χαρακτηριστικά βράχια, με πολλές ξύλινες πατίστρες. Από εδώ σε μία με μιάμιση ώρα φτάνουμε στην κορυφή, με εξαιρετη θέα του Ωλενού.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Χιονοδρομικό Κέντρο-Ορειβατικό Καταφύγιο-Νεραϊδόραχη-Ψηλή Κορυφή □ Μαυρόλιμνη-Υδατα Στυγός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Καταφύγιο 2100μ.-Νεραϊδόραχη 2341μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Δύσκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Η συντομότερη ανάβαση στην Ψηλή Κορυφή γίνεται από το Χιονοδρομικό Κέντρο. Ακολουθώντας τη Βαθεία Λάκκα σε μιάμιση ώρα από το Χιονοδρομικό Κέντρο βρισκόμαστε στη θέση του Πουλιού Βρύση, όπου και το καταφύγιο του Ορειβατικού. Μία ώρα ανάβαση από το καταφύγιο και φτάνουμε στην κορυφή της Νεραϊδόραχης. Φεύγοντας από τη Νεραϊδόραχη περνάμε από το Νεραϊδάλωνο και προχωράμε προς την Αετοράχη και την Ψηλή Κορυφή. Συνεχίζοντας κατεβαίνουμε προς τη Μαυρόλιμνη και τα Υδατα Στυγός.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Ανω Καστρίτσι-Πηγή Πασχαλιάνων-Δρίτσελο
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Πασχαλιάνοι 1300μ.-Δρίτσελο 1.594μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	4 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Από το χωριό Καστρίτσι (500μ.) ξεκινά μία άλλη διαδρομή. Ακολουθώντας μονοπάτι στην αρχή σε γυμνό έδαφος και στη συνέχεια σε δάσος συχνά διακοπτόμενο από δασικούς δρόμους, φτάνουμε σε δύο ώρες στους Πασχαλιάνους, όπου βρίσκονται χαρακτηριστικά ερείπια παλιού τυροκομείου. Λίγο πιο πάνω στο τέλος του δάσους υπάρχει μια μικρή λιμνούλα. Από τους Πασχαλιάνους μπορούμε να συνεχίσουμε προς τα ψηλά και σε μία με μιάμιση ώρα να βγούμε στην κορυφή Δρίτσελο.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Κάτω Λουσοί-Ψηλή Κορυφή-Κάτω Κάμπος-Κεφαλόβρυσσος-Ελατόφυτο-Πλανητέρο (Ε4)
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Κάτω Λουσοί 1.000μ.-Ψηλή Κορυφή 2.318μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας

ΔΙΑΡΚΕΙΑ	9 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Μία ανάβαση γίνεται από το χωριό Κάτω Λουσοί. Στην αρχή ακολουθώντας δρόμο, γρήγορα μπαίνουμε στο ελατόδασος και χωρίς σαφές μονοπάτι φτάνουμε σε τρεις ώρες στο καταφύγιο ή πιο δεξιά συνεχίζοντας για την κορυφή σε πέντε ώρες περίπου.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΑΛΑΙΩΝ ΠΑΤΡΩΝ ΓΕΡΜΑΝΟΥ: Αχάϊα Κλάους (Πάτρα)-Μοίρα-Ζουμπάτα-Λεόντιο-Λαπαναγοί-Ποτάμι Σελλινούντα-Μονή Μακελλαριάς-Δάσος Μποντιάς-Φλάμπουρα-Καλάβρυτα
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Ζουμπάτα 1.100μ.-Καλάβρυτα 750μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ημέρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Πανέμορφο ιστορικό μονοπάτι επιφυλάσσει μεγάλη συγκίνηση στον ορειβάτη. Στη διαδρομή θα συναντήσει κανείς ωραιότατα παραδοσιακά χωριά όπως το Λεόντιο, οι Λαπαναγοί και τα Αρβανιτοχώρια της Ζουμπάτας που ιδρύθηκαν το 14ο αιώνα. Η Μονή της Μακελλαριάς (θεμελιώθηκε το 532 μ.Χ.) ονομάζεται "Μικρό Μετέωρο της Πελοποννήσου". Τέλος ο ορειβάτης διασχίζει το πυκνό καστανόδασος του Μποντιά, το οποίο σύμφωνα με μαρτυρίες είναι προϊστορικό.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΠΑΥΣΑΝΙΑ: Αχάϊα Κλάους (Πάτρα)-Καταρράχτης-Κομπηγάδι-Ανω Βλασία-Ψηλές Κορυφές-Λεχούρι-Τριπόταμα
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Ψηλές Κορυφές 1.500μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ημέρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Ιστορική διαδρομή που περνά από το παραδοσιακό χωριό της Βλασίας, από πυκνόφυτα δάση και τρεχούμενα νερά. Διανυκτέρευση μπορεί να γίνει στη Βλασία. Μαγευτικό το τοπίο από τις ψηλές κορυφές.

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Περιστέρα (Σόλος)-Υδατα Στυγός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Περιστέρα 1.000μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	3,5 ώρες

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Η πιο εντυπωσιακή ανάβαση γίνεται από το χωριό Περιστεέρα (ή Σόλος). Σημείο μεγάλης ομορφιάς είναι η λίμνη Τσιβλού (700μ.) μέσα στο δάσος, μερικά χιλιόμετρα πριν από την Περιστεέρα. Ξεκινάμε από δασικό δρόμο που μας βάζει σε δάσος με πεύκα και συνεχίζουμε σε μονοπάτι μέχρι ένα χαρακτηριστικό σημείο με θαυμάσια θέα (δύομισι ώρες). Εδώ επειδή το μονοπάτι έχει πέσει μας μπερδεύει λίγο στο πέρασμα αλλά σε άλλη μισή ώρα μάς φέρνει στη βάση του Καταρράκτη των Υδάτων της Στυγός.</p>
------------------	---

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Πηγές Λάδωνα-Παγκράτιο-Κλήμα Πausανία
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Παγκράτιο 860μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Από τις πηγές του Λάδωνα παίρνουμε το σηματοδοτημένο μονοπάτι, περνάμε από ένα νερόμυλο και αρχίζουμε να ανεβαίνουμε έως ότου σε μία ώρα φτάσουμε στο χωριό Παγκράτιον (850μ.). Μία ώρα δυτικά του χωριού υπάρχει το ιστορικό κλήμα του Πausανία, η ηλικία του οποίου υπολογίζεται στα 2.000 χρόνια. Συνιστούμε την επίσκεψη του ιστορικού κλήματος.</p>

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βοδιάς-Καταφύγιο Πρασουδιού-Κορυφή Παλαβού Πύργου
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Ψάρθι 1.500μ.-Βοδιάς 1.836 μ.-Κορυφή 1.926μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	6 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Εως το καταφύγιο η διαδρομή είναι κοινή με το μονοπάτι Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βουνό του Γιώργη-Ανω Καστρίτσι. Από το χωριό Πουρναρόκαστρο ακολουθώντας στην αρχή δρόμο δασικό και μετά μονοπάτι, συχνά διακοπτόμενο από διάφορους δευτερεύοντες δρόμους φτάνουμε στο καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών στη θέση Ψάρθι σε τρεις ώρες περίπου. Η διαδρομή αυτή είναι γενικά γυμνή από δένδρα. Λίγα έλατα υπάρχουν στο μέσο της διαδρομής, όπου θα βρείτε χαρακτηριστικό εικονοστάσι. Από το καταφύγιο είναι εξαιρετική η θέα του Πατραϊκού κόλπου και της Πάτρας (ειδικά το βράδυ). Από εκεί, περπατώντας σε γυμνή πλαγιά οδηγούμαστε στην κορυφή Βοδιάς σε μία ώρα. Σε μισή ώρα φτάνουμε στο οροπέδιο Παρασουδι (1.750μ.), όπου υπάρχει το δεύτερο μικρό καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών. Το οροπέδιο την άνοιξη μετατρέπεται σε ένα τεράστιο χαλί από λουλούδια. Από εδώ σε 45 λεπτά πατάμε την κορυφή Παλαβού Πύργου που είναι και η ψηλότερη του βουνού.</p>

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βουνό του Γιώργη-Ανω Καστρίτσι
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Πουρναρόκαστρο 650μ.-Βουνό του Γιώργη 1.806μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Η κλασική ανάβαση, που γίνεται από το χωριό Πουρναρόκαστρο ακολουθώντας στην αρχή δρόμο δασικό και μετά μονοπάτι, συχνά διακοπτόμενο από διάφορους δευτερεύοντες δρόμους, μας φέρνει στο καταφύγιο του ΕΟΣ Πατρών στη θέση Ψάρθι σε τρεις ώρες περίπου. Η διαδρομή αυτή είναι γενικά γυμνή από δένδρα. Λίγα έλατα υπάρχουν στο μέσο της διαδρομής όπου θα βρείτε χαρακτηριστικό εικονοστάσι. Από το καταφύγιο είναι εξαιρετική η θέα του Πατραϊκού κόλπου και της Πάτρας (ειδικά το βράδυ). Η διαδρομή έως το καταφύγιο είναι κοινή με αυτήν του μονοπατιού Πουρναρόκαστρο-Καταφύγιο ΕΟΣ (Ψάρθι)-Βοδιάς-Καταφύγιο Πρασουδιού-Παλαβού Πύργος. Από εκεί σε μία ώρα φτάνουμε στην κορυφή Βουνό του Γιώργη. Από την κορυφή κατηφορίζουμε προς Ανω Καστρίτσι.</p>

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Σκεπαστό-Παναγία Πλατανιώτισσα-Μονή Μακελλαριάς
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Σκεπαστό 1.100μ.-Πλατανιώτισσα 2.318μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Διαδρομή μέτριας δυσκολίας
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	7 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Από το Σκεπαστό ανηφορίζουμε προς την ομώνυμη κορυφή έως το χωριό Βάλτα. Από εκεί ακολουθώντας το δρόμο φτάνουμε στο εκκλησάκι της Παναγίας Πλατανιώτισσας. Συνεχίζοντας δυτικά καταλήγουμε στη Μονή Μακελλαριάς.</p>

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Σπαρτιά-Καταρράχτης-Μονή Ταξιαρχών
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Σπαρτιά 750μ.-Καταρράχτης 1.000μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Εύκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	<p>Η ομορφότερη αλλά πιο επίπονη διαδρομή είναι αυτή από το χωριό Γρεβενό ή Σπαρτιά (750μ.). Ακολουθώντας δασικό δρόμο μέσα από αραιό ελατόδασος, φτάνουμε σε μία ώρα σε ρεματιά με καταρράκτη. Από εδώ περπατώντας σε μονοπάτι φτάνουμε σε χαρακτηριστική διασταύρωση, που σημαδεύεται από ένα λευκό σταυρό. Πηγαίνοντας δεξιά φτάνουμε σε 20 λεπτά στην εγκαταλελειμμένη Μονή Ταξιαρχών, δίπλα σε ορμητικό καταρράκτη. Σημειώνουμε ότι η διαδρομή για το μοναστήρι των Ταξιαρχών μπορεί να γίνει και από το Αλεποχώρι (500μ.) ακολουθώντας την κοίτη του ποταμού Τεθρέα.</p>

ΔΙΑΔΡΟΜΗ	Φτέρη Αιγίου-Κορυφή Κλωκός
ΥΨΟΜΕΤΡΟ	Φτέρη Αιγίου 800μ.-Κορυφή Κλωκός 1.777μ.
ΔΥΣΚΟΛΙΑ	Εύκολη διαδρομή
ΔΙΑΡΚΕΙΑ	2,5 ώρες
ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	Η συνηθέστερη ανάβαση στον Κλωκό γίνεται από τη Φτέρη. Υπάρχει δρόμος μέχρι τα ξενοδοχεία. Σημαδεύουμε την κεραία που φαίνεται στη ράχη πάνω από τα κτίρια. Ακολουθούμε το φανερό μονοπάτι ίσια στη ράχη μέχρι την κορυφή (μία με μιάμιση ώρες), όπου βρίσκεται το εκκλησάκι της Παναγιάς της Κλωκοβίτισσας. Ωραία θέα στα γειτονικά μικρά βουνά και Χελμό, Ερύμανθο και Παναχαϊκό.

ΙΠΠΑΣΙΑ

Ιππικός Όμιλος Πατρών

Ο Ιππικός Όμιλος Πατρών ιδρύθηκε το 1979. Σήμερα διαθέτει άρτια εξοπλισμένες εγκαταστάσεις που καταλαμβάνουν έκταση 10 στρεμμάτων. Έχει 50 αθλητές – μέλη ενώ έχει δυνατότητα στέγασης 12 ίππων. Ο Ι.Ο.Π. διαθέτει δύο προπονητές – εκπαιδευτές και εξειδικευμένο προσωπικό. Βρίσκεται μέσα σε ένα κατραπράσινο. Περιβάλλον στο 14^ο χιλιόμετρο της Πατρών – Καλαβρύτων (εθνική οδός 111), στη θέση Κουρλαμπά.

ΑΝΕΜΟΠΤΕΡΟ ΠΛΑΓΙΑΣ

Στον δήμο Ωλενίας με έδρα τα Λουσικά και απόσταση 24,6 χλμ. Από την Πάτρα λαμβάνει χώρα μία δραστηριότητα που προκαλεί... Πτήση με ανεμόπτερο στις πλαγιές του όρους Σκόλις από το Σανταμέρι.

ΜΗΧΑΝΟΚΙΝΗΤΟ ΑΛΕΞΙΠΤΩΤΟ ΠΛΑΓΙΑΣ

ΑΕΡΟΛΕΣΧΗ ΑΙΓΙΟΥ - ΜΕΛΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΑΕΡΑΘΛΗΤΙΚΗΣ ΟΜΟΣΠΟΝΔΙΑΣ (ΕΛ.Α.Ο.)

Στράβωνος 7 25100 Αίγιο - Τηλ./Fax. 06910 61430 - E-MAIL aeroegio@otenet.gr

5.3.2 ΟΡΕΙΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ – ΧΕΙΜΕΡΙΝΩΝ ΣΠΟΡ

Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων (Χελμού)

Λειτουργεί στη θέση Ξερόκαμπος (14 χλμ. από τα Καλάβρυτα) σε υψόμετρο από 1650 έως 2340 μέτρα. Οι γεμάτες χιόνι βουνοπλαγιές του Χελμού αξιοποιήθηκαν πλήρως, ώστε σήμερα το Κέντρο να διαθέτει 7 αναβατήρες (2 αρχαρίων, 2 τύπου καρέκλας και 3 συρόμενους) και 12 πίστες όλων των επιπέδων, συνολικού μήκους 20 χιλιομέτρων. Διαθέτει επίσης πίστες cross country ski, μονοπάτια πορείας ορειβασίας και μονοπάτια ορειβατικού σκι. Ακόμα και ο απλός επισκέπτης μπορεί να ικανοποιηθεί από τα δύο κτίρια υποδοχής, που διαθέτουν χώρους για ξεκούραση, καφέ ή φαγητό. Ενοικίαση εξοπλισμού μπορεί να γίνει εύκολα στα σχετικά καταστήματα. Η σχολή σκι προσφέρει μαθήματα για όποιον το επιθυμεί. Κατά τη χειμερινή περίοδο (μέσα Δεκεμβρίου έως τέλη Απριλίου) το Χιονοδρομικό Κέντρο Καλαβρύτων λειτουργεί καθημερινά (λαμβάνοντας πάντα υπ' όψιν και τις καιρικές συνθήκες).

Νυχτερινό Σκι

Νυχτερινό σκι κάθε Σάββατο βράδυ στην πίστα ΑΧΙΛΛΕΑΣ Νο1 μπροστά στο ξύλινο σαλέ!
...γιατί το χιόνι τη νύχτα είναι μαγικό και οι στιγμές θα μείνουν αξέχαστες!

5.3.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Πατρών

Ο Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Πατρών, από 20 ετίας προσφέρει τις υπηρεσίες του στην εκμάθηση και προώθηση της ιστιοπλοΐας, στην Πάτρα. Ιδρύθηκε το 1980 και πρόκειται για έναν από τους μεγαλύτερους ιστιοπλοϊκούς ομίλους της Δυτικής Ελλάδος με μεγάλες προοπτικές ανάπτυξης μια και διαθέτει σχολή και προπονητές για την εκμάθηση της ιστιοπλοΐας ανοιχτής θάλασσας με ιδιόκτητο σκάφος του ομίλου. Το εν λόγω σκάφος με κυβερνήτη τον δάσκαλο της σχολής και πλήρωμα μαθητές συμμετέχει στον καθιερωμένο ετήσιο αγώνα του Ράλι Ιονίου. Επίσης διαθέτει προπονητές για την αγωνιστική ιστιοπλοΐα τριγώνου, με σκάφη τύπου Optimist, Europe, Laser και 420 για ηλικίες από 6 ετών και άνω. Ο Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Πατρών διοργανώνει κάθε χρόνο 11 περίπου αγώνες Ανοιχτής θάλασσας στην περιοχή Πατραϊκού - Κορινθιακού και ένα διεθνή, το γνωστό Ράλι Ιονίου (εναλλάξ κατ' έτος με τον Ι.Ο.Κερκύρας) στην ευρύτερη περιοχή του Ιονίου με συμμετοχή σκαφών από το εξωτερικό (κυρίως Ιταλία) και από όλη την Ελλάδα. Ας σημειωθεί ότι από το 1999 και για πολλά έτη μέχρι σήμερα, ο εν λόγω αγώνας χαρακτηρίζεται από τους μεγαλύτερους εβδομαδιαίους αγώνες σε συμμετοχές στην Ελλάδα.

Ιστιοπλοϊκός Όμιλος Αιγίου

Ο ιστιοπλοϊκός Όμιλος Αιγίου με έδρα το Πόρτο Ράφτη ιδρύθηκε το 1995 από μία ομάδα ιστιοπλόων, καλύπτοντας την ανάγκη ύπαρξης ενός ναυταθλητικού σωματείου σε ένα από τα ομορφότερα και καταλληλότερα σημεία της Ελλάδας για την ανάπτυξη του υγρού στίβου. Ο όμιλος δραστηριοποιείται στην ιστιοπλοΐα ανοιχτής θάλασσας και είναι επίσημο μέλος της Ελληνικής Ιστιοπλοϊκής Ομοσπονδίας (ΕΙΟ).

Στόχοι του ομίλου είναι η αθλητική ανάπτυξη των μελών του, καθώς και η καθιέρωση και προαγωγή του αθλήματος της ιστιοπλοΐας στο Πόρτο Ράφτη. Ο ΙΟΑ σήμερα αποτελεί το μόνο αθλητικό σωματείο της περιοχής που ασχολείται με την ιστιοπλοΐα ανοιχτής θάλασσας.

Κεφάλαιο 6^ο : ΝΟΜΟΣ ΗΛΕΙΑΣ

6.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Ο Νομός Ηλείας καταλαμβάνει το βορειοδυτικό τμήμα της Πελοποννήσου και ο πληθυσμός του ανέρχεται σε 179.429 κατοίκους. Αποτελείται από τις επαρχίες Ηλείας και Ολυμπίας, με σημαντικότερες πόλεις τον Πύργο (πρωτεύουσα του Νομού) την Αμαλιάδα, τη Γαστούνη, την Κρέστενα και το Βαρθολομιό.

Ο νομός Ηλείας διαθέτει πολλούς και ποικίλους τουριστικούς πόρους και οι διακοπές εδώ αποκτούν την πραγματική τους έννοια καθώς τα ιστορικά μνημεία και οι πεντακάθαρες ακτές συνδυάζονται με γραφικά τοπία και αξιοθέατα και σμίγουν όλα μαζί στο Ιόνιο πέλαγος δημιουργώντας εικόνες σπάνιας ομορφιάς.

Είναι ένας προικισμένος νομός τόσο από τη Φύση όσο και από την ιστορία. Γενέθλια γη των Ολυμπιακών Αγώνων με την αρχαία Ολυμπία πόλο έλξης δεκάδων χιλιάδων επισκεπτών από όλο τον κόσμο κάθε χρόνο, με ιστορικά μνημεία και υπέροχες παραλίες η Ηλεία είναι μια περιοχή που συγκεντρώνει πολλά πλεονεκτήματα. Οι δρόμοι είναι σε καλή κατάσταση και επιτρέπουν την εξερεύνηση του νομού αλλά και τη γρήγορη επικοινωνία με άλλες περιοχές της Πελοποννήσου, ενώ υπάρχει σιδηροδρομική και ακτοπλοϊκή σύνδεση με διάφορες περιοχές της Ελλάδας.

Ο Πύργος σύμφωνα με την παράδοση πήρε το όνομα του από τον Ιωάννη Τσερνοτά, ο οποίος βρήκε σε ένα πηγάδι ένα μεγάλο θησαυρό από χρυσά νομίσματα. Ένα μέρος του θησαυρού το προσέφερε στο σουλτάνο Σελήμ Α΄ και εκείνος σε ανταπόδοση του απένειμε τον τίτλο του μπέη της περιοχής. Στη συνέχεια, ο Τσερνοτάμπεης έκτισε έναν μεγάλο πύργο ως οχυρό στη θέση της σημερινής πλατείας. Γύρω από τον πύργο άρχισαν να δημιουργούνται συνοικισμοί, με αποτέλεσμα στα 1678 να έχει περισσότερους από 5 χιλιάδες κατοίκους. Για ένα μικρό διάστημα ο Πύργος πέρασε στη κυριαρχία των Ενετών. Η εύφορη περιοχή ευνόησε την ανάπτυξη και την ευημερία των κατοίκων της. Έτσι, όταν ξέσπασε η επανάσταση του 1821 ο Πύργος συμμετείχε με αρκετές φημισμένες οικογένειες, οι οποίες αποτελούσαν την καθοδήγηση των αγωνιστών. Ο νομός Ηλείας είναι γνωστός για τα εξαιρετικής ποιότητας οπωροκηπευτικά προϊόντα και φρούτα που θα βρείτε να πωλούν παντού στην εποχή τους. Βέβαια όπως στις περισσότερες περιοχές της Πελοποννήσου θα βρείτε εξαιρετικά ψητά κρέατα και μεζέδες. Στις παραθαλάσσιες περιοχές δοκιμάστε φρέσκα ψάρια και θαλασσινά. Ο Πύργος αποτελεί το κυριότερο σταφιδοπαραγωγικό κέντρο της Ελλάδας και σε συνδιασμό με την παραγωγή των υπόλοιπων προϊόντων του νομού καθιστούν τον Πύργο κέντρο της οικονομικής ζωής της Βορειοδυτικής Πελοποννήσου. Το 1993 χτυπήθηκε από σεισμό που προκάλεσε αρκετές ζημιές στα παλιά σπίτια. Απέχει 327 χλμ από την Αθήνα.

6.1.1. ΑΡΧΑΙΑ ΟΛΥΜΠΙΑ

Στα βήματα των αρχαίων

Μακριά και από βουνά και από θάλασσα, μια ανοιχτή κοιλάδα που διασχίζεται από τον Κλάδεο ποταμό, ένα ήρεμο εσωτερικό τοπίο είναι η πατρίδα των Ολυμπιακών Αγώνων. Οι αθλητές αγωνίζονταν μέσα σε ένα ανοιχτό δάσος, την Άλτι, στην αριστερή όχθη του Κλαδέου ποταμού, ανάμεσα σε λόφους και ναούς. Είναι παράξενο πως, όσον γίνονταν οι Αγώνες, για παραπάνω από 1000 χρόνια, το περιβάλλον της Ολυμπίας παρέμενε σταθερό, ενώ μετά την κατάργησή τους το 393 μ.Χ., και την εγκατάλειψη της, ακολούθησε μια σειρά από τρομερές φυσικές καταστροφές, σεισμούς και πλημμύρες, που κατέστρεψαν τις εγκαταστάσεις και το χώρο. Ανασκαφές άρχισαν το 1875 και τότε η περιοχή δε θύμιζε τίποτα από το ιερό άλσος της αρχαιότητας. Ήταν μια ακάλυπτη από δέντρα έκταση, με αμπέλια και χωράφια με δημητριακά και καλαμπόκι.

Η σημερινή Ολυμπία

Η σημερινή πόλη έχει χτιστεί στη δυτική όχθη του Κλαδέου ποταμού και ζει στο ρυθμό ενός από τους δημοφιλέστερους αρχαιολογικούς χώρους στον κόσμο. Δεν έχει κάποιο ιδιαίτερο χρώμα, η αίσθηση όμως του αρχαίου κλέους που διαχέεται από το γειτονικό αρχαιολογικό χώρο φτάνει μέχρι εδώ. Κοντά στην εκκλησία της λειτουργεί το Μουσείο των Ολυμπιακών Αγώνων. Μπορεί κανείς να βρει καλής ποιότητας αντίγραφα αρχαίων αγγείων και υπάρχουν πολλά ξενοδοχεία και εστιατόρια. Υπάρχουν επίσης κάμπινγκ που λειτουργούν όλο το χρόνο. Ο ποταμός Κλάδεος συνήθως έχει ελάχιστο νερό. Κατά την αρχαιότητα η κοίτη του είχε διευθετηθεί με κανάλι και τοίχο, για 800 περίπου μέτρα κατά μήκος του ιερού χώρου. Σήμερα το ποτάμι έχει σκάψει καινούργια κοίτη και τα ίχνη του τοίχου βρίσκονται στη δεξιά του όχθη και όχι στην αριστερή όπως στην αρχαιότητα.

Το Μουσείο

Τα πιο γνωστά είναι τα γλυπτά από το βόρειο και νότιο αέτωμα του Ναού του Δία. Το ένα παρουσιάζει την προετοιμασία της αρματοδρομίας μεταξύ Οινόμαου και του Πέλοπα. Η άλλη ομάδα γλυπτών παρουσιάζει το δημοφιλές θέμα της κενταυρομαχίας, στο γάμο του Πειρίθου στη Θεσσαλία όταν οι μεθυσμένοι Κένταυροι επιτέθηκαν στις γυναίκες των Λαπιθών και νικήθηκαν. Οι μετόπες του ναού που επίσης βρίσκονται εδώ παρουσιάζουν τους 12 άθλους του Ηρακλή (λίγες σώζονται σε καλή κατάσταση). Σημαντικότερα έργα όπως ο Ερμής του Πραξιτέλη, η Νίκη του Παιωνίου και το πήλινο σύμπλεγμα του Δία που αρπάζει τον μικρό Γανυμήδη φιλοξενούνται εδώ.

Μια βόλτα στον αρχαιολογικό χώρο

Το Πρυτανείο ήταν η έδρα των πρυτάνεων, υπευθύνων για τη λειτουργία του ιερού. Νότια από αυτό κτίστηκε αργότερα, από τον Φίλιππο Β΄ της Μακεδονίας, ένα στρογγυλό οίκημα, το Φιλιπείο. Ο Ναός της Ήρας, ένα από τα παλαιότερα κτίσματα στην Ολυμπία., όπου γίνεται σήμερα η αφή της ολυμπιακής φλόγας. Τα ερείπια του Νυμφαίου και οι Θησαυροί, είναι μικρά κτίρια με τη μορφή ναών, που φιλοξενούσαν πολύτιμα αναθήματα από διάφορες πόλεις. Στο Στάδιο και το Ιπποδρόμιο λάμβαναν χώρα οι Αγώνες. Η Στοά της Ηχούς ή Ποικίλη Στοά., είναι περίπου στο κέντρο του χώρου. Τα ερείπια από το πιο μεγαλοπρεπές κτίριο, το Ναό του Δία (456 π.Χ.) θυμίζουν ότι εκεί βρισκόταν το περίφημο χρυσελεφάντινο άγαλμα του Δία., ένα από τα επτά θαύματα του κόσμου κατά την αρχαιότητα. Νότια και ανατολικά από το ναό και κατά μήκος της Στοάς της Ηχούς υπάρχουν δεκάδες λίθινες βάσεις αναθημάτων που στήριζαν αγάλματα προς τιμήν ολυμπιονικών. Στο Βουλευτήριο δινόταν ο όρκος των αθλητών και στο Λεωνίδαιο γινόταν η φιλοξενία των επισήμων. Το Εργαστήριο του Φειδία ήταν ο χώρος όπου φιλοτεχνήθηκε, όπως λένε, το άγαλμα του Διός και σήμερα στη θέση του είναι τα ερείπια του παλαιού βυζαντινού Ναού. Η Παλαίστρα και το Γυμνάσιο, ήσαν κτίρια προγύμνασης στα διάφορα αθλήματα.

Το μέλλον

Σήμερα, η Ολυμπία γνωρίζει στιγμές μεγάλης προβολής λόγω της τέλεσης των Ολυμπιακών Αγώνων στην Ελλάδα. Είναι λογικό ότι επίκεντρο της προσοχής είναι ο αρχαιολογικός χώρος. Στην αρχαιότητα ωστόσο ο ίδιος ο χώρος δεν είχε νόημα παρά μόνο ενταγμένος σε ένα ωραίο φυσικό περιβάλλον. Είναι μια καλή ευκαιρία να προβληθεί και να αξιοποιηθεί και το φυσικό περιβάλλον της Ολυμπίας με τα μοναδικά τοπία της περιοχής. Αυτά ενέπνευσαν το αρχαίο πνεύμα και έστησαν το μοναδικό σκηνικό των αγώνων. Το φως που σήμερα φωτίζει όλο τον πλανήτη ξεκινά από αυτό το αρμονικό τοπίο σε αυτή τη γωνιά του Αλφειού.

6.1.2. Αξιοθέατα

Ο Νομός Ηλείας απλώνεται στη δυτική ακτή της Πελοποννήσου και βρέχεται από το Ιόνιο πέλαγος. Ο Πύργος, πρωτεύουσα του νομού, είναι κτισμένος σε λόφο και πήρε το όνομα του από τον πύργο που έκτισε ο έπαρχος Τσερνοτάς το 1520. Από την παλιά πόλη σώζονται η Δημοτική Αγορά και το Δημοτικό θέατρο που είναι δύο όμορφα νεοκλασικά κτίρια του αρχιτέκτονα Τσίλλερ. Στην περιοχή αξίζει να επισκεφθείτε τη Μονή της Κρεμαστής, ενώ 13 χλμ. πιο έξω από την πόλη μπορείτε να ξεκουραστείτε στο πανέμορφο παραθαλάσσιο χωριό Κατάκολο.

Ανατολικά του Πύργου (20 χλμ.) βρίσκεται η Αρχαία Ολυμπία. Εδώ τελούνταν οι Ολυμπιακοί Αγώνες, (επίσημα από το 776 π.Χ), με τη συμμετοχή αθλητών απ' όλη την Ελλάδα. Στον αρχαιολογικό της χώρο ξεχωρίζουν πολλά οικοδομήματα σχετικά με τους αγώνες, όπως το στάδιο και οι ναοί του Δία και της Ήρας. Στο αρχαιολογικό μουσείο της Ολυμπίας στεγάζονται μερικοί από τους πολυτιμότερους θησαυρούς της αρχαίας Ελληνικής τέχνης. Από το 1896 η Ολυμπιακή φλόγα ανάβει κάθε 4 χρόνια έξω από το Ηραίο και μεταφέρεται στην πόλη που έχει αναλάβει τη διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων. Ακολουθώντας το δρόμο ΒΑ της Ολυμπίας μπορείτε να επισκεφθείτε το γραφικό χωριό Λαμπεία (Δίβρη), που χαρακτηρίζεται για τους 7 «μαχαλάδες» του. Νοτιοανατολικά του Πύργου και αφού περάσετε από την Κρέστενα θα συναντήσετε την Ανδρίτσεινα, ένα παραδοσιακό χωριό, με πέτρινα σπίτια, παραδοσιακά καλντερίμια και μεγάλη πλατεία με τεράστια πλατάνια. Από κει μπορείτε να φτάσετε στις Βάσσες όπου δεσπόζει ο ναός του Επικούρειου Απόλλωνα (420 π.χ.) ο οποίος διατηρείται σε πολύ καλή κατάσταση και κτίστηκε από τον αρχιτέκτονα του Παρθενώνα Ικτίνο. Βόρεια του Πύργου βρίσκεται η δεύτερη σε πληθυσμό πόλη του νομού, η Αμαλιάδα, που πήρε το όνομα της από τη βασίλισσα Αμαλία η οποία όταν επισκέφθηκε την περιοχή έδειξε ότι της άρεσε υπερβολικά. Συνεχίζοντας τη διαδρομή σας θα βρεθείτε στην Ανδραβίδα που αποτελούσε τον 13ο αι. πρωτεύουσα του πριγκιπάτου του Μορέως υπό τους Βιλλεαρδουίνους με το όνομα Αντρεβίλ. Εδώ κάθε χρόνο οργανώνεται περίφημη ιππική έκθεση.

Προχωρώντας ανατολικά, θα φθάσετε στην αρχαία Ήλιδα που αποτελούσε την σπουδαιότερη αρχαία πόλη της Ηλείας. Στις εγκαταστάσεις της προπονούνταν οι αθλητές πριν από τους αγώνες και διέθετε αγωνιστικούς χώρους, θέατρα και πολλά ιερά.

Δυτικότερα της Ανδραβίδας, στην κορυφή μικρού λόφου στέκεται το φράγκικο κάστρο Χλεμούτσι που κτίστηκε το 1220 και είναι από τα ωραιότερα και πιο καλοδιατηρημένα κάστρα της Πελοποννήσου. Τέλος, λίγο βορειότερα, στα ερείπια της αρχαίας Κυλλήνης, υπάρχει η σύγχρονη κωμόπολη Κυλλήνη η

οποία διαθέτει λιμάνι μέσω του οποίου γίνεται η προσέγγιση στα νησιά Ζάκυνθο και Κεφαλονιά.

6.1.3. Ο τουρισμός στην Ηλεία

Ο Τριτογενής τομέας στην Ηλεία συνδέεται άμεσα με την ανάπτυξη του Τουρισμού. Το ιδιαίτερο φυσικό κάλλος της Ηλείας είναι το συγκριτικό της πλεονέκτημα έναντι πολλών άλλων Νομών. Έτσι η προσέλκυση τουριστών βρίσκεται εδώ και χρόνια στα πλάνα των τοπικών αρχών αλλά και των επιχειρηματιών του Νομού. Στην Ελλάδα των μυθικών χρόνων, οι ξένοι ήταν πρόσωπα ιερά γιατί τελούσαν κάτω από την προστασία του Δία, ο οποίος αποκαλούνταν και "Ξένιος Ζευς".

Οι προσπάθειες που έγιναν είναι αρκετές, αλλά μόλις την τελευταία δεκαετία έγιναν συντονισμένες. Οι ξενοδοχειακές μονάδες του Νομού, αναπτύσσονται σε δυο κυρίως περιοχές: Την Ολυμπία και την ευρύτερη περιοχή της Κυλλήνης.

Πρόσφατα, ο τουρισμός προσανατολίζεται σε πιο ειδικές κατηγορίες, όπως ο αγροτουρισμός, ο περιπατητικός τουρισμός, ή ο εκκλησιαστικός τουρισμός. Σκοπός είναι να αξιοποιηθεί στο σύνολό της η πλούσια τουριστική κληρονομιά της Ηλείας, όπως οι καθαρότατες ακτές, τα δάση και τα ορεινά τοπία, οι αρχαιολογικοί χώροι και τα βυζαντινά μνημεία, αλλά και η επιμήκυνση της τουριστικής σεζόν πέρα από τους καλοκαιρινούς μήνες. Σ' αυτό βοηθάει ουσιαστικά και το πολύ καλό κλίμα της περιοχής, αφού η ηλιοφάνεια υπολογίζεται σε περίπου 3500 ώρες το χρόνο και η μέση ετήσια θερμοκρασία δεν πέφτει κάτω από 12 βαθμούς C.

Επενδύσεις έχουν ξεκινήσει και βρίσκονται σε εξέλιξη ενώ η κατασκευή έργων υποδομής (οδικές αρτηρίες, λιμάνια κτλ.) έχουν σαν στόχο την τόνωση του ενδιαφέροντος των επενδυτών και την προσέλκυση τουριστικού ρεύματος από ολόκληρο τον κόσμο.

6.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

6.2.1. Ορεινοί Όγκοι

Το κυριότερο όρος της Ηλείας είναι ο Ερύμανθος που εκτείνεται και μέσα στο Νομό Αχαΐας. Το Ηλειακό μέρος του Ερύμανθου απλώνεται στο Βόρειο και Βορειοανατολικό τμήμα του Δήμου Λαμπείας. Η ψηλότερη κορυφή του Ερύμανθου έχει ύψος 2224 μ. και βρίσκεται κοντά στην κοινότητα Αστράς.

Το Νότιο- Νοτιοδυτικό κομμάτι του Ερύμανθου σχηματίζει το οροπέδιο Φολόη. Κατά μήκος του ποταμού Αλφειού με κατεύθυνση την Ολυμπία βρίσκονται αρκετοί λόφοι με τελευταίον τον Όλυμπο του οποίου μέρος αποτελεί το Κρόνιο που βρίσκεται ακριβώς πάνω από την Ολυμπία.

6.2.2. Πεδιάδες

Εκτός του Βορείου τμήματος του Δήμου Λαμπείας, όλη η υπόλοιπη Ηλεία μπορεί να χαρακτηριστεί πεδινή που διακόπτεται σε μερικά στοιχεία από βουνά ή λόφους.

Το οροπέδιο της Φολόης είναι ένα ονομαστό πεδινό τμήμα του Νομού, όπως και το οροπέδιο του Λάλα, βόρεια της Ολυμπίας. Το κομμάτι όμως που κυριαρχεί ως πεδιάδα στο Νομό Ηλείας είναι αναμφισβήτητα ο Ηλειακός κάμπος που ξεκινάει από τον Πύργο και καλύπτει όλο το Β.Δ. τμήμα της Ηλείας.

6.2.3. Μορφολογία - Έδαφος

Η Ηλεία από μορφολογικής κατανομής θα μπορούσε να χωριστεί σε δύο μέρη. Την πεδινή Ηλεία που καλύπτει όλη την Δυτική πλευρά του Νομού, εκεί όπου κυριαρχεί ο Ηλειακός κάμπος, ένας από τους πιο εύφορους της Ελλάδας και την ορεινή Ηλεία, που καλύπτει την ανατολική πλευρά του Νομού με κυριότερο ορεινό όγκο τον Ερύμανθο, παραφυάδες του οποίου είναι τα μικρότερα βουνά και λόφοι. Τα ποτάμια που ξεχωρίζουν στην Ηλεία είναι ο Αλφειός και ο Πηνειός.

Ο Αλφειός έρχεται από την Αρκαδία (Μεγαλόπολη) και έχει ως κυριότερους παραποτάμους τον Λάδωνα και τον Ερύμανθο. Ο Πηνειός βρίσκεται στο Βόρειο τμήμα του Νομού Ηλείας με διεύθυνση από Ανατολικά προς τα Δυτικά.

Στον υδάτινο πλούτο της Ηλείας ανήκουν και αρκετοί χείμαρροι με σημαντικότερους την Βέργα και τον Ιάρδανο. Τέλος, η Ηλεία καλύπτεται κατά το ήμισυ της έκτασης της από δάση μικρά ή μεγάλα με αντιπροσωπευτικότερο δείγμα το δάσος της Κάπελης (στο οροπέδιο Φολόη), με μεγάλο πληθυσμό βαλανηφόρων δρυών.

Λειτουργούν δυο εμπορικά & επιβατικά λιμάνια του Κατακόλου και της Κυλλήνης. Από το λιμάνι του Κατακόλου διέρχονται κρουαζιερόπλοια ενώ το λιμάνι της Κυλλήνης εξυπηρετεί την επιβατική κίνηση από και προς τα νησιά Ζάκυνθος και Κεφαλλονιά.

6.2.4. Οι κυριότερες παραλίες

Με αφετηρία την πρωτεύουσα του νομού, τον Πύργο, σας προτείνουμε να ακολουθήσετε το νότιο τμήμα της οδικής αρτηρίας Πύργου Καλαμάτας όπου θα έχετε μόνιμη θέα στο Ιόνιο πέλαγος. Προσπαθήστε να κάνετε τη διαδρομή αυτή το απόγευμα για να κερδίσετε ένα απολαυστικό ηλιοβασίλεμα. Πρώτη σας στάση το χωριό Επιτάλιο στην αποξηραμένη λίμνη Αγουλίτσας. Σε μικρή απόσταση βρίσκεται η μοναδική του παραλία, που είναι μια βελούδινη πλατιά αμμουδιά, με λίγο κόσμο, ιδανική για τους φίλους του κάμπινγκ και της φύσης.

Συνεχίζοντας προς τα κάτω και αφήνοντας πίσω την Κρέστενα, θα φτάσετε στην περιοχή του Καϊάφα και θα χαρείτε μια από τις ομορφότερες και γνωστότερες ακτές του Κυπαρισσιακού κόλπου όπου οι τεράστιοι αμμόλοφοι θα σας εκπλήξουν ευχάριστα. Αφού αναζωογονηθείτε από τον αέρα που μοσκοβολά πεύκο, συνεχίστε τη μαγευτική διαδρομή σας και 3χλμ μετά τον Καϊάφα θα φθάσετε στη Ζαχάρω που διαθέτει αξιόλογη παραλία με χρυσή άμμο και πεντακάθαρα νερά. Εκεί υπάρχουν ξενοδοχεία, εστιατόρια και μπαρ οπότε μπορείτε να συδυάσετε τη βόλτα σας με κάθε είδους διασκέδαση.

Προχωρώντας προς τα σύνορα του νομού, θα εντοπίσετε ένα σύμπλεγμα μικρών χωριών με θαυμάσιες παραλίες που αξίζει οπωσδήποτε να επισκεφτείτε. Μεταξύ αυτών το Κακόβατο διαθέτει μια υπέροχη πλαζ ενώ το Νεοχώρι προσελκύει όσους αρέσκονται σε πιο ήρεμες καταστάσεις. Ο οικισμός Κάτω Ταξιάρχες και το Γιαντισοχώρι είναι μέρη θαυμάσια για να κάνετε κάμπινγκ πάνω στο κύμα. Εδώ θα περάσετε ξένοιαστα τις διακοπές σας και θα απολαύσετε το πανέμορφο καλοκαιρινό φεγγάρι και τη ζωή συντροφιά με τη φύση.

Με σημείο εκκίνησης και πάλι τον Πύργο, σε κοντινή απόσταση, βρίσκεται το όμορφο χωριό Κατάκολο που αποτελεί ένα από τα δύο σπουδαιότερα λιμάνια του νομού. Παρά τη σημαντική συγκοινωνιακή του θέση είναι ένας ήρεμος τόπος με έντονα Ελληνικά χρώματα. Στην παραλία του υπάρχει πλήρης υποδομή από ξενοδοχεία, εστιατόρια και μπαρ.

Πολύ κοντά βρίσκεται ο Κουρούτας και ο γραφικός όρμος του Αγίου Ανδρέα του οποίου η παραλία, γεμάτη κόσμο και ζωντάνια, προσελκύει ιδιαίτερα τους νέους καθώς προσφέρεται για θαλάσσια παιχνίδια και στιγμές έντασης.

6.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

6.3.1 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα λουτρά του Καϊάφα

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ιαματικές πηγές στην περιοχή, που συγκεντρώνουν μεγάλο αριθμό πασχόντων. Τα λουτρά του Καϊάφα, παραπλεύρως της ομώνυμης λίμνης, συγκεντρώνουν ασθενείς με δερματικές παθήσεις και ρευματισμούς. Η περιοχή, χαρακτηρισμένη ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, μένει αξέχαστη σε κάθε επισκέπτη. Μία λωρίδα γης πλάτους 100 μ., κατάφυτη με πεύκα, χωρίζει την λίμνη από την θάλασσα.

Η ιαματική πηγή Λίτζι της Κυλλήνης

Μία από τις κυριότερες πηγές της χώρας για την εφαρμογή εισπνοθεραπείας. Το υδροθεραπευτήριο, οι σύγχρονες εγκαταστάσεις ατομικών εισπνοών, ομαδικών εισπνοών, ρινοπλύσεων, συνθέτουν μία σύγχρονη μονάδα. Η συγκληνωία οδικά από την Αθήνα (700 χλμ) και σιδηροδρομικά είναι ευχάριστη.

Θεραπευτικές ενδείξεις: Παθήσεις αναπνευστικού συστήματος, ασθματικές και χρόνιες βρογχίτιδες, το πνευμονικό εμφύσημα, λαρυγγίτιδες, τραχειίτιδες. Με τη μέθοδο της λουτροθεραπείας αντιμετωπίζονται παθήσεις του δέρματος.

6.3.2 ΣΥΝΕΔΡΙΑΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Συνεδριακοί χώροι στις τουριστικές μονάδες του νομού

Στην προσπάθεια αναβάθμισης της περιοχής και ανάπτυξης του συνεδριακού τουρισμού βλέπουμε συνεχώς καινούργιες ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις με αξιόλογα συνεδριακά κέντρα χωρητικότητας πολλών ατόμων. Τέτοια ξενοδοχεία είναι το Olympian Village της Aldemar Hotels και το Grecotel Olympia Riviera.

Το Συνεδρικό Κέντρο Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας

Συνεδριακό Κέντρο Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας στην Αρχαία Ολυμπία, οι εγκαταστάσεις της Διεθνούς Ολυμπιακής Ακαδημίας στην Αρχαία Ολυμπία διαθέτουν υπεσύγχρονες εγκαταστάσεις που συνδυαζόμενες με το μαγευτικό περιβάλλον, λειτουργούν σαν πόλος έλξης πολλών συνεδριακών εκδηλώσεων κάθε χρόνο. Συνεδριακοί χώροι υπάρχουν όμως και στις μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες του Νομού ενώ αρκετοί είναι οι επιχειρηματίες που προσανατολίζονται σε επενδύσεις σε συνεδριακά κέντρα στο Νομό Ηλείας.

6.3.3 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

River trekking στον Νέδα ποταμό

Πεζοπορία στις όχθες και σε ορισμένα σημεία μέσα στα ποταμό. Οι πεζοπορίες αυτές πραγματοποιούνται τους καλοκαιρινούς μήνες. Από τον Μάιο μέχρι και τον Οκτώβριο. Οι μόνες προϋποθέσεις είναι ψυχική και σωματική υγεία και γνώση κολύμβησης. Θα πρέπει να έχετε μαζί σας σανδάλια ή αθλητικά παπούτσια που θα βραχούν, καπέλο, γυαλιά ηλίου, σακίδιο και παγούρι, ελαφρά τροφή (σταφίδες, σοκολάτες, σάντουιτς), μαγιό, πετσέτα.

Στα σύνορα Ηλείας και Μεσσηνίας κρύβεται ο παράδεισος της Νέδας, ο μοναδικός ποταμός στην Ελλάδα με γυναικείο όνομα. Η διάσχιση εξελίσσεται στο ομορφότερο τμήμα του κατάφυτου φαραγγιού, περνώντας μέσα από φυσικές πισίνες, στενά τοιχώματα, υπόγειες σπηλιές και εντυπωσιακούς καταρράκτες.

Παρατήρηση γλωρίδας και πανίδας

Δάσος Φολόης

Σε υψόμετρο 688 μ. βρίσκεται το δάσος Φολόη και καλύπτεται από πολλά μεγάλα και ευθύκορμα δένδρα, τις δρύες. Το όλο οικοσύστημα της περιοχής είναι τυπικά μεσογειακό και χαρακτηρίζεται από μεγάλη ποικιλία φυτών και ζώων, κάτι που σημαίνει ιδιαίτερη σταθερότητα. Η μέχρι σήμερα όμως αλόγιστη, ληστρική, εντατική και καταστροφική εκμετάλλευση του (υλοτομία, βοσκή, εξοντωτικό κυνήγι) έχει προκαλέσει την υποβάθμιση του δασικού οικοσυστήματος σε τέτοιο βαθμό που, εάν δε ληφθούν άμεσα μέτρα προστασίας του, κινδυνεύουν με κατάρρευση όλες σχεδόν οι τροφικές αλυσίδες, το τροφικό πλέγμα και το πλέγμα βιοσυστημάτων του

6.3.4 ΙΣΤΟΡΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το παράδειγμα του αρχοντικού Πετραλιά στη Δίβρη Ηλείας

Η οικογένεια Πετραλιά δώρισε το μεγάλο πέτρινο σπίτι της στη Δίβρη, το μεγάλο αρχοντικό της, που βρίσκεται στο Δήμο Λαμπείας του Νομού Ηλείας, στον ομώνυμο δήμο. Η μεγάλη προσφορά της οικογένειας Πετραλιά συνοδεύτηκε από την απόφαση του Υπουργείου Ανάπτυξης και του Ε.Ο.Τ., να καλύψει οικονομικά την αποκατάσταση και τη μετατροπή του σε ξενώνα καθώς και τη δημιουργία μουσειακού εκθεσιακού χώρου των ιστορικών κειμηλίων της οικογένειας Πετραλιά που συνοδεύονται άμεσα με τον αγώνα του 1821. Το όλο έργο δημοπρατείται με προϋπολογισμό 1.300.000 ευρώ.

Το έργο προβλέπει τη δημιουργία ξενώνα 20 κλινών με αποκατάσταση του εσωτερικού διάκοσμου του παλιού αρχοντικού, που αφορά κυρίως το 3^ο επίπεδο του (επιτοίχιου τοιχογραφικού διάκοσμου ξύλινα ζωγραφικά ταβάνια, ξυλόγλυπτα διακοσμητικά κλπ.). Επίσης προβλέπει τη δημιουργία μουσειακού χώρου και αποκατάστασης των ερειπωμένων παράσπιτων και του περιβάλλοντα χώρου.

Πιο συγκεκριμένα τεχνικά στοιχεία του έργου είναι:

- Σύνολο κλειστών χώρων 550 τ.μ.
- 9 δωμάτια ύπνου με σύγχρονες ανέσεις αλλά και με σεβασμό στα αρχιτεκτονικά στοιχεία του παρελθόντος.
- Χώρος υποδομής.
- Μουσειακός εκθεσιακός χώρος των κειμηλίων του 1821.
- Βιολογικός καθαρισμός.
- Διαμόρφωση περιβάλλοντα χώρου.
- Μνημείο Φιλικής Εταιρίας που το αρχοντικό υπήρξε κέντρο της στην εποχή του αγώνα του 1821.

Κεφάλαιο 7^ο : ΝΟΜΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

7.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Αξιόλογοι αρχαιολογικοί χώροι, ωραίες παραλίες, καταπράσινες πλαγιές, σύγχρονες πόλεις, αλλά και καζίνο, και όλα αυτά δίπλα στην πρωτεύουσα Αθήνα. Το σύγχρονο εμπορικό κέντρο της Κορίνθου, αλλά και η αρχαία Κόρινθος, τα Ίσθμια, το κοσμοπολίτικο Λουτράκι με τη γραφική λίμνη της Βουλιαγμένης, τα Λουτρά της Ωραίας Ελένης, η Νεμέα με τις αρχαιότητες και τα περίφημα κρασιά της, η λίμνη της Στυμφαλίας, τα όμορφα Τρίκαλα και η ελατόφυτη Ζήρεια, το χιονοδρομικό κέντρο, η ορεινή Εβροστίνα και ο εθνικός δρυμός στο Σαραντάπηχο, κρύβουν πολλές εκπλήξεις. Ο νομός Κορινθίας συνορεύει νότια με την Αργολίδα, δυτικά με την Αχαΐα και βορειοανατολικά βρέχεται από τον Κορινθιακό και τον Σαρωνικό κόλπο.

Ιστορία: Κατοικείται από τη νεολιθική εποχή και η αρχαία Κόρινθος γνώρισε ευημερία και ακμή, ιδιαίτερα από τον 9ο μέχρι τον 5ο αιώνα π.Χ. Υπήρξε φημισμένη εμπορική και ναυτική δύναμη. Στη διάρκεια του Πελοποννησιακού Πολέμου τάχθηκε με τη Σπάρτη. Αργότερα έγινε μέλος της Αχαικής Συμπολιτείας, ενώ το 146 π.Χ. κατακτήθηκε από τους Ρωμαίους. Γνώρισε νέα ακμή κατά την περίοδο της ρωμαϊκής κατοχής, ενώ το 52 μ.Χ. ήρθε εδώ και δίδαξε το χριστιανισμό ο Απόστολος Παύλος. Η περιοχή τους επόμενους αιώνες γνώρισε νέα δεινά με τις επιθέσεις Γόθων, Σλάβων, πειρατών, Φράγκων, Ιπποτών της Ρόδου, Ενετών και Τούρκων.

Κόρινθος: (84 χλμ.) Αξίζει να επισκεφθείτε τον μητροπολιτικό ναό του Αποστόλου Παύλου και το Εκκλησιαστικό Μουσείο. Σε απόσταση 7 χιλιομέτρων, βρίσκεται ο αρχαιολογικός χώρος της αρχαίας Κορίνθου, από τους σπουδαιότερους της Πελοποννήσου. Σημαντικότερα μνημεία είναι η μυθική Κρήνη της Γλαύκης, ο ναός του Απόλλωνα, η οδός Λεχαιίου, που συνέδεε την πόλη με το λιμάνι του Λεχαιίου στον Κορινθιακό, η Κρήνη Πειρήνη και κοντά η Ιουλία Βασιλική, που ονομάστηκε έτσι επειδή περιείχε αγάλματα της οικογένειας του Ιουλιού Καίσαρα, η Νότια Στοά, ένα από τα μεγαλύτερα κτίρια στην αρχαία Ελλάδα. Στις αίθουσες του Αρχαιολογικού Μουσείου εκτίθενται ευρήματα κυρίως από την αρχαία αγορά της Κορίνθου. Η Ακροκόρινθος, πίσω από την πόλη, αποτελεί όχι μόνο το μεγαλύτερο, αλλά και το παλαιότερο κάστρο της Πελοποννήσου.

Ίσθμια: (8 χλμ.) Ήσυχο παραλιακό χωριό, χτισμένο στην ανατολική άκρη της διώρυγας του Ισθμού. Η διώρυγα, που χωρίζει την Πελοπόννησο από τη Στερεά Ελλάδα, κατασκευάστηκε στο τέλος του 19ου αιώνα και διευκολύνει εξαιρετικά τη ναυσιπλοΐα, περιορίζοντας κατά 185 μίλια τα δρομολόγια. Η σκέψη αυτή υπήρχε από την αρχαιότητα και πρώτος ο Περίανδρος, αλλά και διάφοροι Ρωμαίοι αυτοκράτορες, είχαν κάνει μελέτες, χωρίς όμως το τεράστιο για την εποχή εκείνη έργο να υλοποιηθεί. Αντ' αυτού, είχε κατασκευαστεί ένας δίορκος με τον οποίο μεταφέρονταν τα πλοία από το ένα άκρο της ξηράς στο άλλο. Στο

χωριό Κυραβρύση, βρίσκονται κατάλοιπα από το ιερό του Ποσειδώνα (7ος αι. π.Χ.). Παραλίες: Στον Κορινθιακό, πριν από τον Ισθμό, το Λουτράκι, η λίμνη Βουλιαγμένης, τα Στραβά κ.ά. Μετά τον Ισθμό, οι ωραιότερες παραλίες είναι: Λέχαιο, Κοκκώνι, Νεράτζα, Κάτω Διμηνιό, Μελίσσι, ο περίφημος Πευκιάς του Ξυλοκάστρου, Λυκοποριά και Δερβέني. Στον Σαρωνικό, πριν από τον Ισθμό, η παραλία των Αγίων Θεοδώρων και το Καλαμάκι. Προς τον δρόμο της Επιδαύρου: Παλιό Καλαμάκι, Κεχριές, Λουτρά Ωραιάς Ελένης, Αλμυρή και Κόρφος. Επίσης, μεταξύ των δύο τελευταίων είναι: Λυχνάρι, Φραγκολίμανο, Μικρό και Μεγάλο Αμόνι και το Καλογερολίμανο, όλες πεντακάθαρες παραλίες.

7.1.1. Παραδοσιακοί οικισμοί

Ζαχόλη

Στις πλαγιές της Ζήρειας (Κυλλήνης) βρίσκονται οι ρίζες της παραδοσιακής αρχιτεκτονικής της Κορινθίας. Το χωριό Ζαχόλη ή Εβροστίνα, που βρίσκεται στον ορεινό όγκο της Κορινθίας, χαρακτηρίζεται από πλούσια και ποικιλόμορφη βλάστηση, ενώ διασχίζεται από τον ποταμό Ζαχολίτικο, όπου σε ένα τμήμα του, μήκους 600 μέτρων, έχουν γίνει έργα ανάπλασης, δημιουργώντας ένα ειδυλλιακό τοπίο περιπάτου. Στο κέντρο του παραδοσιακού αυτού χωριού δεσπόζει η εκκλησία της Υπαπαντής, στο προαύλιο της οποίας βρίσκεται το επιβλητικό ηρώο που θυμίζει τη συμμετοχή των κατοίκων στον ξεσηκωμό του 1821. Μεγάλο ενδιαφέρον παρουσιάζουν και οι εντυπωσιακές πέτρινες βρύσες. Ο Άγιος Γεώργιος Ζαχόλης, κτίσμα προεπαναστατικό και ιστορικό, είναι σπάνιο αρχιτεκτονικό μνημείο, με 17 τρούλους.

Βόρεια της Ζαχόλης, χτισμένο σε κοίλωμα πελώριου βράχου, βρίσκεται το ξωκλήσι της Παναγίας της Καταφυγιώτισσας, που οφείλει το όνομά του στις σπηλιές και τα λαγούμια που σκάφτηκαν δίπλα ώστε να βρίσκουν καταφύγιο οι κλέφτες την εποχή της Τουρκοκρατίας.

Άλλα ενδιαφέροντα αξιοθέατα είναι ο νερόμυλος και ο ναός της Αγίας Παρασκευής, με εξαιρετικό λιθόκτιστο καμπαναριό και ξυλόγλυπτο τέμπλο (1838). Η Ζαχόλη έχει πολύ πλούσια γεωργική παραγωγή, από την οποία ξεχωρίζουν τα ζαχολίτικα φασόλια.

Φενεός

Στη δυτική πλευρά της Ζήρειας, σε υψόμετρο 920 μέτρων, βρίσκεται ο Φενεός, χωριό χτισμένο σε καταπράσινο εύφορο οροπέδιο. Πολύ κοντά έχουν εντοπιστεί ερείπια αρχαίας πόλης που ήκμασε προς το τέλος των ελληνιστικών χρόνων.

Στην περιοχή Καλύβια βρίσκεται η αρχαία ακρόπολη, κι εκεί κοντά έχει κτιστεί σύγχρονο μουσείο. Αξίζει κανείς να επισκεφθεί τη Μονή του Αγίου Γεωργίου του Τροπαιοφόρου, κοντά στο χωριό Πανόραμα, και τα Καλύβια, μετά τη λίμνη της Στυμφαλίας, σε υψόμετρο 2.100 μέτρων.

Ο επισκέπτης αξίζει να περιλάβει στο πρόγραμμά του και μία εκδρομή ως το φράγμα Φενεού–Δόξας.

7.1.2. Πολιτιστικά

Πολιτιστική εκδήλωση

Στο Λουτράκι, το Πνευματικό Κέντρο της πόλης οργανώνει πλούσιες πολιτιστικές εκδηλώσεις που γίνονται στην αίθουσά του ή στο μεγάλο πάρκο. Επίσης, το πανηγύρι της Παναγίας της Γιάτρισσας στις 8 Σεπτεμβρίου.

Παραδοσιακοί οικισμοί- Τρίκαλα

Τα Τρίκαλα Κορινθίας συνιστώνται ιδιαίτερα για επίσκεψη και διαμονή. Αποτελούνται από τρεις οικισμούς: Άνω, Μεσαία και Κάτω Τρίκαλα. Χτίστηκαν τον 10ο αιώνα στη θέση της αρχαίας πολίχνης, από μέτοικους που ανέβηκαν στην ορεινή αυτή περιοχή αναζητώντας καταφύγιο από τους επιδρομείς, τους σεισμούς και τις επιδημίες. Από το 1458, εγκαταστάθηκαν στα Τρίκαλα οι Νοταράδες, επιφανής οικογένεια του Βυζαντίου.

Το χωριό έχει πολλές όμορφες κρήνες με τρεχούμενα νερά. Ο επισκέπτης αξίζει να δει τις εκκλησίες του Αγίου Γεωργίου, του Αγίου Γερασίμου και του Αγίου Δημητρίου. Λίγο πιο πάνω από τα Τρίκαλα, σε περιοχή με πλούσια βλάστηση, βρίσκεται το μοναστήρι του Αγίου Βλασίου.

7.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

7.2.1. Αισθητικά δάση

Δάσος Ζαχαρούλας

Στην κορυφή του όρους Ζήρεια (περίπου 2.400 μ.), ο επισκέπτης μπορεί να απολαύσει ένα από τα ωραιότερα ελληνικά δάση, το δάσος της Ζαχαρούλας.

Πευκοδάσος Πευκιάς

Αποτελεί μοναδικό προστατευόμενο παραλιακό πευκοδάσος. Ο βατανικός αυτός κήπος περιέχει συνολικά 83 διαφορετικά είδη πεύκου και γι' αυτό το λόγο χαρακτηρίζεται ως Αισθητικό Δάσος.

Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει τη χλωρίδα του δάσους.

Δάση καστανιάς

Τα δάση καστανιάς εμφανίζονται κατά τόπους σε όξινα εδάφη, όπως στις πλαγιές γύρω από τα χωριά Καστάνιτσα, Άγιο Πέτρο, Κοσμά και Καστρί.

Δεν είναι βέβαιο ότι η καστανιά είναι αυτοφυής στον Πάρνωνα. Είναι πιθανό να έχει εισαχθεί στην περιοχή εδώ και αιώνες, ή ακόμη και από την αρχαιότητα, και να φυτεύτηκε σε μέρη που προηγουμένως καλύπτονταν από φυλλοβόλες δρυς, δένδρα με παρόμοιες εδαφικές απαιτήσεις.

Τα περίφημα καστανοπερίβολα του Πάρνωνα, όπως αυτά στην Καστάνιτσα, απαρτίζονται εν μέρει από άγριες, αυτοφυείς καστανιές και εν μέρει από άλλες, που έχουν μπολιαστεί με ήμερες ποικιλίες.

Δάση ορεινών κωνοφόρων

Τα δάση των ορεινών κωνοφόρων σχηματίζουν στον Πάρνωνα μια εκτεταμένη ζώνη, που αρχίζει περίπου από το υψόμετρο των 700-800 μέτρων και φθάνει ως τα 1.700-1.800 μέτρα. Τα δάση αυτά αποτελούνται βασικά από τρία είδη κωνοφόρων:

- τη μαύρη πεύκη,
- την κεφαλληνιακή ελάτη ή ελληνικό έλατο και
- το δενδρόκεδρο ή δρυποφόρο άρκευθο.

Και τα τρία είδη κωνοφόρων είναι αξιόλογα. Η κεφαλληνιακή ελάτη είναι ενδημικό της Ελλάδας, ενώ η μαύρη πεύκη και το δενδρόκεδρο σχηματίζουν οικότοπους προτεραιότητας

για προστασία, σύμφωνα με την Κοινοτική Οδηγία 92/43. Η μαύρη πεύκη κυριαρχεί στο βόρειο τμήμα της περιοχής και φυτρώνει στις πιο θερμές και ηλιόλουστες πλαγιές. Στο νότιο τμήμα κυριαρχούν τα έλατα, τα οποία προτιμούν τα ψηλότερα μέρη, τους βόρειους προσανατολισμούς και τις δροσερές χαράδρες. Στις ενδιάμεσες περιοχές, τα δύο αυτά είδη συνυπάρχουν, σχηματίζοντας εκτεταμένες μικτές δασικές συστάδες. Κατά τόπους, όπως στον Άγιο Βασίλειο, στο Πλατανάκι, στο Παλαιοχώρι και γύρω από τη Μονή Μαλεβής, απαντά το σπάνιο δενδρόκεδρο, είδος περισσότερο ανθεκτικό στη βόσκηση, που σχηματίζει αμιγείς ή μικτές (με μαύρη πεύκη ή/και ελάτη) συστάδες.

Δάση φυλλοβόλων δρυών

Τα δάση των φυλλοβόλων δρυών, σε άλλα βουνά, σχηματίζουν ιδιαίτερη ζώνη μεταξύ των μεσογειακών θαμνώνων και των ορεινών κωνοφόρων, αλλά στον Πάρνωνα εμφανίζονται μόνο κατά τόπους και εφόσον το έδαφος το επιτρέπει (απαιτούν όξινα εδάφη).

Δάση χαλεπίου πεύκης

Στις δυτικές υπώρειες του Πάρνωνα, σε μια έκταση 1.800 στρεμμάτων, κοντά στο χωριό Καλλιθέα, εκτείνεται το μοναδικό σε όλο τον Πάρνωνα δάσος χαλεπίου πεύκης, με έντονα τα σημάδια της ρητίνευσης που γινόταν παλαιότερα στα ώριμα δένδρα.

Ανάμεσα στους θάμνους και τα φρύγανα μπορούμε να δούμε την άνοιξη αναρίθμητα μικρά φυτά, όπως διάφορες ανεμώνες, ορνιθόγαλα, κυκλάμινα, χωνάκια, μηδικές, βίκους, ίριδες, παπαρούνες, ορχιδέες.

7.2.2. Ποτάμια

Ποταμός Ασωπός

15 χλμ. μήκος, οροπέδιο Νεμέας–Πόρτες

Ιδιαίτερα σημαντικό ποτάμιο οικοσύστημα, ανάμεσα στο οροπέδιο της Νεμέας και τον κάμπο της Βόχας. Στο βόρειο τμήμα της παραπάνω κοίτης σχεδιάζεται η κατασκευή αρδευτικού φράγματος. Εάν ο σχεδιασμός λάβει υπόψη και κριτήρια περιβαλλοντικά και ιδιαίτερα κριτήρια που σχετίζονται με το τοπίο, τότε είναι δυνατόν να προστεθεί στα θετικά του φράγματος η διαμόρφωση λίμνης που θα παρέχει δυνατότητες οικοτουριστικών δραστηριοτήτων.

Δυστυχώς, ένα παράκτιος βιότοπος, ένα σημαντικό δέλτα ποταμού έχει σήμερα οικοπεδοποιηθεί και καταστραφεί οικολογικά. Η ανακουφιστική κοίτη του χειμάρρου εξέβαλε περίπου εκεί που είναι η λεγόμενη "παγόδα", στην είσοδο του Κιάτου.

Χειμάρρος Φόνισσα

Βρίσκεται ανάμεσα στα χωριά Καμάρι και Λουτρό, στην περιοχή του Ξυλόκαστρου. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να περιηγηθεί στο περίφημο φαράγγι που βρίσκεται στις εκβολές του χειμάρρου, καθώς και να πραγματοποιήσει οργανωμένες δραστηριότητες ορειβασίας και πεζοπορίας.

7.2.3. Σπήλαια

Διαδρομή μισής ώρας από τα καταφύγια της Ζήρειας, και ο επισκέπτης φτάνει σε ένα από τα εντυπωσιακότερα σπήλαια της Ελλάδας, το Σπήλαιο του Ερμή, όπου εκεί μπορεί να θαυμάσει σπάνιους σταλακτίτες.

7.2.4. Υγροβιότοποι και υδροβιότοποι

Έλος αρχαίου λιμανιού Λεχαιού

Πρόκειται για το χώρο του αρχαιολογικά ιδιαίτερα σημαντικού για την Κορινθία αρχαίου χωστού (τεχνητού) λιμανιού δυτικά της Κορίνθου. Οι ρηχές λίμνες του, σήμερα αποτελούν ιδιαίτερης σημασίας υγρότοπο της χαμηλής ζώνης. Τα τελευταία χρόνια, κατά τους χειμερινούς μήνες, φιλοξενεί αρκετούς βουβόκυκνους, χαλκόκοτες, φαλαρίδες χήνες και άλλα υδρόβια. Το κυνήγι έχει απαγορευθεί.

Λίμνη Βουλιαγμένης

Δυτικά από την Περαχώρα και μετά από μια όμορφη διαδρομή 8 χιλιομέτρων, ο επισκέπτης καταλήγει στη γνωστή λίμνη της Βουλιαγμένης. Η λίμνη έχει ενωθεί με τον Κορινθιακό κόλπο και παρουσιάζει εναλλαγή ρευμάτων κάθε έξι ώρες. Ακόμη, γύρω από τη λίμνη υπάρχουν όμορφες αμμουδιές.

Λίμνη Δασίου

Ύστερα από πορεία δύο ωρών από τα Τρίκαλα, ο επισκέπτης φτάνει στη γοητευτική λίμνη Δασίου, όπου υπάρχουν πολλές ιτιές και έλατα.

7.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

7.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Αλεξιπτωτο πλαιγιάς

Λουτράκι

Το αλεξιπτωτο πλαιγιάς, ή αλλιώς parapente (από το parachute = αλεξιπτωτο και pente = πλαιγιά, στα γαλλικά), δίνει τη δυνατότητα σε οποιονδήποτε να κάνει μια ελεύθερη πτήση. Πρόκειται για ένα "ειδικό" αλεξιπτωτο, με το οποίο μπορεί κανείς να απογειωθεί από μια πλαιγιά, ανεξάρτητα από το ύψος της, χωρίς τη βοήθεια μηχανής. Είναι ένα αλεξιπτωτο που αποκολλάται από το έδαφος, όντας ήδη ανοιγμένο. Έχει σχήμα αεροπορικής πτέρυγας, ώστε να ταξιδεύει προς τα εμπρός ενώ χάνει ύψος και να εκμεταλλεύεται τον άνεμο και τα ρεύματα. Μια πτήση μπορεί να διαρκέσει από λίγα λεπτά έως και αρκετές ώρες, αναλόγως τις συνθήκες και τη διάθεση. Έχει πολύ μεγαλύτερη ευχέρεια χειρισμών από ένα κανονικό αλεξιπτωτο, παρόλο που είναι μεγαλύτερο σε διαστάσεις και όγκο, και ο χειριστής του μπορεί να το κατευθύνει με απόλυτη ακρίβεια στο σημείο που θέλει. Το parapente ζυγίζει από 10 έως 15 κιλά, μαζεύεται εύκολα σε λίγα λεπτά από ένα άτομο και μπαίνει σε ένα σάκο που μεταφέρεται στην πλάτη. Το αλεξιπτωτο πλαιγιάς υπάρχει ως άθλημα από τα μέσα της δεκαετίας του 1980. Αναπτύσσεται, όμως, γοργά σε όλο τον κόσμο, λόγω της ευκολίας εκμάθησης, του χαμηλού κόστους και της ικανοποίησης που απολαμβάνουν όσοι ασχολούνται με αυτό. Η Ελλάδα προσφέρεται για το σπορ αυτό, καθώς οι κλιματολογικές και εδαφολογικές συνθήκες είναι ευνοϊκές.

Αναρρήχιση

Τρίκαλα

Αναφερόμαστε στο άθλημα της αναρρίχησης, ένα συναρπαστικό σπορ, που τελευταία γίνεται όλο και πιο δημοφιλές, γιατί χαρίζει έντονες συγκινήσεις και δεν απαιτεί ιδιαίτερα ακριβό εξοπλισμό και εκπαίδευση. Στην αναρρίχηση βράχου, ο αθλητής σκαρφαλώνει το "πρόσωπο" του βράχου, αξιοποιώντας τις γνώσεις, την εμπειρία και τη φυσική του δύναμη. Στηρίζεται χρησιμοποιώντας το ανάγλυφο της επιφάνειας, δηλαδή τα σημεία (εσοχές, εξοχές, χαραμάδες κ.λπ.) στα οποία μπορεί να πιαστεί και να πατήσει. Απαιτούνται συγκέντρωση, συντονισμός, ευλυγισία, καλή φυσική κατάσταση, υπομονή, καθαρό μυαλό, αλλά και τόλμη και φαντασία, που αναπτύσσονται με την εξάσκηση και την πρακτική.

Ορειβασία

Τεχνητή λίμνη Δόξα – Κορυφή Ντουρντουβάνας – Κορυφή Τριανταφυλλι

Ορειβατικός Σύλλογος Κορίνθου (ΕΟΣΚ)

Ένωση Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κορινθίας (ΕΠΕΚ)

Καταφύγια

Ζήρεια

Τοποθεσία: Πόρτες (1.680 μ.)

Ονομασία: Ζήρεια Β'

Τηλ. Καταφυγίου:

Χωρητικότητα: 16 άτομα

Θέρμανση: σόμπα πετρελαίου

Υδροδότηση: από δεξαμενή

Κουζίνα: οργανωμένη

Τουαλέτες: εκτός καταφυγίου

Πληροφορίες: ΕΟΣ Κορίνθου, Αποστόλου Παύλου 31, 201 00 Κόρινθος

Τηλ.: 27410 25694

Προσπέλαση: Από Άνω Τρίκαλα 16 χλμ. χωματόδρομος και 20 λεπτά πεζοπορία. Από Άνω Τρίκαλα, στη θέση Νερούλια μονοπάτι, 3 ώρες και 30 λεπτά πορεία μέχρι το Καταφύγιο.

Κυλλήνη

Τοποθεσία: Οροπέδιο (1.520 μ.)

Ονομασία: Ζήρεια Α'

Τηλ. καταφυγίου:

Χωρητικότητα: 30 άτομα (13 κρεβάτια)

Θέρμανση: 2 σόμπες πετρελαίου

Υδροδότηση: με δίκτυο από γεώτρηση

Κουζίνα: οργανωμένη

Τουαλέτες: εκτός καταφυγίου

Πληροφορίες: ΕΟΣ Αιγίου, Κ. Θεοδώρου 1, 251 00 Αίγιο

Τηλ.: 2610 25285

Προσπέλαση: Από Άνω Τρίκαλα 15 χλμ. χωματόδρομος.

Ορειβασία

Τεχνητή λίμνη Δόξα – Κορυφή Ντουρντουβάνας – Κορυφή Τριανταφυλλιά
Ορειβατικός Σύλλογος Κορίνθου (ΕΟΣΚ)
Ένωση Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Κορινθίας (ΕΠΕΚ)

Παρατήρηση πανίδας

Βουνό Ζήρεια

Οι αλεπούδες, οι νυφίτσες, τα κουνάβια και οι ασβοί, οι λαγοί, οι πέρδικες και οι τυφλοπόντικες, είναι μερικοί από τους μόνιμους κατοίκους του βουνού. Τα τελευταία χρόνια έχει θεαθεί και αγριόγατος στο δάσος της Καρυάς, στη γύρω περιοχή, αν και πιστευόταν ότι είχε εξαφανιστεί. Εκεί, ο επισκέπτης μπορεί να συναντήσει ένα είδος ασιατικού χάμστερ, που ζει σε λίγα μόνο μέρη στα Ανατολικά Βαλκάνια. Είναι ο *crinetulus migratorius*, που μοιάζει με ευτραφές ποντίκι χωρίς τη μακριά ουρά και διαθέτει ένα ζευγάρι "τσέπες" εξωτερικά από τα μάγουλά του, που τις γεμίζει με πευκοβελόνες για να τις φάει ήσυχα στη φωλιά του.

Λίμνη Δασίου

Στις όχθες της λίμνης Δασίου απαντάται ο πράσινος δεντροβάτραχος, που ζει στο νερό και είναι ο μόνος βάτραχος στην Ελλάδα που σκαρφαλώνει στα κλαδιά των θάμνων, όπου παραμονεύει φτερωτά έντομα, ενώ το χειμώνα παραμένει ναρκωμένος μέσα στο έδαφος. Δηλητηριώδη φίδια που μπορεί να βρει ο επισκέπτης στην γύρω περιοχή είναι η οχιά και ο σαπίτης.

Παρατήρηση πουλιών

Κοιλάδα Φλαμπουρίτσας

Στην κοιλάδα της Φλαμπουρίτσας βρίσκει καταφύγιο ένας σημαντικός αριθμός ευαίσθητων ειδών, όπως ο χρυσαετός, ο μεγαλύτερος αετός των ελληνικών βουνών. Επίσης, μερικά από τα μεγαλύτερα αρπακτικά πουλιά της Ελλάδας φωλιάζουν εδώ, όπως φιδαιτός, βραχοκιρκινέζα, γεράκια, καλιακούδες, χουχουριστές. Στο οροπέδιο μπορεί να συναντήσει κανείς τους αετομάχους, στρουθιόμορφα με γαμψό ράμφος, και στα γύρω δάση χαρακτηριστικά πουλιά, όπως την ελατοπαπαδίτσα και τους δρυοκολάπτες

Λίμνη Στυμφαλία

Η λίμνη είναι αξιόλογος χώρος φωλιάσματος και αναπαραγωγής για την орνιθοπανίδα και αποτελεί σημαντικό καταφύγιο για αποδημητικά πουλιά, όπως πελαργοί και αγριόπαπιες.

Μερικά αξιόλογα αναπαραγόμενα είδη πουλιών που φωλιάζουν στη λίμνη είναι: ο Μικροτσικνιάς *Ixobrychus minutus*, ο Πορφυροτσικνιάς *Ardea purpurea* (3-10 ζεύγη), ο Σφηκιάρης *Pernis ptilorhynchus* (1 ζεύγος), ο Καλαμόκιρκος *Circus aeruginosus* και η Πετροπέρδικα *Alectoris graeca*.

Αποδημητικά είδη ερωδιών, για παρατήρηση περιλαμβάνουν:

τη Χαλκόκοτα *Plegadis falcinellus* (μέγιστο 35), το Γελογλάρονο *Gelochelidon nilotica* και το Μαυρογλάρονο *Chlidonias niger*, το Νυχτοκόρακα *Nycticorax nycticorax* και το Βαλτόκιρκο *Circus cyaneus*.

Περίπατοι στη φύση

Άνω Καλλιθέα

Ο πεζοπορικός σύλλογος «Ευ Ζην» του Δήμου Ευροστίνης οργανώνει εξορμήσεις στην άγνωστη και όμορφη τριγύρω περιοχή, προς το παμπάλαιο μοναστήρι του Αγίου Κωνσταντίνου.

Αγιονόρι – Μυκήνες

1. Εκκίνηση από το Αγιονόρι της Κορινθίας. Κάνουμε μια βόλτα στο μεσαιωνικό κάστρο του Αγιονοριού και τις γύρω εκκλησίες (διάρκεια: περίπου 30 λεπτά).

2. Από το οροπέδιο του Αγιονοριού, μέσω της Κοντοπορείας οδού, κατεβαίνουμε στην κοιλάδα της Πρόσυμνας. Η βλάστηση είναι χαμηλή και η διαδρομή δεν είναι ιδιαίτερα δύσκολη (διάρκεια: περίπου 45 λεπτά).

3. Στην αρχή της κοιλάδας, περνάμε το Τουρκογέφυρο και βλέπουμε το Καλό Πηγάδι, σταθμός για ανθρώπους και ζώα. Το χαρακτηριστικό όλων των πηγαδιών της περιοχής είναι οι έντονοι και βαθιές αυλακώσεις στα χείλη τους, τα οποία προκλήθηκαν από την τριβή των σκοιινιών των κουβάδων με τους οποίους έβγαζαν νερό.

Μετά από περίπου 45 λεπτά φτάνουμε στο σημερινό χωριό της Πρόσυμνας, όπου θα γίνει μια μικρή στάση.

4. Διασχίζουμε το χωριό, περνώντας από το Γυμνάσιο, και προχωρούμε στην κοιλάδα. Βλέπουμε το πηγάδι του νεκροταφείου, τον ελληνιστικό πύργο (Πυργούθι), τη ρωμαϊκή δεξαμενή και τα λουτρά, τον μυκηναϊκό θολωτό τάφο του «Δασκάλου», και φτάνουμε στο

ρέμα του Αστερίωνα. Δίπλα στο ρέμα, βλέπουμε τον μυκηναϊκό οικισμό του Μαστού και εντυπωσιακούς νερόμυλους (διάρκεια: 2 ώρες).

5. Μέσω πλούσιων ελαιώνων, ανεβαίνουμε στο ύψωμα του Κοντοβουνίου, όπου περπατάμε στον αρχαίο μυκηναϊκό δρόμο βλέποντας το γεφύρι στο Λυκοτρούπι, πολλούς οχετούς και την κυκλώπεια κατασκευή του δρόμου. Στη συνέχεια, κατηφορίζουμε προς την ακρόπολη των Μυκηνών από ανατολικά, περνώντας από τη μυκηναϊκή γέφυρα της Δρακονέρας (διάρκεια: 2 ώρες).

6. Όσοι το επιθυμούν, μπορούν να επισκεφθούν τον αρχαιολογικό χώρο της ακρόπολης των Μυκηνών και το καινούργιο Μουσείο. Τις Κυριακές λειτουργεί έως τις 19.00 και η είσοδος είναι ελεύθερη.

Λίμνη Δόξα

Ο τοπικός σύλλογος «Ευ Ζην» του Δήμου Ευροστίνης πραγματοποιεί εκπαιδευτικές εκδρομές μικρού βαθμού δυσκολίας γύρω από τη λίμνη Δόξας, προς το μοναστήρι του Άι Γιώργη, προς το Δρυόδασος στο δρόμο προς τη Ζαχαρούλα.

Πεζοπορία

Σαραντάπηχο

Η πεζοπορία πραγματοποιείται στην περιοχή Σαραντάπηχο από το πρώτο ως το δεύτερο δέλτα, στα ίχνη του προπολεμικού ξενοδοχείου και αεροδρομίου. Κατά τη διάρκεια του μήνα Νοέμβρη, οι επισκέπτες μπορούν να πάρουν μέρος στο μάζεμα μανιταριών, ενώ τον Ιούνιο να επισκεφθούν τα μελισσοκομεία της περιοχής.

Προς τη σπηλιά του νερού, κοντά στο μοναστήρι των Αγίων Αποστόλων, ο επισκέπτης μπορεί να δει τη μαυροκίτρινη σπάνια σαλαμάνδρα που ζει στα ρυάκια.

7.3.2 ΙΑΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Τα λουτρά της ωραίας Ελένης

Λουτράκι

Το λουτράκι αποτελεί ένα αξιόλογο σταθμό υδροθεραπείας διουρήσεως με παγκόσμια ακτινοβολία. Στις ακτές του Κορινθιακού κόλπου και σε μήκος 800μ. Αναβλύζουν οι ιαματικές πηγές γνωστές από αρχαίους χρόνους. Οι πηγές του Λουτρακίου με την πλούσια ιστορία και το μαγευτικό τοπίο τα τελευταία χρόνια αξιοποιήθηκαν με τον καλύτερο τρόπο ώστε να αποτελούν σύγχρονο λουτροθεραπευτικό σταθμό.

Στο λουτράκι είναι γνωστό από τον Πausanία το λουτρό της ωραίας Ελένης. Υδροθεραπευτήρια, κέντρα ποσιθεραπείας, ξενοδοχεία, συνιστούν μια οργανωμένη λουτρόπολη.

- Λουτροθεραπεία, θεραπευτικές ενδείξεις: παθήσεις ουροφόρων οδών
- Ποσιθεραπεία, θεραπευτικές ενδείξεις: ψαμμιάσεις, νεφρολιθιάσεις, χολιθιάσεις, μικρές ηπατικές αναπάρκειες, υποσθενικές δυσπεψίες

Συγκοινωνία: Απέχει 80χλμ. Από την Αθήνα

Πληροφορίες: στα τηλ. 27410 42423 και 42315

7.4.3 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Ιστιοπλοΐα

Ναυτικός Όμιλος Κορίνθου

Για πληροφορίες: οδός: Εθν. Ανεξαρτησίας 60, τηλ. 27410 28630

Κεφάλαιο 8^ο : ΝΟΜΟΣ ΛΑΚΩΝΙΑΣ

8.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Κατοικείται από τη νεολιθική εποχή και ο πρώτος βασιλιάς της ήταν ο Λέλεγας. Οι Δωριείς, που ήρθαν το 1100 π.Χ., δημιούργησαν στη Σπάρτη το δωρικό κέντρο τους, που σταδιακά εξελίχθηκε σε μεγάλη δύναμη και μετά τον Πελοποννησιακό Πόλεμο κυριάρχησε στην Ελλάδα. Την κατέλαβαν οι Ρωμαίοι το 146 π.Χ., τη λεηλάτησαν οι Γότθοι το 395 μ.Χ., εγκαταστάθηκαν εδώ οι Σλάβοι το 750 περίπου, την κατάκτησαν οι Φράγκοι το 1205, οι Τούρκοι το 1458 και στο διάστημα 1685–1715 είχαν κυριαρχήσει οι Ενετοί. Απελευθερώθηκε το 1828. Σπάρτη: (225 χλμ.) Χτισμένη στη μέση του εύφορου κάμπου, πλάι στον ποταμό Ευρώτα, στην ίδια θέση που ήταν η αρχαία Σπάρτη, η πόλη αποτελεί ένα σύγχρονο αστικό κέντρο με καλή ρυμοτομία. Η νέα πόλη έχει χτιστεί εξαρχής, με βάση το πολεοδομικό σχέδιο που εκπόνησαν Βαυαροί το 1834, στη θέση όπου βρισκόταν η αρχαία Σπάρτη. Οι συγκρούσεις με την αρχαία Αθήνα οδήγησαν στον Πελοποννησιακό Πόλεμο, από τον οποίο αναδείχθηκε κυρίαρχη.

Ελάχιστα είναι τα ερείπια που έχουν βρεθεί στην άλλοτε κραταιά Σπάρτη, όπως του ιερού της Χαλκιοίκου Αθηνάς, που λατρευόταν μέχρι τον 4ο αιώνα μ.Χ., του θεάτρου, του τείχους και ρωμαϊκής στοάς. Στα ανατολικά του ναού ανασκάφηκαν τα θεμέλια της εκκλησίας Σωτήρος Χριστού, με την οποία συνδεόταν ο όσιος Νίκων (10ος αιώνας). Σε κοντινές αποστάσεις υπάρχουν ερείπια από το Λεωνίδαίο, στο οποίο είχαν μεταφερθεί τα οστά του Λεωνίδα, το ιερό της Ορθίας Αρτέμιδος και το Μενελάειο. Στο χωριό Αμύκλες, βρέθηκαν ελάχιστα ίχνη της αρχαίας πόλης, ενώ στο λόφο Βαφειός οι ανασκαφές αποκάλυψαν θολωτό τάφο μυκηναϊκής εποχής. Πολύτιμα κτερίσματα από τους τάφους εκτίθενται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Αθήνας. Στη Σπάρτη υπάρχει Αρχαιολογικό Μουσείο με πλούσια εκθέματα, κυρίως αρχαϊκών χρόνων. Γύρω από τη Σπάρτη, μπορείτε να επισκεφθείτε τα γραφικά χωριά Αναβρυτή, όπου υπάρχει το μοναστήρι της Φανερωμένης, Λογκανίκος, Γεωργίτσι και Χρύσαφα, όπου υπάρχουν οι βυζαντινές εκκλησίες της Χρυσαιώτισσας (1290), των Αγίων Πάντων (1367), καθώς και η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου (1641).

Μυστράς: (5 χλμ.) Σκαρφαλωμένη στην πλαγιά του Ταΰγετου, η νεκρή πολιτεία του Μυστρά ατενίζει σιωπηλά τα νερά του Ευρώτα. Άλλοτε υπήρξε η πρωτεύουσα του βυζαντινού και μεσαιωνικού Μυστρά. Το ισχυρό φρούριο το έχτισε στην κορυφή του λόφου το 1249 ο Γουλιέλμος Β' Βιλαρδουίνος. Στο βόρειο μέρος του κάστρου θα διακρίνετε τα παλάτια και τα σπίτια των αρχόντων, στο νότιο τα σπίτια των αστών, καθώς και εκκλησίες. Στο τέλος του 13ου αιώνα, χτίστηκαν σπίτια και έξω από το τείχος της πόλης και δημιουργήθηκε η Κάτω Χώρα ή Μεσοχώρα. Θα θαυμάσετε το μεγαλόπρεπο ανάκτορο του δεσπότη, καθώς και την

εκκλησία του παλατιού, αφιερωμένη στην Αγία Σοφία (1350). Τον κύριο ναό της μονής Περιβλέπτου (14ος αιώνας) με τις υπέροχες τοιχογραφίες που φιλοτεχνήθηκαν κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Μανουήλ Κατακουζηνού. Τη μονή Παντάνασας, τις εκκλησίες της Αγίας Σόφιας, της Ευαγγελιστρίας, των Αγίων Θεοδώρων, την Οδηγήτρια και το Βυζαντινό Μουσείο, που στεγάζεται στη μητρόπολη. Παραλίες: Μικρές αλλά γραφικές αμμουδιές απλώνονται κατά μήκος της Λακωνίας, στους δύο μεγάλους κόλπους, τον Λακωνικό και τον Μεσσηνιακό. Εξαιρεση αποτελούν οι μεγάλες αμμουδιές στη Νεάπολη, στο χαριτωμένο νησάκι Ελαφόνησος και στο Γύθειο. Από το Κυπαρίσσι μέχρι τη Μονεμβασιά όλες οι παραλίες είναι καλές. Στον Λακωνικό κόλπο: Νεάπολη, Αρχάγγελος, Πλύτρα, Ελιά, Κοκκινιά, Κυανή Ακτή, Βαλτάκι, Γύθειο, Μαυροβούνι, Βαθύ, Αγερανός, Κότρωνας, Κοκκάλα κλπ.

8.1.1. ΕΚΔΗΛΩΣΕΙΣ

Πανηγύρια γίνονται σε πολλές πόλεις του νομού καθόλη τη διάρκεια του καλοκαιριού. Γίνονται πανηγύρια στον Βασσαρά στις 23 Αυγούστου της Παναγίας, στα Βρέσθενα στις 15 Αυγούστου και στις 8 Σεπτεμβρίου της Παναγίας. Στο Βλαχιώτη στις 2 Ιουλίου του Προφήτη Ηλία, στο Γεράκι τον Απρίλιο του Αγίου Γεωργίου στο κάστρο και 2 Μαΐου πανηγύρι του Αγίου Αθανασίου. Στο Δαφνί την Καθαρή Δευτέρα γίνεται Βλάχικος γάμος και στις 24 Ιουνίου πανηγύρι του Αϊ Γιάννη του Ριγανά στο Λυκοβουνό. Στην Ελαφόνησο το 15 Αυγούστου της Παναγίας και τον Σεπτέμβριο η γιορτή της μαρίδας. Στο Έλος στις 15 Αυγούστου της Παναγίας. Στις Κροκεές στις 26 Ιουλίου το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής. Στο Κυπαρίσσι στις 15 Αυγούστου της Παναγίας. Στο Λογνανίκο την Παρασκευή μετά το Πάσχα γίνεται το πανηγύρι της Ζωοδόχου Πηγής, στις 21 Μαΐου του Αγίου Κωνσταντίνου και στις 20 Ιουλίου του Προφήτη Ηλία. Στους Μολάους στις 26 Ιουλίου το Πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής. Στη Μονεμβάσια την Κυριακή και την Δευτέρα του Θωμά το πανηγύρι της Παναγίας της Χρυσάφτισσας. Στη Νεάπολη την τελευταία Κυριακή της Αποκριάς γίνεται Καρναβάλι και στις 15 Αυγούστου το πανηγύρι της Παναγίας. Στη Σκάλα στις 26 Ιουλίου γίνεται το πανηγύρι της Αγίας Παρασκευής. Στη Στεφανιά η γιορτή του Πορτοκαλιού τη τελευταία εβδομάδα του Ιουνίου. Στην Τρύπη την δεύτερη Κυριακή του Σεπτεμβρίου γίνεται το πανηγύρι της παλιάς μονής του Αγίου Ιωάννη Προδρόμου.

Σπάρτη

Το Σαϊνοπούλειο Ίδρυμα και ο Δήμος Σπάρτης εδώ και 15 χρόνια διοργανώνουν το πολιτιστικό Φεστιβάλ σε έναν από τους ωραιότερους πολιτιστικούς χώρους της Ελλάδας, με συμμετοχή όλων των σημαντικών φορέων πολιτισμού της χώρας. Το πρόγραμμα του φεστιβάλ περιλαμβάνει θεατρικές παραστάσεις, μουσικές εκδηλώσεις κλπ.

Το τελευταίο Σαββατοκύριακο του Σεπτεμβρίου, γίνεται το Σπάρταθλο. Πρόκειται για μαραθώνια διαδρομή που ξεκινά από την Ακρόπολη και τερματίζεται στο άγαλμα του Λεωνίδα στην Σπάρτη, με την συμμετοχή μαραθωνοδρόμων από όλο τον κόσμο.

Μυστράς

Τις τελευταίες πέντε δεκαετίες διοργανώνονται από τον Δήμο Μυστρά τα "Παλαιολόγεια" προς τιμή του τελευταίου αυτοκράτορα του Βυζαντίου Κωνσταντίνου Παλαιολόγου. Κάθε χρόνο από τις 22 μέχρι τις 29 Μαΐου, η καρδιά της Πελοποννήσου χτυπά στο Μυστρά. Στο Μυστρά επίσης γίνεται μεγάλη εμποροπανύγηση στο τέλος του καλοκαιριού. Γίνονται Πολιτιστικές Εκδηλώσεις στο Χώρο του Σαΐνοπουλείου Αμφιθεάτρου από τον Ιούνιο μέχρι των Οκτώβρη κάθε χρόνο. Γίνεται το "Αντάμωμα του χειμώνα" στην Ταυγέτη την 1η Κυριακή του Οκτωβρίου.

8.1.2. Νεάπολη

Στο νοτιοανατολικό άκρο του Λακωνικού κόλπου σε απόσταση 115 km από την Σπάρτη, πάνω από τον Κάβο Μαλιά στο βάθος ενός πανέμορφου μεγάλου όρμου που προστατεύεται από την Ελαφόνησο, απλώνεται η Νεάπολη, στους πρόποδες των καταπράσινων απολήξεων του Πάρνωνα στη χερσόνησο της Επιδάουρου Λιμηράς, με τη θάλασσα να κυριαρχεί στην καθημερινή ζωή της. Μπορεί κανείς να κάνει περιπάτους στους γραφικούς οικισμούς, στις καταπράσινες πλαγιές ή στις νότιες και ανατολικές ακτές, από την μία και από την άλλη πλευρά του ακρωτηρίου Μαλέας. Το λιμάνι συνδέει τη Νεάπολη με τα Κύθηρα. Τοπικά φέριμποτ εκτελούν δρομολόγια προς την Ελαφόνησο. Στην Νεάπολη υπήρχε σπουδαίο λιμάνι από τα πολύ παλιά χρόνια. Η Νεάπολη είναι χτισμένη στη θέση της αρχαίας πόλης Βοιές. Η μακραίωνη ιστορία του τόπου επισημαίνεται από τα αξιόλογα αρχαιολογικά ευρήματα και τα κατάλοιπα της αρχαίας πόλης κοντά στη σημερινή Νεάπολη. Η συνέχειά της υπογραμμίζεται από το μεσαιωνικό κάστρο της Αγίας Παρασκευής, καλά οχυρωμένο από τους Ενετούς, σε λόφο στο δρόμο προς το Μεσοχώρι. Η σημερινή πόλη άρχισε να κτίζεται μετά το 1837. Η σύγχρονη μορφή της διατηρεί όλα τα χρώματα της θάλασσας. Τις χαρές της θάλασσας μπορεί όμως να τις απολαύσει κανείς παντού στον όρμο. Στην παραλία του Νεραντζώνα βορειοδυτικά από την πόλη ή στις ακρογιαλιές νότια ως το λιμανάκι του Παλαιοκάστρου. Επίσης μπορεί να απολαύσει και τη θέα προς το μαγευτικό θαλάσσιο περιβάλλον, αν ανέβει ως το Παραδείσι, μικρό οικισμό με άφθονους παραδοσιακούς υδρόμυλους, μέσα στο πράσινο και τα τρεχούμενα νερά. Εκεί βρίσκεται και το αξιόλογο Βυζαντινό μοναστήρι της Παναγίας.

8.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

8.2.1. Σπήλαια

Σπήλαια Διρού

Τα σπήλαια του Διρού, η Γλυφάδα ή Βλυχάδα, η Αλεπότρυπα και το Καταφύγι, βρίσκονται στα νότια της Αρεόπολης.

Γλυφάδα ή Βλυχάδα: Βρίσκεται σχεδόν στο ύψος της θάλασσας. Η θερμοκρασία της κυμαίνεται από 16ο C έως 20ο C και του νερού γύρω στους 12ο C. Έχουν εξερευνηθεί διάδρομοι περίπου 5.000 μέτρων σε συνολική έκταση 33.400 τετραγωνικών μέτρων. Η ύπαρξη του σπηλαιίου ήταν γνωστή από το 1900. Το 1949 εξερευνήθηκε από τον Ι. Πετρόχειλο. Θεωρείται ένα από τα ωραιότερα λιμναία σπήλαια στον κόσμο. Στο εσωτερικό του βρέθηκαν απολιθωμένα ζώα ηλικίας 2 εκατομμυρίων χρόνων.

Αλεπότρυπα: Βρίσκεται 200 μέτρα ανατολικά της Γλυφάδας και ανακαλύφθηκε το 1958. Εξερευνήθηκε από το ζεύγος Πετροχείλου. Τα ευρήματα μαρτυρούν ζωή 6.000 χρόνων και πολλά απ' αυτά εκτίθενται στο Νεολιθικό Μουσείο Διρού, που βρίσκεται στην είσοδο του σπηλαιίου. Το σπήλαιο έχει έκταση 6.500 τετραγωνικά μέτρα, από τα οποία 600 είναι χερσαία και τα υπόλοιπα καλύπτονται από τα νερά ενός υπόγειου ποταμού. Η μέση θερμοκρασία του σπηλαιίου είναι 19ο C και του νερού 18ο C.

Καταφύγι: Βρίσκεται στην αριστερή πλευρά του δρόμου που οδηγεί στα άλλα δύο σπήλαια και 500 μέτρα πριν απ' αυτά. Καλύπτει έκταση 2.700 τετραγωνικών μέτρων και έχει διαδρόμους μήκους 700 μέτρων.

Σπήλαια Διρού: Καθημερινά 8.00–18.30

Σπήλαιο Βλυχάδα: τηλ.: 27330 52222

Νεολιθικό Μουσείο Διρού: τηλ.: 27330 52233,
ανοιχτά καθημερινά 08.30–15.00, πλην Δευτέρας.

Σπήλαιο Άγιος Ανδρέας

Βρίσκεται στην Καστανιά Βοιών. Δεν έχει μεγάλη έκταση, αλλά έχει πλούσιο διάκοσμο στην οροφή σε μορφή "βροχής". Σπανιότατος είναι και ο πυκνός διάκοσμος σταλαγμιτών. Ο επισκέπτης υποβάλλεται σε ακροβασία από σταλαγμίτη σε σταλαγμίτη, αφού σπάνια βρίσκεται έδαφος για το πόδι του! Το σπήλαιο βρίσκεται σε διαδικασία αξιοποίησης και σύντομα θα λειτουργήσει.

Σπήλαιο Καστανιάς Βοιών

Δύο πράγματα έπαιξαν σημαντικό ρόλο στην ανακάλυψη του σπηλαιίου Καστανιάς: οι μέλισσες που μπεινοβγαίνουν στην τρύπα και το ενδιαφέρον του έμπειρου ζεύγους σπηλαιολόγων Ν. και Α. Πετροχείλου το έτος 1958.

Εδώ, στα ρηχά έγκατα της γης, το δέος εκατομμυρίων ετών, η έγκλειστη έκπληξη, η παρθένα μορφή και μνήμη της δημιουργίας, καθώς δεν την άγγιξε κομπρεσέρ ή άλλο μηχάνημα. Γιγαντες σταλαχτίτες και σταλαγμίτες σε ερωτικό σφιχταγκάλιασμα. Φανταστικά τοπία, Κύκλωπες οροπέδια, πρόσωπα θηλυκά κι ένα κλασικό χορευτικό σύνολο χρωμάτων. Εδώ, στο καλλιτεχνικό εργαστήρι της γης, όλα τα χρώματα της άνοιξης και του φθινοπώρου.

Με ανθρακικό ασβέστιο, σίδηρο, μαγνήσιο, μαγγάνιο, με σιωπή και σκοτάδι αιώνων και αιώνων φτιάχτηκαν όλα τούτα τα αριστουργήματα σταλακτιτών και σταλαγμιτών.

Αν κάποιος έχει μάτια προνομιούχα κι απ' τη φύση του είναι της ομορφιάς εραστής, θα διαπιστώσει ότι το σπήλαιο Καστανιάς Βοιών είναι ένα απ' τα ωραιότερα υπόγεια σαλόνια της πατρίδας μας και της νοτιοανατολικής Ευρώπης, που από τούτο το καλοκαίρι παραδίδεται δειλά-δειλά στη δημόσια θέα.

Απ' τα υπόγεια και επίγεια θαύματα των λακωνικών παραλίων, απ' το άγριο μεγαλείο του Κάβο-Μαλιά και από του γενέθλιου χώρου τα φθινοπωρινά ηλιοβασιλέματα, την όρασή μας, την αρχόντισσα των αισθήσεων, του φωτός, Απόλλωνα προφύλαξε!

Σπήλαιο του όρμου των Αγίων Ασωμάτων

Στο ακρωτήρι Ταίναρο, σύμφωνα με το μύθο, ο ομώνυμος γιος του Δία ή του Ικάρου και της Εριμύδης, είχε χτίσει στην πόλη Ταίναρον και το ονομαστό ιερό του Ποσειδώνα. Στο σπήλαιο του όρμου των Αγίων Ασωμάτων, έλεγαν οι αρχαίοι πως βρίσκονταν οι πύλες του Άδη.

8.2.2. Υγρότοποι και υδροβιότοποι

Το δέλτα του Ευρώτα

Το δέλτα του ποταμού Ευρώτα αποτελεί έναν από τους τελευταίους σημαντικούς υγρότοπους στη νότια Ελλάδα. Η περιοχή περιλαμβάνεται στον ευρωπαϊκό κατάλογο περιοχών υπό προστασία "NATURA 2000".

Το δέλτα του Ευρώτα, γέννημα του ιστορικού ποταμού που διατρέχει όλη τη λακωνική πεδιάδα, διαθέτει σημαντική ποικιλία βιοτόπων, με σημαντικότερους το αμμοθινικό σύμπλεγμα, το Διβάρι και τη Λίμνη Αστερίου, και υγρολίβαδα, όπου φιλοξενούν σημαντικό αριθμό πουλιών, πολλά από τα οποία είναι σπάνια και απειλούμενα μεταναστευτικά, όπως ο

βασιλαετός και ο μαυροπελαργός. Τα αναπαραγόμενα είδη ξεπερνούν τα 60, ενώ συναντώνται διάφορα είδη ερωδιών, πάπιες και αρπακτικά, όπως τα κικινέζα και οι μαυροπετρίτες. Ήδη από το 1994, η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως μία από τις 113 «Σημαντικές για τα Πουλιά της Ελλάδας» από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία.

Μέχρι τη δεκαετία του '60, το δέλτα απλωνόταν σε μια έκταση 20-25.000 στρεμμάτων. Σήμερα, τα κομμάτια που έχουν απομείνει δεν ξεπερνούν όλα μαζί σε έκταση τα 10.000 στρέμματα. Το δέλτα του Ευρώτα αντιμετωπίζει σημαντικές απειλές από την αλόγιστη εντατικοποίηση των αγροτικών δραστηριοτήτων, τη λαθροθηρία και τη ρύπανση.

Όλο το μήκος της παραλίας των εκβολών του Ευρώτα, από τα Τρίνησα έως την Κοκκινιά, αποτελεί έναν από τους σημαντικούς βιότοπους αναπαραγωγής της θαλάσσιας χελώνας καρέτα καρέτα σε όλη τη Μεσόγειο.

Η ζώνη των αμμόλοφων, η μεγαλύτερη στη νότια Πελοπόννησο, αποτελείται από θίνες μήκους 15 χιλιομέτρων και πλάτους 100-300 μέτρων, με αλλοφυτική βλάστηση και συστάδες από αλμυρίκια. Σ' αυτή την ευαίσθητη ζώνη που προστατεύεται με ειδική νομοθεσία σε όλες τις ευρωπαϊκές ακτές, ζει πλήθος από σπάνια φυτά, αλλά και ζώα. Πολλά είδη χλωρίδας και πανίδας –όπως το κρινάκι της άμμου, ο χαραδριός– εξαρτούν την επιβίωσή τους από τη ζώνη των αμμόλοφων. Συναντώνται, επίσης, σπάνια φυτά, όπως το *Linum phitosianium*, είδος μοναδικό στον κόσμο.

Η θάλασσα του Λακωνικού κόλπου είναι μία από τις τελευταίες περιοχές στη Μεσόγειο με εκτεταμένα λιβάδια Ποσειδωνίας. Τα λιβάδια αυτά φιλοξενούν πάνω από 400 είδη φυκών και 1.000 είδη ψαριών, προσφέρουν προστασία στα αυγά και στους νεοσσούς πολλών οργανισμών, συμβάλλουν σημαντικά στην οξυγόνωση του νερού, συγκρατούν την άμμο και προστατεύουν τις παραλίες από τη διάβρωση. Στη φιλόξενη αυτή θάλασσα, πολύ συχνά εμφανίζονται θαλάσσια κητώδη (όπως δελφίνια και φαλινοειδή), καθώς και άτομα της πράσινης θαλάσσιας χελώνας ή μύδας.

Ο Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας «ΑΡΧΕΛΩΝ» δραστηριοποιείται στην περιοχή από το 1985. Με τη συνεργασία της Ελληνικής Ορνιθολογικής Εταιρείας και της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, προχώρησε στην κατασκευή του Περιβαλλοντολογικού Σταθμού Ευρώτα και του «Μονοπατιού της Φύσης» στους αμμόλοφους.

Ο Σταθμός βρίσκεται στους Αγίους Ταξιάρχες Σκάλας Λακωνίας και δέχεται επισκέπτες καθημερινά, 10:00-13:00.

8.2.3. Φαράγγια

Χαράδρα Δαφνώνα

Είναι η μεγαλύτερη και πιο γνωστή χαράδρα του Πάρνωνα, με εντυπωσιακές απότομες πλαγιές και μαιανδρισμούς του ποταμού. Ξεκινάει από τον Κοσμά, περνάει από το περίφημο μοναστήρι της Έλωνας και καταλήγει στο Λεωνίδιο. Ένα δεύτερο παρακλάδι της ξεκινάει από την περιοχή του Παλαιοχωρίου, όπου βρίσκεται και το βάραθρο Πρόπαντες, το δεύτερο πιο βαθύ βάραθρο (315 μ.) στην Ελλάδα.

8.2.4. Χλωρίδα

Άλλα σπάνια είδη

Πρόκειται για φυτά σπάνια για τη χώρα μας ή ασιατικά είδη που εμφανίζονται μόνο στον Πάρνωνα ή και στον γειτονικό Ταΰγετο και δεν υπάρχουν σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Στον Πάρνωνα έχουν καταγραφεί 11 σπάνια είδη και υποείδη, με σημαντικότερα τον δενδρόκεδρο και το θάλικτρο το ανατολικό. Επίσης, σπάνια είδη είναι ο αστράγαλος ο γαλακτώδης, το ηλιάνθεμο των Απεννίνων, ο ίταμος κ.ά.

Εξαιρετικά σπάνιο είδος είναι και η κόκκινη τουλίπα με τα κυματιστά φύλλα, που φυτρώνει σποραδικά στις χαμηλές πλαγιές του Πάρνωνα.

Ένας βοτανικός παράδεισος με περισσότερα από 600 είδη φυτών! Με την πρώτη ματιά, ο Πάρνωνας, με τις "γυμνές" κορυφές του να δεσπόζουν στο τοπίο, φαντάζει –όπως και τα περισσότερα βουνά της Ελλάδας– "άγονος" και "φτωχός". Στην πραγματικότητα, όμως, η περιοχή κρύβει έναν ανεκτίμητο χλωριδικό πλούτο. Η γεωλογική ιστορία της, οι ιδιόμορφες κλιματικές συνθήκες και ο έντονος διαμελισμός της σε πολλές κορυφές, χαράδρες, ορθοπλαγιές, χειμάρρους κ.λπ. έχουν δημιουργήσει μια εντυπωσιακή ποικιλία οικολογικών συνθηκών, ιδανικών για την ανάπτυξη πολλών και διαφορετικών φυτών.

Στον Πάρνωνα δεν έχει γίνει ακόμα πλήρης και συστηματική καταγραφή των φυτών του, κάτι που θα απαιτούσε βέβαια αρκετά χρόνια δουλειάς. Μέχρι στιγμής, από τα στοιχεία που έχουν συγκεντρωθεί στα Πανεπιστήμια της Πάτρας και της Κοπεγχάγης, έχει σχηματισθεί ένας κατάλογος με περισσότερα από 600 είδη και υποείδη φυτών. Είναι βέβαιο ότι ο αριθμός αυτός θα αυξηθεί στο μέλλον, γιατί ένα βουνό με την έκταση του Πάρνωνα δεν μπορεί να φιλοξενεί, από τους πρόποδες ως τις κορυφές του, λιγότερα από 900-1.000 είδη και υποείδη.

Ανάμεσα στα φυτά του Πάρνωνα υπάρχουν πολυάριθμα κοινά είδη, αλλά και πολλά σπάνια. Συνολικά έχουν καταγραφεί και αναγνωριστεί μέχρι σήμερα 113 σπάνια φυτά, μερικά από τα οποία είναι μοναδικά στον ευρωπαϊκό χώρο, όπως τα τοπικά ενδημικά του Πάρνωνα και ορισμένα σπάνια ασιατικά είδη. Άλλα, πάλι, είναι ενδημικά μόνο της νότιας Πελοποννήσου

και άλλα ενδημικά της Πελοποννήσου ή της Ελλάδας γενικότερα. Ο Πάρνωνας δικαίως μπορεί να χαρακτηριστεί βοτανικός παράδεισος με μεγάλη οικολογική αξία.

Ενδημικά της νότιας Πελοποννήσου

Στην περιοχή του Πάρνωνα έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα 17 είδη και υποείδη φυτών που η εξάπλωσή τους περιορίζεται στον Πάρνωνα και τον Ταΰγετο ή στην ευρύτερη περιοχή της νότιας Πελοποννήσου, με πιθανή εμφάνισή τους και στα Κύθηρα. Χαρακτηριστικά τέτοια φυτά είναι η αχίλλειος του Ταΰγέτου, ο βόλανθος ο λακωνικός, το τσάι του Μαλεβού, η σιληνή η πελοποννησιακή, η καμπανούλα η στενοσίφων κ.ά.

Ενδημικά φυτά της Πελοποννήσου

Η Ελλάδα είναι μια χώρα της Ευρώπης που φημίζεται για τα ενδημικά φυτά της. Μερικά από αυτά τα είδη ή υποείδη απαντούν μόνο σε ορισμένες περιοχές της Ελλάδας, ενώ άλλα έχουν πιο ευρεία εξάπλωση. Στον Πάρνωνα έχουν καταγραφεί μέχρι σήμερα 69 είδη και υποείδη που είναι ενδημικά της Πελοποννήσου με κάπως ευρεία εξάπλωση ή ενδημικά της Ελλάδας. Τέτοια είδη είναι η αλκάννα η γραϊκή, η ασπερούλα του Ταΰγέτου, το αλιβάρβαρο, το αγριογαρύφαλλο το διανθές, ο ερωδιός ο χρυσαυτός, η φριτιλλάρια η γραϊκή, το γάλιο του Ταΰγέτου, το γυψόφιλο το νάνο, η βερονίκη η πελοποννησιακή κ.ά.

Τα 10 τοπικά ενδημικά φυτά του Πάρνωνα

Ως τοπικά ενδημικά του Πάρνωνα χαρακτηρίζονται τα φυτά που δεν υπάρχουν σε κανένα άλλο μέρος του κόσμου εκτός από την οροσειρά του Πάρνωνα. Στον Πάρνωνα έχουν μέχρι σήμερα καταγραφεί τα παρακάτω 16 τοπικά ενδημικά είδη και υποείδη:

Αγριοπανσές του Πάρνωνα

Ασπερούλα της Ελώνης

Ασπερούλα του Μαλεβού

Αστράγαλος του Αγρανιώτη

Δράββα του Στράσσερ

Κενταύρια η λακωνική

Κενταύρια του Πάρνωνα

Κυκλάμινο το πελοποννησιακό, τοπική ποικιλία του Πάρνωνα

Ματρικάρια η ρόδινη

Μινουάρτια του Πάρνωνα

8.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

8.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Jeeping 4x4

Για τους λάτρεις της τετρακίνησης, η Λακωνία διαθέτει ακόμη δυσπρόσιτες τοποθεσίες μεγάλης ομορφιάς που μπορεί κανείς να επισκεφτεί με αυτοκίνητα 4X4, διασχίζοντας ορεινούς δρόμους, ποταμάκια και τρεχούμενα νερά, τόσο στον ορεινό όγκο του Πάρωνα γύρω από τον Άγιο Πέτρο ή στον δήμο του Ζάρακα, όσο και στον Ταΰγετο από την βόρεια πλευρά του ως την περιοχή της δύσβατης Μάνης.

Mountain Bike

Στο νομό Λακωνίας υπάρχουν τοποθεσίες κατάλληλες για ποδηλασία, ακόμα και ορεινή. Πρόσφατα ολοκληρώθηκε η σήμανση της ορεινής ποδηλατικής διαδρομής από την Ταΰγέτη ως την πηγή Μαγγανιάρη (μέσω Λακκωμάτων) πάνω στον οδικό άξονα που κινείται κατά μήκος του βουνού. Στην περιοχή γύρω από την Σπάρτη γίνονται ποδηλατικοί αγώνες, με κορυφαία εκδήλωση την Σπαρτακιάδα, που είναι διαδρομή από την Αθήνα στην Σπάρτη και γίνεται κάθε χρόνο το Σεπτέμβρη.

Ο ποδηλατικός σύλλογος Σπάρτης μάλιστα, είναι ένας από τους πιο δραστήριους του νομού.

Αναρρίχηση

Ανάβαση στην κορυφή του Πάρνωνα

Η συνηθέστερη πρόσβαση γίνεται από την εθνική οδό Τριπόλεως – Σπάρτης, επιλέγοντας μία από τις ακόλουθες διασταυρώσεις:

(α) Διασταύρωση για «Βούρβουρα, Καρυές, Βαρβίτσα, Βαμβακού» και ακολουθώντας τη διαδρομή Καρυές – Βαρβίτσα – Βαμβακού.

(β) Διασταύρωση για «Καρυές, Βαρβίτσα, Βαμβακού» και ακολουθώντας τη διαδρομή Καρυές – Βαρβίτσα – Βαμβακού.

(γ) Διασταύρωση για «Βασσαρά, Βρέσθena, Πολύδροσο» και ακολουθώντας τη διαδρομή Βρέσθena – Μεγάλη Βρύση – Βαμβακού.

Ορειβατικό Καταφύγιο

Θέση: Αρνόμουσα Πάρνωνα, υψόμετρο 1.400 μ.

Δυναμικότητα διανυκτέρευσης: 35 άτομα

Θέρμανση: θερμάστρες πετρελαίου, τζάκι

Υδροδότηση: ομβροδεξαμενή, πηγή σε απόσταση 200 μέτρων

Κουζίνα: οργανωμένη

Τουαλέτες: μέσα στο καταφύγιο

Προσπέλαση: α) Από Άργος – Άστρος Κυνουρίας – Άγιο Πέτρο – Καταφύγιο (δρόμος ασφαλτοστρωμένος 75 χλμ.).

β) Από Τρίπολη, μέσω Καρυών – Βαρβίτσας – Βαμβακούς – Καταφύγιο (δρόμος ασφαλτοστρωμένος 75 χλμ.).

γ) Από Σπάρτη – Βρέσθena – Βαμβακού – Καταφύγιο (δρόμος ασφαλτοστρωμένος 75 χλμ.).

δ) Από Τρίπολη – Καστρί – Άγιο Πέτρο – Καταφύγιο (δρόμος ασφαλτοστρωμένος 56 χλμ.).

Επειδή το Καταφύγιο δεν είναι συνεχώς ανοικτό, όσοι επιθυμούν να διανυκτερεύσουν πρέπει να συνεννοούνται με τον ΕΟΣ Σπάρτης (τηλ.: 27310 22574, 27310 26518, 27310 27500), ώστε να ειδοποιείται ο φύλακας και να ανοίγει.

A11 Διαδρομή: Σπάρτη – Μυστράς – Αναβρυτή

Βαθμός δυσκολίας: Εύκολη

Χρόνος πορείας: 3 ώρες και 50 λεπτά

Μετά την κατασκευή από τον Ορειβατικό Σύλλογο Σπάρτης πλακοστρωμένου πεζοδρόμου μεταξύ Σπάρτης και Μυστρά, μεταβαίνουμε εκεί περπατώντας. Ξεκινούμε από τη δυτική πλευρά της πλατείας και ακολουθούμε την οδό Λυκούργου ως το τέρμα της, όπου αρχίζει ο πλακοστρωμένος πεζοδρόμος. Ο δρόμος δεν είναι σηματοδοτημένος, γιατί δεν επιτρέπει ο δήμαρχος σήματα μέσα στην πόλη. Μελλοντικά, όμως, θα τοποθετηθούν σε ορισμένες αποστάσεις κίτρινες πλάκες στο πεζοδρόμιο, που θα σηματοδοτούν τη διαδρομή. Η διάρκεια της διαδρομής στον πεζοδρόμο, από τη Σπάρτη ως το Μυστρά, είναι 1 ώρα και 50 λεπτά.

Για τους ξένους, που δεν έχουν επισκεφθεί το Μυστρά, έχει σχεδιασθεί η μετάβασή τους εκεί με το αστικό λεωφορείο από τη Σπάρτη (5 χλμ.), η επίσκεψη της μεσαιωνικής πολιτείας όλο το πρωινό, γεύμα στο χωριό και, στη συνέχεια, ξεκίνημα για την Αναβρυτή, όπου προβλέπεται διανυκτέρευση. Όσοι γνωρίζουν το Μυστρά, μπορούν να προχωρήσουν και να διανυκτερεύσουν στο Καταφύγιο Ταΰγετου, συντομεύοντας τη διαδρομή Σπάρτη – Γύθειο κατά μία ημέρα.

Ανάβαση στην κορυφή του Ταΰγετου

Η πιο συνηθισμένη διαδρομή για την κορυφή ξεκινά από τη Σπάρτη και ακολουθεί αρχικά την εθνική οδό προς Γύθειο. Στο 7ο χιλιόμετρο συναντά ενδεικτική πινακίδα για τα χωριά Ανώγεια και Παλαιοπαναγιά και για το Καταφύγιο του Ταΰγετου. Στρίβοντας δεξιά, σε 3 χιλιόμετρα, φτάνουμε στο χωριό Ανώγεια –το οποίο διασχίζουμε– κι έπειτα στο χωριό Παλαιοπαναγιά, όπου λίγο μετά την πλατεία συναντάμε πάλι ενδεικτική πινακίδα, η οποία σηματοδοτεί την αρχή του δρόμου προς τα χωριά Τόριζα, Μπολιάνα (Κρουονέριο) και το καταφύγιο.

Ακολουθώντας στη συνέχεια τον βατό δρόμο, αγνοούμε δεξιά του διασταύρωση για τη θέση Διπόταμα και, ψηλότερα αριστερά, για το χωριό Τόριζα. Συνεχίζοντας, περνάμε ανάμεσα στα παλιά σπίτια του εποχιακού οικισμού Μπολιάνα (Κρουονέριον, 850 μ.) και φτάνουμε στη θέση Μαγγανιάρη, όπου υπάρχει πηγή νερού. Από το πλάτωμα, μετά τον Μαγγανιάρη και στην αριστερή πλευρά του δρόμου, αρχίζει το σηματοδοτημένο μονοπάτι για το Καταφύγιο. (Εάν κάποιος θελήσει να περπατήσει από το χωριό Παλαιοπαναγιά ως αυτό το σημείο, η απόσταση είναι περίπου 9,5 χιλιόμετρα ή 2,30 ώρες.)

Ακολουθώντας την κόκκινου χρώματος και τετράγωνου σχήματος σήμανση του μονοπατιού, φτάνουμε, περπατώντας μέσα σε δασωμένες πλαγιές με ανηφορικές τραβέρσες,

στην πηγή Βαρβάρα. Δεκά λεπτά αργότερα, κι αφού έχουμε ολοκληρώσει πορεία 1,5 ώρας, φτάνουμε στο Ορειβατικό Καταφύγιο του ΕΟΣ Σπάρτης, σε υψόμετρο 1.550 μέτρα.

Αρμόδιος φορέας για τις πεζοπορίες και ορειβατικές διαδρομές στη Λακωνία, καθώς και για κάθε σχετική πληροφορία, είναι ο Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος (Ε.Ο.Σ.) Σπάρτης, Γκορτσολόγου 97 (3ος όρ.), Κεντρική Πλατεία Σπάρτης, 231 00, τηλ./fax: 27310 22574.

Ορειβατικό Καταφύγιο

Θέση: Βαρβάρα Ταυγέτου, υψόμετρο 1.550 μ.

Δυναμικότητα διανυκτέρευσης: 24 άτομα

Θέρμανση: θερμάστρες πετρελαίου

Υδροδότηση: ομβροδεξαμενή, πηγή Βαρβάρα σε απόσταση 200 μέτρων

Κουζίνα: οργανωμένη

Τουαλέτες: χωριστό οίκημα εκτός καταφυγίου

Προσπέλαση: Από Σπάρτη – Ανώγεια – Παλαιοπαναγιά – Μπολιάνα – πηγή Μαγγανιάρη (22 χλμ. ασφαλτοστρωμένου δρόμου) και από εκεί σηματοδοτημένο μονοπάτι ως το καταφύγιο (χρόνος διαδρομής: 1 ώρα και 30 λεπτά).

Σημείωση: Από τη θέση Μαγγανιάρη υπάρχει και δύσβατος δρόμος που οδηγεί στο Καταφύγιο, αλλά κατά το μεγαλύτερο διάστημα του έτους είναι αδιάβατος.

Επειδή το Καταφύγιο δεν είναι συνεχώς ανοιχτό, όσοι επιθυμούν να διανυκτερεύσουν πρέπει να συνεννοούνται με τον ΕΟΣ Σπάρτης (τηλ.: 27310 22574, 27310 26518, 27310 27500), ώστε να ειδοποιείται ο φύλακας και να ανοίγει.

Αναρριχητικό πάρκο Λαγκάδας Ταυγέτου

Στην περιοχή της Λαγκάδας Ταυγέτου, λίγα χιλιόμετρα μετά τον οικισμό της Τρύπης, σ' ένα χώρο υψηλής αισθητικής και οικολογικής αξίας, έχουν ολοκληρωθεί από το καλοκαίρι του 1999 οι εργασίες για τη δημιουργία αναρριχητικού πάρκου με το άνοιγμα άνω των 50 διαδρομών αθλητικού χαρακτήρα, στα πλαίσια του προγράμματος Προστασία, Διαχείριση και Ήπια Τουριστική Αξιοποίηση Ταυγέτου. Οι διαδρομές αναπτύσσονται σε τέσσερα πεδία: Αλώνι, Πετσάνες, Τουρλίτσα και Στάνη, και κινούνται κυρίως σε πλάκες και αρνητικά. Όλες οι διαδρομές είναι επαρκώς ασφαλισμένες με ανοξείδωτα βύσματα 10 χιλιοστών (και σε κάποιες περιπτώσεις 12 χιλιοστών) και η επιστροφή γίνεται με ραπέλ από ρελέ εξοπλισμένο με δύο ασφάλειες. Είναι υψηλής αισθητικής και δυσκολίας και απευθύνονται σε αναρριχητές που θέλουν να έρθουν σε επαφή με υψηλό επίπεδο αναρριχητικών προβλημάτων.

Καλύτερη εποχή για αναρρίχηση θεωρείται το διάστημα από τα μέσα Μαΐου ως τα μέσα Οκτωβρίου, χωρίς να αποκλείεται επιμήκυνση της περιόδου αυτής. Το υψόμετρο

(περίπου 800 μ.), η θέση και ο προσανατολισμός των πεδίων δημιουργούν ευχάριστες συνθήκες αναρρίχησης, ακόμα και τις πιο ζεστές μέρες του καλοκαιριού.

Πώς θα πάτε εκεί; Είτε με Ι.Χ., ακολουθώντας την εθνική οδό Σπάρτης – Καλαμάτας, περνώντας τον οικισμό της Τρύπης (απ' όπου πρέπει να εφοδιαστείτε με νερό) και τερματίζοντας στο χώρο στάθμευσης του Α.Π. Λαγκάδας (15ο χλμ. εθνικής οδού). Είτε με λεωφορείο (ΚΤΕΛ) της γραμμής Σπάρτη – Καλαμάτας(εκτελούνται 2 δρομολόγια ημερησίως, πρωί και μεσημέρι, πληροφορίες: 27310 26441).

Διάσχιση Φαραγγιού

Φαράγγι Ρίντομο (Κοσκάραγα)

Για τη διάσχιση του φαραγγιού υπάρχουν δύο αφετηρίες.

Η μία από το χωριό Αναβρυτή, οπότε ακολουθούμε μέχρι την κορυφογραμμή του Πενταδάκτυλου το τμήμα για τη διάσχιση αυτού. Δηλαδή αρχικά το Ε4, μετά ανεβαίνουμε στα Λιβάδια, στον Βοτανικό Σταθμό και από εκεί στον Τσάρκο στην κορυφογραμμή. Αντί να συνεχίσουμε με τη διάσχιση προς το Σπανακάκι, κατεβαίνουμε το μονοπάτι προς τη ρεματιά που μας οδηγεί στην Παναγιά την Καψοδεματούσα.

Η άλλη έχει αφετηρία το καταφύγιο του ΕΟΣ Σπάρτης στη θέση Βαρβάρα. Από εδώ ανεβαίνουμε στην κορυφογραμμή στη θέση Πόρτες από την κλασική διαδρομή για τη κορφή του Άι Λια (2.407 μ.), δηλαδή Λιβάδια, Γούβες, Πλάκες. Από τις Πόρτες κατεβαίνουμε στις Αλογόγουβες έχοντας δεξιά την Αθάνατη Ράχη. Χαμηλότερα πιάνουμε το κατέβασμα από τη ράχη της προς το διάσελο του Χαλασμένου Βουνού. Σε αυτή υπάρχουν καταρριχητικά κατεβάσματα από άγρια βράχια, όπου απαιτείται η ανάλογη προσοχή. Στο διάσελο καλό είναι να εφοδιαστούμε με νερό από τη μικρή πηγή, που τρέχει λίγο και χρειάζεται μικρό κύπελλο ή λίγο αλουμινόχαρτο για να μπορέσουμε να το συγκεντρώσουμε στα δοχεία μας. Από εκεί νοτιοδυτικά συνεχίζει για το Διλάγκαδο του Βυρού. Εμείς συνεχίζουμε βορειοδυτικά από το Χαλασμένο Βουνό, κατεβαίνοντας στη ρεματιά. Η κοίτη του φαραγγιού είναι γεμάτη με μικρές, αλλά και μεγάλες στρογγυλές πέτρες, που απαιτούν ιδιαίτερη προσοχή κατά τη πορεία μας σε αυτή. Μας δυσκολεύει να θαυμάζουμε το γύρω επιβλητικό τοπίο, οπότε κάνουμε μερικά διαλείμματα κοντοστεκόμενοι. Η πορεία αυτή θαρρείς και διακόπτεται κάποια στιγμή, αφού μετά από μια στροφή η ματιά σταματά σε αδιέξοδο. Πλησιάζοντας κοντά βλέπουμε το τοπίο να συγκλίνει τις δύο κάθετες πλευρές του φαραγγιού. Από την αριστερή υπάρχει ανθρώπινη παρέμβαση με αφαίρεση του τοιχώματος και κατασκευής καλντεριμιού που διαφεύγει προς τα αριστερά για τη Χώρα Γαϊτσών. Από εκεί με οδικό δίκτυο για την όμορφη πρωτεύουσα του Δήμου Αβίας, τον Κάμπο, ή νοτιότερα προς τα Τσέρια και από εκεί για την Καρδαμύλη, τη γραφική πρωτεύουσα του Δήμου Λεύκτρου. Ανεβαίνοντας, όμως, το καλντερίμι οδηγεί και δεξιά πάνω από μικρό δικάμαρο γεφύρι, με τη μια καμάρα επάνω στην

άλλη, που είναι το Πηγαδιώτικο, αλλά και μοναδικό στην κατασκευή του. Από εκεί δύο περίτεχνα καλντερίμια και από τις δύο πλευρές της ρεματιάς προς τα βόρεια οδηγούν στο γραφικό χωριό Πηγάδια.

Στο μέσον περίπου του στενού και επιβλητικού Ριντόμου, η ρεματιά από τα Πηγάδια ρίχνει από μεγάλο ύψος τα νερά της δημιουργώντας καταρρακτώδη βροχή. Μετά το Πηγαδιώτικο γεφύρι του Ριντόμου, η διαδρομή μάς επιφυλάσσει νέες εκπλήξεις. Περνάμε ανάμεσα από μεγάλους βράχους, ενώ άλλοτε χρειάζεται κάποια καταρρίχηση και η ρεματιά αλλάζει, αφού μας υποδέχεται με τη σκιά των πλατανιών της.

Φαράγγι του Ανακώλου

Το φαράγγι του Ανακώλου βρίσκεται κοντά στο Ξηροκάμπι Λακωνίας. Είναι χώρος εξαιρετικής φυσικής ομορφιάς, προς τον οποίο υπάρχει χωματόδρομος καλής βατότητας για ΙΧ. Η πορεία μέσα στο φαράγγι προσφέρει ανεπανάληπτες εμπειρίες. Οι πεζοπόροι θα συναντήσουν πηγές, ένα φυσικό καταρράκτη, μικρές λίμνες - λούμπες - όπου και σήμερα οι νέοι από το Ξηροκάμπι κολυμπούν, χειμάρους συστάδες δάσους και πετρώδεις σχηματισμούς.

Παρατήρηση Πουλιών

Ευρώτας

Το δέλτα του ποταμού Ευρώτα φιλοξενεί σημαντικό αριθμό πουλιών, πολλά από τα οποία είναι σπάνια και απειλούμενα μεταναστευτικά, όπως ο βασιλαετός και ο μαυροπελαργός. Τα αναπαράγόμενα είδη ξεπερνούν τα 60, όπως διάφορα είδη ερωδιών, πάπιες και αρπακτικά, όπως τα κικκινέζια και οι μαυροπετρίτες. Ήδη από το 1994, η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως μία από τις 113 «Σημαντικές για τα Πουλιά της Ελλάδας» από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία.

Στο δέλτα του Ευρώτα ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει σπάνια είδη πουλιών, τα οποία βρίσκονται στα παράκτια έλη, λιμνοθάλασσες, λιμνότοπους και αμμώδεις παραλίες γύρω από τον ποταμό.

8.3.2 Θαλάσσιος Τουρισμός

Ιστιοπλοΐα

Για τους φίλους των θαλάσσιων σπορ δραστηριοποιείται ο Ναυτικός Όμιλος Λακωνίας, με έδρα το Γύθειο, που διεξάγει ιστιοπλοϊκούς αγώνες με συμμετοχή Ελλήνων και ξένων αθλητών. Ένας από τους πιο γνωστούς αγώνες είναι και το Ράλι Νοτίου Ελλάδας.

Για κάποιον που διαθέτει σκάφος, ο θαλάσσιος περίπλους της Λακωνίας είναι ιδιαίτερα γοητευτικός μιας και μπορεί κανείς να έχει πρόσβαση σε μέρη όπως : Γέρακα, Μονεμβάσια, Νεάπολη, Κυπαρίσσι, Ελαφώνησο, Γύθειο, Κότρωνα, Πόρτο Κάγιο, Καραβοστάσι Οιτύλου κλπ.

Ναυτικός Όμιλος Λακωνίας

Ο Ναυτικός Όμιλος Λακωνίας ιδρύθηκε το 1981 με σκοπό τότε, να προωθήσει ένα ευρύ φάσμα ναυτικών δραστηριοτήτων (π.χ. κωπηλασία). Παράλληλα με το Ναυτικό Όμιλο Λακωνίας δραστηριοποιείται στο Γύθειο και το παράρτημα Π.Ο.Ι.Α.Θ.

Η πορεία των δύο αυτών ομίλων έως το πρόσφατο παρελθόν, βασίστηκε στις κατά καιρούς προσωπικές πρωτοβουλίες ορισμένων μελών τους. Πριν από λίγα χρόνια μια τέτοια πρωτοβουλία της δραστήριας συζύγου του προέδρου του κεντρικού Π.Ο.Ι.Α.Θ. κας Δώρας Θεοφιλοπούλου-Μαραγγουδάκη είχε σαν αποτέλεσμα την επαναλειτουργία των σχολών ιστιοπλοΐας ανοιχτής θαλάσσης του παραρτήματος, με αποτέλεσμα την πλαισίωση του αθλήματος από αρκετά νέα μέλη. Αυτά τα μέλη, αλλά και προϋπάρχοντες Λακωνες ιστιοπλόοι, στελεχώνουν σήμερα τον Ναυτικό Όμιλο Λακωνίας που σε κοινή πλέον πορεία με το παράρτημα Π.Ο.Ι.Α.Θ. ανέπτυξε μια έντονη δραστηριότητα στο χώρο.

Έδρα του Ναυτικού Ομίλου Λακωνίας είναι το Γύθειο, η μεγαλύτερη παραθαλάσσια πόλη του νομού. Τα μέλη που τον στελεχώνουν προέρχονται απ' όλη τη Λακωνία. Οι εγκαταστάσεις του ομίλου, στεγάζονται σε παραθαλάσσιο κτίσμα του Δημοτικού Σταδίου Γυθείου που έχει κατασκευαστεί από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού για παρόμοιους σκοπούς και παραχωρήθηκε στον όμιλο από τον Δήμο Γυθείου.

Στον όμιλο έχει διατεθεί προς χρήση και παραθαλάσσιο κτίσμα στον όρμο του λιμανιού της Ελιάς από τον Δήμο Μολάων για τη λειτουργία της εκεί σχολής ορτμιστ. Η παρουσία του ομίλου στα ιστιοπλοϊκά δρώμενα ξεπερνά σιγά - σιγά τα όρια της Νότιας Ελλάδας. Η συνδιοργάνωση με τον ΝΑΣΚ-ΑΙΟΛΟ των Ιστιοπλοϊκών Εβδομάδων, το "Ράλι Νοτίου Ελλάδας" όπως είναι πλέον γνωστό, καθιερώνεται στη συνείδηση πολλών ανά την Ελλάδα ιστιοπλόων, που το συμπεριλαμβάνουν στις πρώτες αγωνιστικές τους επιλογές.

Η λειτουργία του τμήματος ορτμιστ στελεχώνεται συνεχώς με νέους μικρούς ιστιοπλόους και οι πρώτες θετικές αγωνιστικές παρουσίες αποτελούν εγγύηση για τη συνέχεια.

Κεφάλαιο 9^ο : ΝΟΜΟΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

9.1 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η Μεσσηνία στο νοτιοδυτικό άκρο της Πελοποννήσου και η Πελοπόννησος στο νοτιοδυτικό άκρο της Ελλάδας συνδέονται με την ιστορία της χώρας απ' τη Μυκηναϊκή έως την βυζαντινή εποχή, περνούν μέσα από θρύλους, μύθους, παραδόσεις και ιστορικά γεγονότα μεγάλης σπουδαιότητας και φτάνουν στα χρόνια της μεγάλης επανάστασης του 1821 και της απελευθέρωσης, κρατώντας πρώτες τη σημαία της ανεξαρτησίας και της ελευθερίας όλου του ελληνισμού.

Η ανθρώπινη παρουσία εδώ, πιθανολογείται πως υπήρχε περισσότερο από 8000 χρόνια. Τα ανάκτορα του Νέστορος, τα Αρχαία Μεσσήνης, η Πύλος, η Κορώνη, η Μεθώνη, η Χώρα, η Μεσσηνιακή Μάνη υπάρχουν μέχρι σήμερα. Τα τείχη της Αρχαίας Μεσσήνης αν και χτίστηκαν 6000 χρόνια πριν, εντυπωσιάζουν και σήμερα. Η αρχαία πρωτεύουσα με το Ασκληπιείο, τη Στοά, το Θέατρο, το Βουλευτήριο, τους ναούς, τις πύλες και με τη βρύση της Αρσινόης γοητεύει τον επισκέπτη.

Η Μεσσηνία θα μπορούσε να μοιάζει με νησί, αφού διαθέτει 140 χλμ. ακτών. Την αγκαλιάζει η θάλασσα του Ιονίου απ' την μια και ο Μεσσηνιακός κόλπος απ' την άλλη. Σ' αυτή τη θάλασσα ζουν μεσογειακές φώκιες και χελώνες caretta- caretta. Η θάλασσα λάξεψε τους βράχους και δούλεψε τις ακτές, δημιουργώντας ονειρικές παραλίες, μικρούς όρμους, γραφικούς κολπίσκους. Εκεί χτίστηκαν κάστρα και χωριά με νησιωτική όψη, πολιτείες και οικισμοί, λιμάνια και ψαροχώρια. Τα κτίσματα έφτασαν και ψηλότερα, στις πλαγιές του Ταΰγετου.

Τις διαδρομές ανάμεσα στα γραφικά χωριά και στους οικισμούς στολίζουν κήποι και περβόλια, πύργοι και πυργόσπιτα, νοικοκυρεμένες αυλές, γραφικά εκκλησάκια, φιλόξενα καφενεδάκια και παραδοσιακές ταβέρνες. Στα χωριά του Ταΰγετου πολλοί εγκατέλειψαν τα χωράφια και τα σπίτια τους. Τα μονοπάτια πολλές φορές απαιτούν μουλάρι για να τα διαβεί ο επισκέπτης. Εκεί θα συναντήσει βρύσες με κελαριστά νερά και θα ξαποστάσει. Θα βρει λιτά ξωκλήσια και πέτρινα γεφύρια να περάσει.

Ένα άλλο σημαντικό κεφάλαιο της Μεσσηνίας είναι τα δάση της, που καλύπτονται από έλατα και μαύρη πεύκη. Ένας βοτανικός παράδεισος με 80 ενδημικά φυτικά είδη απ' τα οποία τα 23 ενδημούν μόνο στον Ταΰγετο στις ψηλές κορυφές του. Αλλά η ομορφιά και η απλόχερη φύση δεν σταματούν εδώ. Υπάρχουν και τα φαράγγια, όπως το Ρίντομο (19 χλμ) , ο Βυρός (9918 χλμ), η Νέδα (9932 χλμ), οι λιμνοθάλασσες (Γιάλοβα, Διβάρι), τα μικρά απόκοσμα καταφύγια στα νησάκια Πρώτη, Σφακτηρία, Οινούσες, Σχίζα, Βενετικό, Μερόπη που φιλοξένησαν κατακτητές, ναυαγούς, θαλασσοπόρους, πειρατές και αγίους, γράφοντας τη δική τους έντονη ιστορία, σε μια φύση συναρπαστική και παρθένα, με κρυστάλλινα νερά και μαγικούς βουθούς, με σπάνια βλάστηση, άγρια ζώα και πουλιά.

9.1.1. Παραδοσιακοί Οικισμοί

Κορώνη

Χτισμένη στις πλαγιές λόφου, με το ενετικό φρούριο στην κορυφή του, η παλιά πόλη της Κορώνης απλώνεται γύρω από το λιμάνι, με παράλληλους δρόμους που ακολουθούν στην πλαγιά. Τα σπίτια είναι χαμηλά, έχουν όμορφες κεραμοσκεπές και είναι βαμμένα λευκά, κίτρινα ή γαλάζια, με έντονα χρώματα στα παραθυρόφυλλα.

Χαρακτηριστικά είναι τα νεοκλασικά στοιχεία σε πολλά από τα αρχοντικά της πόλης, τα οποία επηρεάζουν και τη λαϊκή οικοδομική. Αξιοθέατο είναι η εκκλησία της Παναγίας της Ελεήστρατας.

Μεθώνη

Η αρχαία πόλη ήταν οχυρωμένη και πάνω στα τείχη της χτίστηκε, τον 13ο αιώνα, από τους Ενετούς το κάστρο, που ήταν το μεγαλύτερο της Πελοποννήσου και από τα επιβλητικότερα της Ελλάδας. Πρόκειται για πολυγωνικό ογκώδες οχυρό χτισμένο έτσι ώστε να μπορεί να αντιμετωπίζει επιθέσεις πυροβολικού. Όσον αφορά στον οικισμό, αναπτύχθηκε κατά μήκος δύο κεντρικών αξόνων με πυκνή δόμηση. Τα σπίτια εδώ είναι διώροφα, ενώ συχνά εμφανίζονται νεοκλασικά στοιχεία, δείχνοντας τον αστικό χαρακτήρα του οικισμού.

Στη Μεθώνη αξίζει να επισκεφθεί κανείς την εκκλησία του Αγίου Ονουφρίου, που είναι χτισμένη σε σπήλαιο.

9.1.2. Εκδηλώσεις

Πανηγύρια και γιορτές

Στη Μεσσήνη γιορτάζεται με ολονύχτιο γλέντι η τελευταία Κυριακή της Αποκριάς. Μεγάλο πανηγύρι (οκταήμερο) γίνεται το Σεπτέμβριο. Στη Μεθώνη, το έθιμο «του Κουτρούλη ο γάμος» αναβιώνει κάθε Καθαρή Δευτέρα. Στην Κορώνη γίνεται πανηγύρι την Παρασκευή του Πάσχα. Στην Κυπαρισσία, διοργανώνονται το καλοκαίρι πολιτιστικές εκδηλώσεις, ενώ της Αγίας Τριάδας γίνεται πανηγύρι. Πανηγύρι γίνεται και του Τιμίου Σταυρού, το οποίο διαρκεί μία εβδομάδα.

Πολιτιστικές εκδηλώσεις

Στην Καλαμάτα, το καλοκαίρι διοργανώνονται από το Δήμο πολιτιστικές εκδηλώσεις στο αμφιθέατρο του κάστρου της πόλης. Η τοπική γιορτή είναι στις 2 Φεβρουαρίου, της Υπαπαντής.

9.1.3. Κάστρα

Ερείπια Νιόκαστρου (Πύλος)

Όταν καταστράφηκε η μυκηναϊκή Πύλος, οι κάτοικοί της την επανίδρυσαν σε νέα θέση στο γειτονικό ακρωτήριο του Κορυφάσιου, απέναντι από τη σημερινή κωμόπολη. Γύρω στο 600 π.Χ., οι Πύλιοι εγκατέλειψαν την πόλη τους και μετανάστευσαν στην Κυλλήνη. Η Πύλος έμεινε έρημη μέχρι το 425 π.Χ., όταν οι Αθηναίοι έχτισαν εκεί ένα μικρό φρούριο. Έπειτα, η πόλη έπεσε στα χέρια των Λακεδαιμονίων και κατοικήθηκε ξανά από τους Μεσσήνιους. Στην εποχή του Πausanias (2ος αι. π.Χ.) η Πύλος είχε ναό της Κορυφαιάς Αθηνάς και τάφο του Νέστορα, ενώ στη σημερινή Βοϊδοκοιλιά πίστευαν ότι είναι ο στάβλος των βοδιών του Νέστορα.

Το 1296, η παλιά πόλη ανήκε στον δεσπότη του Μορέως Νικόλαο Β' Σεντ Ομέρ, που έχτισε το κάστρο του Ναβαρίνου, όπου εγκαταστάθηκαν τον επόμενο αιώνα οι Γασκόνιοι και οι Ναβάρροι. Το Σεπτέμβριο του 1827, η Πύλος κατακτήθηκε οριστικά από τους Γάλλους και παραδόθηκε στην Ελληνική Κυβέρνηση. Πάνω από τα σπίτια, στο λόφο, βρίσκονται τα ερείπια του Νιόκαστρου και η βυζαντινή εκκλησία της Μεταμορφώσεως του Σωτήρος.

Κάστρο Μεθώνης

Η Μεθώνη ή Μοθώνη είναι μια γραφική κωμόπολη με πλούσια βλάστηση. Η ομηρική της ονομασία ήταν Πήδασος. Σύμφωνα με τον Όμηρο, ήταν μία από τις επτά πόλεις που έδωσε ο Αγαμέμνωνας στον Αχιλλέα για να αποφύγει την οργή του μετά την αρπαγή της Βρησηίδας. Η ονομασία Μεθώνη προέρχεται από τη μυθική πεντάμορφη κόρη του Οινέα, ενώ η ονομασία Μοθώνη οφείλεται στο μικρό νησάκι που βρίσκεται στην είσοδο του λιμανιού της.

Στη Μεθώνη διασώζεται ολόκληρο το συγκρότημα του επιβλητικού φρουρίου, που χτίστηκε από τους Ενετούς πάνω σε οχυρώσεις της αρχαίας ακρόπολης. Το κάστρο της Μεθώνης είναι ένα από τα πιο καλοδιατηρημένα μεσαιωνικά κτίσματα της Ελλάδας. Στους εσωτερικούς χώρους υπάρχουν ακόμα διάφορα οικόσημα Τζενοβέζων και Ενετών, του Αγίου Μάρκου, με λιοντάρια στους θυρεούς.

Μανιάτικοι πύργοι

Οι πύργοι της Μάνης είναι οι στρατιωτικές σφραγίδες μιας ένδοξης εποχής. Είναι η οχυρωματική έκφραση του αγωνιστικού πνεύματος της περιοχής και υπάρχουν σε όλα τα σημεία της Μάνης. Οι πρώτοι οχυρωματικοί πύργοι στην οικοδομική αρχιτεκτονική της Μάνης εμφανίζονται κατά το β' μισό του 13ου αιώνα. Όταν οι Βυζαντινοί πήραν τον Μυστρά και το Νίκλι της Αρκαδίας, πολλοί Φράγκοι αξιωματούχοι εγκαταστάθηκαν στις περιοχές της Κοίτας και των Νομίων και έχτισαν τα οχυρά τους. Πύργους-οχυρά έχτισαν και τον 15ο αιώνα οι Μανιάτες στρατιώτες που γύρισαν από τη Δύση, όπου έπαιρναν μέρος στους πολέμους των Βενετών. Οι πύργοι καθιερώνονται οριστικά στον μανιάτικο χώρο, σαν τοπικό αμυντικό μέσο, τον καιρό της Τουρκοκρατίας, οπότε παίρνουν και την τελική τους μορφή, αλλάζοντας ριζικά την αρχιτεκτονική όψη της Μάνης και ξεχωρίζοντάς την από την υπόλοιπη ελληνική γη. Οι κύριες αιτίες που δημιούργησαν την επιτακτική ανάγκη οχύρωσης του μανιάτικου σπιτιού με πύργο ήταν, κυρίως, ο συγκεντρωτισμός και ο ταυτόχρονος διαχωρισμός της μανιάτικης κοινωνίας σε πατριές ή γενιές και η ανάγκη για το γενάρχη να εξασφαλίσει και διασφαλίσει πόρους ζωής για τη γενιά του. Η οικοδόμηση του οικογενειακού πύργου ήταν το μεγάλο όνειρο και ο απώτερος στόχος της ζωής του Μανιάτη και κοινή υποχρέωση όλων των αρσενικών μελών της γενιάς.

Ο πύργος ήταν το κέντρο ζωής στον μανιάτικο κόσμο και έκλεινε μέσα στον περιφραγμένο αυλόγυρό του μια πατριαρχικά ιεραρχημένη μικρή κοινωνία.

Ο πύργος ήταν ο προμαχώνας της ελευθερίας, μα και το οχυρό των αντιμαχόμενων στις φοβερές μανιάτικες έχθρητες. Μέσα στον πύργο έβρισκαν ασφαλές καταφύγιο όλοι στις δύσκολες ώρες και από τον πύργο αμύνονταν νικηφόρα οι πολεμιστές της γενιάς σε καιρό βεντέτας. Σε άσχημες ώρες εξωτερικών εχθρικών επιθέσεων ήταν το απόρθητο κάστρο τους και σε ειρηνικές μέρες η εγγύηση για ήσυχη ζωή. Στους φοβερούς και πολυαίμακτους εκδικητικούς πολέμους μεταξύ των πατριών, γίνονταν οι πρωταγωνιστές των αμείλικτων αυτών συγκρούσεων.

Κι όταν οι Βαυαροί του Όθωνα επιχειρήσαν να τους γκρεμίσουν κουβαλώντας στη Μάνη χιλιάδες στρατό, οι Μανιάτες συνενώθηκαν και τους ανάγκασαν να φύγουν ντροπιασμένοι από τη γη τους.

Σήμερα, αξίζει να επισκεφθεί κανείς τους μανιάτικους πύργους (βλέπε και Δήμος Ανατολικής Μάνης και Δήμος Οιτύλου).

9.2 ΦΥΣΙΚΕΣ ΟΜΟΡΦΙΕΣ

9.2.1. Αισθητικά δάση

Δάσος Βασιλικής Ταυγέτου

Το δάσος της Βασιλικής βρίσκεται μέσα σ' ένα φυσικό φρούριο του Ταυγέτου, δυτικά της οριογραμμής Μεσσηνίας–Λακωνίας, 6 χιλιόμετρα νότια από την ψηλότερη κορυφή του, τον Προφήτη Ηλία. Διοικητικά ανήκει στην Κοινότητα Εξωχωρίου και το διαχειρίζεται το Δασαρχείο Καλαμάτας, ενώ η έκτασή του ανέρχεται σε 10.900 στρέμματα και βρίσκεται σε υψόμετρο από 950 έως 2.000 μέτρα. Έχει σχήμα ωσειδές και διαρρέεται από το ρέμα της Βασιλικής ή ρέμα του Βυρού, που περνά από το φαράγγι του Βυρού και χύνεται στον Μεσσηνιακό κόλπο, κοντά στην Καρδαμύλη.

Δάσος Μάλης

Το δάσος Αιγάλεω – Μάλης Τριφυλλίας βρίσκεται στις ανατολικές κυρίως πλαγιές της οροσειράς του Αιγάλεω, που αρχίζει ανατολικά της Κυπαρισσίας και καταλήγει ανατολικά της Χώρας, με κατεύθυνση από βορρά προς νότο. Το όνομα του δάσους προέρχεται από την ομώνυμη κοινότητα της Μάλης, που βρίσκεται στο οροπέδιο της Μάλης και υπάγεται στο Δασαρχείο Κυπαρισσίας.

Παρθένο δάσος στο νησί Σαπιέντζα

Το νησί της Σαπιέντζας είναι ένα ακόμα νησί στη Μεσσηνία, πανέμορφο, που από το 1983 λειτουργεί σαν ελεγχόμενη κυνηγετική περιοχή του Δασαρχείου Καλαμάτας, έτσι ώστε τα θηράματα που ζουν στο νησί, όπως κρητικοί αίγαγροι, αγριοπρόβατα-μουφλόν, κολχικοί φασιανοί, πέρδικες κ.λπ., όχι μόνο δεν εξαφανίζονται, αλλά αυξάνονται και ομορφαίνουν το νησί και οι κυνηγοί βρίσκουν πάντα αρκετό, αλλά ελεγχόμενο κυνήγι.

Η Σαπιέντζα απέχει 1,5 ναυτικό μίλι από τη Μεθώνη. Έχει μέγιστο μήκος 6,5 χιλιόμετρα, ενώ το ανώτερο πλάτος της είναι 2,5 χιλιόμετρα και το κατώτερο μόλις 250 μέτρα στη θέση Λαιμός.

Η συνολική έκτασή της είναι 8.500 στρέμματα. Η μοναδική αμμουδιά του νησιού είναι στη θέση Άμμος, όλες οι άλλες ακτές του είναι βραχώδεις.

Από τη θέση Μαγαζάκια, ένα μονοπάτι μας οδηγεί στο παρθένο δάσος, που αποτελείται από αείφυλλα και πλατανόφυλλα δένδρα που φτάνουν τα 10-12 μέτρα ύψος.

9.2.2. Υγρότοποι και υδροβιότοποι

Βοϊδοκοιλιά

Πρόκειται για ένα φανταστικό φυσικό τοπίο, που σπάνια μπορεί κανείς να δει σε όλο τον κόσμο. Ένα αμμουδερό ακρογιάλι σε αβαθή θάλασσα, που η φήμη του έχει ξεπεράσει όχι μόνο τα σύνορα της Μεσσηνίας, αλλά και της Ελλάδας. Δέχεται πάρα πολλούς επισκέπτες, Έλληνες και ξένους. Εκεί κοντά βρίσκεται και ο μεγαλύτερος υδροβιότοπος της Μεσσηνίας, η λιμνοθάλασσα της Γιάλοβας.

Λιμνοθάλασσα Διβάρι ή Γιάλοβα

Αποτελεί πολύ σημαντικό υδροβιότοπο σπάνιων αποδημητικών πουλιών. Πρόκειται για υφάλμυρη λιμνοθάλασσα με έλη που στεγνώνει κατά ένα μέρος το καλοκαίρι, στον κόλπο του Ναβαρίνου. Οι κύριες ανθρώπινες δραστηριότητες της περιοχής είναι η κτηνοτροφία, η αλιεία και το κυνήγι.

9.2.3. Φαράγγια

Φαράγγι Νέδας

Το φαράγγι της Νέδας, το οποίο διασχίζει κι ο ομώνυμος ποταμός, αποτελεί μια σπάνια και συνάμα ανεξερεύνητη μέχρι πρόσφατα γωνιά της ελληνικής φύσης. Οι συνεχείς εναλλαγές του τοπίου, η πλούσια βλάστηση, οι τεράστιες ποταμίσιες πέτρες μέσα στα ανοιχτοπράσινα νερά και οι επιβλητικοί βράχοι κάνουν το πέρασμά του αληθινή πρόκληση, αλλά και απόλαυση για τον επισκέπτη. Κατά τους καλοκαιρινούς μήνες, το φαράγγι γίνεται προσπελάσιμο και η ζωή φαίνεται να ξαναπαίρνει χρώματα και ήχους. Το τοπίο "αιχμαλωτίζει" τις αισθήσεις και τα συναισθήματα και ξαναζωντανεύει το μύθο, τότε που η Νέδα ήταν νύμφη, θεότητα των νερών, που κοντά της μεγάλωσε ο Δίας, προστατευόμενος από την οργή του πατέρα του Κρόνου.

Διασχίζοντας το φαράγγι, το γεμάτο πλατάνια, αγριοβελανιδιές, συκιές και πουρνάρια, συναντάμε δύσκολα σημεία, που άλλοτε μετατρέπονται σε ήρεμα περάσματα και άλλοτε στενεύουν και χρειάζονται ιδιαίτερη προσοχή.

Φαράγγι του Βυρού

10 χιλιόμετρα βορειοανατολικά της Καρδαμύλης, απλώνεται το περίφημο φαράγγι του Βυρού, από τα μεγαλύτερα και εντυπωσιακότερα της Ελλάδας. Η είσοδός του, λίγο πιο έξω από την Καρδαμύλη, έχει μήκος 30 χιλιόμετρα περίπου. Η άγρια ομορφιά του θυμίζει το φαράγγι της Σαμαριάς. Ο επισκέπτης μπορεί να το περπατήσει ως τις πηγές του Βυρού ποταμού (διάρκεια πεζοπορίας 2 ώρες και 30 λεπτά). Μετά, το φαράγγι γίνεται δυσκολοδιάβατο. Κοντά στις πηγές του Βυρού σώζονται αρκετοί παλαιοί νερόμυλοι. Στην έξοδο του φαραγγιού, βρίσκεται η παραλία του Φονέα.

9.2.4. Ποτάμια

Ποταμός Νέδα

Η Νέδα πηγάζει από το όρος Λύκαιο, κοντά στο χωριό Πέτρα, στα ορεινά της Μεσσηνίας, πολύ κοντά στην Ανδρίτσαινα. Τα νερά της, ύστερα από 32 χιλιόμετρα φυσικής ομορφιάς που αποτελούν τα φυσικά όρια των νομών Ηλείας και Μεσσηνίας, συναντούν το Ιόνιο στη θέση Ελαία, λίγο έξω από την Κυπαρισσία.

9.2.5. Σπήλαια

Σπήλαια Μηλιάς

Αφήνοντας πίσω μας το Καρυσσούρι και πριν στρίψουμε για να δούμε τη Μηλιά, υπάρχει αριστερά από τη διάνοιξη του δρόμου η είσοδος στη σπηλιά. Πρώτη εντύπωση είναι μια μικρή νεόφυτη άγρια κερασιά. Όταν εισέλθουμε, παρατηρούμε αίθουσα 13,70 X 14,30 μ., με μέγιστο ύψος στο κέντρο γύρω στα 5 μέτρα. Υπάρχουν μερικά στενά σημεία που δεν επιτρέπουν την είσοδό μας αρκετά. Από την πλευρά, όμως, του δρόμου υπάρχει είσοδος σε κλιμακωτό στενό διάδρομο, που χαμηλότερα σταματά. Στην ανατολική και νότια πλευρά της αίθουσας υπάρχει έντονη σταγονορροή, όπου το νερό σχηματίζει μικρά γκουρ. Επακόλουθο είναι να παρατηρήσουμε διάφορους αξιόλογους σταλακτιτικούς σχηματισμούς, παρόλο που η ανθρώπινη επέμβαση, αλλά και η διάνοιξη, συντέλεσαν ώστε να λείπουν αρκετοί σταλακτίτες. Χαρακτηριστικά διακρίνεται μεγάλος σταλαγματικός όγκος στο δάπεδο της αίθουσας αυτής. Οι μετρήσεις έδειξαν ότι η υγρασία είναι 80% και η θερμοκρασία 16ο C.

Σπήλαιο Καταφύγι Τραχήλας

Από τη μικρή πόρτα μπαίνουμε και αντικρίζουμε τη βαθιά, μεγάλη αίθουσα, τη συκιά και την τοιχογραφία μικρής άλλοτε εκκλησίας του σπηλαίου. Σε ένα σημείο υπάρχει πέτρινη λεκάνη για συγκέντρωση νερού από τη σταγονορροή και στα αριστερά υπάρχει άλλη, λαξευτή στο βράχο, για τον ίδιο λόγο. Στο βάθος της μεγάλης αίθουσας υπάρχει εντυπωσιακός σχηματισμός σταλακτίτη και σταλαγμίτη με μικρό γκουρ (γούρνα), που συγκεντρώνει νερό από την οροφή. Αριστερά υπάρχει παραπέτασμα μεγάλου ύψους μέχρι την οροφή. Συνεχίζοντας την άνοδο, μας κλέβει κάθε προσοχή ο σχηματισμός λίθινου αλόγου. Εδώ βρισκόμαστε σε μια διάνοιξη της αίθουσας, σε μεγάλο πατάρι που ο πέτρινος πύργος μέχρι την οροφή είναι εκπληκτικός και μεγαλοπρεπής. Μια μικρή είσοδος μας οδηγεί αντίστροφα από τον επάνω όροφο και πάλι προς τα εμπρός. Οι επόμενες αίθουσες είναι επιμήκεις με φαντασμαγορικό γαλάζιο χρώμα στην οροφή τους.

Εδώ θα συναντήσουμε μεγάλη κοινωνία νυχτερίδων, σπάνιο φαινόμενο για την εποχή μας. Από δύσκολο και επικίνδυνο πέρασμα, συνεχίζουμε την πορεία σε επόμενο διάδρομο και αίθουσα επιμήκη, όπου διακρίνουμε πάλι το φως της ημέρας. Η έκπληξη αυτή είναι ένα πανέμορφο μπαλκόνι με θέα στον Μεσσηνιακό κόλπο και το Ιόνιο, επάνω ακριβώς από τον τοίχο της εισόδου.

Σπήλαιο Λυκούργου

Η είσοδος βρίσκεται ανάμεσα σε βράχια με χαμηλή βλάστηση τριγύρω. Στα τοιχώματα υπάρχει διάκοσμος από σταλακτίτες, που μερικοί είναι μορφής παραπετασματοειδών και μοιάζουν με κουρτίνες. Πολλοί απ' αυτούς έχουν μεγάλο μέγεθος, το ίδιο και οι επικείμενοι σταλαγμίτες, που δηλώνουν τη μεγάλη ηλικία του σπηλαίου και το ανεξάντλητο μεράκι της φύσης.

Η επικαθήμενη σκόνη στα τοιχώματα από την είσοδο του σπηλαίου, η πτώση βράχων και πέτρες που ρίχνουν διερχόμενοι έχουν αλλοιώσει ελαφρά το διάκοσμο της πρώτης αίθουσας.

Αμέτρητοι σταλακτίτες και σταλαγμίτες. Παραπετασματοειδείς σταλακτίτες αναδιπλώνονται κρεμάμενοι. Πέτρινοι καταρράκτες στα πλευρικά τοιχώματα, ανθόμορφοι σταλακτίτες στην οροφή, που θυμίζουν κληματαριά γεμάτη από ώριμα σταφύλια.

Συστάδες σταλακτιτών δίνουν μορφή μεδουσών που κρέμονται ακίνητες στους αιώνες που πέρασαν. Πολλά σημεία με τοιχώματα ακανθώδους μορφής που χρειάζεται προσοχή, λόγω της λεπτότητας αυτού του διακόσμου. Πράγματι, δεν υπάρχει σημείο χωρίς σταλακτιτικό υλικό κάθε μορφής.

Στη συνέχεια, υπάρχει αίθουσα με νέες εντυπωσιακές μορφές. Χαρακτηριστική είναι η οροφή με βοτρυοειδείς ή ανθόμορφους σταλακτίτες. Δεξιά ο κόκκινος καταρράκτης από παραπετασματοειδείς σταλακτίτες ως πλευρικός διάκοσμος. Μπροστά παρατηρούμε σταλακτίτη με πολλές προεκτάσεις, που δημιουργεί κρυστάλλινο κρεμάμενο καλαμάρι. Στη συνέχεια, λευκός καταρράκτης με νέα έντονη κλίση μας οδηγεί υψηλότερα σε νέα αίθουσα, όπου παρατηρούμε πλουσιότατο διάκοσμο, με συνθέσεις από λευκούς ελικτίτες και οροφή με σταλακτίτες κρυστάλλινης πραγματικής βροχής. Στο τελείωμα της αίθουσας και στο δάπεδο υπάρχουν συνεχόμενα γκουρ που κατασκευάστηκαν από το νερό στο δάπεδο. Σε μερικά τμήματα του σπηλαιίου δεν υπήρχε ένδειξη σταγονορροής, που δείχνει ότι οι συγκεκριμένες αίθουσες βρίσκονται σε ηλικία γήρανσης. Οι πρότερες εποχές των τροπικών κλιμάτων και των παγετώνων έδρασαν καταλυτικά. Τα πλούσια αποθέματα νερού που κατήλθαν στο σπήλαιο, παρασύροντας με τη διαλυσιγενή τους ιδιότητα ασβεστολιθικό υλικό από το υπερκείμενο έδαφος, και το αστείρευτο μεράκι της φύσης στο καρτέρι του χρόνου κατασκεύασαν όλο αυτό το πανόραμα.

Σπηλαιοκαταφύγι Καρδαμύλης (Βασινίδη)

Περνώντας τη γραφική παραλία του Φονέα, πηγαίνοντας για τη Στούπα, βρίσκεται το ενάλιο μεγάλο σπήλαιο. Διαθέτει όλους τους τρόπους πρόσβασης. Από μικρό μονοπάτι 100 μέτρων, οδηγούμεθα στην κατηφορική είσοδό του που είναι χτισμένη από παλιά, διότι το χρησιμοποιούσαν για καταφύγιο. Από τα βράχια της παραλίας υπάρχει είσοδος οροφής, όπου κατεβαίνουν με σχοινί στα ρηχά της θαλάσσιας λίμνης, που σχηματίζεται εντός του σπηλαιίου. Στην ίδια και κύρια μεγάλη αίθουσα υπάρχει είσοδος υποθαλάσσια, μεγάλου μήκους, ώστε να απαιτείται η σπηλαιοκατάδυση με φιάλες οξυγόνου από τη θάλασσα, που εισέρχεται στο σπήλαιο.

Επιλέγοντας την πρώτη είσοδο, παρατηρούμε επέμβαση των κατοίκων της, που δημιούργησαν στο δάπεδο οριζόντια πατάρια για την κατοίκησή της. Αυτή η μεγάλη αίθουσα κατηφορίζει μέχρι το λιμναίο τμήμα της. Αν κολυπήσουμε στα νερά της λίμνης αυτής, από την αριστερά πλευρά απέναντι υπάρχει πάλι χερσαίο τμήμα. Ανεβαίνοντας βρίσκουμε τοίχο ψηλό από ξερολιθιά, που ανεβαίνοντας οδηγεί αριστερά σε νέα λιμναία αίθουσα, αλλά σκοτεινή πλέον, αφού εκεί δεν εισέρχεται το φως.

Εντύπωση μας προξενεί το σμήνος νυχτερίδων, που περιτριγυρίζουν την αίθουσα, αλλά και αρκετός διάκοσμος σταλακτιτών στην οροφή της. Αυτό που μένει στη μνήμη μας, σαν είσπραξη, από το σπήλαιο αυτό είναι το φαντασμαγορικό και εντυπωσιακό μπλε ηλεκτρικό χρώμα της υποθαλάσσιας εισόδου από το απέραντο γαλάζιο του πελάγους, ειδικά αν επιλέξουμε απογευματινές ώρες, όταν πλαγιάζει στον πανέμορφο Μεσσηνιακό κόλπο ο ήλιος, παρατηρώντας ένα από τα σπάνια ηλιοβασιλέματα που θα συναντήσουμε σε όλο το Ιόνιο.

9.3 ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ

9.3.1 ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΠΕΡΙΠΕΤΕΙΑΣ

Διάσχιση φαραγγιού

Νούπαντη

Η πορεία αρχίζει από το μονοπάτι που ενώνει από παλαιότερα τη Σαϊδόνα με το Εξωχώρι. Περνάμε μέσα από τα ελαιοκτήματα, φτάνουμε στο ξωκλήσι του Άι Γιάννη και από εκεί το μονοπάτι δεξιά, κατηφορικά και δαντελωτά, οδηγεί στην κοίτη της ρεματιάς της Νούπαντης (500 μ. υψόμετρο). Αφήνουμε το μονοπάτι που ανεβαίνει προς το Εξωχώρι και, σε λιγότερο από 5 ώρες, βρισκόμαστε μέσα στην κοίτη με μοναδική διέξοδο την παραλία του Φονέα. Μπορούμε, επίσης, να έχουμε αφετηρία την αρχή του φαραγγιού, όπου βρίσκεται το μοναστήρι της Βαϊδένιτσας.

Σε μερικά μέρη το φαράγγι άλλοτε ανοίγει, άλλοτε συγκλίνουν οι πλευρές, οπότε σε πολλά σημεία έχουμε "πόρτες", κάνοντας και το τοπίο αρκετά εναλλακτικό και πολύμορφο, τονίζοντας το ενδιαφέρον του επισκέπτη. Το ύψιστο σημείο απολαβής, όμως, είναι η ύπαρξη πολλών "σκαλιών" (δηλ. ραπέλ = κατεβάσματα), οπότε το φαράγγι αυτό προσφέρει μεγαλύτερο ενδιαφέρον για περιπέτεια, ανεβάζοντας το δείκτη προσοχής και έντασης στον επισκέπτη. Άλλα από αυτά είναι χαμηλά, οπότε χρειάζεται λίγη καταρρίχηση, ενώ άλλα είναι μεγαλύτερα έως και 10 μέτρα, οπότε η χρήση σχοινού για ασφάλεια και καλύτερη πρόσβαση είναι απαραίτητη.

River Trekking στη Νέδα

Στα σύνορα Ηλείας και Μεσσηνίας κρύβεται ο παράδεισος της Νέδας, ο μοναδικός ποταμός στην Ελλάδα με γυναικείο όνομα. Η διάσχιση εξελίσσεται στο ομορφότερο τμήμα του κατάφυτου φαραγγιού, περνώντας μέσα από φυσικές πισίνες, στενά τοιχώματα, υπόγειες σπηλιές και εντυπωσιακούς καταρράκτες.

Trekking στον Ταΰγετο

Ο Ταΰγετος δεσπόζει επιβλητικά στην Πελοπόννησο ανάμεσα στη Μεσσηνία και τη Λακωνία. Το πολύ καλά οργανωμένο δίκτυο μονοπατιών του βουνού αποτελεί την ιδανική λύση για εσάς που αναζητάτε ήπιες πεζοπορικές διαδρομές σε ένα πανέμορφο φυσικό τοπίο. Γνωρίστε μία από τις ομορφότερες γωνιές της πατρίδας μας πλούσια σε ιστορία, αρχιτεκτονική και φυσική ομορφιά. Ένα οδοιπορικό μέσα από μνημεία της αρχαιότητας, μεσαιωνικά χωριά - φρούρια, φράγκικα κάστρα και εντυπωσιακά φαράγγια και κοιλάδες στην καρδιά του επιβλητικού βουνού του Μοριά.

Προτείνουμε:

Να κάνετε πεζοπορία στις ανατολικές πλαγιές του Ταΰγετου. Ξεκινήστε για το χωριό Αναβρυτή διασχίζοντας το ρέμα της Μαρουσώς. Το λιθόστρωτο καλντερίμι που ακολουθείτε αποτελούσε κάποτε το βασικό οδικό δίκτυο μεταξύ των χωριών του Ταυγετου και του λακωνικού κάμπου. Στην Αναβρυτή θα ξαποστάσετε στο καφενείο του χωριού απολαμβάνοντας τη θέα προς το επιβλητικό βουνό. Συνεχίστε ακολουθώντας τμήμα του διεθνούς μονοπατιού E4 για τη Μονή Φανερωμένης, περνώντας μέσα από πετρόχτιστα ερείπια και οροπέδια στολισμένα από λουλούδια. Το τελευταίο τμήμα της περιήγησής σας, σας φέρνει στην Μονή Ζαγούνας, χτισμένη μέσα σε μία σπηλιά ενός κάθετου βράχου, απ όπου μπορείτε να αγναντέψουμε ολόκληρο το Λακωνικό κάμπο. Συνολική διάρκεια πορείας 5 ώρες.

Bird- watching

Ευρώτας

Το δέλτα του ποταμού Ευρώτα φιλοξενεί σημαντικό αριθμό πουλιών, πολλά από τα οποία είναι σπάνια και απειλούμενα μεταναστευτικά, όπως ο βασιλαετός και ο μαυροπελαργός. Τα αναπαράγόμενα είδη ξεπερνούν τα 60, όπως διάφορα είδη ερωδιών, πάπιες και αρπακτικά, όπως τα κερκινέζια και οι μαυροπετρίτες. Ήδη από το 1994, η περιοχή έχει χαρακτηριστεί ως μία από τις 113 «Σημαντικές για τα Πουλιά της Ελλάδας» από την Ελληνική Ορνιθολογική Εταιρεία.

Στο δέλτα του Ευρώτα ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει σπάνια είδη πουλιών, τα οποία βρίσκονται στα παράκτια έλη, λιμνοθάλασσες, λιμνότοπους και αμμώδεις παραλίες γύρω από τον ποταμό.

Λιμνοθάλασσα Διβάρι Πύλου

Υφάλμυρη λιμνοθάλασσα και οικολογικός υγρότοπος διεθνούς σημασίας σε ολόκληρη την Ευρώπη, με έλη που στεγνώνει κατά ένα μέρος το καλοκαίρι, στον κόλπο του Ναβαρίνου. Εκεί ο επισκέπτης μπορεί να παρατηρήσει αναπαραγόμενα είδη, όπως ο Μικροτσικνιάς *Ixobrychus minutus* (20+ ζεύγη), ο Φιδαετός *Circaetus gallicus*, ο Καλαμόκιρκος *Circus aeruginosus* (1 ζεύγος), ο Καλαμοκανάς *Himantopus himantopus* (μέγιστο 5 ζεύγη), το Νανογάρνο *Sterna albifrons*, η Αλκυόνη *Alcedo atthis* και πιθανόν το Νεροχελίδονο *Glareola pratincola*. Κατά τη μετανάστευση εμφανίζονται διάφορα είδη, όπως το Φοινικόπτερο *Phoenicopterus ruber*, ο Τσίφτης *Milvus migrans*, ο Ψαραετός *Pandion haliaetus* και ο Γερανός *Grus grus*.

Ορειβασία

Ελληνικός Ορειβατικός Σύλλογος Καλαμάτας

Ιδρύθηκε το 1993 στην Καλαμάτα από φίλους του βουνού και της Φύσης. Είναι μέλος της Ελληνικής Ομοσπονδίας Ορειβασίας και Αναρρίχησης και είναι εγκεκριμένος από την Γενική Γραμματεία Αθλητισμού.

Έχει αναλάβει πρωτοβουλία για την ανάδειξη του Ταύγету ως Εθνικό Δρυμό, καθότι είναι ένα οικοσύστημα μοναδικό στην Ελλάδα, με μεγάλο πλούτο ενδημικών ειδών.

Έχει δραστηριοποιηθεί δυναμικά σε διάφορα προγράμματα όπως: α) Περιβαλλοντικής Παιδείας, συνεργαζόμενος με εκπαιδευτικούς φορείς του Νομού για την καλλιέργεια της οικολογικής ιδέας στα σχολεία, την αγάπη και τον σεβασμό για την ορεινή Φύση στη νέα γενιά. β) Δασοπροστασίας. Σε συνεργασία με το Δασαρχείο και την Πυροσβεστική Υπηρεσία Καλαμάτας συμβάλλει με περιπολίες και επεμβάσεις στην επιτήρηση και προστασία του δασικού πλούτου της Μεσσηνίας κατά τους θερινούς μήνες. γ) Κοινωνικά. Οργανώνει δύο φορές το χρόνο εθελοντική αιμοδοσία για τους πάσχοντες συνανθρώπους μας. δ) Λαογραφικά. Ασχολείται με την μελέτη και προστασία των λαογραφικών μνημείων της ορεινής υπαίθρου, όπως πετρογέφυρα, καλντερίμια, κλπ.

9.3.2 ΘΑΛΑΣΣΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Καταδύσεις

Πεταλίδι

Οι περισσότερες καταδύσεις γίνονται από τα 10 έως τα 30 μέτρα, αλλά μπορούν να φτάσουν και τα 50 μέτρα, και διαρκούν από 30 λεπτά έως 1 ώρα. Για να γίνει κανείς αυτοδύτης, χρειάζεται εκπαίδευση σε αναγνωρισμένη σχολή ή με ανεξάρτητο πιστοποιημένο εκπαιδευτή. Αυτοί δίνουν πτυχία που πιστοποιούν την εκπαίδευση και επιτρέπουν την ενοικίαση καταδυτικού εξοπλισμού από τα καταδυτικά κέντρα. Η εκπαίδευση διαφέρει από σχολή σε σχολή. Η βασική εκπαίδευση περιλαμβάνει τρία στάδια: θεωρητικά μαθήματα, εξάσκηση σε πισίνα και εξάσκηση στη θάλασσα. Όταν κανείς βρίσκεται κάτω από το νερό, πάντα υπάρχει κίνδυνος. Η καλή εκπαίδευση και η τήρηση των κανόνων ασφαλείας, όμως, καθιστούν την κατάδυση ασφαλή. Το κόστος της εκπαίδευσης διαφέρει ανάλογα με τη σχολή και το πρόγραμμα εκπαίδευσης. Οι τιμές για το βασικό πρόγραμμα ξεκινούν από τα 200 €. Οι σωστές και ασφαλείς καταδύσεις γίνονται ανά ζευγάρια με την κατάλληλη εκπαίδευση. Όταν καταδύεται κανείς μόνος του, υπάρχει πάντα ο φόβος σε περίπτωση επικίνδυνης κατάστασης να μην μπορέσει να αντιδράσει σωστά.

Πληροφορίες:

Όνομα: NAUTILUS DIVING CENTER

Sunrise Village Hotel, Πεταλίδι

τηλ.: 27220 32120

Περιοχές που επιτρέπεται η υποβρύχια δραστηριότητα για εκπαιδευτικούς ή ψυχαγωγικούς σκοπούς:

Νομός Μεσσηνίας:

- ü Κόλπος Καλαμάτας
- ü Παραλία Μπούκα (Ρωμανός, Πύλος)
- ü Όρμος Βοϊδοκιλιά (Πύλος)
- ü Μεσσηνιακός κόλπος από εκβολή ρεμ. Τζανέ (Καλόρεμα) έως

Χελωναρίας Κοτρώνη

- ü Ν. Βενέτικο
- ü Βραχονησίδες Πετροκάραβο ή Αυγό

Κεφάλαιο 10^ο : ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

10.1 ΓΕΝΙΚΑ

Τι είναι ο Αγροτουρισμός;

Η μορφή αυτή τουρισμού είναι ελάχιστα διαδεδομένη στην Ελλάδα σε αντίθεση με άλλες χώρες της Δυτικής Ευρώπης όπου είναι ιδιαίτερα δημοφιλής. Ο αγροτουρισμός δεν είναι παρά μια ήπια μορφή τουρισμού και ανάπτυξης της υπαίθρου. Είναι ουσιαστικά μια αναπτυξιακή διαδικασία, μία μορφή τουρισμού που δεν επεμβαίνει στο περιβάλλον, δεν το αλλοιώνει. Ο αγροτουρισμός φέρνει τον κάτοικο της πόλης στο περιβάλλον του χωριού, της επαρχίας, της αγροτικής ζωής και του δίνει τη «δυνατότητα» να ενσωματωθεί με τις τοπικές συνθήκες. Δε δημιουργεί υποδομές και υπηρεσίες ειδικά γι' αυτόν, με την μορφή του μαζικού τουρισμού. Δεν χρησιμοποιεί μεγάλες ξενοδοχειακές μονάδες, εμπορικά κέντρα, κέντρα διασκέδασης και όλα όσα είναι συνυφασμένα με τα μεγάλα τουριστικά ρεύματα που κάθε χρόνο κατακλύζουν τα μεγάλα θέρετρα του κόσμου και τα οποία δεν επικεντρώνονται στην επαφή με τον ντόπιο πληθυσμό, με την κουλτούρα, τον πολιτισμό, τα ήθη και την νοοτροπία των κατοίκων.

Ο αγροτουρισμός είναι μια αναπτυξιακή πρόταση η οποία μπορεί να συμβάλλει στην ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας, προσφέροντας οικονομική άνθηση και ευμάρεια. Επιτρέπει την συνέχιση της παραγωγής παραδοσιακών προϊόντων που πιθανώς να είχαν εκλείψει, διατηρεί ή αναβιώνει τέχνες που διαφορετικά θα είχαν «πεθάνει», συντηρεί τις μνήμες με την αναβίωση εθίμων και παραδοσιακών εκδηλώσεων, γίνεται κανάλι επικοινωνίας των απομονωμένων περιοχών και δίνει προοπτικές στους νέους της περιφέρειας.

Στον αγροτουρισμό ο τουρίστας είναι επισκέπτης, φίλος, θαυμαστής του τόπου, είναι ένας ταξιδιώτης που αναζητά τα μυστικά του τόπου, στην αυθεντικότητα και την ομορφιά του, στην ήσυχη ζωή και την φυσική κληρονομιά και όλα όσα μοναδικά και ξεχωριστά έχει να προσφέρει ο κάθε τόπος. Γι' αυτό στον αγροτουρισμό φέρνουμε τον επισκέπτη σε επαφή με την φύση, με την καλλιέργεια της γης, την περισυλλογή του καρπού, ο επισκέπτης μαθαίνει να φτιάχνει στον αργαλειό, να κεντάει, να παρατηρεί τα ζώα και τα πουλιά, να δοκιμάζει το κρασί και το τσίπουρο, να καταλαβαίνει τη σωστή ώρα του τρύγου. Του προτείνουμε δασώδη μονοπάτια, γαλήνιες λίμνες και ορμητικά ποτάμια και τον ξεναγούμε σε παλιές εκκλησιές και μοναστήρια, πέτρινα γεφύρια και αρχαιολογικά ευρήματα.

Στο σημείο αυτό είναι πολύ σημαντικός ο ρόλος των Γυναικείων Συνεταιρισμών τόσο σε επίπεδο παραγωγής προϊόντων όσο και σε επίπεδο παροχής φιλοξενίας. Οι Γυναικείοι Συνεταιρισμοί σε όλη την Ελλάδα παρασκευάζουν και πωλούν τα προϊόντα του τόπου τους, διατηρώντας και διαφυλάσσοντας τις πατροπαράδοτες συνταγές και τις παλιές τεχνικές και χειροτεχνίες που κληροδοτήθηκαν από γενιά σε γενιά. Στους περισσότερους συνεταιρισμούς

λειτουργούν παράλληλα εκθετήρια προς πώληση των προϊόντων. Ο Αγροτουρισμός στην Ελλάδα ξεκίνησε και συνεχίζεται στο μεγαλύτερο ποσοστό του ως γυναικεία υπόθεση κατέχοντας έτσι μια παγκόσμια πρωτιά. Δεν είναι έτσι τυχαίο το γεγονός ότι ένα μέρος των αγροτουριστικών καταλυμάτων που λειτουργούν σήμερα, δεν είναι άλλα από τα σπίτια των γυναικών αυτών.

10.2 ΟΙ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ ΣΤΟΝ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο αγροτουρίστας δεν αναζητά τις παθητικές διακοπές. Η παραμονή στην ύπαιθρο μπορεί να εμπλουτισθεί με ποικίλες δραστηριότητες, με τα λεγόμενα «σπορ κοντά στη φύση» ή «σπορ περιπέτειας». Ένα ορμητικό ποτάμι μπορεί να είναι μια θαυμάσια ευκαιρία για την διοργάνωση αθλημάτων όπως το ράφτινγκ ή τα κανώ. Τα περιπατικά μονοπάτια που διασχίζουν περιοχές της χώρας, όπως το E4 ή E9 αφορμή για την διοργάνωση ομάδων πεζοπορίας. Το Trekking, η ορειβασία, το ποδήλατο ή η κατάβαση βουνού, η τοξοβολία, η ιππασία όλες οι μορφές δραστηριοτήτων, που συνδυάζουν τον τουρισμό περιπέτειας με την ενεργή συμμετοχή και δράση στη φύση, μπορούν να συμβάλλουν στον εμπλουτισμό του αγροτουριστικού «πακέτου».

Ιδιαίτερη θέση όμως κατέχουν στον αγροτουρισμό οι δραστηριότητες που αξιοποιούν τα πολιτιστικά, θρησκευτικά, λαογραφικά, αρχιτεκτονικά, γαστρονομικά στοιχεία της περιοχής. Έτσι η αξιοποίηση για την δυνατότητα επίσκεψης και ξενάγησης σε παλιά μοναστήρια, εκκλησίες, γεφύρια, οινοποιεία, τυροκομία εργαστήρια χειροτεχνίας, η συμμετοχή σε πανηγύρια και τοπικές γιορτές, στο μάζεμα της ελιάς ή του τρύγου, ακόμα και τα μαθήματα τοπικής κουζίνας, όλα μπορούν να προσδώσουν στον Αγροτουρισμό την ξεχωριστή τοπική ταυτότητα και να τον αναδείξουν σε μοναδικό προϊόν.

Στον Αγροτουρισμό είναι σαφές πως αναζητάμε την αυθεντικότητα και την μοναδικότητα σε κάθε της μορφή και έκφραση. Η Ελλάδα διαθέτει μια σημαντική και αξιόλογη ποικιλομορφία στα ιδιαίτερα τοπικά χαρακτηριστικά, που την κάνουν μια χώρα μοναδική. Βασισόμενη σε αυτό μπορεί να αναδείξει αυτή την πολυμορφία χωρίς λόγο να υιοθετεί αντιγραφές και να ομοιογενοποιεί το προϊόν του Αγροτουρισμού. Στην Ελλάδα υπάρχει ένα ανεκμετάλλευτο δυναμικό που μπορεί να δημιουργήσει ένα εξειδικευμένο μοντέλο Αγροτουρισμού για κάθε περιοχή. Δεν υπάρχει λοιπόν κανένας τρόπος να μιμείται αντίστοιχα μοντέλα άλλα ούτε και να εφαρμόζει ένα συγκεκριμένο μοντέλο Αγροτουρισμού σε μια ενιαία κλίμακα. Είτε πρόκειται για καταλύματα, είτε για επιχειρήσεις ή για όποιες δραστηριότητες Αγροτουρισμού, η διαφορά έγκειται στο να ανακαλύψουμε τα μοναδικά, πρωτότυπα στοιχεία της κάθε περιοχής, τους πόρους που κανείς ακόμα δεν έχει αναδείξει ή δεν έχει σκεφθεί να αξιοποιήσει. Όσο πιο πρωτότυπα, τόσο καλύτερα αναδεικνύουμε τον Αγροτουρισμό στην ιδιαίτερη και ποιοτική μορφή του. Η φαντασία και η έρευνα παίζουν

μεγάλη σημασία σ' αυτή την προσπάθεια. Η αναβίωση των παραδόσεων του τόπου, τα ξεχασμένα έθιμα ή τα μουσικά ακούσματα, οι αρχιτεκτονικές τάσεις, οι παλιές τέχνες, τα μνημεία που σκέπασε ο χρόνος, η συμβολή των ηλικιωμένων να θυμηθούν παλιές συνήθειες, ιστορίες, ίχνη, μονοπάτια, συνταγές, παρασκευή ποτών. Τα πάντα στον Αγροτουρισμό έχουν σημασία και μόνο οι ντόπιοι μπορούν να τα εντοπίσουν και να τα αναδείξουν. Η χώρα έχει το μοναδικό προνόμιο να διαθέτει ανεξάντλητους πόρους που διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή, σπάνια φυσική ομορφιά, ιστορία, παράδοση, γαστρονομία, αρχιτεκτονική, παραδοσιακές τέχνες, μουσική παράδοση, πολιτισμό, θρησκευτικά μνημεία, χωριά, παραδοσιακούς οικισμούς, βιότοπους, υγροβιότοπους, χλωρίδα και πανίδα, θρύλους, παραδόσεις, τοπικές γιορτές, πανηγύρια, θάλασσες, δάση, βουνά, μονοπάτια, φαράγγια, όλα σχηματίζουν ένα σπάνιο μωσαϊκό, ένα πολύχρωμο καλειδοσκόπιο παραστάσεων, εικόνων και εμπειριών δημιουργώντας έναν τόπο ευλογημένο. Το πλεονέκτημα είναι πως, η Ελλάδα απ άκρη σ' άκρη διαφέρει ! Είναι μια χώρα με μοναδικότητα και ανομοιογένεια κι αυτό στον Αγροτουρισμό δίνει το πλεονέκτημα ανάδειξης αυτής της μοναδικότητας.

Μέσα από την ανάδειξη ενός τοπικού μοντέλου Αγροτουρισμού, που θα προκύψει από μια εξειδικευμένη μελέτη και καταγραφή, καλλιεργούμε τον μύθο του χωριού που τόσο έχουμε ανάγκη, την επιστροφή στις ρίζες και την πολιτιστική κληρονομιά μας, την επαφή με το σημείο αναφοράς μας. Μπορούμε να βασίσουμε τον Αγροτουρισμό πάνω στα πετυχημένα μοντέλα άλλων χώρων, όμως σίγουρα τα τοπικά χαρακτηριστικά μπορούν να διαμορφώσουν τον Αγροτουρισμό προσαρμοσμένο πάνω στις δικές μας ανάγκες, τις ιδιαιτερότητες και τα πλεονεκτήματα του κάθε τόπου.

10.3 ΕΝΝΟΙΑ – ΜΟΡΦΕΣ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η λογική, λοιπόν, του αγροτουρισμού από την πλευρά του επισκέπτη είναι η ικανοποίηση της επιθυμίας του να απομακρυνθεί από το αστικό κέντρο, στο οποίο συνήθως ζει και την πολλαπλή του ρύπανση, και να βρεθεί στην ύπαιθρο, να απολαύσει τις χαρές της, τον καθαρό αέρα την ηρεμία της, να ζήσει κοντά στους ανθρώπους της, να μοιραστεί τις συνήθειες και τις εμπειρίες τους και ενδεχομένως να ασχοληθεί και ο ίδιος για λίγο με τις αγροτικές τους δραστηριότητες.

1. Αγροτουρισμός σε αγροκτήματα όπου ο τουρίστας μοιράζεται φαγητό και διαμονή με τους ιδιοκτήτες.

Πρόκειται για την πιο κλασική μορφή αγροτουρισμού όπου ο τουρίστας μένει στο αγρόκτημα σε χώρους κατάλληλα διαρρυθμισμένους. Συνήθως αυτή η μορφή απευθύνεται σε τουρίστες χαμηλών εισοδημάτων και σε όσους έχουν διάθεση να συμμετέχουν σε αγροτικές

εργασίες ή να γνωρίσουν τη ζωή της υπαίθρου. Σε πολλά απ' αυτά τα αγροκτήματα δίνεται η δυνατότητα για σπορ και φυσιολατρικές δραστηριότητες, π.χ. κολύμπι, ιππασία, πεζοπορία, ορειβασία κ,λ,π

2. αγροτουρισμός σε αγροκτήματα με διαμονή και φαγητό των τουριστών σε ξεχωριστό οίκημα.

Αυτή η μορφή αγροτουρισμού έχει συνεχή ανάπτυξη τα τελευταία χρόνια λόγω των πλεονεκτημάτων που παρουσιάζει τόσο για τους αγρότες-επιχειρηματίες, όσο και για τους τουρίστες: οι μεν πρώτοι διατηρούν τον ιδιωτικό τους χώρο, ενώ παράλληλα δημιουργώντας μια υποδομή οικίσκων έχουν δυνατότητα καλύτερου μάρκετινγκ και τιμών. Οι δε τουρίστες έχουν αυτονομία στον ύπνο και το φαγητό γεγονός ιδιαίτερα δελεαστικό για οικογένειες με μικρά παιδιά. Σε αυτές τις αγροτουριστικές μονάδες υπάρχει συχνά και η υποδομή για παιδιά (παιδικές χαρές) η αθλητισμό και φυσιολατρεία. Η ανάπτυξη τέτοιων αγροτουριστικών μονάδων απαιτεί αρκετά σημαντική επένδυση και εκτεταμένη αγροτική εκμετάλλευση.

3. διαφόρων μορφών κάμπινγκ (αυτοκινούμενα οχήματα, τροχόσπιτα, σκηνές κλπ) μέσα σε αγροκτήματα.

Είναι ίσως η φτηνότερη μορφή αγροτουρισμού και απευθύνεται σε νέους, οικογένειες με παιδιά και φυσιολάτρες. Είναι ιδιαίτερα διαδεδομένη στη Μ.Βρεταννία και την Ν. Ευρώπη. Συχνά ο αγρότης παρέχει εκτός από το χώρο και υποδομή εστιατορίου καθώς και νερό, τουαλέτες κλπ. Αυτές οι μονάδες έχουν το πλεονέκτημα για τον αγρότη ότι απαιτούν πολύ μικρής κλίμακας επένδυση και έτσι η αποσβεσή τους είναι σύντομη.

4. Αγροτουρισμός σε προστατευόμενους χώρους (φυσικό και δομημένο περιβάλλον) που μετατρέπονται σε Εθνικά Πάρκα.

Πρόκειται για περιοχές όπου τίθεται περιορισμοί στη δόμηση και σε διάφορες μορφές εκμετάλλευσης που θα επηρέαζε την πανίδα και τη χλωρίδα. Οι κοινότητες που περικλείονται η βρίσκονται στα όρια αυτών των Εθνικών Πάρκων αναλαμβάνουν συχνά σε συνεταιριστική βάση, την εκμετάλλευσή τους δίνοντας έμφαση στη ανάπτυξη ήπιων μορφών αγροτουρισμού αλλά και τουρισμού στο ύπαιθρο (οικοτουρισμός και φυσιολατρικός τουρισμός με διαμονή σε ειδικά διαμορφωμένους οικίσκους ή σε σκηνές). Αυτή η μορφή ανάπτυξης επιτρέπει διαφοροποίηση των προσφερόμενων υπηρεσιών με θετικότερα αποτελέσματα στον οικονομικό τομέα ενώ ανταποκρίνεται και σε μια μορφή ζήτησης με τάσεις αυξητικές.

5. Αγροτουριστικά συγκροτήματα συνεταιριστικής μορφής.

Αναπτύχθηκαν κυρίως στην Ιταλία, είτε με τη μορφή πανσιόν μέσα στο αγρόκτημα είτε με τη μορφή συνεταιρισμού προβολής τοπικών προϊόντων που παράλληλα διαχειρίζεται και ένα αγροτουριστικό συγκρότημα (συνήθως με μορφή μικρού ξενοδοχείου). Το ενδιαφέρον στοιχείο έγκειται στην παρουσία των γυναικών στους συνεταιρισμούς αυτούς, γεγονός που συνδέεται και με την παραγωγή από τις ίδιες ντόπιων προϊόντων (γλυκά, υφαντά, κεραμικά, τυροκομικά προϊόντα, κρασιά κλπ). Συχνά δημιουργούνται και εκθετήρια αγροτικών προϊόντων ή και μικρά μουσεία που απεικονίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Τέτοιας μορφής αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί εμφανίστηκαν και στην χώρα μας.

6. Αγροτουρισμός σε οικισμούς που χτίζονται με παραδοσιακά υλικά ώστε να δίνουν την εικόνα ενός 'παραδοσιακού' χωριού μια πρόσφατη εξέλιξη με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά.

Αυτή η μορφή γνωρίζει μεγάλη άνθηση τα τελευταία χρόνια στη Κεντρική Ευρώπη αλλά και σε ορισμένες χώρες της Αφρικής (M. T. Cisse 1984, p. 119-124). Χτίζονται ολόκληρα χωριά – η γίνονται επεμβάσεις σε εγκαταλελειμένους οικισμούς ώστε να μοιάζουν παραδοσιακά. Παράλληλα δημιουργείται μία σημαντική υποδομή (μαγαζιά και εστιατόρια) που επιδιώκεται να δίνει την εικόνα ενός παραδοσιακού χωριού (τοπικά υλικά, διακόσμηση, πώληση τοπικών προϊόντων). Μεγάλη σημασία δίνεται στην μικρή κλίμακα των κτισμάτων που επιδιώκεται να είναι ενταγμένα στο φυσικό περιβάλλον και παρ' όλο που το κάθε κτίσμα έχει αυτονομία (κουζίνα, μπάνιο ,χώροι κλπ) υπάρχουν και κτίσματα που στοχεύουν στην δημιουργία κλίματος 'κοινότητας'.

Αυτοί οι οικισμοί είναι επιχειρήσεις εμπορικού χαρακτήρα και η ένταξή τους ή όχι στους τύπους αγροτουρισμού είναι θέμα ερμηνείας. Η κυριότερη αντίρρηση είναι ότι λείπουν οι αγρότες και η αγρότική εκμετάλλευση και η γνωριμία των τουριστών με τα χαρακτηριστικά της αγροτικής ζωής είναι περισσότερο επιφανειακή, γι'αυτό και τέτοιες περιπτώσεις θεωρούνται ότι ανήκουν σε ένα τύπο τουρισμού 'ρετρό' ή σε μία ακραία μορφή αυτού που ο D. Mc Cannel (Mc Cannel D. 1979, p.583 – 603) ονόμασε 'σκηνοθετημένη αυθεντικότητα'. Η αναφορά σ'αυτήν την τελευταία περίπτωση στόχο είχε να θέσει και το πρόβλημα των σύγχρονων εξελίξεων στον αγροτουρισμό που το μετατρέπουν από μια παραδοσιακή μορφή οικογενειακού τουρισμού στην ύπαιθρο σε μια εμπορικοποιημένη μορφή τουρισμού. Αυτή ακριβώς η εξέλιξη εξηγεί και την ανάγκη των επιχειρήσεων του κλάδου είναι να εξειδικεύονται είτε να προσφέρουν διαρκώς και περισσότερες υπηρεσίες. Τέτοιες εξειδικεύσεις είναι οι εξής:

- Ως προς το επίπεδο των ανέσεων π.χ. ααγροτουρισμός υψηλών προδιαγραφών

- Ως προς το εύρος της παράλληλης υποδομής ιδιαίτερα όσον αφορά αθλητισμό και παιδιά π.χ. τένις, κολύμπι, ιππασία, ορειβασία, παιδικές χαρές κλπ. Αυτή η παράλληλη υποδομή άλλωστε είναι ο παράφροντας κλειδί της επιτυχίας της επένδυσης (H.Grollean 1988, p. 74 – 75).
- Ως προς τις δυνατότητες συνδυασμού με άλλες ειδικές μορφές τουρισμού π.χ. χειμερινό, αθλητικό, περιπέτειας κλπ.

Αυτές οι αναγκαίες εξειδικεύσεις έχουν οδηγήσει και σεμια εκτεταμένη υποδομή εκπαίδευσης (Μ.Λογοθέτης 1988, σελ. 45, F. Texeraud & S. Raumas o.c.p. 83 – 94, W. Pevetz o.c.p. 21 – 23) στις χώρες με παράδοση στον αγροτουρισμό που στοχεύουν στην γνωριμία των αγροτών με το αντικείμενο του αγροτουρισμού, στην παροχή πρακτικών γνώσεων διαχείρισης και λογιστικής των επιχειρήσεων αυτών αλλά και σε μαθήματα οργάνωσης των επιχειρήσεων και μάρκετινγκ. Την εκπαίδευση αυτή παρείχε αρχικά το κράτος που παράλληλα δανειοδοτούσε και ενθάρρυνε την ανάπτυξη τέτοιων επιχειρήσεων αλλά στη συνέχεια μέρος αυτής της εκπαίδευσης έχουν αναλάβει οι ενώσεις των ιδιοκτητών και οι οργανισμοί που προωθούν και προβάλλουν αυτή τη μορφή τουρισμού.

10.4 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΠΤΩΣΕΙΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Οι επιπτώσεις από την ανάπτυξη του αγροτουρισμού είναι πολλές και συχνά περίπλοκες, έτσι ώστε να είναι δύσκολο να αναλυθούν ξεχωριστά, πχ κοινωνικές από οικονομικές επιπτώσεις. Θα επιδιώξουμε γι' αυτό το λόγο να δούμε και τις επανασυνδέσεις που υπάρχουν ανάμεσα στις διαφορετικές επιπτώσεις.

Οι κοινωνικές επιπτώσεις αφορούν τόσο τους τουρίστες όσο και τούς ντόπιους. Ο τουρίστας (p.Barde, p. 75-86. S Thibal 1984 p. 65-70) θεωρείται ότι σε τέτοιας μορφής τουριστική δραστηριότητα βρίσκει τη δυνατότητα να επανακτήσει την ισορροπία που οι ρυθμοί εργασίας και η ζωή στην πόλη τον έκαναν να χάσει. Αυτή η διαπίστωση συνδέεται με το γεγονός ότι το μεγαλύτερο μέρος των τουριστών προέρχεται από αστικά κέντρα και είναι οικογενειάρχες. Συνδέεται επίσης με την άποψη ότι το φυσικό και δομημένο περιβάλλον ενός αγροκτήματος σε αντίθεση με μια παραθαλάσσια περιοχή τουρισμού διακοπών επιτρέπει τη χαλάρωση και την ξεκούραση χωρίς εντάσεις (πχ βραδυνή ζωή και διασκέδαση στις περιοχές τουρισμού διακοπών). Μια δεύτερη κοινωνική επίπτωση συνδέει αυτή τη μορφή διακοπών με την ανάγκη για επιστροφή στην φύση που εννοείται σαν μια επιστροφή σε ένα παρελθόν με κοινωνικά, οικονομικά και περιβαλλοντικά χαρακτηριστικά που δεν υπάρχουν στην καθημερινή

πραγματικότητα του τουρίστα. Αυτή η επιστροφή είναι ένα ετήσιο ' ταξίδι' που επιτρέπει στον τουρίστα να συνεχίζει κατόπιν να ζει στους έντονους ρυθμούς της ζωής στη πόλη.

Τέλος σημαντικό στοιχείο του αγροτουρισμού είναι ότι επιβάλλει στον τουρίστα μία ενεργή τουριστική δραστηριότητα σε αντίθεση με την παθητικότητα του τουριστικού πακέτου. Ο τουρίστας είναι συμμετοχός τόσο στην τοπική κοινωνική ζωή όσο και στις ποικίλες δραστηριότητες (επιμορφωτικές, αθλητικές, φυσιολατρικές) που προσφέρονται σ' αυτόν και την οικογένειά του. Ο οικογενειακός χαρακτήρας του αγροτουρισμού άλλωστε είναι μία ακόμη πλευρά αυτής της ενεργοποίησης των τουριστών. Για τους ντόπιους ο αγροτουρισμός προσφέρει αρχικά τη δυνατότητα μιας άμεσης πρόσωπο με πρόσωπο επαφής με τους τουρίστες γεγονός που σπάζει την απομόνωση και το αίσθημα του κοινωνικού αποκλεισμού. Επιπλέον γίνεται αιτία να επανεκτιμηθούν τα στοιχεία της αγροτικής δομής αλλά και σε πολλές περιπτώσεις συμβάλλει (πχ αγροτικά μουσεία) στην διατήρηση των στοιχείων της τοπικής ιστορίας που αλλιώς θα χανόντουσαν.

Τέλος η αύξηση των εισοδημάτων οδηγεί σε μια μερική ανεξαρτησία των νεότερων μελών της οικογένειας αλλά και των γυναικών, γεγονός που οδηγεί συχνά σε συγκρούσεις αλλά και σε τελική εγκατάλειψη του αγροτικού επαγγέλματος όπως θα δούμε στην συνέχεια. Πρόκειται για μια εξέλιξη που συνδέεται και με οικονομικούς παράγοντες ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή επαγγελματικής πολυδραστηριότητας (Π.Τσάρτας 1991, σελ. 32-56) στον αγροτικό χώρο, δηλαδή επιτρέπει στον αγρότη να αντλεί τα εισοδήματά του από δύο ή τρεις πηγές. Αυτό το γεγονός ξεκινώντας από τους αρχηγούς των οικογενειών , οδήγησε σταδιακά πολλά από τα νεότερα μέλη της οικογένειας στην μερική ή απόλυτη εγκατάλειψη του αγροτικού επαγγέλματος. Η πορεία αυτή οφείλεται τόσο στα αυξημένα εισοδήματα όσο και στα κοινωνικά και καταναλωτικά πρότυπα των τουριστών που οδηγούν τους νέους σε απόρριψη του αγροτικού επαγγέλματος. Η επισήμανση αυτού του φαινομένου έγινε σε περιοχές αγροτικές με ανάπτυξη τουρισμού διακοπών ή αγροτουρισμού και οδήγησε σε προβληματισμό όσον αφορά τον στόχο της διατήρησης οικονομικά ενεργού αγροτικού πληθυσμού στην ύπαιθρο.

Σε πολλές περιοχές με αγροτουρισμό δημιουργήθηκε το φαινόμενο να διατηρείται μια γεωργία 'βιτρίνας' (F.Tacquard o.c.p. 136-137 & 141-142) απλώς για να δικαιολογείται το γεγονός ότι πρόκειται για αγροτική εκμετάλλευση με οικονομικά ενεργούς αγρότες που είναι προαπαιτούμενο για να υπάρχει τέτοια μονάδα. Κατ'αυτόν τον τρόπο η γεωργική εκμετάλλευση γίνεται 'διακοσμική' στην λειτουργία μιας καθαρά τουριστικής επιχείρησης. Αυτό το πρόβλημα δείχνει ότι για τους νεότερους αγρότες απαιτούνται και επιπλέον κίνητρα εκτός από το εισόδημα του αγροτουρισμού για να παραμείνουν οικονομικά ενεργοί αγρότες. Το θέμα αυτό είναι σημαντικό, γιατί στην μεταπολεμική περίοδο στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες ο αγροτουρισμός χρησιμοποιήθηκε σαν εργαλείο άσκησης αναπτυξιακής περιφερειακής πολιτικής στις υποβαθμισμένες ή προβληματικές αγροτικές περιοχές. Γι' αυτόν το λόγο οι ενισχύσεις, τα κίνητρα και οι επενδύσεις που δόθηκαν ήταν πολλά και

μακροπρόθεσμ με στόχευση ακριβώς τη συγκράτηση οικονομικά ενεργών αγροτών στην περιφέρεια. Σε κάθε δανειοδότηση άλλωστε όρος αυτός είναι απαραίτητος πρέπει να αφορά επαρκή αγροτική εκμετάλλευση με οικονομικά ενεργούς αγρότες.

Στην πορεία της ανάπτυξης του αγροτουρισμού δημιουργήθηκε και ένα άλλο πρόβλημα συνδεδεμένο με τις οικονομικές αλλαγές που επήλθαν α' αυτές τις εκμεταλλεύσεις θα έπρεπε να θεωρούνται αυτοί οι ιδιότυποι αγρότες-επιχειρηματίες του τουρισμού σαν αγρότες ή σαν ελεύθεροι επαγγελματίες ως προς τις φορολογικές τους υποχρεώσεις (P. Barde ο,σ.ρ. 81-82 και Μ.Λογοθέτης ο.π. σελ. 43-50). Η λύση του θέματος αυτού δεν ήταν απλή γιατί συνδεόταν με το θέμα της φορολογικής ταξινόμησης των επαγγελματιών τις ειδικές νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούν τους αγρότες και την ιδιομορφία αυτής της διπλής απασχόλησης που οδηγεί σε άντληση εισοδημάτων από διαφορετικές πηγές.

Γίνεται αντιληπτό ότι αυτό οδηγεί και σε μια αλλαγή της επαγγελματικής ένταξης των αγροτών, που δίνει σημασία στην κύρια πηγή εισοδήματος και όχι στην δηλωμένη απασχόληση. Ο αγροτουρισμός λειτουργεί κατ'αυτὸν τον τρόπο σαν ένας παράγοντας καθοριστικών οικονομικών και κοινωνικών αλλαγών τόσο στις αντιλήψεις των αγροτών, όσο και στις παραγωγικές σχέσεις που προϋπήρχαν. Ολοκληρώνοντας τις οικονομικές επιπτώσεις θα αναφερθούμε και στον τουρίστα που προτιμάει τον αγροτουρισμό κυρίως λόγω των χαμηλών τιμών του και του οικογενειακού του χαρακτήρα. Δεν είναι τυχαίο άλλωστε ότι μεγάλο μέρος της υποδομής του αγροτουρισμού στις Ευρωπαϊκές χώρες συνδέθηκαν με την ανάπτυξη του κοινωνικού τουρισμού. Πρόκειται δηλαδή για μια μορφή φτηνών διακοπών και άρα απευθύνεται σε πολλές ομάδες αγοραστών.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις της ανάπτυξης του αγροτουρισμού αποτέλεσαν επίσης ένα καθοριστικό στοιχείο της προτίμησής του. Θεωρείται καταρχάς ότι ο αγροτουρισμός εκφράζει την έννοια της 'ενταγμένης' τουριστικής ανάπτυξης στην ύπαιθρο, 'σέβεται' δηλαδή την υπάρχουσα κοινωνική, οικονομική, πολιτιστική και περιβαλλοντική δομή. Η άποψη αυτή στηρίζεται στο γεγονός ότι δεν απαιτούνται μεγάλης έκτασης παρεμβάσεις στη φυσικό περιβάλλον(πχ ανέγερση ξενοδοχείων, εστιατορίων) καθώς και ότι εγγενές χαρακτηριστικό του αγροτουρισμού είναι μικρή κλίμακα του δομημένου χώρου στις μονάδες αυτές. Μια δεύτερη επίπτωση είναι ότι το ουσιαστικό κίνητρο που οδηγεί τους τουρίστες εκεί συνδέεται άμεσα με το περιβάλλον και την προστασία του. Αυτό γίνεται τόσο μέσα από τις δραστηριότητες στην αγροτική εκμετάλλευση όσο και από τις παράλληλες δραστηριότητες που κυριαρχούνται από τη φυσιολατρεία.

Άλλωστε δεν είναι τυχαίο ότι ο αγροτουρισμός στηρίζεται και προωθείται και από την πληθώρα οικολογικών οργανώσεων, αλλά και από σωματεία που προωθούν την ορειβασία, την περιήγηση, τη φυσική ζωή (κκ Η.Grollean 1988, p. 20-21) κλπ Ουσιαστικά, για τα παιδιά ιδίως, αυτές οι δραστηριότητες αποτελούν μία δυναμική περιβαλλοντική αγωγή που συμβάλλει στην εμπέδωση της ιδέας της προστασίας του περιβάλλοντος. Υπάρχει τέλος μια εξέλιξη τα τελευταία δέκα χρόνια που αναφέρεται στην προσπάθεια προστασίας της πολιτιστικής

κληρονομιάς της υπαίθρου μέσω διεθνών προγραμμάτων που στοχεύουν συνδυασμένα (H.Grollean 1988,p.5-65, Dixon M. 1987 p.1-37, 92-101)στην προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, στην ανάπτυξη 'ηπίων' μορφών τουριστικής ανάπτυξης, όπως ο αγροτουρισμός, στην ανάδειξη και προστασία των μνημείων ή παραδοσιακών οικισμών της περιοχής που συνδέονται με την τοπική ιστορία και τον πολιτισμό. Πρόκειται ουσιαστικά για μια προσπάθεια να ενταχθεί ο αγροτουρισμός σε μια συνδυασμένη αναπτυξιακή στρατηγική του τουρισμού στις περιοχές της Ευρώπης με πλούσιο πολιτιστικό παρελθόν.

10.5 ΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

(Ε.ΛΛ.ΚΑ)

Το Ελληνικό Κέντρο Αγροτουρισμού είναι Σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα. Συστάθηκε τον Ιανουάριο του 2003 και απαρτίζεται από επιχειρηματίες, εκδότες, δημοσιογράφους, καθηγητές πανεπιστημίου, επιστήμονες, άτομα που ο καθένας στον τομέα του έχει να επιδείξει ένα σημαντικό έργο. Δημιουργήθηκε με σκοπό τη στήριξη, την ενίσχυση και την προώθηση της ιδέας του αγροτουρισμού στην Ελλάδα καθώς και τον πολιτικών για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος με κατεύθυνση την βιώσιμη τοπική και περιφερειακή τουριστική ανάπτυξη. Στα πλαίσια των σκοπών του, επιδιώκει τη συνεργασία με φορείς της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, με δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς καθώς και με διεθνείς και εθνικές αγροτουριστικές οργανώσεις. Ο σκοπός του ΕΛΛ.Κ.Α είναι να δημιουργηθούν Δίκτυα Συνεργασίας για την ανάδειξη των πολιτισμικών χαρακτηριστικών της υπαίθρου και των τοπικών παραδοσιακών προϊόντων. Μία από τις πρόσφατες δραστηριότητες του ΕΛΛ.Κ.Α είναι η διοργάνωση της Γιορτής Αγροτουρισμού της Επιδαύρου, μία γιορτή που όπως δείχνει το ενδιαφέρον πληθώρας Δήμων από όλη την χώρα, πρόκειται να καθιερωθεί με τοπικό χαρακτήρα σε πολλές περιοχές.

Ποιοί είναι οι Σκοποί του Σωματείου;

Οι σκοποί του Σωματείου είναι:

- Η στήριξη, ενίσχυση και διάδοση της αγροτουριστικής ιδέας.
- Η ευαισθητοποίηση της κοινής γνώμης για τη σημασία και το ρόλο του αγροτουρισμού ως μοντέλου τοπικής και περιφερειακής ανάπτυξης.
- Η ενθάρρυνση της ανάπτυξης ήπιων μορφών τουρισμού, αγροτουρισμού, οικοτουρισμού και πολιτιστικού τουρισμού στην ελληνική ύπαιθρο.
- Η προβολή και η προώθηση υψηλής ποιότητας αγροτουριστικών υπηρεσιών και αυθεντικών αγροβιοτεχνικών προϊόντων.

- Η παρακολούθηση και ενθάρρυνση της προσαρμογής της χώρας μας στις βασικές αρχές για την βιώσιμη ανάπτυξη όπως διατυπώθηκαν αυτές στην Παγκόσμια Συνδιάσκεψη για το περιβάλλον και την ανάπτυξη στο Ρίο της Βραζιλίας το 1992 καθώς και στις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης όπως διατυπώθηκαν στο πρόγραμμα Δράσης για το περιβάλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης με τίτλο «προς την Αειφορία».

- Η συνεργασία με τους αρμόδιους φορείς, δημοσίου και ιδιωτικού δικαίου, τόσο σε κεντρικό, όσο και σε επίπεδο Περιφερειακής, Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης, οι οποίες ενδιαφέρονται για την προώθηση των ήπιων μορφών τουρισμού - Αγροτουρισμού- Οικοτουρισμού και εν γένει αναψυχής με σεβασμό στην προστασία του περιβάλλοντος.

- Η προβολή, η προώθηση των ελληνικών αυθεντικών και ποιοτικών αγροτικών προϊόντων και η διασύνδεση τους με τις ήπιες μορφές τουρισμού, αγροτουρισμού – οικοτουρισμού.

- Η στήριξη και προώθηση πολιτικών προστασίας και διαχείρισης του περιβάλλοντος σε περιοχές με πλούσιο οικοσύστημα ή παραδοσιακά δομημένο περιβάλλον ώστε να ενισχύεται η βιώσιμη τοπική τουριστική ανάπτυξη.

- Η ανάδειξη των παραδοσιακών και πολιτισμικών χαρακτηρισμών στην ύπαιθρο.

- Η συνεργασία με διεθνείς και εθνικές οικοτουριστικές / αγροτουριστικές / περιβαλλοντικές οργανώσεις και Διεθνή Αγροτουριστικά / οικοτουριστικά Δίκτυα ή οργανώσεις και φορείς με παρεμφερείς στόχους του Σωματείου.

- Η ενθάρρυνση της δικτύωσης αγροτουριστικών επιχειρήσεων ώστε να παράγεται τοπικό, βιώσιμο και ολοκληρωμένο, ήπιας μορφής τουριστικό προϊόν.

- Η παρακολούθηση και επισήμανση προς τους αρμόδιους φορείς των περιβαλλοντικών προβλημάτων, τα οποία οφείλονται στην άναρχη ανάπτυξη καθώς και η επισήμανση των προβλημάτων τα οποία λειτουργούν ως αντικίνητρα για την ανάπτυξη του τουρισμού.

- Η ενθάρρυνση και προώθηση της ανάπτυξης ανθρώπινου δυναμικού με την εκπαίδευση, την επαγγελματική κατάρτιση και την επαγγελματική συνείδηση των απασχολούμενων στον αγροτουρισμό.

- Η στήριξη και ενθάρρυνση της αναβίωσης της ελληνικής λαϊκής τέχνης, η οποία έχει συρρικνωθεί και συχνά αλλοιώνεται.

- Η στήριξη δραστηριοτήτων και δημιουργία κινήτρων για την ανάπτυξη «τουρισμού παραχέιμασης ήπιας μορφής» και εν γένει ήπιων μορφών τουρισμού σε όλες τις εποχές του έτους.

- Βιωσιμότητα στην τουριστική ανάπτυξη σημαίνει ότι θα πρέπει να είναι φιλική προς το περιβάλλον στο παρόν και στο μέλλον καθώς και οικονομικά βιώσιμη και κοινωνικά δίκαιη για τις τοπικές κοινωνίες.

- Ο τουρισμός θα πρέπει να εναρμονίζεται με το φυσικό, πολιτισμικό και ανθρώπινο περιβάλλον.

- Ο τουρισμός θα πρέπει να μεριμνά για τις επιπτώσεις του στην πολιτισμική κληρονομιά και την παράδοση της τοπικής κοινωνίας.
- Μία ενεργός συμμετοχή του τουρισμού στην βιώσιμη ανάπτυξη προϋποθέτει κοινές δράσεις και συμμετοχή σε αυτές όλων των φορέων του δημόσιου και ιδιωτικού τομέα και αποτελεσματικούς μηχανισμούς συντονισμού σε όλα τα επίπεδα (τοπικό, περιφερειακό, εθνικό κ.λ.π)
- Η προστασία και ανάδειξη του φυσικού και πολιτισμικού περιβάλλοντος απαιτεί συνεργασία για πολιτισμικές, τεχνολογικές και επαγγελματικές-οργανωτικές καινοτομίες, ιδίως στην ανάπτυξη εργαλείων ολοκληρωμένου σχεδιασμού και διαχείρισης της τουριστικής ανάπτυξης.
- Πρωτεύοντες στόχοι στην τουριστική ανάπτυξη θα πρέπει να είναι η διατήρηση του τουριστικού προορισμού και η ικανότητα εξυπηρέτησης των τουριστικών στο πλαίσιο μιας στρατηγικής για την βιώσιμη ανάπτυξη.
- Ο τουρισμός θα πρέπει να βασίζεται στην διεύρυνση των ευκαιριών για τις τοπικές κοινωνίες συμβάλλοντας στο μέγιστο την τοπική οικονομία.
- Ο τουρισμός θα πρέπει να συμβάλλει αποτελεσματικά στην βελτίωση της ποιότητας ζωής όλων και στον των κοινωνικό-πολιτισμικό εμπλουτισμό του κάθε τόπου προορισμού.
- Η κεντρική διοίκηση και συναφείς φορείς με την συμμετοχή της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των Μη Κυβερνητικών Οργανώσεων θα πρέπει να αναλάβουν δράσεις που να συμβάλλουν στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό της τουριστικής ανάπτυξης.
- Προτεραιότητα θα πρέπει να δίνεται στις δράσεις που συμβάλλουν στην προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος και στους μηχανισμούς ενσωμάτωσης του περιβαλλοντικού κόστους στις επενδύσεις και παρεμβάσεις για τον τουρισμό.
- Οι περιβαλλοντικά και πολιτισμικά ευαίσθητες περιοχές θα πρέπει να τύχουν ιδιαίτερης μέριμνας.
- Στην αναζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού προτεραιότητα θα πρέπει να δοθεί σε εκείνες που συμβάλλουν σε μια προοπτική βιώσιμης ανάπτυξης με σεβασμό στο φυσικό και πολιτισμικό περιβάλλον.
- Ιδιαίτερη σημασία θα πρέπει να δοθεί στην διάδοση και ανταλλαγή εμπειριών και γνώσης για δράσεις και τεχνολογίες που ενσωματώνουν τον τουρισμό στην στρατηγική βιώσιμης ανάπτυξης.
- Η πολιτική βιώσιμης ανάπτυξης στον τουρισμό απαιτεί και την υποστήριξη και προώθηση περιβαλλοντικά φιλικών συστημάτων διαχείρισης του τουρισμού.
- Ιδιαίτερη προσοχή θα πρέπει να δοθεί στον ρόλο και τις επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις μεταφορές, στην αξιοποίηση εναλλακτικών μορφών ενέργειας και στην διαχείριση των αποβλήτων.
- Η υιοθέτηση και εφαρμογή περιβαλλοντικά φιλικής δεοντολογίας είναι σημαντική για όλους τους δρώντες στον τουρισμό.

10.6 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ L.E.A.D.E.R

Ο κορμός του προγράμματος LEADER που προέρχεται από τα αρχικά των λέξεων Liaison Entre Actions de Developpement de L' Economie Rurale και σημαίνει σύνδεσμος των ενεργειών και δράσεων για την ανάπτυξη της αγροτικής οικονομίας αποτελείται από επιχειρηματικές δράσεις μικρής κλίμακας με δικαιούχους τον τοπικό πληθυσμό στις περισσότερες των περιπτώσεων. Στόχος του μέτρου είναι να αποκτήσουν οι εσωτερικές και μειονεκτικές περιοχές του προγράμματος μια κρίσιμη μάζα καταλυμάτων κατασκευασμένων σύμφωνα με τις προδιαγραφές του Ε.Ο.Τ, με προοπτική να υποστηρίξουν το σύνολο των τουριστικών δραστηριοτήτων.

Η κατανομή των πιστώσεων θα διαχυθεί στο σύνολο της περιοχής LEADER με προτεραιότητα τη δημιουργία καταλυμάτων σε παραδοσιακούς και αξιόλογους οικισμούς καθώς και σε περιοχές όπου συγκεντρώνονται οι σημαντικότερες καινοτομικές παρεμβάσεις του προγράμματος. Άλλο κριτήριο επιλογής των δικαιούχων λήψης επιδοτούμενων δανείων για τον αγροτουρισμό θα είναι η αποκατάσταση αξιόλογου παραδοσιακού κτίσματος και ο εξοπλισμός του με τοπικά παραδοσιακά έπιπλα. Οι υπηρεσίες ύπνου συνδυάζονται με την ενίσχυση υπηρεσιών, τη δημιουργία παραδοσιακών μονάδων εστίασης και αναψυχής αλλά και σύγχρονων μονάδων αναψυχής με τη προϋπόθεση ότι θα στεγαστούν σε παραδοσιακά κτίσματα. Με τον τρόπο αυτό επιτυγχάνεται ταυτόχρονα η δημιουργία επιχειρηματικών δραστηριοτήτων στο χώρο των τουριστικών υπηρεσιών, η οικιστική ανασυγκρότηση του ορεινού χώρου σε συνδιασμό με την προστασία της παραδοσιακής λαϊκής αρχιτεκτονικής και η τόνωση της απασχόλησης σε επαγγέλματα της παραδοσιακής Οικοδομικής.

Επίσης, στόχος του μέτρου είναι η απο κοινού οργάνωση των αγροτουριστικών επιχειρήσεων, η διαπραγμάτευση της θέσης τους στην αγορά μέσω έμπειρων γραφείων τουρισμού και η προβολή του τουριστικού προϊόντος της περιοχής σε βάσεις πάγιες και σταθερές.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ LEADER

Δημιουργία Αγροτουριστικών Καταλυμάτων από Ιδιώτες (Ξενώνες και ενοικιαζόμενα Δωμάτια)

Η τελική επιλογή των ενδιαφερόμενων φορέων θα γίνει από τους φορείς Διαχείρισης του προγράμματος. Κατά προτεραιότητα θα προτιμηθούν τα παραδοσιακά σπίτια και οι περιοχές που συνδέονται άμεσα με τις μορφές τουρισμού που θα αναπτυχθούν. Θα

καθοριστούν οι δικαιούχοι του προγράμματος βάση της υπάρχουσας κτιριακής κατάστασης, τις ανάγκες επισκεπτών, την καταλληλότητα φορέα, τις ανάγκες της περιοχής κλπ.

Οι προδιαγραφές των δωματίων θα καθοριστούν σύμφωνα με αυτές του ΕΟΤ και τις ανάγκες των περιοχών. Τα δωμάτια θα ενταχθούν στο δίκτυο για τις κρατήσεις δωματίων στα Γραφεία Αγροτουρισμού.

Κοινοτικοί Ξενώνες

Οι Ξενώνες θα δημιουργηθούν σε ήδη υπάρχοντα παραδοσιακά κτίρια στις αντίστοιχες κοινότητες οι οποίες παρουσιάζουν κάποια τουριστική κίνηση, αλλά το κίνητρο για τους ιδιώτες παραμένει χαμηλό και το κόστος μεγάλο.

Πρότυπες Αγροτουριστικές Μονάδες

Αγροτουριστικά καταλύματα όπου ο επισκέπτης συμμετέχει ενεργά στην καθημερινή ζωή των παραγωγών καθώς και στην παραγωγή. Στόχος είναι να δώσει την ευκαιρία στους επισκέπτες και κυρίως τους κατοίκους των πόλεων να έρθουν σε επαφή με την αγροκτηνοτροφική παραγωγή και να « επιστρέψουν για λίγο στη φύση». Η μορφή αυτή εφαρμόζεται με μεγάλη επιτυχία από τη δεκαετία του 1960 στη Γαλλία.

Διαμόρφωση και Δημιουργία Κατασκηνώσεων

Οι κατασκηνώσεις θα αποτελέσουν πόλο έλξης επισκεπτών κυρίως μαθητών και θα ενισχύσουν την τοπική οικονομία με τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης και αγοράς διάθεσης τοπικών προϊόντων.

Οι κατασκηνώσεις θα φιλοξενούν κυρίως νέους οι οποίοι θα έρθουν σε επαφή με τους κατοίκους και τον τρόπο ζωής της περιοχής και θα γνωρίσουν τη φυσική και πολιτιστική ιστορία της περιοχής και ευαισθητοποιηθούν σε θέματα περιβαλλοντικής προστασίας. Σε ειδικές περιπτώσεις οι κατασκηνώσεις θα προσφέρουν μαθήματα σε διάφορα θέματα κυρίως καλλιτεχνικά τμήματα τα οποία θα περιλαμβάνουν μαθήματα φωτογραφίας, κινηματογραφίας μουσικής και αθλημάτων (τέννις, ιππασία κλπ).

Δημιουργία Ορεινών Καταφυγίων

Στόχος της ενέργειας είναι η ανάπτυξη του οικολογικού – ορειβατικού φυσιλατρικού τουρισμού στην περιοχή εφαρμογής. Για το λόγο αυτό προτείνεται η δημιουργία τουριστικών καταφυγίων σε συγκεκριμένες περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους που υπάρχει ήδη ορειβατική δραστηριότητα.

Δημιουργία Παραδοσιακών χώρων εστίασης

Στα πλαίσια της προσπάθειας για την ανάπτυξη αγροτουρισμού στην περιοχή εφαρμογής, προτείνεται η δημιουργία παραδοσιακών χώρων εστίασης και χώρων αναψυχής για την εξυπηρέτηση των επισκεπτών.

Η διαμόρφωση των χώρων αυτών θα περιλαμβάνει τη χρήση παραδοσιακών υλικών (ξύλινα τραπέζια, καρέκλες). Θα σερβίρονται φαγητά από την τοπική κουζίνα.

Αυτοί οι οικισμοί είναι επιχειρήσεις εμπορικού χαρακτήρα και η ένταξη τους η όχι στους τύπους αγροτουρισμού είναι θέμα ερμηνείας. Η κυριότερη αντίρρηση είναι ότι λείπουν οι αγρότες και η αγροτική εκμετάλλευση και η γνωριμία των τουριστών με τα χαρακτηριστικά της αγροτικής ζωής είναι περισσότερο επιφανειακή, γι' αυτό και τέτοιες περιπτώσεις θεωρούνται ότι ανήκουν σε ένα τύπο τουρισμού «ρετρό» ή σε μια ακραία μορφή αυτού που ο D. Mc Cannel (Mc Cannel D. 1979, P 583-603) ονόμασε «σκηνοθετημένη ευθεντικότητα». Η αναφορά σ'αυτή τη τελευταία περίπτωση στόχο είχε να θέσει και το πρόβλημα των σύγχρονων εξελίξεων στον αγροτουρισμό, που τον μετατρέπουν από μία παραδοσιακή μορφή οικογενειακού τουρισμού στην ύπαιθρο σε μια εμπορευματοποιημένη μορφή τουρισμού.

Αυτή ακριβώς η εξέλιξη εξηγεί και την ανάγκη των επιχειρήσεων του κλάδου είτε να εξειδικεύονται είτε να προσφέρουν διρκώς και περισσότερες υπηρεσίες. Τέτοιες εξειδικεύσεις είναι οι εξής:

- Ως προς το επίπεδο των ανέσεων πχ αγροτουρισμός υψηλών προδιαγραφών (αγροκτήματα πολυτελείας στη Τοσκάνη, αγροτουριστικά χωριά στην Αυστρία, Γερμανία κλπ).
- Ως προς το εύρος της παράλληλης υποδομής ιδιαίτερα όσον αφορά αθλητισμό και παιδιά πχ τένις, κολύμπι, ιππασία, ορειβασία, παιδικές χαρές κλπ. Αυτή η παράλληλη υποδομή άλλωστε συχνά είναι ο παράγοντας-κλειδί της επιτυχίας της επένδυσης.
- Ως προς τις δυνατότητες συνδυασμού με άλλες ειδικές μορφές τουρισμού πχ χειμερινό αθλητικό, φυσιολατρικό, περιηγητικό, εκπαιδευτικό, οικοτουρισμό κλπ.

Αυτές οι αναγκαίες εξειδικεύσεις έχουν οδηγήσει και σε μια εκτεταμένη υποδομή εκπαίδευσης στις χώρες με παράδοση στον αγροτουρισμό που στοχεύουν στην γνωριμία των αγροτών με το αντικείμενο του αγροτουρισμού, στην παροχή πρακτικών γνώσεων διαχείρισης και λογιστικής των επιχειρήσεων αυτών, αλλά και σε μαθήματα οργάνωσης των επιχειρήσεων και μάρκετινγκ. Την εκπαίδευση αυτή παρείχε αρχικά το κράτος που παράλληλα δανειοδοτούσε και ενθάρρυνε την ανάπτυξη τέτοιων επιχειρήσεων αλλά στην συνέχεια μέρος

αυτής της εκπαίδευσης έχουν αναλάβει οι ενώσεις των ιδιοκτητών και οι οργανισμοί που προωθούν και προβάλλουν αυτή τη μορφή τουρισμού.

Αγροτουριστικά συγκροτήματα συνεταιριστικής μορφής

Αναπτύχθηκαν κυρίως στην Ιταλία είτε με τη μορφή πανσιόν μέσα στο αγρόκτημα είτε με τη μορφή συνεταιρισμού προβολής τοπικών προϊόντων, που παράλληλα διαχειρίζεται και ένα αγροτουριστικό συγκρότημα (συνήθως με μορφή μικρού ξενοδοχείου). Το ενδιαφέρον στοιχείο έγκειται στην παρουσία των γυναικών στους συνεταιρισμούς αυτούς, γεγονός που συνδέεται και με την παραγωγή από τις ίδιες ντόπιων προϊόντων (γλυκά, υφαντά , κεραμικά, τυροκομικά προϊόντα, κρασιά κλπ.) Συχνά δημιουργούνται και εκθετήρια αγροτικών προϊόντων ή και μικρά μουσεία που απεικονίζουν την ιστορία και τον πολιτισμό της περιοχής. Τέτοιας μορφής αγροτουριστικοί συνεταιρισμοί εμφανίστηκαν και στη χώρα μας.

Αγροτουρισμός σε οικισμούς

Οκισμοί που χτίζονται με παραδοσιακά υλικά ώστε να δίνουν την εικόνα ενός παραδοσιακού χωριού, μια πρόσφατη εξέλιξη με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά. Αυτή η μορφή γνωρίζει μεγάλη άνθηση τα τελευταία χρόνια στην Κεντρική Ευρώπη αλλά και σε ορισμένες χώρες της Αφρικής. Χτίζονται ολόκληρα χωριά ή γίνονται επεμβάσεις σε εγκαταλελειμμένους οικισμούς ώστε να μοιάζουν παραδοσιακά. Παράλληλα δημιουργείται μια σημαντική υποδομή (μαγαζιά και εστιατόρια) που επιδιώκεται να δίνει την εικόνα ενός παραδοσιακού χωριού (τοπικά υλικά, διακόσμηση, πώληση τοπικών προϊόντων). Μεγάλη σημασία, δίνεται στην μικρή κλίμακα των κτισμάτων που επιδιώκεται να είναι ενταγμένα στο φυσικό περιβάλλον και παρ' όλο που το κάθε κτίσμα έχει αυτονομία (κουζίνα, μπάνιο, χώροι κλπ.) υπάρχουν και κτίσματα που στοχεύουν στην δημιουργία κλίματος «κοινότητας

10.7 ΤΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ

Το Υπουργείο Γεωργίας προωθεί την ανάπτυξη του αγροτουρισμού στις ορεινές, μειονεκτικές περιοχές που έχουν τη βασική υποδοχή και τις δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, εφαρμόζοντας σχετικό πρόγραμμα σύμφωνα με το οποίο δίνονται οικονομικές ενισχύσεις σε γεωργούς για την πραγματοποίηση αγροτουριστικών, αγροβιοτεχνικών δραστηριοτήτων στη γεωργική τους εκμετάλλευση.

Μέσα από το πρόγραμμα αγροτουρισμού καταβάλλεται προσπάθεια για την οργάνωση και λειτουργία μιάς σειράς δραστηριοτήτων στην Κοινότητα ή στην περιοχή. Οι

δραστηριότητες αυτές παρέχουν στον επισκέπτη άνετη διαμονή, αναψυχή, ξεκούραση, δυνατότητες για άθληση, για χόμπι κ.α. και είναι:

- ενοικιαζόμενα επιπλωμένα δωμάτια ή διαμερίσματα
- εστιατόρια οικογενειακής μορφής με τοπική παραδοσιακή κουζίνα
- χώροι για άθληση
- χώροι αναψυχής σε περιοχές με φυσικές ομορφιές
- πολιτιστικές εκδηλώσεις
- εργαστήρια παραγωγής ειδών λαϊκής τέχνης με χαρακτηριστικά της τοπικής παράδοσης ή ειδών διατροφής που αξιοποιούν τα ντόπια προϊόντα.

Οι αγρότες και αγρότισσες που πραγματοποιούν αγροτουριστικές δραστηριότητες παρακολουθούν υποχρεωτικά εκπαιδεύσεις επαγγελματικής κατάρτησης σε τομείς ανάλογους με την απασχόλησή τους, ώστε να αποκτήσουν επαγγελματική ικανότητα για να παρέχουν στους τουρίστες καλές υπηρεσίες και προϊόντα ποιότητας.

Στόχοι του προγράμματος

Οι στόχοι του προγράμματος αγροτουρισμού είναι:

1. Η συμπλήρωση και βελτίωση του γεωργικού εισοδήματος.
2. Η βελτίωση των συνθηκών διαβίωσης και εργασίας του αγροτικού πληθυσμού.
3. Η συγκράτηση του αγροτικού πληθυσμού στον τόπο της διαμονής του.
4. Η βελτίωση και διάθεση των τοπικών γεωργικών και βιοτεχνικών προϊόντων.
5. Η προστασία του περιβάλλοντος.
6. Η διατήρηση, η προβολή και η αξιοποίηση της αρχιτεκτονικής και πολιτιστικής μας κληρονομιάς και τέλος
7. Η ανάπτυξη του αγροτουρισμού που όλο και περισσότερη ζήτηση φαίνεται να έχει στην αγορά του εξωτερικού και του εσωτερικού.

Ο αγροτουρισμός είναι μια μορφή τουρισμού που παρέχει στον επισκέπτη την ευκαιρία να κάνει τις διακοπές του σ'ένα ήσυχο περιβάλλον, κοντά στη φύση και κοντά στους απλούς ανθρώπους του χωριού που είναι ακόμα δεμένοι με τη γη και την παράδοση. Μπορεί να γνωρίσει από κοντά τα ήθη και τα έθιμα της ελληνικής υπαίθρου. Κυρίως όμως μπορεί να χαρεί τη ζεστή ανθρώπινη "φιλοξενία" και την αυθόρμητη καλωσυνάτη συμπεριφορά τους.

Ο αγροτουρισμός αναπτύσσεται με ταχύ θα λέγαμε ρυθμό στη χώρα μας αλλά και στις άλλες Ευρωπαϊκές χώρες. Αυτό είναι αποτέλεσμα τόσο της πολιτικής στον τομέα του

Τουρισμού που ακολουθεί η ΕΟΚ και τα κράτη μέλη της, όσο και στην προτίμηση των ανθρώπων να κάνουν τις διακοπές τους στην ύπαιθρο.

Οι δύσκολες συνθήκες ζωής των μεγάλων πόλεων, δημιουργούν στους ανθρώπους έντονη επιθυμία να βρεθούν κοντά στη φύση για να απολαύσουν τη γαλήνη, την ησυχία αλλά και το διαφορετικό τρόπο ζωής που τους προσφέρει η ελληνική ύπαιθρος.

10.8 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΑ ΣΤΗ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟ

10.8.1 Φάρμες σε λειτουργία στην Πελοπόννησο

- **Το αγρόκτημα Σμυρνή στην Αρκαδία**

Στην Αρκαδία, στους πρόποδες του Ταΰγετου, εκεί που ξεκινούν την πορεία τους οι ποταμοί Ευρώτας και Αλφειός, στο χωριό Λεοντάρι επισκεφθήκαμε το κτήμα της οικογένειας Σμυρνή. Το Λεοντάρι είναι ένα γραφικό και ιστορικό χωριό που μετράει τις πληγές του από τις επιπτώσεις της εγκατάλειψης της υπαίθρου και της αστυφιλίας. Απέχει 40 χλμ από την Τρίπολη, παίρνοντας το δρόμο προς Καλαμάτα ενώ βρίσκεται 5 χλμ περίπου μετά τη Μεγαλόπολη μπαίνοντας στο επαρχιακό δίκτυο. Το κτήμα των αδελφών Δημήτρη και Νίκου Σμυρνή είναι ένας ζωτικός χώρος 'αναγέννησης' όχι μόνο του χωριού αλλά και της ευρύτερης περιοχής. Είδαμε από κοντά πώς οι αδελφοί Σμυρνή δραστηριοποιούνται με αγάπη και επιμονή για να διατηρήσουν ζωντανό τον τρόπο ζωής ενός αγροκτήματος με όλες τις αγροτικές δραστηριότητες. Όπως μας λένε οι ίδιοι είναι ικανοποιημένοι και δεν λαχταρούν την αστική ζωή.

Στα 150 στρέμματα του οικογενειακού τους κτήματος, ή αλλιώς «Οικολογικό Μονοπάτι Παν», όπως το αποκαλούν τα αδέρφια, καλλιεργούνται ελιές, αμπέλια, βότανα δημητριακά και αρωματικά φυτά. Το κτήμα έχει νοτιοδυτικό προσανατολισμό και βρίσκεται σε πλαγιά απέναντί από το Λύκαιο Όρος. Ξεκινάει από τον παλιό οικισμό Γαβριά με ένα μονοπάτι και συνεχίζει στην πλαγιά με μια διαδρομή που διασχίζει τις καλλιέργειες. Όλες οι καλλιεργητικές εργασίες στο κτήμα γίνονται με τις αρχές και τους κανόνες της βιολογικής γεωργίας, ενώ ο έλεγχος και η πιστοποίηση των προϊόντων γίνεται από τη ΔΗΩ (Οργανισμός Ελέγχου και Πιστοποίησης Βιολογικών Προϊόντων). Επίσης, η οικογένεια Σμυρνή ασχολείται με τη νομαδική μελισσοκομία. Σε μια μονάδα 400 κυψελών, παράγεται μέλι, γύρη, βασιλικός πολτός και γενετικό υλικό (βασίλισσες) που στέλνονται σε όλη την Ελλάδα.

'Αποφασίσαμε να κρατήσουμε ζωντανό το μοντέλο της γεωργίας που γνωρίσαμε στα παιδικά χρόνια και να το συνδυάσουμε με τη σημερινή πραγματικότητα.' Έτσι περιγράφουν οι αδελφοί Σμυρνή το σκεπτικό της δημιουργίας 'του μικρού οικοσυστήματος, ' όπως το

αποκαλούν 'όπου τα προϊόντα, παραγόμενα σε μικρή κλίμακα, συσκευάζονται σε εγκεκριμένα συσκευαστήρια σύγχρονων προδιαγραφών μέσα στο κτήμα.'

Στο κτήμα και στις αγροτικές του δραστηριότητες συμμετέχει όλη η οικογένεια Σμυρνή. Μαζί με το προσωπικό που δουλεύει στο κτήμα, αριθμούν 15 άτομα.

Ο Αγροτουρισμός στο κτήμα

Οι αδελφοί Σμυρνή αναπτύσσουν το κτήμα τους στην κατεύθυνση του Αγροτουρισμού. Έχουν ήδη ξεκινήσει την κατασκευή μονάδας φιλοξενίας για να μπορούν όσοι το επιθυμούν να μένουν στο κτήμα. Σήμερα υπάρχει δυνατότητα φιλοξενίας στον ξενώνα του Λεονταρίου. Επίσης, προσπαθούν να αναπτύξουν το υπαίθριο θέατρο ώστε να μπορεί να φιλοξενεί συχνές πολιτιστικές εκδηλώσεις. Σκοπός των αδελφών Σμυρνή είναι η καθιέρωση ενός φεστιβάλ το οποίο θα ξεκινάει κάθε άνοιξη με τις «γιορτές της άνοιξης» και θα τελειώνει με την «γιορτή του τρύγου».

Τα προϊόντα του κτήματος

Τα αδέλφια Σμυρνή μας παρουσιάζουν και μας περιγράφουν με τα δικά τους λόγια τα προϊόντα που παράγονται στο αγρόκτημα:

‘Η καλλιέργεια της γης και η μελισσοκομία γίνονται με παραδοσιακό τρόπο, χωρίς τη χρήση χημικών ή λιπασμάτων και τα προϊόντα τυποποιούνται σε επιλεγμένα υλικά (γυαλί-σελοφάν) και διατίθενται για κατανάλωση σε μικρές ποσότητες. (Νίκος Σμυρνής)

1. Προϊόντα μέλισσας

«Μετακινώντας τα μελίσσια μας στα βουνά της Πελοποννήσου ιχνηλατώντας τους δρόμους του Πάνα και των νυμφών και μετά από αναρρίθμητες διαδρομές των μελισσών, παράγουμε τα εκλεκτά μέλια και τα συσκευάζουμε. Μέλι που παράγεται από ποικιλίες βοτάνων και λουλουδιών και μέλι από τα έλατα της γειτονικής Βυτίνας, ένα μέλι που φημίζεται για τη γεύση και το χρώμα του, γνωστό σαν «Βανίλια»

2. Αρκαδικά βότανα

‘Καλλιεργούμε στο κτήμα βότανα που ταιριάζουν στις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής. Αφού τα συλλέξουμε και τα αποξηράνουμε με φυσικό τρόπο τα συσκευάζουμε σε συσκευασίες 30γρ.»

3. **Καλλυντικά «Αρκαδικό Κάλλος»**

«Από την αρχαιότητα η «ομορφιά» ήταν υπόθεση της φύσης και όχι των χημικών εργαστηρίων. Έχοντας τις πρώτες ύλες αγνές και με συνταγές που έρχονται από πολύ παλαιά στόμα με στόμα από γενιά σε γενιά, δημιουργούμε τα προϊόντα ομορφιάς.»

4. **Θυρσοφόρος οίνος**

«Από τα αμπέλια μας που καλλιεργούνται παλιές ελληνικές ποικιλίες (Μαυρούδι, Σκυλοπνίχτης) και γαλλικές με κυρίαρχη ποικιλία το Cabernet Sauvignon παράγεται ο εκλεκτός οίνος θυρσοφόρος.» Το κρασί ζυμώνεται και ωριμάζει σε δρύινα βαρέλια.

5. **Ελιές- Λάδι**

Έλιές καλαμών σε θρούμπη, παρασκευασμένες με τον παραδοσιακό τρόπο, σε ελαιόλαδο. Διατίθενται σε συσκευασίες των 400 και 700 γρ. Ελαιόλαδο συσκευασμένο σε τενεκεδένια δοχεία των 2 και 5 λίτρων.'

6. **Αλεύρι**

Άλεύρι ολικής αλέσεως, αλεσμένο παραδοσιακά σε νερόμυλο της περιοχής, σε συσκευασία του ενός κιλού.'

7. **Βιολογικά ζυμαρικά**

Παρασκευάζονται με την παραδοσιακή συνταγή από σκληρό σιτάρι βιολογικής καλλιέργειας, ελληνικής προέλευσης, χωρίς φυτοφάρμακα και ορμόνες, μη μεταλλαγμένο, αυγά από κότες ελεύθερης βοσκής που ζουν στο κτήμα, βιολογικής κτηνοτροφίας, γάλα αιγοπρόβειο από ζώα που ελέγχονται για τις συνθήκες υγιεινής διαβίωσης σύμφωνα με τις αρχές της βιολογικής κτηνοτροφίας και που βόσκουν στην άγρια βλάστηση της περιοχής.'

- **Το αγρόκτημα στη Νεράιδα Ηλείας**

Στην ορεινή Ηλεία υπάρχουν ακόμα νεράιδες! Κρυμμένες στα πυκνά φυλλάματα των δέντρων, ανάμεσα στις πανύψηλες, βελανιδιές και έλατα, δίπλα στα νερά του Ενιπέα και τις παγωμένες πηγές, οι κάτοικοι του χωριού Νεράιδα ορκίζονται πως τις νύχτες με φεγγάρι οι νεράιδες κυκλοφορούν ακόμα. Η ορεινή Ηλεία είναι μια από τις περιοχές που ο τουρισμός δεν έχει αλλοιώσει. Η ζωή συνεχίζεται σε ορισμένες περιοχές της όπως πριν από 50 χρόνια. Η

φύση είναι τόσο πλούσια, που εκπλήσσει τον επισκέπτη, τον μαγεύει και του 'κλέβει το μυαλό', όπως ακριβώς κάνουν οι νεράιδες που σύμφωνα με τους θρύλους της περιοχής, ζουν εδώ ακόμα. Είναι μία περιοχή που δεν έχει μεγάλη οικονομική ανάπτυξη, με κύριες δραστηριότητες τη γεωργία και την κτηνοτροφία και με ανθρώπους εξαιρετικά φιλικούς και φιλόξενους

Το αγρόκτημα της Νεράιδας

Το αγρόκτημα της θείας Ελένης και του Δημήτρη, είναι πολύ περισσότερο από ένα απλό αγροτουριστικό κατάλυμα. Είναι μια κατάθεση ψυχής δύο ανθρώπων που ζουν και εργάζονται σε αυτό, που προσφέρουν απλόχερα τη φιλοξενία και την προσωπική φροντίδα τους. Ανεξάρτητα από το πόσο όμορφο είναι το περιβάλλον, τα σπίτια ή η περιοχή, η ψυχή του αγροκτήματος Νεράιδα είναι οι ίδιοι οι άνθρωποι του.

Διαμονή

Στα 30 στρέμματα του κτήματος έχουν κατασκευαστεί 4 αυτόνομα μικρά σπίτια που διαθέτουν τζάκι, χτιστά κρεβάτια, μικρό σαλόνι, μπάνιο αλλά και κουζίνα για κάποιες 'πρόχειρες' λύσεις φαγητού. Η διακόσμηση είναι απλή και λιτή, με υπέροχα ξύλινα ταβάνια με μεγάλα δοκάρια και ξύλινα κουφώματα που δημιουργούν μια χωριάτικη ατμόσφαιρα. Τα τρία σπίτια είναι 40 τ.μ ενώ το ένα έχει δεύτερο υπνοδωμάτιο και είναι 60 τ.μ. Ολα θυμίζουν ένα σπίτι στο χωριό: λευκές κουρτίνες στα παράθυρα, σεμεδάκια στα κομοδίνα, πλεγμένα με βελονάκι σκεπάσματα της κανάτας του νερού, καρύδια και γλυκό του κουταλιού στο τραπέζι.

Ένας πετρόχτιστος εξωτερικός φούρνος και ψησταριά, τμήμα του πρώτου σπιτιού του 1883, είναι σημείο συνάντησης το καλοκαίρι. Εκεί γίνεται μεγάλο γλέντι όταν ψήνονται τα ντόπια κρέατα και σουβλίζεται το αρνί. Δίπλα στο κτήμα περνάει ο Ενιπέας ποταμός ενώ ολόκληρη η περιοχή είναι γεμάτη πηγές και υπόγεια νερά. Το νερό της βρύσης τόσο στα σπίτια όσο και στο χωριό είναι αυτό της πηγής. Τα βράδυ στο αγρόκτημα κυριαρχεί η απόλυτη σιωπή. Οι μόνοι ήχοι που ακούει κανείς είναι τα αηδόνια και τα νερά του ποταμού και το θρόισμα των φύλλων. Είναι ο ιδανικός τόπος για ηρεμία, γαλήνη, ξεκούραση και μελέτη.

Το κτήμα είναι κατάφυτο με δέντρα όπως λεύκες, βελανιδιές αλλά και οπωροφόρα. Υπάρχει 'απεριόριστος' χώρος για περιπάτους, ενώ τα παιδιά θα λατρέψουν την άνευ ορίων επαφή με τη φύση. Η Λήδα το υπέροχο, καλοσυνάτο ποιμενικό Καυκάσου του αγροκτήματος είναι φίλος και φύλακας,

Μελλοντικά σχέδια για το αγρόκτημα

Στα άμεσα σχέδια ανάπτυξης του αγροτουρισμού στο αγρόκτημα είναι η δημιουργία:

(1) μιας πετρόκτιστης πισίνας ολυμπιακών διαστάσεων στους κήπους του αγροκτήματος, πάνω στην ροή του νερού της πηγής το οποίο θα είναι τρεχούμενο και ανανεούμενο φυσικά. Το νερό της πηγής θα κατεβαίνει από τα βουνά, θα περνάει από την πισίνα και θα φεύγει από την άλλη μεριά

(2) ενός κοινόχρηστου χώρου που θα περιλαμβάνει εκτός από τον χώρο των πρωινών και του εστιατορίου, ένα μικρό σαλόνι με τζάκι για τις ώρες της ανάπαυλας, και μια βιβλιοθήκη.

(3) ενός εκθετηρίου που θα διαθέτει σε εποχιακή βάση βότανα, γλυκά, μαρμελάδες, ζυμαρικά και όλα τα προϊόντα που παρασκευάζει ή συλλέγει η θεία Ελένη.

10.8.2 Αγροτουριστικοί Ξενώνες στη Πελοπόννησο

ΑΡΚΑΔΙΑ

Όνομα	Διεύθυνση	Αριθμός Κλινών	Κατηγορία	Παρεχόμενες Υπηρεσίες	Τιμές	Τηλ.
ΤΕΛΩΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΒΥΤΙΝΑ 22010	13	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795-22354
ΑΡΓΥΡΗΣ ΣΑΡΑΝΤΟΣ	ΛΕΩΝΙΔΙΟ 22300	4	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0757-23177
ΚΟΝΤΟΛΕΩΝ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΛΕΩΝΙΔΙΟ 22300	5	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0757-23277
ΤΡΟΥΜΠΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΛΕΩΝΙΔΙΟ 22300	9	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0757-23660
ΖΥΓΟΥΜΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ 22007	7	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795-31409
ΤΣΙΑΠΑ ΑΣΗΜΩ	ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ 22007	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795-31583
ΨΥΧΑΡΗ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ	ΧΡΥΣΟΒΙΤΣΙ 22100 ΤΡΙΠΟΛΗ	9	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		071-224588
ΚΟΥΤΣΟΒΙΤΗΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΚΟΣΜΑΣ 22020	7	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0757-22804
ΠΗΛΙΟΥΡΑΣ ΘΕΟΔΩΡΟΣ	ΚΟΣΜΑΣ 22020	4	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0757-22834
ΚΟΡΟΛΗ ΑΙΚΑΤΕΡΙΝΗ	ΚΑΣΤΡΙ 22013	6	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0792-22213
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΑΦΡΟΔΙΤΗ	ΚΑΣΤΡΙ 22013	6	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0792-22338
ΣΙΤΕΛΗ ΧΡΥΣΟΥΛΑ	ΚΑΣΤΡΙ 22013	10	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0792-27037
ΦΙΛΑΝΔΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΚΑΣΤΡΙ 22013	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0792-22357
ΚΑΜΠΙΣΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ 22008 ΤΡΟΠΑΙΑ	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0797-22140
ΜΙΧΑΛΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΑΜΑΤΙΚΗ	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ 22008 ΤΡΟΠΑΙΑ	8	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0797-22346
ΚΟΥΣΤΕΝΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ 22007	10		ΔΙΑΜΟΝΗ		0795-031571 - 31550
ΠΑΠΑΝΑΣΤΟΥ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΛΟΥΤΡΑ ΗΡΑΙΑΣ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	27	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0797-024923
ΔΗΜΟΣ ΒΥΤΙΝΑΣ	ΜΑΓΟΥΛΙΑΝΑ	10	B	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795-022329

ΔΗΜΟΣ ΤΡΟΠΑΙΩΝ	ΚΑΛΛΙΑΝΗ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	11		ΔΙΑΜΟΝΗ		0797- 022266
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΡΗ ΚΡΥΣΤΑΛΙΑ	ΔΗΜΗΤΡΑ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	17		ΔΙΑΜΟΝΗ		0797- 024080
ΣΥΛΛΟΓΟΣ ΑΡΤΕΜΙΣΙΩΤΩΝ	ΑΡΤΕΜΙΣΙΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ	8		ΔΙΑΜΟΝΗ		106517569
ΠΑΠΑΛΑΜΠΡΟΥ ΑΓΓΕΛΙΚΗ	ΒΥΤΙΝΑ 22010	15	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795- 022014
ΒΑΣΙΛΙΚΟΣ ΧΑΡΑΛΑΜΠΟΣ	ΒΑΛΤΕΣΙΝΙΚΟ	10	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795- 082479
ΠΑΠΑΝΙΚΟΛΑΟΥ ΝΙΚΟΛΕΤΑ	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ 22008 ΤΡΟΠΑΙΑ	14	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0797- 022388 - 22536
ΚΑΜΠΙΣΙΟΥΛΗ ΕΥΑΓΓΕΛΙΑ	ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ 22008 ΤΡΟΠΑΙΑ	26	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0797- 022140
ΣΟΦΗΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΔΗΜΗΤΣΑΝΑ 22007	11		ΔΙΑΜΟΝΗ		0795- 031303
ΚΟΥΜΑΡΕΛΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΛΕΒΙΔΙ	11	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0797- 022123 - 22274
ΤΣΙΩΛΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ & ΠΑΝΑΓΙΩΤΑ	ΛΕΒΙΔΙ	10	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0796- 022422
ΜΠΑΚΟΓΙΑΝΝΑΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΒΥΤΙΝΑ 22010	12	Γ	ΔΙΑΜΟΝΗ		0795- 022217 - 22200

ΜΕΣΣΗΝΙΑ

Όνομα	Διεύθυνση	Αριθμός Κλινών	Κατηγορία	Παρεχόμενες Υπηρεσίες	Τιμές	Τηλ.
ΟΙΚΟΝΟΜΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΠΡΟΑΣΤΙΟ 24022 ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ	8	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-73295, 73493
ΚΙΤΡΙΝΙΑΡΗΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ 24022	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		0721-73009
ΜΑΡΚΕΑΣ ΣΤΑΥΡΟΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ 24022	8	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-73215
ΜΠΡΑΒΑΚΟΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ 24022	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-73623, 73326
ΧΟΤΑΝΙΝΕΑΣ ΑΝΔΡΕΑΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ 24022	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-73365, 73150
ΚΟΥΚΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΚΑΜΠΟΣ 24016 ΔΟΛΟΙ (ΚΙΤΡΙΕΣ)	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-87108, 71321
ΚΟΛΟΒΕΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ 24024	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-77159
ΞΕΡΕΑΣ ΠΕΤΡΟΣ	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ 24024	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-77029
ΠΟΥΛΕΑ ΕΥΣΤΑΘΙΑ	ΒΕΡΓΑ 24100 ΚΑΛΑΜΑΤΑ	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ-ΓΕΥΜΑ 0		721-41475, 41337
ΑΘΑΝΑΣΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΣ	ΜΑΥΡΟΜΑΤΙ 24002 ΙΘΩΜΗΣ	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0724-51217
ΘΕΟΔΩΡΑΚΕΑΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-77427, 77780
ΘΩΜΕΑΣ ΑΝΤΩΝΙΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-77435
ΜΑΡΑΜΠΕΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	8	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-77786,FAX 77187
ΜΠΑΚΕΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721-77170
ΧΟΝΤΖΕΑΣ ΗΛΙΑΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	15	A	ΓΕΥΜΑ 0		721-77452

ΓΙΑΝΝΑΚΕΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΚΑΡΔΑΜΥΛΗ 24022	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721- 73400
ΧΟΝΤΖΕΑΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ- ΓΕΥΜΑ 0		721-77009
ΘΩΜΕΑΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟ ΛΕΥΚΤΡΟΥ 24024 ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ	8	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721- 77760
ΚΟΖΟΜΠΟΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΚΑΛΑΜΑΤΑ 24100	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721- 58064
ΚΟΛΟΒΕΑΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ 24024	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721- 77232
ΧΡΗΣΤΕΑΣ ΕΥΑΓΓΕΛΟΣ	ΑΓ.ΝΙΚΟΛΑΟΣ 24024	15	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721- 77419, 77313
ΜΟΥΣΤΑΚΕΑΣ ΕΥΣΤΡΑΤΙΟΣ	ΠΛΑΤΣΑ 24023	12	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0721- 77601
ΒΑΣΙΛΟΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΣ ΝΙΚ.	ΧΡΥΣΟΚΕΛΛΑΡΙΑ 24004			ΓΕΥΜΑ 0		725-41154

ΛΑΚΩΝΙΑ

Όνομα	Διεύθυνση	Αριθμός Κλινών	Κατηγορία	Παρεχόμενες Υπηρεσίες	Τιμές	Τηλ.
ΓΑΛΑΝΟΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΕΛΙΚΑ 23053 ΝΕΑΠΟΛΗ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0732-44312
ΜΑΡΑΒΕΛΙΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΕΛΙΚΑ 23053 ΝΕΑΠΟΛΗ	10	A	ΔΙΑΜΟΝΗ		0732-44091
ΤΣΙΡΙΓΩΤΗΣ ΙΩΑΝΝΗΣ	ΕΛΙΚΑ 23053 ΝΕΑΠΟΛΗ	8	A	ΠΡΩΙΝΟ		0732-44012
ΖΕΥΓΟΛΑΤΑΚΟΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΝ 23200 ΓΥΘΕΙΟ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		0733-93433
ΖΕΥΓΟΛΑΤΑΚΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ	ΝΕΟΧΩΡΙΟΝ 23200 ΓΥΘΕΙΟ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		0733-93000
ΜΙΧΑΛΑΚΑΚΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΣ	ΚΟΤΡΩΝΑΣ 23066 ΜΑΝΗ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		0733-53254
ΔΕΜΕΣΤΙΧΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ	ΣΚΟΥΤΑΡΙ 23200 ΓΥΘΕΙΟ	10	A	ΠΡΩΙΝΟ		0733-93389

10.8.3 Μετατροπή μοναστηριών σε αγροτουριστικά καταλύματα

Το Μοναστήρι της Παναγίας Πορετζου στον Ερύμανθο Αχαΐας

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη που θα προκύψει στα επιλεγμένα μοναστήρια και στις ευρύτερες περιοχές τους, να βασιστεί στο απόλυτο σεβασμό στο περιβάλλον, αφού όλα βρίσκονται σε πολύ ευαίσθητες περιοχές. Ήδη η μελέτη ολοκληρώθηκε και το έργο δημοπρατείται. Το έργο αφορά το μοναστήρι της Παναγίας Πορέτζου στον Ερύμανθο της ορεινής Αχαΐας, και την αποκατάσταση και την μετατροπή του σε ξενώνα και άλλες χρήσεις. Η μελέτη προβλέπει τα παρακάτω:

1. σύνολο 950 τετραγωνικών μέτρων στεγασμένων κλειστών χώρων που θα μετατραπούν σε ξενώνα και 140 τετραγωνικών μέτρων ημιυπαίθριων χώρων.
2. 20 σύγχρονα κελιά ξενώνες με δυναμικότητα 50 κλίνες.
3. αίθουσα φαγητού μαγειρείου.
4. αίθουσα μικρών συνεδρίων και εκπαίδευσης με 60 θέσεις.
5. χώρος υποδοχής με κατοικία του διευθυντή.
6. χώρος καθημερινού.
7. την εκκλησία της Παναγίας, υστεροβυζαντινή.
8. 1 εξωτερικό κελί.
9. 1 υπαίθριο θέατρο 300 θέσεων.
10. βιολογικός καθαρισμός αποβλήτων.
11. αποκατάσταση παραδοσιακού μπαρουτόμυλου και μετατροπή του σε μονάδα παραγωγής ηλεκτρισμού με κινητήρια δύναμη το νερό.
12. αποκατάσταση νεροτριβής.
13. αποκατάσταση παραποτάμιου συστήματος καναλιού νερού παροχής στους υδρόμυλους και άρδευσης.
14. ανάδειξη αρχαίας διευθέτησης ποταμού Ερύμανθου.
15. μνημείο Φιλικής Εταιρείας.
16. μνημείο Ηρακλέους.
17. αίθουσα παραγωγής αγροτικών προϊόντων γυναικών περιοχής, καθώς και εκπαίδευσης επισκεπτών σε παραγωγή προϊόντων αγροτικής παραγωγής της περιοχής.
18. ανάδειξη παλαιάς κρήνης.

Κεφάλαιο 11^ο : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Α΄ ΜΕΡΟΣ

11.1 ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΑ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ

Το ενδιαφέρον των ξένων επισκεπτών για την πολιτιστική μας κληρονομιά και ο θαυμασμός τους για το τοπίο και τη φύση θα έπρεπε να μας εΐωαν βοηθήσει πολύ να συνειδητοποιήσουμε την αξία τους, να προστατεύσουμε και να σεβαστούμε την κληρονομιά μας. Και όμως, συμβαίνει το αντίθετο. Το ενδιαφέρον μας τις περισσότερες φορές είναι μειωμένο.

Η τουριστική ανάπτυξη στην Ελλάδα λόγω του ότι πραγματοποιήθηκε βεβιασμένα και συνεπώς άναρχα, προκάλεσε επιζήμιες επιπτώσεις στο φυσικό περιβάλλον. Αποτέλεσμα είναι η ανατροπή των διαφόρων ευαίσθητων ισορροπιών.

- Οι τουριστικές εγκαταστάσεις - πολυώροφα ξενοδοχεία, φυτεμένα το ένα δίπλα στο άλλο- αποτελούν βεβαίως μια σύγχρονη αναγκαιότητα, στα πλαίσια του βιομηχανοποιημένου μαζικού τουρισμού, προκάλεσαν όμως εκτεταμένη φθορά και αλλοίωση του τοπίου.

Αυτό εξαιτίας της απουσίας προγραμματισμένης πολεοδομικής και οικιστικής στρατηγικής απο την πολιτεία, η οποία στεκόταν και στέκεται αδιάφορη μπροστά στο μέγεθος του προβλήματος. Αυτό δείχνει την άναρχη πολεοδομική «πολιτική», που εφαρμόστηκε δυστηχώς απο τα πρώτα χρόνια ανάπτυξης του τουρισμού.

Η καταστροφή του περιβάλλοντος απο τις τουριστικές εγκαταστάσεις είναι ιδιαίτερα επικίνδυνη, διότο παρατηρείται συνήθως σε χώρους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Η επιχειρηματική δραστηριότητα εκμεταλλεύεται και τους πιο απίθανους χώρους για να αποκομίσει οικονομικά οφέλη, χωρίς να σέβεται τους κανόνες της αρχιτεκτονικής αισθητικής και να εναρμονίζει τις εγκαταστάσεις στον περιβάλλοντα χώρο.

- Ρύπανση θαλασσών και ακτών

Η οπτική ρύπανση – σακούλες, πλαστικά, μπουκάλια, χαρτιά- ως επίσης και η ρύπανση απο καύσιμα και απο λύματα των αποχετευτικών συστημάτων είναι τεράστια.

Η κύρια ευθύνη βαραίνει την Τοπική Αυτοδιοίκηση η οποία με πρακτικές απλές και μη δαπανηρές λύσεις μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο. Το πρόγραμμα HELMERA δημιουργήθηκε ειδικά για την καθαριότητα και την σωστή οργάνωση των ακτών. Στα πλαίσια του προγράμματος αυτού, το οποίο είχε κοινοτική χρηματοδότηση, απονέμονται διακρίσεις σε ακτές με «Γαλάζια Σημαία». Ο μη κερδοσκοπικός οργανισμός, που είχε την ευθύνη του

προγράμματος στην Ελλάδα, παραιτήθηκε απο το πρόγραμμα λόγω της εμπορικής εκμετάλλευσης της διάκρισης.

- Σκουπίδια

Τα σκουπίδια έχουν κατακτήσει το «σήμα κατατεθέν» της Ελλάδας. Σε όλους τους κοινόχρηστους και δημόσιους χώρους, στις παραλίες, στα πεζοδρόμια, στους δρόμους. Η κατάσταση είναι πλέον ανυπόφορη. Απαιτήται η σωστή οργάνωση αποκομιδής των σκουπιδιών και της διαχείρισης – ανακύκλωσης τους. Η καθαριότητα δεν είναι θέμα τεράστιων κεφαλαίων ακι η ευθύνη ανήκει στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.

- Διάθεση των λυμάτων

Η καλύτερη λύση είναι η δημιουργία κεντρικών αποχετευτικών συστημάτων για τη διάθεση των λυμάτων μετά απο βιολογικό καθαρισμό. Τα περισσότερα αστικά κέντρα απέκτησαν τέτοιο σύστημα τα τελευταία χρόνια και απομένουν τα τουριστικά κέντρα.

- Ηχορύπανση

Η ηχορύπανση έχει γίνει η μεγάλη μάστιγα των τουριστικών περιοχών. Θόρυβοι παντός είδους εκπέμπονται όλο το 24ωρο απο διάφορα καταστήματα διασκέδασης αλλά και τροχοφόρα οχήματα, αεροδρόμια, οικοδομικές εργασίες κ.λ.π.

Τα κέντρα διασκέδασης, λειτουργούν τις ηχητικές τους εγκαταστάσεις με μουσική στη διαπασών μέχρι το πρωί, χωρίς να τηρούν το ωράριο λειτουργίας και να σέβονται τις ώρες κοινής ησυχίας.

- Διτήρηση, ανάδειξη και προστασία μνημείων και χώρων

Τα μνημεία μας και οι αρχαιολογικοί μας χώροι, είναι υπο κατάρευση. Ο κύριος φορέας διαχείρισης των εσόδων των μνημείων, αρχαιολογικών χώρων και μουσείων είναι το Τ.ΑΠ.Α. , Ταμείο Αρχαιολογικών Πόρων και Απαλλοτριώσεων.

Η κύρια ευθύνη ανήκει στο Υπουργείο Πολιτισμού και η πιο πρακτική λύση είναι να παρθεί μια γενική απόφαση- κανόνας. Ένα μέρος απο τα έσοδα του κάθε μνημείου, χώρου ή μουσείου θα έπρεπε να επανεπενδύεται στον ίδιο χώρο για έργα συντήρησης και ανάδειξης. Για εκείνα που δεν έχουν έσοδα ή είναι μηδαμινά να αναζητηθούν τρόποι χρηματοδότησης των έργων.

11.2 ΥΠΟΔΟΜΗ- ΑΝΑΔΟΜΗ

Ως τεχνική υποδομή νοούνται τα δίκτυα και οι κόμβοι μεταφορών, τα δίκτυα ενέργειας και επικοινωνίας, τα δίκτυα ύδρευσης, αποχέτευσης κ.λ.π. ως τουριστική υποδομή οι κοινόχρηστες κτιριακές ή αθλητικές εγκαταστάσεις εξυπηρέτησης τουριστών, όπως μαρίνες, υδροθεραπευτήρια, χιονοδρομικά κέντρα κλπ ως αναδομή νοούνται κυρίως οι ξενοδοχειακές εγκαταστάσεις κάθε λειτουργικής μορφής και δευτερευόντως οι εγκαταστάσεις εστίασης, ψυχαγωγίας και αναψυχής.

Απο πλευράς τεχνικής υποδομής, η χώρα μας υστερεί σημαντικά συγκριτικά με άλλες χώρες δέκτριες τουρισμού. Η υποδομή γενικά είναι ανεπαρκής και σε μέτρια εως κακή κατάσταση λόγω ελλειπούς συντήρησης. Σε ορισμένες δε περιοχές, είναι ανύπαρκτη. Αξίζει να σημειωθεί η ανυπαρξία βιολογικού καθαρισμού και το κάκιστο σύστημα αποκομιδής σκουπιδιών που δημιουργούν μια εικόνα απαράδεκτη. Η έντονη και με γρήγορους ρυθμούς ανάπτυξη των τουριστικά καθυστερημένων περιοχών χωρίς αντίστοιχη προσαρμογή της υφιστάμενης τεχνικής υποδομής, κατέστησε τα υπάρχοντα δίκτυα ανεπαρκή και συνέτεινε στον κορεσμό και την περιβαλλοντική υποβάθμιση των περιοχών αυτών. Η μη έγκαιρη δημιουργία ή πρόβλεψη τεχνικής υποδομής σε περιοχές αναπτυσσόμενες τουριστικά, είχε σαν αποτέλεσμα την πλημμελή εξυπηρέτηση τους, το υψηλό κόστος απο το προθύτερο της κατασκευής τους και την μη ικανοποιητική εξυπηρέτηση των περιοχών αυτών.

Ο μαζικός τουρισμός εντείνει τα προβλήματα ανεπάρκειας της τεχνικής υποδομής, τα οποία σε περιόδους τουριστικής αιχμής πολλαπλασιάζονται με αποτέλεσμα την αποθάρρυνση των μεμονομένων και ατομικά διακινούμενων τουριστών. Η δυσκολία προσπέλασης του πρωτεύοντος δικτίου νέων μη ανεπτυγμένων τουριστικά περιοχών ή περιοχών με ειδικά ενδιαφέροντα για επιλεκτικούς τουρίστες, επηρεάζει αρνητικά την προσέλκυση νέων κατηγοριών τουριστών, με δυσμενή αποτελέσματα τόσο σε εθνικό όσο και σε περιφερειακό αναπτυξιακό επίπεδο.

Η τουριστική υποδομή χαρακτηρίζεται απο ανεπάρκεια, υποβαθμισμένη και πλημμελή λειτουργία εως ανυπαρξία κοινόχρηστων εγκαταστάσεων εξυπηρέτησης τουριστών. Έντονη είναι η έλλειψη μαρίνων, γηπέδων γκολφ, αθλητικών κέντρων, κέντρων υγείας και συνεδριακών κέντρων πολλαπλών χρήσεων. Η υποδομή αυτή, ως μέσο στήριξης ειδικών μορφών τουρισμού αλλά και συμπλήρωσης και εμπλουτισμού της υπάρχουσας τουριστικής προσφοράς, αποτελεί θεμελιώδη παράγοντα επιρροής των τουριστικών προτύπων. Η ανάπτυξη της, θεωρείται προϋπόθεση τόσο για τη δομική αναπροσαρμογή της τουριστικής εικόνας της χώρας μας, όσο και για την αντιμετώπιση των κυριοτέρων διαρθρωτικών προβλημάτων του ελληνικού τουρισμού, δηλαδή της εποχικότητας και των χωρικών συγκεντρώσεων της τουριστικής δραστηριότητας.

Ως προς την αναδομή, η ποικιλία του υφιστάμενου κτιριακού δυναμικού των ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και των εγκαταστάσεων εστίασης έχει τη δυνατότητα να

καλύπτει ευρύ φάσμα κατηγοριών τουριστών απο πλευράς εισοδηματικής στάθμης, ενδιαφερόντων και προτιμήσεων. Παρόλα αυτά η συνεχώς αυξανόμενη υποβάθμιση παροχής υπηρεσιών και περιβάλλοντος οδηγεί στην αντίστοιχη υποβάθμιση της ζήτησης, των τιμών και του εισοδηματικού επιπέδου του εισερχόμενου τουρισμού. Τέλος, η απρογραμμάτιστη και άναρχη χωροθέτηση υποδομής για την ικανοποίηση της ζήτησης δημιουργεί τα γνωστά προβλήματα των χωρικών συγκεντρώσεων και συντελεί στη δημιουργία κορεσμών.

11.3 ΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΛΑΙΣΙΑ ΤΟΥ Γ' Κ.Π.Σ (2000-2006)

Προσκλήσεις-Προγράμματα

Σε ένα διεθνές περιβάλλον ολοένα και πιο ανταγωνιστικό, το μέλλον του Τουρισμού στην Ελλάδα εξαρτάται κατ' ανάγκη σε μεγάλο βαθμό από την βελτίωση της ποιότητας υποδομών και υπηρεσιών του τομέα καθώς και από τον εμπλουτισμό και τη διαφοροποίηση του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος. Αυτές οι επιτακτικές προτεραιότητες αποτελούν βασικές κατευθύνσεις της τουριστικής πολιτικής της χώρας και υλοποιούνται με κύρια εργαλεία τα τελευταία χρόνια το Β' Κ.Π.Σ (δηλαδή το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τουρισμός-Πολιτισμός», Υποπρόγραμμα «Τουρισμός», καθώς και τα ΠΕΠ/ Β ΚΠΣ, τα οποία βρίσκονται ήδη σε φάση ολοκλήρωσης) και το Γ' Κ.Π.Σ, η υλοποίηση του οποίου μόλις ξεκίνησε. Οσον αφορά στο Γ' ΚΠΣ, οι δράσεις και οι πόροι του Τουρισμού ενσωματώθηκαν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ» (συντ. ΕΠΑΝ) , οι άξονες του οποίου ενθαρρύνουν, προωθούν και στηρίζουν την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την ποιότητα, στοιχεία δηλαδή απαραίτητα για την επίτευξη αυξημένης ανταγωνιστικότητας για τον Ελληνικό Τουρισμό.

Πιο συγκεκριμένα οι βασικοί στόχοι πολιτικής, που υλοποιούνται μέσα από το ΕΠΑΝ ορίζονται ως εξής:

- Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν και διατήρηση του επιπέδου της ποιότητας αυτής.
- Εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος με τη δημιουργία των υποδομών και την οργάνωση των ειδικών προϊόντων τα οποία μπορούν να προσελκύσουν ζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Μείωση της εποχικότητας της τουριστικής δραστηριότητας
- Ενίσχυση της Προβολής της χώρας ως τουριστικού προορισμού
- Αναδιάρθρωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Αναλυτικότερα τα Μέτρα που αφορούν άμεσα στον Τομέα του Τουρισμού είναι τα μέτρα 1.4, 3.2, 5.1, 5.2, 5.3 και 8.1, αλλά οι τουριστικές επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε πόρους, που διατίθενται και μέσω σειράς άλλων μέτρων (αρμοδιότητας άλλων τομέων/γραμματειών του ΥΠΑΝ, όπως η ΓΓΒ, η ΓΓΕΤ η Γενική Γραμματεία Εμπορίου) που απευθύνονται γενικότερα σε επιχειρήσεις. Παραθέτουμε το πλήρες κείμενο των μέτρων του Τουρισμού του ΕΠΑΝ.

I. ΕΠΑΝ

- **ΜΕΤΡΟ 1.4** **ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΜΕ**
- **ΜΕΤΡΟ 2.2** **ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ & ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ**
- **ΜΕΤΡΟ 3.2** **ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ**

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5: ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ - ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

Μέτρα του άξονα προτεραιότητας 5:

- **ΜΕΤΡΟ 5.1** **ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ - ΠΟΤΑ**
- **ΜΕΤΡΟ 5.2** **ΟΛΟΚΛΗΡΩΜΕΝΕΣ ΔΡΑΣΕΙΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ - ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΑ ΑΓΚΥΡΟΒΟΛΙΑ**
- **ΜΕΤΡΟ 5.3** **ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ - ΜΕΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΠΟΧΙΚΟΤΗΤΑΣ**
- **ΜΕΤΡΟ 8.1** **ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

II. ΕΠΑΝ

ΜΕΤΡΟ 1.4 ΔΟΜΕΣ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΜΜΕ

Αρχή Εφαρμογής: ΥΠΑΝ

Τελικοί δικαιούχοι: ΓΓΒ & Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (ΕΟΤ) με τη συνεργασία τοπικών και περιφερειακών φορέων της επιχειρηματικής κοινότητας, της αυτοδιοίκησης και άλλων φορέων υποστήριξης των ΜΜΕ.

ΣΤΟΧΟΙ

Στόχοι του Μέτρου είναι:

- η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου δικτύου υποστήριξης της επιχειρηματικότητας στους Τομείς της Μεταποίησης, του Εμπορίου, του Τουρισμού και γενικά των Υπηρεσιών, αναβαθμίζοντας, συμπληρώνοντας και αξιοποιώντας τις υφιστάμενες υποδομές και δημιουργώντας νέες, για όποιες γεωγραφικές ενότητες αυτό κριθεί σκόπιμο.
- η δημιουργία δομών και μηχανισμών διαβούλευσης και παρακολούθησης της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των ΜΜΕ.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η ύπαρξη μεγάλου αριθμού φορέων στήριξης των ΜΜΕ σε περιφερειακό επίπεδο, με περιορισμένη όμως τομεακή εξειδίκευση και ο ανεπαρκής συντονισμός τους, σε συνδυασμό με το χαμηλό επίπεδο των παρεχόμενων υπηρεσιών, δημιούργησαν κενά και σύγχυση στις επιχειρήσεις και οδήγησαν σε περιορισμένη και μερική αξιοποίηση των υπηρεσιών αυτών. Είναι επιβεβλημένη η επανεξέταση του ρόλου και ο επαναπροσανατολισμός των φορέων στήριξης των επιχειρήσεων στην κατεύθυνση μιας ενιαίας πολιτικής στήριξης της ανταγωνιστικότητας που θα περιλαμβάνει όλους τους παραγωγικούς τομείς της Οικονομίας (Βιομηχανία, Εμπόριο, Τουρισμός κλπ), με την αναγκαία για κάθε τομέα εξειδίκευση.

Με βάση τα παραπάνω προβλέπεται η δημιουργία ενός ολοκληρωμένου Δικτύου Δομών Επιχειρηματικής Υποστήριξης (Κέντρα Επιχειρηματικής & Τεχνολογικής Ανάπτυξης) σε περιφερειακό επίπεδο με κεντρικό συντονισμό, με την αναδιάρθρωση και αξιοποίηση και των υφιστάμενων δομών και μηχανισμών (πχ. ΕΟΜΜΕΧ, ΓΒΑ, Επιμελητήρια, Συλλογικοί Επιχειρηματικοί Φορείς κλπ.) και τη ενεργοποίησή τους στην προσπάθεια παροχής υπηρεσιών πληροφόρησης και συμβουλευτικού προσανατολισμού προς τις επιχειρήσεις (π.χ. πληροφόρηση για δυνατότητες χρηματοδοτικής στήριξης, παροχή βασικής πληροφόρησης και προσανατολισμού σε εξειδικευμένα θέματα: νομικά, χρηματοπιστωτικά, προβολής, ανεύρεση εξειδικευμένων συμβούλων ή προμηθευτών, ανεύρεση συνεργατών – εταιρών κλπ.). Το δίκτυο των Δομών αυτών θα είναι αποκεντρωμένο, ώστε να εξυπηρετήσει με το βέλτιστο δυνατό τρόπο τις ανάγκες των επιχειρήσεων σε τοπικό επίπεδο, αλλά θα υπάρχει κεντρικός συντονισμός από τον ΕΟΜΜΕΧ, ώστε να διασφαλίζεται αφενός ένα ενιαίο και υψηλό επίπεδο προδιαγραφών οργάνωσης, στελέχωσης και λειτουργίας και αφετέρου η διασύνδεσή τους με τους κεντρικούς φορείς πολιτικού σχεδιασμού.

Η προώθηση των νέων αυτών θεσμών προβλέπεται να γίνει με συγκεκριμένες ενέργειες προβολής και δημοσιότητας για τις υπηρεσίες που θα παρέχουν, ενώ θα προβλεφθεί

και η παροχή πόρων για την κατάρτιση του προσωπικού τους. Οι σχετικές ενέργειες θα συνοδευτούν από τη δημιουργία ενός ενιαίου ηλεκτρονικού κόμβου παροχής πληροφόρησης και τεκμηρίωσης.

Στο πλαίσιο του Μέτρου προβλέπεται ακόμα η δημιουργία ενός μηχανισμού διαβούλευσης, που θα υποστηρίζεται από υποστηρικτική μονάδα τεκμηρίωσης σε θέματα της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας και των Επιχειρήσεων. Ο μηχανισμός διαβούλευσης θα αποτελεί συμβουλευτικό όργανο προς το ΥΠΑΝ σε θέματα ανταγωνιστικότητας & πολιτικών για τις επιχειρήσεις, στο οποίο οι συμμετέχοντες θα εκφράζουν τα βασικά εμπλεκόμενα μέρη (επιχειρηματική κοινότητα, εργαζόμενοι κλπ).

Ιδιαίτερα για τις ΜΜΕ της χώρας θα δημιουργηθεί Παρατηρητήριο ΜΜΕ, το οποίο θα αναλάβει τη συστηματική παρακολούθηση των πολύ μικρών, μικρών και μεσαίων επιχειρήσεων σε εθνικό, περιφερειακό και τοπικό επίπεδο με βάση συγκεκριμένες κατηγοριοποιήσεις (π.χ κλαδικές, γεωγραφικές κλπ). Το Παρατηρητήριο ΜΜΕ θα συλλέγει και επεξεργάζεται στοιχεία και θα παρακολουθεί / μετρά την ανταγωνιστικότητα των ΜΜΕ. Η λειτουργία του Παρατηρητηρίου θα πρέπει να υποστηρίζεται από εξειδικευμένο πληροφοριακό σύστημα και Τράπεζα Πληροφοριών, ενώ θα είναι διασυνδεδεμένο και θα υποστηρίζει το Δίκτυο των Δομών Επιχειρηματικής Υποστήριξης.

ΤΡΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η πρώτη δράση θα υλοποιηθεί από τη ΓΓΒ και τον ΕΟΤ σε συνεργασία με Επιμελητήρια και συλλογικούς επιχειρηματικούς φορείς περιφερειακής και τοπικής εμβέλειας και ενδεχομένως φορείς της Τοπικής - Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης. Η δομή, η οργάνωση και οι λειτουργίες του Δικτύου των Δομών Επιχειρηματικής Υποστήριξης θα διαμορφωθεί με βάση τα πορίσματα σχετικής Μελέτης, ενώ η συγκρότησή τους θα γίνει μετά από πρόσκληση για εκδήλωση ενδιαφέροντος προς τους παραπάνω φορείς. Τη συγκρότηση των δομών θα ακολουθήσει εκπόνηση επιχειρηματικών σχεδίων για την περίοδο 2000 - 2006 με προοπτική τη - στο μέγιστο δυνατό βαθμό - αυτονόμηση και ανταγωνιστική λειτουργία τους στο τέλος της Προγραμματικής Περιόδου.

Ο μηχανισμός διαβούλευσης και τεκμηρίωσης της ανταγωνιστικότητας της Οικονομίας και των Επιχειρήσεων θα υλοποιηθεί από τη ΓΓΒ με τη συνεργασία των κοινωνικών εταίρων και ενδεχομένως φορέων της Ακαδημαϊκής Κοινότητας, ενώ το Παρατηρητήριο ΜΜΕ και οι ενέργειες συντονισμού, υποστήριξης και δικτύωσης των Δομών Επιχειρηματικής Υποστήριξης θα υλοποιηθούν από τον ΕΟΜΜΕΧ.

ΜΕΤΡΟ 2.2 ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΚΑΤΑΛΥΜΑΤΩΝ & ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΜΙΚΡΟΜΕΣΑΙΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του Μέτρου είναι ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός των επιχειρήσεων ξενοδοχείων, campings, ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων και η ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των Μ.Μ.Ε. όλων των κλάδων του τουρισμού.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Το Μέτρο θα υλοποιηθεί μέσω τριών (3) κατηγοριών δράσεων:

- Ποιοτικός εκσυγχρονισμός καταλυμάτων, που εντάσσονται στο Νόμο 2601/98 (ξενοδοχεία και κάμπινγκς άνω της Γ τάξης) και διεύρυνση των παρεχόμενων υπηρεσιών. Προβλέπεται η ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων εκσυγχρονισμού και διεύρυνσης των προσφερομένων υπηρεσιών (με την προσθήκη νέων εξυπηρετήσεων). Οι ενισχύσεις θα αφορούν πάγιες εγκαταστάσεις, εξοπλισμούς και μέσα. Το ελάχιστο συνολικό ύψος υπαγόμενης επένδυσης θα είναι τα 25 εκ.δρχ. Έχουν εκπονηθεί, θεσμοθετηθεί και εφαρμόζονται ήδη οι σχετικές προδιαγραφές ολοκληρωμένης μορφής ποιοτικού εκσυγχρονισμού, που περιλαμβάνουν τις κατηγορίες επιλέξιμων έργων και προμηθειών. Αυτές - πλην των κτιριακών και των συμβατικών εξοπλισμών - περιλαμβάνουν και κατηγορίες όπως επενδύσεις εξοικονόμησης ενέργειας, επενδύσεις προστασίας περιβάλλοντος, επενδύσεις σχετικές με την ασφάλεια πελατών και προσωπικού κλπ.

- Ποιοτικός εκσυγχρονισμός καταλυμάτων, που δεν εντάσσονται στο Νόμο 2601/98 (ξενοδοχείων και κάμπινγκς χαμηλών τάξεων, ενοικιαζομένων δωματίων, ενοικιαζομένων επιπλωμένων διαμερισμάτων). Προβλέπεται να καλύπτονται οι μη εντασσόμενες στον αναπτυξιακό νόμο τάξεις ξενοδοχείων, κάμπινγκς και οι μορφές των ενοικιαζομένων δωματίων και διαμερισμάτων τουριστικής χρήσης με ανώτατο ύψος συνολικής επένδυσης τα 25 εκ.δρχ. Οι σχετικές επιχειρήσεις είναι όλες ΜΜΕ, και σε συντριπτικό ποσοστό ΠΜΕ, διάσπαρτες σε ολόκληρη την επικράτεια. Προκειμένου για τα ενοικιαζόμενα δωμάτια και διαμερίσματα τουριστικής χρήσης ο ποιοτικός εκσυγχρονισμός τους θα προωθηθεί με βάση τις απαιτήσεις του υπό έκδοση Π.Δ για την κατάταξή τους με το σύστημα των κλειδιών, ώστε να εξασφαλίζεται εκτός του εκσυγχρονισμού των κτιριακών και των εξοπλισμών τους η ολοκληρωμένη αναβάθμιση των εγκαταστάσεων και των υπηρεσιών τους.

- Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των ΜΜΕ όλων των κλάδων του Τουριστικού Τομέα. Προβλέπεται να ενισχυθούν επιχειρηματικά σχέδια ΜΜΕ, που θα περιλαμβάνουν συνδυασμένες οργανωτικές δράσεις (συνενώσεις και συνεργασίες, βελτίωση της σχετικής θέσης των ΜΜΕ στην αγορά τους, διείσδυση σε νέες αγορές κλπ). Αναμενόμενο αποτέλεσμα

θα είναι βελτίωση της οργάνωσης των ΜΜΕ και η αναβαθμισμένη παρουσία τους στις αγορές τους.

ΤΡΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Η πρώτη δράση του Μέτρου θα υλοποιηθεί μέσω του Ν. 2601/98, που αποτελεί εγκεκριμένο καθεστώς ενίσχυσης με αριθμό αναφοράς Ν 59/98, με τελικό δικαιούχο το ΥΠΕΘΟ. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην παρακολούθηση και τον έλεγχο των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων, του αναπροσανατολισμού των επιχειρήσεων και κυρίως στη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Οι υπόλοιπες δράσεις θα υλοποιηθούν μέσω ενδιάμεσων φορέων διαχείρισης. Η χρησιμοποίηση ΕΦΔ για την υλοποίηση της δράσεων αυτών καθίσταται αναγκαία λόγω της ευρείας γεωγραφικής διασποράς και του μεγάλου πλήθους των επιχειρήσεων που θα υποβάλλουν προτάσεις και θα ενταχθούν στο Μέτρο.

Οι ενισχύσεις προς τις επιχειρήσεις, που θα ενταχθούν στις δράσεις αυτές, θα βρίσκονται στο πλαίσιο του κανόνα de minimis.

Με πρόσφατη νομοθετική ρύθμιση (Ν.2741/99 άρθρ.21), βάσει της οποίας οι μορφές των εντασσόμενων σε προγράμματα αγροτουρισμού επενδύσεων ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας, διασφαλίζεται ο αποκλεισμός κάθε πιθανότητας επικάλυψης μεταξύ του ΕΠΑΝ (και των σχετικών Μέτρων των ΠΕΠ) και των ενισχύσεων που δίνονται από άλλα Ταμεία (ΕΓΤΠΕ) και ιδιαίτερα στο πλαίσιο δράσεων αγροτουρισμού (π.χ. Leader plus).

ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΗ ΜΕΤΡΟΥ ΒΑΡΥΤΗΤΑ

8,56 % της δημόσιας δαπάνης του Άξονα Προτεραιότητας 2(1.364,391 ΜΕΥΡΟ)

ΜΕΤΡΟ 3.2 ΠΡΟΩΘΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΙΑΣ ΣΤΙΣ ΜΕΤΑΠΟΙΗΤΙΚΕΣ & ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του Μέτρου είναι η ενθάρρυνση των μεταποιητικών, εμπορικών, τουριστικών και επιχειρήσεων παροχής υπηρεσιών στην παροχή ολοκληρωμένων και αναβαθμισμένων υπηρεσιών και η προώθηση της επιχειρηματικής αριστείας. Ως επιχειρηματική αριστεία ορίζεται το Μοντέλο λειτουργίας μιας επιχείρησης, που οδηγεί σε ισόρροπη ικανοποίηση των αναγκών όλων των εμπλεκόμενων σε αυτήν (πελάτες, εργαζόμενοι, προμηθευτές, μέτοχοι και κοινωνία), με στόχο την αύξηση της ανταγωνιστικότητας της.

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η επιχειρηματική αριστεία αναφέρεται στο σύνολο της λειτουργίας των επιχειρήσεων και εκφράζεται από τη δέσμευση της Διοίκησής τους να ακολουθήσουν τις βασικές αρχές που αναφέρονται στο Ευρωπαϊκό Μοντέλο Επιχειρηματικής Αριστείας αλλά και ανάλογων άλλων διεθνών ή εθνικών μοντέλων. Ενδεικτικά οι αρχές αυτές είναι:

- Διοίκηση βασισμένη σε μετρήσιμα δεδομένα (δείκτες), διεργασίες και αποτελέσματα
- Προσανατολισμός στην ικανοποίηση των απαιτήσεων και προσδοκιών των πελατών
- Ανάπτυξη και συμμετοχή του ανθρώπινου δυναμικού
- Ανάπτυξη αμοιβαίως επωφελών συνεργασιών με τους πελάτες, προμηθευτές και κοινωνικούς φορείς
- Συνεχής μάθηση, ανάπτυξη καινοτομιών και επίτευξη συνεχούς βελτίωσης
- Κοινωνική ευθύνη (προστασία του περιβάλλοντος)

Τα κριτήρια βάσει των οποίων αξιολογείται μια επιχείρηση σε σχέση με την επιχειρηματική αριστεία είναι:

- Δραστηριότητες της Ηγεσίας της Επιχείρησης
- Ανάπτυξη Πολιτικής και Στρατηγικής Επιχείρησης
- Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού
- Ανάπτυξη Συνεργασιών και Διαχείριση Πόρων
- Σχεδιασμός – Ανάπτυξη και Εφαρμογή Διεργασιών
- Μετρήσεις Ικανοποίησης Πελατών
- Μετρήσεις Ικανοποίησης Εργαζομένων
- Ανάπτυξη σχέσεων της Επιχείρησης με το Περιβάλλον (φυσικό και κοινωνικό)
- Επιχειρηματικά Αποτελέσματα

Ο ανωτέρω στόχος επιδιώκεται να επιτευχθεί μέσω των ακόλουθων παρεμβάσεων :

- Ενίσχυση επιχειρήσεων για την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Μοντέλου Επιχειρηματικής Αριστείας
- Επιβράβευση επιχειρήσεων που παρουσιάζουν εξαιρετικές επιδόσεις στην εφαρμογή της Επιχειρηματικής Αριστείας

Στα αναμενόμενα αποτελέσματα από τις παρεμβάσεις αυτές περιλαμβάνονται :

- Καλλιέργεια κλίματος αριστείας στον επιχειρηματικό τομέα
- Αύξηση του αριθμού των επιχειρήσεων που επιτυγχάνουν εξαιρετικές επιδόσεις.
- Ευαισθητοποίηση και προώθηση της βέλτιστης αξιοποίησης τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον, των ΑΠΕ και της εξοικονόμησης ενέργειας.

ΤΡΟΠΟΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ

Το Μέτρο θα υλοποιηθεί από τη ΓΤΒ και τον ΕΟΤ σε συνεργασία με τον ΕΛΟΤ. Το καθεστώς ενίσχυσης των επιχειρήσεων για την υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Μοντέλου Επιχειρηματικής Αριστείας θα κοινοποιηθεί προς έγκριση στις υπηρεσίες της Ε.Ε.

ΑΞΟΝΑΣ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ 5: ΔΙΑΦΟΡΟΠΟΙΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ
– ΠΡΟΒΟΛΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΩΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΥ

ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ	
Συνολικό κόστος	208,75 MEURO
Δημόσια Δαπάνη	105,45 MEURO
Κοινοτική συμμετοχή	73,82 MEURO
ΕΤΠΑ	73,82 MEURO
ΕΚΤ	
Εθνική δημόσια συμμετοχή	31,64 MEURO
Ιδιωτική συμμετοχή	103,30 MEURO

Ο Άξονας Προτεραιότητας 5 του ΕΠΑΝ αφορά στη διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και την προβολή της Ελλάδας ως τουριστικού προορισμού. Με τον εμπλουτισμό της ειδικής τουριστικής υποδομής μέσω ιδιωτικών επενδύσεων, τις ολοκληρωμένες δράσεις εναλλακτικού τουρισμού, τη δημιουργία τουριστικών αγκυροβολίων θα επιτευχθεί η διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος και, με την ενίσχυση της προβολής της χώρας που θα επικεντρώνεται σε ειδικές ομάδες - στόχους καθώς και μέσω ειδικών δράσεων για την προσέλκυση τουρισμού κατά τη χειμερινή περίοδο, θα ενισχυθεί η προσπάθεια προβολής της χώρας ως τουριστικού προορισμού και θα μειωθεί η εποχικότητα.

Ο εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος θα προωθηθεί με τη δημιουργία υποδομών για εναλλακτικές μορφές τουρισμού, με βάση επικαιροποιημένη και περιφερειοποιημένη στρατηγική για την κάθε μορφή τουρισμού. Η στρατηγική αυτή έχει ήδη ολοκληρωθεί, όσον αφορά στις επενδύσεις σε έργα ειδικής τουριστικής υποδομής (συνεδριακά κέντρα, χιονοδρομικά κέντρα, υδροθεραπευτήρια, κέντρα θαλασσοθεραπείας, γήπεδα γκολφ) ενώ η χωροθέτηση των τουριστικών λιμένων (μαρινών) θα βασίζεται στη μελέτη ΕΣΥΛΑ, που θα έχει ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη του 2000. Οι εν λόγω επενδύσεις, όπως εξάλλου και η δημιουργία Περιοχών Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.), θα ενισχύονται από τον αναπτυξιακό νόμο. Ορισμένες υποδομές εναλλακτικού τουρισμού και τα τουριστικά αγκυροβόλια θα προωθηθούν ως δημόσιες επενδύσεις. Τα τουριστικά αγκυροβόλια θα δημιουργούνται με βάση τα πορίσματα της μελέτης ΕΣΥΛΑ, ως ανωτέρω.

Η ενίσχυση της προσπάθειας για την προβολή της χώρας θα επιτευχθεί μέσω της εξασφάλισης ενός ικανοποιητικού και σταθερού προϋπολογισμού προβολής που θα εστιάζεται σε συγκεκριμένες ομάδες-στόχους, με βάση εξειδικευμένη και αξιόπιστη έρευνα αγοράς. Στα πλαίσια του άξονα 5, εντάσσονται δράσεις, που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ του ΕΟΤ που υλοποιούνται αποκλειστικά με εθνικούς πόρους. Πρόκειται για δράσεις έρευνας αγοράς, εκπόνησης σχεδίου προβολής και ενέργειες προβολής, συγχρηματοδοτούμενες ή παράλληλα χρηματοδοτούμενες από τον Ιδιωτικό Τομέα.

Η μείωση της εποχικότητας θα επιδιωχθεί με την υλοποίηση ολοκληρωμένων προγραμμάτων προσέλκυσης τουριστικής ζήτησης κατά τη χειμερινή περίοδο, μετά από σχετική πρόσκληση εκδήλωσης ενδιαφέροντος με βάση την υπό εκπόνηση στρατηγική που θα ολοκληρωθεί εντός του πρώτου έτους εφαρμογής του Μέτρου.

ΜΕΤΡΟ 5.1 ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ ΕΙΔΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΥΠΟΔΟΜΗΣ - ΠΟΤΑ

ΣΤΟΧΟΣ

Στόχος του Μέτρου είναι η διαφοροποίηση του ελληνικού τουριστικού προϊόντος – και έμμεσα η άμβλυνση της εποχικότητας της ζήτησης.

Το Μέτρο θα υλοποιηθεί μέσω της χορήγησης των χρηματοπιστωτικών κινήτρων του αναπτυξιακού νόμου 2601/98, και ως εκ τούτου αποτελεί εφαρμογή εγκεκριμένου καθεστώτος ενίσχυσης. Η υλοποίησή του αρχίζει από 01.01.2000. Θα δοθεί ιδιαίτερη έμφαση στην αυξημένη παρακολούθηση και τον έλεγχο των αναπτυξιακών αποτελεσμάτων και του αναπροσανατολισμού των επιχειρήσεων. Με νομοθετική ρύθμιση (Ν.2741/99 άρθρ.21), βάσει της οποίας οι μορφές των εντασσόμενων σε προγράμματα αγροτουρισμού επενδύσεων ορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης και Γεωργίας, διασφαλίζεται ο αποκλεισμός κάθε πιθανότητας επικάλυψης μεταξύ του ΕΠΑΝ (και των σχετικών Μέτρων των ΠΕΠ) και των ενισχύσεων που δίνονται από άλλα Ταμεία (ΕΓΤΠΕ) και ιδιαίτερα στο πλαίσιο δράσεων αγροτουρισμού (π.χ. Leader plus), που σε καμιά περίπτωση δεν θα περιλαμβάνουν τις εγκαταστάσεις ειδικής τουριστικής υποδομής του παρόντος μέτρου, καθόσον είναι, μεταξύ άλλων, ιδιαίτερα υψηλού προϋπολογισμού για να περιληφθούν σε προγράμματα Αγροτουρισμού, αλλά και εννοιολογικά και λειτουργικά δεν συσχετίζονται με τον Αγροτουρισμό. Ο αποκλεισμός της πιθανότητας αλληλεπικάλυψης με τα ΠΕΠ πραγματοποιείται μέσω της τήρησης του ΟΠΣ.

Στόχοι Γ' κοινοτικού πλαισίου στήριξης

- Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας του ελληνικού τουριστικού προϊόντος.
- Εκσυγχρονισμός της υφισταμένης τουριστικής προσφοράς.
- Ανάπτυξη νέων, εναλλακτικών μορφών τουρισμού.
- Δημιουργία τουριστικής προσφοράς σε μη αναπτυγμένες περιοχές της χώρας.

- Άμβλυση της εποχικότητας της ζήτησης
- Προστασία και ανάδειξη αξιόλογων στοιχείων του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

METPO 1: Θαλάσσιος Τουρισμός.

METPO 2: Ορεινός, Οικολογικός, Πολιτιστικός και Θεραπευτικός Τουρισμός.

METPO 3: Ενίσχυση επενδύσεων ποιοτικού εκσυγχρονισμού ξενοδοχειακών μονάδων και μετατροπής παραδοσιακών κτιρίων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

METPO 4: Δημιουργία εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής.

METPO 5: Ενίσχυση Μικρών και Μεσαίων Επιχειρήσεων του Τουρισμού και δίκτυα πληροφορικής.

METPO 6: Ενέργειες επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού στον Τομέα του Τουρισμού

ΈΡΓΑ

METPO 1: Θαλάσσιος Τουρισμός

- Λιμένες Αναψυχής:

1. Ζάκυνθος,
2. Ικαρία,
3. Αργοστόλι,
4. Θάσος.

Συνολικός προϋπολογισμός δημόσιας δαπάνης: 3,245 δισ. δρχ.

- 8 Καταφύγια Τουριστικών σκαφών:

1. Καρλόβασι Σάμου,
2. Μούδρος Λήμνου,
3. Αγ. Ευφημία Κεφαλονιάς,
4. Κάλυμνος,
5. Πλωμάρι Λέσβου,
6. Βαθύ Ιθάκης,
7. Τσούτσουρας Ηρακλείου,
8. Κατάπολα Αμοργού.

ΜΕΤΡΟ 2: Ορεινός, Οικολογικός, Πολιτιστικός και Θεραπευτικός Τουρισμός

- Υποδομές Θεραπευτικού Τουρισμού:
Υδροθεραπευτήριο Κυλλήνης
Υδροθεραπευτήριο Αγ. Παρασκευής Χαλκιδικής .
- Έργα για την ανάπτυξη ορεινού / οικολογικού Τουρισμού:

Θέση	Προϋπολογισμός (εκ. δρχ.)
Δημητσάνα	151,0
Γράμμος	232,0
Πήλιο	246,0
Χελμός	258,0
Όλυμπος	594,1
Κιθαιρώνας	272,0
Παγγαίο	102,8
Εύβοια	120,1
Παρνασσός	169,0
Ομαλός Κρήτης	491,0
Ορεινή Φωκίδα	445,0
Βέρμιο	218,0
Χαλκιδική	105,1
Σητεία Κρήτης	690,1
Νομός Ιωαννίνων	519,7
Άγραφα	286,7
Τήνος	71,0
Τυχερό Έβρου	263,0
Πάρνηθα	190,0
Νέστος	79,9
Ηφαιστειο Μεθάνων	425,0
Σπήλαια Καστριών Καλαβρύτων	451,7
Βοιών Λακωνίας	230,0
Σύνολο	6.611,2

Έργα ανάδειξης μνημείων και της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς καθώς και έργα ανάπλασης - ανάδειξης περιοχών:

θέση	προϋπολογισμός (εκ.δρχ.)
Χερσόνησος Ροδοπού Χανίων	399,51
Τζουμέρκα	369,97
κάστρο Σίφνου	165,00
κάστρο Σούδας	572,50
κάστρο Βολισσού Χίου	219,20
κάστρο Αντιμάχειας Κω	367,20
Τερψιθέα Σταυρούπολης Θεσσαλονίκης	165,00
Ιερά Μονή Βατοπαιδίου	300,00
Βέροια	284,40
Ιαματικές Πηγές Καλλιθέας Ρόδου	323,00
Σύνολο	3.165,78

ΜΕΤΡΟ 3:

- Ιδιωτικές επενδύσεις για τον εκσυγχρονισμό 104 ξενοδοχειακών επιχειρήσεων.
- Μετατροπή 31 Παραδοσιακών κτιρίων σε ξενοδοχειακά καταλύματα.

ΜΕΤΡΟ 4: Ιδιωτικές επενδύσεις για τη δημιουργία εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής:

- 13 Συνεδριακών Κέντρων
- 2 Κέντρων Θαλασσοθεραπείας
- 1 Υδροθεραπευτηρίου
- 2 Γηπέδων Γκολφ
- 4 Λιμένων Αναψυχής

ΜΕΤΡΟ 5:

- Ιδιωτικές επενδύσεις για την ενίσχυση 158 Μικρών και Μεσaiών Επιχειρήσεων του Τουρισμού (μελέτες και συμβουλευτικές υπηρεσίες).
- Ανάπτυξη πληροφορικών συστημάτων:

ΜΕΤΡΟ 6: Ενέργειες επιμόρφωσης του ανθρώπινου δυναμικού στον Τομέα του Τουρισμού.

Αποτελέσματα

- Δημιουργία 858 θέσεων ελλιμενισμού σε λιμένες αναψυχής (Με πόρους του Β' ΚΠΣ κατασκευάζονται στη χώρα συνολικά 3.901 θέσεις ελλιμενισμού σε 16 μαρίνες)
- Δημιουργία 445 θέσεων ελλιμενισμού σε καταφύγια τουριστικών σκαφών
- Δημιουργία υποδομής για την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- Εκσυγχρονισμός 34.942 ξενοδοχειακών κλινών
- Δημιουργία 692 νέων ξενοδοχειακών κλινών σε παραδοσιακά ή διατηρητέα κτίσματα
- Δημιουργία 22 ιδιωτικών εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής
- Κινητοποίηση ιδιωτικών επενδύσεων 172.069.075 Ευρώ
- Επέκταση της τουριστικής περιόδου
- Διατήρηση και αύξηση των θέσεων εργασίας στον Τομέα

11.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΕΝΑΛΛΑΚΤΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

11.4.1 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.

ΜΕΤΡΟ 5.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.

ΔΡΑΣΗ 5.3.1: Σχέδια τουριστικής προβολής του ΕΟΤ, που τελούν σε συνέργια με ανάλογα σχέδια του Ιδιωτικού Τομέα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: Προώθηση και Προβολή του Θρησκευτικού Τουρισμού.

ΓΕΝΙΚΑ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 5.3.1

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, στα πλαίσια των σκοπών του, όπως αυτοί ορίζονται από τον νόμο, προωθεί δράσεις που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική του εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ που ο ίδιος υλοποιεί.

Η δράση 5.3.1 αποσκοπεί στην ενίσχυση της παρουσίας της χώρας στις τουριστικές αγορές, στην αξιοποίηση νέων αγορών ή τμημάτων αγορών και στη σταδιακή δραστηριοποίηση και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ευθύνες και στο κόστος της τουριστικής προβολής.

Προϋπόθεση της υλοποίησης της δράσης αυτής είναι τα σχέδια προβολής του ΕΟΤ να προωθούνται από τον Ιδιωτικό Τομέα ή να χρηματοδοτούνται παράλληλα από αυτόν. Τα εν λόγω σχέδια εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το υλοποιούμενο "Marketing Plan" της χώρας και αφορούν σε συγκεκριμένα τουριστικά προϊόντα, που απευθύνονται σε «τμήματα» αγορών (π.χ. προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δράσεις προσέλκυσης εξειδικευμένης πελατείας θεματικού τουρισμού, όπως πχ ο Θρησκευτικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Πόλης, η Γαστρονομία κ.λπ) Διευκρινίζεται, συνεπώς ότι ο ΕΟΤ θα χρηματοδοτεί, ως δημόσιες επενδύσεις, ενέργειες προβολής, που θα είναι διακριτές και αυτόνομες ανά σχέδιο προβολής. Στα σχέδια προβολής είναι δυνατόν να εντάσσονται: ενέργειες άμεσης διαφήμισης προς τον καταναλωτή ή προς τις επιχειρήσεις, που διακινούν τουρίστες (πχ Τ.Ος, ταξιδιωτικά γραφεία κλπ), ενέργειες δημοσίων σχέσεων, ταξίδια εξοικείωσης δημοσιογράφων ή πωλητών με το συγκεκριμένο κατά περίπτωση θεματικό προϊόν, έκδοση εντύπων, συνέδρια, συμμετοχή σε εκθέσεις κλπ

Ο ΕΟΤ προτίθεται να προωθήσει την ένταξη στη δράση 5.3.1 του ΕΠΑΝ, ως διακριτού έργου του **Προγράμματος Προβολής του Θρησκευτικού Τουρισμού**, με υποέργα τις επί μέρους ενέργειες προβολής, που ο ίδιος θα επιλέξει να αναλάβει στα πλαίσια της εφαρμογής σχεδίων προβολής Θρησκευτικού Τουρισμού, που θα του υποβληθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα ή και θα χρηματοδοτηθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στις προτάσεις δύνανται να επεκτείνονται χρονικά ή να είναι επαναλαμβανόμενες, από την έγκρισή τους και μέχρι το τέλος του προγράμματος

11.4.2 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΑΘΛΗΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΜΕΤΡΟ 5.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.

ΔΡΑΣΗ 5.3.1: Σχέδια τουριστικής προβολής του ΕΟΤ, που τελούν σε συνέργια με ανάλογα σχέδια του Ιδιωτικού Τομέα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: Προώθηση και Προβολή του Αθλητικού Τουρισμού.

ΓΕΝΙΚΑ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 5.3.1

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, στα πλαίσια των σκοπών του, όπως αυτοί ορίζονται από τον νόμο, προωθεί δράσεις που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική του εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ που ο ίδιος υλοποιεί.

Η δράση 5.3.1 αποσκοπεί στην ενίσχυση της παρουσίας της χώρας στις τουριστικές αγορές, στην αξιοποίηση νέων αγορών ή τμημάτων αγορών και στη σταδιακή

δραστηριοποίηση και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ευθύνες και στο κόστος της τουριστικής προβολής.

Προϋπόθεση της υλοποίησης της δράσης αυτής είναι τα σχέδια προβολής του ΕΟΤ να προωθούνται από τον Ιδιωτικό Τομέα ή να χρηματοδοτούνται παράλληλα από αυτόν. Τα εν λόγω σχέδια εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το υλοποιούμενο "Marketing Plan" της χώρας και αφορούν σε συγκεκριμένα τουριστικά προϊόντα, που απευθύνονται σε «τμήματα» αγορών (π.χ. προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δράσεις προσέλκυσης εξειδικευμένης πελατείας θεματικού τουρισμού, όπως πχ ο θρησκευτικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Πόλης, η Γαστρονομία κ.λπ) Διευκρινίζεται, συνεπώς ότι ο ΕΟΤ θα χρηματοδοτεί, ως δημόσιες επενδύσεις, ενέργειες προβολής, που θα είναι διακριτές και αυτόνομες ανά σχέδιο προβολής. Στα σχέδια προβολής είναι δυνατόν να εντάσσονται: ενέργειες άμεσης διαφήμισης προς τον καταναλωτή ή προς τις επιχειρήσεις, που διακινούν τουρίστες (πχ Τ.Ος, ταξιδιωτικά γραφεία κλπ), ενέργειες δημοσίων σχέσεων, ταξίδια εξοικείωσης δημοσιογράφων ή πωλητών με το συγκεκριμένο κατά περίπτωση θεματικό προϊόν, έκδοση εντύπων, συνέδρια, συμμετοχή σε εκθέσεις κλπ.

Ο ΕΟΤ προτίθεται να προωθήσει την ένταξη στη δράση 5.3.1 του ΕΠΑΝ, ως διακριτού έργου του **Προγράμματος Προβολής του Αθλητικού Τουρισμού**, με υποέργα τις επί μέρους ενέργειες προβολής, που ο ίδιος θα επιλέξει να αναλάβει στα πλαίσια της εφαρμογής σχεδίων προβολής Αθλητικού Τουρισμού, που θα του υποβληθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα ή και θα χρηματοδοτηθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στις προτάσεις δύνανται να επεκτείνονται χρονικά ή να είναι επαναλαμβανόμενες, από την έγκρισή τους και μέχρι το τέλος του προγράμματος

11.4.3 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΧΕΙΜΕΡΙΝΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

ΜΕΤΡΟ 5.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.

ΔΡΑΣΗ 5.3.1: Σχέδια τουριστικής προβολής του ΕΟΤ, που τελούν σε συνέργια με ανάλογα σχέδια του Ιδιωτικού Τομέα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: Προώθηση και Προβολή του Χειμερινού Τουρισμού.

ΓΕΝΙΚΑ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 5.3.1

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, στα πλαίσια των σκοπών του, όπως αυτοί ορίζονται από τον νόμο, προωθεί δράσεις που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική του εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ που ο ίδιος υλοποιεί.

Η δράση 5.3.1 αποσκοπεί στην ενίσχυση της παρουσίας της χώρας στις τουριστικές αγορές της, στην αξιοποίηση νέων αγορών ή τμημάτων αγορών και στη σταδιακή

δραστηριοποίηση και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ευθύνες και στο κόστος της τουριστικής προβολής.

Προϋπόθεση της υλοποίησης της δράσης αυτής είναι τα σχέδια προβολής του ΕΟΤ να προωθούνται από τον Ιδιωτικό Τομέα ή να χρηματοδοτούνται παράλληλα από αυτόν. Τα εν λόγω σχέδια εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το υλοποιούμενο "Marketing Plan" της χώρας και αφορούν σε συγκεκριμένα τουριστικά προϊόντα, που απευθύνονται σε «τμήματα» αγορών (π.χ. προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δράσεις προσέλκυσης εξειδικευμένης πελατείας θεματικού τουρισμού, όπως πχ ο θρησκευτικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Πόλης, η Γαστρονομία κ.λπ) Διευκρινίζεται, συνεπώς ότι ο ΕΟΤ θα χρηματοδοτεί, ως δημόσιες επενδύσεις, ενέργειες προβολής, που θα είναι διακριτές και αυτόνομες ανά σχέδιο προβολής. Στα σχέδια προβολής είναι δυνατόν να εντάσσονται: ενέργειες άμεσης διαφήμισης προς τον καταναλωτή ή προς τις επιχειρήσεις, που διακινούν τουρίστες (πχ Τ.Ος, ταξιδιωτικά γραφεία κλπ), ενέργειες δημοσίων σχέσεων, ταξίδια εξοικείωσης δημοσιογράφων ή πωλητών με το συγκεκριμένο κατά περίπτωση θεματικό προϊόν, έκδοση εντύπων, συνέδρια, συμμετοχή σε εκθέσεις κλπ.

Ο ΕΟΤ προτίθεται να προωθήσει την ένταξη στη δράση 5.3.1 του ΕΠΑΝ, ως διακριτού έργου του **Προγράμματος Προβολής του Χειμερινού Τουρισμού**, με υποέργα τις επί μέρους ενέργειες προβολής, που ο ίδιος θα επιλέξει να αναλάβει στα πλαίσια της εφαρμογής σχεδίων προβολής Χειμερινού Τουρισμού, που θα του υποβληθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα ή και θα χρηματοδοτηθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στις προτάσεις δύνανται να επεκτείνονται χρονικά ή να είναι επαναλαμβανόμενες, από την έγκρισή τους και μέχρι το τέλος του προγράμματος

11.4.4 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΟΛΗΣ (ΑΣΤΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ).

ΜΕΤΡΟ 5.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.

ΔΡΑΣΗ 5.3.1: Σχέδια τουριστικής προβολής του ΕΟΤ, που τελούν σε συνέργια με ανάλογα σχέδια του Ιδιωτικού Τομέα

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ: Προώθηση και Προβολή του Τουρισμού Πόλης.

ΓΕΝΙΚΑ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 5.3.1

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, στα πλαίσια των σκοπών του, όπως αυτοί ορίζονται από τον νόμο, προωθεί δράσεις που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική του εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ που ο ίδιος υλοποιεί.

Η δράση 5.3.1 αποσκοπεί στην ενίσχυση της παρουσίας της χώρας στις τουριστικές αγορές της, στην αξιοποίηση νέων αγορών ή τμημάτων αγορών και στη σταδιακή δραστηριοποίηση και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ευθύνες και στο κόστος της τουριστικής προβολής.

Προϋπόθεση της υλοποίησης της δράσης αυτής είναι τα σχέδια προβολής του ΕΟΤ να προωθούνται από τον Ιδιωτικό Τομέα ή να χρηματοδοτούνται παράλληλα από αυτόν. Τα εν λόγω σχέδια εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το υλοποιούμενο “Marketing Plan” της χώρας και αφορούν σε συγκεκριμένα τουριστικά προϊόντα, που απευθύνονται σε «τμήματα» αγορών (π.χ. προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δράσεις προσέλκυσης εξειδικευμένης πελατείας θεματικού τουρισμού, όπως πχ ο θρησκευτικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Πόλης, η Γαστρονομία κ.λπ) Διευκρινίζεται, συνεπώς ότι ο ΕΟΤ θα χρηματοδοτεί ως δημόσιες επενδύσεις ενέργειες προβολής, που θα είναι διακριτές και αυτόνομες ανά σχέδιο προβολής. Στα σχέδια προβολής είναι δυνατόν να εντάσσονται α) ενέργειες άμεσης διαφήμισης προς τον καταναλωτή ή β) προς τις επιχειρήσεις, που διακινούν τουρίστες (ζήτηση) (πχ Τ.Ος, ταξιδιωτικά γραφεία κλπ), ενέργειες δημοσίων σχέσεων, ταξίδια εξοικείωσης δημοσιογράφων ή πωλητών με το συγκεκριμένο κατά περίπτωση θεματικό προϊόν, έκδοση εντύπων, συνέδρια, συμμετοχή σε εκθέσεις κλπ.

Ο ΕΟΤ προτίθεται να προωθήσει την ένταξη στη δράση 5.3.1 του ΕΠΑΝ ως διακριτού έργου του **Προγράμματος Προβολής του Τουρισμού Πόλης (Αστικού Τουρισμού)**, με υποέργα τις επί μέρους ενέργειες προβολής, που ο ίδιος θα επιλέξει να αναλάβει στα πλαίσια της εφαρμογής σχεδίων προβολής Τουρισμού Πόλης, που θα του υποβληθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα ή και θα χρηματοδοτηθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στις προτάσεις δύνανται να επεκτείνονται χρονικά ή να είναι επαναλαμβανόμενες, από την έγκρισή τους και μέχρι το τέλος του προγράμματος

11.4.5 ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑΣ

ΜΕΤΡΟ 5.3 ΕΝΕΡΓΕΙΕΣ ΠΡΟΒΟΛΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ.

ΔΡΑΣΗ 5.3.1: Σχέδια τουριστικής προβολής του ΕΟΤ, που τελούν σε συνέργια με ανάλογα σχέδια του Ιδιωτικού Τομέα

ΓΕΝΙΚΑ-ΣΤΟΧΟΙ ΤΗΣ ΔΡΑΣΗΣ 5.3.1

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, στα πλαίσια των σκοπών του, όπως αυτοί ορίζονται από τον νόμο, προωθεί δράσεις που συμπληρώνουν ή εξειδικεύουν περαιτέρω την ετήσια διαφημιστική του εκστρατεία και τις λοιπές ενέργειες μάρκετινγκ που ο ίδιος υλοποιεί.

Η δράση 5.3.1 αποσκοπεί στην ενίσχυση της παρουσίας της χώρας στις τουριστικές αγορές της, στην αξιοποίηση νέων αγορών ή τμημάτων αγορών και στη σταδιακή δραστηριοποίηση και συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στις ευθύνες και στο κόστος της τουριστικής προβολής.

Προϋπόθεση της υλοποίησης της δράσης αυτής είναι τα σχέδια προβολής του ΕΟΤ να προωθούνται από τον Ιδιωτικό Τομέα ή να χρηματοδοτούνται παράλληλα από αυτόν. Τα εν λόγω σχέδια εξειδικεύουν και συμπληρώνουν το υλοποιούμενο "Marketing Plan" της χώρας και αφορούν σε συγκεκριμένα τουριστικά προϊόντα, που απευθύνονται σε «τμήματα» αγορών (π.χ. προϊόντα εναλλακτικών μορφών τουρισμού, δράσεις προσέλκυσης εξειδικευμένης πελατείας θεματικού τουρισμού, όπως πχ ο Θρησκευτικός Τουρισμός, ο Τουρισμός Πόλης, η Γαστρονομία κ.λπ) .

Διευκρινίζεται, συνεπώς ότι ο ΕΟΤ θα χρηματοδοτεί ως δημόσιες επενδύσεις ενέργειες προβολής, που θα είναι διακριτές και αυτόνομες ανά σχέδιο προβολής. Στα σχέδια προβολής είναι δυνατόν να εντάσσονται α)ενέργειες άμεσης διαφήμισης προς τον καταναλωτή ή β)προς τις επιχειρήσεις, που διακινούν τουρίστες (ζήτηση)(πχ Τ.Ος, ταξιδιωτικά γραφεία κλπ), ενέργειες δημοσίων σχέσεων, ταξίδια εξοικείωσης δημοσιογράφων ή πωλητών με το συγκεκριμένο κατά περίπτωση θεματικό προϊόν, έκδοση εντύπων, συνέδρια, συμμετοχή σε εκθέσεις κλπ.

Ο ΕΟΤ προτίθεται να προωθήσει την ένταξη στη δράση 5.3.1 του ΕΠΑΝ ως διακριτού έργου του **Προγράμματος Προβολής της Ελληνικής Γαστρονομίας** με υποέργα τις επί μέρους ενέργειες προβολής, που ο ίδιος θα επιλέξει να αναλάβει στα πλαίσια της εφαρμογής σχεδίων προβολής της Ελληνικής Γαστρονομίας, που θα του υποβληθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα ή και θα χρηματοδοτηθούν από τον Ιδιωτικό Τομέα. Οι δράσεις που περιλαμβάνονται στις προτάσεις δύνανται να επεκτείνονται χρονικά ή να είναι επαναλαμβανόμενες, από την έγκρισή τους και μέχρι το τέλος του προγράμματος. Είναι αυτονόητο, ότι ως Ελληνική Γαστρονομία νοείται η ελληνική κουζίνα , εθνική ή τοπική, παραδοσιακή και δημιουργική, αλλά και η ελληνική οινική παράδοση και το κρασί, ως τμήμα του σύγχρονου πολιτισμού και συνεπώς και της συνολικής τουριστικής προσφοράς της Χώρας.

11.5 Η ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ 2002-2006. ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ

Στη διάρκεια των προηγούμενων δεκαετιών ο τουρισμός στην Ελλάδα, από μία περιορισμένης εμβέλειας δραστηριότητα που προσέλκυε λίγους και με ειδικά ενδιαφέροντα περιηγητές, μετεξελίχθηκε και αναδείχθηκε σε μια μεγάλη εθνική βιομηχανία, που συνεισφέρει σημαντικά στην οικονομία, την απασχόληση και την ευημερία, αλλά επίσης και στην προβολή της χώρας μας προς τα έξω και την διαμόρφωση της διεθνούς κοινής γνώμης για αυτήν.

Όμως, η νέα εποχή έχει πολύ περισσότερες απαιτήσεις και πολύ περισσότερες προκλήσεις. Οι ποιοτικές απαιτήσεις τόσο του μαζικού τουρισμού όσο και των μεμονωμένων, ειδικών ενδιαφερόντων επισκεπτών έχουν αυξηθεί, ενώ ταυτόχρονα έχει αυξηθεί πολύ ο ανταγωνισμός ακόμα και από τουριστικούς προορισμούς που βρίσκονται σε πολύ μακρινές τοποθεσίες, ακόμη και σε άλλες ηπείρους.

Απέναντι στις νέες προκλήσεις και νέες απαιτήσεις, εμείς πρέπει να εφαρμόσουμε μία πολιτική η οποία να εκτείνεται σε όλη τη χώρα, να σέβεται τον πολιτισμό και το περιβάλλον και να ενισχύει την οικονομική ανάπτυξη με έναν τρόπο βιώσιμο, ο οποίος αντέχει και στις αξίες μας και στην αισθητική και στον χρόνο. Μια πολιτική που χαρακτηρίζεται από την πολυμορφία, την ποιότητα και τη βιωσιμότητα του τουριστικού προϊόντος. Με γνώμονα την ανάπτυξη του τουρισμού σε μία ανταγωνιστική προοπτική υψηλής ποιότητας, σχεδιάσαμε τους στόχους της τουριστικής πολιτικής και τα μέτρα που θα εφαρμοστούν κατά το διάστημα 2002 - 2006 με στόχο:

- Ποιοτική και αισθητική αναβάθμιση των γενικών και των τουριστικών υποδομών.
- Αύξηση της ζήτησης του τουριστικού προϊόντος σε όλες τις περιφέρειες.
- Ανάπτυξη νέων τουριστικών προϊόντων υψηλών προδιαγραφών.
- Εκπαίδευση και κατάρτιση του ανθρώπινου δυναμικού στα νέα επαγγέλματα.
- Εισαγωγή των νέων τεχνολογιών στις τουριστικές επιχειρήσεις.

Κατά το διάστημα 2000 - 2006 , στο πλαίσιο του Γ' ΚΠΣ , διατίθενται για τον τουρισμό συνολικοί πόροι 2.054.292.002,93€ εκ των οποίων το ήμισυ θα είναι ιδιωτική συμμετοχή. Πρόκειται για μείζονα συνολική παρέμβαση στον ελληνικό τουρισμό η οποία, αν αξιοποιηθεί σωστά, θα ενισχύσει σημαντικά τις προοπτικές του ελληνικού τουρισμού.

11.6 ΑΕΙΦΟΡΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Τι είναι ο αειφόρος τουρισμός;

Μπορούμε να πούμε ότι είναι ο τουρίστας που εξασφαλίζει το well – being του περιβάλλοντος, των τουριστών, του ντόπιου πληθυσμού και των εμπεριεχομένων σε αυτά υποστοιχείων διαχρονικά. Με άλλα λόγια, ο τουρισμός που εξασφαλίζει τη μακροχρόνια βιωσιμότητα και την αρμονία όλων των παραγόντων του τουρισμού, ή απλούστερα, ο τουρισμός τον οποίο μπορεί κάποια περιοχή να 'σηκώσει' κοινωνικά και περιβαλλοντικά χωρίς να υποστεί ζημιές άμεσες ή συσσωρευτικές με το χρόνο. Ας προσπαθήσουμε να εξηγήσουμε το πως.

Η αειφόρος ανάπτυξη και ο αειφόρος τουρισμός αποτελούν νέες σχετικά τάσεις, με τις οποίες επιδιώκεται η εξάλειψη ή η ελαχιστοποίηση των δυσμενών επιπτώσεων που μια απρογραμμάτιστη ανάπτυξη και ένας απρογραμμάτιστος τουρισμός, έχουν πάνω στο γενικότερο ή ειδικότερο φυσικό και κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον τους.

Ας επιχειρήσουμε μια σφαιρική προσέγγιση του αειφόρου τουρισμού, για να καταδειχτεί η χρησιμότητα του και για να τον ξεχωρίσουμε από μερικές φορές μορφές τουρισμού με τις οποίες συχνά και κακώς ταυτίζεται. Χρησιμοποιείται ο πολύ πετυχημένος όρος 'αειφόρος' που χρησιμοποιούν ήδη αρκετοί Έλληνες μελετητές για να αποδώσουν τον αγγλικό όρο sustainable.

Αειφόρος, λοιπόν τουρισμός ή βιώσιμος ή αυτοσυντηρούμενος ή συνεχώς αναπαραγόμενος τουρισμός. Ο ίδιος ο όρος χρησιμοποιείται γενικότερα για την ανάπτυξη.

Αξονες τουριστικής πολιτικής

Η βελτίωση της ποιότητας του φυσικού και του ανθρωπογενούς περιβάλλοντος έχει ζωτική σημασία για την επιτυχία των τουριστικών προορισμών της χώρας και αποτελεί βασική προϋπόθεση για την επίτευξη της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης. Στο πλαίσιο των σχετικών πολιτικών και δράσεων της Ε.Ε. εντάσσονται οι συνεχείς προσπάθειες του Ε.Ο.Τ. για να ενσωματωθούν οι αρχές της αειφορίας στη στρατηγική και τις πρακτικές της ανάπτυξης του τουριστικού τομέα, και για την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος ως πολύτιμου τουριστικού πόρου.

Η δραστηριότητα του Ε.Ο.Τ. εστιάζεται στην σταθερή εφαρμογή των ρυθμίσεων και μέτρων που ισχύουν, καθώς και στην προώθηση επιλεκτικών νέων νομοθετικών και χρηματοδοτικών εργαλείων που σχετίζονται ιδιαίτερα με την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος και τη βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη. Ειδικότερα, η σχετική πολιτική του Ε.Ο.Τ. ακολουθεί τέσσερις κύριους άξονες:

1. Προώθηση χωρικών ρυθμίσεων και ελέγχων

(γνωμοδότηση για τη σκοπιμότητα ως προς τη χωροθέτηση τουριστικών εγκαταστάσεων, καθορισμός τουριστικά κορεσμένων περιοχών, έλεγχος μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την ίδρυση ή επέκταση τουριστικών εγκαταστάσεων, σύνταξη και έλεγχος τήρησης τεχνικών προδιαγραφών ξενοδοχειακών εγκαταστάσεων και εγκαταστάσεων ειδικής τουριστικής υποδομής, καθορισμός χρήσεων γης σε παραλιακές περιοχές, εφαρμογή κοινοτικών οδηγιών, κλπ).

2. Προώθηση πρότυπων δράσεων και σχεδίων διαχείρισης ειδικών περιοχών

(εκπόνηση μελετών σχετικά με την οργάνωση και την ανάδειξη χώρων, τη διαχείριση επισκεπτών - κατάρτιση και επιμόρφωση σε περιβαλλοντικά θέματα - ενέργειες ενημέρωσης και προβολής - σύσταση ειδικών φορέων διαχείρισης).

3. Πολιτική προώθησης οικονομικών κινήτρων

(επιχορηγήσεις σε επενδύσεις σε μη κορεσμένες περιοχές, εκσυγχρονισμός εγκαταστάσεων με φιλικές προς το περιβάλλον τεχνικές και μεθόδους, στήριξη μικρών και μεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων για την προώθηση ήπιων μορφών τουρισμών κλπ.)

4. Ευαισθητοποίηση του κοινού, σε θέματα προστασία του περιβάλλοντος και ήπιων μορφών τουρισμού

(εκστρατείες ενημέρωσης προβολής εθνικής ή τοπικής κλίμακας, τηλεοπτικές ταινίες και σποτς, καθώς και ειδικά βραβεία, όπως οι "Γαλάζιες Σημαίες").

Για την εφαρμογή αυτών των πολιτικών, ο Ε.Ο.Τ. χρησιμοποιεί, ως κατάλληλο εργαλείο, ένα ευρύ φάσμα επιμέρους δράσεων, χρησιμοποιώντας εθνικούς και κοινοτικούς πόρους. Η Ελλάδα συμμετέχει στο 5ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον 1992-2000 ("Προς την αειφορία") της Ε.Ε., στο οποίο περιλαμβάνονται ειδικά μέτρα πολιτικής για τον τουριστικό τομέα. Οι ομάδες - στόχος αυτών των μέτρων είναι το γενικό κοινό και οι τοπικές κοινωνίες, οι επισκέπτες τουρίστες, η τοπική και η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση, οι επαγγελματίες του τουριστικού τομέα, τα στελέχη και το προσωπικό υπηρεσιών και φορέων που συνδέονται με την ανάπτυξη του τουρισμού.

Πρωτοβουλίες και δράσεις

Οι κυριότερες πρωτοβουλίες και δράσεις που έχει αναλάβει τα τελευταία χρόνια ο Ε.Ο.Τ., στο πλαίσιο του 5ου Ευρωπαϊκού προγράμματος δράσης, είναι ενδεικτικά οι εξής:

- προώθηση διαφόρων προγραμμάτων βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης, με μελέτες και έργα που έχουν αναλάβει οι υπηρεσίες του Ε.Ο.Τ. (πρόγραμμα παραδοσιακών οικισμών, προώθηση ορεινού τουρισμού, αγροτουρισμού, κλπ.)
- ανταλλαγή εμπειριών και τεχνογνωσίας (με διοργάνωση και συμμετοχή σε διεθνή και εσωτερικά συνέδρια, συναντήσεις και σεμινάρια, κλπ.)
- ενημέρωση και επιμόρφωση του κοινού για την προστασία του περιβάλλοντος (έκδοση και διανομή σχετικών αφισών και φυλλαδίων, συμμετοχή σε εκθέσεις και συνέδρια)
- συμμετοχή στον σχεδιασμό της αναβάθμισης του ελέγχου των χρήσεων γης, σε συνεργασία με το Υ.ΠΕ.ΧΩ.Δ.Ε.
- επιβολή αυστηρού θεσμικού πλαισίου για την ανέγερση τουριστικών εγκαταστάσεων, με την απαίτηση εκπόνησης μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων και την τήρηση περιβαλλοντικών όρων (ιδιαίτερα, ως προς την κατανάλωση νερού και ενέργειας, την διάθεση λυμάτων και απορριμμάτων, τις εκπομπές θορύβου και αερίων, κλπ.)
- ειδικά προγράμματα κατάρτισης και επιμόρφωσης προσωπικού και στελεχών του τουριστικού τομέα σε θέματα προστασίας περιβάλλοντος και εναλλακτικών μορφών τουρισμού
- συμμετοχή σε διάφορα ευρωπαϊκά πιλοτικά προγράμματα σχετικά με τον ορεινό τουρισμό και την προστασία του περιβάλλοντος σε παραλιακές περιοχές, σε συνεργασία με ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και την τοπική αυτοδιοίκηση (προγράμματα "Smart", "Γαλάζιες Σημείες")

11.7 ΕΠΙΔΟΤΗΣΕΙΣ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ" (ΕΠΑΝ)

Στο Γ' ΚΠΣ, οι δράσεις και οι πόροι του Τουρισμού ενσωματώθηκαν στο Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑ" (Ε.Π.ΑΝ), οι άξονες του οποίου ενθαρρύνουν, προωθούν και στηρίζουν την απασχόληση, την επιχειρηματικότητα, την καινοτομία, την ποιότητα, στοιχεία δηλαδή απαραίτητα για την επίτευξη αυξημένης ανταγωνιστικότητας για τον Ελληνικό Τουρισμό. Πιο συγκεκριμένα οι βασικοί στόχοι πολιτικής, ορίζονται ως εξής:

1. Αναβάθμιση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών σε όλους τους τομείς που συνθέτουν το τουριστικό προϊόν και διατήρηση του επιπέδου της ποιότητας.
2. Εμπλουτισμός της σύνθεσης του τουριστικού προϊόντος με τη δημιουργία των υποδομών και την οργάνωση των ειδικών προϊόντων τα οποία μπορούν να προσελκύσουν ζήτηση εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Αναλυτικότερα τα Μέτρα που αφορούν άμεσα στον Τομέα του Τουρισμού είναι τα μέτρα 1.4, 3.2, 5.1, 5.2, 5.3 και 8.1, αλλά οι τουριστικές επιχειρήσεις έχουν πρόσβαση σε πόρους, που διατίθενται και μέσω σειράς άλλων μέτρων (αρμοδιότητας άλλων τομέων/γραμματειών του ΥΠΑΝ, όπως η ΓΓΒ, η ΓΓΕΤ η Γενική Γραμματεία Εμπορίου) που απευθύνονται γενικότερα σε επιχειρήσεις.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ-ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ ΤΗΣ ΥΠΑΙΘΡΟΥ 2000-2006"

Στο πλαίσιο δράσεων του ΕΠ ενισχύονται επενδύσεις οι οποίες: Αυξάνουν την επισκεψιμότητα των περιοχών παρέμβασης και την επέκταση της τουριστικής περιόδου με την ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού Βελτιώνουν την οργάνωση του αγροτικού τουριστικού προϊόντος Οι δράσεις ενισχύουν επενδυτικά σχέδια τα οποία αφορούν στη συμπλήρωση ή ανάπτυξη της τουριστικής υποδομής των περιοχών παρέμβασης σύμφωνα με πρότυπα συμβατά με το φυσικό και οικιστικό περιβάλλον της περιοχής καθώς και στην ανάπτυξη εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Ενδεικτικά έργα τα οποία αναφέρονται σε αυτό το πλαίσιο είναι η δημιουργία ο εκσυγχρονισμός τουριστικών καταλυμάτων και παραδοσιακών ξενώνων χώρων εστίασης άθλησης και αναψυχής χώρων κατασκήνωσης σε σημεία φυσικού κάλλους υπαιθρίων χώρων

κατάκλιση αναψυκτηρίων ορεινών καταφυγίων εναλλακτικών δραστηριοτήτων τουρισμού.

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ 2000-2006

Στρατηγικός αναπτυξιακός στόχος της Περιφέρειας Πελοποννήσου είναι η ορθολογική και βιώσιμη ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων. Οι παρεμβάσεις προς αυτή την κατεύθυνση είναι άμεσης προτεραιότητας. Για την διεύρυνση και βελτίωση της ποιότητας των τουριστικών υπηρεσιών απαιτείται η κινητοποίηση της επιχειρηματικής βάσης και η προσέλκυση ιδιωτικών τουριστικών επενδύσεων σε καταλύματα αλλά και σε άλλες τουριστικές δραστηριότητες στις περιοχές που δεν έχει αναπτυχθεί ο τουρισμός, τόσο για την ίδρυση, όσο και για τον εκσυγχρονισμό των υφιστάμενων επιχειρήσεων, ενώ στις ήδη τουριστικές περιοχές είναι αναγκαία η ενίσχυση των ιδιωτών για εκσυγχρονισμό και αναδιοργάνωση των τουριστικών επιχειρήσεων.

ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑ: "LEADER+"

Στα πλαίσια του προγράμματος Leader+ ενισχύονται και επενδύσεις για την στήριξη της επιχειρηματικότητας μέσω παρεμβάσεων:

- Για τη δημιουργία και βελτίωση των υποδομών διανυκτέρευσης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας της περιοχής,
- Για τη δημιουργία και βελτίωση των υποδομών εστίασης για τη συμπλήρωση της δυναμικότητας στην περιοχή.
- Για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού (δημιουργία επισκέψιμων αγροκτημάτων με πρόβλεψη υποδομής διανυκτέρευσης)
- Για την ανάπτυξη εναλλακτικών και ειδικών μορφών αγροτικού τουρισμού (πολιτιστικός, θρησκευτικός, ορεινός)
- Για τη πληροφόρηση και προώθηση του αγροτικού τουρισμού.
- Για την δημιουργία επιχειρήσεων μεταποίησης και τυποποίηση προϊόντων ζωικής παραγωγής
- Για την εφαρμογή σύγχρονων τεχνολογιών, τεχνογνωσίας και νέων τεχνικών (εγκατάσταση συστημάτων διασφάλισης ποιότητας, ανάπτυξη συστήματος τηλεργασίας, τηλεαγοράς και ηλεκτρονικού εμπορίου)

**ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΣ ΝΟΜΟΣ 2601/98 "ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ ΙΔΙΩΤΙΚΩΝ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΧΩΡΑΣ ΚΑΙ ΑΛΛΕΣ
ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ"**

Η χορήγηση κινήτρων σε τουριστικές επενδύσεις διέπεται από τον αναπτυξιακό νόμο αρ. 2601/98 με τον οποίο παρέχονται ενισχύσεις στις ιδιωτικές επενδύσεις για την οικονομική και περιφερειακή ανάπτυξη της χώρας.

Πληροφορίες για τους όρους, τις προϋποθέσεις και τις διαδικασίες για την χορήγηση ενισχύσεων θα βρείτε στον "Οδηγό Τουριστικών Επενδύσεων".

Πληροφορίες παρέχονται από τον ΕΟΤ, Διεύθυνση Μελετών και Επενδύσεων, Τμήμα Επενδύσεων. Επίσης πληροφορίες μπορείτε να αναζητήσετε από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων.

Περισσότερες πληροφορίες: www.gnto.gr (Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ "ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΤΗΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ"

Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα "Κοινωνία της Πληροφορίας" (ΕΠ ΚτΠ) είναι ένα από τα Επιχειρησιακά Προγράμματα του 3ου Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης, που έχει σαν βασικό στόχο την προώθηση με συνεκτικό και ολοκληρωμένο τρόπο της Κοινωνίας της Πληροφορίας στην Ελλάδα.

Στο πλαίσιο του υπάρχουν πολλές δράσεις, οι οποίες έχουν στόχο να ενθαρρύνουν την ηλεκτρονικοποίηση της λειτουργίας των Ελληνικών Επιχειρήσεων και ιδιαίτερα των Μικρομεσαίων μέσα από τεχνολογικές επενδύσεις, που θα συμβάλλουν στην αύξηση της ανταγωνιστικότητας τους και στην αξιοποίηση των ευκαιριών που προσφέρει η Κοινωνία της Πληροφορίας.

11.8 ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ Α.Ε.

Αγροτουρισμός είναι μια ήπια εναλλακτική μορφή βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης και πολυδραστηριότητας στον αγροτικό χώρο, η οποία έχει ως στόχο:

- Να συμβάλλει ώστε ο επισκέπτης να γνωρίσει τον αγροτικό χώρο, τα πολιτισμικά στοιχεία και τα αυθεντικά χαρακτηριστικά του χώρου αυτού, τις αγροτικές ασχολίες, τα τοπικά προϊόντα, την παραδοσιακή κουζίνα και την καθημερινή ζωή των κατοίκων.
- Να φέρει τον επισκέπτη σε επαφή με τη φύση καθώς και με τις δραστηριότητες στην ύπαιθρο, στις οποίες θα μπορεί να συμμετέχει, να ψυχαγωγηθεί και να νοιώσει τη χαρά της περιήγησης, της γνώσης, της πληροφόρησης και της ανακάλυψης.

- Να κινητοποιήσει τις παραγωγικές, πολιτισμικές και αναπτυξιακές δυνάμεις του τόπου, συμβάλλοντας έτσι στην αειφόρο οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του αγροτικού χώρου.

Σκοπός και Στόχοι της Αγροτουριστικής Α.Ε.

Το Πλαίσιο

Η Ελλάδα, μια χώρα με πολύμορφο φυσικό περιβάλλον και μακρόχρονες αγροτικές παραδόσεις, παρουσιάζει τεράστια πλεονεκτήματα όσον αφορά στην αγροτουριστική αξιοποίηση. Αν και τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει αρκετές προσπάθειες προς την κατεύθυνση της ανάπτυξης αγροτουριστικού προϊόντος, οι απόπειρες αυτές είναι μεμονωμένες και ανεπαρκώς προβεβλημένες, έτσι δεν έχουν συμβάλει στην δημιουργία ενός εθνικού αγροτουριστικού προϊόντος.

Σύγχρονα φαινόμενα όπως η κρίση του μαζικού τουρισμού στην Ευρώπη, η αναζήτηση από τους τουρίστες προορισμών με αναλλοίωτα χαρακτηριστικά, και προσωποποιημένων υπηρεσιών, η διάχυση της τουριστικής κίνησης στον χρόνο και η μείωση του χρόνου παραμονής των τουριστών, δημιουργούν ένα ευνοϊκό περιβάλλον για την ανάπτυξη του αγροτουρισμού. Δεν είναι τυχαίο ότι παραδοσιακοί τουριστικοί προορισμοί όπως η Ισπανία, η Γαλλία και η Ιταλία έχουν ήδη στραφεί προς την διαφοροποίηση του τουριστικού προϊόντος τους, ενισχύοντας και προβάλλοντας εναλλακτικές μορφές τουρισμού, έτσι ώστε να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις των σύγχρονων τουριστών.

Στο περιβάλλον αυτό ο ελληνικός αγροτουρισμός οφείλει να παρουσιάσει διαφοροποιημένο προϊόν, υπηρεσίες υψηλού επιπέδου και να αξιοποιήσει τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που μέχρι σήμερα έμεναν στο περιθώριο.

Στο πλαίσιο αυτό, η «Αγροτουριστική Α.Ε.» στοχεύει μέσα από τις πιλοτικές δράσεις της, στη δημιουργία των κατάλληλων συνθηκών ώστε σε συνδυασμό με τις πρωτοβουλίες του ιδιωτικού τομέα, να καθιερωθεί ο Αγροτουρισμός ως μία εναλλακτική τουριστική δραστηριότητα και ένας διακριτός και επιτυχημένος κλάδος της τουριστικής οικονομίας της χώρας.

Ο Σκοπός

Γενικός σκοπός της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ είναι η συντονισμένη στήριξη των προσπαθειών για την καθιέρωση του αγροτουρισμού στην ελληνική επικράτεια ως ποιοτικού, εναλλακτικού τουριστικού προϊόντος, με κύριους τομείς δράσης την προώθηση προτύπων επενδύσεων, την καθιέρωση προδιαγραφών, τη δημιουργία δικτύων προβολής και προώθησης.

Παράλληλα, η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ προσπαθεί να καλύψει άτυπα αλλά ενεργά το κενό ενός εθνικού φορέα συντονισμού για τον τουρισμό της υπαίθρου.

Οι Στόχοι

- Ανάπτυξη πιλοτικού δικτύου αγροτουρισμού στην Ελλάδα.
- Στρατηγικός σχεδιασμός, οργάνωση και παρακολούθηση των δράσεων αγροτουρισμού.
- Πιστοποίηση του αγροτουριστικού προϊόντος βασισμένη σε πρότυπα ποιότητας.
- Προβολή και προώθηση του αγροτουρισμού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού.

Δραστηριότητες

Βασικές δραστηριότητες

Προώθηση πρότυπων επενδύσεων για Ολοκληρωμένες Μονάδες Εναλλακτικού Τουρισμού

- Άμεση συμμετοχή της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ σε επενδύσεις: Μετά από δημόσια πρόσκληση ενδιαφέροντος συγκεντρώθηκαν 208 επενδυτικές προτάσεις. Προωθείται άμεσα η υλοποίηση ενός περιορισμένου αριθμού επενδύσεων (5 μονάδες). Η πρόσφατη αύξηση κεφαλαίου της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ κατά 1,5 εκ. ευρώ θα χρησιμοποιηθεί αποκλειστικά για το σκοπό αυτό.

- Εξεύρεση κεφαλαίων από τρίτους επενδυτές: Προώθηση συνεργασίας ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ, ΕΛ.Κ.Ε. και Ε.Τ.Α. για εξεύρεση ιδιωτικών κεφαλαίων από Ελλάδα και εξωτερικό για Πρότυπες Ολοκληρωμένες Μονάδες Εναλλακτικού Τουρισμού Υπαίθρου μεγάλου μεγέθους (με συνολικό προϋπολογισμό επένδυσης μεγαλύτερο των 150.000 ευρώ, οι οποίες δεν χρηματοδοτούνται από Ο.Π.Α.Α.Χ. και LEADER+).

Καθιέρωση ειδικών προδιαγραφών ποιότητας στον Αγροτουρισμό

- Εκπόνηση της «Ελληνικής Προδιαγραφής Αγροτουρισμού», σε συνεργασία με τον ΕΟΤ και τον ΕΛΟΤ. Πρόκειται για ένα προαιρετικό σήμα ποιότητας υπηρεσιών που καλύπτει όλες τις μορφές αγροτουριστικών επιχειρήσεων και δραστηριοτήτων (καταλύματα, κέντρα εστίασης, παρασκευή-πώληση τοπικών προϊόντων, υπαίθριες δραστηριότητες).

- Διαπίστευση της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ από το Εθνικό Σύστημα Διαπίστευσης (Ε.ΣΥ.Δ.) ως φορέα πιστοποίησης της «Ελληνικής Προδιαγραφής Αγροτουρισμού».

Προβολή και προώθηση του ποιοτικού αγροτουρισμού

- Δημιουργία «Ελληνικού Δικτύου Αγροτουρισμού Α.Ε.» (Agrotouring Hellas Net) για ενιαία προβολή-προώθηση ποιοτικών μονάδων αγροτουρισμού και εναλλακτικού τουρισμού του αγροτικού χώρου. Στις κύριες υπηρεσίες του δικτύου θα είναι η λειτουργία ενός on line συστήματος κρατήσεων δωματίων και άλλων υπηρεσιών στο διαδίκτυο, η δημιουργία τουριστικών πακέτων, η συμμετοχή σε εκθέσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

- Στήριξη άλλων τοπικών και θεματικών δικτύων. Προώθηση δικτύου των περιοχών με προγράμματα LEADER σε συνεργασία με τις Τοπικές Αναπτυξιακές Εταιρείες.

- Καταγραφή των πιο αξιόλογων υποδομών εναλλακτικού τουρισμού της ελληνικής υπαίθρου. Θα εκδοθεί ειδικός «οδηγός υποδομών εναλλακτικού τουρισμού υπαίθρου».

Δραστηριότητες εθνικού φορέα συντονισμού του τουρισμού υπαίθρου

Οι παρακάτω δραστηριότητες αναπτύσσονται από την ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ στο πλαίσιο της σχέσης της με τα αρμόδια κυβερνητικά όργανα και ως κυβερνητική επιλογή.

α.Θέματα πολιτικής

Στις άτυπες αλλά βασικές δραστηριότητες της ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ περιλαμβάνεται και η στήριξη των κεντρικών αρμόδιων φορέων και υπηρεσιών σε θέματα σχεδιασμού, υλοποίησης και προβολής της εθνικής πολιτικής για τον τουρισμό της υπαίθρου (εκπόνηση κειμένων, συμμετοχή σε συσκέψεις κλπ).

β.Εθνικό δίκτυο συντονισμού-υποστήριξης

Η ΑΓΡΟΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ λειτουργεί ως κεντρικός πόλος ενός άτυπου εθνικού δικτύου συντονισμού και υποστήριξης του τουρισμού της υπαίθρου σε συνεργασία με τα ΚΕΤΑ και τις Τοπικές Αναπτυξιακές Εταιρείες.

γ.Πληροφόρηση κοινού

Παροχή πληροφοριών και συμβουλών στο κοινό για τις επενδυτικές ευκαιρίες, το θεσμικό πλαίσιο κλπ. Διαρκής δραστηριότητα σε καθημερινή βάση.

Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προγραμμάτων

Η διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προγραμμάτων επιδιώκει να συμβάλλει στη μορφοποίηση του εθνικού αγροτουριστικού προϊόντος, δραστηριοποιούμενη στους ακόλουθους άξονες:

i) Εκπόνηση μελετών / συνδρομή σε φορείς που σχετίζονται με τον αγροτουρισμό.

Η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προγραμμάτων, αναλαμβάνει την εκπόνηση μελετών στρατηγικής σημασίας, επιδιώκοντας να καλύψει τα υπάρχοντα κενά γνώσης που αποτελούν τροχοπέδη στην Αγροτουριστική ανάπτυξη.

Ενδεικτικά:

- Εκπόνηση μελετών και επιχειρηματικών σχεδίων για την οικο/αγροτουριστική ανάπτυξη τόπων, νομών ή και ολόκληρων περιφερειών.

- Διαμόρφωση σχεδίων τοπικών και διαπεριφερειακών δικτύων προβολής οικο/αγροτουρισμού.

- Διερεύνηση και καταγραφή περιοχών-στόχων ήπιας τουριστικής ανάπτυξης.

- Μελέτες σχεδιασμού για την οργάνωση και ανάπτυξη του αγροτουρισμού.

ii) Υλοποίηση έργων στο πλαίσιο προγραμμάτων.

Σε άμεση συσχέτιση με την εκπόνηση μελετών, η Διεύθυνση Στρατηγικού σχεδιασμού είναι υπεύθυνη για την υλοποίηση έργων στο πλαίσιο προγραμμάτων που σχετίζονται με την αναβάθμιση του Οικοτουριστικού και Αγροτουριστικού προϊόντος.

Ενδεικτικά:

- Ενίσχυση περιφερειακών δομών εκπαίδευσης και ενίσχυσης της απασχόλησης σε θέματα αγροτουρισμού.

- Ενίσχυση της επιχειρηματικότητας στον τομέα του αγροτουρισμού.

- Δια-περιφερειακή οργάνωση της προβολής του αγροτουρισμού.

- Παροχή υπηρεσιών Τεχνικού Συμβούλου σε φορείς που σχετίζονται με τον οικοτουρισμό και τον αγροτουρισμό.

- Σχεδιασμός οργάνωσης, παρακολούθηση και πιλοτική εφαρμογή οικοτουριστικών προγραμμάτων.

- Δράσεις ενημέρωσης και πληροφόρησης για οικοτουριστικά προγράμματα.

iii) Υλοποίηση πιλοτικών επενδύσεων αγροτουρισμού

Η Αγροτουριστική Α.Ε., είτε αυτόνομα είτε σε συνεργασία με φυσικά ή νομικά πρόσωπα και αρμόδιους φορείς, υλοποιεί επενδύσεις πιλοτικού χαρακτήρα στον τομέα του αγροτουρισμού.

Ενδεικτικά:

- Υλοποίηση κοινών επενδύσεων στον τομέα του αγροτουρισμού (Πρόσκληση ενδιαφέροντος)

- Αξιολόγηση και υλοποίηση επενδυτικών σχεδίων

- Αξιοποίηση ακινήτων της Ελληνικά Τουριστικά Ακίνητα Α.Ε.

Παράλληλα, η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προγραμμάτων, προχωρεί στην ανάπτυξη στενών σχέσεων συνεργασίας και στρατηγικής συμμαχίας με τις τοπικές Αναπτυξιακές Εταιρίες, που αποτελούν τους συντονιστικούς φορείς του αγροτουρισμού σε τοπικό επίπεδο και είναι, επιπλέον, μέτοχοι της Εταιρίας.

Επίσης, η Διεύθυνση Στρατηγικού Σχεδιασμού και Προγραμμάτων, προχωρεί στη συνεργασία και στην ανάπτυξη κοινών δραστηριοτήτων σε τομείς του αντικειμένου της με γειτονικές χώρες της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, στις οποίες αναπτύσσεται η αγορά του αγροτουρισμού, όπως η Βουλγαρία και η Τουρκία.

Διεύθυνση Πιστοποίησης

Η Διεύθυνση Πιστοποίησης ακολουθεί τη βασική επιλογή της «Αγροτουριστική Α.Ε.» για την προώθηση του αγροτουριστικού προϊόντος με βάση πρότυπα ποιότητας. Ως κύριες προτεραιότητες της θέτει:

- Την εκπόνηση και οριστικοποίηση ποιοτικών προδιαγραφών για προϊόντα και υπηρεσίες στο χώρο του Αγροτουρισμού
- Την οργάνωση διαδικασιών πιστοποίησης βάσει των οποίων θα ελέγχεται η ποιότητα των αγροτουριστικών προϊόντων και υπηρεσιών
- Το σχεδιασμό και την καθιέρωση Σήματος Ποιότητας του Αγροτουρισμού
- Την ευαισθητοποίηση των εμπλεκόμενων φορέων στον αγροτουρισμό, καθώς και την αντίστοιχη εκπαίδευση τους σε συστήματα ποιότητας

Αξιοποιώντας τόσο την εθνική όσο και τη διεθνή εμπειρία και τεχνογνωσία, η Διεύθυνση δημιουργεί ένα σύστημα πιστοποίησης των αγροτουριστικών επιχειρήσεων βασισμένο σε προδιαγραφές που σχετίζονται με όλες τις παραμέτρους που συνθέτουν ένα ποιοτικό αγροτουριστικό προϊόν. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της αξιολόγησης και βαθμολόγησης των λειτουργικών χαρακτηριστικών των επιχειρήσεων, όπως είναι η μορφή και η ποιότητα των εγκαταστάσεων, το εύρος των δραστηριοτήτων, το επίπεδο των προσφερομένων υπηρεσιών, η ορθολογική χρήση των φυσικών πόρων κλπ.

Η εφαρμογή του συστήματος πιστοποίησης, μεταξύ άλλων, αποσκοπεί:

- Στη συνεχή βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών/ προϊόντων στον Αγροτουρισμό
- Στη μέγιστη δυνατή ικανοποίηση των πελατών
- Στην δημιουργία ενός κλίματος εμπιστοσύνης για την αξιοπιστία των επιχειρήσεων και την ποιότητα των προσφερόμενων προϊόντων/ υπηρεσιών.

Πρέπει να σημειωθεί ότι η καθιέρωση και η τήρηση των ποιοτικών προδιαγραφών δεν έχουν ως στόχο να επιβάλουν την αυστηρή ομοιομορφία των αγροτουριστικών επιχειρήσεων, καθώς αναγνωρίζεται ότι ένα από βασικότερα στοιχεία της ζήτησης του αγροτουρισμού είναι η

διατήρηση της μοναδικότητας και της αυθεντικότητας των προορισμών και κατ' αντιστοιχία των επιχειρήσεων που προσφέρουν αγροτουριστικές υπηρεσίες.

Η αρχική πιστοποίηση των συμμετεχόντων εκφράζεται με την απονομή του σήματος ποιότητας και θα υποστηρίζεται από μια διαρκή διαδικασία επιβεβαίωσης, μέσω τακτικών αξιολογήσεων για την τήρηση των προδιαγραφών ποιότητας.

Η πιστοποίηση των επιχειρήσεων που παρέχουν αγροτουριστικές υπηρεσίες, θα δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για τη δικτύωση τους, τόσο σε τοπικό όσο και σε εθνικό επίπεδο. Επίσης θα δοθεί η δυνατότητα στις επιχειρήσεις αυτές να περιληφθούν στην βάση δεδομένων της Αγροτουριστικής και στην συντονισμένη και εξειδικευμένη εκστρατεία προώθησης του Ελληνικού αγροτουριστικού προϊόντος που σχεδιάζει η Διεύθυνση Προβολής και Προώθησης της εταιρίας.

Διεύθυνση Προβολής και Προώθησης

Η Διεύθυνση είναι υπεύθυνη για το σχεδιασμό της κεντρικής εκστρατείας προώθησης του Ελληνικού αγροτουριστικού προϊόντος τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό, σε συνεργασία με τους ανάλογους φορείς (ΕΟΤ κλπ).

Η Διεύθυνση Προβολής στοχεύει

- στην αποτελεσματικότερη δυνατή ενημέρωση και πληροφόρηση των επιχειρηματιών του Αγροτουρισμού ώστε να δημιουργηθεί το κατάλληλο περιβάλλον για την ανάπτυξη συνεργασιών
- στην πληροφόρηση της κοινής γνώμης για το περιεχόμενο, τα χαρακτηριστικά και τις δράσεις της Αγροτουριστικής Α.Ε.
- Στην προβολή και προώθηση του ελληνικού αγροτουριστικού προϊόντος με την ένταξη του στην κεντρική εκστρατεία προβολής του ελληνικού τουρισμού και με επιμέρους ενέργειες με άξονα τις εναλλακτικές μορφές τουρισμού στην Ελλάδα.

Παράλληλα, η Διεύθυνση σχεδιάζει την ανάπτυξη και τη λειτουργία δι-επιχειρησιακής ηλεκτρονικής έκθεσης αγροτικών και παραδοσιακών ελληνικών προϊόντων και υπηρεσιών οικοτουρισμού και αγροτουρισμού (ψηφιακό υλικό ενημερωτικού χαρακτήρα για τον οικοτουρισμό/ αγροτουρισμό, εκπαιδευτικές διαδικασίες σε οργανωμένες ομάδες χρηστών, εφαρμογές υποστήριξης ηλεκτρονικού επιχειρείν).

11.9 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ ΝΟΜΩΝ

ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

► Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης

Διευθυντής	Τηλ. (27520)	Υπεύθυνη αγροτουρισμού	Τηλ. (27520)	Προγράμματα
Χρήστος Προύντζος	28283	Μαρία Γεωργιάδου	27376	• Νέοι Αγρότες • Γ' Κοινοτικό Πακέτο Στήριξης 2000-2006

► Αναπτυξιακή Εταιρεία Νομού

Πρόεδρος	Τηλ. (27520)	Υπεύθυνος αγροτουρισμού	Τηλ. (27520)	Προγράμματα
Αλέξανδρος Τσιλογιάννης	99303-5	Κωνσταντίνος Δημακόπουλος (Διευθυντής)	99303-5	• Leader Plus

Ιστορικό:

Η εταιρεία ιδρύθηκε το Μάρτιο του 2000 από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, τους δήμους, τις κοινότητες, το Επαγγελματικό-Βιομηχανικό Επιμελητήριο και την Ένωση Γεωργικών Συνεταιρισμών του Νομού Αργολίδας.

Στόχοι της είναι:

- Η τεχνική και η επιστημονική υποστήριξη στους φορείς της Πρωτοβάθμιας και της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, στις συνεταιριστικές οργανώσεις και στις μικρομεσαίες επιχειρήσεις
- Η διαχείριση και η υλοποίηση αναπτυξιακών προγραμμάτων
- Η τεχνική υποστήριξη στην υλοποίηση προγραμμάτων και πρωτοβουλιών που χρηματοδοτούνται από εθνικούς και κοινοτικούς πόρους

Αξίζουν την προσοχή σας:

Το Μάιο του 1999 εκδόθηκε ο Κανονισμός 1257/99 σε αντικατάσταση του 950/97. Ο κανονισμός αποβλέπει στη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης και ανάμεσα στα θέματά του περιλαμβάνονται: οι Νέοι Αγρότες, η Βιολογική Γεωργία, η Εκπαίδευση των Αγροτών, η Πρόωρη Συνταξιοδότηση των Γεωργών κ.λπ.

ΗΛΕΙΑΣ

►Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης

Διευθυντής	Τηλ. (26210)	Υπεύθυνος αγροτουρισμού	Τηλ. (26210)	Προγράμματα
Χρήστος Γιαννόπουλος	35743	Δημήτριος Χριστοδουλόπουλος, (Γεωπόνος)	22981	• Νέοι Αγρότες • Γ' Κοινοτικό Πακέτο Στήριξης 2000-2006

►Αναπτυξιακή Ολυμπίας ΑΕ

Πρόεδρος	Τηλ. (26250)	Υπεύθυνος αγροτουρισμού	Τηλ. (26250)	Προγράμματα
Γεώργιος Αρβανίτης	24990-1	Νικόλαος Θεοφιλόπουλος, (Διευθυντής)	24990-1, (0621) 31545	• Leader Plus

Ιστορικό:

Η Αναπτυξιακή Ολυμπίας ΑΕ ιδρύθηκε το 1997 από την Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και τους Δήμους Σκιλλούντος, Ζαχάρως, Ανδρίτσαινας, Αλιφείρας, Φιγαλείας, Φολόης, Ωλένης και Βώλακος, με μετοχικό κεφάλαιο 22.500.000 δρχ.

Κύριοι στόχοι της είναι:

- Η ανάπτυξη των ορεινών και των μειονεκτικών περιοχών
- Η τεχνική υποστήριξη των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης και των φορέων του νομού
- Η αξιοποίηση των τοπικών πόρων
- Η γενικότερη ανάπτυξη του νομού

Αγροτουριστικές δράσεις στο πλαίσιο Leader II:

Δημιουργία και εκσυγχρονισμός αγροτουριστικών καταλυμάτων

Κέντρο εναλλακτικών τουριστικών δραστηριοτήτων (καγιάκ, ράφτινγκ κ.λπ.)

Κατασκηνωτικά κέντρα

Δημιουργία και εκσυγχρονισμός ταβερνών

Σύστημα προβολής της περιοχής και έκδοση οδηγού ιερών μονών Ολυμπίας.

Αξίζουν την προσοχή σας:

Το Μάιο του 1999 εκδόθηκε ο Κανονισμός 1257/99 σε αντικατάσταση του 950/97. Ο κανονισμός αποβλέπει στη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης και ανάμεσα στα θέματά του

περιλαμβάνονται οι Νέοι Αγρότες, η Βιολογική Γεωργία, η Εκπαίδευση των Αγροτών, η Πρόωρη Συνταξιοδότηση των Γεωργών κ.λπ.

ΚΟΡΙΝΘΙΑΣ

►Διεύθυνση Γεωργικής Ανάπτυξης

Διευθυντής	Τηλ. (27410)	Υπεύθυνος αγροτουρισμού	Τηλ. (27410)	Προγράμματα
Χαράλαμπος Κουρούνης	81079-80	Παναγιώτης Φραντζής	81083	<ul style="list-style-type: none"> • Νέοι Αγρότες • Γ' Κοινοτικό Πακέτο Στήριξης 2000-2006

►Αναπτυξιακή Κορινθίας ΑΕ

Πρόεδρος	Τηλ. (27410)	Υπεύθυνη αγροτουρισμού	Τηλ. (27410)	Προγράμματα
Γεώργιος Πίσκοπος Δήμαρχος Ασσου- Λεχαιίου	71756	Μαρία Θελερίτη	28674	<ul style="list-style-type: none"> • Leader Plus

Ιστορικό:

Η Αναπτυξιακή Κορινθίας ιδρύθηκε το 1997 από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Κορινθίας, την Τοπική Ένωση Δήμων και Κοινοτήτων και 14 από τους 15 δήμους του νομού.

Αξίζουν την προσοχή σας:

Το Μάιο του 1999 εκδόθηκε ο Κανονισμός 1257/99 σε αντικατάσταση του 950/97. Ο κανονισμός αποβλέπει στη στήριξη της αγροτικής ανάπτυξης και ανάμεσα στα θέματά του περιλαμβάνονται οι Νέοι Αγρότες, η Βιολογική Γεωργία, η Εκπαίδευση των Αγροτών, η Πρόωρη Συνταξιοδότηση των Γεωργών κ.λπ.

11.10 ΚΕΝΤΡΟ ΥΠΟΣΤΗΡΙΞΗΣ ΟΙΚΟΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ **ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**

Το πλούσιο φυσικό περιβάλλον της Πελοποννήσου, ένας απaráμιλλος συνδυασμός, θάλασσας, βουνού εκπληκτικών τοπίων και σπάνιων γεωμορφικών στοιχείων, τα αξιόλογα αρχαιολογικά και ιστορικά μνημεία της περιφέρειας, κόμβοι ανάπτυξης του Ελληνικού πολιτισμού από αρχαιοτάτους χρόνους, η ποικιλομορφία των πολιτιστικών στοιχείων της, με τις πλούσιες τοπικές παραδόσεις, ήθη, έθιμα και εκδηλώσεις, αποτελούν ένα εξαιρετικό πλεονέκτημα για την ανάπτυξη και βιωσιμότητα του οικοτουριστικού ιδεώδους.

Κάθε νομός, κάθε περιοχή και κάθε γωνιά της Πελοποννήσου, είναι ξεχωριστή και χαρισματική προσφέροντας μία ποικιλία δραστηριοτήτων για κάθε λογής επισκέπτη.

Η γεωλογική ιστορία της Πελοποννήσου, οι ιδιόμορφες κλιματολογικές συνθήκες και ο έντονος διαμελισμός της σε πολλές κορυφές, χαράδρες, ορθοπλαγιές, χειμάρρους και φαράγγια, έχουν δημιουργήσει μία εντυπωσιακή ποικιλία οικολογικών συνθηκών, ιδανικών για την ανάπτυξη πολλών και διαφορετικών φυτών. Η ευρύτερη περιοχή του Πάρνωνα χαρακτηρίζεται από έναν ανεκτίμητο χλωριδικό πλούτο, καθώς κρύβει μέσα στις πλαγιές και τα οροπέδιά του, έναν βοτανικό παράδεισο με αμέτρητα και εξαιρετικά είδη σπάνιων φυτών, που εμφανίζονται μόνο στη Πελοποννησιακή περιφέρεια. Τα αναγνωρισμένα αισθητικά δάση, ο ποικίλος αριθμός της εξερευνημένης και ανεξερευνητής σπηλαιολογικής γεωλογίας ολόκληρης της περιοχής διεγείρει τη φαντασία των φυσιολατρών και τους καλεί να αφεθούν απολαμβάνοντας κάθε στιγμή και κάθε ξεχωριστή εμπειρία.

Σπάνιος υγροβιότοπος αποτελεί το Δέλτα του ποταμού Ευρώτα, αποτελεί έναν από τους τελευταίους σημαντικότερους υγρότοπους στη νότια Ελλάδα, καθώς επίσης και η περιοχή περιλαμβάνεται στον Ευρωπαϊκό κατάλογο περιοχών υπό προστασία "NATURA 2000".

Από άποψη αρχαιολογικού πλούτου, με σημαντικές κατά την αρχαιότητα πόλεις, σε συγκεκριμένες περιοχές δεσπόζει έντονη μεσαιωνική ατμόσφαιρα, βυζαντινού χαρακτήρα με φράγκικα φρούρια, πύργους κτίσματα και γραφικούς παραδοσιακούς οικισμούς που κατοικούνται από τη νεολιθική εποχή και φημίζονται για τη διαχρονικότητά τους κατά το πέρασμα των χρόνων.

Συνδυάζοντας μοναδικές φυσικές ομορφιές σε ένα γοητευτικό τοπίο, ιδανικό για περιήγηση, αναζήτηση και ξεκούραστες διακοπές, ποικίλα αρχαιολογικά μουσεία με πλούσια εκθέματα, κυρίως των αρχαίων χρόνων, η Πελοπόννησος αποτελεί πόλο έλξης τουριστών όλες τις εποχές του χρόνου.

Υπηρεσίες Οικοτουρισμού προς τους Επιχειρηματίες της Πελοποννήσου

Το κέντρο οικοτουρισμού καλεί σε συνεργασία και συμμετοχή στο έργο, όλες τις επιχειρήσεις που οι υπηρεσίες τους αποτελούν μέρος της οικοτουριστικής διάστασης, και οι οποίες μπορούν να εμπλακούν ως μεσάζοντες στην παροχή σχετικών υπηρεσιών και πληροφόρησης.

Διάφορες συνέργιες είναι ήδη ενεργές, παρέχοντας στο περιφερειακό κέντρο υποστήριξης οικοτουρισμού τις σχετικές πληροφορίες για όλους τους τύπους υπηρεσιών και προϊόντων οικοτουρισμού στην περιφέρεια, καθώς επίσης και την τεχνολογική και διοικητική τεχνογνωσία, το φωτογραφικό υλικό, και τις οικολογικές μελέτες στην περιοχή.

Μερικές από αυτές τις συνέργιες περιλαμβάνουν τους ακόλουθους φορείς: Ελληνική Ορνιθολογική Υπηρεσία, Σύλλογος Προστασίας Θαλάσσιας Χελώνας Αρχέλων, Ελληνική Δασική Υπηρεσία, Εθνική Γεωγραφική Υπηρεσία, Ορειβατικός Σύλλογος Σπάρτης, Εθνική Υπηρεσία Ιστορίας και Πολιτισμού, Οικολογικό Πάρκο Πάρωνα, Γραφείο Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης της περιφέρειας, κ.λπ.

11.11 ΑΝΑΠΛΑΣΗ – ΚΑΤΑΦΥΓΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ Δ. ΕΛΛΑΔΑΣ

Η ενίσχυση τουριστικών επιχειρήσεων κάθε μορφής είναι ο στόχος του προγράμματος που περιλαμβάνεται στο συνολικό Περιφερειακό Πρόγραμμα Δυτικής Ελλάδας το οποίο θα συνεχίσει να «τρέχει» μέχρι το τέλος Σεπτεμβρίου 2004.

Συνολικά διατίθενται 4.421 εκατ. Ευρώ για τη βελτίωση τουριστικών υποδομών, ανάδειξη περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος, τουριστικά καταφύγια και προβολή του τουριστικού προϊόντος σε ιδιώτες και τοπικές αρχές.

Οι προτάσεις που θα υποβληθούν θα πρέπει να εμπίπτουν στις ακόλουθες κατηγορίες / ομάδες πράξεων του Μέτρου, με ιδιαίτερη έμφαση στον καινοτομικό χαρακτήρα τους:

- Ø Βελτίωση τουριστικών υποδομών.
- Ø Ανάπλαση – ανάδειξη περιοχών τουριστικού ενδιαφέροντος.
- Ø Τουριστικά αγκυροβόλια και καταφύγια τουριστικών σκαφών.
- Ø Τουριστική προβολή.

Οι προτάσεις που θα επιλεγούν προς ένταξη στο εν λόγω Μέτρο, όσον αφορά τη δημόσια δαπάνη, θα χρηματοδοτηθούν κατά 25% από εθνικούς πόρους και κατά 75% από το ΕΤΠΑ, αποστολή του οποίου είναι η συμβολή στην άμβλυνση των ανισοτήτων όσον αφορά την ανάπτυξη και το βιοτικό επίπεδο μεταξύ των διαφόρων περιφερειών, καθώς και η μείωση της καθυστέρησης των λιγότερο ευνοημένων περιφερειών. Επιπλέον, αποστολή του είναι η

διόρθωση των κυριτέρων περιφερειακών ανισοτήτων στην Κοινότητα, χάρη στη συμμετοχή, στην ανάπτυξη και στη διαρθρωτική προσαρμογή των αναπτυξιακά καθυστερημένων περιφερειών καθώς και στη κοινωνικοοικονομική ανασυγκρότηση των περιφερειών.

Οι προτάσεις που θα υποβληθούν θα πρέπει να συμβάλλουν στους στόχους του Μέτρου, οι οποίοι είναι :

- ✓ Η αύξηση της τουριστικής κίνησης.
- ✓ Ο εκσυγχρονισμός και η βελτίωση της ανταγωνιστικότητας.
- ✓ Η τουριστική προβολή της Περιφέρειας.
- ✓ Η προώθηση της καινοτομίας.
- ✓ Η σύνδεση έρευνας και τεχνολογίας με την παραγωγή του τουριστικού προϊόντος.
- ✓ Η αξιοποίηση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων της περιοχής.
- ✓ Η βελτίωση της ποιότητας του τουριστικού προϊόντος.
- ✓ Η επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου.

Κεφάλαιο 12^ο : ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Β' ΜΕΡΟΣ

12.1 ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

1.1 Αξιολόγηση τουριστικών πόρων.

Οι αξιόλογοι φυσικοί και πολιτιστικοί πόροι της Περιφέρειας Πελοποννήσου αποτελούν ένα από τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της πάνω στα οποία πρέπει να βασιστεί η τουριστική της ανάπτυξη. Αυτοί κατατάσσονται ως εξής:

ΦΥΣΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Ακτές: Το μήκος των ακτών που προσφέρεται για κολύμβηση, στο σύνολο της Περιφέρειας (1.200 χλμ) φτάνει τα 333,7 χλμ , δηλαδή το 27,8% του συνολικού μήκους της ακτογραμμής της. Το μεγαλύτερο σχεδόν μήκος των παραπάνω ακτών χαρακτηρίζονται ως πολύ καλές, ενώ στο σύνολο αυτών οι περισσότερες χαρακτηρίζονται ως άριστες.

Στην Περιφέρειας Πελοποννήσου έχουν θεσμοθετηθεί 15 περιοχές ως τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους. Οι περιοχές αυτές έχουν μεγάλη αισθητική αξία, ενώ προσφέρονται για αναψυχή και ανάπτυξη τουριστικών δραστηριοτήτων, με ταυτόχρονη όμως, ανάγκη προστασία τους.

Τα 14 μνημεία φύσης της Περιφέρειας Πελοποννήσου έχουν εξ' ορισμού ιδιαίτερη παλαιοντολογική, γεωφολογική και ιστορική αξία.

Έχουν καταμετρηθεί 42 βιότοποι CORINE. Οι περιοχές αυτές είναι σημαντικές για τη διατήρηση του φυσικού περιβάλλοντος, ενώ ταυτόχρονα συνθέτουν τους φυσικούς πόλους έλξης επισκεπτών στην Περιφέρεια. Μεγάλος αριθμός αυτών των βιότοπων είναι επισκέψιμος και ήδη εντάσσεται σε δίκτυα περιήγησης περιβαλλοντικού ενδιαφέροντος, συνολικά 32 υδρότοποι. Στο δίκτυο NATURA 2000 έχουν ενταχθεί 26 περιοχές. Η αξιοποίηση των περιοχών αυτών, μέσω της ανάπτυξης τουριστικών δραστηριοτήτων, γίνεται πάντα με γνώμονα την προστασία τους.

Στο νομό Λακωνίας, υπάρχει ένα από τα πιο όμορφα λιμναία σπήλαια στην Ελλάδα, το σπήλαιο του Διρού. Τα υπόλοιπα σπήλαια που έχουν εντοπιστεί στην Περιφέρεια αν και είναι επισκέψιμα δεν είναι κατάλληλα αξιοποιημένα και οργανωμένα για την υποδοχή επισκεπτών.

ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΙ ΠΟΡΟΙ

Παραδοσιακοί οικισμοί

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου περιλαμβάνει ένα μεγάλο αριθμό θεσμοθετημένων παραδοσιακών οικισμών οι οποίοι σε πολλές περιπτώσεις αποτελούν την βάση ανάπτυξης του ορεινού τουρισμού. Η μεγαλύτερη συγκέντρωση θεσμοθετημένων παραδοσιακών οικισμών παρατηρείται στη Λακωνική Μάνη.

Αρχαιολογικοί χώροι

Τα σημαντικότερα σε πολιτιστική αξία και μέγεθος μνημεία της Περιφέρειας είναι της Αρχαίας Επιδαύρου, των Μυκηνών, της Αρχαίας Κορίνθου, της Αρχαίας Μεσσήνης, της Αρχαίας Τίρυνθας καθώς, και κ.λ.π. Ο συνολικός αριθμός των αρχαιολογικών χώρων της Περιφέρειας ανέρχεται στους 60 περίπου. Στα μνημεία αυτά έχουν γίνει έργα αναστήλωσης και ανάδειξης αλλά, λόγω της μεγάλης κλίμακας δεν έχουν ολοκληρωθεί σε όλους τους αρχαιολογικούς χώρους.

Μουσεία

Ο συνολικός αριθμός μουσείων στην Περιφέρεια φθάνει στα 20. σε αυτά περιλαμβάνονται αρχαιολογικά, βυζαντινά, λαογραφικά και θεματικά μουσεία και συλλογές. Τα σπουδαιότερα αρχαιολογικά μουσεία είναι της Επιδαύρου, του Ναυπλίου, της Τρίπολης, της Κορίνθου, της Νεμέας, της Σπάρτης, της Χώρας Μεσσηνίας και της Πύλου. Το πιο σημαντικά βυζαντινά μουσεία είναι του Μυστρά και η βυζαντινή συλλογή της Μονεμβασιάς. Απο τα λαογραφικά μουσεία τα πιο αξιόλογα είναι του Ναυπλίου, της Κορίνθου, του Γυθείου και της Καλαμάτας. Εκτός απο τα παραπάνω μουσεία υπάρχουν αξιόλογα θεματικά μουσεία όπως της Υδρικήνησης στη Δημητσάνα και του Σιδηροδρόμου στην Καλαμάτα.

Βυζαντινά και Μεταβυζαντινά μνημεία

Απο τη βυζαντινή και μεταβυζαντινή περίοδο έχει διασωθεί μεγάλο αριθμός αξιόλογων μνημείων, τα οποία έχουν ανακηρυχθεί και ως προστατευόμενα μνημεία απο την πολιτεία. Αυτά αφορούν κυρίως εκκλησίες, ιερλες μονές, κάστρα, φρούρια, οχυρωματικά τείχη πόλεων, οικισμούς και πύργους. Ο πιο πλούσιος και ίσως σημαντικότερος νομός σε μνημεία των βυζαντινών και μεταβυζαντινών χρόνων είναι ο νομός Λακωνίας.

Ιστορικά διατηρητέα μνημεία και έργα τέχνης

Η Περιφέρεια Πελοποννήσου διαθέτει και ένα σημαντικό αριθμό μνημείων της νεότερης ιστορίας. Αυτά αφορούν κυρίως σε δημόσια κτίρια και οικίες επιφανών προσώπων με μεγάλη ιστορική και αρχιτεκτονική αξία. Πολλές φορές τα μνημεία δεν είναι μεμονωμένα αλλά συνθέτουν οικιστικά σύνολα, όπως το Ναύπλιο, το Γύθειο και η Πύλος.

Τοπικές εκδηλώσεις – εορτές

Το πιο δημοφιλές με παγκόσμια ακτινοβολία φεστιβάλ είναι της «Επιδαύρου» που διαργανώνεται στο Αρχαίο Θέατρο της Επιδαύρου.

2.2 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

Περιοχές Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (Π.Ο.Τ.Α.)

προβλέπεται η δημιουργία μιας Περιοχής Ολοκληρωμένης Τουριστικής Ανάπτυξης (ΠΟΤΑ) στο νομό Μεσσηνίας. Το έργο αυτό συνίσταται στην πραγματοποιημένη δημιουργία ενός νέου ποιοτικού και προσανατολισμένου σε ειδικές μορφές τουριστικού προορισμού, που θα αποτελεί από μόνος του μια νέα τοπική αγορά υψηλής στάθμης.

Χιονοδρομικά Κέντρα

Αν και η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται για τον έντονο ορεινό ανάγλυφό της, δεν έχουν γίνει επενδύσεις σε υποδομές χειμερινών αθλημάτων, με εξαίρεση μόνο το μοναδικό χιονοδρομικό κέντρο στο όρος Μαίναλο του νομού Αρκαδίας.

Ορεινές διαδρομές

Η γεωμορφολογία της Περιφέρειας Πελοποννήσου, με τον έντονα ορεινό χαρακτήρα, ενδείκνυται για περιηγητικές και ορειβατικές διαδρομές. Στους ορεινούς όγκους της Ζήρειας, του Μαινάλου, των Γορτυνιακών Βουνών, του Πάρνωνα και του Ταΰγετου πραγματοποιούνται οι κυριότερες διαδρομές από ορειβατικούς συλλόγους.

Rafting και Kayak

Μόνο στο νομό Αρκαδίας οργανώνονται διαδρομές Rafting και Kayak, στους ποταμούς Λούσιο και Αλφειό, οι οποίες συγκεντρώνουν κόσμο από διάφορα μέρη της Ελλάδας.

Ιαματικές πηγές

Οι μοναδικές οργανωμένες υποδομές αυτού του τύπου είναι οι εγκαταστάσεις ιαματικού τουρισμού στο Λουτράκι, οι οποίες είναι πολύ διαδεδομένες και αποτελούν ένα από τους λόγους που βοήθησαν στην τουριστική ανάπτυξη της περιοχής.

Μαρίνες – τουριστικά αγκυροβόλια

Στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υπάρχουν λιμενικές εγκαταστάσεις υποδοχής και σταθμοί ανεφοδιασμού για ιδιωτικά σκάφη αναψυχής. Αυτού του είδους οι υποδομές εντοπίζονται σε όλους τους νομούς της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Δεν παρέχουν όμως όλες το ίδιο επίπεδο εξυπηρέτησεων. Υπάρχει επομένως, η ανάγκη αναβάθμισης τους και σε ορισμένες περιπτώσεις και η δημιουργία νέων.

Περιοχές Καταδύσεων

Ο φυσικός θαλάσσιος πλούτος της Περιφέρειας Πελοποννήσου μπορεί να καλύψει δραστηριότητες αυτού του είδους καθώς υπάρχουν οι κατάλληλες περιοχές σε όλους τους νομούς, όπου είναι δυνατή η ελεύθερη κατάδυση.

Περιοχές τουριστικής ανάπτυξης

α. Αστικές περιοχές

Θύλακες ώριμης ανάπτυξης : Ναύπλιο, Λουτράκι

Δυναμικές Ζώνες : Σπάρτη, Καλαμάτα

β. Παραθαλάσσιες περιοχές (μη αστικές)

Θύλακες ώριμης τουριστικής ανάπτυξης

Αμιγής τουριστική αγορά: ξενοδοχειακές κλίνες και ενοικιαζόμενα δωμάτια:

Τύπου Α : Πόρτο Χέλι – Ερμιόνη

Τύπου Β : Τολό – Ασίνη – Δρέπανο – Γύθειο – Μαυριβούνι – Νεοχώρι – Καρδαμύλη – Στούπα

Τύπου Γ : Μονεμβασιά

Έντονη παραθεριστική κατοικία μέσα και γύρω από ημιαστικά κέντρα: Ξυλόκαστρο – Μελίσσι – Συκιά – Κιάτο – Βράχατι – Άγιοι Θεόδωροι

Δυναμικές Ζώνες

Παλία – Νέα Επίδαυρος
Άστρος – Τυρό – Λεωνίδιο
Ίσθμια – Σολυγιά – Σαρωνικός
Νεάπολη – Ελαφώνησος
Δυρός – Αερόπολη – Οίτυλο
Πύλος – Μεθώνη – Φοινικούντα
Πεταλίδι – Κορώνη – Αιπεία

Αναξιοποίητες Ζώνες

Κότρωνας – Κοκκάλα στο Δυτικό Λακωνικό Κόλπο
Ελίκα – Αρχάγγελος στον Ανατολικό Λακωνικό Κόλπο
Γερολιμένας – Βάθεια στην Νοτιοδυτική Λακωνία
Κιτριές Αβίας στο Μεσσηνιακό Κόλπο
Άγιος Φωκάς – Καστανιά – Βελανιδιά – Αγ. Νικόλαος στην Ν.Α. Λακωνία
Μαραθόπολη – Φιλιατρά – Κυπαρισσία – Καλό Νερό στο Ιόνιο

γ. Ορεινές Ζώνες

Γνωστές, Δυναμικές, Αυθύπαρκτες Περιοχές: Γορτυνία – Βόρεια Μαντινεία

Αναξιοποίητες Περιοχές με δυνατότητες θεματικού τουρισμού:

- Ορεινού – περιβαλλοντικού – οικολογικού: Φαλαισία, Ανατολική Λακωνία, ίσως τμήμα της Βόρειας Μεσσηνίας, Κορινθία
- Περιοχές με δρόμους κρασιού (Νεμέα, Μαντινεία)

Περιοχές ενταγμένες σε δίκτυα περιήγησης – διημέρευσης – επίσκεψης: Μυστράς, Μάνη

Περιοχές εξαρτώμενες από Παραλία: Ορεινή Δυτική Κορινθία, Ανατολική Αρκαδία (Αγ. Πέτρος, Καστάνιστα, Κοσμάς)

1.3. Εκτίμηση φέρουσας ικανότητας ορισμένων περιοχών

Στη συνέχεια έγινε μια προσπάθεια εκτίμησης / μέτρησης της φέρουσας ικανότητας συγκεκριμένων τουριστικών περιοχών.

Η ποσοτική ανάλυση, η οποία προέκυψε με βάση την προαναφερόμενη μεθοδολογία, οδηγεί στα ακόλουθα συνοπτικά συμπεράσματα :

- ∅ Ο Δήμος Ασίνης εμφανίζει την μεγαλύτερη τουριστική εξειδίκευση και συγκέντρωση.
- ∅ Η Ζώνη Κρανιδίου – Ερμιονίδας εμφανίζει πολύ υψηλή τουριστική συγκέντρωση και εξειδίκευση και ειδικότερα στη Θερμησία και στο Πόρτο Χέλι.
- ∅ Ο Δήμος Απόλλωνος, εμφανίζει υψηλούς δείκτες τουριστικής εξειδίκευσης αλλά σχετικά χαμηλό δείκτη τουριστικής συγκέντρωσης.
- ∅ Το Λουτράκι Περαχώρας εμφανίζει πολύ υψηλό δείκτη τουριστικής συγκέντρωσης. Επιπρόσθετα, δεδομένου ότι αποτελεί αστικό κέντρο, πολύ υψηλή κρίνεται η τιμή του δείκτη τουριστικής εξειδίκευσης και του δείκτη Πληθυσμού Αιχμής προς Μόνιμο Πληθυσμό.
- ∅ Το Γύθειο – Νεοχώρι εμφανίζει σχετικά υψηλούς δείκτες τουριστικής συγκέντρωσης και εξειδίκευσης, αλλά υπολείπεται ως προς τα μεγέθη αυτών των δεικτών σε σχέση με τις άλλες περιοχές που εξετάζονται
- ∅ Τέλος, το Λεύκτρο εμφανίζει πολύ υψηλό δείκτη τουριστικής συγκέντρωσης με δεδομένο το μικρό πληθυσμιακό μέγεθος και υψηλό δείκτη τουριστικής εξειδίκευσης.

1.4. Επιπτώσεις του τουρισμού στην ανάπτυξη της περιφέρειας

το τουριστικό Ακαθάριστο Προϊόν της Περιφέρειας, σχετίζεται άμεσα, τόσο με την τουριστική ζήτηση (αφίξεις – διανυκτερεύσεις), όσο και με την τουριστική προσφορά (κλίνες). Ο αριθμός των κλινών κατά τη δεκαετία του '90 παρουσιάζει αυξητικές τάσεις, ενώ αντίθετα η τουριστική κίνηση παρουσιάζει τάσεις μείωσης. Η αλληλεπίδραση των παραγόντων αυτών έχει ως αποτέλεσμα το τουριστικό προϊόν της Περιφέρειας να παρουσιάζει μικρές τάσεις μείωσης, με Μέσο Ετήσιο Ρυθμό Μεταβολής κατά την περίοδο 1990 – 1999 -0.3%

Η μείωση παρατηρείται στο απόλυτο μέγεθος του τουριστικού «τομέα» κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90, έρχεται σε αντίθεση με τις αυξητικές τάσεις που παρουσιάζει, τόσο το ακαθάριστο προϊόν του τριτογενή τομέα, όσο και το συνολικό ακαθάριστο προϊόν της Περιφέρειας την ίδια περίοδο, έχοντας ως άμεση συνέπεια τη μείωση της συμμετοχής του τουριστικού προϊόντος στη διαμόρφωση του προϊόντος του τριτογενή τομέα αλλά και του συνολικού ακαθάριστου προϊόντος της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ο τουρισμός συμβάλλει για το 1999 μόλις κατά 3.3% στη διαμόρφωση του συνολικού Ακαθάριστου Προϊόντος της

Περιφέρειας Πελοποννήσου. Επίσης, φαίνεται να επιδρά και να επηρεάζει ένα σύνολο δραστηριοτήτων. Η περισσότερο ισχυρή συσχέτιση του τουρισμού παρατηρείται ως προς τις δραστηριότητες των μεταφορών και του εμπορίου, για προφανείς λόγους, ενώ λιγότερο ισχυρή συσχέτιση παρατηρείται με τη μεταποιητική δραστηριότητα.

Όσον αφορά στην ιδιωτική κατανάλωση, ο τουρισμός στην Περιφέρεια Πελοποννήσου δεν φαίνεται να την επηρεάζει ιδιαίτερα. Γενικά διαπιστώνεται ότι κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '90 η ιδιωτική κατανάλωση αν και ακολουθεί αυξητικές τάσεις επηρεάζεται σε4 πολύ μικρό βαθμό από τον τουρισμό.

Όσον αφορά την διάρθρωση της απασχόλησης στον τριτογενή τομέα, παρουσιάζεται συγκέντρωση της απασχόλησης σε επιχειρήσεις που σχετίζονται με τουριστικές δραστηριότητες (εμπόριο – εστιατόρια – ξενοδοχεία) σε ποσοστό 17.3% του συνόλου των απασχολούμενων και ακολουθούν ο κλάδος των Υπηρεσιών σε ποσοστό 16.8% και ο κλάδος των Τραπεζών σε ποσοστό 4.3%. από την ανάλυση, προκύπτει ότι η απασχόληση στις τουριστικές επιχειρήσεις κρατά την πρώτη θέση στους τομείς απασχόλησης της Περιφέρειας, εντούτοις για το έτος 2001 παρουσίασε μικρή μείωση της τάξης του 0.3%.

1.5. Ανάλυση των πλεονεκτημάτων και των αδυναμιών της σημερινής τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου

Πλεονεκτήματα

Τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Περιφέρειας Πελοποννήσου αναφορικά με την τουριστική ανάπτυξη, εστιάζονται κυρίως στα εξής:

- Ισχυρή ιστορική, αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά
- Σημαντικά μνημεία της φύσης
- Μεγάλη ποικιλία χλωρίδας και πανίδας
- Καλές κλιματολογικές συνθήκες
- Πολλαπλές επιλογές διαφορετικού τύπου τουριστικών προορισμών
- Πλούσια ιστορική και λαογραφική παράδοση
- Γειτνίαση με την μητροπολιτική περιοχή της πρωτεύουσας
- Δυνατότητες του πρωτογενή τομέα για παραγωγή υψηλής ποιότητας

παραδοσιακών αγροτικών προϊόντων

- Χαμηλοί δείκτες κορεσμού
- Ακτογραμμή πολλών χιλιομέτρων καθ' όλη την περίμετρο.

Αδυναμίες

Τα μειονεκτήματα / αδυναμίες της Περιφέρειας αναφορικά με την τουριστική ανάπτυξη επικεντρώνονται στα εξής :

- § Συγκριτικά χαμηλό επίπεδο προσφερόμενων υπηρεσιών
- § Ανεπάρκεια υποστηρικτικών υποδομών αναψυχής (γκολφ, μαρίνες, θεματικά πάρκα)
- § Σχετικά χαμηλό Επίπεδο Τεχνικών Υποδομών
- § Ανεπαρκής συντήρηση και αξιοποίηση χώρων αρχαιολογικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος
- § Η υπερκάλυψη της φέρουσας ικανότητας ορισμένων τουριστικών περιοχών
- § Συγκοινωνιακή απομόνωση των νότιων άκρων της Πελοποννήσου
- § Καθυστερήση στην εισαγωγή και εφαρμογή νέων τεχνολογιών δικτυακής υποδομής και e- commerce από επιχειρήσεις και φορείς
- § Ελλείψεις σε ειδικευμένο προσωπικό και managers.

1.6 διερεύνηση των ευκαιριών και των δυνατοτήτων αξιοποίησης, αναβάθμισης και προβολής του τουριστικού δυναμικού της Περιφέρειας

Ευκαιρίες και Δυνατότητες

- Ø Η Ελλάδα ως μέλος της ΕΕ (ισχυρή οικονομία, οικονομική στήριξη)
- Ø Η διοργάνωση των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004
- Ø Ασφαλής τουριστικός προορισμός
- Ø Αναπτυξιακά κίνητρα για τον τουρισμό
- Ø Ενδυνάμωση της τάσης Εγχώριου Τουρισμού
- Ø Βιώσιμη αξιοποίηση των τουριστικών πόρων
- Ø Σχεδιασμός / προγραμματισμός υποδομών επι των οποίων μπορούν να αναπτυχθούν οι ειδικές και εναλλακτικές μορφές τουρισμού
- Ø Ευνοϊκές επενδυτικές τάσεις στον σταθερά αναπτυσσόμενο τουριστικό κλάδο

1.7 Εξέταση των απειλών

- ✓ Ισχυρός ανταγωνισμός
- ✓ Προσέλκυση σημαντικού μέρους των επενδύσεων σε ήδη ανεπτυγμένες τουριστικά περιοχές
- ✓ Χρονοβόρες διαδικασίες ολοκλήρωσης των τουριστικών επενδυτικών σχεδίων
- ✓ Χρονοβόρες και δύσκολες διαδικασίες στη δανειοδότηση των επιχειρήσεων
- ✓ Έλλειψη συντονισμού κρατικών φορέων και ιδιωτών για την προβολή του τουριστικού προϊόντος.

1.8 Διερεύνηση της δυνητικής ζήτησης

Οι παράμετροι που επηρεάζουν την δυνητική ζήτηση είναι οι ακόλουθες:

- Ο τουρισμός από την αλλοδαπή και ιδιαίτερα ο περιηγητικός τουρισμός που αποτελεί μια ειδικά αγορά που συγκεντρώνει τα τελευταία χρόνια το ενδιαφέρον τουριστών από την αλλοδαπή, οι οποίοι έχουν ποιοτικά χαρακτηριστικά και ειδικά ταξιδιωτικά ενδιαφέροντα. Σύμφωνα με τη μέχρι σήμερα εξέλιξη της τουριστικής αγοράς της αλλοδαπής, η προέλευση των τουριστών εντοπίζεται κυρίως στις μεσογειακές χώρες αλλά και σε χώρες της Κεντρικής Ευρώπης. Θετικές προοπτικές φαίνεται να έχει η τουριστική αγορά των πρώην Ανατολικών χωρών και της Ιαπωνίας, δύο σχετικά νέες και ανερχόμενες τουριστικές αγορές για την Περιφέρεια Πελοποννήσου. Επίσης, η ενδυνάμωση της τουριστικής κίνησης από Αμερική και ιδιαίτερα από ΗΠΑ, είναι εφικτή λόγω του έντονου μεταναστευτικού ρεύματος που υπήρξε από την Πελοπόννησο στις ΗΠΑ και την ύπαρξη πλέον δεύτερης και τρίτης γενιάς μεταναστών.

- Τα ταξίδια μικρής διάρκειας τα οποία γίνονται, τόσο κατά τους θερινούς, όσο και κατά τους χειμερινούς. Τα ταξίδια αυτά γίνονται, τόσο από τουρίστες της ημεδαπής (κυρίως Σαββατοκύριακα) όσο και της αλλοδαπής. Η κατάλληλη υποδομή διευκολύνει την προσπελασιμότητα προς τους τουριστικούς τόπους. Προς την κατεύθυνση αυτή υπάρχουν μεγάλες δυνατότητες διεύρυνσης της τουριστικής αγοράς και ανάπτυξης ειδικών μορφών τουρισμού (π.χ. αγροτουρισμού, ορεινού και χειμερινού τουρισμού) που λόγω του γεωγραφικού ανάγλυφου της Πελοποννήσου παρέχουν συγκριτικό πλεονέκτημα στην προώθησή τους. Γίνεται ήδη φανερό ότι τα ταξίδια μικρής διάρκειας έχουν ως προορισμό τους κυρίως τη Βόρεια (Κορινθία και Αργολίδα), περιοχές που ικανοποιούν τους όρους των μικρών

χρονοαποστάσεων από την πρωτεύουσα. Ως εκ τούτου, φαίνεται να είναι καθοριστικός παράγοντας η βελτίωση του οδικού δικτύου προς το νότο, έτσι ώστε να μειωθούν οι χρονοαποστάσεις και να είναι ευχάριστο και ασφαλές το ταξίδι αναψυχής.

- Ο παραθεριστικός τουρισμός. Η ζήτηση για παραθεριστικό τουρισμό εκτιμάται ότι θα διευρυνθεί τα προσεχή χρόνια, αφενός λόγω της γειννίασης της Πελοποννήσου αλλά και της ευκολότερης σύνδεσης με τη μητροπολιτική περιφέρεια της Αττικής, αφετέρου λόγω της εξέλιξης της Πελοποννήσου ως τουριστικού τόπου της Χώρας.

- Οι νέες αγορές της ημεδαπής εκφράζονται ως η νέα τάση για ταξίδια μικρής διάρκειας ή διημέρευσης αλλά και για τουρισμό διακοπών, που έχουν φυσικά ή τεχνητά θέλγητρα και συγκεντρώνουν το ενδιαφέρον των τουριστών της ημεδαπής. Ο κοινωνικός τουρισμός, ο τουρισμός για νέους, αλλά και ο τουρισμός από αγορές άλλοτε απομακρυσμένες, από τις οποίες όμως τώρα διευκολύνεται η πρόσβαση λόγω τεχνικών / οδικών υποδομών, συνιστούν τις νέες αγορές της χώρας. Νέοι εν δυνάμει τουριστικοί προορισμοί που προσφέρονται κυρίως για τουρισμό διακοπών, στην Περιφέρεια Πελοποννήσου εντοπίζονται κυρίως στο Ανατολικό τμήμα της και ειδικότερα στην παραλιακή ζώνη του Νομού Αρκαδίας (Λεωνίδιο, Άστρος, Παραλία Τυρού), και στο Λακωνικό Κόλπο(περιοχή Νεοχωρίου, Νεάπολης) και στην παράλια ζώνη του νομού Μεσσηνίας προς το Ιόνιο(Πύλος, Μεθώνη, Φοινικούντα, Γαργαλιάνοι, Κυπαρισσία) Η ορεινή Πελοπόννησος προσφέρεται για τουρισμό περιπέτειας, ενώ για τουρισμό διημέρευσης προσφέρονται οι περιοχές της Βόρειας Πελοποννήσου, κυρίως η Αργολίδα και η Κορινθία.

- Οι εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Οι κυριότερες εναλλακτικές μορφές τουρισμού που μπορούν να αξιοποιηθούν στην Πελοπόννησο είναι :

Πολιτιστικός τουρισμός: ο πολιτιστικός τουρισμός εμφανίζει διεθνώς ανοδικές τάσεις και περιλαμβάνει μεταξύ άλλων επισκέψεις – μελέτες ιστορικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων, ταξίδια με σκοπό την παρακολούθηση θεατρικών παραστάσεων, κινηματογραφικών και μουσικών φεστιβάλ, κ.α. Στην Πελοπόννησο υπάρχουν παγκόσμιοι τουριστικοί προορισμοί όπως Επίδαυρος, Αρχαία Μεσσήνη, Μυστράς, Μονεμβασιά Ναύπλιο, Μυκήνες κ.λ.π., καθώς και αρχαιολογικοί χώροι που προκαλούν το ενδιαφέρον των επισκεπτών.

Οικοτουρισμός / Οικολογικός τουρισμός : στην μορφή αυτή τουρισμού, μπορεί να ενταχθεί η περιήγηση σε παραδοσιακούς οικισμούς, βιότοπους, εθνικούς δρυμούς, πεζοπορικά μονοπάτια, φαράγγια, σπήλαια κ.λ.π. Η Πελοπόννησος διαθέτει οικοτουριστικά θέλγητρα που προσελκύουν τους τουρίστες και αποτελούν σημαντικά κίνητρα για κάλυψη της τουριστικής ζήτησης των ατόμων που έχουν «εν δυνάμει» τη θέληση για άσκηση τουριστικής δραστηριότητας.

Αθλητικός τουρισμός: βασικά προϋπόθεση για την ανάπτυξη του τουρισμού άθλησης είναι η δημιουργία αθλητικών εγκαταστάσεων κυρίως σε ξενοδοχειακές επιχειρήσεις και η στελέχωσή τους με εξειδικευμένο προσωπικό. Σε αρκετές πόλεις της Πελοποννήσου βρίσκονται σε εξέλιξη αθλητικά κέντρα και έχουν προγραμματιστεί να γίνουν μια σειρά από αθλητικές / πολιτιστικές εκδηλώσεις.

Τουρισμός περιπέτειας: η Πελοπόννησος με την ιδιαιτερότητα του φυσικού της περιβάλλοντος, έχει μεγάλες δυνατότητες για ανάπτυξη τουρισμού ήπιας ή ακραίας περιπέτειας, που διευρύνει την τουριστική αγορά και καλύπτει την δυνητική ζήτηση.

2. ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ

2.2 Καθορισμός στρατηγικής βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΑΝΑ ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ ΠΕΡΙΟΧΗΣ

Οι στόχοι της Περιφέρειας ανά κατηγορία περιοχών, όπως αυτές αναφέρθηκαν κατά την Α' Φάση της μελέτης, εξειδικεύονται ως ακολούθως :

α. Θύλακες ώριμης ανάπτυξης

Στους θύλακες ώριμης ανάπτυξης, κύριο χαρακτηριστικό είναι ο μαζικός, κυρίως θαλάσσιος αλλά και πολιτιστικός τουρισμός, καθώς και η έντονη σχετικά παρουσία παραθεριστικής κατοικίας. Στις περιοχές αυτές οι επιμέρους στόχοι της τουριστικής ανάπτυξης είναι οι ακόλουθοι:

- Ø Αναβάθμιση της ποιότητας των τουριστικών υποδομών
- Ø Εμπλουτισμός και αναδιάρθρωση των βασικών χαρακτηριστικών του προσφερόμενου τουριστικού προϊόντος και διάχυση της ανάπτυξης
- Ø Δυναμική προώθηση της διαφημιστικής τους εικόνας

β. Δυναμικές Ζώνες

Πρόκειται για περιοχές με σημαντικές προοπτικές ανάπτυξης, αλλά και ελλείψεις στον σχεδιασμό και τον προγραμματισμό αυτής της ανάπτυξης. Οι επιμέρους στόχοι για την τουριστική ανάπτυξη είναι οι ακόλουθοι:

- Ø Συγκρότηση των βασικών χαρακτηριστικών του τουριστικού προϊόντος

- Ø Σχεδιασμός και Προγραμματισμός της βιώσιμης ανάπτυξης
- Ø Επιλεκτικό Μάρκετινγκ με βάση προτεραιότητες της βιώσιμης τουριστικής ανάπτυξης

γ. Αναξιοποίητες Περιοχές

η Περιφέρεια Πελοποννήσου χαρακτηρίζεται από την ύπαρξη ενός σημαντικού αριθμού αναξιοποίητων περιοχών (ορεινών και παραθαλάσσιων), με σημαντικές προοπτικές τουριστικής ανάπτυξης, εφόσον υπάρξουν οι κατάλληλες ενέργειες. Οι επιμέρους στόχοι κατά περίπτωση είναι :

- Ø Η προώθηση ενός βιώσιμου προτύπου τουριστικής ανάπτυξης με έμφαση στον εναλλακτικό τουρισμό
- Ø Έμφαση στην προστασία του πολιτιστικού, καθώς και του δομημένου και φυσικού περιβάλλοντος
- Ø Συγκρότηση μιας διαφημιστικής εκστρατείας, η οποία να προβάλλει το πρότυπο του εναλλακτικού τουρισμού
- Ø Η χωροθέτηση νέων τουριστικών υποδομών

ΤΟ ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑ ΑΞΟΝΑ ΠΡΟΤΕΡΑΙΟΤΗΤΑΣ

Με βάση τους γενικούς στόχους που τίθενται τόσο σε εθνικό, όσο και σε περιφερειακό επίπεδο, καθώς και των ειδικών στόχων ανά κατηγορία περιοχής προσδιορίζονται οι Άξονες Δράσης του προτεινόμενου Προγράμματος Ανάπτυξης του τουρισμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και διαμορφώνεται ως εξής:

1. Αναβάθμιση, Διεύρυνση / Μεγέθυνση της Τουριστικής Προσφοράς

Μέσω του πρώτου Άξονα επιχειρείται η αναβάθμιση, η διεύρυνση αλλά και η μεγέθυνση της τουριστικής προσφοράς της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ειδικότερα προβλέπεται η αναβάθμιση και ο εκσυγχρονισμός των υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων με την αναβάθμιση τους σε ανώτερη κατηγορία, η δημιουργία νέων τουριστικών καταλυμάτων υψηλής ποιότητας, η ενίσχυση της μετατροπής των παραδοσιακών και αρχιτεκτονικών κτισμάτων που παρουσιάζουν ενδιαφέρον σε τουριστικά καταλύματα υψηλής ποιότητας, η ενσωμάτωση επιπρόσθετων υπηρεσιών, όπως η εισαγωγή και χρήση νέων τεχνολογιών, η δημιουργία αναγκαίων έργων για την προστασία του περιβάλλοντος, η χρήση συστημάτων ποιότητας και ελέγχου των προσφερόμενων υπηρεσιών και η ενίσχυση

των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων για την βελτίωση και τον εκσυγχρονισμό των προσφερόμενων υπηρεσιών.

2. Προώθηση Ειδικών Μορφών Τουρισμού

Στόχος των δράσεων του Άξονα είναι η προώθηση των ειδικών μορφών τουρισμού και η ενσωμάτωση τους στο υφιστάμενο προϊόν. Η πραγματοποίηση του στόχου αυτού μπορεί να επιτευχθεί μέσω της δημιουργίας κατάλληλων υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού, όπως για παράδειγμα υποδομές για την ανάπτυξη του τουρισμού υγείας (ιαματικά κέντρα, κέντρα υγείας) του επαγγελματικού τουρισμού (συνεδριακά και εκθεσιακά κέντρα), του εναλλακτικού τουρισμού (αγροτουριστικές μονάδες, ορειβατικά ή περιπατικά μονοπάτια, οικοτουρισμός), του τουρισμού ειδικών ενδιαφερόντων (ανάπτυξη του τουρισμού γκολφ, του τουρισμού περιπέτειας, άθλησης). Η υλοποίηση αυτών των δράσεων μπορεί να πραγματοποιηθεί είτε από δημόσιους φορείς, είτε από ιδιώτες επενδυτές. Παράλληλα η ενίσχυση και η βελτίωση των αναγκαίων τουριστικών υποδομών όπως τα χιονοδρομικά κέντρα, οι μαρίνες, τα αγκυροβόλια βοηθούν περαιτέρω την ανάπτυξη ειδικών μορφών τουρισμού. Προϋπόθεση για την ανάπτυξη των νέων αυτών μορφών τουρισμού είναι καταρχήν η ευαισθητοποίηση των ιδιωτικών τουριστικών επιχειρήσεων και η ενίσχυσή τους για την ανάληψη πρωτοβουλίας για εφαρμογή, υλοποίηση και προώθηση δράσεων ειδικών μορφών τουρισμού.

3. Ρύθμιση της Ανάπτυξης και Προστασία και Ανάδειξη των Τουριστικών Πόρων

Στόχος του Άξονα είναι να προβλεφθούν όλα τα αναγκαία μέτρα, θεσμικά και διοικητικά, για την προστασία αλλά και την ανάδειξη των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, μέσω δράσεων όπως η θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών, η κήρυξη παραδοσιακών οικισμών, ο προσδιορισμός των κατάλληλων φορέων για την διαχείριση των φυσικών πόρων ή την εκμετάλλευση των πολιτιστικών πόρων, ο καθορισμός απαιτούμενων προδιαγραφών για τον τρόπο ανάδειξης των πόρων αυτών. Επιπρόσθετα η εκπόνηση μέτρων σχεδιασμού και χωροταξίας που αφορούν στο δομημένο περιβάλλον, διαχειριστικών σχεδίων και μελετών, αναπτυξιακών μελετών ή / και περιβαλλοντικών μελετών ενισχύουν επιπρόσθετα τους στόχους του Άξονα.

4. Ανάπτυξη / Βελτίωση Βασικών Τεχνικών Υποδομών και Υπηρεσιών

Μέσω του Άξονα προβλέπεται η ενίσχυση των βασικών τεχνικών και κοινωνικών υποδομών και υπηρεσιών που αποτελούν βασικό παράγοντα της τουριστικής ανάπτυξης της Περιφέρειας Πελοποννήσου και εξυπηρετούν το σύνολο των στόχων που τίθενται στην εθνική και περιφερειακή τουριστική πολιτική. Ειδικότερα προβλέπεται η ενίσχυση της βελτίωσης των μεταφορικών υποδομών (οδικών, σιδηροδρομικών, λιμενικών), των αστικών τεχνικών υποδομών (δίκτυα αποχέτευσης, ύδρευσης, διευθέτησης απορριμμάτων κ.λ.π.), η αναβάθμιση της λειτουργικότητας των οικιστικών συνόλων (αναπλάσεις, συγκοινωνιακές και κυκλοφοριακές ρυθμίσεις κ.λ.π.), η βελτίωση των κοινωνικών υποδομών (κυρίως η πρωτοβάθμια περίθαλψη), καθώς και η βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών (διοικητικών και άλλων) που στόχο έχουν την εξυπηρέτηση του τουρίστα- επισκέπτη.

5. Προβολή και Προώθηση του Τουριστικού Προϊόντος

Η βελτίωση της εικόνας της Περιφέρειας Πελοποννήσου ως τουριστικού προϊόντος αποτελεί στόχο του πέμπτου Άξονα Δράσης της στρατηγικής για την τουριστική ανάπτυξη της περιοχής, ο οποίος μπορεί να επιτευχθεί μέσω της κατάρτισης ενός στρατηγικού σχεδίου προβολής τόσο σε βραχυχρόνιο, όσο και σε μακροχρόνιο επίπεδο, όπου αξιοποιώντας τα συγκριτικά πλεονεκτήματα θα ορίσει τις ομάδες – στόχο και τα χαρακτηριστικά τους, προκειμένου να τις συνδέσει με το συγκεκριμένο προσφερόμενο προϊόν ανά περιοχή υποδεικνύοντας τις επιμέρους δράσεις και ενέργειες προβολής (εκδόσεις, διαφημιστικές καμπάνιες, διοργάνωση εκδηλώσεων- εκθέσεων κ.λ.π.). Η ενίσχυση της συμμετοχής των φορέων και των μηχανισμών της Περιφέρειας που δραστηριοποιούνται στον τομέα του τουρισμού και των αντίστοιχων δράσεων προβολής θα συμβάλλουν επιπρόσθετα στην διαμόρφωση της στρατηγικής μάρκετινγκ και στην περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού.

6. Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού και προώθηση της απασχόλησης

Η αύξηση της απασχολησιμότητας και της προσαρμοστικότητας του εργατικού δυναμικού, μέσω της βελτίωσης και της προσαρμογής των δεξιοτήτων τους στις νέες συνθήκες που διαμορφώνονται, τόσο στον τουριστικό τομέα, όσο και στους τομείς του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος και η προώθηση τους σε νέες θέσεις εργασίας αποτελούν στόχο του τελευταίου Άξονα Δράσεις.

2.2. Προτεραιότητες και άξονες παρέμβασης των δημόσιων φορέων

Οι μορφές παρέμβασης των φορέων του Δημόσιου τομέα σε «τομείς» ή κατηγορίες δράσεων ανά άξονα δράσης και Μέτρο Πολιτικής του προτεινόμενου Προγράμματος Δράσης, μπορούν να αντιμετωπιστούν:

- Ως φορείς αρμόδιοι για το σχεδιασμό ή/ και την Εξειδίκευση της εφαρμογής των δράσεων
- Ως αποδέκτες των δράσεων, όπου η δραστηριοποίηση τους εμπλέκει και τα τρία επίπεδα εκπροσώπησής τους, κεντρικό, περιφερειακό και τοπικό

Σε γενικές γραμμές η παρέμβαση ανά φορέα και Άξονα Δράσης έχει ως ακολούθως :

- Η Περιφέρεια Πελοποννήσου έχει κυρίαρχο ρόλο και εμπλέκεται σε όλους τους άξονες δράσεις και στα αντίστοιχα μέτρα πολιτικής.
- Το Υπουργείο Ανάπτυξης δύναται να εμπλακεί στις δράσεις των Αξόνων 1, 2, 3, 5 και 6.
- Το Υπουργείο Οικονομίας και οικονομικών πρωτεύοντα ρόλο έχει στην ενίσχυση των δράσεων των αξόνων 1 και 2.
- Το ΥΠΕΧΩΔΕ δύναται να εμπλακεί στον σχεδιασμό και την υλοποίηση των δράσεων των αξόνων 3 και 4.
- Το Υπουργείο Πολιτισμού δραστηριοποιείται στον σχεδιασμό και την υλοποίηση του τρίτου άξονα δράσης και στις αντίστοιχες δράσεις αρμοδιότητάς τους.
- Το Υπουργείο Εργασίας συμμετέχει στον σχεδιασμό των δράσεων του 6^{ου} άξονα δράσης.
- Το Υπουργείο Γεωργίας μπορεί να διαδραματίσει σημαντικό ρόλο στους άξονες 2, 33333 και 5.
- Το Υπουργείο Εσωτερικών, Δημόσιας Τάξης και Μεταφορών και Επικοινωνιών μπορούν να συμμετέχουν στο σχεδιασμό των αντίστοιχων δράσεων του άξονα 4.

Τέλος, οι φορείς της Νομαρχιακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης διαδραματίζουν ενεργό ρόλο ως αποδέκτες των ενεργειών του Προγράμματος Δράσης.

2.3 Άξονες και μορφές κινητοποίησης των φορέων του ιδιωτικού τομέα και των αναγκαίων κοινών δράσεων των δημόσιων και των ιδιωτικών φορέων.

Οι κατηγορίες ιδιωτών επενδυτών καθώς και των αρμόδιων φορέων εκπροσώπησής τους που δραστηριοποιούνται ή δύνανται να δραστηριοποιηθούν σε επενδύσεις και δράσεις που αφορούν στην τουριστική δραστηριότητα διακρίνονται κατά βάση σε τρεις κατηγορίες:

i. Επαγγελματικοί και συλλογικοί φορείς

Οι φορείς αυτοί αναλαμβάνουν σημαντική δράση στον τομέα της προώθησης – προβολής του τουριστικού προϊόντος, στη διεθνή συνεργασία καθώς και στην ενημέρωση και ευαισθητοποίηση των πρωτοβάθμιων μελών τους, μέσω δράσεων όπως ενημέρωσης σχετικά με ζητήματα και εξελίξεις που αφορούν στα μάλη τους, οργάνωσης επιμορφωτικών σεμιναρίων, συνεργασίας με ξενοδοχειακές οργανώσεις του εξωτερικού, οργάνωσης ξενοδοχειακών εκθέσεων στο εσωτερικό ή στο εξωτερικό και συμμετοχή σε αυτές, οργάνωσης τοπικών ή πανελλήνιων συνεδρίων ξενοδοχειακού ενδιαφέροντος.

ii. Επιχειρήσεις

Οι ιδιωτικές επιχειρήσεις δραστηριοποιούνται σε ένα ευρύ φάσμα, με αφετηρία την επενδυτική δραστηριότητα και το κέρδος, είτε σε υφιστάμενες, είτε σε νέες υποδομές και υπηρεσίες. Προβάλλουν το τουριστικό προϊόν της περιοχής και δίνουν έμφαση στον τομέα της ανάπτυξης των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού τους.

iii. Ειδικοί φορείς και Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις

Οι ειδικοί φορείς αναλαμβάνουν δράση σε εξειδικευμένα πεδία, συντελώντας στην προβολή του τουριστικού προϊόντος με έμφαση στις ειδικές μορφές τουρισμού, με στόχο την προώθηση ενός νέου τουριστικού προτύπου και την προβολή νέων τουριστικών προορισμών. Αναλαμβάνουν ενεργό δράση μέσω της συμμετοχής τους σε έργα / ενέργειες για την προστασία και αναβάθμιση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων, στην οργάνωση και προβολή ειδικών μορφών τουρισμού, συμβάλλουν στην επίλυση οικολογικών προβλημάτων, στη διαχείριση πολιτιστικών και περιβαλλοντικών υποδομών, καθώς και στη περιβαλλοντική εκπαίδευση.

ΆΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΗΣ 1: ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ, ΔΙΕΥΡΥΝΣΗ/ ΜΕΓΕΘΥΝΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΦΟΡΑΣ

- Μέτρο 1.1: «Ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων για τη δημιουργία / ίδρυση υψηλής ποιότητας / τάξης τουριστικών καταλυμάτων». Οι δράσεις προβλέπεται να υλοποιηθούν μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου και μετά από την εκτίμηση της ικανότητας υποδοχής των περιοχών που προβλέπεται η μεγέθυνση της τουριστικής προσφοράς.

- Μέτρο 1.2 : «Ενίσχυση του εκσυγχρονισμού και της αναβάθμισης των υφιστάμενων τουριστικών καταλυμάτων» οι δράσεις θα υλοποιηθούν είτε μέσω του Αναπτυξιακού Νόμου, είτε μέσω του ΥΠΑΝ και στόχο έχουν καταρχήν την αναβάθμιση της τουριστικής προσφοράς των περιοχών που χαρακτηρίζονται θύλακες ώριμης τουριστικής ανάπτυξης.

- Μέτρο 1.3: «ενθάρρυνση και ενίσχυση της μετατροπής παραδοσιακών και αξιόλογων αρχιτεκτονικών κτισμάτων σε τουριστικά καταλύματα»

- Μέτρο 1.4: «ενίσχυση της αναβάθμισης της οργάνωσης και λειτουργίας των τουριστικών επιχειρήσεων». Στόχος είναι μέσω της βελτίωσης της οργάνωσης – λειτουργίας η αύξηση της αποδοτικότητας και ανταγωνιστικότητας και η βελτίωση της θέσης τους σε εθνικό και περιφερειακό επίπεδο.

Με βάση τη διαθεσιμότητα των πόρων εκτιμάται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα θα ανέλθει στα 74 εκατ. ευρώ, κατέχοντας ποσοστό 28,6% του συνολικού προϋπολογισμού του προτεινόμενου προγράμματος.

ΆΞΟΝΑΣ ΔΡΑΣΕΙΣ 2: ΠΡΩΘΗΣΗ ΕΙΔΙΚΩΝ ΜΟΡΦΩΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

- Μέτρο 2.1: «ενίσχυση ιδιωτικών επενδύσεων για την ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού». Μέσω του Μέρου ενισχύονται δράσεις ανάπτυξης του θαλάσσιου τουρισμού, του επαγγελματικού – συνεδριακού τουρισμού, του τουρισμού αναψυχής, του τουρισμού υγείας, του εναλλακτικού τουρισμού και του οργανωμένου τουρισμού.

- Μέτρο 2.2: «ανάπτυξη των δημόσιων υποδομών ειδικών μορφών τουρισμού». Οι επιμέρους δράσεις που ενισχύονται είναι η δημιουργία τουριστικών αγκυροβολίων, η βελτίωση και η ανάπτυξη των ιαματικών πηγών, η δημιουργία μονοπατιών και καταφυγίων σε ορεινούς όγκους, η βελτίωση της επισκεψιμότητας των τουριστικών πόρων και η προβολή των τουριστικών πόρων.

- Μέτρο 2.3: «Ευαισθητοποίηση, ενημέρωση και υποστήριξη των τουριστικών επιχειρήσεων για την ανάπτυξη των νέων μορφών τουρισμού». Προβλέπονται δράσεις ενημέρωσης, πληροφόρησης των ιδιωτών / επενδυτών, καθώς και των Δημοτικών Επιχειρήσεων για την ανάληψη επιχειρηματικών δραστηριοτήτων σχετικών με την ανάπτυξη νέων μορφών τουρισμού.

Με βάση την διαθεσιμότητα των πόρων, εκτιμάται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα θα ανέλθει στα 29,7 εκατ. ευρώ, κατέχοντας ποσοστό 11,5 % του συνολικού προϋπολογισμού του προτεινόμενου προγράμματος.

Άξονας Δράσης 3: ΡΥΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΕΙΞΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ

- Μέτρο 3.1: «Μελέτες – Θεσμικές και διοικητικές ρυθμίσεις». Στο πλαίσιο του μέτρου περιλαμβάνονται κατηγορίες ενεργειών που αφορούν σε μελέτες ρύθμισης και ελέγχου της ανάπτυξης (μελέτες χωροταξικού κα πολεοδομικού σχεδιασμού, περιβαλλοντικές μελέτες, μελέτες στον τομέα του πολιτισμού, αναπτυξιακές μελέτες, μελέτες σκοπιμότητας, κόστους – οφέλους), σε θεσμικές ρυθμίσεις (θεσμοθέτηση προστατευόμενων περιοχών και περιοχών φυσικού κάλλους, πολιτιστικών πόρων, θεσμοθέτηση του χωροταξικού σχεδιασμού κ.λ.π.) και σε ίδρυση φορέων.
- Μέτρο 3.2: « Χρηματοδότηση και ενίσχυση δημόσιων παρεμβάσεων για την προστασία και ανάδειξη των φυσικών πόρων». Ενδεικτικά προβλέπονται ενέργειες όπως, η προστασία και ανάδειξη / αξιοποίηση μνημείων της φύσης NATURA 2000 καθώς και τοπίων ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, υγροβιότοπων κ.λ.π.
- Μέτρο 3.3: «Χρηματοδότηση και ενίσχυση δημόσιων παρεμβάσεων για την προστασία και ανάδειξη πολιτιστικών πόρων». Οι ενέργειες που προβλέπονται στο μέτρο αναφέρονται στη συντήρηση, ανάδειξη και προβολή των μνημείων και αρχαιολογικών χώρων της Περιφέρειας, στον εκσυγχρονισμό και δημιουργία μουσείων, σε παρεμβάσεις σε ιστορικούς οικισμούς, ανάπλαση ιστορικών κέντρων, στη δημιουργία και βελτίωση διαδρομών με ιστορικό ενδιαφέρον ή διαδρομών πρόσβασης σε μνημεία του πολιτισμού, στη βελτίωση, ανάδειξη και αξιοποίηση των αξιόλογων στοιχείων του οικιστικού περιβάλλοντος, στη δημιουργία δικτύων πολιτιστικών στοιχείων και διαδρομών πολιτιστικού τουρισμού
- Μέτρο 3.4: «Ενίσχυση των ενεργειών και πρωτοβουλιών για την προστασία, ανάδειξη και αξιοποίηση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων». Οι προβλεπόμενες ενδεικτικές κατηγορίες ενεργειών αναφέρονται στην υποστήριξη

επιχειρήσεων του τουριστικού τομέα αλλά και μη κερδοσκοπικών φορέων για την αξιοποίηση του πολιτιστικού αποθέματος (π.χ. καθιέρωση πολιτιστικών δράσεων και πρωτοβουλιών, αξιοποίηση παραδοσιακού πολιτισμού) στην αποκατάσταση ιδιωτικών κτιρίων και μνημείων και στην προστασία και ανάδειξη ιδιωτικών δασών.

Με βάση τη διαθεσιμότητα των πόρων εκτιμάται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του Άξονα θα ανέλθει στα 49,5 εκατ. ευρώ, κατέχοντας ποσοστό 19,1% του συνολικού προϋπολογισμού του προτεινόμενου προγράμματος.

ΆΞΟΝΑΣ 4: ΑΝΑΠΤΥΞΗ / ΒΕΛΤΙΩΣΗ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΤΕΧΝΙΚΩΝ, ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΥΠΟΔΟΜΩΝ ΚΑΙ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ

- Μέτρο 4.1: «Ενίσχυση της βελτίωσης των μεταφορικών υποδομών». Οι κατηγορίες έργων που περιλαμβάνονται στο μέτρο αφορούν σε έργα οδοποιίας σε τμήματα των εθνικών και επαρχιακών οδών, σε έργα στο σιδηροδρομικό δίκτυο και σε επέκταση / βελτίωση των υφιστάμενων έργων λιμενικής υποδομής, όπως προβλήτες, μόλοι, κρηπιδώματα κλπ ή / και κατασκευή νέων. Επίσης προβλέπεται η εκπόνηση των προαπαιτούμενων για την υλοποίηση των παραπάνω έργων, μελετών.

- Μέτρο 4.2: «Ενίσχυση της βελτίωσης των βασικών τεχνικών αστικών υποδομών». Στο μέτρο περιλαμβάνονται όλα εκείνα τα έργα/ ενέργειες που βελτιώνουν την ποιότητα ζωής των κατοίκων και αφορούν σε έργα ύδρευσης, αποχέτευσης, βελτίωσης των υφιστάμενων εγκαταστάσεων επεξεργασίας λυμάτων, στην δημιουργία χώρων ελεγχόμενης διάθεσης απορριμμάτων. Επιπρόσθετα το μέτρο προβλέπει την εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών για την υλοποίηση των παραπάνω έργων.

- Μέτρο 4.3: «Αναβάθμιση της λειτουργικότητας των οικιστικών συνόλων». Οι κατηγορίες που προβλέπονται στο μέτρο αυτό αφορούν στην αξιοποίηση – διαμόρφωση κοινόχρηστων χώρων (πεζοδρόμια, ποδηλατοδρόμια, ανάπλαση πλατειών), σε παρεμβάσεις για την αποτελεσματική διακίνηση και μετακίνηση των τουριστών (π.χ. χώροι στάθμευσης, συγκοινωνιακές και άλλες κυκλοφοριακές ρυθμίσεις), και στο μέτρο αυτό προβλέπεται η εκπόνηση των απαιτούμενων μελετών με έμφαση στις συγκοινωνιακές – κυκλοφοριακές μελέτες.

- Μέτρο 4.4: «Ενίσχυση της βελτίωσης των κοινωνικών υποδομών». Στο μέτρο περιλαμβάνεται η αναβάθμιση της λειτουργίας των κέντρων υγείας και των αγροτικών ιατρείων με έμφαση στις περιοχές που δέχονται μεγάλο αριθμό τουριστών.

- Μέτρο 4.5: «Ενίσχυση της βελτίωσης των υπηρεσιών». Για την καλύτερη εξυπηρέτηση των τουριστών προβλέπονται δράσεις που αφορούν στην δημιουργία κέντρων πληροφόρησης των τουριστών, στην δημιουργία σταθμών αυτοεξυπηρέτησης και καινοτόμων προϊόντων και υπηρεσιών, στο σχεδιασμό ενός λειτουργικού δικτύου συγκοινωνιών και επικοινωνιών.

Με βάση τη διαθεσιμότητα των πόρων εκτιμάται ότι ο συνολικός προϋπολογισμός του άξονα θα ανέλθει στα 89 εκατ. ευρώ, κατέχοντας ποσοστό 34,4% του συνολικού προϋπολογισμού του προτεινόμενου προγράμματος.

Άξονας Δράσης 5: ΠΡΟΒΟΛΗ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟΥ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

- Μέτρο 5.1: «Σχεδιασμός στρατηγικής προβολής». Μέσω του συγκεκριμένου μέτρου Πολιτικής προβλέπεται η εκπόνηση Marketing plans για προβολή της Περιφέρειας ή περιοχών της, καθώς και για προβολή θεματικών τουριστικών προϊόντων, η εκπόνηση μελετών/ ερευνών αγοράς για την ενίσχυση της Περιφέρειας στις τουριστικές αγορές κ.α.
- Μέτρο 5.2: «Ενίσχυση / ανάπτυξη φορέων/ μηχανισμών προβολής και προώθησης του τουριστικού προϊόντος». Στο πλαίσιο του προτεινόμενου μέτρου περιλαμβάνεται η ενεργοποίηση των υφιστάμενων φορέων της Περιφέρειας ή η δημιουργία/ σύσταση νέων φορέων, οι οποίοι θα συμμετέχουν ενεργά στον σχεδιασμό της τουριστικής προβολής.
- Μέτρο 5.3: «Ενίσχυση δράσεων προβολής». Οι επιμέρους κατηγορίες ενεργειών που περιλαμβάνονται στο μέτρο αφορούν σε γενικές και ειδικές εκδόσεις πληροφόρησης, σε ενέργειες προώθησης - διαφήμισης μέσω του ηλεκτρονικού τύπου, στη δημιουργία δικτυακού τόπου προβολής του τουριστικού προϊόντος της Περιφέρειας, στη διοργάνωση τοπικών εκθέσεων για την προβολή του τουρισμού/ συμμετοχή σε εκθέσεις εθνικής και διεθνούς εμβέλειας.

ΆΞΟΝΑΣ 6: ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΩΝ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ ΚΑΙ ΠΡΩΘΗΣΗ ΤΗΣ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ

- Μέτρο 6.1: «Ανάπτυξη των δεξιοτήτων του ανθρώπινου δυναμικού». Στο μέτρο περιλαμβάνονται δράσεις κατάρτισης ανέργων, εργαζομένων, αυτοαπασχολούμενων, καθώς και στελεχών που διαχειρίζονται τουριστικά προϊόντα με στόχο την βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων, την εφαρμογή και υλοποίηση ειδικών μορφών τουρισμού και την προστασία, ανάδειξη και διαχείριση των φυσικών και πολιτιστικών πόρων της Περιφέρειας.

- Μέτρο 6.2: «Πρώθηση της απασχόλησης των ανέργων». Στο πλαίσιο του μέτρου προβλέπονται δράσεις ενίσχυσης της αυτοαπασχόλησης, της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και την απόκτηση επαγγελματικής / εργασιακής εμπειρίας στους επιμέρους κλάδους του τουρισμού.

2.6 ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΑΡΚΕΤΙΝΓΚ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

το σχέδιο μάρκετινγκ της Περιφέρειας Πελοποννήσου, οφείλει να στηρίζεται και συνακόλουθα να παρέχει σε συνεχή βάση ένα πολύτιμο απόθεμα πληροφοριών, προκειμένου να υποστηρίξει την περιφερειακή τουριστική πολιτική σε ένα μεταβαλλόμενο και έντονα ανταγωνιστικό περιβάλλον. Παράλληλα οφείλει για λόγους αξιοπιστίας της χρησιμότητάς του να προσφέρει τις ακόλουθες δυνατότητες:

- α Τη συσχέτιση των δραστηριοτήτων με τις στοχευόμενες αγορές, χρησιμοποιώντας μια τμηματοποιημένη στρατηγική μάρκετινγκ.

- α Τη συνέπεια των στόχων και των προτεραιοτήτων ως προς τις στοχευόμενες αγορές.

- α Διαμόρφωση κοινής βάσης του σχεδίου μάρκετινγκ, για τη διευκόλυνση, τον συντονισμό των προσπάθειών όσων εμπλέκονται άμεσα ή έμμεσα με την τουριστική ανάπτυξη της Περιφέρειας.

- α Τη συνεχή αξιολόγηση και ανατροφοδότηση του σχεδίου.

- α Τη συνέχεια στο μακροπρόθεσμο σχεδιασμό.

Για την προώθηση του τουριστικού προϊόντος της περιοχής απαιτείται η ίδρυση και λειτουργία ενός πολυμερούς θεσμού με συμμετοχή των περιφερειακών και τοπικών φορέων και με άκρως συντονιστικό και συνθετικό ρόλο, την Διοίκηση της Περιφέρειας Πελοποννήσου. Ο θεσμός αυτός προτείνεται να έχει τη δοκιμασμένη μορφή του Γαλλικού "Maison de France" σε περιφερειακό επίπεδο με τη συμμετοχή και των εκπροσώπων των τουριστικών

επαγγελματικών φορέων της περιφέρειας και πρέπει να χρηματοδοτείται με χρονικό ορίζοντα δύο τουλάχιστον ετών.

Για την ορθολογική εκπόνηση ενός κατάλληλου και αποτελεσματικού Σχεδίου Προβολή πρέπει να εφαρμοστεί η στρατηγική – ολοκληρωμένη μεθοδολογία marketing, η οποία αποτελείται από δύο φάσεις συνολικής διάρκειας 10-12 μηνών.

Ø Πρώτη φάση: η στρατηγική ανάλυση marketing, με μια ολοκληρωμένη καταγραφή, ανάλυση και αξιολόγηση όλων των παραμέτρων, στοιχείων και χαρακτηριστικών που συνθέτουν την τουριστική δραστηριότητα στην Περιφέρεια Πελοποννήσου

Ø Δεύτερη φάση: η εκπόνηση του επιχειρησιακού σχεδίου προβολής, με τους στόχους, τη στρατηγική επίτευξης των στόχων, τις δραστηριότητες προβολής, τις τεχνικές και τα εργαλεία προβολής και προώθησης σε χρονικό προγραμματισμό.

Το προβλεπόμενο χρονικό διάστημα εφαρμογής του Marketing Plan πρέπει να είναι τουλάχιστον 3 χρόνια. Το όλο έργο πρέπει να σχεδιαστεί σύμφωνα με τη θεώρηση του στρατηγικού σχεδιασμού και να συνδεθεί απόλυτα με την περιφερειακή αναπτυξιακή πολιτική.

Η εκπόνηση ενός σχεδίου Marketing και Επικοινωνίας για το τουριστικό προϊόν της Πελοποννήσου πρέπει να στοχεύει:

§ Στον επηρεασμό και την αύξηση της τουριστικής ζήτησης για το τουριστικό προϊόν της περιοχής, που όπως αναφέρθηκε είναι «Ο ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ»

§ Στην ποιοτική αναβάθμιση της ζήτησης και στην αύξηση της κατά κεφαλήν ημερήσιας τουριστικής δαπάνης.

§ Στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας της περιφέρειας και των επιμέρους τουριστικών προορισμών της.

Παράλληλα πρέπει να διασφαλίζει:

ü Τη δυνατότητα άμεσης χρήσης του σχεδίου Marketing για την προβολή της περιφέρειας ως μείζονος τουριστικού προορισμού, λόγω του ρόλου της ως της κυριότερης πύλης της χώρας προς την Ευρώπη.

ü Την ενίσχυση της δυνατότητας της περιφέρειας να προσελκύει επισκέπτες για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα στη διάρκεια του έτους.

ü Την διατύπωση μιας μεσοπρόθεσμης διαφημιστικής πλατφόρμας.

ü Την διατύπωση προτάσεων για την επιλογή στρατηγικών διεύθυνσης σε νέες αγορές.

**12.2 Πρόταση Ανάπτυξης του Νομού Αρκαδίας για ένταξη στο Σχέδιο
Περιφερειακής Ανάπτυξης 2000- 2006**

Περίληψη μελέτης

Η συγκεκριμένη μελέτη είναι οι προτάσεις του Νομάρχη Αρκαδίας και αφορούν την ανάπτυξη της Αρκαδίας.

Με τις προτάσεις αυτές επιδιώκονται οι εξής στόχοι :

1. Ο ορθολογικός σχεδιασμός της ανάπτυξης του Νομού και τη δίκαιη κατανομή των πόρων με ιδιαίτερη φροντίδα στις φθίνουσες περιοχές.

2. Η εκτέλεση όλων των αναγκαίων έργων τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού.

3. Η αναδιάρθρωση της πρωτογενούς παραγωγής και την εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιέργειών και προϊόντων.

4. Η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ενίσχυση της παραγωγικής βάσης του Νομού.

5. Η άρση της απομόνωσης και ενσωμάτωση του Νομού στα εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα συνδυασμένων μεταφορών και επικοινωνιών.

6. Η εφαρμογή συστηματικών πολιτικών διαχείρισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.

7. Η υποστήριξη της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και την καταπολέμηση της ανεργίας.

8. Η υποκίνηση νέων παραγωγικών πρωτοβουλιών.

9. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείρισή του ως αναπτυξιακού πόρου.

10. Η προστασία και αξιοποίηση του ιστορικού και πολιτιστικού πλούτου του Νομού.

11. Η ανάδειξη του πολιτισμού και του αθλητισμού ως βασικών στόχων της πολιτικής μας με τους πολίτες να συμμετέχουν, να δημιουργούν και να εκφράζονται.

12. Η μετατροπή των σχολείων σε εργαστήρια μετάδοσης της γνώσης, με ευαισθησία για το περιβάλλον, τον τοπικό πολιτισμό και την παράδοση την εργασία και τον άνθρωπο.

13. Η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού με την αξιοποίηση των πλούσιων περιβαλλοντικών, ιστορικών, πολιτιστικών και αρχιτεκτονικών πόρων του Νομού.

Στην συνέχεια γίνεται μια ανάλυση των αναπτυξιακών προβλημάτων του Νομού αναφορικά με:

I. Ανθρώπινο δυναμικό – Απασχόληση

II. Οικονομία του Νομού

III. Πρωτογενής Τομέας

- IV. Δευτερογενής Τομέας
- V. Τουρισμός
- VI. Χρήσεις γης
- VII. Φυσικό περιβάλλον
- VIII. Τεχνικές υποδομές
- IX. Κοινωνικός εξοπλισμός

Η συγκεκριμένη μελέτη είναι οι προτάσεις του Νομάρχη Αρκαδίας και αφορούν την ανάπτυξη της Αρκαδίας. Με τις προτάσεις αυτές επιδιώκονται οι εξής στόχοι :

1. Ο ορθολογικός σχεδιασμός της ανάπτυξης του Νομού και τη δίκαιη κατανομή των πόρων με ιδιαίτερη φροντίδα στις φθίνουσες περιοχές.
2. Η εκτέλεση όλων των αναγκαίων έργων τεχνικής υποδομής και κοινωνικού εξοπλισμού.
3. Η αναδιάρθρωση της πρωτογενούς παραγωγής και την εισαγωγή νέων μεθόδων καλλιεργειών και προϊόντων.
4. Η στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων και ενίσχυση της παραγωγικής βάσης του Νομού.
5. Η άρση της απομόνωσης και ενσωμάτωση του Νομού στα εθνικά και ευρωπαϊκά δίκτυα συνδυασμένων μεταφορών και επικοινωνιών.
6. Η εφαρμογή συστηματικών πολιτικών διαχείρισης του φυσικού και δομημένου περιβάλλοντος.
7. Η υποστήριξη της δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας και την καταπολέμηση της ανεργίας.
8. Η υποκίνηση νέων παραγωγικών πρωτοβουλιών.
9. Η προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και την αειφόρο διαχείρισή του ως αναπτυξιακού πόρου.
10. Η προστασία και αξιοποίηση του ιστορικού και πολιτιστικού πλούτου του Νομού.
11. Η ανάδειξη του πολιτισμού και του αθλητισμού ως βασικών στόχων της πολιτικής μας με τους πολίτες να συμμετέχουν, να δημιουργούν και να εκφράζονται.
12. Η μετατροπή των σχολείων σε εργαστήρια μετάδοσης της γνώσης, με ευαισθησία για το περιβάλλον, τον τοπικό πολιτισμό και την παράδοση την εργασία και τον άνθρωπο.
13. Η ανάπτυξη των ειδικών μορφών τουρισμού με την αξιοποίηση των πλούσιων περιβαλλοντικών, ιστορικών, πολιτιστικών και αρχιτεκτονικών πόρων του Νομού.

Στην συνέχεια γίνεται μια ανάλυση των αναπτυξιακών προβλημάτων του Νομού αναφορικά με:

- I. Ανθρώπινο δυναμικό – Απασχόληση
- II. Οικονομία του Νομού
- III. Πρωτογενής Τομέας
- IV. Δευτερογενής Τομέας
- V. Τουρισμός
- VI. Χρήσεις γης
- VII. Φυσικό περιβάλλον
- VIII. Τεχνικές υποδομές
- IX. Κοινωνικός εξοπλισμός

Αξίζει να σταθούμε σε κάποια συμπεράσματα που απορρέουν από τη μελέτη αυτών των προβλημάτων σε μερικούς από τους πιο πάνω τομείς:

Πρωτογενής Τομέας

Ο αγροτικός τομέας της οικονομίας του νομού Αρκαδίας έχει ιδιαίτερη σημασία για την οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη του νομού.

Οι βασικότεροι λόγοι που τεκμηριώνουν αυτή τη στρατηγική σημασία του αγροτικού τομέα στο νομό είναι ότι:

- α. Απασχολεί το μεγαλύτερο μέρος του εργατικού δυναμικού του νομού
- β. Ο αγροτικός τομέας είναι αυτός ο οποίος αξιοποιεί κατά κύριο λόγο τους φυσικούς πόρους του νομού.
- γ. Το σύνολο σχεδόν των πρώτων υλών για τη γεωργική βιομηχανία προέρχεται από τον αγροτικό τομέα.

δ. Η ανάπτυξη του αγροτικού τομέα αποτελεί προϋπόθεση για την ανάπτυξη πολλών άλλων οικονομικών δραστηριοτήτων στους τομείς της εμπορίας και της μεταποίησης. Κατ' αυτόν τον τρόπο ο αγροτικός τομέας θα μπορούσε να αποτελέσει τον κλάδο της οικονομίας του νομού Αρκαδίας, ο οποίος θα συμβάλλει στην ανάπτυξη όλων των οικονομικών δραστηριοτήτων του νομού.

ε. Η αναδιάρθρωση του αγροτικού τομέα θα δώσει νέα πνοή στις γηρασμένες περιοχές του νομού.

Οι βασικοί κλάδοι του αγροτικού τομέα, γεωργία, κτηνοτροφία, δάση βρίσκονται σήμερα αντιμέτωποι με σοβαρότατα διαρθρωτικά προβλήματα.

Ο κατακερματισμός της γεωργικής γης με την αντίστοιχη μείωση του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, η έλλειψη έργων υποδομής, (άρδευση, βελτίωση εδαφών κ.α.),

η εγκατάλειψη της γεωργικής γης, ο ανορθόδοξος τρόπος εκμετάλλευσης των συντελεστών παραγωγής είναι τα σημαντικότερα προβλήματα που αντιμετωπίζει η γεωργία του νομού Αρκαδίας.

Ανάλογα είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει και η κτηνοτροφία του νομού, όπως η έλλειψη βασικών έργων υποδομής, τα εγγειοδιαρθρωτικά προβλήματα (πολυτεμαχισμός), οι δυσμενείς κοινωνικές συνθήκες κάτω από τις οποίες ζει ο κτηνοτροφικός πληθυσμός, το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων και η εγκατάλειψη των βοσκοτόπων.

Οι δυνατότητες για την ανάπτυξη της δασοπονίας είναι σημαντικές, ανάλογα όμως είναι και τα προβλήματα που έχει να αντιμετωπίσει. Ενώ τα δάση του Νομού θα μπορούσαν να προσφέρουν σημαντικές ποσότητες πρώτης ύλης στις βιομηχανίες ξύλου, η έλλειψη υποδομής καθιστά την αξιοποίησή τους προβληματική.

Οι ελλείψεις σε έργα αντιπλημμυρικά και αντιπυρικά καθώς και σε έργα οδοποιίας είναι μερικά από τα βασικότερα προβλήματα της δασοπονίας.

Η Αλιεία παίζει μικρό, αλλά όχι αμελητέο, ρόλο στον πρωτογενή τομέα του Νομού. Το βασικό πρόβλημα που έχει σχετίζεται κυρίως με την έλλειψη βασικών έργων υποδομής (π.χ. αλιευτικό καταφύγιο).

Τέλος, ο Ν. Αρκαδίας αντιμετωπίζει ένα μεγάλο πρόβλημα, αποτέλεσμα των γενικότερων αλλαγών που συντελούνται στον αγροτικό χώρο. Η ύπαιθρος και ιδιαίτερα ο ορεινός χώρος του νομού, παρουσιάζει φαινόμενα οικονομικής αποδιάρθρωσης και δημογραφικής κατάρρευσης.

Δευτερογενής Τομέας

- Η μεταποίηση δεν αξιοποιεί ολοκληρωμένα τα συγκριτικά πλεονεκτήματα που έχει ο Νομός (φυσικοί πόροι, αγροτική παραγωγή, θεσμοθετημένη υποδομή προσπελασιμότητα) .

- Ένα σημαντικό τμήμα της Βιομηχανίας του Νομού χωροθετείται στη ΒΙΠΕ Τρίπολης, η οποία ωστόσο δεν παρέχει ολοκληρωμένα τις απαραίτητες υπηρεσίες με αποτέλεσμα να λειτουργεί ανασταλτικά στην ανάπτυξη του Νομού ως κέντρου έλξης βιομηχανικών μονάδων υπερτοπικού χαρακτήρα.

- Εντοπίζονται σημαντικά προβλήματα πρόσβασης των επιχειρήσεων στο επιχειρηματικό περιβάλλον, και κυρίως σε ότι αφορά την τεχνική υποστήριξη, τη τεχνογνωσία και τις συμβουλευτικές υπηρεσίες.

- Υπάρχουν προβλήματα εύρεσης ή προσέλκυσης ειδικευμένου στελεχιακού δυναμικού.

- Η οργάνωση του βιομηχανικού κόσμου του Νομού είναι ανεπαρκής και δεν διευκολύνει τους όρους εκσυγχρονισμού και ανάπτυξης της βιομηχανίας.

Τουρισμός

α) Η Ζήτηση και η Προσφορά

Εκτιμώνται τα ακόλουθα χαρακτηριστικά και προβλήματα:

- Η πολυδιάσπαση του χώρου και οι μεγάλες εκτάσεις, ορεινές και ανεκμετάλλευτες με δυσκολίες προσπέλασης (έλλειψη οδικών δικτύων).

- Η αδυναμία ορθολογικής και αειφορικής διαχείρισης των φυσικών πόρων.

- Αξιοσημείωτες είναι οι διαφοροποιήσεις που παρατηρούνται στα χωρικά χαρακτηριστικά των μεγαλύτερων αστικών κέντρων και κοινοτήτων του Νομού ιδιαίτερα όσον αφορά την γειτνίαση τους με περιοχές τουριστικών δραστηριοτήτων.

- Η παρατηρούμενη συγκέντρωση του εργατικού δυναμικού στις περιοχές αυτές, καθώς και το χαμηλό επίπεδο επιμόρφωσής τους σε τουριστικά επαγγέλματα αποτελεί ένα αντικίνητρο για επενδύσεις σε τουριστικές δραστηριότητες οι οποίες απαιτούν ένταση ειδικευμένης εργασίας και εκτεταμένες υποδομές.

- Δεν αξιοποιείται το απόθεμα των φυσικών και πολιτιστικών πόρων του Νομού για την τουριστική ανάπτυξη.

- Το κυρίαρχο πρότυπο του τουρισμού στο νομό είναι εκείνο του παραθεριστικού, διακινουμένου, και εμπορο-επαγγελματικού τουρισμού. Η χωρική κατανομή των τουριστικών καταλυμάτων διαμορφώνεται προς όφελος κυρίως της παράκτιας ζώνης και των αστικών κέντρων ενώ μειονεκτεί αισθητά στο σύνολό της η ορεινή ζώνη.

Ο τουριστικός τομέας του Νομού χαρακτηρίζεται από τον χαμηλό βαθμό

- οργάνωσης και λειτουργίας και κατ' επέκταση την μέτρια ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών.

- Η ζήτηση των τουριστικών αγαθών και υπηρεσιών προέρχεται κυρίως από την εσωτερική αγορά.

- Η μέση διάρκεια παραμονής των τουριστών καθώς και ο δείκτης πληρότητας θεωρούνται μικροί σε σχέση με το σύνολο της χώρας.

- Η τουριστική ανάπτυξη του Νομού, ακολούθησε την πορεία της «αυθόρμητης» απρογραμματίστης ανάπτυξης, βασισμένης κατ' εξοχήν στην ποσοτική διάσταση του τουρισμού (κλίνες, διανυκτερεύσεις κλπ.) και όχι στην ποιοτική καθώς και στην εναλλακτική αειφορική ανάπτυξη.

β) Οι Τουριστικές επιχειρήσεις

- Το μέγεθος των ξενοδοχειακών καταλυμάτων που λειτουργούν στον Νομό Αρκαδίας είναι μικρό και φέρει τα χαρακτηριστικά της οικογενειακής επιχείρησης. Ο μέσος όρος των κλινών ανά ξενοδοχειακή επιχείρηση ανέρχεται σε 20,90 κλίνες ενώ για το σύνολο της χώρας είναι 73,4.

- Οι επενδύσεις για νέα καταλύματα σύμφωνα με τις εγκρίσεις του αναπτυξιακού νόμου: 1899/90 είναι ελάχιστες, και αντιπροσωπεύουν σ' επίπεδο Νομού μόνον το 0,7% των εγκριθέντων επενδύσεων.

- Οι υπόλοιπες τουριστικές υποδομές και υποδομές του Νομού είναι αντίστοιχα ελάχιστες έως ανύπαρκτες.

- Η παροχή συμπληρωματικών προς τον ξενοδοχειακό κλάδο υπηρεσιών χαρακτηρίζεται υποτυπώδης (υπηρεσίες αναψυχής, ενοικιάσεις αυτοκινήτων κλπ.).

- Η μεγάλη συγκέντρωση τουριστικών καταλυμάτων (ξενοδοχεία, ενοικιαζόμενα δωμάτια), στην παράκτια ζώνη δημιουργούν πιέσεις δόμησης νομίμων ή αυθαιρέτων καταλυμάτων. Η έλλειψη σχεδίων χρήσεως γης και ελέγχου της δόμησης στις περιοχές αυτές οδηγεί σε υποβάθμιση της τουριστικής προσφοράς και του περιβάλλοντος.

- Τα δίκτυα και οι υπηρεσίες τουριστικής προσπέλασης και μετακινήσεων, η ανεπάρκειά τους και οι ελλείψεις συνιστούν βασικούς ανασταλτικούς παράγοντες τουριστικής ανάπτυξης.

- Η έλλειψη θεσμοθετημένων παρεμβάσεων και διαχειριστικών σχεδίων σχετικά με τους υγροβιότοπους, τα μνημεία της φύσης και συνολικά τους περιβαλλοντικούς πόρους του Νομού αποτελεί σημαντικό πρόβλημα για την ορθολογική διαχείριση των πόρων αυτών μέσω των ειδικών μορφών τουρισμού.

- Οι ελλείψεις γνώσεις του τοπικού πληθυσμού, σχετικά με την προστασία του περιβάλλοντος, την ορθολογική διαχείρισή του και την άσκηση πολυδραστηριοτήτων σχετικών με τις νέες μορφές τουρισμού και την αειφορική τουριστική ανάπτυξη, αποτελούν σημαντικό ανασταλτικό παράγοντα.

Στη συνέχεια επισημαίνονται τα αναπτυξιακά πλεονεκτήματα του Νομού και εξετάζονται οι προοπτικές ανάπτυξης ανά τομέα.

Κατόπιν αναλύεται η στρατηγική και μπαίνουν οι στόχοι ανάπτυξης ανά τομέα για να καταλήξουν στους άξονες παρέμβασης που προτείνονται.

Μια συνοπτική περιγραφή των αξόνων παρέμβασης ανά τομέα είναι :

Πρωτογενής τομέας

- Εφαρμογή πιλοτικών καλλιεργειών
- Θερμοκηπιακές καλλιέργειες
- Αναδιάρθρωση καλλιεργειών
- Τεχνική υποδομή – Εγγειοβελτιωτικά έργα
- Βελτίωση κτηνοτροφίας
- Δασοπονία
- Προώθηση μελισσοκομίας
- Αλιεία

ΣΥΝΟΨΗ

Οι ανωτέρω κατευθύνσεις συμπεριλαμβάνουν τις ακόλουθες παρεμβάσεις:

- Την αναβάθμιση των επαγγελματικών δεξιοτήτων των παραγωγών, με τη δημιουργία νέων επαγγελματιών, την υποστήριξη νέων γεωργών, την επαγγελματική κατάρτιση, την δημιουργία μητρώου αγροτών, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών και την υποστήριξη των γεωργών.

- Την ανάπτυξη συστήματος παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στους αγρότες σε θέματα νέων καλλιεργειών, τεχνολογικών εφαρμογών, χρηματοδότησης, αξιοποίησης των αγορών, μεταποίησης γεωργικών προϊόντων κ.λ.π.

- Την επίλυση του εγγειοδιαρθρωτικού προβλήματος και ειδικότερα, την παραγωγική αξιοποίηση των εδαφικών πόρων, την σύνταξη κτηματολογίου, την γενικευμένη εφαρμογή εθελουσίου αναδάσμου, την ολοκληρωμένη οργάνωση της τοπικής παραγωγής, τον εκσυγχρονισμό των αρδευτικών συστημάτων.

- Την αναδιάρθρωση της φυτικής παραγωγής, με ιδιαίτερη προτεραιότητα στην παραγωγή προϊόντων χαμηλού κόστους, υψηλής ποιότητας και διατητητικής αξίας (κηπευτικά, βιολογικά προϊόντα κ.λ.π.), την προσαρμογή των καλλιεργούμενων πλεονασματικών προϊόντων (λάδι, ελιές, όσπρια κ.λ.π.), την ανάπτυξη καλλιεργειών για ενεργειακή χρήση, την οργανική σύνδεση της φυτικής παραγωγής με την κτηνοτροφία (π.χ. παραγωγή ζωοτροφών).

- Την ανάπτυξη της κτηνοτροφίας και ειδικότερα, την οργανική σύνδεση μονάδων παραγωγής και μεταποίησης κτηνοτροφικών προϊόντων, την αναβάθμιση της υποδομής και της παραγωγικής ικανότητας των βοσκοτόπων, την εφαρμογή προγραμμάτων αύξησης της παραγωγής ζωοτροφών, την υλοποίηση ολοκληρωμένων σχεδίων βελτίωσης των κτηνοτροφικών μονάδων.

- Τον εκσυγχρονισμό της γεωργικής υποδομής και ειδικότερα, την παραγωγή σύγχρονων εισροών στην γεωργία, την σύνδεση της γεωργίας με την μεταποίηση γεωργικών προϊόντων, την εισαγωγή νέων τεχνολογιών, την ανάπτυξη της γεωργικής έρευνας, την γεωργική εκπαίδευση, την ανάπτυξη της ποιότητας και της υγιεινής των προϊόντων.

Την ανάπτυξη των γεωργικών επενδύσεων και τον τεχνολογικό εκσυγχρονισμό της παραγωγής.

Για την υλοποίηση των ανωτέρω, απαιτούνται τα ακόλουθα ολοκληρωμένα προγράμματα εφαρμογής για την ανάπτυξη του γεωργικού τομέα:

1. Ανάπτυξη νέων καλλιεργειών για παραγωγή μικρών φρούτων (blackberries, blueberries, φραγκοστάφυλα κ.λ.π.).

2. Αξιοποίηση των αρωματικών φυτών, με την επέκταση της καλλιέργειας, της συλλογής, της επεξεργασίας και της συσκευασίας τους.

3. Ανάπτυξη των θερμοκηπιακών καλλιεργειών για την παραγωγή ανθοκομικών και κηπευτικών προϊόντων, με την αξιοποίηση των τοπικών εδαφοκλιματικών συνθηκών και των ήπιων μορφών ενέργειας.

4. Προγράμματα αναδιάρθρωσης καλλιεργειών σύμφωνα με τις προβλέψεις της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής.

5. Υλοποίηση των μεγάλων εγγειοβελτιωτικών έργων και ειδικότερα τα έργα του κάμπου της Κανδήλας, του ταμιευτήρα της Τάκας, τις αναγκαίες λιμνοδεξαμενές και τον αναδασμό της γεωργικής γης για την αύξηση του μέσου μεγέθους του γεωργικού κλήρου και την αξιοποίηση των έργων υποδομής.

6. Πρόγραμμα ανάπτυξης της κτηνοτροφίας, το οποίο συμπεριλαμβάνει την βελτίωση της κτηνοτροφικής υποδομής, τον εκσυγχρονισμό των κτηνοτροφικών μονάδων, την αναβάθμιση των βοσκοτόπων, τον εκσυγχρονισμό του ζωικού κεφαλαίου, την εκπαίδευση των κτηνοτρόφων, την μεταποίηση και την βελτίωση της ποιότητας των κτηνοτροφικών προϊόντων.

7. Πρόγραμμα ανάπτυξης της δασοπονίας το οποίο συμπεριλαμβάνει:

- Αναδασώσεις περιοχών στα δασικά συμπλέγματα Αρχαίας Σκυρίτιδος - Βλαχοκερασιάς, Μαινάλου και Πάρνωνα.

- Διάνοξη δασικών δρόμων.

- Την αύξηση της δασικής παραγωγής.

- Την αναβάθμιση του συστήματος διαχείρισης των δασών.

- Την υλοποίηση έργων προστασίας και αναψυχής.

8. Πρόγραμμα ανάπτυξης της μελισσοκομίας, με σκοπό την ανάπτυξη της παραγωγής και την τυποποίηση και συσκευασία μελιού ως τοπικού χαρακτηριστικού προϊόντος.

9. Δημιουργία δομών παροχής υπηρεσιών υποστήριξης στους παραγωγούς, με σκοπό τον εκσυγχρονισμό της παραγωγής, την υλοποίηση επενδύσεων, την ενημέρωση και την εκπαίδευση.

Δευτερογενής τομέας

Σύνοψη

Οι άξονες της στρατηγικής για την ανάπτυξη της μεταποίησης είναι οι ακόλουθοι:

1. Η ανάπτυξη της μεταποίησης στο Νομό Αρκαδίας πρέπει να προσανατολισθεί:

- Σε κλάδους που αξιοποιούν τοπικά πλεονεκτήματα, δηλαδή τοπικές πρώτες ύλες, αγροτικά προϊόντα κ.λ.π.
- Σε κλάδους που παράγουν για τις ανάγκες της τοπικής αγοράς όπως ξύλο, μη μεταλλικά ορυκτά κ.λ.π.

2. Ως μοντέλο ανάπτυξης προκρίνεται η μικρή και μεσαία βιομηχανική επιχείρηση, η οποία διαθέτει ευελιξία και αποτελεσματικότητα.

3. Βασική επιλογή είναι η προσέλκυση βιομηχανικών επενδύσεων μεσαίου μεγέθους για εγκατάσταση στην ΒΙ.ΠΕ. της Τρίπολης, με τρόπο που να αξιοποιούν τα έργα οδικής σύνδεσης με την Αθήνα.

4. Λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος με:

- Την αποφυγή εγκατάστασης οχλουσών βιομηχανιών.
- Την προστασία των οικολογικά ευαίσθητων περιοχών.
- Τον περιορισμό και τον έλεγχο της ρύπανσης από οχλούσες βιομηχανίες.
- Την αξιοποίηση των ήπιων μορφών ενέργειας.

Με σκοπό την υλοποίηση των ανωτέρω στρατηγικών στόχων απαιτούνται οι ακόλουθες παρεμβάσεις:

1. Εκσυγχρονισμός και ανάπτυξη της ΒΙ.ΠΕ. Τρίπολης με την ολοκλήρωση των αναγκαίων έργων υποδομής, την σύσταση φορέα διαχείρισης με την συμμετοχή των τοπικών φορέων και την παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις της ΒΙ.ΠΕ.

2. Ανάπτυξη βιοτεχνικών υποδομών στην Μεγαλόπολη και στο Λεωνίδιο για την προσέλκυση επενδύσεων και την συγκέντρωση τοπικών επιχειρήσεων.

3. Δημιουργία Κέντρου Υποστήριξης Μ.Μ.Ε. για την παροχή υπηρεσιών στις επιχειρήσεις (επενδύσεις, χρηματοδότηση, οργάνωση; διοίκηση, εκπαίδευση, marketing κ.λ.π.).

4. Ενίσχυση της παραγωγικής δομής του νομού με την υλοποίηση επενδύσεων σε επιλεγμένους κλάδους (γεωργικές βιομηχανίες, επεξεργασία ξύλου και λαδιού, μηχανοκατασκευές, αξιοποίηση τοπικών πρώτων υλών κ.λ.π.).

Τουρισμός

Συνοπτικά οι άξονες παρέμβασης στον τουρισμό συμπεριλαμβάνουν:

A. Αξιοποίηση τουριστικών πόρων.

- Ανάπτυξη μονοπατιών
- Αξιοποίηση λίμνης Λάδωνα - ποταμού Λούσιου
- Αξιοποίηση περιοχών οικοτουρισμού (Μαίναλο, Πάρνωνα, Κάπελη, Λυκαίο) -

Αξιοποίηση μνημείων

B. Έργα τουριστικής υποδομής.

- Ξενοδοχειακά καταλύματα
- Αξιοποίηση ακτών

Γ. Τουριστική εκπαίδευση

Δ. Τουριστική προβολή

E. Τουριστικές επενδύσεις

- Χιονοδρομικό Μαινάλου
- Κέντρα πληροφόρησης
- Συνεδριακό κέντρο
- Μαρίνα
- Κέντρο ιαματικού τουρισμού Ηραίας

ΧΡΗΣΕΙΣ ΓΗΣ

Προτείνονται οι ακόλουθες δράσεις:

- Κήρυξη Ζώνης Οικιστικού Ελέγχου στην παράκτια ζώνη του Ν.Αρκαδίας.
- Ανάδειξη και προστασία πολιτιστικών μνημείων.
- Τροποποίηση Γ.Π.Σ. οικισμών.
- Πολεοδόμηση παραλιακών οικισμών.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΕΞΟΠΛΙΣΜΟΣ

ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Τα προβλήματα που παρουσιάζονται στον τομέα της εκπαίδευσης στον Νομό Αρκαδίας, αντανακλούν σε έναν μεγάλο βαθμό τα διαρθρωτικά προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας και η επίλυσή τους συνδέεται μοιραία με τις μέσο - μακροπρόθεσμες στρατηγικές επιλογές του ΥΠ.ΕΘ .Π. Θ .

Έχοντας υπ' όψιν τα ειδικά προβλήματα που απασχολούν την εκπαίδευση στον Νομό Αρκαδίας, προτείνονται οι παρακάτω άξονες παρέμβασης, οι οποίοι περιλαμβάνουν τους αντίστοιχους εξειδικευμένους στόχους:

1. Ενίσχυση υλικοτεχνικής υποδομής: Περιλαμβάνει σαν στόχους την κατασκευή, επισκευή και συντήρηση των εκπαιδευτηρίων, τον εκσυγχρονισμό του εκπαιδευτικού εξοπλισμού, την αντιμετώπιση της έλλειψης ειδικών σχολείων και την εξασφάλιση ασφαλούς πρόσβασης στα σχολεία.

2. Ενίσχυση και αξιοποίηση του εκπαιδευτικού δυναμικού: Στοχεύει στην αντιμετώπιση των σημαντικών ελλείψεων, του εξειδικευμένου και του μόνιμου εκπαιδευτικού προσωπικού του Νομού.

3. Σύνδεση της εκπαίδευσης με την κοινωνία και την παραγωγή: Αποσκοπεί στην εισαγωγή σύγχρονων εκπαιδευτικών μεθόδων και στην ανάπτυξη του επαγγελματικού προσανατολισμού στα σχολεία.

4. Ανάπτυξη ειδικών υπηρεσιών: Στοχεύει στην οργάνωση αυτοδιοικητικών υπηρεσιών από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, σε συνεργασία με ενδιαφερόμενους τοπικούς φορείς, έτσι ώστε να καλυφθούν ορισμένα κενά του εκπαιδευτικού συστήματος.

ΥΓΕΙΑ - ΠΡΟΝΟΙΑ

Προτείνονται οι παρακάτω άξονες παρέμβασης, εξειδικευμένοι στους αντίστοιχους στόχους:

1. Ενίσχυση και εκσυγχρονισμός υποδομών: Στοχεύει στην δημιουργία των ιδρυμάτων που λείπουν από το Νομό και στην συμπλήρωση και επέκταση των 'υπαρχόντων εγκαταστάσεων.

2. Ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού: Αποσκοπεί στην ανάληψη πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση των ελλείψεων σε έμψυχο δυναμικό.

3. Δημιουργία αυτοδιοικητικών υπηρεσιών: Έχει σαν στόχο την οργάνωση και εκτέλεση από την Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση και τους ΟΤΑ, προγραμμάτων που στην παρούσα φάση κρίνονται απαραίτητα και εφαρμόσιμα.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΑΓΡΟΤΙΚΟΥ - ΟΡΕΙΝΟΥ ΧΩΡΟΥ.

Προτείνεται ο σχεδιασμός και η υλοποίηση μιας ολοκληρωμένης παρέμβασης για διατήρηση και ανάπτυξη του αγροτικού - ορεινού χώρου του Ν. Αρκαδίας.

Το πρόγραμμα αυτό, πρέπει να έχει πολυτομεακό χαρακτήρα και να συμπεριλαμβάνει:

Δράσεις ενίσχυσης και αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού

Δράσεις ανάπτυξης νέων καλλιεργειών και νέων προϊόντων.

Δράσεις μεταποίησης και εμπορίας τοπικών γεωργικών προϊόντων (ενίσχυση μικρών επενδύσεων).

Δράσεις ανάπτυξης του εναλλακτικού τουρισμού.

Δράσεις προστασίας αξιοποίησης του φυσικού αρχιτεκτονικού και πολιτιστικού πλούτου του νομού.

Το πρόγραμμα προτείνεται να σχεδιασθεί και να υλοποιηθεί σε αποκεντρωμένη βάση, με ευθύνη της Ν.Α. Αρκαδίας

ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΑ ΕΡΓΑ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΑΡΚΑΔΙΑΣ

Λίμνη Τάκα

Ένα χρόνιο πρόβλημα που αντιμετώπιζε η περιοχή της Τεγέας, ήταν η αδυναμία αξιοποίησης της λίμνης Τάκα. Πρωτοβουλίες της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Αρκαδίας προς την Ευρωπαϊκή ένωση προώθησαν την λύση αυτού του προβλήματος, η οποία ήταν πόθος, επιθυμία και επιδίωξη πολλών γενεών, συμβάλλοντας καθοριστικά στην επίλυση του. Με συντονισμένες ενέργειες και παρεμβάσεις της νομαρχιακής αυτοδιοίκησης Αρκαδίας ολοκληρώθηκε η αποτύπωση και οι σχετικές μελέτες της περιοχής και επιτεύχθηκε χρηματοδότηση της κατασκευής του Ταμιευτήρα Τάκας με το ποσό των 9,6 δις δρχ.

Χιονοδρομικό Κέντρο Οστρακίνας

Στο πλαίσιο ανάδειξης της Αρκαδίας σε νομό- πρότυπο πολύπλευρης οικονομικής ανάπτυξης, η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Αρκαδίας ανέπτυξε ένα ολοκληρωμένο πρόγραμμα επέκτασης και ποιοτικής αναβάθμισης του Χιονοδρομικού Κέντρου της Οστρακίνας αλλά και αξιοποίησης του ευρύταιρου ορεινού όγκου του Μαινάλου ύψους 3 δις δρχ.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει:

- Την κατασκευή οδικού άξονα και χώρου στάθμευσης
- Τον εξηλεκτισμό των εγκαταστάσεων
- Την συντήρηση των υπάρχουσών εγκαταστάσεων
- Την ένταξη του έργου στο Γ' Κοινοτικό Πλαίσιο Στήριξης

Πολιτικό αεροδρόμιο

Αξιοποιώντας την πλεονεκτική θέση της Τρίπολης ως κέντρου της Πελοποννήσου και με στόχο την οικονομική και τουριστική ανάπτυξη του νομού, η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Αρκαδίας εκπόνησε σχετική μελέτη σκοπιμότητας για την χρησιμοποίηση του στρατιωτικού αεροδρομίου στην Τρίπολη ως πολιτικού αεροδρομίου.

Με μια σειρά ενεργειών και μετά απο αρκετές προσπάθειες η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση πέτυχε την έγκριση απο υο Γ.Ε.Α. και τον Ε.Ο.Τ. της χρησιμοποίησης του αεροδρομίου ως πολιτικού.

Οδικές Υποδομές

Η νομαρχιακή αυτοδιοίκηση Αρκαδίας προώθησε της κατασκευή και ολοκλήρωση των οδικών αξόνων:

- Τρίπολης - Καλαμάτας
- Τρίπολης – Σπάρτης
- Τρίπολης – Άστρους –Λεωνιδίου- Μονεμβασιάς
- Τρίπολης –Πάτρας
- Τρίπολης –Ολυμπίας

12.3 ΟΙΚΟΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Συνοψίζοντας στα αποτελέσματα της SWOT ανάλυσης, διαπιστώνεται ότι, οι αδυναμίες στην περιοχή παρέμβασης, εντοπίζονται γενικά, στο χαμηλό ποσοστό αξιοποίησης, ανάδειξης, διαχείρισης και εκμετάλλευσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που φέρει η περιοχή, δύναται με τον κατάλληλο σχεδιασμό που βασίζεται στη φέρουσα ικανότητα των πόρων της να στοχεύσει στην αειφορία.

Το οικονομικό μοντέλο που εφαρμόζεται στην ευρύτερη περιοχή, είτε ως εφαρμογή του γενικότερου αναπτυξιακού προτύπου που εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο, είτε ως απουσία σχεδιασμού στη βάση ενός μακροχρόνιου προγράμματος τοπικής ανάπτυξης, έχει αποτύχει, διότι η περιοχή παρουσιάζει στο σύνολο σχεδόν των δεικτών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, αρνητικούς δείκτες.

Το ζητούμενο είναι η αναθεώρηση του παραπάνω μοντέλου και η υιοθέτηση ενός νέου προτύπου οικονομικής ανάπτυξης, που να αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, εντάσσοντάς την, στα Διεθνή και Ευρωπαϊκά Πάρκα Προστατευόμενων Περιοχών με επίκεντρο που εστιάζεται στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

Η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει να επιδείξει αξιολογικά παραδείγματα επιτυχημένων μοντέλων Εθνικών Πάρκων, απάντηση στα αναπτυξιακά προβλήματα ευρύτερων χωρικών ενότητων στις ορεινές περιοχές (π.χ. Abruzzo, Ιταλία).

Η συνάρθρωση των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος και του μοντέλου της ήπιας οικονομικής ανάπτυξης ως ολοκληρωμένη πολιτική εμπίπτει στους στόχους και τη φιλοσοφία της LEADER plus. Το μοντέλο αυτό δεν είναι άλλο από την «Οικοανάπτυξη», όπως αυτή ορίζεται στο Ν. 1650/86, και κυρίως όπως έχει προκύψει, ως κοινωνική ιδεολογική και πολιτική σχολή σκέψης.

Ολόκληρο το κομμάτι της Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου, το οποίο αποτελεί και την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια ενιαία περιοχή έντονης αναπτυξιακής υστέρησης με πλήθος όμως αναξιοποίητων φυσικών και πολιτιστικών πόρων.

Η περιοχή μπορεί να διαιρεθεί στο Β. Τμήμα, το σημερινό Αρκαδικό κομμάτι της πρώην επαρχίας Κυνουρίας και στο Ν. Μέρος το Λακωνικό, των πρώην επαρχιών Επιδαύρου Λιμηράς, και Λακεδαίμονος, τα οποία διατηρούν την ίδια γεωμορφολογική εικόνα. Η ύπαρξη ενός πλέγματος χαρακτηριστικών οικισμών, από την περίοδο του 19ου αιώνα, όπως το Άστρος, η περιοχή του Πραστού, οι Μολάοι, οι ορεινοί οικισμοί των Δ.Οινούντος και Ζάρακα, η μεσαιωνική Μονεμβασιά, ο Μυστράς, τα Βάτικα, η Νεάπολη ενισχύουν την διαπίστωση αυτή. Εξ' άλλου, όπως περιγράφει στην περιήγηση του ο Πausanias στον τόμο «Λακωνικά», στην αρχαιότητα υπήρχαν αμαξηλάτοι δρόμοι που συνέδεαν το Άργος με την Σπάρτη και μαρτυρούν αρχαιολογικοί χώροι, όπως ο F.D.Wit (1641) χαρτογράφησε την περιοχή ως ενιαία διοικητική και γεωγραφική ενότητα (LACONIA).

Παρουσιάζει τις χαρακτηριστικές αδυναμίες των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, όπως θα φανεί και από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, οι οποίες οφείλονται στα εγγενή γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της (ορεινότητα εδάφους, απόσταση από αστικά κέντρα και αγορές κ.α) και στα διαρθρωτικά προβλήματα της τοπικής οικονομίας (γήρανση πληθυσμού ασχολούμενου στον πρωτογενή τομέα, δημογραφικό πρόβλημα, ελλείψεις στις υποδομές μεταποίησης και τυποποίησης πρωτογενούς παραγωγής κ.α).

Το σημαντικότερο όμως ίσως πρόβλημα είναι η μη επαρκής αξιοποίηση του σπουδαιότερου πλεονεκτήματος της, δηλαδή της πληθώρας φυσικών, αρχαιολογικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών και πολιτιστικών πόρων, οι οποίοι έχουν περιέλθει στην αφάνεια. Εξαιρέση αποτελούν οι περιοχές της Μονεμβασιάς και του Μιστρά, οι οποίες όμως έχοντας περιορισμένα περιθώρια αύξησης του αριθμού και της κίνησης των επισκεπτών τουριστών θα πρέπει να λειτουργήσουν σαν κέντρα διάδοσης και εξάπλωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς της γύρω περιοχής και διοχέτευσης της τουριστικής κίνησης προς τις υπόλοιπες «απομονωμένες» ιστορικές και πολιτιστικές περιοχές του Πάρωνα και του Ταΰγету.

Λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής των τοπικών προγραμμάτων που τέθηκαν μέσα από το Σχέδιο της κ.π Leader Plus, η περιοχή εφαρμογής εμφανίζει τα ελάχιστα κριτήρια ως προς τη δυνατότητα ένταξής της, ήτοι παρουσιάζει έντονο αγροτικό χαρακτήρα (χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και μεγάλο ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα), περιορισμένη έκταση που αναφέρεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου (περίπου το 1/4 αυτής), ομοιογενές σύνολο από φυσικό οικονομική - κοινωνική άποψη και επαρκή πληθυσμιακή μάζα που ανέρχεται σε 64.244 άτομα (απογραφή 2001).

Η επιλογή της περιοχής εφαρμογής στηρίχθηκε ουσιαστικά στη δυνατότητα που έχει μέσω της ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς της περιβάλλοντος να αξιοποιήσει τους υφιστάμενους πόρους, με σκοπό την κοινωνικό - οικονομική ανάπτυξη, σε συνδυασμό με την προστασία και διατήρηση των φυσικών της πόρων. Η ύπαρξη φυσικών οικοσυστημάτων αναμφισβήτητης αισθητικής και παραγωγικής αξίας, καθώς και μνημείων ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς συνθέτουν ένα τοπίο με μεγάλες δυνατότητες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, το οποίο μέσω ενός σύγχρονου μοντέλου ήπιας ανάπτυξης με κέντρο την προστασία και ανάδειξη αυτού είναι σε θέση να προσδώσει μια ξεχωριστή ταυτότητα και αξία στην περιοχή. Το μοντέλο αυτό, ενισχύεται θεσμικά τόσο από την θεσμοθέτηση του Οικολογικού Πάρκου Πάρωνα (Ν.1650/86) όσο και από την εκπόνηση του Ε.Π.Μ για τον Ταΰγετο και το Δέλτα του Ευρώτα. (Β' Κ.Π.Σ.- ΕΠΠΕΡ ΙΙ, Πρόγραμμα LIFE).

Συνεπώς, η βασική φιλοσοφία της αειφορικής ανάπτυξης που διέπει την Leader Plus με την ανάγκη της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος να τοποθετείται σε θέμα ύψιστης προτεραιότητας, ταυτίζεται πλήρως με την επιλογή της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης, μιας περιοχής περιβαλλοντικά προστατευόμενης αλλά και συνάμα έντονης αναπτυξιακής υστέρησης, που χρήζει ενός ήπιου μοντέλου οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Θέμα Συσπείρωσης - Στόχοι - Στρατηγική

Συνοψίζοντας στα αποτελέσματα της SWOT ανάλυσης, όπως αυτή περιγράφηκε στο Κεφάλαιο 5 της αρχικής μελέτης του τοπικού προγράμματος, διαπιστώνεται ότι, οι αδυναμίες στην περιοχή παρέμβασης, εντοπίζονται γενικά, στο χαμηλό ποσοστό αξιοποίησης, ανάδειξης, διαχείρισης και εκμετάλλευσης των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που φέρει η περιοχή, δύναται με τον κατάλληλο σχεδιασμό που βασίζεται στη φέρουσα ικανότητα των πόρων της να στοχεύσει στην αειφορία.

Το οικονομικό μοντέλο που εφαρμόζεται στην ευρύτερη περιοχή, είτε ως εφαρμογή του γενικότερου αναπτυξιακού προτύπου που εφαρμόζεται σε εθνικό επίπεδο, είτε ως απουσία σχεδιασμού στη βάση ενός μακροχρόνιου προγράμματος τοπικής ανάπτυξης, έχει αποτύχει, διότι η περιοχή παρουσιάζει στο σύνολο σχεδόν των δεικτών οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, αρνητικούς δείκτες.

Το ζητούμενο είναι η αναθεώρηση του παραπάνω μοντέλου και η υιοθέτηση ενός νέου προτύπου οικονομικής ανάπτυξης, που να αξιοποιεί τα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιοχής, εντάσσοντάς την, στα Διεθνή και Ευρωπαϊκά Πάρκα Προστατευόμενων Περιοχών με επίκεντρο που εστιάζεται στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.

. Η ευρωπαϊκή εμπειρία έχει να επιδείξει αξιολογικά παραδείγματα επιτυχημένων μοντέλων Εθνικών Πάρκων, απάντηση στα αναπτυξιακά προβλήματα ευρύτερων χωρικών ενοτήτων στις ορεινές περιοχές (π.χ. Abruzzo, Ιταλία).

Η συνάρθρωση των πολιτικών προστασίας του περιβάλλοντος και του μοντέλου της ήπιας οικονομικής ανάπτυξης ως ολοκληρωμένη πολιτική εμπίπτει στους στόχους και τη φιλοσοφία της LEADER plus. Το μοντέλο αυτό δεν είναι άλλο από την «Οικονομική ανάπτυξη», όπως αυτή ορίζεται στο Ν. 1650/86, και κυρίως όπως έχει προκύψει, ως κοινωνική ιδεολογική και πολιτική σχολή σκέψης.

Ολόκληρο το κομμάτι της Νοτιοανατολικής Πελοποννήσου, το οποίο αποτελεί και την προτεινόμενη περιοχή παρέμβασης, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια ενιαία περιοχή έντονης αναπτυξιακής υστέρησης με πλήθος όμως αναξιοποίητων φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Η περιοχή μπορεί να διαιρεθεί στο Β. Τμήμα, το σημερινό Αρκαδικό κομμάτι της πρώην επαρχίας Κυνουρίας και στο Ν. Μέρος το Λακωνικό, των πρώην επαρχιών Επιδάουρου Λιμηράς, και Λακεδαιμόνος, τα οποία διατηρούν την ίδια γεωμορφολογική εικόνα. Η ύπαρξη ενός πλέγματος χαρακτηριστικών οικισμών, από την περίοδο του 19ου αιώνα, όπως το Άστρος, η περιοχή του Πραστού, οι Μολάοι, οι ορεινοί οικισμοί των Δ.Οιούντος και Ζάρακα, η μεσαιωνική Μονεμβασιά, ο Μυστράς, τα Βάτικα, η Νεάπολη ενισχύουν την διαπίστωση αυτή. Εξ' άλλου, όπως περιγράφει στην περιήγηση του ο Πausanias στον τόμο «Λακωνικά», στην αρχαιότητα υπήρχαν αμαξηλάτοι δρόμοι που συνέδεαν το Άργος με την Σπάρτη και μαρτυρούν αρχαιολογικοί χώροι, όπως ο F.D.Wit (1641) χαρτογράφησε την περιοχή ως ενιαία διοικητική και γεωγραφική ενότητα (LACONIA).

Παρουσιάζει τις χαρακτηριστικές αδυναμίες των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών, όπως θα φανεί και από την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης, οι οποίες οφείλονται στα εγγενή γεωμορφολογικά χαρακτηριστικά της (ορεινότητα εδάφους, απόσταση από αστικά κέντρα και αγορές κ.α) και στα διαρθρωτικά προβλήματα της τοπικής οικονομίας (γήρανση πληθυσμού ασχολούμενου στον πρωτογενή τομέα, δημογραφικό πρόβλημα, ελλείψεις στις υποδομές μεταποίησης και τυποποίησης πρωτογενούς παραγωγής κ.α).

Το σημαντικότερο όμως ίσως πρόβλημα είναι η μη επαρκής αξιοποίηση του σπουδαιότερου πλεονεκτήματος της, δηλαδή της πληθώρας φυσικών, αρχαιολογικών, ιστορικών, αρχιτεκτονικών και πολιτιστικών πόρων, οι οποίοι έχουν περιέλθει στην αφάνεια. Εξαιρεση αποτελούν οι περιοχές της Μονεμβασιάς και του Μιστρά, οι οποίες όμως έχοντας περιορισμένα περιθώρια αύξησης του αριθμού και της κίνησης των επισκεπτών τουριστών θα πρέπει να λειτουργήσουν σαν κέντρα διάδοσης και εξάπλωσης της πολιτιστικής κληρονομιάς της γύρω περιοχής και διοχέτευσης της τουριστικής κίνησης προς τις υπόλοιπες «απομονωμένες» ιστορικές και πολιτιστικές περιοχές του Πάρωνα και του Ταΰγету.

Λαμβάνοντας υπόψη τα κριτήρια αξιολόγησης και επιλογής των τοπικών προγραμμάτων που τέθηκαν μέσα από το Σχέδιο της κ.π Leader Plus, η περιοχή εφαρμογής εμφανίζει τα ελάχιστα κριτήρια ως προς τη δυνατότητα ένταξής της, ήτοι παρουσιάζει έντονο αγροτικό χαρακτήρα (χαμηλή πληθυσμιακή πυκνότητα και μεγάλο ποσοστό απασχόλησης στον πρωτογενή τομέα), περιορισμένη έκταση που αναφέρεται στο νοτιοανατολικό τμήμα της Περιφέρειας Πελοποννήσου (περίπου το 1/4 αυτής), ομοιογενές σύνολο από φυσικό οικονομική - κοινωνική άποψη και επαρκή πληθυσμιακή μάζα που ανέρχεται σε 64.244 άτομα (απογραφή 2001).

Η επιλογή της περιοχής εφαρμογής στηρίχθηκε ουσιαστικά στη δυνατότητα που έχει μέσω της ανάδειξης του φυσικού και ανθρωπογενούς της περιβάλλοντος να αξιοποιήσει τους υφιστάμενους πόρους, με σκοπό την κοινωνικό - οικονομική ανάπτυξη, σε συνδυασμό με την προστασία και διατήρηση των φυσικών της πόρων. Η ύπαρξη φυσικών οικοσυστημάτων αναμφισβήτητης αισθητικής και παραγωγικής αξίας, καθώς και μνημείων ιστορικής και πολιτιστικής κληρονομιάς συνθέτουν ένα τοπίο με μεγάλες δυνατότητες οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης, το οποίο μέσω ενός σύγχρονου μοντέλου ήπιας ανάπτυξης με κέντρο την προστασία και ανάδειξη αυτού είναι σε θέση να προσδώσει μια ξεχωριστή ταυτότητα και αξία στην περιοχή. Το μοντέλο αυτό, ενισχύεται θεσμικά τόσο από την θεσμοθέτηση του Οικολογικού Πάρκου Πάρωνα (Ν.1650/86) όσο και από την εκπόνηση του Ε.Π.Μ για τον Ταΰγετο και το Δέλτα του Ευρώτα. (Β' Κ.Π.Σ.- ΕΠΠΕΡ ΙΙ, Πρόγραμμα LIFE).

Συνεπώς, η βασική φιλοσοφία της αειφορικής ανάπτυξης που διέπει την Leader Plus με την ανάγκη της διατήρησης του φυσικού περιβάλλοντος να τοποθετείται σε θέμα ύψιστης προτεραιότητας, ταυτίζεται πλήρως με την επιλογή της προτεινόμενης περιοχής παρέμβασης, μιας περιοχής περιβαλλοντικά προστατευόμενης αλλά και συνάμα έντονης αναπτυξιακής υστέρησης, που χρήζει ενός ήπιου μοντέλου οικονομικής και κοινωνικής ανάπτυξης.

Οι στρατηγικοί και ειδικοί (τακτικοί) στόχοι του τοπικού προγράμματος καθώς και οι συσχετίσή τους παρουσιάζονται στον πίνακα που ακολουθεί:

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ - ΤΑΚΤΙΚΟΙ (ΕΙΔΙΚΟΙ) ΣΤΟΧΟΙ

Ολοκληρωμένη ανάπτυξη με διαφοροποίηση της παραγωγικής βάσης, αξιοποίηση και προστασία των φυσικών πόρων. Ενίσχυση της νεανικής και γυναικείας επιχειρηματικότητας. Ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας των επιχειρήσεων με βελτίωση της οργάνωσης και σταθεροποίησης της ποιότητας της παραγωγής. Ενίσχυση της εταιρικής και της δικτύωσης των επιχειρήσεων. Ανάδειξη αξιοποίηση και προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων. Ενίσχυση της ταυτότητας, της συνεκτικότητας, της προσελκυστικότητας και της εξωστρέφειας της περιοχής με δημιουργία προϋποθέσεων για την οικονομική και κοινωνική σύγκλιση. Ενίσχυση της δικτύωσης και των συνεργασιών σε περιφερειακό, εθνικό και διεθνές επίπεδο. Δημιουργία - ενδυνάμωση συλλογικών σχημάτων αναπτυξιακής πολιτικής. Εισαγωγή νέων τεχνολογιών στην παραγωγή και τον αναπτυξιακό σχεδιασμό.

12.4 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Η Αναπτυξιακή Μελέτη του Νομού Μεσσηνίας προσφέρει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο δράσης για την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας και την άρση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης που εκδηλώθηκε εδώ και μια εικοσαετία. Από αυτή την πλευρά μπορεί να αποτελέσει το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού για τα επόμενα πέντε έτη της εφαρμογής του.

Τη στιγμή που γράφεται αυτός ο επίλογος, έχει γίνει ήδη γνωστό ότι οι προσπάθειες των τοπικών φορέων για την ένταξη της Μεσσηνίας στην Γ' ζώνη αναπτυξιακών κινήτρων ν.2601/98 πέτυχαν, γεγονός που δημιουργεί προσδοκίες για προσέλκυση επενδύσεων στην περιοχή. Αν και η επίδραση του νόμου αναμένεται να είναι σημαντική, θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι στις ίδιες νομοθετικές ρυθμίσεις εντάχθηκαν και άλλες περιοχές, ορισμένες από τις οποίες είναι ανταγωνιστικές της Μεσσηνίας και ως προς τη διάρθρωση της παραγωγής και ως προς τη θέση. Αυτό σημαίνει ότι η Μεσσηνία για να αξιοποιήσει τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του Νομού και να προσελκύσει επενδυτικά κεφάλαια θα πρέπει να ενισχύσει εξίσου την προβολή των υφιστάμενων συγκριτικών της πλεονεκτημάτων, αλλά και τη δημιουργία μιας σειράς νέων με σκοπό τη διαμόρφωση μιας διαφορετικής εικόνας για το Νομό που θα στηρίζεται σε ένα εκσυγχρονισμένο επιχειρηματικό περιβάλλον.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ

Παρουσίαση Μεθόδων Εκτίμησης των Επιπτώσεων από την Εφαρμογή Αναπτυξιακών Προγραμμάτων

Στο σημείο αυτό είναι χρήσιμο να αναφερθούμε στη μεθοδολογία αξιολόγησης των επιπτώσεων εφαρμογής των αναπτυξιακών προγραμμάτων σε μακροοικονομικό και μικροοικονομικό τομεακό επίπεδο και πιο συγκεκριμένα στον τρόπο εκτίμησης των επιπτώσεων των δαπανών που προτείνεται να πραγματοποιηθούν στα πλαίσια των προγραμμάτων. Οι επιπτώσεις αυτές αφορούν:

1. Στη διαμόρφωση των βασικών οικονομικών μεγεθών της περιφέρειας (μεγέθυνση)
2. Στη διαφοροποίηση της δομής του τοπικού οικονομικού συστήματος (ανάπτυξη)

Βασικά στοιχεία για την εκτίμηση των επιπτώσεων είναι ο προσδιορισμός των πολλαπλασιαστικών επιπτώσεων των πραγματοποιούμενων δαπανών και η διάχυση των επιπτώσεων αυτών μέσω του πλέγματος κλάδων και τομέων του τοπικού παραγωγικού συστήματος. Οι μέθοδοι που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τον προσδιορισμό αυτών των μεγεθών είναι:

1. Οικονομετρικά μοντέλα
2. Ανάλυση κόστους - οφέλους
3. Μοντέλα που βασίζονται στη θεωρία της οικονομικής βάσης
4. Ανάλυση πινάκων εισροών - εκροών

Η Αναπτυξιακή Μελέτη του Νομού Μεσσηνίας προσφέρει ένα συγκεκριμένο πλαίσιο δράσης για την ανάκαμψη της τοπικής οικονομίας και την άρση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης που εκδηλώθηκε εδώ και μια εικοσαετία. Από αυτή την πλευρά μπορεί να αποτελέσει το Επιχειρησιακό Σχέδιο Ανάπτυξης του Νομού για τα επόμενα πέντε έτη της εφαρμογής του.

Τη στιγμή που γράφεται αυτός ο επίλογος, έχει γίνει ήδη γνωστό ότι οι προσπάθειες των τοπικών φορέων για την ένταξη της Μεσσηνίας στην Γ' ζώνη αναπτυξιακών κινήτρων ν.2601/98 πέτυχαν, γεγονός που δημιουργεί προσδοκίες για προσέλκυση επενδύσεων στην περιοχή. Αν και η επίδραση του νόμου αναμένεται να είναι σημαντική, θα πρέπει να τονιστεί το γεγονός ότι στις ίδιες νομοθετικές ρυθμίσεις εντάχθηκαν και άλλες περιοχές, ορισμένες από τις οποίες είναι ανταγωνιστικές της Μεσσηνίας και ως προς τη διάρθρωση της παραγωγής και

ως προς τη θέση. Αυτό σημαίνει ότι η Μεσσηνία για να αξιοποιήσει τις ευνοϊκές ρυθμίσεις του Νομού και να προσελκύσει επενδυτικά κεφάλαια θα πρέπει να ενισχύσει εξίσου την προβολή των υφιστάμενων συγκριτικών της πλεονεκτημάτων, αλλά και τη δημιουργία μιας σειράς νέων με σκοπό τη διαμόρφωση μιας διαφορετικής εικόνας για το Νομό που θα στηρίζεται σε ένα εκσυγχρονισμένο επιχειρηματικό περιβάλλον.

Η υφιστάμενη εμπειρία από την παροχή αναπτυξιακών κινήτρων φανερώνει ότι, όσο σημαντικά και αν είναι τα επενδυτικά κίνητρα, μόνα τους δεν αρκούν για την ανάπτυξη μιας περιοχής. Ειδικά στην Ελλάδα, η εμπειρία έδειξε ότι μπορεί να λειτουργήσουν και αρνητικά ενισχύοντας τη δημιουργία μονοκλαδικών παραγωγικών τοπικών συστημάτων και εντείνοντας τις ανισότητες. Συνεπώς η ένταξη της περιοχής στο νέο αναπτυξιακό νόμο δε θα πρέπει να οδηγήσει σε απλοϊκούς συνειρμούς ή προσδοκίες αυτόματης επίλυσης των προβλημάτων που δημιουργήθηκαν από τη βιομηχανική κρίση. Αντιθέτως, θα λέγαμε ότι τώρα που δίνεται μια πραγματική ευκαιρία, η στρατηγική που προτείνεται από τη μελέτη θα πρέπει να προωθεί με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο. Ο στόχος πρέπει να είναι η μεγιστοποίηση των ωφελειών που είναι δυνατόν να προκύψουν από την ένταξη του Νομού στη Γ' ζώνη των αναπτυξιακών κινήτρων και το 3' Κ.Π.Σ.

Η διεκδίκηση από τους τοπικούς φορείς ενός νέου αναπτυξιακού ρόλου και η δημιουργία ενός συνολικά θετικού επενδυτικού κλίματος στην περιοχή θα αποτελέσει σημείο κλειδί στη νέα αναπτυξιακή διαδικασία. Οι τοπικοί φορείς της Μεσσηνίας διαθέτουν τη θέληση και τις δυνατότητες να ανταποκριθούν σε αυτή την πρόκληση. Παρά το συγκεντρωτικό χαρακτήρα της δημόσιας διοίκησης στην Ελλάδα, θεωρούμε ότι στη Μεσσηνία υπάρχει το δυναμικό που θα στηρίξει τη νέα αναπτυξιακή διαδικασία, χρειάζεται όμως καθοδήγηση από δομές που θα οργανώσουν και θα συντονίσουν τις δράσεις. Η Αναπτυξιακή Μελέτη προτείνει νέες μεθόδους και δομές ενεργοποίησης του ενδογενούς δυναμικού του Νομού οι οποίες θα συμβάλουν στην αύξηση της αποτελεσματικότητάς του.

Από πρακτικής πλευράς, η παραπάνω δέσμευση συνεπάγεται τη λήψη μιας σειράς αποφάσεων που αφορούν τόσο το πολιτικό όσο και το διοικητικό επίπεδο και . αποτελούν βασικές προϋποθέσεις για την επιτυχία της όλης προσπάθειας.

Για τους αρμόδιους φορείς η αποδοχή του σημαίνει ότι:

- Συμφωνούν στην εφαρμογή του προτεινόμενου Αναπτυξιακού Προγράμματος
- Δεσμεύονται να ενεργοποιηθούν σοβαρά σε δράσεις με σκοπό την εξασφάλιση των απαιτούμενων πόρων για τη χρηματοδότηση του Προγράμματος
- Αναλαμβάνουν την υποχρέωση να συμμετέχουν ενεργά στις απαραίτητες οργανωτικές δομές για την εφαρμογή του Προγράμματος.

Η συμφωνία στην εφαρμογή ενός πολυετούς προγράμματος σημαίνει ότι οι βασικές επιλογές και οι στόχοι του θα παραμείνουν σταθεροί για μεγάλο χρονικό διάστημα και εν πάση περιπτώσει η τροποποίησή τους μπορεί να γίνει μόνο για λόγους βελτιστοποίησης της αποδοτικότητας και αποτελεσματικότητάς του. Η εξασφάλιση της ευρύτερης δυνατής αποδοχής των επιλογών και των στόχων του Προγράμματος σε πολιτικό επίπεδο αποτελεί τη βασική προϋπόθεση για την προώθηση της εφαρμογής του σε όλη τη διάρκειά του.

Αξιολογώντας όλες τις δυνατότητες, δε θα πρέπει να μας διαφεύγει ότι η αλληλεξάρτηση του τοπικού με το ευρύτερο (Εθνικό και Κοινοτικό) επίπεδο. Η σχέση αυτή η οποία εξακολουθεί να παραμένει ιδιαίτερα ανισοβαρή, θέτει μια σειρά προϋποθέσεων για την επιτυχία των τοπικών πολιτικών. Με δεδομένη την ευαισθησία των αγορών και των επενδυτικών αποφάσεων, τυχόν φόβοι για πολιτική αστάθεια ή ανατροπή του πλαισίου άσκησης οικονομικής πολιτικής, θα λειτουργήσουν ανασταλτικά και αντίρροπα ως προς τις αναπτυξιακές προσπάθειες των τοπικών κοινωνιών. Στην περίπτωση της Πελοποννήσου, η αναμενόμενη αύξηση του ποσοστού συμμετοχής του νέου Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος στο σύνολο του Περιφερειακού Σκέλους του Γ' Κ.Π.Σ αυξάνει σημαντικά τις αναπτυξιακές προοπτικές του Νομού.

Ως προς τις αναμενόμενες μακροοικονομικές επιπτώσεις των προτεινόμενων έργων θα πρέπει να σημειωθεί ότι κατά την αξιολόγησή τους θα πρέπει να ληφθεί υπόψη, πέρα από τα χαρακτηριστικά του τοπικού και του εθνικού πλαισίου ανάλυσης και η διαθέσιμη διεθνής εμπειρία από αντίστοιχες περιπτώσεις περιοχών αγροτικού χαρακτήρα η οποία αφήνει μεγάλα περιθώρια αισιοδοξίας. Η εκμετάλλευση των συγκριτικών πλεονεκτημάτων για την αναδιάρθρωση της τοπικής οικονομίας έχει ήδη εφαρμοστεί σε πολλές περιοχές άλλων χωρών και έχει αποδώσει.

Τα έργα που προτείνονται στις περισσότερες περιπτώσεις διαθέτουν μια εμπειρική υποστήριξη. Ταυτόχρονα είναι προσαρμοσμένα στους Εθνικούς, Κοινοτικούς και τοπικούς περιορισμούς ώστε να είναι απολύτως εφικτά και ρεαλιστικά. Η έγκαιρη υλοποίησή τους εκτιμήθηκε ότι θα συμβάλλει στην ουσιαστική αύξηση της απασχόλησης και του Α.Ε.Π., στη βελτίωση των χαρακτηριστικών του εργατικού δυναμικού και την αντιμετώπιση της ανεργίας και των επιπτώσεών της, στη βελτίωση της διάρθρωσης και στον εκσυγχρονισμό της τοπικής οικονομίας.

12.5 ΜΕΛΕΤΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΖΩΟΓΟΝΗΣΗ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΕΣΣΗΝΙΑΣ

Η μελέτη αυτή είναι το τελικό κείμενο για την αναζωογόνηση και ανάπτυξη της Καλαμάτας και της Μεσσηνίας. Η μελέτη παραδόθηκε τον Σεπτέμβριο του 1987 λίγο μετά από τον καταστρεπτικό σεισμό που είχε γίνει στη περιοχή. Λόγω του ότι έχει παρέλθει ήδη μια δεκαπενταετία αρκετά από τα στοιχεία της μελέτης έχουν αλλάξει και θα ήταν άσκοπο να συμπεριληφθούν στη σύνοψη αυτή. Θα γίνει μια προσπάθεια να αναφερθούν στη σύνοψη κάποια στοιχεία που είναι περισσότερο διαχρονικά και τέλος θα γίνει αναφορά στις προτάσεις που καταλήγει η μελέτη.

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Αξίζει να σταθούμε σε μερικά στοιχεία που αφορούν στο περιβάλλον του Νομού όπως:

- Τα ειδικά οικοσυστήματα και περιοχές με οικολογικό ενδιαφέρον που είναι
- Τα δάση της κεφαλληνιακής ελάτης στον Ταΰγετο
- Το νησί Σαπιέντζα
- Η περιοχή Αγριλίου
- Το Καμάρι Πυλίας

Η λιμνοθάλασσα Νταλιάνης - Γιάλοβας η οποία παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον λόγω της πλούσιας χλωρίδας και πανίδας που περιλαμβάνει είδη που κινδυνεύουν να εξαφανιστούν.

ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΦΥΣΙΚΟΥ ΚΑΛΟΥΣ

Τοπία

Μεσσηνιακή Μάνη, περιοχή Πύλου, περιοχή Καρδαμύλης, Ταΰγετος και φαράγγι Βιρού.

Σπήλαια

Αγίου Δημητρίου Σεληνίτσας, Καταφύγιο Βασιινιδίου και Τραχήλας

Παραδοσιακοί οικισμοί

Πύλου, Μεθώνης, Κορώνης, Ιστορικό κέντρο Καλαμάτας και οικισμοί Μεσσηνιακής Μάνης.

Τα συμπεράσματα που καταλήγει η μελέτη είναι ότι η περιβαλλοντική εικόνα του Νομού δεν είναι άψογη χωρίς όμως να έχει οξυμένα προβλήματα. Τα προβλήματα που παρουσιάζονται είναι μάλλον τοπικά που όμως αν δεν ελεγχθούν μπορεί να εξελιχθούν αρνητικά στο άμεσο μέλλον.

Οι κύριες αιτίες των προβλημάτων είναι:

- Ρύπανση από ελαιουργία
- Ανεξέλεγκτη διάθεση αστικών λυμάτων
- Ανεξέλεγκτη διάθεση απορριμμάτων
- Υπεράντληση υδροφόρων οριζόντων
- Λιπάσματα , φυτοφάρμακα
- Ανορθολογική υπεραλίευση και κυνήγι

12.6 ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΤΩΝ ΟΡΕΙΝΩΝ ΟΓΚΩΝ ΤΗΣ ΖΗΡΕΙΑΣ, ΤΟΥ ΜΑΙΝΑΛΟΥ, ΤΟΥ ΤΑΥΓΕΤΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΑΡΝΩΝΑ

Οι προοπτικές ανάπτυξης της περιοχής Πελοποννήσου που περιλαμβάνει τον ορεινό όγκο της Ζήριας, του Μαινάλου, του Ταΰγετου και του Παρνώνα με στόχο την επίτευξη μιας ήπιας οικονομικής ανάπτυξης εξετάζεται υπό το πρίσμα των ευρύτερων αναπτυξιακών έργων (οικονομικών-κοινωνικών-πολιτιστικών) που είτε έχουν προγραμματιστεί είτε έχουν δρομολογηθεί, ώστε να αποτρέψουν την φθίνουσα πορεία της περιοχής και κατά συνέπεια αναμένεται να επιδράσουν άμεσα στο προτεινόμενο έργο από την παρούσα μελέτη. Για την προσέγγιση ενός πρότυπου βιώσιμης αναπτυξιακής μελέτης σε πρώτη φάση επιχειρείται επιμερισμός των υπό ανάπτυξη ζωνών με στόχο να καταγραφούν καλύτερα τα ισχύοντα δεδομένα και να προταθεί το κατάλληλο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης.

Στο κύριο μέρος της μελέτης προσεγγίζονται αναλυτικά τα χαρακτηριστικά και ιδιαιτερότητες των περιοχών μελέτης με γνώμονα τα οποία στην συνέχεια αναλύεται η προτεινόμενη βασική στρατηγική ανάπτυξης και οι εφαρμογές της στις επιμέρους περιοχές με ανάλογη προσαρμογή στις κατά τόπου αναγκαίες, όπου αυτό είναι απαραίτητο για την επίτευξη του στόχου, την διαχείριση του εσωτερικού τμήματος της Πελοποννήσου που ορίζεται από τον ορεινό χώρο της Ζηρείας, του Μαινάλου, του Ταυγέτου και του Πάρνωνα, με στόχο την ήπια-οικολογική -τουριστική ανάπτυξη του .

Γενική Παρουσίαση

Πρώτη παραδοχή της μελέτης στα πλαίσια της καταγραφής των γενικότερων παραμέτρων που θα μπορούσαν επηρεάσουν την αναπτυξιακή τουριστική ανάπτυξη του εσωτερικού κατά βάση ορεινού τμήματος της Πελοποννήσου αποτελεί η ανίσχυρη οικονομική της βάση και η έλλειψη σε υποδομών. Η κεντρική Πελοπόννησος παραμένει απομονωμένη από τους κεντρικούς εσωτερικούς οδικούς άξονες αλλά και τους διεθνείς.

Οι προοπτικές και οι προγραμματισμένες βελτιώσεις στο Εθνικό οδικό δίκτυο δεν πρόκειται να την ωφελήσουν άμεσα, μόνο έμμεσα, ενώ πρόκειται να συμμετάσχει στις εξελίξεις σε περιορισμένο βαθμό. Η περιθωριοποίηση της αυξάνεται από την έλλειψη εναλλακτικών μέσων σύνδεσης τόσο σε εσωτερικό όσο και διεθνές επίπεδο. Στο σημείο αυτό γίνεται καταγραφή της απουσίας οργανωμένου αεροδρομίου, λιμενικών εγκαταστάσεων και σιδηροδρομικού δικτύου. Η λειτουργία των υφιστάμενων και η έλλειψη, επίσης, συγκεκριμένων προοπτικών εξέλιξης αποτελούν μια ακόμη παράμετρο του προβλήματος της υπερτοπικής απομόνωσης. Μοναδική θετική παράμετρος για την ενίσχυση της αναπτυξιακής πορείας της περιοχής θα μπορούσε να αποτελέσει η χάραξη και υλοποίηση σύγχρονου οδικού δικτύου που θα προωθούσε την σύνδεση με την ευρύτερη μητροπολιτική περιφέρεια της Αθήνας.

Όσον αφορά τις οικονομικές προοπτικές προσδιορίζονται από τις δράσεις που προβλέπονται για την Κ.Α.Π και την εξάρτηση του πληθυσμού κατά πλειοψηφία από την αγροτική οικονομία. Η στήριξη στην πρωτογενή παραγωγή με μικρού μεγέθους αγροτικές καλλιέργειες αναμένεται στα πλαίσια των νέων επιταγών από την εφαρμογή της Κ.Α.Π να μην ασκήσει έντονες πιέσεις στο βιοτικό επίπεδο του πληθυσμού. Το βασικό αδιέξοδο στο οποίο έχουν περιέλθει οι τοπικές κοινωνίες προέρχεται από την συρρίκνωση του ενεργού αγροτικού πληθυσμού με την φυγή των νέων προς τα μεγάλα αστικά κέντρα. Σε συνδυασμό με την υφιστάμενη υστέρηση σε υποδομές η αστυφιλία φέρνει στο προσκήνιο επιτακτική την ανάγκη για άνοιγμα σε σύγχρονες γεωργικές μεθόδους και στον τουρισμό με Μ.Μ.Ε.

Αν και η περιφέρεια Πελοποννήσου δεν προβλέπεται να ευνοηθεί άμεσα από τα προβλεπόμενα έργα για την διοργάνωση των Αγώνων του 2004 θα αποκοιμίσει κάποια έμμεσα οφέλη, τα οποία υπό το πρίσμα της παρούσας μελέτης θα μπορούσαν να συνοψισθούν στα ακόλουθα:

1. Προβολή και της Πελοποννήσου μέσα από το μακροχρόνιο πρόγραμμα διεθνούς πληροφόρησης και μάρκετινγκ στα πλαίσια της προετοιμασίας για τους Ολυμπιακούς Αγώνες του 2004.
2. Αξιόλογες είναι οι προοπτικές από την διοργάνωση της Πολιτιστικής Ολυμπιάδας, στην οποία ενεργό μέρος προβλέπεται να διεκδικήσει και η Κεντρική Πελοπόννησος με την περιοχή της Ολυμπίας.

Το γενικότερο πλαίσιο της τουριστικής πολιτικής μετά από το 1993 στηρίζεται στο πρότυπο οργάνωσης των Π.Ο.Τ.Α και στις επενδυτικές κατευθύνσεις του Β' Κ.Π.Σ. Στόχος της συγκεκριμένης στρατηγικής είναι η προσέλκυση τουριστών υψηλού οικονομικού επιπέδου από τον Ε.Ο.Τ και τις ιδιωτικές επιχειρήσεις που θα αναλάβουν την προσφορά των τουριστικών υπηρεσιών. Η αντικειμενικότερη δυσκολία στην εφαρμογή της συγκεκριμένης στρατηγικής επικεντρώνεται στο ότι παραβλέπει την ανάγκη της διαφοροποίησης. Η επιμέρους αρνητική κριτική ως προς την εφαρμογή της συγκεκριμένης στρατηγικής επικεντρώνεται στα ακόλουθα:

1. Το συγκεκριμένο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης έχει εφαρμοστεί με επιτυχία σε χώρες ή περιοχές που προσφέρουν μεγάλου μεγέθους τουριστικά καταλύματα. Στην Ελλάδα τα μεγέθη αποκλίνουν πολύ από τις προδιαγραφές της συγκεκριμένης στρατηγικής για να είναι εφικτή έστω και μια προσαρμογή του μοντέλου στις τοπικές συνθήκες.

2. Επιπλέον, η κριτική εστιάστηκε στο γεγονός ότι η πολιτική των Π.Ο.Τ.Α λειτουργεί ως ξένο σώμα προς την παραγωγική και κοινωνική δομή της περιοχής.

3. Το μοντέλο δεν περιλαμβάνει στρατηγικές ικανοποίησης της ζήτησης για οργανωμένο μαζικό τουρισμό που προϋποθέτει διαφοροποίηση και ευελιξία στις παρεχόμενες υπηρεσίες ή την προσφορά ήπιων μορφών εναλλακτικού τουρισμού.

4. Η οργανωτική δομή και το προτεινόμενο διοικητικό μοντέλο προβλέπει την μεταφορά πολλών αρμοδιοτήτων σε φορείς που δραστηριοποιούνται στα διεθνή πλαίσια της τουριστικής αγοράς. Χωροταξικά η οργανωτική και διοικητική δομή της περιοχής λειτουργεί σε τοπικά πλαίσια.

Παρά τις επιφυλάξεις η αποτελεσματικότητα του μοντέλου των Π.Ο.Τ.Α θα κριθεί στην πράξη καθώς υπάρχει έγκριση για την επένδυση της Π.Ο.Τ.Α Μεσσηνίας. Για την αντιμετώπιση των αρνητικών προαναφερόμενων παραμέτρων στην Μεσσηνία η μελέτη προτείνει μια σειρά από μέτρα και προϋποθέσεις:

1. Ολοκλήρωση οδικών αξόνων
2. Εξασφάλιση πολλαπλασιαστικών επιδόσεων από την διασύνδεση με την τοπική παραγωγική δομή και την ευρύτερη-υπερτοπική τουριστική δομή της περιοχής με αξιολόγηση της ζήτησης σε προϊόντα και υπηρεσίες

3. Προσέλκυση ποιοτικής τουριστικής ζήτησης

4. Πρόβλεψη για περιβαλλοντική προστασία

5. Συνολική αναβάθμιση των τουριστικών υπηρεσιών της Πελοποννήσου

6. Συμμετοχή των φορέων της περιοχής, ώστε να επιτευχθεί αποτελεσματική ενσωμάτωση του μοντέλου ανάπτυξης

7. Στοιχεύσει στη διεθνή τουριστική αγορά με την χρήση δυναμικών μέσων προώθησης και διαφήμισης

8. Διαμόρφωση πολλαπλασιαστικών οφελών μέσω της λειτουργίας αναπτυξιακών διαδικασιών για την περιοχή

Επιπροσθέτως, το Ευρωπαϊκό Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006 θέτει τις βάσεις για την διάθεση των πόρων του Πακέτου Σαντέρ με εφαρμογές και στον τουριστικό κλάδο. Τα κύρια οφέλη για την Κεντρική Πελοπόννησο συνδέονται με την εφαρμογή της δράσης που σαν βασικό στόχο έχει «την ειδίκευση μιας ολοκληρωμένης πολιτικής για τον ορεινό όγκο της χώρας με διατομεακή προσέγγιση και στόχο την προστασία του περιβάλλοντος, την συγκράτηση των ορεινών πληθυσμών, την ενδυνάμωση της οικονομικής δραστηριότητας και την διατήρηση της πολιτισμικής παράδοσής.

Η επιμέρους αξιολόγηση των διαφοροποιήσεων και ιδιομορφιών στην κεντρική Πελοπόννησο επιχειρείται στο κύριο μέρος της μελέτης, ώστε να επιτρέψει διεξοδικότερη αξιολόγηση και να προτείνει εναλλακτικές λύσεις. Η τελική διαίρεση της περιοχής γίνεται με κριτήριο την σχετική ομοιογένεια από άποψη τουριστικών πόρων, τουριστικής ανάπτυξης και την ύπαρξη έστω και στοιχειώδους εσωτερικού οδικού δικτύου, ούτως ώστε να περιλαμβάνει οκτώ ακέραιους δήμους με τις εξής ζώνες:

1. Ορεινής Κορινθία
2. Περιοχή Μαινάλου
3. Περιοχή Λάδωνα
4. Ορεινή περιοχή Μεγαλόπολης
5. Οροσειρά Μίνθης
6. Περιοχή Ταΰγετου-Μάνης
7. Πάρνωνας
8. Μονεμβασία

Από την μελέτη των βασικών χαρακτηριστικών τους προκύπτουν σημαντικές διαφοροποιήσεις σε επίπεδο πληθυσμιακό και μικρότερες σε επίπεδο έκτασης. Βαρύνουσας σημασίας είναι οι καταγεγραμμένες διακυμάνσεις στην τουριστική υποδομή. Από άποψη κλινών οι ζώνες θα μπορούσαν να διακριθούν σε δυο υποκατηγορίες τις μικρές που έχουν την δυνατότητα να στραφούν σε μια συγκεκριμένη μορφή τουρισμού και τις μεγάλες που μπορούν να προσφέρουν διαφοροποιημένα προϊόντα και υπηρεσίες. Ωστόσο πέρα από τα κοινωνικό-οικονομικά δεδομένα ανά ζώνη υφίστανται και άλλοι παράμετροι στην διαμόρφωση της τελικής πρότασης για εφαρμογή.

Η πρόταση αυτή στηρίζεται στην ταυτόχρονη εκμετάλλευση συγκροτημένων μορφών εναλλακτικού τουρισμού με καταγεγραμμένα τα χαρακτηριστικά των τουριστικών πόρων της περιοχής και τις τάσεις της διεθνούς και εθνικής τουριστικής ζήτησης. Το παρακάτω διάγραμμα απεικονίζει τα κυριότερα χαρακτηριστικά του μοντέλου ανάπτυξης:

Το πρότυπο μοντέλο ανάπτυξης επιλέγηκε δεδομένου ότι συγκεντρώνει ορισμένα πλεονεκτήματα όσον αφορά την ζήτηση που έχουν περιοχές με παρόμοιες υποδομές στην

Ελλάδα και το εξωτερικό. Τα τελευταία χρόνια έχει καταγράψει δυναμική ζήτηση για περιοχές που προσφέρουν βιώσιμη τουριστική ανάπτυξη ανεξαρτήτως όγκου υποδομών. Τα κύρια χαρακτηριστικά αυτής της ζήτησης αναλύονται ως εξής:

1. Ζήτηση για περιοχές διακοπών που έχουν υποδομές και υπηρεσίες Εναλλακτικού Τουρισμού και συνυπάρχουν με ένα ισόρροπο φυσικό και δομημένο περιβάλλον.

2. Αύξηση των ταξιδιών μικρής διάρκειας με την προσδοκία αυτή η τάση να επεκταθεί πέρα από τις παραδοσιακές τουριστικές περιόδους.

3. Το πρότυπο της βιώσιμης ανάπτυξης προσφέρει ποικιλία υποδομών και δραστηριοτήτων που απευθύνονται σε διαφορετικές καταναλωτικές ομάδες ενισχύοντας την δωδεκάμηνη λειτουργία των τουριστικών επιχειρήσεων.

4. Σημαντική είναι η ζήτηση για εσωτερικό τουρισμό με την διοργάνωση μικρών κοντινών αποδράσεων από τα αστικά κέντρα στην ύπαιθρο.

5. Μακροπρόθεσμα αναμένεται αύξηση της ζήτησης παραθεριστικών κατοικιών για αγορά ή ενοικίαση κοντά σε αστικά κέντρα.

Από την ποσοτική καταγραφή της αναμενόμενης βραχυπρόθεσμης, μεσοπρόθεσμης και μακροπρόθεσμης ζήτησης, διαφαίνεται μια μέση αύξηση 3%, 5% και 7% αντίστοιχα. Ορόσημο για την αύξηση της ζήτησης θεωρείται το 2003, οπότε θεωρητικά θα έχουν ολοκληρωθεί τα προτεινόμενα έργα στην περιοχή της μελέτης και ταυτόχρονα θα βρίσκεται σε εξέλιξη μια εκστρατεία προβολής.

Δεδομένων των τοπικών ιδιαιτεροτήτων των οκτώ υπό ανάπτυξη ζωνών βάση των προτάσεων ο μέσος ετήσιος ρυθμός αύξησης της ζήτησης σε δεκαετές πλάνο θα διακυμανθεί από 1-10% με την προϋπόθεση ότι κατ' ελάχιστο θα εξασφαλιστούν οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

1. Συγκροτημένη ανάπτυξη των προτεινόμενων Εναλλακτικών μορφών τουρισμού καθώς και των αναγκαίων έργων και παρεμβάσεων

2. Παράλληλη ανάπτυξη του τουρισμού όλων των Ζωνών

3. Τουριστική διασύνδεση των Ζωνών ώστε να υφίσταται διάχυση της τουριστικής ανάπτυξης

4. Ανάπτυξη τουριστικών διασυνδέσεων με περιοχές αποστολής τουριστών στην Ελλάδα και το εξωτερικό

5. Συστηματική προβολή και διαφήμιση

6. Διαμόρφωση οργανωτικού πλαισίου ικανού να παρακολουθεί συστηματικά την πορεία της τουριστικής ανάπτυξης

7. Συμμετοχή όλων των φορέων και των κατοίκων στις διαδικασίες του προγράμματος

Οι προτάσεις χωρικής ανάπτυξης που περιλαμβάνονται στην μελέτη δημιουργούν το απαραίτητο υπόβαθρο μιας ανθρωπογεωγραφικά και χωροταξικά περιορισμένης περιοχής,

χωρίς να παραλείπονται οι προτάσεις για παρεμβάσεις σε ευρύτερη γεωγραφικά κλίμακα. Κατά συνέπεια δεν αποκλείονται οι αρνητικές αλληλεπιδράσεις και οι δυσχέρειες στην υλοποίηση. Γι' αυτό όλο το έργο καθώς και οι επιμέρους δράσεις θα πρέπει να τεθούν κάτω από ένα σύστημα έλεγχου σε σχέση με την εξασφάλιση της επιδιωκόμενης αειφόρου βιώσιμης ανάπτυξης.

Τέτοια εξασφάλιση μπορεί να προσφέρει η ανάπτυξη αξόνων θεματικού τουρισμού, με περιοχές ενδο-θεματικής (περιλαμβάνει περιοχές ίδιου τύπου που συγκροτούν μια ευρύτερη ομοιογενή ζώνη) και δια-θεματικής (περιοχές διαφορετικού τύπου που μπορούν να συνδυάσουν συμπληρωματικές δραστηριότητες) ολοκλήρωσης. Για παράδειγμα μια θεματική ενότητα θα μπορούσε να περιλαμβάνει τους «Δρόμους του κρασιού», στην περιοχή παράγονται μερικά από τα πιο φημισμένα κρασιά της Ελλάδος .

Το προαναφερόμενο έργο δεν θα μπορούσε να υλοποιηθεί, να ολοκληρωθεί και να αποδώσει τα αναμενόμενα μεσοπρόθεσμα και μακροπρόθεσμα αποτελέσματα χωρίς την παράλληλη συνδρομή ενός σχεδίου οργανωμένης προβολής και προώθησης. Με την παράθεση του οποίου ολοκληρώνεται και η παρούσα μελέτη. Παρουσιάζεται συχνά άλλωστε το φαινόμενο περιοχές με εξαιρετικές τουριστικές υποδομές να παρακμάζουν διότι δεν διαθέτουν ή δεν προβλέπουν δαπάνη για την προβολή τους. Ο ρόλος του σχεδιασμού ενός προγράμματος προώθησης είναι ότι θα ληφθούν υπόψη τρεις σημαντικοί παράμετροι για την ανάδειξη των επιμέρους σκελών του προγράμματος προβολής:

1. Ρόλος του μάρκετινγκ στον τουρισμό.
2. Διεθνοποίηση του τουριστικού τομέα.
3. Ιδιαιτερότητες των συγκεκριμένων τουριστικών προορισμών.

Με βάση τις τρεις παραμέτρους θα πρέπει να καθοριστούν οι επιμέρους φάσεις του σχεδίου του προγράμματος προβολής:

1. Οργάνωση σχεδίου μάρκετινγκ.
2. Θεσμικό πλαίσιο.
3. Σχεδιασμός.
4. Ανατροφοδότηση.
5. Υποστήριξη.
6. Έλεγχος.
7. Καταγραφή τουριστικών πόρων και διαμόρφωση του προϊόντος και των υπηρεσιών.
8. Στόχοι σχεδίου μάρκετινγκ (πελάτες, αγορές, τιμές, ανταγωνισμός).
9. Μέσα σχεδίου μάρκετινγκ (διαφήμιση, μέσα προώθησης πωλήσεων, ανάπτυξη τοπικών κέντρων πληροφόρησης).
10. Χωροθέτηση στις οκτώ ζώνες της μελέτης.

12. 7ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Ο νομός Αργολίδας έχει σημαντικά περιθώρια ανάπτυξης γιατί δεν έχει αξιοποιήσει στο δυνατό βαθμό το φυσικά και ανθρωπογενή του φυσικά διαθέσιμα. Η Αργολίδα μπορεί να διαμορφώσει το αναπτυξιακό της πρότυπο στο πλαίσιο του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000-2006 και το χρηματοδοτικά μέσα του Γ' ΚΠΣ ως μία περιφερειακή δύναμη στον πολιτισμό, τον τουρισμό και την διατροφική γεωργία. Η Αργολίδα έχει εξωστρεφή προσανατολισμό και λειτουργικές και παραγωγικές σχέσεις με τον αστικό σχηματισμό της Πρωτεύουσας. Η Αργολίδα ως Χωρική, Προγραμματική και σχεδιαστική «Οντότητα» έχει τα δεδομένα να διαμορφώσει το μακροχρόνιο «πρότυπο ανάπτυξης» της και να συνθέσει το κατάλληλο γεωγραφικό πλαίσιο υποστήριξης του προτύπου ανάπτυξης του Σχεδίου Ανάπτυξης/ Γ' ΚΠΣ στον Χώρο της.

Σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000- 2006:

Το «νέο πρότυπο» ανάπτυξης επιδιώκει την πραγματική σύγκλιση και την οικονομική και κοινωνική συνοχή με την αναβάθμιση και τον εξασυγχρονισμό στα πεδία:

- Υποδομές
- Παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών
- Θεσμικό πλαίσιο
- Ανθρώπινο δυναμικό

Το «νέο πρότυπο» ανάπτυξης που ενισχύεται απο το Σχεδίου Ανάπτυξης και το Γ' ΚΠΣ στηρίζεται στην :

- Αξιοποίηση του ενδογενούς δυναμικού
- Καινοτομική ανάπτυξη και τεχνολογική πρόοδο
- Πολιτιστική δυναμική της χώρας
- Προώθηση της κοινωνίας της πληροφορίας
- Δικτύωση με την ευρωπαϊκή και παγκόσμια οικονομία

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΟΠΤΙΚΩΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Εντοπισμός των σημαντικότερων προβλημάτων και χαρακτηριστικών του νομού:

Η ενεργοποίηση των φυσικών και ανθρωπογενών διαθεσίμων της Αργολίδας και η επιδιωκόμενη οργάνωση και συναργούσα λειτουργία των παραγωγικών δυνάμεων του νομού αποτελεί την συμπυκνωμένη έκφραση των αναγκών προϋποθέσεων για την μακροχρόνια αναπτυξιακή λειτουργία , για την ανάπτυξη με όρους μακροχρόνιου προγράμματος.

Η αναζητούμενη ικανή συνθήκη για την έναρξη, την συντήρηση και την μακροχρόνια λειτουργία της ανάπτυξης των διαθεσίμων, θέτει δύο εξίσου κεντρικά ζητήματα.

- Το ένα αφορά το αποτελεσματικό σχεδιασμό εκκίνησης και διατήρησης της αναπτυξιακής διαδικασίας.

- Το άλλο αφορά τους όρους υπο τους οποίους θα πραγματοποιείται η ανάπτυξη και θα αξιοποιούνται τα διαθέσιμα, ώστε η απαίτηση για βιώσιμη ανάπτυξη να αποτελεί λειτουργική συνθήκη και προδιαγραφή Προτύπου Μακροχρονίου Προγράμματος.

Η αντιμετώπιση των παραπάνω επιδιώξεων και απαιτήσεων, προϋποθέτει την ένταξή τους σε ένα σύστημα επεξεργασίας με πολυεπίπεδες και πολυδύναμες συσχετίσεις, ικανές να καταστήσουν τα παραπάνω κεντρικά ζητήματα σε επιλύσιμα προβλήματα.

- Στο πρόβλημα της αναζήτησης και διασφάλισης των απαιτούμενων υδάτινων πόρων, της ανάπτυξης και της διαχείρισης του υδατικού ισοζυγίου, εντάσσονται όλα τα ζητήματα άρδευσης, ύδρευσης, υδροφόρων οριζόντων, υφαλμύρωσης, υδρολογίας, ορεινής και πεδινής υδρονομίας, αποταμίευσης και διανομής των υδάτινων διαθεσίμων και κάθε διάστασης στο μεγάλο ζήτημα του κύκλου του νερού στην Αργολίδα. Η στρατηγική παρέμβαση είναι η ολοκληρωμένη λειτουργία του φράγματος και του δικτύου του Αναβάλου.

- Στο πρόβλημα της δημιουργίας σταθερών και διεποχιακών ροών, παραμονής και ξενάγησης στην Αργολίδα, ημεδαπών και αλλοδαπών, φίλων των απθεμάτων του πολιτιστικού και φυσικού περιβάλλοντος της Αργολίδας, εντάσσονται όλα τα ζητήματα λειτουργίας και ανάπτυξης του συστήματος παραγωγής τουριστικών προϊόντων στην Αργολίδα. Το ίδιο πρόβλημα προδιαγράφει την αντιμετώπιση των ζητημάτων προστασίας, διατήρησης και αν'αδειξης του περιβάλλοντος. Ως κεντρικό δε πρόβλημα ανάπτυξης προσεγγίζεται και επιλύεται, τόσο ως προϋπόθεση αναγκαία για να προκαλέσει την ανάπτυξη, αλλά και ως πρόβλημα που η λύση του θα πρέπει να διατηρεί την ανάπτυξη μακροχρονίως, γιατί εμπλέκεται με τα σημαντικότερα συγκριτικά πλεονεκτήματα του νομού στην Περιφέρεια, στη Χώρα, στην Ευρώπη. Η στρατηγική παρέμβαση είναι η λειτουργία της άμεσης προσπέλασης του νομού και ειδικά της Ερμιονίδας από τα διεθνή δίκτυα αεροπορικών μεταφορών.

- Στο πρόβλημα της ανάπτυξης της διατροφικής αγροτικής οικονομίας και στη λύση του, ολοκληρώνονται όλες οι αντιμετωπίσεις της γεωργικής κτηνοτροφικής και αλιευτικής δραστηριότητας. Η στρατηγική παρέμβαση είναι λειτουργία Κέντρου Πιστοποίησης.

- Τέλος, στο πρόβλημα της στελέχωσης του παραγωγικού συστήματος του νομού με αιχμές τον κύκλο του νερού, τον κύκλο της διατροφής, τον κύκλο του πολιτιστικού, περιβαλλοντικού και θαλάσσιου τουρισμού και τον κύκλο οργάνωσης των προϊόντων του τουρισμού, εντάσσονται όλα τα ζητήματα εκπαίδευσης,

κατάρτισης και απασχόλησης του ανθρώπινου δυναμικού στο νομό. Η στρατηγική παρέμβαση είναι η κατάρτιση και η μετεκπαίδευση του στελεχιακού δυναμικού του νομού στους Άξονες προτεραιοτήτων που έχουν τεθεί.

Τα προβλήματα των βασικών υποδομών για τα δίκτυα μεταφορών, ενέργειας και πληροφορίας και τα δίκτυα του κύκλου του νερού (ύδρευση, άδρευση, αποχέτευση), αποτελούν αναγκαίες τεχνικές προϋποθέσεις που από μόνες τους, δεν είναι ικανές να προκαλέσουν και να στηρίξουν την ανάπτυξη.

Μία μόνο λειτουργική παρέμβαση, μία μόνο τεχνική υποδομή ανήκει στις παρεμβάσεις εκείνες που αν δεν προκαλέσει μόνη αυτή, θα στηρίξει αποφασιστικά και αποτελεσματικά και θα συντηρήσει μακροχρόνια την ανάπτυξη στην Αργολίδα. Είναι η παρέμβαση ή η δέσμη παρεμβάσεων που θα συμβάλλουν στην άρση της αεροπορικής απομόνωσης από τη διεθνή αγορά, μιας μεγάλης δύναμης πολιτισμού στην Ευρώπη.

Η Αργολίδα και οι προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάπτυξης 2000-2006

Η οικονομία της Περιφέρειας Πελοποννήσου στηρίζεται κατά κύριο λόγο στον πρωτογενή τομέα και στον τριτογενή, ενώ μειώνεται η σημασία και ο ρόλος του δευτερογενή.

Πρωτογενής τομέας

Γεωργία:

Η συμμετοχή του νομού στον πρωτογενή τομέα ανέρχεται στο 29,6% του ΑΕΠ και δεν διαφοροποιείται σημαντικά από την περιφέρεια, όσον αφορά στα βασικά γεωργικά προϊόντα. Με την γεωργία ασχολούνται περίπου 16.100 οικογένειες. Από αυτές 12.230 οικογένειες ή ποσοστό 77% είναι καθαρά γεωργικές και 3.780 οικογένειες ή 23% έχουν την γεωργία σαν δεύτερο επάγγελμα. Η καλλιεργούμενη έκταση του νομού ανέρχεται σε 710.000 στρέμματα εκ των οποίων 228.000 στρέμματα ή 32,1% είναι αδρευόμενα. Η μέση έκταση γεωργικής εκμετάλλευσης κυμαίνεται από 38 στρέμματα στις πεδινές περιοχές μέχρι 57,4 στρέμματα στις ορεινές, με μέσο μέγεθος για ολόκληρο το νομό 44 στρέμματα. Οι περισσότερες γεωργικές εκτάσεις του νομού καταλαμβάνονται από δενδρώδεις καλλιέργειες οι οποίες αυξάνονται διαχρονικά και κυριαρχούνται από ελιές και εσπεριδοειδή. Οι εξαγωγές εσπεριδοειδών του νομού αντιπροσωπεύουν το 50% των εξαγωγών της χώρας για το είδος αυτό. Με σημαντικό μερίδιο στο ακαθάριστο προϊόν από τη γεωργία, τα τελευταία χρόνια, συμμετάσχουν οι θερμοκηπιακές μονάδες ανθοκομικών και κηπευτικών προϊόντων.

Κτηνοτροφία:

Η συμμετοχή της κτηνοτροφίας στο συνολικό ακαθάριστο γεωργοκτηνοτροφικό εισόδημα του νομού είναι 16,37% περίπου. Όσον αφορά στην κτηνοτοφική παραγωγή

ακολουθεί μια φθίνουσα πορεία σε όλα τα είδη του ζωικού κεφαλαίου, εξαιρέσεις παρατηρούνται στα πρόβατα (20%) του συνόλου της Περιφέρειας, στις αίγες (παρουσιάζονται αυξητικές τάσεις) και στη μελισσοκομία.

Αλιευτικά παραγωγή:

Ο νομός συγκεντρώνει περίπου το 50% της συνολικής αλιευτικής παραγωγής της Περιφέρειας. Η αλιεία συμμετέχει στο συνολικό ακαθάριστο εισόδημα κατά 13%. Η αλιευτική παραγωγή του νομού προέρχεται από τη ελεύθερη αλιεία, τις λιμνοθάλασσες, τα θύνεια και τις ιχθυοκαλλιέργειες ή τις υδατοκαλλιέργειες γενικότερα. Η παραγωγή αυτή ανέρχεται στους 8.500 τόνους περίπου ετησίως.

Δευτερογενής τομέας

Η συμμετοχή του νομού στον δευτερογενή τομέα, ανέρχεται στο 18,3%. Οι κυριότεροι κλάδοι βιομηχανίας στο νομό είναι :

- Ø Επεξεργασία φρούτων, χυμοποιεία, ελαιοτριβεία
- Ø Μηχανουργία, κατασκευή αντλιών
- Ø Παραγωγή πλαστικών σωλήνων, εξαρτημάτων τεχνικών παροχών κλπ
- Ø Επεξεργασία μαρμάρων κα ειδών λαϊκής τέχνης

Το μεγαλύτερο ποσοστό συμμετοχής στο συνολικό προϊόν του δευτερογενή τομέα κατέχει η μεταποίηση, η οποία όμως ακολουθεί φθίνουσα πορεία (51% το 1994). Ο κλάδος των κατασκευών συμμετέχει με ποσοστό 40% το 1994, παρουσιάζοντας μεγάλη α' θξηση τα τελευταία χρόνια (έναντι 29% το 1995) μείωση παρουσίασε η συμμετοχή του κλάδου των ορυχείων (2% το 1994 έναντι 8% το 1995), ενώ ο κλάδος του ηλεκτρισμού μειώθηκε από 9% το 1985 σε 7% το 1994. Ο αριθμός των μεταποιητικών μον'αδων στο νομό παρουσίασε α' θξηση κατά 33%, την ίδια περίοδο, ενώ η απασχόληση μειώθηκε κατά 41%.

Η Αργολίδα είναι από τους κυριότερους νομούς σε αποθέματα μαρμάρων καλής ποιότητας. Υπάρχουν περίπου 50 μισθωμένα λατομεία μαρμάρων στην περιοχή της Αργολίδας κυρίως στις περιοχές Καρνεζάϊκα, Δίδυμα, Λυγουριό, Επίδαυρο, Ηλιόκαστρο. Από αυτά στα 25 περίπου γίνεται πλήρης εκμετάλλευση με εξαγωγική δραστηριότητα. Τα διακοσμητικά πετρώματα, σαν πρώτη ύλη στο νομό, βρίσκονται σε μικρή πλέον ποσότητα εξ' αιτίας της μορφολογίας του εδάφους και της μεγάλης μη ορθολογικής εκμετάλλευσης που έγινε στο παρελθόν.

Τριτογενής τομέας

Ο τριτογενής τομέας είναι αυτός με τη μεγαλύτερη συμμετοχή στη διάρθρωση του ακαθάριστου προϊόντος της περιφέρειας, η οποία κατά το 1994 ανέρχεται στο 46%. Ο τομέας παρουσιάζει αυξητική τάση από την άποψη της συμμετοχής στο προϊόν της περιφέρειας, αν και παραμένει σημαντικά χαμηλότερη σε σχέση με τα αντίστοιχα ποσοστά σε επίπεδο χώρας (60% το 1994).

Ο τουριστικός τομέας αποτελεί την οικονομική δραστηριότητα η οποία σχεδιάζεται να στηρίξει την αναπτυξιακή προοπτική της περιφέρειας και του νομού, παρέχοντας υπηρεσίες υπερτοπικού χαρακτήρα.

Η συμμετοχή του νομού στον τριτογενή τομέα, παρουσιάζει σημαντική επιτάχυνση, ειδικά το 1991, με ποσοστό συμμετοχής 52,1%. Η συμβολή του τουρισμού στην ανάπτυξη του νομού και στην εξάλειψη των ανισοτήτων είναι σημαντική, δεδομένου ότι η πλειψηφία της ξενοδοχειακής υποδομής της περιφέρειας βρίσκεται στην Αργολίδα (138 μονάδες και 11.868 κλίνες)

Ο νομός Αργολίδας συγκαταλέγεται μεταξύ των νομών εκείνων που συγκεντρώνουν τουρισμό μαζικού κυρίως χαρακτήρα. Δηλαδή επισκέπτες καταφτάνουν οργανωμένοι σε ομάδες, με οργανωμένο πρόγραμμα διακίνησης, διαμονής και αναψυχής, για συγκεκριμένο χρόνο, σε προεπιλεγμένους τόπους, έχοντας συνήθως προπληρώσει τις διακοπές τους σε γραφείο τουρισμού.

Κλιματολογικά συγκαταλέγεται στις περιοχές με εύκρατο μεσογειακό κλίμα.

Το μήκος των ακτών του νομού είναι 230 χιλιόμετρα (εξαιρουμένης της Τροιζηνίας). Υπάρχουν 53 παραλίες μικρών ή μεγάλων παραλιών προσφερομένων για κολύμβηση με μήκος 100μ η μικρότερη. Από τις 53 παραλίες, 1 χαρακτηρίζεται ως "κακή", 1 "καλή", 3 "πολύ καλή" και οι λοιπές 48 "άριστη". Το συνολικό μήκος των ακτών που προσφέρονται για κολύμβηση εκτιμάται σε συνολικό μήκος 56,5 χιλιόμετρα. Ή το 24.7% του συνολικού μήκους ακτών του νομού. Το μήκος αμμώδων παραλιών σε συνδυασμό με το είδος του τουρισμού που επικρατεί, συνθέτουν το δείκτη χωρητικότητας των ακτών σε μια μέρα αιχμής, που μπορεί να αποτελέσει εκτιμητή της χωρητικότητας ενός τόπου, με βάση την παραδοχή ότι αντιστοιχεί μια κλίνη ανά μέτρο αμμώδους παραλίας η μέγιστη χωρητικότητα της Αργολίδας ανέρχεται σε 20.000-25.000 επισκέπτες.

Η Αργολίδα είναι ιδιαίτερα πλούσια σε αρχαιολογικούς και λοιπούς πολιτιστικούς πόρους. Η γη της είναι σπαρμένη με αρχαία ερείπια, βυζαντινά και μεταβυζαντινά μνημεία, κάστρα και φρούρια, νεώτερα μνημεία, ιστορικούς τόπους, τόπους ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με παραδοσιακούς οικισμούς, κατοικημένη από τη Μεσολιθική εποχή (8000 π.Χ.) υπήρξε σε όλη την αρχαιότητα ένα από τα σημαντικότερα κέντρα της Πελοποννήσου.

Οι μείζονος εθνικής και διεθνούς εμβέλειας αρχαιολογικοί χώροι που βρίσκονται στο νομό είναι:

- Οι Μυκήνες, περίφημη μυκηναϊκή ακρόπολη με τα κυκλώπεια τείχη, το ανάκτορο και τους βασιλικούς τάφους.

- Η Επίδαυρος, όπου υπάρχει το ιερό του Θεραπευτού θεού Ασκληπιού και το φημισμένο μεγάλο θέατρο.

Άλλοι αρχαιολογικοί χώροι με ξεχωριστό ενδιαφέρον είναι:

- Οι Μυκηναϊκές ακροπόλεις της Τίρυνθας και της Μιδέας.

- Το πρωτοελλαδικό "ανάκτορο" της Λέρνας.

- Το ιερό της Ήρας έξω από το Άργος.

- Επίσης, η πόλη του Ναυπλίου έχει να επιδείξει σημαντικό πλούτο μνημείων ιστορικού, πολιτιστικού και αρχαιολογικού ενδιαφέροντος, όπως είναι το Φρούριο Παλαμηδίου, η Ακροναυπλία και το Μπούρτζι.

Με έκταση 2.154τ.χλμ., πληθυσμό, 93.000 κατοίκους και πρωτεύουσα το Ναύπλιο, ο Νομός Αργολίδας γέμει δειγμάτων του πολιτισμού που άνθησε στα χώματά του. Το Ασκληπιείο και το Θέατρο Επιδαύρου, οι Μυκήνες, οι Πυραμίδες, τα κάστρα και τα φρούρια, οι εκκλησίες και τα μοναστήρια, όλα τους είναι μάρτυρες της ιστορίας που ξεκίνησε σε αυτόν τον τόπο από το 1600 π.Χ.

Σήμερα ο νομός αποτελεί την κυριότερη πηγή εσπεριδοειδών, ενώ θα πρέπει να αναφερθεί και η άριστη ποιότητα του ελαιολάδου που παράγει. Ο τουρισμός αποτελεί επίσης σημαντικότερη πηγή εισοδήματος.

Αναζητώντας στοιχεία για το νομό, διαβάσαμε δηλώσεις επίσημων τοπικών εκπροσώπων στις οποίες γινόταν αναφορά στα πολλαπλά προβλήματα του νομού, όπως, για παράδειγμα, η έλλειψη έργων υποδομής στους τομείς της οδοποιίας και της προστασίας του περιβάλλοντος, η ουσιαστική απουσία διαχείρισης των υδάτινων πόρων και ο αργός ρυθμός εκτέλεσης του αρδευτικού έργου του Ανάβαλου. Σχετικά με αυτό το τελευταίο βρήκαμε και μία απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής της 27/10/93 (Επίσημη Εφημερίδα 7/5/94) "περί χορήγησης συνδρομής από το χρηματοδοτικό μέσο συνοχής για έργο που αφορά σε έργα προστασίας υπογείων υδροφορέων από υπαλυμύρωση (αργολικό πεδίο) στην Ελλάδα. Αρ. ΤΣ: 93/09/61/009".

Για όσους πιθανόν αγνοούν το θέμα θα πρέπει να πούμε ότι στο αργολικό πεδίο, λόγω εντατικών αντλήσεων νερού για πότισμα, οι υπόγειοι υδροφόροι ορίζοντες άδειασαν από γλυκό νερό και άρχισαν να γεμίζουν με θάλασσα, με αποτέλεσμα οι καλλιέργειες να ποτίζονται με αλάτι (δεν γνωρίζουμε αν υπάρχει παρόμοιο πρόβλημα και σε άλλη περιοχή της χώρας).

Υποβλήθηκε λοιπόν από την Ελλάδα σχετικό αίτημα για τη χρηματοδότηση έργου αντιμετώπισης του προβλήματος, το οποίο έργο και χρηματοδοτήθηκε. Συνολικό κόστος έργου: 4.906.000 Ecu, Κοινοτική χρηματοδότηση: ποσοστό 85%, μέγιστο ποσό 4.170.000 Ecu.

Τα έργα που έπρεπε να γίνουν ήταν τα εξής:

- αντλιοστάσια μεταφοράς νερού, αγωγοί, διώρυγες και δεξαμενές για τη μεταφορά νερού στις περιοχές Ασίνης και Ιρίων για τον εμπλουτισμό 3.000 στρεμμάτων (σημείωση: το έργο έχει γίνει)
- αντλιοστάσιο μεταφοράς νερού, αγωγός, δεξαμενή προς μεταφορά νερού από τη διώρυγα Αναβάλου στην περιοχή Κουτσοποδίου, για τον εμπλουτισμό περιοχής 40.000 στρεμμάτων (σημείωση: μέρος του έργου έχει γίνει και λειτουργεί η κυρία διώρυγα Αναβάλου από την οποία και εξυπηρετείται μέρος των καλλιεργητών).
- κατασκευή επτά αντλιοστασίων κατά μήκος της διώρυγας Αναβάλου και τεσσάρων κύριων αγωγών μεταφοράς νερού για τον εμπλουτισμό περιοχής 160.000 στρεμμάτων (σημείωση: τα τέσσερα αντλιοστάσια είναι έτοιμα, τα υπόλοιπα θα είναι μέχρι το τέλος του 2000). Η κατανομή του νερού της διώρυγας του Αναβάλου γίνεται σε έκταση περίπου 230.000 στρεμμάτων (περίπου το καλλιεργούμενο τμήμα του αργολικού πεδίου), έτσι ώστε να εμπλουτίζεται ο υπόγειος υδροφόρος του αργολικού πεδίου.
- Στόχοι του έργου είναι η παροχή ύδατος ικανού να εμπλουτίζει τον υπόγειο υδροφόρο του αργολικού πεδίου, η ανυπαρξία πρώτου και δεύτερου υδροφόρου στρώματος, που είναι έντονη, και οι υπάρχοντες θύλακες νερού, που παρατηρούνται στα βάθη όπου προηγουμένως ήταν τα δύο πρώτα στρώματα, να προέρχονται από νερά βροχής, τα οποία αδυνατούν να ισορροπήσουν το όλο σύστημα νερού, αφού η υπεράντληση μέσω γεωτρήσεων εξασφάλισε μεν στους αγρότες, αλλά το νερό που χρειαζόνταν εξαφάνισε τα δύο αυτά υπόγεια στρώματα.

ΕΠΙΔΙΩΞΕΙΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΑΡΓΟΛΙΔΑΣ

Οι προτεραιότητες του Σχεδίου Ανάπτυξης και οι κατευθύνσεις και στόχοι ανάπτυξης του νομού Αργολίδας

Η νομιμοποιητική βάση των επιδιώξεων του νομού Αργολίδας προδιαγράφεται από τις προτεραιότητες θεματικού και σχεδιαστικού χαρακτήρα οι οποίες διέπουν τον Εθνικό και Περιφερειακό σχεδιασμό και αφορούν σύμφωνα με το Σχέδιο Ανάπτυξης 2000-2006:

- Δράσεις που αξιοποιούν τομεακές παρεμβάσεις, ολοκληρώνουν τα λειτουργικά χαρακτηριστικά τους και τις ενσωματώνουν στο παραγωγικό δυναμικό
- Παρεμβάσεις που ενισχύουν τη διεθνή ανταγωνιστικότητα, αναδεικνύουν τα συγκριτικά πλεονεκτήματα και τονώνουν την εξωστρέφεια του παραγωγικού δυναμικού
- Παρεμβάσεις συνολικής ενεργοποίησης του ενδογενούς δυναμικού απομονωμένων, φθινουσών, ορεινών περιοχών
- Στήριξη της διάχυσης του νέου αναπτυξιακού περιβάλλοντος των τεχνολογιών, των καινοτομιών και την διαδικτυωμένης οικονομίας.

- Παρεμβάσεις ανάδειξης προστασίας και αξιοποίησης του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος, ως αποθέματος μέγιστης αναπτυξιακής σημασίας

Με βάση τις παραπάνω θεωρήσεις και τις επιδιώξεις του νομού τα πεδία, οι κατευθύνσεις και οι στόχοι στο πρόγραμμα ανάπτυξης του νομού Αργολίδας έχουν ως εξής:

1. Πρόγραμμα και σχέδιο τουριστικής ανάπτυξης με εσωτερικό και εξωτερικό προσανατολισμό και ένταξη στα πλαίσια μακροχρονίου προτύπου ανάπτυξης.

- Στόχος της περιόδου 2000-2006 είναι η μεγαλύτερη δυνατή εμπλοκή της Αργολίδας στους Ολυμπιακούς του 2004 και στην Πολιτιστική Ολυμπιάδα 2004.

Βασικές παρεμβάσεις:

- ✓ Ενισχύσεις Αγφοναυπλίας με ήπιες εγκαταστάσεις υποστήριξης δημιουργικού χρόνου επισκεπτών με αύξηση παραμονής και διαμόρφωση ιστού χώρων εξυπηρέτησης συναδριακού τουρισμού.

- ✓ Πύκνωση του δικτύου οικιστικών υποδομών και του ιστού αστικών εξυπηρετήσεων στην Ερμιονίδα για τη στήριξη του διαχρονικού και ειδικού τουρισμού της περιοχής.

- ✓ Εξασφάλιση άμεσης προσπελασιμότητας της Ερμιονίδας.

2. Οργάνωση και ρύθμιση των παραγωγικών δραστηριοτήτων του Αργολικού πεδίου και των άλλων σημαντικών πεδίων, Ερμιονίδας, Ιρίων, Επιδαύρου, και των μικρότερων πεδίων ενδογενούς δυναμικού καθώς επίσης και ενοτήτων βοσκοτόπων αιγοπροβατοτροφίας, ως πάρκων παραγωγής, επεξεργασίας, τυποποίησης και ματαποίησης της διατροφικής αγροτικής παραγωγής. Ρύθμιση του μεταποιητικού άξονα Άργους- Φιχτίου σε κεντρική οργανωτική ζώνη του πάρκου Αργολικού πεδίου με κίνητρα και προστασία της εγκατάστασης από άλλες ανταγωνιστικές χρήσεις. Παράλληλα στήριξη του πάρκου και δικτύου σχεδίασης και παραγωγής τεχνολογίας αρδευτικών συστημάτων και μηχανοκατασκευών προστασίας του περιβάλλοντος.

3. Προγραμματισμός και σχεδιασμός της διατροφικής αγροτικής οικονομίας με πρόβλεψη επανορθωτικών παρεμβάσεων εξυγίανσης, ανάταξης και προστασίας των εδαφικών και αλιευτικών πόρων και παράλληλο περιορισμό του καταναλωτικού προτύπου αρδευτικής χρήσης του νερού. Εσωτερικός και εξωτερικός προσανατολισμός παραγωγής.

12.8 ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Μελέτη Τουρισμού

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑΣ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ

Ο ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Η παρούσα μελέτη εξετάζει κατ' αρχάς τα χαρακτηριστικά του τουρισμού σε παγκόσμιο και Ευρωπαϊκό επίπεδο και αναδεικνύει τη διαρκώς αυξανόμενη συμμετοχή του τουρισμού στην παγκόσμια οικονομία, ενώ παράλληλα παρουσιάζει το ευρύ και πολύπλευρο φάσμα των επιπτώσεών του. Τονίζει επίσης ιδιαίτερα τη σημασία που αποδίδει η Ευρωπαϊκή Ένωση στη δραστηριότητα αυτή.

Στη συνέχεια, παρουσιάζει μια σύντομη περιγραφή της Περιφέρειας Πελοποννήσου, παρέχοντας μακροοικονομικά, δημογραφικά και άλλα στατιστικά δεδομένα για την ανεργία και την απασχόληση, την εκπαίδευση, κλπ. Εξετάζει επίσης το παραγωγικό σύστημα της Περιφέρειας, δίνοντας στοιχεία για τους τομείς της οικονομικής δραστηριότητας και τις υποδομές που έχουν αναπτυχθεί στην Περιφέρεια και εντοπίζει τις ενδοπεριφερειακές ανισότητες.

Ο κλάδος του Τουρισμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου αποτελεί την Τρίτη θεματική ενότητα της μελέτης. Στην ενότητα αυτή, παρέχονται λεπτομερή στοιχεία ζήτησης και προσφοράς ξενοδοχειακών κλινών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου και σε επίπεδο Νομών, σε ετήσια βάση για τα τελευταία έτη που υπάρχουν διαθέσιμα και συγκρίσιμα στοιχεία. Διαμορφώνεται επίσης μια γενική εικόνα για τη διαχρονική εξέλιξη, ποιοτικά και ποσοτικά, της προσφοράς ξενοδοχειακών κλινών στην Περιφέρεια Πελοποννήσου. Τέλος, σε χωριστή ενότητα παρατίθενται οι προτεραιότητες του Περιφερειακού Επιχειρησιακού Προγράμματος της Περιφέρειας Πελοποννήσου για το Γ ΚΠΣ, οι καινοτομικές δράσεις για τον τουρισμό και οι μηχανισμοί προβολής του περιφερειακού τουριστικού προϊόντος.

Από τα **συμπεράσματα** που ακολουθούν και ολοκληρώνουν τη μελέτη αυτή, αναφέρονται ιδιαίτερα τα ακόλουθα:

- **ο κλάδος του τουρισμού στην Περιφέρεια Πελοποννήσου υστερεί έναντι του μέσου όρου της χώρας**, ιδιαίτερα όσον αφορά τη **ζήτηση ξενοδοχειακών κλινών**

(πραγματοποιηθείσες διανυκτερεύσεις) και η οποία οφείλεται στην **πτώση του συνόλου των διανυκτερεύσεων αλλοδαπών**, στους Νομούς Κορινθίας και Αργολίδας.

- Η προσφορά ξενοδοχειακών κλινών παρουσιάζει μια σημαντική ενδοπεριφερειακή διαφοροποίηση καθώς οι **Νομοί Αργολίδας και Κορινθίας κινούνται υψηλότερα του μέσου όρου της χώρας, οι Νομοί Λακωνίας και Μεσσηνίας κινούνται χαμηλότερα αλλά παράλληλα με το Μ.Ο., ενώ ο Νομός Αρκαδίας κινείται χαμηλότερα και επιπλέον αποκλίνει από το Μ.Ο.**

- Η θετική μεταβολή της τάξης των ξενοδοχειακών κλινών αντικατοπτρίζει μια **αργή αλλά σταθερή προσπάθεια για ποιοτική αναβάθμιση των παρεχομένων κλινών**, η οποία εντοπίζεται κυρίως στην αύξηση της παροχής κλινών πολυτελείας, οι οποίες όμως προσφέρονται μόνο στους 3 από τους 5 Νομούς (Κορινθίας, Αργολίδας και Μεσσηνίας).

Τέλος, δεδομένου ότι **ο τουρισμός συμβάλλει θετικά και με διαρκώς αυξανόμενο ρυθμό στην αύξηση του ΑΕΠ ανά κάτοικο για την Περιφέρεια Πελοποννήσου** αλλά και στη **μείωση της ανεργίας**, που προκαλείται από άλλους τομείς της οικονομικής ζωής της Περιφέρειας, **αποτελεί στρατηγική επιλογή για την αναπτυξιακή πορεία της Περιφέρειας Πελοποννήσου**, στα πλαίσια της ευρύτερης αναπτυξιακής πολιτικής της. Αυτό επιβεβαιώνεται από τις προτεραιότητες του ΠΕΠ Πελοποννήσου 2000 - 2006, όπου δίνεται έμφαση στην αναβάθμιση των υφιστάμενων κλινών, επιδιώκεται η αύξηση της μέσης ετήσιας πληρότητας, διατίθεται ένα τμήμα του ΠΕΠ για ενίσχυση των ιδιωτικών επενδύσεων ενώ υλοποιούνται πλήθος παρεμβάσεων που υποβοηθούν την ανάπτυξη του τουρισμού, όπως είναι οι υποδομές μεταφορών, τα έργα περιβάλλοντος, τα έργα πολιτισμού και αθλητισμού, κ.λ.π.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αρκετές απο τις μορφές τουρισμού δεν αποτελούν καινούργιο φαινόμενο. Ορισμένες μάλιστα απο αυτές, όπως ο επαγγελματικός, ο αθλητικός ή ο ιαματικός άρχισαν να αναπτύσσονται σχεδόν παράλληλα με τον γενικό τουρισμό.

Απλά τα τελευταία χρόνια, λόγω της διεθνοποίησης της οικονομίας, της ανάπτυξης των μεταφορών και της τεχνολογίας, της βελτίωσης του βιοτικού επιπέδου αλλά και της διαφοροποίησης των αναγκών του πληθυσμο, κερδίζουν όλο και μεγαλύτερο μερίδιο στη διεθνή μετακίνηση και παρουσιάζουν ρυθμούς αύξησης υπερπολλαπλάσιους του κλασσικού τουρισμού της αναψυχής και των διακοπών.

Στη σημερινή εποχή, που οι άνθρωποι ταξιδεύουν περισσότερο, που η διάρκεια των κύριων διακοπών βαίνει φθίνουσα προς όφελος των περισσότερων διακοπών μέσα στον ίδιο χρόνο που οι ανάγκες τους έχουν μεταβληθεί μαζικά εξ' αιτίας, αφ' ενός της τουριστικής ωρίμανσης και αφ' ετέρου της αλλαγής στον τρόπο ζωής και που ο ανταγωνισμός ανάμεσα στις χώρες δέκτες του τουρισμού γίνεται ολοένα και οξύτερος, οι μορφές αυτές δίνουν την απάντηση σε πολλά απο τα προβλήματα της τουριστικής βιομηχανίας.

Διότι, και ίσως αυτό να είναι το σπουδαιότερο, οι περισσότερες μορφές πέραν απο την αυτόνομη λειτουργία τους, μπορούν να συνδυαστούν άνετα με το κλασσικό τουριστικό πακέτο, συμπληρώνοντας, διευρύνοντας και ανανεώνοντας την εικόνα του κατά τέτοιο τρόπο που οι προορισμοί να γίνονται πολύ πιο ελκυστικοί.

Το βασικό κίνητρο για τον τουρίστα, τουλάχιστον το καλοκαίρι, θα είναι πάντα ο ήλιος και η θάλασσα. Συνδυασμένα όμως με κάτι περισσότερο. Με προγράμματα που να καλύπτουν τις νέες ανάγκες και τις νέες κοινωνικές ευαισθησίες του τουρίστα. Οικοτουρισμός, αφροτικός τουρισμός κ.α.

Μόνες τους πολλές απο τις μορφές αυτές, μπορεί να μην έχουν παρά οριακή απόδοση. Σε συνδυασμό όμως με το βασικό πακέτο των διακοπών δημιουργούν το απαραίτητο επιπλέον το οποίο τελικά θα κρίνει τόσο την προσέλευση του τουρίστα όσο και την συναλλαγματική του απόδοση και το βαθμό ικανοποίησής του. Εξάλλου αναπτύσσοντας τις ιδιαιτερότητες κάθε εποχής (π.χ. ιαματικές πηγές, ιστορικά σημεία αναφοράς κ.λ.π.) και προβάλλοντας τες κατάλληλα, κάθε προορισμός μπορεί να αποκτήσει τη δική του ιστορική πελατεία.

Τα έργα υποδομής και τπυριστικής ανωδομής είναι η βάση για την ανάπτυξη κάθε μορφής τουρισμού και χωρίς αυτά είναι αδύνατο να αναπτυχθούν αποτελεσματικά. Οι περισσότερες απο αυτές τις μορφές είναι συναλλαγματικά αποδοτικές, συμβάλλουν στην επιμήκυνση της σεζόν και αναδεικνύουν νέους προορισμούς.

Η Ελλάδα είναι χώρα με πολλές ιδιαιτερότητες και δυνατότητες που τουριστικά μένουν αναξιοποίητες. Διαθέτει, για παράδειγμα, πληθώρα ιαματικών πηγών, που με τα κατάλληλα έργα υποδομής θα μπορούσε να διεκδικήσει μερίδιο στον ιαματικό τουρισμό.

Ακόμα και στον θαλάσσιο τουρισμό, παρά τα προφανή πλεονεκτήματα που έχουμε, υστερούμε σε έργα υποδομής όπως μαρίνες, κ.λ.π. οι οποίες θα μπορούσαν να αυξήσουν κατακόρυφα τόσο την κίνηση όσο και τις εισπράξεις από τον τουρισμό.

Σημαντικές είναι οι ελλείψεις και σε έργα αθλητικής υποδομής, όπως γήπεδα γκολφ, πίστα αγώνων, αυτοκινήτων – μοτοσικλετών, χιονοδρομικά κέντρα κ.λ.π. που θα μπορούσαν να χρησιμοποιηθούν τόσο για αθλητικές εκδηλώσεις όσο και για απλή χρήση των φίλων του κάθε σπορ.

Όμως για να επιτευχθεί η επιτυχής διείσδυσή μας στις αγορές του τουρισμού χρειάζεται, πέραν της υποδομής, σωστή οργάνωση και ειδική προβολή. Η ποικιλία των νέων μορφών τουρισμού είναι πρακτικών ανεξάντλητη. Ανάγεται στον ταξιδιωτικό πράκτορα και στον επιχειρηματία του τουρισμού να χρησιμοποιήσουν τη φαντασία, τη γνώση και την πείρα τους για να δημιουργήσουν ειδικά πακέτα διακοπών, για κάθε κατηγορία τουριστών. Διότι, πλάι σε κάθε αναγνωρισμένη μορφή, αναπτύσσονται οι παραλλαγές και οι υποκατηγορίες της, που μπορούν να διανθίσουν το ταξιδιωτικό πακέτο και να δώσουν κίνητρο για κάτι περισσότερο.

Ο ώριμος Δυτικός τουρίστας της δεκαετίας που διανύουμε, ο οποίος ήδη διαθέτει ταξιδιωτικές εμπειρίες, χρειάζεται νέα κίνητρα για να επισκεφθεί έναν τόπο, ενώ οι απαιτήσεις του για ποικιλία και ποιότητα υπηρεσιών είναι αυξημένες.

Ο τουρισμός, όπως άλλωστε και κάθε άλλη βιομηχανία που έφθασε στο στάδιο της ωρίμανσης, οδηγήθηκε αναγκαστικά στη διαφοροποίηση για να αναπτυχθεί περισσότερο. Και το νέο προϊόν που γεννήθηκε από τη διαδικασία αυτή είναι οι λεγόμενες **νέες μορφές τουρισμού**.

ΠΗΓΕΣ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- **Οικοτουρισμός, FENNEL**
- **Ο Ελληνικός τουρισμός, Εκδόσεις Anubis**
- **Πελοπόννησος, Ψημένος Στέφανος, Εκδόσεις Road**

ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

- www.alternativegreece.gr
- www.ecotour.gr
- www.seegreece.gr
- www.peloponnisos.gr
- www.parnonas.gr
- www.anvope.gr
- www.traveldailynews.gr
- www.economics.gr
- www.statistics.gr
- www.gnto.gr
- www.infosociety.gr
- www.nailias.gr
- www.nea.gr
- www.naarg.gr
- www.trekkinghellas.gr
- www.alpinclub.gr
- www.ecoaction.gr
- www.eot.gr

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΣ ΤΥΠΟΣ

- **Τουρισμός και οικονομία**
- **Τουριστική Αγορά**
- **Διαφήμιση**
- **ΞΕΝΙΑ**
- **Διαφημιστικά φυλλάδια**
- **Το Βήμα**
- **Ελευθεροτυπία**
- **Καθημερινή**

ΆΛΛΕΣ ΠΗΓΕΣ

- **Ε.Ο.Τ**
- **INFO CENTER**
- **ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ**
- **Ε.Τ.Ε.Δ.Ε. (ΕΝΩΣΗ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ)**
- **ΝΟΜΑΡΧΙΕΣ ΝΟΜΩΝ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ**
- **ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ**
- **Γ' ΚΟΙΝΟΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΣΤΗΡΙΞΗΣ**